JOHN IRVING

VANDENS METODAS

Alma littera

JOHN IRVING

VANDENS METODAS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
LEONAS JUDELEVIČIUS

Alma littera

VILNIUS / 2009

UDK 820(73)-3
Ir32

Versta iš:
John Irving
THE WATER-METHOD MAN
Black Swan, London, 1986

ISBN 978-9955-38-490-8

Skiriu Šeilai

1
Jogurtas ir daug vandens

Man jį rekomendavo jos ginekologas. Ironiška: geriausias Niujorko urologas – prancūzas. Dr. Žanas Klodas Vinjeronas, TIK IŠ ANKSTO SUSITARUS. Taigi susitariau.

– Niujorkas jums labiau patinka negu Paryžius? – paklausiau.

– Paryžiuje drįsdavau vairuoti automobilį.

– Mano tėvas – taip pat urologas.

– Tikriausiai antraeilis, – atsiliepė Vinjeronas, – jei nesuprato, kas jums yra.

– Tai netipiška, – tariau. Gerai žinojau savo negalavimo istoriją. – Kartais tai nespecifinis uretritas, sykį buvo nespecifinis prostatitas. Dar esu turėjęs triperį, bet čia kita istorija. Kadaise buvo paprasčiausia bakterija. Tačiau visada netipiška.

– O man atrodo labai tipiška, – pareiškė Vinjeronas.

– Ne, – pasakiau. – Kartais padeda penicilinas, kartais suveikia sulfanilamidai. Sykį išsigydžiau furadantinu.

– Taigi, matote! – neabejojo Vinjeronas. – Furadantinas neveikia uretrito ir prostatito.

– Taigi štai, pats matote. Tą kartą buvo kažkas kita. Netipiška.

– Labai tipiška, – atšovė Vinjeronas. – Vargu ar kas gali būti įprasčiau už šlapimtakį.

Ir čia pat įrodė. Gulėdamas ant apžiūros stalo stengiausi būti ramus. Jis padavė man tobulą plastikinę krūtį, dailesnės nebu-

vau matęs: natūrali spalva ir paviršius, nuostabus stačias spenelis.

– O Dieve...

– Pakramsnokite ją, – tarė, – pamirškite mane.

Čiupau tą puikų papą, žvelgdamas tiesiai į spenį tarsi į kokią akį. Esu tikras, mano tėvas nesinaudoja tokiomis šiuolaikinėmis gudrybėmis. Kai tavo stovi stačias, ta bjauri stiklinė lazdelė lenda truputį lengviau. Prisimenu, kaip įsitempiau stengdamasis nesurikti.

– Nieko ypatingo, – tarė Žanas Klodas Vinjeronas.

Kai pasakiau, kad laikyti krūtį, kurios spenelį galima drąsiai kandžioti, yra mažų mažiausia neįprasta, jis kažką šelmiškai atšovė prancūzų kalba.

Vinjerono nustatytą diagnozę lengviau suprasti, mano ligą regint iš tam tikros istorinės perspektyvos. Keistas ir skausmingas šlapinimasis – man ne naujiena.

Per pastaruosius penkerius metus šis neįvardijamas sutrikimas man yra pasireiškęs septynis kartus. Vieną kartą buvo triperis, bet čia kita istorija. Paprastai visi tie organai iš ryto užsikišę. Atsargiai pamaigius susitvarko, bent jau gali kęsti. Šlapinimasis dažnai virsta išmėginimu, pojūčiai vis nauji ir netikėti. Be to, atima daug laiko – vis lauki, kada vėl reikės nusičiurkšti, taip diena ir praslenka. Apie seksą dažniausiai nėra ką ir kalbėti. Orgazmas tampa tikra viršūne. Artėji prie jo lėtai – lyg ilgai, girgždėdamas ristųsi aprūdijęs nerangus mechanizmas. Anksčiau kartais apskritai atsisakydavau santykių. Tada neištverdavau negėręs, ir šlapimas imdavo deginti – toks kankinimų ratas.

Ir diagnozė *visada* nespecifiška. Įtarimai dėl naujos, bauginančios iš Azijos atkeliavusios venerinių ligų atmainos nepasitvirtina. Atsargiai, neįvardijant kalbama apie „kažkokią infekciją“. Mėginami skirtingi vaistai; pagaliau vienas kuris padeda. „Namų medicinos enciklopedijoje“ dėstomi migloti ir grėsmingi prostatos vėžio simptomai. Bet gydytojai vis sako, esą aš dar per jaunas. Visada su tuo sutinku.

Ir štai dabar Žanas Klodas Vinjeronas šią problemą paliečia savąja stiklo lazdele. Specifiškas įgimtas defektas. Nenuostabu – esu sau įtaręs jau ne vieną.

– Jūsų šlapimtakis – tai siauras ir vingiuotas kelias.

Tą naujieną išklausiau gana palankiai.

– Amerikiečiai apie seksą prasimano tiek kvailysčių, – tarė Vinjeronas. Prisimindamas savo patirtį, nesiryžau ginčytis. – Jūs manote, kad viską galima nuplauti, bet vagina yra ir visada bus purviniausias dalykas pasaulyje. Nežinojote? Kiekvienoje angoje knibžda šimtai nekenksmingų bakterijų, o vagina – pati svetingiausia šeimininkė. Pasakiau „nekenksmingų", tačiau tai ne jums. Iš *normalios* varpos tos bakterijos pasišalina.

– O iš mano siauro vingiuoto kelio – ne? – paklausiau įsivaizduodamas keistus jo užkaborius, kur slapta gyvuoja šimtai bakterijų.

– Matote? – tarė Vinjeronas. – Kas gi čia neįprasta?

– Kokį rekomenduojate gydymą? – Rankoje tebeturėjau plastikinę krūtį. Nepažeidžiamą spenelį laikantis vyras gali būti drąsus.

– Turite keturias galimybes, – atsiliepė Vinjeronas. – Vaistų yra daugybė, ir vienas kuris padės. Septyni kartai per penkerius metus visiškai nestebina, turint galvoje tokį šlapimtakį kaip jūsų. Ir skauda nesmarkiai, ar ne? Juk galėtumėt išgyventi su tokiu vis pasitaikančiu nepatogumu šlapinantis ir dulkinantis?

– Dabar gyvenu kitaip, – tariau. – Noriu pasikeisti.

– Tada liaukitės dulkinęsis, – atšovė Vinjeronas. – Pamąstykite apie masturbaciją. Rankas galima nusiplauti.

– *Šitiek* keistis nenorėčiau.

– Nuostabu! – sušuko Vinjeronas. Jis gražus vyras, gana stambus ir pasipūtęs; kietai suspaudžiau plastikinę krūtį. – Nuostabu, nuostabu... esate mano dešimtas pacientas Amerikoje, kuriam iškyla tokios alternatyvos, ir visi dvi pirmąsias atmetė.

– Kas gi čia nuostabaus? – paklausiau. – Jos ne itin patrauklios.

– *Amerikiečiams!* – šūktelėjo Vinjeronas. – Kai gyvenau Paryžiuje, jas pasirinko trys iš mano pacientų. O vienas, dar anaiptol nesenas, liovėsi dulkintis.

– Dar nesakėte, kokios dvi kitos galimybės.

– Šioje vietoje visuomet stabteliu, – atsiliepė Vinjeronas. – Mėgstu spėti, kurią pasirinks pacientas. Su amerikiečiais neapsirikau nė karto. Labai nuspėjami žmonės. Vis nori keisti savo gyvenimą. Nesitaiksto su tuo, kas įgimta. O kaip jūs? Jau nujaučiu. Jums tiks vandens metodas!

Gydytojo tonas man pasirodė įžeidžiamas. Gniauždamas krūtį aiškiai žinojau, kad vandens metodas – ne man.

– Žinoma, tas metodas nėra tobulas, – kalbėjo Vinjeronas. – Geriausiu atveju tai tik kompromisas. Ne septyni kartai per penkerius metus, o galbūt vienas per trejus – didesnė tikimybė jaustis sveikam, ir tiek.

– Man jis nepatinka.

– Juk net nepabandėte, – tarė jis. – Tai labai paprasta. Prieš dulkindamasis geriate daug vandens. Geriate daug vandens *po* pasidulkinimo. Ir nepersistengiate su girtavimu. Bakterijos alkoholį mėgsta. Prancūzijos kariuomenėje gudriai tikrindavome, ar išgydytas triperis. Duodi kareiviui įprastą penicilino dozę. Kai jis sako jau esąs sveikas – tris butelius alaus prieš miegą. Jei po to ryte randi išskyrų, dar penicilino. Jums reikia tik daug vandens. Turint tokį savotišką šlapimtakį, būtina skalauti jį kiek tik įmanoma. Jokiu būdu nepamirškite po lytinio akto atsikelti ir pasisioti.

Krūtis mano rankoje tebuvo paprasčiausias plastikas.

– Norite, kad atlikčiau lytinį aktą su pilna šlapimo pūsle? Tai skausminga.

– Čia kas kita, – sutiko Vinjeronas. – Bet erekcija bus didesnė. Nežinojote?

Pasiteiravau, kokia ketvirtoji galimybė, ir jis nusišypsojo.

– Truputėlis chirurgijos. Nesudėtinga operacija.

Suleidau nykščio nagą į plastikinį spenelį.

– Paprasčiausiai jus šiek tiek patiesintume, – kalbėjo Vinjeronas. – Praplatintume kelią. Neužtruktų nė minutės. Jus, žinoma, užmigdytume.

Rankoje laikiau absurdišką, akivaizdžiai dirbtinę pieno liauką – gryniausia sintetika. Padėjau ją ant stalo.

– Turėtų šiek tiek skaudėti, – pasakiau. – Turiu galvoje, *po* operacijos.

– Gal kokias keturiasdešimt aštuonias valandas. – Vinjeronas gūžtelėjo pečiais; jo akimis, bet kokį skausmą galima nesunkiai ištverti.

– Ar galite mane užmigdyti keturiasdešimt aštuonioms valandoms? – paklausiau.

– Dešimt iš dešimt! – šūktelėjo Vinjeronas. – Visi šito klausia!

– Keturiasdešimt aštuonioms valandoms... – nusistebėjau. – Kaip aš sisiosiu?

– Kuo greičiau, – tarė jis ir dūrė pirštu į spenelį, stačiai styrantį ant apžiūros stalo, lyg tuo mygtuku kviesdamas slauges ir anesteziologus, jau nešančius šiam chirurgijos žygdarbiui skirtą žvilgantį skalpelį. Aiškiai regėjau jį mintyse. Grakštus kanalizacijos vamzdžių valytuvo variantas. Ilgas vamzdelio pavidalo peilis, lyg mažytė nėgės burna.

Daktaras Žanas Klodas Vinjeronas žvelgė į mane, tarsi būčiau paveikslas, kurio jis dar nebaigė tapyti.

– Tai vandens metodas? – spėjo jis.

– Į dešimtuką, – atsakiau tenorėdamas jam įsiteikti. – Ar kuris jūsų pacientas kada rinkosi operaciją?

– Tik vienas, – tarė Vinjeronas, – ir šitai nujaučiau iš pat pradžių. Jis buvo praktiškas, netauškiantis niekų, racionalus vyras. Jam vieninteliam ant apžiūros stalo neprireikė krūties.

– Kietas vyras, – pritariau.

– Patikimas, – pasakė Vinjeronas. Prisidegė tamsią, gaižaus kvapo *Gauloises** cigaretę ir drąsiai užsitraukė.

* Prancūziškos cigaretės be filtro. *(Paaiškinimai vertėjo.)*

Vėliau, gyvendamas pagal vandens metodą, mąsčiau apie tas keturias jo alternatyvas. Sugalvojau ir penktąją: prancūzai urologai – šundaktariai, kreipkis į kitus, sužinok kitų nuomonę – bent kiek kitokią.

Laikydamas ranką ant tikros krūties, paskambinau Vinjeronui ir papasakojau apie šią penktąją alternatyvą, kurią jam derėtų pasiūlyti pacientams.

– Nuostabu! – sušuko jis.

– Tik jau nesakykit – pataikiau į dešimtuką.

– Dešimt iš dešimt! – klykė jis. – Ir visuomet maždaug trys dienos po tyrimo. Pačiu laiku!

Laikiau ragelį ir tylėjau. Jos krūtis mano rankoje atrodė lyg plastikinė. Tačiau tik tą tylos akimirką; ji atgijo, kai Vinjeronas vėl sugriaudėjo man į ausį.

– Kita nuomonė čia nieko nepakeis. Neapgaudinėkite savęs. Jūsų šlapimtakio geografija yra *faktas*. Galėčiau nupiešti jums atitinkamo mastelio žemėlapį...

Padėjau ragelį.

– Niekada nemėgau prancūzų, – pasakiau jai. – Tavo ginekologas tikriausiai nusistatęs prieš mane, jeigu rekomendavo tą sadistą. Žinai, jis nekenčia amerikiečių. Tikrai, todėl čionai ir atsikraustė su savo prakeiktomis stiklinėmis lazdelėmis...

– Paranoja, – tarė ji, jau užmerkusi akis.

Tikra mažakalbė. Savo gergždžiančiu balsu ji kartais burbteli: „Šnekos". Dar turi judesį, kuriuo parodo, ką mano apie šnekas: atgalia ranka kilsteli vieną krūtį. Jos krūtys didelės, putlios, bet joms reikia liemenėlės. Labai mėgstu jos krūtis; žiūrėdamas į jas vis stebiuosi, kodėl mane paveikė tas dirbtinis Vinjerono papas. Jei reikėtų eiti dar kartą, nebeimčiau jo. Na... ne, imčiau. O jai tokių priemonių niekada neprireiktų. Ji praktiška, netauškianti niekų, konkreti ir patikima asmenybė. Jeigu jai pasiūlytų tas keturias galimybes, ji pasirinktų operaciją. Žinau – klausiau jos.

– Operacija, – pasakė ji. – Jei ką nors galima pataisyti, reikia taisyti.

– Vanduo – ne taip jau blogai, – atsiliepiau. – Aš *mėgstu* vandenį. Man šitai gerai daugeliu atžvilgių. Ir erekcija didesnė. Nepastebėjai?

Ji kilsteli ranką, ir viena krūtis pasislenka aukštyn. Ta moteris man tikrai patinka.

Ji vardu Tulpen. Vokiškai tulpė, bet jos tėvai, duodami tokį vardą, nežinojo nei kad žodis vokiškas, nei ką jis reiškia. Jos tėvai buvo lenkai. Jie taikiai mirė Niujorke, bet Tulpen gimė Karališkųjų oro pajėgų ligoninėje Londono pakraštyje per aviacijos antskrydį. Ten dirbo miela seselė, kuri buvo vardu Tulpen. Seselė jiems patiko, norėjosi užmiršti visa, kas lenkiška, o jie manė, kad seselė – švedė. Niekas nesuprato, ką reiškia Tulpen, kol Tulpen nepradėjo mokytis vokiečių kalbos vidurinėje mokykloje Brukline. Grįžusi namo ji papasakojo tėvams, šie labai nustebo; bet mirė jie ne dėl to, nieko panašaus, jie tiesiog mirė. Visa tai nesvarbu, tai tiesiog faktai. Bet Tulpen tada ir prabyla – kai iškyla koks faktas. O jų nebūna daug.

Sekdamas jos pavyzdžiu pradėjau nuo fakto: mano šlapimtakis yra siauras ir vingiuotas kelias.

Faktai neklysta. Tulpen – labai sąžiningas žmogus. Aš ne toks sąžiningas. Iš esmės esu tikrai nemažas melagis. Gerai mane pažįstantys žmonės vis mažiau pasikliauja manimi. Jiems vis labiau atrodo, kad nuolat meluoju. Tačiau dabar sakau tiesą! Neužmirškite: juk manęs nepažįstate.

Kai imu šitaip kalbėti, Tulpen atgalia ranka kilsteli krūtį.

Po velnių, kas tarp mūsų bendra? Laikysiuosi faktų. Vardai – tai faktai. Tulpen ir mane sieja vardų atsitiktinumas. Jos vardą lėmė klaida, kuri dabar jai nebesvarbi. Aš vardų turiu kelis; kaip ir Tulpen, visi jie gana atsitiktiniai. Tėvas su motina pavadino mane Fredu, ir, regis, jiems nerūpi, kad beveik niekas į mane taip nesikreipia. Bigi vadino mane Bogusu*. Tai mano seniausio ir brangiausio draugo Kuto išradimas, jis sugalvojo tą vardą, kai pirmą kartą pagavo mane meluojant. Taip ir prilipo. Dauguma

* *Bogus* (angl.) – netikras, tariamas, melagingas.

draugų šaukdavo mane šituo vardu, tuo metu susipažinau ir su Bigi. Merilas Overturfas – jis iki šiol dingęs – vadino mane Boglu*. Kaip visi kiti vardai, šis irgi radosi dėl ne visai aiškių priežasčių. Ralfas Pakeris praminė mane Trampamu – šito žodžio nekenčiau. O Tulpen šaukia mane pavarde – Tramperiu. Žinau kodėl – tai artimiausias kelias iki fakto, kurį teigia vardas. Vyrų pavardės keičiasi retai. Tad dažniausiai esu Fredas Bogusas Tramperis. Tai faktas.

Faktų man tenka retokai. Todėl nepasiklystu. Pakartosiu juos. Dabar turiu du. Pirma: mano šlapimtakis yra siauras ir vingiuotas. Antra: mus su Tulpen sieja mūsų vardų atsitiktinumas. Ne kažin kas daugiau.

Pala pala! Štai dar vienas faktas. Trečia: aš tikiu ritualais! Kitaip tariant, mano gyvenime visada buvo dalykų, primenančių vandens metodą; visada buvo ritualų. Nė vienas ritualas netruko labai ilgai (pasakiau Vinjeronui norįs pasikeisti pradėjęs naują gyvenimą, ir tai tiesa), bet visuomet nuo vieno ritualo žengdavau prie kito. Dabar štai vandens metodas. Apžvelgti šiokią tokią istorinę mano ritualų perspektyvą prireiks laiko, bet su vandens metodu viskas aišku. Be to, mes su Tulpen turime tam tikrą ankstyvo ryto ritualą. Nors vandens metodas verčia mane keltis truputį anksčiau – ir dar kelis kartus naktį, – abu su Tulpen tvirtai laikomės šitos tvarkos. Atsikeliu, nusišlapinu, valausi dantis ir geriu daug vandens. Ji užkaičia kavą ir uždeda krūvą plokštelių. Vėl grįžtame į lovą valgyti jogurto. Visada jogurto. Jos dubuo raudonas, mano mėlynas, bet jei jogurtai skirtingo skonio, dažnai keliskart jais keičiamės. Lankstus ritualas yra puiku, o jogurtas – tai geras, sveikas maistas, iš ryto maloniai glamonėjantis burną. Mes nekalbame. Tulpen šitai įprasta, bet net ir aš tyliu. Klausomės plokštelių ir valgome jogurtą. Ne itin gerai pažįstu Tulpen, tikriausiai ji taip darydavo visada. Aš tą ritualą papildžiau: kai jogurtas baigiasi, mes ilgai mylimės. Jau laukia kava, ir mes ją ge-

* *Boggle* (angl.) – baimintis, abejoti, gudrauti.

riame. Kol groja plokštelės, nekalbame. Vandens metodas pakeitė visai nedaug, jo poveikis pasireiškia kažkuriuo metu po mylėjimosi ir geriant kavą. Einu pasisioti ir geriu daug vandens.

Su Tulpen gyvenu nelabai ilgai, bet jaučiu, kad jei būčiau pragyvenęs daugybę metų, vargu ar pažinčiau ją nors kiek geriau.

Abu, ir aš, ir Tulpen, esame dvidešimt aštuonerių, bet ji tikrai vyresnė už mane; ji jau per daug suaugusi, kad kalbėtų apie save.

Tai Tulpen butas, jai priklauso ir visi jame esantys daiktai. Savo mantą – ir vaiką – palikau pirmajai ir vienintelei žmonai.

Daktarui Žanui Klodui Vinjeronui sakiau turįs naują gyvenimą; sakiau, kad istorinė mano ritualų apžvalga užims šiek tiek laiko; dar sakiau nesąs sąžiningas. O Tulpen kaip tik tokia. Ji padeda man su tuo susitvarkyti, atgalia ranka kilstelėdama vieną krūtį. Aš tučtuojau išmokau nekalbėti, kol groja plokštelės. Išmokau sakyti tik tai, kas svarbu. (Nors iš anksčiau mane pažįstantys žmonės tikriausiai sakytų, kad net dabar meluoju. Susikiškit jūs tą savo pesimizmą, atsakyčiau jiems.)

Mano šlapimtakis – siauras ir vingiuotas kelias, o štai čia jogurtas ir daug vandens. Ketinu laikytis faktų. Noriu būti kitoks.

2

Karo metų dalykai

Be kitų malonumų, Fredas Bogusas Tramperis mėgsta prisiminti Merilą Overturfą, tą diabetiką. Gyvenimo Ajovoje laikotarpiu prisiminimai apie Overturfą Tramperiui pasidarė ypač malonūs. Kai kas Overturfo įrašyta į magnetinę juostą, tai suteikia tikslumo.

Koks atitrūkimas nuo tikrovės. Klausytis Merilo įrašo iš Vienos. Tramperis tuo tarpu prie lango Ajovoje žvelgia pro aprūdijusį uodų tinklelį ir stambaus svirplio sparną; jis mato lėtai judantį nušiurusį sunkvežimį, pilnutėlį kiaulių. Paršams žvygaujant Bogusas klausosi dainelės, Merilo sudėtos Prateryje, – Merilas skelbė, esą jos padedamas vėliau suviliojo Vangą Holthauzen, Vienos berniukų choro repetitorę. Fone skamba muzika iš Praterio gokartų trasos, kadaise Merilas Overturfas yra pasiekęs jos dvidešimties ratų rekordą. Gal tas rekordas priklauso jam ir iki šiol.

Iš juostos sklindantis garsas šiek tiek iškraipytas; paskui Merilas pasakoja vieną iš savųjų istorijų apie maudynes, tą apie tanką Dunojaus dugne.

„Jį įžiūrėti galima tik mėnesienoje. Reikia nugara užstoti mėnulį, – šneka Merilas, – kad nekliudytų atspindžiai." Tada reikia kažkaip išsilenkti vandenyje ir laikyti veidą „maždaug per šešis colius nuo paviršiaus – visą laiką nepaleidžiant iš akių „Gelhafto rūsio" prieplaukos". Kažkaip išlaikai tą padėtį, nesudrumsdamas vandens, „ir jeigu vėjas nesukelia nė menkiausios bangelės,

tanko pabūklas atsiduria taip arti, kad tau atrodo – galėtum jį paliesti, o gal jis nutaikytas šauti tiesiai į tave. Žvelgiant tiesia linija į Gelhafto prieplauką, atsiveria viršutinis tanko liukas, gal *tarytum* atsiveria ar suvirpa vandenyje. Bet ilgiau išlaikyti veidą maždaug per šešis colius nuo vandens paviršiaus man niekad nepavyko..."

Toliau Merilas, tikras diabetikas, pareiškia, kad tokios pastangos visada paveikia cukraus kiekį jo kraujyje.

Bogusas Tramperis spusteli mygtuką su užrašu REWIND. Sunkvežimio su kiaulėmis nebėra, bet kitapus tinklelio tebelaiko išskėtęs sparnus svirplys, tikriausiai dailesnis ir tobulesnis už vaizduojamus ant rytietiškų šilko širmų, ir prisimerkęs Tramperis pro tą mielą sietą įžiūri poną Fičą, kaimyną pensininką, draskantį sausą ir be saiko išgrėbstytą pievelę. Šr-šr, šr-šr – šiūruoja ponas Fičas, iš savo žolės vydamas paskutinę skruzdę. Svirplio sparno širma – vienintelis būdas stebėti poną Fičą ramiai.

Automobilis, dabar besistengiantis prisiglausti prie šaligatvio – tas, kuriam ponas Fičas moja grėbliu, – atveža Tramperio žmoną Bigi, sūnų Kolmą ir tris atsargines padangas. Tramperis pagarbiai apžvelgia automobilį svarstydamas, ar trijų atsarginių padangų pakaks. Veidu prisispaudžia prie lango tinklelio ir pabaido svirplį, staigus sparno mostas išgąsdina Tramperį, jis susverdėjęs praranda pusiausvyrą ir galva išstumia patrūnijusį tinklo rėmą. Mėgindamas už ko nors nusitverti, Bogusas atlapoja ir langą, tad persigandusi žmona išvysta vyrą pavojingai kybantį ant palangės – lyg kokias keistas sūpynes, kurių ašis – jo juosmuo.

– Ką ten darai? – spiegia Bigi.

Bogusas koja apčiuopia magnetofoną ir prisitraukia arčiau tarsi inkarą. Atgauna pusiausvyrą, keliais atsiremdamas į jo valdymo pultą. Magnetofonas sutrinka: vienas kelis sako FULL SPEED FORWARD, kitas liepia PLAY. Plonu balsu pratrūksta Merilas Overturfas: „...į Gelhafto prieplauką, atsiveria viršutinis tanko liukas, gal *tarytum* atsiveria ar suvir..."

– Ką? – klausia Bigi. – Ką ten darai?

– Taisau tinklelio rėmą, – atsako Tramperis ir narsiai pamoja ponui Fičui, kuris mosuoja grėbliu. Fičas nė kiek nesijaudina dėl sūpynių lange ar keistų klyksmų, jis pratęs prie įvairių nestabilumo apraiškų, sklindančių iš šio namo.

– Štai, – taria Bigi, atstačiusi vieną klubą, – tai sėdynė Kolmui. – Na, vystyklai dar nebaigti. Kažkam teks dar kartą nueiti į skalbyklą ir išimti juos iš džiovintuvo.

– Aš nueisiu, Bigi, – sako Bogusas, – kai tik sutaisysiu tą tinklą.

– Nebus lengva! – šaukia ponas Fičas, pasirėmęs ant grėblio. – Karo metų darbas! – rėkia jis. – Tie prakeikti karo metų dalykai!

– Tinkleliai? – pasiteirauja Bogusas pro langą.

– Visas jūsų namas! – klykia Fičas. – Visi šitie universiteto paskubom statyti namai! Karo metais! Pigios medžiagos! Moterys darbininkės! Šlamštas!

Iš tiesų ponas Fičas nesistengia įgelti. Jį dirgina visa, kas nors iš tolo susiję su karo laikų įtampa. Fičui tie laikai buvo prasti: net ir tada per senas eiti į kariuomenę, jis kovėsi su moterimis namų fronte.

Namo prieangyje už permatomų užuolaidų nervingai kruta smulkutė Fičo žmona. *Fičai, ar nori, kad tave ištiktų penktas širdies smūgis?*

Apžiūrėjęs sulūžusį tinklelį Tramperis įsitikina, kad kaltinimai pagrįsti. Mediena – tarsi kempinė, tinklas toks surūdijęs, kad trupa tarp pirštų.

– Bogusai, – sako Bigi, žirgliodama taku link namo, – *aš* sutaisysiu tinklelį. Tu klaikiai negabus tokiems dalykams.

Tramperis įslenka vidun, pastato magnetofoną į saugią vietą viršutinėje knygų lentynoje ir stebi ponią Fič, stovinčią už permatomos užuolaidos ir mojančią Fičui eiti į vidų.

Vėliau Bogusas keliauja pasiimti vystyklų. Grįžtant namo iškrinta automobilio priekinis žibintas, ir Bogusas jį pervažiuoja. Keisdamas priekinę padangą pagalvoja, kad norėtų sutikti žmo-

gų, kurio automobilis būtų prastesnis. *Apsikeisčiau su juo tą pačią akimirką.*

Tačiau iš tiesų Tramperis mąsto, kad norėtų sužinoti, ar esama ko nors po liuko dangčiu. Ar apskritai yra ten tankas; ar tikrai Merilas Overturfas jį matė; ar Merilas Overturfas iš viso moka plaukti.

3
Seni darbai ir santechnikos naujienos

Bogusas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. rugsėjo 20 d.

P. Kutbertui Benetui,
Pilsberio dvaro prižiūrėtojui
Med Indian Pointas
Džordžtaunas, Meinas

Mano brangusis Kutai,

kaip sekasi prižiūrėti septyniolika vonios kambarių, kai visi Pilsberiai patikėjo tau jų vamzdžius ir čiaupus?

Ar jau nusprendei, kuriame iš didžiųjų miegamųjų, su kokiu jūros vaizdu praleisi žiemą?

Mes su Bigi labai džiaugiamės, kad įtikinai Pilsberius, jog nekelsime pavojaus svečiuodamiesi valčių namelyje. Per tą savaitę, Kutai, nuostabiai atsigavome – ir galėjome nors trumpai pabėgti nuo mano gimdytojų.

Vasarą su gimdytojais praleidome savotiškai. Greit Bors Hedo vasaros vaizdai nesikeičia – tai sanatorija mirštantiesiems, kurie mano, kad tris mėnesius dūsuodami sūriame ore išsaugos plau-

čius dar vienai žiemai. Tėvo reikalai vasarą klesti. Kartą jis man prasitarė apie senus žmones: jų šlapimo pūslė sutrinka pirmiausia. Tikras urologų rojus Naujojo Hampšyro pakrantėje!

Bet seniui buvo nelengva užleisti mums rūsį liepai ir rugpjūčiui. Nuo tada, kai netekau paveldėtojo teisių, motiną aiškiai kamuoja močiutės jausmai; jų pasiūlymas vasaroti tikriausiai kilo iš mamos noro pamatyti Kolmą, o ne Bigi ir mane. Ir tėvas tarsi sušvelnino ankstesnį finansinį ultimatumą – nors malonumo iš to patyriau ne daugiau nei tada, kai jis užsuko man čiaupą. Be to, jis paprašė sumokėti už rūsio nuomą.

Mums susirengus grįžti čionai, gerasis daktaras iškilmingai pareiškė: „Tegu taip ir būna, Fredai. Ketverius metus vertiesi savarankiškai, ir turiu tau pasakyti – padarei man įspūdį. Palaukime, kol tas daktaro laipsnis pagaliau bus tavo rankose, ir manau, kad mes su mama galėsime tau, Bigi ir mažajam Kolmui padėti įsitaisyti kokią nors savą gūžtą. Tas Kolmas tikrai nuostabus."

Mama pabučiavo Bigi (tėvui nematant), ir mes visi patraukėme atgal į Ajova Sitį. Teprireikė trijų padangų ir dviejų ventiliatoriaus diržų, ir vėl atsidūrėme mūsų karo laikų vienaaukštyje. Senis nedavė man nė skatiko kelių mokesčiams.

Todėl, Kutai, turiu svarbų prašymą: ar negalėtum šiek tiek paskolinti. Vien už kelius paklojau dvi dešimtis, o dar nesu apmokėjęs kredito kortelių už liepos kelionę į rytus. Be to, Mičigan Sityje, Indianoje, patyrėme nuotykį su *Holiday Inn,* kuris tikriausiai lems ankstyvą mano *Gulf* kortelės mirtį.

Ir vis dėlto! Šiose niauriose sutemose spingsi mažytis saulės spindulėlis. Disertacijos vadovas daktaras Volframas Holsteris leido man pasinaudoti Lyginamųjų literatūros studijų loviu – tai jo atkakliai vartojamas pavadinimas. Kad gaučiau savąją to lovio dalį, kalbų laboratorijoje leidžiu magnetines juostas vokiečių kalbos pirmakursiams. Mano kolega ir bendradarbis – suktas mažutis pedantas, vardu Zanteris; šio mėnesio „Lingvisto" numeryje skelbiama jo parašyta Borcheco interpretacija ir „nepažodinis" vertimas. Parodžiau Zanteriui pluoštą per vasarą prirašytų lapų;

jis viską perskaitė per pusdienį ir pasakė nemanąs, kad kas nors šitai spausdintų. Aš jo paklausiau, koks „Lingvisto" tiražas; nuo tada nebesišnekame. Kai budžiu kalbų laboratorijoje ir žinau, kad po manęs dirbs Zanteris, sudedu juostas ne tose vietose. Jis paliko man raštelį. „Žinau, ką išdarinėji", – taip ten buvo parašyta. Radau tą skiautę įkištą prie vienos juostos, Zanteris žinojo, kad ją labiausiai mėgstu. Ir pats palikau raštelį: „*Niekas* nežino, ką išdarinėji tu." Dabar mums bendrauti nebeįmanoma.

Šiaip ar taip, tas lovys mažas ir man iš jo nedaug tenka. Bigi grįžo į savo senąjį darbą ligoninėje ir nešioja senukams antis nuo šešių ryto iki vidurdienio, penkias dienas per savaitę. Tad Kolmas būna su manimi. Vaikas pabunda maždaug tuo laiku, kai Bigi išeina. Išlaikau jį lovoje beveik iki septynių. Tada jis ima pasakoti, kas sugedę tualete, tai verčia mane keltis ir vėl skambinti santechnikui Krocui.

Krocas mums jau kaip reikiant įkyrėjo. Žinai, vasarą buvau pernuomojęs namą trims futbolininkams, gavusiems pataisą iš pasaulio kultūros. Žinojau, kad futbolininkai gali būti netašyti, gal sulūš kokia kėdė ar iširs mūsų lova. Net buvau pasirengęs rasti kokią išprievartautą merginą iš padugnių; tačiau neabejojau, kad jie bus *švarūs*. Juk žinai tuos sportininkus – vis dušas, dezodorantai. Buvau tikras, kad jie negali gyventi aptekę purvais.

Ir tikrai – butą radau švarų, neaptikau nė išprievartautos merginos. Prie mūsų durų buvo prismeigtos Bigi kelnaitės, o raštingiausias iš trijulės prikabinęs raštelį su žodžiu „Ačiū". Bigi šiek tiek pasipiktino: išvažiuodama ji labai tvarkingai sudėjo visus mūsų drabužius, ir jai buvo nemalonu įsivaizduoti futbolininkus, besiknisančius tarp jos apatinių. Tačiau man nepaprastai palengvėjo – namas liko stovėti, o sportininkų stipendijos padengė nuomos mokestį. Bet čia prasidėjo problemos su santechnika, ir Bigi nusprendė, kad viskas atrodė taip švaru tik todėl, kad futbolininkai visą šlamštą nuleido į kanalizaciją.

Krocas jau keturis kartus grūdo kanalizacijos valytuvą į mūsų unitazą. Be kitų daiktų, jis ištraukė šešias sportines kojines, tris

sveikas bulves, sulamdytą šviestuvo gaubtą ir nedidukę liemenėlę, aiškiai ne Bigi.

Paskambinau į sporto skyrių ir ėmiau burbėti. Iš pradžių jie labai susirūpino. Vyras tarė: „Žinoma, tai nederama, kad mūsų vaikinai pelno prastą reputaciją tarp vietos namų savininkų."

Jis sakė tuo pasirūpinsiąs. Tada paklausė, kuo aš vardu ir kur yra mano namas. Teko prisipažinti, kad iš tiesų tai *ne mano* nuosavybė, namą aš tik nuomoju ir vasarai pernuomojau sportininkams. „A, tai jūs – studentas?" – nutęsė vyras.

Turėjau susivokti, kad atsikalbinėjimai neišvengiami, bet atsakiau: „Taip, rengiu daktaro disertaciją iš lyginamosios literatūros."

Anas atšovė: „Gerai, sūnau, tegu būsto šeimininkas atsiunčia skundą raštu."

O kadangi mano šeimininkas buvo sakęs, kad esu atsakingas už bet kokį pernuomojimą, visos santechniko Kroco sąskaitos tenka man. Ir patikėk, Kutai, valyti kanalizacijos vamzdžius yra brangu.

Įtariu, kad supranti, kur suku... gal gali paskolinti.

Žinai, esu tikras, kad tavo gyvenimas neblogas. Geriau būti prižiūrėtoju negu tuo, kuriam reikia priežiūros. Vis dėlto ačiū Dievui, nes tai paskutiniai tokie metai. Mano tėvas sako: „Gavęs daktaro laipsnį, turėsi tikrą, patikimą profesiją. Bet profesijos siekiančiam vyrui privalu pakentėti, kol ją įgyja."

Mano tėvas – esu tikras, jis yra tau šitai sakęs, – nevedė mamos, kol nebaigė koledžo, medicinos studijų universitete, internatūros, kol neįsitvirtino Naujajame Hampšyre, Greit Bors Hede. Vienintelis urologas Pajūrio Rokingemo ligoninėje. Šešeri metai sužadėtuvių su gerąja senąja mamyte – du tūkstančiai šimtas devyniasdešimt naktų masturbuojantis – ir tėvas suprato, kad pribrendo laikas vesti.

Pasakiau jam šią vasarą: „Štai pažiūrėk į Kutą. Jis susitvarkęs gyvenimą. Devynis mėnesius per metus sau vienas šeimininkauja rūmuose, visos jo išlaidos apmokėtos. Ir vos trys vasaros mėnesiai, kai turi lakstyti paskui Pilsberius, tvarkyti jų erdvias valdas, kamšyti valtis ir plauti mašinas, o jie elgiasi su juo kaip su šeimos nariu. Ar gali būti geriau?“

Tėvas atsiliepė: „Bet Kutas neturi profesijos.“

Tiesą sakant, ir man, ir Bigi tu atrodai net labai profesionalus.

Nuleisk už mane visus septyniolika unitazų.

Su meile

Bogusas

4
Ajovos vakaro ritualai

Nuo tada, kai tėvas atsisakė jį remti, jis išmoko kaupti smulkias skriaudas tikėdamasis, kad jos susilies į vieną didelę žaizdą, dėl kurios jis galės nekaltai kentėti per amžius.

Bogusas spusteli įrašymo mygtuką.

– Mažų skriaudų saugotojas, – neįtikinamai sako mikrofonui, – jau gležname amžiuje apimtas savigailos.

– Ką? – klausia Bigi, per kambarį atsklinda jos tylus netvirtas balsas.

– Nieko, Bigi, – atsiliepia jis ir pastebi, kad šitai irgi įrašyta.

Trindamas pagalvoja: kas jam sukėlė tą savigailą? Girdi tėvą sakant: „Virusas." Tačiau Bogusas neabejoja pats visa šitai sugalvojęs.

– Visa tai sukūriau pats vienas, – ištaria jis su stebėtinu tikrumu, tada pastebi, kad tų žodžių neįrašė.

– *Ką* tu sukūrei pats vienas? – klausia Bigi, staiga suklususi miegamajame.

– Nieko, Bigi. – Bet jį žeidžia jos nustebimas, kad jis galėtų ką nors sukurti pats.

Nupūtęs plauką nuo magnetofono, atsargiai trina pirštu kaktą; jau kuris laikas jis įtaria, kad vieną dieną plaukai taip nuslinks, kad atsivers smegenys. Ar tai bus didelis pažeminimas?

Jis kalba į mikrofoną:

– Pavojinga daug galvoti apie smulkius emocinius dalykus.

Tačiau pamėginęs šitai išklausyti pastebi savo pareiškimą įterpęs per arti vieno iš tėvo pranešimų apie ligoninę, įrašytų gerojo daktaro buveinėje Greit Bors Hede, publikai Bigi ir motinos asmenyje klausant pasakojimo apie dorai praleistą dieną. Bogusas neabejoja, kad kartą jau trynė tą įrašą, bet gabalėlį, matyt, pražiopsojo. O gal kai kurie tėvo kalbų fragmentai geba patys atsigaminti. Bogusui nebūtų sunku tuo patikėti.

– Pavojinga daug galvoti apie smulkius emocinius... *pūslių, į kurias lengvai patenka infekcija, nors pagrindinis veiksnys – viena ar kita inkstų komplikacija.*

STOP. REWIND. ERASE.

Sukikenęs Bogusas įrašo:

– Pažadu rūpestingiau šlapintis.

Jau gerokai po vidurnakčio Fičo name Bogusas išvysta užsidegant šviesą, ir per koridorių nutapena ponas Fičas su pižama plačiais dryžiais. Pūslė, pagalvoja Tramperis. Bet Fičas išdygsta prieangyje, jo veidas pilkuoja artimiausio gatvės žibinto šviesoje. *Fičas negali pamiršti savo pievelės! Jam neramu, ar naktį jos neužgriuvo koks medžio lapas!*

Tačiau Fičas paprasčiausiai stovi prieangyje pakėlęs galvą, jo mintys kažin kur už pievelės. Pasisukęs eiti vidun, jis pažvelgia į apšviestą langą, kur sustingęs sėdi Bogusas. Jie pamoja vienas kitam, ir Fičas be garso nutykina į savo nykų koridorių; šviesa dingsta.

Tie naktiniai susidūrimai. Bogusas prisimena Kolmą, kai šiam Greit Bors Hede dygo dantis. Kolmas labai vargo su dantimis – Bigi ir motinai neduodavo užmigti pusę nakties. Kartą Bogusas jas paleido pailsėti ir pasitaikius progai išsmuko pasivaikščioti į paplūdimį; eidamas pro tamsius vasarnamius, ties Elzbetės Malkas veranda užuodė žolę. *Elzbetė linksmina savo tėvus!* Vaikystės draugė, Bogusas augo ir užaugo su ja (sykį jos hamake...). Dabar ji ponia dėstytoja Beningtono koledže, vadinama poete, – grįžo tenai dirbti po trejų metų, kai jį baigė.

– Tai tikra kraujomaiša, – tarė ji kartą Bigi.

– Nieko nenoriu apie tai žinoti, – atsakė Bigi.

Vaiko pripažinimo lygis šiais laikais toks aukštas, pagalvojo Tramperis, kad galima savo tėvus vaišinti žole. Jis pamėgino įsivaizduoti, kaip jam šitai sektųsi. Apsivilkęs gydytojo chalatą, sako įžanginę prakalbą ir tada savo tėvui įbruka cigaretę su marihuana!

Bogusas prislinko arčiau, kad pamatytų tą kartų suartėjimo stebuklą, bet Malkasų namas stovėjo tamsus, o Elzbetė, pastebėjusi susikūprinusio Tramperio siluetą šviesesnės jūros fone, atsisėdo verandos hamake. Elzbetės Malkas kūnas buvo stambus, riebia oda, nuogas ir drėgnas; ji giliai traukė dūmą.

Stovėdamas ant laiptelio saugiu atstumu nuo verandos, Bogusas aptarė Kolmo dantis ir jų įprotį kaltis naktį. Vėliau stojo akimirka, kai jis galėjo taktiškai pasitraukti – jai nuėjus į vidų pasiimti gaubtuko. Jis įsivaizdavo gaubtuką, prikaišiotą pieštukų, pašto ženklų ir trintukų, – tai vis įrankiai poetės, kuriai ant stalo reikia gausybės indelių ir dėžučių; Bogusą jaudino senamadiškas to daikčiuko žavesys, viskas per daug traukė, kad išeitų.

Jis miglotai pasvarstė, ar nepasigaus nuo Elzbetės to, ką buvo pasigavęs kadaise. Tačiau gulėdamas hamake tik išsakė nusivylimą, kad Elzbetė gaubtuką įsidėjo dar namo viduje.

– Kodėl norėjai jį pamatyti? – paklausė ji.

Jis nenorėjo kalbėti apie trintukus, pieštukus ir pašto ženklus, gal net ir mažą popieriaus skiautę su nebaigtu eilėraščiu. Juk būnant su poete galima apvaisinti net jos žodžius.

Tačiau Elzbetės poezija jam niekada nepatiko, ir po visam jis beveik mylią ėjo paplūdimiu, kol ryžosi šokti į vandenyną, kad ji neišgirstų pūkštelėjimo ir neįsižeistų.

Bogusas praneša magnetofonui:

– Pasiryžau dėti kuo daugiausia pastangų, kad būčiau mandagus.

Pirmieji aušros spinduliai krinta ant išpuoselėtos Fičo pievelės, ir Bogusas mato, kaip senasis kaimynas vėl neramiai išpėdina į prieangį, bet tik dairosi. Kokia ateitis laukia manęs, galvoja Tramperis, jei Fičą jo amžiuje vis dar kamuoja nemiga?

5
Mano dabarties sapnas

Nemiga manęs nebekamuoja. Tuo pasirūpino Tulpen. Ji puikiai supranta, kad mane reikia prižiūrėti. Atsigulame normaliu laiku, mylimės, miegame. Jei ji pastebi, kad atsibudau, vėl mylimės. Nors geriu labai daug vandens, miegu puikiai. Ką veikti, ieškau tik dieną.

Anksčiau būdavau labai užsiėmęs. Taip, studijavau doktorantūroje, siekdamas daktaro laipsnio iš lyginamosios literatūros. Ir mano disertacijos vadovas, ir tėvas laikėsi tos pačios nuomonės apie specializaciją. Kartą susirgus Kolmui tėvas atsisakė išrašyti receptą.

– Ar urologas gali būti pediatras?

Na, kas dėl to ginčytųsi?

– Nueik pas pediatrą. Juk studijuoji aukštojoje mokykloje. Turėtum suprasti specializacijos svarbą.

Taip, žinojau, kad tai svarbu. Mano disertacijos vadovas daktaras Volframas Holsteris sako iki šiol nesusidūręs su tokia specializacija kaip mano.

Prisipažįstu, disertacijai pasirinkau retą temą. Turėjau išversti „Aktheltą ir Gunelę", senąja skandinavų žemaičių kalba sukurtą baladę. Išties tas vertimas turėjo būti pirmas ir vienintelis. Senoji skandinavų žemaičių kalba nėra gerai ištyrinėta. Apie ją su panieka užsimenama kai kuriose satyrinėse poemose, rašytose senosiomis rytų ir vakarų skandinavų kalbomis. Senoji rytų skan-

dinavų kalba – tai šiaurės germanų kalbų grupės mirusi kalba, iš jos radosi islandų ir Farerų salų kalbos. Senoji vakarų skandinavų kalba irgi mirusi, irgi priklauso šiaurės germanų kalboms. Iš jos kilusios švedų ir danų kalbos. Norvegų kalba susiformavo kaip tarpinis senųjų rytų ir vakarų skandinavų kalbų darinys. Bet iš jų visų labiausiai mirusi yra senoji skandinavų žemaičių kalba, iš jos nekilo niekas. Apskritai tai toks primityvus dialektas, kad per visą istoriją juo buvo parašytas vienintelis kūrinys – „Aktheltas ir Gunelė".

Vertimą ketinau papildyti nedideliu etimologiniu žodynu, kitaip tariant, tos kalbos žodžių kilmės žodynu. Daktarą Holsterį tas žodynas labai domino. Jis tikėjosi iš jo naudos etimologijai. Todėl ir patvirtino disertacijos temą. Iš tiesų jis manė, kad „Aktheltas ir Gunelė" yra niekai, tačiau jam buvo sunku tai įrodyti. Daktaras Holsteris visiškai neišmanė senosios skandinavų žemaičių kalbos.

Iš pradžių rašyti žodyną man pasirodė labai sunku. Senoji skandinavų žemaičių kalba yra velniškai sena, ir žodžių kilmė labai neaiški. Tiesą sakant, lengviau buvo žvelgti *į priekį*, į švedų, danų ir norvegų kalbas, ir ieškoti, kuo galėjo išvirsti tie senosios žemaičių kalbos žodžiai. Pastebėjau, kad dažniausiai tai tiesiog tariant iškraipyti rytų ir vakarų skandinavų kalbų žodžiai.

Tada prasimaniau, kaip palengvinti žodyno rašymą. Kadangi niekas nieko neišmano apie senąją skandinavų žemaičių kalbą, viską galėjau sugalvoti pats. Sukūriau daugelio žodžių kilmę. Šitaip palengvėjo ir „Akthelto ir Gunelės" vertimas. Prikūriau gausybę žodžių. Sunku atskirti tikrą senąją skandinavų žemaičių kalbą nuo sugalvotos.

Daktaras Volframas Holsteris to skirtumo taip ir nepastebėjo.

Tačiau užbaigti disertaciją man sekėsi sunkiai. Sakyčiau, sustojau iš pagarbos pagrindiniams personažams. Tai labai asmeniškas pasakojimas apie meilę, ir niekas nežino, apie ką ten kalbama. Norėčiau sakyti – sustojau pajutęs, kad nedera trikdyti Akthelto

ir Gunelės gyvenimo. Tačiau visi, kurie mane nors truputį pažįsta, atšautų, kad tai begėdiškas melas. Jie tvirtintų, esą sustojau iš paprasčiausios neapykantos „Aktheltui ir Gunelei", gal dar iš nuobodulio ar tingėjimo, o galbūt dėl to, kad prasimanęs netikrą senąją skandinavų žemaičių kalbą nebepajėgiau suregzti nuoseklaus pasakojimo.

Tokiuose teiginiuose būtų dalelė tiesos, tačiau teisinga ir tai, kad „Aktheltas ir Gunelė" mane didžiai sujaudino. Atvirai kalbant, ta baladė siaubinga. Pavyzdžiui, neįmanoma įsivaizduoti, kad kas nors ją dainuotų: visų pirma, ji per daug ilga. Be to, kadaise esu apibūdinęs jos metrą ir rimavimą kaip „daugialypį ir lankstų". Iš tiesų jokios rimavimo schemos nėra; rimuojama tada, kai pavyksta. O apie metrą anoniminis senąja skandinavų žemaičių kalba kūręs autorius tiesiog nebuvo girdėjęs. (Beje, tą autorių įsivaizduoju kaip kaimietę namų šeimininkę.)

Apie to laikotarpio balades paprastai klaidingai manoma, kad jei jose veikia karaliai ir karalienės, princai ir princesės, tai jų autoriai irgi karališko kraujo. Tačiau apie tuos karalius ir karalienes rašė kaimiečiai. Ne vien karalių kraujo žmonės manė, esą karaliai ir karalienės kažkuo geresni už kitus; kaimiečiams irgi būdingas įsitikinimas, kad karaliai ir karalienės pranašesni. Įtariu, nemaža gyventojų dalis taip mano iki šiol.

Bet Aktheltas ir Gunelė *buvo* geresni. Jie mylėjo vienas kitą; dviese jie stojo prieš visą pasaulį; jie buvo nenugalimi. Kaip ir pasaulis. Tariausi suprantąs tą istoriją.

Pradėjau versti uoliai laikydamasis teksto. Mano vertimas nenutolsta nuo originalo iki penkiasdešimt penkto posmo. Toliau iki šimtas dvidešimto posmo baladės tekstu sekiau gana tiksliai, tik papildžiau savomis detalėmis. Paskui gal dar šimtą penkiasdešimt posmų išverčiau visai laisvai. Sustojau ties du šimtai aštuoniasdešimtu ir vėl pamėginau versti tiksliai pagal tekstą vien kad įsitikinčiau, ar dar sugebu.

Gunnel uppvaktat att titta Akthelt.
Hanz kniv af slik lang.

Uden hun kende inde hunz hjert
Den varld af ogsa mektig.

Gunelė mėgo žiūrėti į Aktheltą.
Toks ilgas buvo jo peilis.

Bet savąja širdim ji jautė,
Kad galingesnis yr pasaulis.

Ties šiuo varganu posmu lioviausi skaitęs ir mečiau „Aktheltą ir Gunelę“ į šalį. Daktaras Holsteris *kvatojosi* iš šio posmo. Juokėsi ir Bigi. Bet *manęs* juokas neėmė. Pasaulis yra galingesnis – jaučiau, kad taip bus! – autorius stengiasi nuspėti neišvengiamą lemtį! Akthelto ir Gunelės neabejotinai laukė sielvartas. Žinojau tai ir nenorėjau jo išvysti.

Melas! – būtų šaukę jie man, tuometiniai mano pažįstami. Skystagalviui seniui Bogusui viskas aplinkui atrodo sentimentalu! Pasaulis galingesnis – už jį! Jis regi savo būsimą sielvartą – vienintelis iš visų pažiūri šlykštų filmą ir juo žavisi, perskaito prasčiausią knygą ir rauda, radęs nors menką užuominą apie *save!* Jo galvoje mėšlas! Širdyje – pliurzė! Manot, šiaip sau jis pramintas Bogusu? Už *tiesą?*

Nekreipkite dėmesio į juos, į tuos beširdžius *schlubs*. Dabar aš gyvenu kitame *varld*.

Kai du šimtus aštuoniasdešimt posmų parodžiau Tulpen, ji atsakė savo iškilminguoju būdu. Priglaudė galvą man prie širdies ir ėmė klausytis. Tada liepė paklausyti jos širdies. Taip ji elgiasi, kai jaučia situacijos trapumą; jei paliečiami jos jausmai, nebelieka sarkastiško krūtų kilnojimo.

– Galingesnis? – tarė ji. Tuo metu klausiausi jos širdies; linktelėjau.

– *Ogsa mektig*, – atsakiau.

– *Mektig?* – jai patiko skambesys; ji ėmė žaisti išgirstu žodžiu. Žaidimas žodžiais – vienas mano mėgstamiausių dalykų senojoje skandinavų žemaičių kalboje.

Tokios tokelės. Jogurtas ir daug vandens, ir šiek tiek atjautos, kai reikia. Man viskas gerai. Reikalai taisosi. Žinoma, šlapimtakio klausimas niekur nedingo, bet apskritai reikalai taisosi.

6
Paskutinio žingsnio preliudija

Bogusas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 2 d.

P. Kutbertui Benetui,
Pilsberio dvaro prižiūrėtojui
Med Indian Pointas
Džordžtaunas, Meinas

Mano brangus Kutai,

gavau tavo laišką su gerais ir padrąsinančiais žodžiais, taip pat kuo dosniausią čekį. Ajovos valstijos banke su manim ir Bigi elgiamasi lyg su kokiais pastumdėliais; mėgaujuosi jausmu, kurį patirsiu nutėškęs jiems tavo čekį. Jeigu mes su Bigi kada prasigyvensim, kviesime tave garbės prižiūrėtoju. Iš tiesų norėtume patys tave prižiūrėti, Kutai, – rūpintis, kad gerai valgytum savo ilgomis vienišomis žiemomis, kad prieš miegą keturiasdešimt kartų perbrauktum savo karčius. Ir parūpinti dailios kaitrios jaunystės tavajam jūros vėjų gairinamam guoliui. Tiesą sakant, pažįstu kaip tik tokią tau tinkančią puikią ir kaitrią jaunystę! Ji vardu Lidija Kindl*. Tikrai.

* Žodžių žaismas: *kindle* (angl.) – užkurti, degti, liepsnoti.

Sutikau ją kalbų laboratorijoje. Ji lanko pradinį vokiečių kalbos kursą, o daugiau ne kažin kuo domisi. Vakar priėjo prie manęs ir sučiulbėjo: „Pone Tramperi, ar nėra juostų su dainomis? Na, šnekamąją kalbą jau suprantu. Ar nėra kokių vokiečių baladžių, o gal net opera?“

Sulaikiau ją ilgėliau; knisausi lentynose jai dejuojant, kaip trūksta muzikos kalbų laboratorijoje ir apskritai gyvenime. Ji drovi lyg maža katytė; jaudinasi, kad sijonas kartais nebrūkštelėtų kam per kelius.

Lidija Kindl pageidauja, kad jai į ausį kas šnibždėtų vokiečių balades. Ar net operą, Kutai!

Dėl savo naujojo darbo nepuoselėju tokių muzikinių iliuzijų, tai labiausiai žeminantis užsiėmimas, kokį esu turėjęs. Per Ajovos futbolo rungtynes pardavinėju ženkliukus, gaireles ir varpelius. Tampau po stadioną nuo vienų vartų prie kitų didelę faneros plokštę. Lenta plati, turi stovą lyg molbertas ir lengvai griūva; ją dažnai nuverčia vėjas; maži auksaspalviai futbolo kamuoliai susibraižo, ženkliukai lūžta, gairelės glamžosi ir tepasi. Gaunu komisinių – dešimt procentų nuo to, ką parduodu.

„Tik vienas doleris už šitą „Sakalo akies“ gairelę! Varpelis už du dolerius! Dideli ženkliukai – tik septyniasdešimt penki centai! Ponia, smeigtukas su auksiniu kamuoliuku – doleris. Vaikai tokius mėgsta: kamuoliukai nedidukai, kaip tik mažiui praryti. Ne, pone, tas varpelis neįskilęs. Jis tik šiek tiek įlenktas. Šitie varpeliai nedūžta. Jie tilindžiuos amžinai.“

Rungtynes gaunu pažiūrėti veltui, bet aš nekenčiu futbolo. Dar privalau dėvėti tokią ryškiai geltoną prijuostę su didžiule kišene grąžai. Ant mano striukės šviečia didžiulis ženklas: SAKALO AKIES PREKYBA – SAKALAI, PIRMYN! Kiekvienas toks ženklas turi numerį; stadione mes susižinome pagal tuos numerius. Dėl geriausių vietų arši konkurencija. Šeštadienį Nr. 368 tarė man: „Ei, 510, čia stovėti priklauso man. Varyk šalin, girdi?“

Buvo pasirišęs kaklaraištį su raudonais kamuoliais; gairelių, ženkliukų ir varpelių pardavė kur kas daugiau už mane. Uždirbau lygiai tiek, kad užteko Bigi nusipirkti kontraceptinių piliulių trims mėnesiams.

Palaikyk „Ajovą", Kutai. Per kitas rungtynes galbūt surinksiu pakankamai savo sterilizacijai apmokėti.

Man pasakyta, kad jei „Ajova" kada laimės futbolo rungtynes, visi parduosime kur kas daugiau. Mums buvo surengtas „apšilimo susirinkimas" ir išdėstyta aistruolių psichologija: „Sakalo akies prekybos" komiso pardavimo vadovas ponas Fredas Pafas sakė, kad Ajovos žmonės išdidūs, jiems reikia laimėtojo, ir tada jie puoš antenas, segsis ženklelius ir smeigtukus į palto atlapus. „Niekas nemėgsta būti pralaimėtojo pusėje, – kalbėjo Pafas, o *man* jis tarė: – Na, žiūrėk, abu esame Fredai. Ką apie tai manai?"

„Pažįstu dar vieną Fredą Spokane, Vašingtono valstijoje, – atsakiau. – Gal turėtume drauge ko nors imtis."

„Turi humoro jausmą! – sušuko Fredas Pafas. – Tau čia gerai seksis. Be humoro su aistruoliais nė iš vietos."

Tegu bus tau žinoma, Kutai, kad tu turi ištikimesnių ir pastovesnių gerbėjų už tuos Ajovos vyrukus. Ir aš, ir Bigi tavo fotografijomis džiaugiamės beveik taip pat kaip pinigais. Bigi ypač patiko „Autoportretas su jūržolėmis". Atvirai kalbant, įtariu, kad siųsti tokias nuotraukas paštu nėra visiškai teisėta; visai nenoriu įžeidžiai atsiliepti apie tavo kūną, bet man labiau patiko „Negyva žuvėdra Nr. 8".

Prašau įsmukti į savo tamsųjį kambarėlį ir padaryti tokią nuotrauką man; o geriausia – padaryk tą nuotrauką *iš manęs*. Pavaizduok mane pasliką, nublyškusį; sudėk rankas kaip dera ir netoliese pastatyk parengtą karstą; jo dangtį nustumk, kad stovėtų atviras, laukdamas Fredo Boguso Tramperio, kad šis bet kurią akimirką galėtų lengvai susigundyti tais prabangiais aksomo apmušalais. Negatyvą sunaikink. Atspausdink tik vieną, 8X10 formato. Ant

viršaus uždėk mano šeimos veidus: giliai, bet santūriai liūdinti Bigi ir Kolmas, žaidžiantis su puošnia karsto rankena. Tėvą ir motiną prašom pavaizduoti neryškiai. Tėvo burną padaryk judančią; dar geriau, jei jos kontūrai bus išplaukę. Jis byloja prie mirusiojo. Antraštė tokia: „Profesijos siekiančiam vyrui privalu pakentėti..." Tada įdėk į juodo neblizgaus kartono voką ir nusiųsk į Ajovos universiteto Komercijos skyrių, pridėjęs sausą raštelį su atsiprašymu, kad mirusysis nesumokėjo už mokslą. Patikėtinių taryba vėl nubalsavo, kad mokestis už mokslą būtų padidintas pridedant papildomą poilsio mokestį. Žinoma, kad sumokėtų už naujus futbolo batelius aukso padais ir buvusių studentų susitikimo šventės parado puošmenas – milijonus geltonų rožių, iš kurių sudėta milžiniška kukurūzo burbuolė.

Esi laimingas, Kutai, turėdamas tą tamsųjį kambarėlį. Regiu tave nuogą toje klaikioje raudonoje šviesoje, išsitepliojusį chemikalais, ryškinantį, didinantį; tu spausdini save ant švaraus balto lapo. Kada nors, jei tik turėsi laiko, privalai išmokyti mane fotografijos. Esu priblokštas jos galios. Pamenu, kaip stebėjau tave mirkantį atspaudus; regėjau po vandeniu ryškėjančius vaizdus; tiesiog nepajėgiau šito ištverti! Tarsi suplauktų būriai kokių amebų ir sudarytų žmogų.

Mąstau apie šitai versdamas aštuoniasdešimt trečią „Akthelto ir Gunelės" posmą. Mane labiausiai trikdo paskutinis žodis – *Klegwoerum*. Disertacijos vadovas mano, kad tai turėtų reikšti „vaisingas", o aš sakau – „derlingas". Mano draugas Ralfas Pakeris siūlo „našus". Bigi mano, kad tai išvis nesvarbu. Bigi kartais būna skaudžiai teisi.

Vis dėlto man atrodo, kad ji nuostabi. Nors tai jai visai nebūdinga, ji sureaguoja, jei koks aštuoniasdešimtmetis pliaukšteli per užpakalį, kol ji pila jo antį. Bet juk žinai – Bigi niekada neverkia. Ar žinai, ką ji daro? Suranda odos atplaišą prie nago ir lėtai dreskia žemyn. Esu matęs, kaip nuplėšė toliau pirmojo sąnario. Kraujas bėga, bet ji niekada neverkia.

Kutai, jaučiuosi tau artimas nuo tada, kai pasičiupau iš Elzbetės Malkas tavo triperį. O gal mes abu gavom ir pasidalijom tai, ką Elzbetė jau turėjo. Smulkmenos, kas nuo ko prasidėjo, man niekada neatrodė svarbios mūsų draugystei.

Dar kartą nuleisk visus septyniolika unitazų už mane. Mano širdis džiaugsis žinodama, kad kažkur yra tualetų, kurių neužkemša apsauginiai kirkšnies raiščiai. Sulauk ūkanotos nakties, atverk visus langus – garsas geriausiai atsimuša nuo vandens, kai aplink rūkas, – ir nuleisk! Aš išgirsiu ir man bus gera.

Bigi siunčia meilius linkėjimus. Ji virtuvėje skuta sau pirštus. Ji labai užsiėmusi, kitaip paprašyčiau jos odos atplaišėlės, įdėčiau į laišką, ir jos tramperiškos laimės šukė narsiai keliautų iš Ajovos į Meiną.

Su meile

Bogusas

7
„Ralfo Pakerio filmai"
Kristoferio gatvė 109
Niujorkas, Niujorkas 10014

Abu su Tulpen dirbame. Ji montažininkė; šiaip jau Ralfas montuoja pats, o Tulpen jam padeda. Ji šiek tiek dirba ir laboratorijoje, nors Ralfas ir ryškina pats. Apie ryškinimą nieko neišmanau, ne kažin ką suprantu apie montavimą. Aš garso režisierius, įrašinėju muziką; jei reikalingas sinchroniškas garsas, parūpinu kokybišką įrašą; įterpiu balsą už kadro, sukuriu pašalinį triukšmą; kai reikalingas pasakotojas, dažnai įkalbu jo žodžius. Turiu gražų ir skambų balsą.

Filmą gaunu jau beveik baigtą, didžiuma nereikalingos medžiagos būna iškirpta, kadrų seka maždaug tokia, kokios nori Ralfas, bent jau apytikriai sudėliota – ta tvarka daugmaž atitinka tai, ką Ralfas galutinai sumontuos. Ralfas primena žmogų orkestrą, mes su Tulpen padedame tik techniškai. Scenarijus visada Ralfo, jis pats stovi ir prie kameros; tai *jo* filmas. Bet mes su Tulpen puikiai tvarkomės su technika, be to, dar yra vaikinukas, vardu Kentas, iš Ralfo Pakerio gerbėjų klubo, jis bėgioja su įvairiais pavedimais.

Mudu su Tulpen nepriklausome Ralfo Pakerio gerbėjų klubui. Čia jau žmogumi orkestru virsta vaikinukas, vardu Kentas. Nenoriu teigti, kad Ralfo Pakerio filmai niekam nežinomi. Pirmas jo filmas „Grupinis reikalas" laimėjo pirmąją premiją nacionaliniame studentų filmų festivalyje. Tame filme girdėti mano gražus skambus balsas. Ralfas sukūrė tą filmą baigdamas Kinematografijos kursus Ajovoje.

Sutikau jį kalbų laboratorijoje. Per pertrauką tarp pratybų montavau juostas pradiniam vokiečių kalbos kursui, kai vilkdamas kojas įžengė tas gauruočius. Gal dvidešimties metų, o gal keturiasdešimties, gal studentas, gal dėstytojas, trockistas ar amišų* fermeris, žmogus ar gyvūnas; vagis, sliūkinantis iš kino ir fotografijos įrangos parduotuvės, apsikrovęs objektyvais ir šviesmačiais; lokys, po siaubingos ir žiaurios kovos suėdęs fotografą. Tas žvėris priėjo prie manęs.

Tuo metu vis dar verčiau „Aktheltą ir Gunelę". Pasijutau taip, tarsi prieš mane būtų išdygęs Akthelto tėvas, Senis Takas. Jam artinantis atslinko ir muskuso kvapas. Objektyvai, sagtys ir poliruotos detalės blyksėjo šimtais fluorescencinės šviesos atšvaitų.

– Ar tu Tramperis? – paklausė jis.

Pagalvojau, kad protingas žmogus turėtų viską tučtuojau prisipažinti. Neslėpti, kad tas vertimas – apgavystė. Viltis, kad Senis Takas sugrįš atgal į kapus.

– *Vroog etz?* – paklausiau tenorėdamas jį išbandyti.

– Puiku, – suurzgė anas.

Jis suprato! Tai buvo Senis Takas! Tačiau tepasakė:

– Ralfas Pakeris. – Iš šiaurietiškos kumštinės pirštinės jis ištraukė baltą ranką ir atkišo man ją, styrančią iš eskimų skrandos rankogalio. – Kalbi vokiškai, ar ne? Ir moki elgtis su juostomis?

– Taip, – atsakiau atsargiai.

– Ar kada dirbai su įgarsinimu? – pasiteiravo jis. – Statau filmą.

Iškrypėlis, pagalvojau. Nori įtraukti mane į savo žydrą filmą.

– Man reikia vokiškai kalbančio balso, – tarė jis. – Tokio gudraus vokiečio, kartais įsiterpiančio į anglišką pasakojimą.

Buvau matęs tų studentų, filmų kūrėjų. Kartą einu pro Benio užkandinę ir pro langą regiu klaikias muštynes, mergina su nuplėšta liemenėle rankomis dangstosi krūtis; puolu vidun padėti tai panelei ir čia pat nuverčiu nuo platformos operatorių, išgąsdi-

* Amišai – anabaptistų šaka, atsiradusi Europoje Reformacijos laikotarpiu. Amišų likę tik JAV ir Kanadoje; gyvena savitai, gana izoliuotai.

nu vyrą su puokšte mikrofonų rankose, o mano kojos susipainioja tarp daugybės laidų. Mergina su nuovargiu balse sako:

– Klausyk, *ramiau*. Tai tik suknistas *filmas*.

Ir pasižiūri lyg sakytų: „Per tokius pusgalvius kaip tu šiandien seguosi jau ketvirtą liemenėlę."

– ...na, jei mėgsti krapštytis su juostomis ir magnetofonais, – šnekėjo Ralfas Pakeris, – kaitalioti balsus, stumdyti įrašus... montuoti garsą... Man reikia, kad padarytum tik keletą dalykų, o toliau gali žaisti – na, žinai, daryti ką nori. Gal kils kokių idėjų...

Toks pasiūlymas tuo metu mane apstulbino: štai pardavinėju futbolo gaireles, o čia kažkas mano, kad galėčiau turėti *idėjų!*

– Ei, – žiūrėdamas į mane tarė Ralfas Pakeris. – Tu juk ir angliškai kalbi, ką?

– Kiek mokėsi? – prasižiojau.

Pakeris tvojo savo šiaurietiška pirštine per magnetinių juostų stirtą, viena ritė nuskriejo ant grindų vartydamasi lyg priblokšta žuvis.

– Mokėsiu tau! – riktelėjo jis gūžtelėdamas galingais pečiais, ir ant kaklo kabantis teleobjektyvas susiūbavo. Man mintyse iškilo vaizdas, kaip niršta Senis Takas.

Nors jau senatvės apkvaišintas ir nualintas
Strėlės, giliai susmigusios krūtinėn,
Platesnėn negu vyno statinaitė Gurko rūsyje,
Senasis Takas puolė prie niekšingojo žudiko
Ir persmaugė jam kvapą jo paties temple.

Tada galingu delnu, kurs papratęs
Be vargo vadeliot žirgų šimtinę,
Sau persmeigė kiaurai krūtinę Takas
Ir kurtinamai sudejavęs išsitraukė strėlę.

Pastvėręs tą garuojantį krauju ir lipnų smaigą,
Nudūrė Takas išdaviką Gurką, perskrodė

Jį visą! Paskui Didysis Takas padėkojo
Gvolfui ir laimino krauju atskiestas vaišes.

Šitaip kalbų laboratorijoje tarp kabinų šėlo Ralfas Pakeris; būrelis persigandusių pradinio vokiečių kalbos kurso studentų gūžėsi tarpduryje, o Pakeris niekaip negalėjo nurimti.

– Velniai mieliausieji! Ar aš turiu *tau* mokėti? Už patirtį? Ir už galimybę! Klausyk, Bamperi, – mano neištikimi studentai sukrizeno, – tai tu man turi mokėti už suteiktą šansą. Aš tik pradedu, net pats *sau* nemoku! Pardaviau pusantro tūkstančio kvailų futbolo gairelių, kad įpirkčiau vieną plačiakampį objektyvą, o tu nori gauti atlygį už savo lavinimą!

– Palauk! Pakeri! – sušukau; studentams sprunkant į šalis jis jau ėjo pro duris.

– Krušt tave, Trampamai, – atsiliepė Pakeris. Ir tūžmingai atsigręžė į pirmakursius. – Krušt jį, sakau!

Akimirką, paveiktas jų aklo siaubo, išsigandau, kad visi tuoj puls ant manęs ir impulsyviai paklus jo įsakymui. Bet nubėgau jam iš paskos. Radau godžiai, dideliais gurkšniais malšinantį troškulį prie geriamojo vandens fontanėlio koridoriuje.

– Nežinojau, kad pardavinėjai futbolo gaireles, – tariau.

Vėliau, patenkintas mano žaidimais su garso takeliais, Pakeris pareiškė kada nors pajėgsiąs užmokėti.

– Kai galėsiu mokėti pats sau, Trampamai, bus darbo ir tau.

Ir Ralfas Pakeris tesėjo žodį. „Grupinis reikalas" sulaukė šiokio tokio pasisekimo. Ta dalis, kur virš alaus pripampusios minios Benio užkandinėje skamba „Horsto Veselio daina"*, – tai mano sumanymas. Ir susirinkimo Ajovos universiteto Matematikos departamente epizodas, kuriame skamba vokiečių kalba ir bėga subtitrai: „*Iš pradžių* suimate juos pagal deramą teismo nutartį, *vėliau* pradedate suiminėti tiek daug, kad atrodo normalu teisti grupėmis, *paskui* visi taip sunerimsta dėl koncentracijos stovyklų, kad nebekvaršina jums galvos dėl teismo nutarties, taigi..."

* „Horsto Veselio daina" – Vokietijos nacionalsocialistų himnas 1930–1945 m.

Tas filmas buvo savaip propagandinis. Jame blogis – tai vidinis grupės priešiškumas, nukreiptas į individą. Tačiau tai nebuvo politinis filmas: visos grupės buvo vaizduojamos vienodai neigiamai. Priešą įkūnijo bet kuri susivienijusi minia. Net klasėje galvomis linksintys mokiniai: „Taip taip, suprantu, sutinku, *jawohl!*“

Visiems „Grupinis reikalas“ atrodė novatoriškas. Jis susilaukė tik vienos didesnės pretenzijos; Ralfą ji pasiekė laiško pavidalu – jį atsiuntė Amerikos vokiečių draugija iš Kolumbo Ohajo valstijoje. Laiške buvo teigiama, kad filmas nukreiptas prieš vokiečius, „atkakliai žarsto ataušusias žarijas“. Telkimasis į grupes nėra vien vokiečių bruožas, buvo rašoma laiške, ir apskritai grupės – joks blogis. Ralfas buvo išvadintas pakvaišėliu. Laiško nepasirašė joks konkretus asmuo. Pabaigoje tebuvo uždėtas štampas: AMERIKOS VOKIEČIŲ DRAUGIJA.

– Dar viena suknista grupė, – pasakė Ralfas. – Tą laišką parašė daugiau kaip penki šimtai žmonių. Koks šūdas, Trampamai, aš to visai neturėjau omeny. Ta prasme... pats nežinau, ką turėjau omeny...

Tai iki šiol būdinga Ralfui; jo filmai dėl to labiausiai ir kritikuojami. Beveik visada sakoma, kad jie „novatoriški“, dažnai „nepretenzingi“, paprastai „teisingi“. Tačiau, pavyzdžiui, *The New York Times* nurodo „tam tikrą ryžto stoką... jis nesuformuluoja savojo požiūrio“. *The Village Voice* pažymi, kad „požiūris visada siekia būti asmeniškas, autentiškas ir šviežias, bet Pakeris nesiima gvildenti klausimo iš esmės... atrodo, kad jam pakanka vien atspindėti vyksmą“. Man regis, to ir pakanka.

– Šūdas, – sako Ralfas. – Tai tik vaizdai, Trampamai.

Iš tiesų – man kaip tik smagiausia, kad jie neturi „prasmės“.

„Grupinis reikalas“ buvo vienintelis propagandinis jo filmas; jis vienintelis ir prizą laimėjo. Prie kitų dviejų jo filmų aš neprisidėjau; tuo metu skyriausi ir su žmona, ir su protu.

Ralfas patraukė į ilgą kelionę iš Ajovos į Niujorką. „Švelnus purvelis“ pasakojo apie roko grupę. Ralfas tiesiog sekė paskui ją, važinėjančią su koncertų turu. Interviu su merginomis, kadrai, kur

vaikinai kerpa vienas kitą, merginoms surengtos imtynės kojomis, laimėtojų prizai. Filmo kulminacija – kai elektros iškrova iš stiprintuvo netyčia nutrenkia grupės lyderio šunį. Grupė atšaukė koncertus visai savaitei. Užjaučiantys gerbėjai pridovanojo gal penkiasdešimt šunų. „Tai puikūs šunys, – sakė grupės lyderis, – bet senojo Švelnaus Purvelio niekas nepakeis." Ir šuo buvo tuo pat vardu.

Trečiasis filmas pasakojo apie nedidelį klajojantį cirką, su kuriuo Ralfas važinėjo po gausybę vieno vakaro spektaklių. Prifilmavo daugybę kadrų, kaip statoma ir ardoma cirko palapinė, ir pokalbių su oro akrobatėmis.

„Ar cirkas miręs?"– „Dieve... kodėl gi taip manai?"

Ir labai ilgas epizodas apie dramblio prižiūrėtoją, netekusį trijų dešinės rankos pirštų, kai ant jų užmynė dramblys.

„Ar vis dar myli dramblius?" – „Žinoma, myliu." – „Net ir tą dramblį, kuris užmynė tau ant rankos?" – „Tą ypač myliu. Jis nenorėjo užminti man ant rankos. Net nežinojo, ant ko stato koją. Aš tiesiog padėjau ranką ten, kur jis kėlė koją. Vis tiek būtų ją ten pastatęs. Ir jis labai dėl to sielojosi." – „Dramblys sielojosi? Jis *suprato*, kad numynė tau ranką?" – „Jėzau, aišku, suprato. Aš suklykiau: „Užmynei ant mano rankos, po velnių!" Žinoma, puikiai suprato ir labai krimtosi."

Toliau eina fragmentiški kadrai su drambliu, kuriais mėginama perteikti, kaip jam gaila. Manau, tai buvo prasčiausias Ralfo filmas. Net negaliu prisiminti jo pavadinimo.

Tačiau aš grįžau ir vėl dirbu garso režisieriumi, tad filmai turėtų pagerėti, bent jau garso atžvilgiu. Dabar kuriame vieną filmą, vadinasi „Tenai, fermoje". Jis pasakoja apie hipių komuną, vadinamą Laisvąja ferma. Laisvieji fermeriai nori, kad žeme – bet kokia žeme – naudotųsi visi. Jų manymu, privati nuosavybė yra niekai. Žemė turi būti laisvai prieinama tiems, kurie ją dirba. Hipiams kyla šiokių tokių sunkumų susidūrus su keliais tikrais Vermonto fermeriais. Tikrieji fermeriai mano, kad privati nuosavybė yra gerai. Laisvieji fermeriai mėgina paaiškinti tikriesiems, kaip negailestingai jie skriaudžiami neleidžiant laisvai naudotis žeme.

Atrodo, bręsta konfliktas. Nedidelis to krašto laisvųjų menų koledžas paįvairina situaciją tam tikra intelektualine sumaištimi. Ralfas kiekvieną savaitgalį važiuoja į Vermontą pažiūrėti, ar susidūrimas dar neįvyko.

– Jis vis dar bręsta, – sako.

– Kai ateis žiema, – aiškinu jam, – gal jaunimas sušals, išalks ir tiesiog pasitrauks nuo tos žemės.

– Tada mes šitai nufilmuosime, – atsako Ralfas.

– Gal nebus jokio konflikto, – svarstau.

– Gal ir nebus, – sutinka Ralfas, ir Tulpen atgalia ranka kilsteli krūtį.

Ralfą šitai erzina. Kai atvažiavau į Niujorką, ji jau dirbo pas Ralfą; jis davė Tulpen darbo, nes ji miegodavo su juo. Ak, tai buvo taip seniai. Tulpen nieko neišmanė apie montavimą, bet Ralfas jai parodė, kaip tai daroma. Kai ji išmoko, liovėsi miegojusi su juo. Ralfas jos neišmetė, nes ji – fantastiška montuotoja, bet kartais jis įširsta, kad buvo atstumtas.

– Miegodavai su manimi tik kad gautum tą darbą, – sako jis Tulpen.

Tulpen nesutrikusi atsiliepia:

– Tau nepatinka, kaip aš dirbu?

– Tavo darbas man patinka.

Jie abu supranta, kad kitos išeities nėra.

O vaikinukas, vardu Kentas, bėgiojantis su pavedimais, – kita istorija.

Abu su Tulpen sėdime ryškinimo kambaryje, siurbčiojame kavą ir stebimės, kur pagaliau mūsų spurgos. Tulpen tvarko kai kuriuos Ralfo kadrus, dar karštus po džiovintuvo, karpo kraštus dideliu popieriaus peiliu. *Čekšt!* Jau dvi savaites negirdėjau nė žodžio iš tos prakeiktos Bigi. Kaip kiti vaikai elgiasi su Kolmu mokykloje? Ar jis tebesikandžioja?

– Kas nors negerai? – klausia Tulpen.

– Mano pimpalas, – atsakau. – Rodos, jis vėl kemšasi. Nelemtas vandens metodas...

– Nueik pas gydytoją, Tramperi, – kasdieniškai sako ji. – Pasidaryk operaciją.

Čekšt! Švysteli baisusis popieriaus peilis; mintyse regiu kraugerį Vinjeroną.

Įžengia Kentas.

– Sveiki!

Pats tu sveikas, Kentai.

– Ei, ar matėt ką tik nufilmuotą medžiagą? Dabar jam tikrai pavyko.

– Kas pavyko, Kentai?

– Naujoje medžiagoje – nuostabi šviesa. Ten jau darosi šalta. Net ir oras – prieš juos. Kažkas rengiasi žengti pirmąjį žingsnį. Ta prasme, suknista kamera kažką *nujaučia.*

– Tai nereiškia, Kentai, kad kas nors atsitiks.

Su šalto oro gūsiu įgriūva Ralfas. Ruonio kailio batai, šiaurietiškos kumštinės pirštinės, eskimų skranda, nors dar tik ruduo. Jei pamėgintum įsivaizduoti Ralfą atogrąžų klimate, susidurtum su problema: jam tektų keisti savo kailinį įvaizdį. Galėtų vaikščioti apsivyniojęs karklais, šiaudais ar nendrėmis – tokia didžiulė pintinė!

– Sveiki! – sako jam Kentas. – Vakar vakare žiūrėjau „Baltuosius kelius“.

– Kieno? – klausia Ralfas.

Visi žinome, kad Kentas išmano nedaug.

– Taigi žinai, – nenusileidžia Kentas. – „Baltieji kẽliai“ – naujas Gronco filmas.

– A, taip taip, – sako Ralfas maudamasis pirštines, audamasis batus, lįsdamas iš savo kailių.

– Dar vienas šlamštas, – aiškina Kentas. – Toks pat kaip ir jo ankstesnis mėšlas. Sunkus toks, supranti?

– Taip taip, – sako Ralfas vyniodamasis šaliką ir dairydamasis. Kažko trūksta.

– Šį rytą žiūrėjau tavo naują filmuotą medžiagą, – kalba jam Kentas. Ralfas galvoja: ko čia trūksta? – Ji tiesiog puiki, – nenutyla Kentas. – Net ir suknistas oras...

– Kentai, – sako Ralfas. – Kur pyragaičiai?

– Aš tik laukiau, kol tu pasirodysi, – rausdamas teisinasi Kentas.

– Du su uogiene, vieną sluoksniuotą su kremu, – sako Ralfas. – Tulpen!

– Du sluoksniuòtus su kremu.

– Trampamai...

– Raguolį.

– Kentai, du sluoksniuotus su kremu, du su uogiene ir vieną raguolį, – vardija Ralfas.

Kentui išėjus vykdyti užduoties, Ralfas klausia mūsų:

– Kas, po velnių, tas Groncas?

– Ką aš žinau, – atsiliepia Tulpen.

– „Baltieji keliai“, – sakau. – Dievas žino...

– Ar Kentas rūko? – klausia Ralfas. Niekas apie tai nenutuokia. – Na, jei nerūko, – pareiškia Ralfas, – turėtų pabandyti. O jei rūko, turėtų mesti.

Grįžta Kentas, paslapčių ir informacijos kasykla.

– Du su uogiene, du sluoksniuoti su kremu ir vienas raguolis.

– Ačiū.

– Ačiū.

– Ačiū, Kentai.

– Penktadienį vakare pas Bepą atsidaro naujas „Vordelas“, – praneša Kentas.

– Neištemps ir savaitės, – sakau jam žiūrėdamas į Tulpen: kas tas Vordelas? Jos žvilgsnis sako: o kur tas Bepas?

– Gerai, gerai, – taria Ralfas.

Žiūrime, kaip Kentas krauna kavą į kavinuką.

– Kentai, žiūrėk, kad liktų vietos vandeniui, – sako Tulpen.

Ralfas akivaizdžiai nusivylęs pyragaičiais su uogiene.

– Rausva uogienė, – sako jis atsargiai bakstelėdamas pirštu. – Aš mėgstu tamsiai raudoną.

– Vynuogių, Ralfai, – sakau aš.

– Aha, vynuogių, – sutinka jis. – Šitas rausvas mėšlas nevalgomas.

Kentas sunerimsta.

– Girdėjau, Markas nuvykęs į Pakrantę, – sako jis, – rengia riaušes.

– Kaip raguolis, Trampamai?

– Puikus raguolis, Ralfai.

– Du raguolius, Kentai, – taria Ralfas. – Trampamai, ar valgysi dar vieną?

– Ne, – sako Tulpen. – Jis storėja.

– Dar *tris* raguolius, Kentai, – sako Ralfas, baksnodamas bjaurią rausvąją uogienę.

– Tu jau esi storas, – kalba Tulpen. – Tramperį dar galima išgelbėti.

– Tris raguolius, Kentai, – sako Ralfas.

Kentui pravėrus duris, iš kambario dingsta įtampa. Ralfas pasiklauso nerangių Kento žingsnių aido lauke. Mūsų ausims lyg sąmokslininkams palikta šis tas ypatinga; šitai visada aiškiai jaučiame. Ralfas stengiasi vengti asmeniškumų girdint Kentui. Manau, tai savotiška profesinė savisauga.

– Trampamai, vaikine, – sako jis, plačiomis letenomis prisitraukdamas mane ir Tulpen. – Vaikine, būtum matęs, kokį vakar sutikau užpakaliuką...

Bet jis stebi Tulpen, laukia, kada ji atgalia ranka kilstelės krūtį. Tulpen elgiasi gudriai – ji nusigręžia. Jai einant prie durų alkūnė šiek tiek kilsteli.

– Mačiau! – šaukia Ralfas.

Tačiau Tulpen jau išėjo; montažinės durys užsidaro, ir lieku vienas su Ralfu Pakeriu, kuris – nors niekada nežino, ką nori pasakyti, o gal kaip tik dėl to, – yra avangardistinio kino pirmeivis.

Mes laukiame raguolių.

8
Kiti seni laiškai

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Humble Oil & Refining Co.
P. d. 790
Tulsa, Oklahoma

Gerbiami ponai,

esu gavęs jūsų priminimą. Ryšium su tuo patvirtinu, kad jūsų man skirtą kreditą laikau „privilegija" ir ketinu imtis visų priemonių jūsų minimiems „keblumams" išvengti.

Pridedu 3 dolerių čekį. Taigi mano mokėtina suma sumažėja iki 44,56 dolerio, ir ją, žinoma, išsiųsiu pačiu artimiausiu metu.

Matot, mano sūnus pastaruoju metu smarkiai sirgo.

Su dėkingumu

Fredas Tramperis
(*Esso* kortelė 657-679-896-22)

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

P. Hariui Estesui
Sinclair Refining Co.
mokėjimų skyrius
P. d. 1333
Čikaga, Ilinojus

Gerb. p. Estesai,

prie šio laiško pridėtas mano čekis 15 dolerių sumai. Galbūt, jūsų akimis, tai tėra „lašas jūroje", bet ši suma kainavo man nemažų pastangų. Nors mano mokėtina suma nėra iki galo padengta ir sudaro 94,67 dolerio – tad galiu suprasti jūsų susirūpinimą, – tik didžiulėmis pastangomis pajėgiu tvardytis, kad į jūsų nemandagų laišką neatsakyčiau taip, kaip norėtųsi.

Ir jūs, ir aš suprantame, kad jūsų firma galbūt nėra taip plačiai žinoma kaip kitos. Jums tikriausiai galėtų praversti mano ilgalaikė gera patirtis bendraujant su kitomis kredito kortelių firmomis, kurios maloniai bendrauja su klientais ir demonstruoja didelį pakantumą; jūsų kompanijai tikrai išeitų į naudą perimti panašų elgesį. Gal kartais jums nėra žinoma, dėl kokios savybės garsioms kompanijoms pavyko taip išgarsėti? Ką gi, galiu atskleisti. Tai *kantrumas.*

Beje, jeigu tarp mūsų verslo vertybių giliau įsišaknytų tos, kurias branginame taikydami individui, esu tikras, kad visi mes būtume labiau patenkinti vienas kitu.

Kai pirmą kartą pasirodėte viešumoje su tuo dideliu, šiltu, draugišku žaliu dinozauru, su jūsų kompanija siejau kuo didžiausias viltis. Tebeturiu kuo didžiausių vilčių, kad ilgainiui sugebėsite pakilti iki to įvaizdžio.

Su pagarba

Fredas Tramperis
(*Sinclair* kortelė 555-546-215-91)

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Iowa-Illinois Gas & Electric
Džefersono g. 520
Ajova Sitis, Ajova

Gerbiami ponai,

su šiuo laišku siunčiu 10 dolerių savo mokėtinai sumai sumažinti. Kaip suprantu, esamas likutis jums leidžia priskaičiuoti papildomą aptarnavimo mokestį. Visiškai atsakingai sutinku su tuo mokesčiu, bet nuoširdžiai tikiuosi, kad suprantate, jog mano ketinimai tą skolą apmokėti kuo rimčiausi, ir toliau teiksite man paslaugas.

Kalbant apie tas paslaugas, noriu kuo nuoširdžiausiai pareikšti, kad *Iowa-Illinois* tiekia pačią geriausią elektrą, kiek man ir mano žmonai yra tekę patirti. Visiškai rimtai – esame gyvenę tokioje vietoje, kur šviesa *nuolat* gesdavo.

Be to, mums labai patiko jūsų praktika vaišinti ledinukais mažus vaikus, kai jie su tėvais ateina į jūsų pagrindinį biurą ar aptarnavimo centrą.

Su dėkingumu

Fredas Tramperis

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Northwestern Bell Telephone Co.
Pietų Slėnio g. 302
Ajova Sitis, Ajova

Gerbiami ponai,

Dėl mano dabartinės mokėtinos sumos – 35,17 dolerio: nemokėsiu nė cento, kol iš mano sąskaitos neišbrauksite 16,75 dolerio ir sujungimo mokesčio už skambutį į Džordžtauną Meino valstijoje, nes į tą miestą nesu skambinęs. Nepažįstu nė vieno žmogaus Džordžtaune, Meino valstijoje, ir, kiek man žinoma, nė vienas žmogus iš Džordžtauno, Meino valstijos, nepažįsta manęs. Jeigu pamenate, taip yra atsitikę ir su ankstesne sąskaita. Iš manęs reikalauta mokėti už vienos valandos ir keturiasdešimt penkių minučių pokalbį su Viena Austrijoje, bet galų gale jūs pripažinote, kad tai klaida, painiava dėl mano sudvejintos linijos. Apie antrąją sudvejintos linijos pusę galėčiau parašyti jums dar vieną laišką, nes jūsų ankstesnis paaiškinimas „užjūrio tinklo operatoriaus klaida“ ne visai patenkinamas. Šiaip ar taip, neprivalau aiškinti, kiek esu jums skolingas.

Nuoširdžiai

Fredas Tramperis
(tel. 338-1536)

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

P. Milui Kubikui
Peoples Market
Dodžo g. 660
Ajova Sitis, Ajova

Gerb. p. Kubikai,

jūsų parduodama mėsa – tai didmiesčio skonis, geriausios virtuvės aromato dvelksmas! Jūsų parduotuvė – vienintelė vieta Ajova Sityje, kur galima rasti padorių inkstų, liežuvių, kraujinės dešros ir gerą širdį. O dar visi tie užsienietiški stiklainėliai, egzotiško maisto skardinaitės su vertimais! Mums ypač patinka „Šernienos ragu su Medoko padažu“. Mes su žmona, p. Kubikai, iš jūsų užkandžių galime iškelti tikrą puotą.

Viliuosi, atleisite mums už tai, kad šį mėnesį labai jau dažnai mėgavomės jūsų aukščiausios kokybės produktais. Šiuo metu galiu sumokėti jums 10 dolerių (pridedu prie laiško), o lik
usią sumą, 23,90 dolerio, būsiu priverstas kurį laiką palikti neapmokėtą.

Prašom neabejoti, kitą mėnesį stengsimės rūpestingiau planuoti išlaidas jūsų skaniosioms pagundoms.

Ko nuoširdžiausiai

Fredas ir Sju Tramperiai

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

P. Merlinui Šamvėjui,
Iowa State Bank & Trust Co.
Prezidentui

Klintono g. 400
Ajova Sitis, Ajova

P. Šamvėjau,

prie laiško pridedu p. Kutberto Beneto 250 dolerių čekį, išduotą man ir peradresuotą bankui, šią sumą prašom įrašyti į mano sąskaitą (pakartoju – 9 51 348). Taigi mano neigiamas balansas bus padengtas su kaupu.

Esu priblokštas, kad bankas nusprendė esant derama grąžinti mano žmonos čekį p. Samneriui Templui, drabužių prekybininkui. Jeigu būtumėte apmokėję šį čekį, mano sąskaitoje būtų susidaręs vos 3,80 dolerio siekiantis trūkumas plius aptarnavimo mokestis. Toks palankumo gestas būtų išgelbėjęs mano žmoną nuo būtinybės klausytis nemalonių p. Templo žodžių telefonu; tai bereikalingas nemalonumas dėl tokios niekingos sumos.

Galiu tik spėti, kad neigiamai žiūrite į mane dėl studijų paskolos. Kad ir kokie būtų jūsų argumentai, jaučiu pagundą perkelti sąskaitą į kitą gatvės pusę, į Ajovos *First National* banką. Ir būtinai šitaip pasielgsiu, jeigu ir toliau taip mane įtarinėsite. Aš paprasčiausiai nežinojau, kad viršijau savo kreditą. Kaip matote, turėjau pakankamai lėšų tuojau pat padengti trūkumą.

Nuoširdžiai

Fredas Tramperis

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Sears, Roebuck & Co.
Centrinių valstijų biuras
1-oji av. / Kelounos g.
Sidar Rapidsas, Ajova

Gerbiamieji Siersai,

birželio mėnesį pirkau savo žmonai dulkių siurblį *Model X-100'Standard-Plus,* už kurį, jūsų Ajovos Sičio prekybos biurui pasiūlius, nusprendžiau mokėti pagal Patogaus mokėjimo dalimis planą.

Dabar nėra reikalo pasakoti apie savo nuostabą išvydus itin spartų aptarnavimo mokesčio augimą pagal šį „ypač naudingą" planą. Tenorėčiau sužinoti, kiek mano įmokų jau esate užregistravę ir kodėl Patogaus mokėjimo paketo voke nėra nurodytas mano einamasis mokėtinas likutis. Šį dailų voką gaunu iš jūsų kas mėnesį, ir jame įdėtas raštas tiesiog teigia: MOKĖTI 5 dolerius.

Tačiau regis, kad po 5 dolerius moku jau siaubingai seniai. Ar ilgai dar tai truks? Suprantama, neketinu mokėti artimiausios įmokos, kol negausiu iš jūsų pranešimo, kiek dar esu skolingas.

Galėčiau jums kai ką patarti, kad per daug nesuterštumėt savo puikios reputacijos paprastų žmonių akyse. Prašom atkreipti dėmesį: būtų gėda, jeigu *Sears,* pasiekusi tokią didybę, taip giliai įsiskverbusi į jaunimo masių namus ir protus, užmirštų ar net pamintų paprastus „mažo žmogaus" poreikius. Juk pagaliau ar ne per mus, „mažuosius žmones", *Sears* tapo tokia didi?

Susirūpinęs mažas žmogus

Fredas Tramperis
(Patogaus mokėjimo dalimis sąskaita Nr. 314-312-54-6)

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Vartotojų sąjunga
Vartotojų pranešimų biuras
Maunt Vernonas, Niujorkas

Mieliausieji ponai,

pelno nesiekiančios organizacijos turi dirbti drauge, tad norėčiau pareikšti, kad esate puikūs, kilniadvasiai ir teikiate žmonėms didžią paguodą landaus kapitalizmo akivaizdoje!

Turiu tam tikros patirties ir drįstu pranešti, kad visiškai sutinku su jūsų 1968 metų išvadomis dėl mus supančios melagingos reklamos. Sveikinu. Nepaleiskite jų iš nagų! Neparsiduokite!

Tačiau leiskite paprieštarauti dėl *Sears, Roebuck* & *Co.* Jų gaminiams ir paslaugoms savo sąrašuose dažniausiai skiriate įvertinimą nuo „vidutinio" iki „gero". Tikiu jūsų tyrimais ir galiu sutikti, kad jūsų šaltiniai kur kas platesni už manuosius. Bet jaučiu privaląs papildyti jūsų duomenis vienu vartotojo atsiliepimu apie dulkių siurblį *Model X-100'Standard-Plus.* Ar niekada neteko domėtis šiuo technikos stebuklu? Tai įsigykite jį pasinaudodami Patogaus mokėjimo dalimis planu.

Jūs atliekate tokį reikalingą ir puikų darbą, tad be galo nusiminčiau, jeigu šis neapsižiūrėjimas pakirstų jūsų reputaciją.

Drauge su jumis nesiekiantis pelno

Fredas Tramperis

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Ajovos universiteto
Komercijos skyrius
Ajova Sitis, Ajova

Gerbiamasis skyriau,

bijau, kad šį mėnesį man teks sutikti su 5 dolerių bauda už vėlavimą sumokėti studijų mokestį.

Tačiau mokėdamas šią 5 dolerių baudą iš studijų mokesčio atimsiu 5 dolerius, nes atsisakau mokėti naująjį poilsio mokestį (taip pat 5 dolerius), skirtą padengti toms išlaidoms, už kurias *neketinu* prisiimti atsakomybės.

Aš baigiamojo kurso studentas, man dvidešimt šešeri metai. Esu vedęs ir auginu sūnų. Ajovos universitetą lankau ne dėl „poilsiavimo". Tegu tie, kurie poilsiauja, patys moka už savo pramogas. Aš apskritai neturiu jokių pramogų.

Visa tai dėstau tik siekdamas išvengti nesusipratimo, kai gausite mano studijų mokestį. Matot, gali pasirodyti, esą aš nepaisau baudos už vėlavimą. *Tuos* 5 dolerius aš sumokėsiu, o kitų 5 dolerių į čekį neįtrauksiu. (Tą čekį išsiųsiu jums netrukus.)

Galima susipainioti dėl tų kelių mokėjimų po 5 dolerius, bet tikiuosi, kad viską nuodugniai išaiškinau.

Su visu rimtumu

Fredas Tramperis
(studento kodas 23 345 G)

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Ajovos universiteto studentų skirstymo tarnyba
Studentų sąjunga
Ajovos universitetas
Ajova Sitis, Ajova
Ponios Florens Marš žin.

Gerbiama p. Marš,

sumokėjęs aptarnavimo mokestį, tikėjausi bent jau patenkinamų paslaugų. Neseniai jūsų atsiųsta medžiaga „Siūlomos darbo vietos“ man visiškai neatrodo patenkinama. Užpildžiau kuo didžiausią anketą, ir dar trimis egzemplioriais, nurodydamas savo gebėjimus, interesų sritį, mokslinius laipsnius ir kur (kurioje mūsų šalies vietoje) tikiuosi dėstytojo vietos.

Atsiliepdamas į jūsų pateiktą informaciją pranešu, kad nepageidauju susitikti ir kalbėtis su Karozerso bendruomenės koledžo (Karozersas, Arkanzasas) atstovu, kuris „siūlo Meipl Bliso studentų miestelyje dėstyti retoriką penkioms pirmo kurso grupėms už 5000 dolerių per metus“. Ar manote, kad esu visiškai išprotėjęs?

Juk sakiau: Naujoji Anglija, Koloradas arba Šiaurės Kalifornija; koledžas, kur turėčiau galimybę dėstyti vyresniems nei pirmo kurso studentams mažiausiai už 6500 dolerių atlyginimą plius persikraustymo išlaidos.

Nieko sau paslaugos, trūksta žodžių.

Nusiminęs

Fredas Tramperis

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Šaivas ir Hapas,
Loan Associates, Farm & Town
69-asis Vakarų plentas
Marengas, Ajova

Gerb. p. Šaivai ir Hapai,

gerbiamieji, kartoju: šiuo metu neturiu galimybės sumokėti jums priklausančių palūkanų. Prašom nebesiuntinėti man pranešimų su informacija apie jūsų garsiąją didėjančių tarifų lentelę ir prastai maskuojamų grasinimų „konstebliais“.

Tiesiog dirbkite savo darbą. *Aš* tik tai ir darau.

Nuoširdžiai

Fredas Tramperis

Fredas Tramperis
Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. spalio 3 d.

Adisono ir Helsio skolų išieškojimo agentūra
Devenporto g. 456
De Moinas, Ajova
P. Roberto Adisono žin.

Brangus Bobi,
papūsk į subinę.

Su geriausiais linkėjimais

Fredas

9
Pirmiausia pelės, vėžliai ir žuvytės

Dabar sąskaitomis rūpinasi Tulpen. Čekių knygelės nė akyse nematau. Aišku, įnešu savo dalį ir maždaug kartą per savaitę paklausiu, kaip mums su pinigais.

– Ar tu alkanas? – sako ji. – O atsigerti netrūksta?

– Ne, žinoma, visko pakanka...

– Tai gal tau ko nors reikia?

– Na ne...

– Tada su pinigais viskas gerai, – atsiliepia ji. – *Man* daugiau nereikia.

– Ir *man nereikia*, – sakau.

– Gal norėjai ką nors pirkti? – klausia Tulpen.

– Ne ne, Tulpen, man iš tiesų nieko nereikia.

– Na, tada tvarka, – baigia ji, o aš stengiuosi prisiversti daugiau nekelti to klausimo.

Tačiau negaliu tuo patikėti!

– Kiek mes turime? – vėl klausiu. – Na, tiesiog noriu žinoti kokį apytikrį skaičių...

– Ar Bigi reikia pinigų?

– Ne, Tulpen, Bigi ničnieko nereikia.

– Gal nori nusiųsti ką nors Kolmui – sunkvežimį, laivą ar dar ką nors?

– Sunkvežimį ar laivą?

– Na, kokį ypatingą žaislą?

– Jėzau, liaukis, – neištveriu. – Man tik šiaip įdomu, ir tiek...

– Žinai, Tramperi, turėtum atvirai pasakyti, ką turi galvoje.

Iš tiesų turėčiau laikytis faktų. Šitai ji ir nori pasakyti.

Atvirai kalbant, manau, kad faktų vengiu, nes netikiu jų reikšmingumu; dėl to ir meluoju nuolatos. Nemanau, kad mano gyvenime statistika kada nors turėjo reikšmės.

Kai motina man rašydavo laiškus, klausinėdavo, kokių turime daiktų. Jai rūpėjo, ar įsigijome tualetinę kėdutę Kolmui. Jei tokią kėdutę turėjome, viskas buvo gerai. Tėvas siūlė nusipirkti žiemines padangas: su tokiomis padangomis visą žiemą neturėtume bėdos. Įsivaizdavau jų draugus klausiant, kaip mes gyvename; tėvas tada pasakoja apie mūsų žiemos kelius, o motina prisimena tualetinę kėdutę. Ką gi daugiau jie galėdavo atsakyti?

Visai neseniai per sausą pokalbį telefonu tėvas paklausė manęs, kaip apmoku sąskaitas.

– Čekiais, – atsakiau. (Spėju, Tulpen daro šitaip.)

– Nereikėtų siųsti pinigų paštu.

Paklausė taip, lyg tiek jam ir tereikia žinoti, – šitai žinodamas, žinos, kaip gyvenu.

Ritualai iškalbingesni už faktus!

Pavyzdžiui, anksčiau turėjau magnetofoną – tikrą draugą. Be to, rašydavau laiškus žmonai – rašydavau Bigi dar tada, kai gyvenau su ja. Žinoma, tų laiškų jai neduodavau. Iš tiesų tai buvo ne laiškai – svarbus buvo pats jų rašymo ritualas.

Vieną parodžiau Tulpen.

Ajova Sitis
1969 m. spalio 5 d.

Galvoju apie tave, Kolmai, apie savo vienintelį vaiką. Ir apie tave, Bigi, – tie ligoninės chalatai tau netinka.

Kaip tu keliesi šeštą – grakščiai, tvirtai, ryžtingai siekteli žadintuvo; tada savo šiltu kūnu nuslysti atgal prie manęs.

„Dar viena diena, Bigi“, – murmu aš.

„Ak, Bogusai, – sakai tu. – Ar atsimeni, kaip atsibusdavome Kaprune?“

„Langas užverstas sniegu iki viršaus, – murmu negalvodamas, – šiek tiek pripustyta pro lango rėmą, baltas žiupsnelis ant palangės...“

„Ir kvepia pusryčiais! – šūkteli tu. – O apačioje, svetainėje, – slidės ir batai...“

„Tyliau, Bigi, – sakau, – pažadinsi Kolmą...“

Jo ulbėjimas jau ataidi iš koridoriaus.

„Nešauk ant jo, kai išeisiu“, – sakai man, Bigi, ir jau stovi prie lovos, kamšai antklodę. Nustypčioji per šaltas grindis, tavo didelės stačios krūtys žvelgia į aušrą; jos per prieškambarį nukreiptos į virtuvės langą (negaliu atspėti, ką simbolizuoja ši kryptis).

Tada liemenėlė suveržia tave, Bigi, kaip pakinktai persigandusį arklį. Tas prakeiktas ligoninės chalatas šaltai nuvinguriuoja tavimi žemyn, ir mano Bigi išnyksta nušvarinta, apmarinta; tavo drabužiai tokie pat beformiai kaip indas su dekstroze, kurį šįryt pamatysi apverstą ir varvinantį senukams savo cukringąją jėgą.

Kažko paskubomis užkandi ligoninės kavinėje, plepėdama su kitomis slaugėmis. Jos pasakoja, kada kurios vyras vakar parėjo namo, ir žinau, kad sakai joms: „Mano Bogusas miega su Kolmu. Ir naktį jis miegojo su manimi.“

Bet šiąnakt, Bigi, man pasakei: „Tavo tėvas – pimpis.“

Dar niekada negirdėjau tavęs taip kalbant. Žinoma, sutikau su tavimi, ir tu pridūrei: „Ko jam iš tavęs reikia?“

Atsakiau: „Įsitikinti, kad galiu kristi veidu į purvą.“

„Na, taip ir yra, – tarei man, Bigi. – Ko dar?“

„Jis tikriausiai laukia, – spėjau, – kol pasakysiu, kad jis visada buvo teisus. Nori, kad prišliaužčiau keliais ir bučiuočiau jo dulkėtus daktaro batus. Tada turėčiau išlementi: „Tėve, noriu turėti profesiją.“

„Tai nejuokinga, Bogusai“, – tarei man. O aš maniau, Bigi, kad galiu pasikliauti tavo linksmumu.

„Šie metai paskutiniai, Bigi, – atsiliepiau. – Grįšime į Europą. Vėl galėsi slidinėti.“

„Šūdas“, – tiek tepasakei. Dar niekada nebuvau girdėjęs, kad vartotum tokius žodžius.

Paskui tik varteisi šalia manęs lovoje, nuo galo sklaidydama žurnalą apie slidinėjimą, nors tikriausiai šimtą kartų esu tau sakęs, kad tai prastas skaitymo būdas.

Kai tu skaitai, Bigi, smakrą įremi į savo aukštą krūtinę; tavo vešlūs, ties pečiais pakirpti plaukai, mieloji, palinksta į priekį uždengdami skruostus, ir tada matau tik iš jų kyšantį smailios nosies galiuką.

Ir juk tai visada žurnalas apie slidinėjimą, Bigi, ar ne? Turbūt nesistengi manęs užgauti, bet vis primeni, ką iš tavęs atėmiau, ar ne? Aptikusi neišvengiamą kalnų vaizdą, sakai: „Ak, žiūrėk, Bogusai. Ar nesame ten buvę? Ar ta vieta ne prie Celio, o gal... ne! Mariacelis, ar ne? Tik pažiūrėk, kaip jie puola iš to traukinio. Dieve, Bogusai, žiūrėk, kokie *kalnai*...“

„Ak, Bigi, kol kas esame Ajovoje, – primenu. – Rytoj pasivažinėsime po kukurūzų laukus. Paieškosime kokios kalvelės. Dar geriau, jei rasime meitėlį su nuolaidžia nugara. Apipilsim jį purvu, aš pakelsiu jo snukį aukštyn, o tu galėsi čiuožti tarp jo ausų ir žemyn iki pat uodegos. Ne kažin koks kalnas, bet...“

„Bogusai, aš nieko nenorėjau pasakyti, – atsiliepi. – Tik norėjau, kad pažiūrėtum į tą nuotrauką.“

Ir kodėl negaliu palikti tavęs ramybėje? Vis varau savo: „Galėčiau tempti tave automobiliu, Bigi. Tu čiuožtum tarp kukurūzų stiebų lyg slalomo trasoje, vaikydama fazanus! Rytoj nedelsdamas įtaisysiu „Korveirui“ antrą varantį tiltą.“

„Baik, – sakai tu; tavo balse girdėti nuovargis. Lempa prie lovos sumirkčioja, trakšteli ir užgęsta; tamsoje tu šnabždi: – Bogusai, ar apmokėjai elektros sąskaitą?“

„Tai tik saugiklis“, – atsakau ir palikęs šiltą lovoje išgulėtą įdubą pėdinu į rūsį.

Gerai, kad nuėjau, nes tądien dar nebuvau nusileidęs atpalaiduoti pelėkautų; tu juos atkakliai statai pelei, kurios aš nenoriu

pagauti. Tad dar kartą išgelbsčiu pelę ir pakeičiu saugiklį – tą patį, kuris vis perdega be jokios priežasties.

Tu, Bigi, iš viršaus šauki: „Štai! Jau dega! Tau pavyko!“ – lyg būčiau padaręs kokį stebuklą.

Kai grįžtu pas tave, tavo stiprios rankos šviesiais plaukeliais sukryžiuotos ant krūtinės, tu krutini pėdas po antklode.

„Jau gana skaityti“, – pareiški tu, narčiai žybčiodama akimis ir šiugždendama tomis didelėmis pėdomis.

Ak, Bigi, žinau, juk stengiesi, kad man būtų geriau, bet dar žinau, kad tas pėdų sukiojimas – tai senas slidininkų pratimas, mankština kulkšnis. Manęs neapmausi.

Sakau tau: „Tuoj grįšiu, Bigi. Tik pažiūrėsiu, kaip Kolmas.“

Visada šiek tiek pastoviu žiūrėdamas, kaip jis miega. Vaikai man rūpi, nes jie tokie pažeidžiami, tokie trapūs. Naktį, Kolmai, keliuosi įsitikinti, ar tu tebekvėpuoji.

„Bogusai, jis tikrai visiškai sveikas vaikas.“

„Ak, Bigi, neabejoju, kad sveikas. Bet juk atrodo toks *mažutis*.“

„Pagal savo amžių jis gero ūgio, Bogusai.“

„Žinau, Bigi. Bet aš ne tai turėjau galvoje...“

„Na, tik nepažadink jo su tais savo pažiūrėjimais.“

Kartais naktį šūkteliu: „Bigi, žiūrėk! Jis *negyvas*!“

„Dėl Dievo meilės, jis *miega*...“

„Bet tu tik pažiūrėk, kaip jis guli, – nerimstu. – *Jam lūžęs kaklas!*“

„Bogusai, tu pats taip miegi...“

Na, koks tėvas, toks ir sūnus; esu tikras, sugebėčiau miegodamas nusilaužti kaklą.

„Grįžk į lovą, Bogusai“, – girdžiu, kaip šauki mane atgal į savo įdubą.

Tikrai neišsisukinėju. Bet privalau patikrinti dujinę krosnį – degiklis nuolat gęsta. Ta krosnis skleidžia keistus garsus; vieną dieną atsibusime jau iškepti. Tada patikrinu durų spyną. Ajovoje esama ne vien paršų ir kukurūzų – bent jau *gali būti*.

„Ar eisi pagaliau gulti?“ – šauki tu.

„Jau einu! Ateinu, Bigi!“ – pasižadu.

Bogusas Tramperis nuolat viską tikrina kelis kartus. Gali vadinti jį nesupratingu, bet abejingas jis tikrai nėra.

Mano niekam neskirtas laiškas Tulpen nepadarė įspūdžio.

– Dieve, tu visiškai nepasikeitei, – pasakė ji.

– Dabar mano gyvenimas kitoks, – atsiliepiau. – Esu kitoks žmogus.

– Kadaise jaudindavaisi dėl pelės, – tarė Tulpen, – o dabar dėl vėžlių ir žuvyčių.

Čia ji mane pagavo. Tylėjau, ir ji nusišypsojo, atgalia ranka vos vos kilstelėdama krūtį. Kartais, kai ji šitaip daro, iš tiesų galėčiau jai vožtelėti.

Bet tai tiesa. *Tikrai* jaudinuosi dėl vėžlių ir žuvyčių. Nors ir ne taip kaip kadaise dėl pelės. Ta pelė gyveno nuolatiniame pavojuje; jaučiau pareigą apsaugoti ją nuo Bigi pelėkautų. O Tulpen jau rūpinosi tais vėžliais ir žuvytėmis, kai apsigyvenau pas ją. Jos lovą iš trijų pusių supa knygų lentynos, siekiančios iki juosmens; esame apsitvėrę žodžiais. Visas tas lentynas vainikuoja burbuliuojantys akvariumai, aprietę mus it vandeninga U. Jie kliuksi visą naktį. Tulpen laiko juos apšviestus povandeninėmis neono lempomis. Turiu pripažinti, tai paranku, kai reikia keltis nusišlapinti.

Bet prie tokios atmosferos aplink lovą reikia priprasti. Apsnūdęs *pasijunti* esąs po vandeniu, užlietas pamėkliškų spalvų, o aplink plaukioja vėžliai ir žuvys.

Tulpen šeria vėžlius, ant virvelės pririšusi vieną kepsnio gabalą; jie visą naktį gnaibo tabaluojantį mėsgalį; rytą jis būna papilkėjęs lyg koks negyvėlis, ir Tulpen jį ištraukia. Ačiū Dievui, ji šeria juos tik kartą per savaitę.

Sykį įsivaizdavau, kad virš mūsų gyvenantis žmogus gamina bombą. (Naktimis jis kažką daro su elektra – girdėti keisti ūžesiai, kažkas traška, tada akvariumų lempos prigęsta.) Jeigu to žmo-

gaus bomba sprogtų, akvariumų vandens užtektų mus bemiegančius paskandinti.

Vieną naktį apie tai pagalvojęs svarsčiau, ar nepaskambinus daktarui Žanui Klodui Vinjeronui. Visų pirma, turiu nusiskundimų: vandens metodas veikia ne visada. Bet labiausiai norėjau išgirsti savimi pasitikinčio vyro balsą. Gal būčiau paklausęs, kaip jis tapo toks pasipūtęs. Nors, regis, būtų buvę maloniau kokiu nors būdu jį išgąsdinti, sutrikdyti tą jo pasitikėjimą savimi. Svarsčiau, ar nepaskambinus jam labai vėlai.

„Čia daktaras Vinjeronas? – sakyčiau. – Man ką tik nukrito pimpalas."

Tiesiog įdomu būtų išgirsti, ką jis sakys.

Apie savo planą papasakojau Tulpen.

– Žinai, ką jis pasakytų? – atsiliepė ji. – Pasakytų: įdėkite jį į šaldytuvą ir rytą paskambinęs mano sekretorei susitarkite dėl priėmimo.

Nors ir įtariau, kad Tulpen teisi, džiaugiausi, kai tą kartą nemostelėjo į mane papu. Ji per jautri, kad taip darytų. Tą naktį ji išjungė akvariumų lempas.

10
Nepamirškime tam tikros statistikos

Jam liūdna prisiminti mielą mažąją Lidiją Kindl, kuri žavisi pradiniu vokiečių kalbos kursu, trokšta baladžių ar net operos, niūniuojamų jai į ausį tikra *Muttersprache*. Jis padarė jai paslaugą – įrašė jai asmeniškai atskirą juostą. Skardžiabalsis Bogusas Tramperis savo mėgstamomis dainomis užliūliuoja iki sąmonės netekimo. Tai turėjo būti staigmena.

Vieną popietę kalbų laboratorijoje jis padavė jai juostą.

– Čia tik jums, panele Kindl. Kelios man žinomos *lieder*...

– Ak, pone Tramperi! – pratarė ji ir nuskubėjo prie ausinių.

Žvelgdamas pro kabinos kraštą, jis stebėjo jos dideles akis, susikaupusį mažą veidelį. Iš pradžių ji atrodė labai susidomėjusi, paskui dailus veidas kritiškai susiraukė; ji sustabdė juostą – suardė jo ritmus! – paleido iš naujo, vėl sustabdė. Kažką pasižymėjo. Jis priėjo paklausti, kas negerai.

– Tai klaida, ar ne? – paklausė ji rodydama savo smulkias, paskubomis brūkštelėtas raideles. – Juk turėtų būti ne *mude*, o *müde*. Bet dainininkas vis neištaria to garso su umliautu.

– Tas dainininkas – aš, – tarė jis susikrimtęs.

Labai sunku, kai kritikuoja jaunesni. Jis tuojau pridūrė:

– Vokiečių moku ne per geriausiai. Labiau domiuosi skandinavų kalbomis; teko girdėti apie senąją skandinavų žemaičių kalbą? Ko gero, vokiečių esu šiek tiek primiršęs. Bet maniau, kad jums patiks dainos.

Tas beširdis vaikas jį įskaudino. O ji tuoj sučiulbo plonu balsu lyg paukštelis, tartum kas spaustų jai gerklę ar bučiuotų:

– Ak, pone Tramperi. Tai nuostabi juosta. Tik *müde* nepataikėte. Ir dainos man labai patiko. Jūsų toks gražus skambus balsas.

O jis pagalvojo: *skambus* balsas? Bet atsakė tik tiek:

– Pasilikite juostą. Kad turėtumėt.

Ir nuėjo, palikęs ją kabinoje apstulbusią. Užsidengusi ausinėmis, dabar ji užsisvajojo.

Jam rakinant laboratoriją prieš vakarienę ji atstriksėjo iš paskos, bet saugodamasi, kad šiukštu nepaliestų jo savo švelniais drabužėliais.

– Einate į Sąjungą? – sučiauškėjo.

– Ne.

– Ir aš tenai neinu, – tarė ji, o jis pagalvojo: ji vakarieniauja prie paukščių lesyklėlių, šokinėdama nuo vienos ant kitos.

Bet pasakė tik tiek:

– O kur *jūs* einate?

– Ak, bet kur, niekur, – tarstelėjo ji ir papurtė šviesius, plonus, baikščius plaukus. Jis nieko neatsakė, ir ji švelniai paprašė: – Papasakokite, kokia yra senoji skandinavų žemaičių kalba.

Jis ištarė keletą žodžių: *Klegwoerum*, *vroognaven*, *okthelm*, *abthur*, *uxt*. Jam pasirodė, kad ji suvirpėjo. Jos tviskanti maža suknelė akimirką prigludo prie kūno, paskui vėl suplevėsavo. Jis vylėsi, kad ji nuoširdi.

Pats taip dažnai veidmainiaudamas, Tramperis nenuoširdumu įtarinėjo ir kitus. Savi motyvai jam pasirodė tokie menki. Mintyse gundo šitą mergaitę iš kaimo, kai jo žmona – ledi Našta, ponia Atsparioji – kamuojasi su kur kas kasdieniškesniais dalykais.

Bigi stovi eilėje prie A & P kasos, kur parašyta: NE DAUGIAU KAIP AŠTUONIOS PREKĖS. Jos prekių mažiau negu aštuonios, daugiau ji negali sau leisti. Pasirėmusi ant tuščio vežimėlio, pajunta savyje krustelint kažką seniai pamiršta, sportiška – didžiojo

slalomo trauką. Ji suglaudžia kojas, vieną stumteli į priekį, tada perkelia svorį ant žemiau esančios slidės ir šiek tiek sulenkia kelius, kad standžiai spyruokliuotų. Tebesiremdama į parduotuvės vežimėlį, ji su eile slenka pirmyn. Už nugaros beformė apdribusi namų šeimininkė tūždama spokso į plačiai siūbuojančią Bigi – po aptemptomis kelnėmis jos užpakalis standus ir apvalainas. Namų šeimininkės vyras stengiasi nežiūrėti, apsimeta irgi esąs pasipiktinęs. Bigi vežimėlyje sėdintis Kolmas jau atplėšė *Cheerios* dėžę.

Dabar laukia susidūrimas su pavargusia ir suprakaitavusia mergina, kuri šį penktadienio vakarą, per patį vartojimo kvaitulį, sėdi kasoje. Ji beveik nežiūri į Bigi čekį, tačiau tą vardą nelengva pamiršti. Tramperis – vienas iš įtartinųjų. Mergina pasižiūri į baisųjį sąrašą ir sako:

– Prašyčiau minutėlę luktelėti, ponia.

Pasirodo parduotuvės vadybininkas; jis vilki vasarinius greitai džiūstančius marškinius trumpomis rankovėmis, jie tokie ploni, kad pro skystą audinį ties krūtine išlenda keletas gaktos plaukus primenančių šerių.

– Jūsų pavardė yra mano sąraše, ponia, – sako jis.

Bigi pasislenka.

– E-e, ką? – sako ji.

– Jūsų pavardė – sąraše, – vėl sako vadybininkas. – Jūsų čekis čia negalioja. Verčiau iškraukite tą vežimėlį...

– Ne, mano čekis galioja, – sako jam Bigi.

– Baikit. Gaišinate visus tuos žmones.

Bet tie žmonės jau nebeširsta gaišinami – juk paaiškėjo kažkas bjauraus. Spoksanti namų šeimininkė ir jos vyras dabar tikriausiai jaučiasi buvę teisūs. Ta beformė dama, ko gero, galvoja: tegu mano užpakalis išdribęs aplink šlaunis, užtat mano čekiai geri.

– Prašom iškrauti vežimėlį, ponia Tramper, – reikalauja vadybininkas. – Jūs bet kada galite pirkti pas mus, bet privalote sumokėti.

– Tai aš ir moku čekiu, – sako Bigi, ji niekada nesusigaudo iš karto.

– Klausykit, ponia, – sako vadybininkas įsidrąsinęs; jis jaučia, kad pirkėjai eilėje jį palaiko. Kolmas išpila *Cheerios* ant grindų. – Ar turite pinigų sumokėti už tuos dribsnius?

– Tu pats klausyk... Štai geras čekis... – atkerta Bigi.

Bet parduotuvės vadybininkas atsiremia alkūnėmis į vežimėlį greta Bigi ir ima krauti iš jo prekes. Kai iš Kolmo atima *Cheerios*, vaikas prapliumpa bliauti, ir Bigi – bent pora colių aukštesnė už vadybininką – stveria šunsnukį už jo vasarinių greitai džiūstančių marškinių trumpomis rankovėmis, tikriausiai išraudama kuokštą susiraičiusių krūtinės plaukų. Bigi smarkiai pastumia jį prie prekystalio, čiumpa iš vežimėlio Kolmą ir pasisodina ant iškilaus ir tvirto klubo; laisva ranka vėl pasiima *Cheerios*.

– Paskutinį kartą perku šitoje skylėje, – sako ji ir griebia iš kasininkės savo čekių knygutę.

– Tuoj pat dinkite iš čia, – šnibžda vadybininkas, bet Kolmui, o ne Bigi.

Toji drebia:

– Tai pasitrauk iš kelio...

Vadybininkas ir mėgina tai padaryti, prisiploja prie prekystalio, kai Bigi, spausdama jį šlaunimi, grūdasi lauk. Sunku rasti žmogų, kuris tilptų su Bigi tokiame siaurame praėjime.

O ji laikosi labai oriai; sušnypščia automatinės durys, Bigi išdidžiai nužingsniuoja per automobilių aikštelę, jai iš paskos vingiuoja *Cheerios* pėdsakas. Jeigu ji apskritai ką nors galvoja, tai maždaug taip: jei būčiau buvusi su savo slidėmis, tame praėjime būčiau žiebusi staigų posūkį. Briaunas aš prižiūriu, jos visada aštrios kaip reikiant. Išorinė briauna nurėžtų spenelius tam niekdariui per jo greitai džiūstančius marškinius.

Tačiau ji tik išsako Bogusui savo nuomonę, iš kur kyla piniginės problemos.

– Per tavo tėvą, tą pimpį...

...ir man belieka sutikti, kai jau visi esame namie, o Kolmas šliaužioja po *Cheerios*. Šviesa mūsų miegamajame sutraška, mirkteli ir užgęsta. Regis, Bigi nepastebi, kad užgeso tik ta viena lempa, kitur visos dega.

– Jie mus atjungė! – šaukia ji. – Ak, Dieve, Bogusai, ar nemanai, kad galėjo palaukti ryto?

– Tikriausiai tai tik lemputė, Bigi, – sakau. – Arba tas prakeiktas saugiklis.

Kaip visad murmėdamas mėginu grumtis su ja, kad pralinksminčiau, bet kaip tik tada ji, atrodo, pamato, kokį šiukšlyną iš *Cheerios* padarė Kolmas. Atstumia mane, ir į vakarinį rūsio tyrimą leidžiuosi vienas.

Lipu žemyn drėgnais mūro laiptais nepamiršdamas, kad privalau atleisti pelėkautų spyruoklę ir išgelbėti pelę nuo giljotinos. Paskui šūktelėti Bigi: „Na ir gudri mūsų pelė, Bigi. Spąstai užsitrenkę, o ji vėl neįkliuvo."

Bet šį kartą matau, kad pelė pati pergudravo spąstus – įsmuko vidun, pačiupo sūrį, bet savo mažos švelnios galvutės neprarado. Mane prakaitas išpila pagalvojus, kaip ji rizikuoja. Šnibždu pelėsiais atsiduodančiam rūsiui:

– Klausyk, Pele, noriu tau padėti. Būk kantri, leisk man užtrenkti spąstus. Daugiau šitaip nerizikuok, gali pražūti.

– Ką? – atsiliepia viršuje Bigi.

– Nieko, Bigi, – šūkteliu. – Tik išplūdau tą prakeiktą pelę. Ir vėl tas pats! Ji paspruko!

Tada ilgai tūnau prie saugiklių dėžės; tą saugiklį pakeičiau jau seniausiai ir Bigi jau šaukė, kad viskas gerai, šviesa vėl dega. Girdžiu, kaip lauke kitapus sienos tiksi elektros skaitiklis. Vaizduojuosi, kad girdžiu plakant mažutę pelės širdelę. Ta pelė galvoja: Dieve, ką tie milžinai medžiotojai sumanė šį kartą? Todėl šnabždu į tamsą:

– Nebijok. Aš su tavim.

Paskui pelės širdies plakimas, regis, nutyla. Vos ištveriu nesurikęs, išsigąstu beveik taip pat kaip pagalvojęs, kad Kolmas per miegus nebekvėpuoja.

Bigi šaukia:

– Bogusai, ką tu ten *darai*?

– Ai, nieko, Bigi.

– Labai jau ilgai nieko nedarai, – sako Bigi.

Pagaunu save galvojant: iš tiesų labai ilgai! Ir nėra nieko, ką galėtum pavadinti tikru vargu ar kančia. Tebūna vien šioks toks skausmas, o kartais dar ir smagu. Tie kas vakarą nutinkantys menkniekiai – visi tokie nedidukai – taip ir neišaugo į ką nors didinga ar pagaliau rimta, jie paprasčiausiai taip pakeitė mano gyvenimą, kad dabar užsiimu beveik vien jais. Nuolatinis, nors ir menkas, susierzinimas.

– Bogusai! – šaukia Bigi. – Ką tu veiki?

– Nieko, Bigi! – vėl atsišaukiu; dabar jau sakau tiesą. Bent jau aiškiau suprantu, ką reiškia nieko nedaryti.

– *Kažką* vis tiek ten veiki! – rikteli Bigi.

– Ne, Bigi, – atsiliepiu, – tikrai nieko neveikiu. Garbės žodis!

Bogusas Tramperis dabar nemeluoja.

– Melagis! – šaukia Bigi. – Žaidi su ta prakeikta pele!

Su pele? Susimąstau. Ar tu vis dar čia? Tikiuosi, neužlipai laiptais pamaniusi, kad tai tavo didysis šansas. Juk tau kur kas geriau rūsyje, Pele Drąsuole. Čia, apačioje, nėra menkų dalykų.

Supratau! Štai su kuo nesutinku: su savo gyvenimu viršuje, kuris prigrūstas menkniekių – apsirikimų, bet ne nusikaltimų. Man nepasitaiko nieko sunkaus, mano gyvenime nėra nieko, kas būtų taip svarbu, jog reikėtų vengti, ar taip lemtinga, kad galėtum viską prarasti, – kaip tie pelėkautai.

– Bogusai! – klykia Bigi; girdžiu, kaip ji vartosi lovoje.

– Na, viskas! – šūkteliu viršun. – Jau ateinu!

– Kaip pelė? – klausia Bigi.

– Pelė?

– Pagavai pelę?

– Ne, Dieve, ne pelę, – atsakau.

– O tai ką tada? – klausia Bigi. – Kas ten yra, kad tiek laiko gaišai?

– Nieko, Bigi, – atsakau, – tikrai nieko...

...ir vėl naktis šaukia Tramperį vidurnaktį prie lango, regis, ir senąjį pievelės saugotoją Fičą vilioja iš lovos į prieangį įkvėpti oro. Jį tikriausiai slegia dar vienas Ajovos ruduo, kai visa taip grėsmingai miršta.

Bet šiąnakt Fičas nesikelia. Švelniai priglaudęs ausį prie karo laikų tinklelio, Tramperis staiga išgirsta sausų lapų šiurenimą ir gelsvoje gatvės lempų šviesoje mato, kaip vėjas aplink Fičo namą kedena negyvų rudens šiukšlių krūveles. Ponas Fičas mirė miegodamas! Jo siela akimirkai sukyla ir puola dar kartą grėbstyti pievelę.

Bogusas svarsto, ar nevertėtų paskambinti Fičams, išgirsti, kas atsilieps.

– Ką tik mirė ponas Fičas, – garsiai sako Tramperis.

Bet Bigi įpratusi miegodama nekreipti dėmesio, jei jis naktį kalba. Vargšas Fičas, mąsto nuoširdžiai susigraudinęs Tramperis. Kadaise paklaustas Fičas sakė, kad anksčiau dirbo Statistikos biure. *Ar pagaliau tapote statistiniu vienetu, ponas Fičai?*

Tramperis mėgina įsivaizduoti, kas buvo įdomaus per ilgą Fičo karjerą Statistikos biure. Palinkęs virš mikrofono jis mąsto, kad tas biuras pageidautų trumpo ir objektyvaus pristatymo. Pasižadėjęs apsiriboti pačiais svarbiausiais duomenimis jis spusteli mygtuką RECORD ir sako:

– Fredas „Bogusas" Tramperis gimė 1942 metų kovo 2 dieną Naujojo Hampšyro valstijoje, Portsmute, Pajūrio Rokingemo ligoninėje; priėmė jo tėvas, daktaras Edmundas Tramperis, urologas ir pavaduojantis akušeris.

Fredas „Bogusas" Tramperis 1960 m. baigė Ekseterio akademiją; *Der Unterschied* (mokyklos vokiškų filmų draugijos) viceprezidentas, *Pudendum* (mokyklos pogrindinio literatūros žurnalo) poezijos redaktorius; šį tą pasiekė lengvojoje atletikoje (šuoliai su kartimi) ir imtynėse (turėjo problemų dėl dėmesingumo: laimėdamas kovą, smarkiai pirmaudamas taškais staiga netikėtai pasijusdavo paguldytas ant menčių). Tramperio pažymiai ir koledžo tarybos vertinimai? Nieko ypatingo.

Gavęs sportininko stipendiją (už imtynes), lankė Pitsburgo universitetą; jo galimybės buvo vertinamos kaip „didžiulės", tačiau turėjo išmokti įveikti tą apgailėtiną dėmesingumo stoką. Akademinių metų pabaigoje, jam išvykus iš Pitsburgo, stipendija buvo panaikinta. Laimėjimai imtynėse? Nieko ypatingo.

Lankė Naujojo Hampšyro universitetą. Profiliniai dalykai? Nenurodyta. Akademinių metų pabaigoje išvyko.

Lankė Vienos universitetą Austrijoje. Kokioms sritims skyrė dėmesį? Vokiečių kalbai. Dėmesio aprėptis? Na, susipažino su Merilu Overturfu.

Vėl įstojo į Naujojo Hampšyro universitetą ir baigė bakalauro laipsniu, specialybė vokiečių kalba. Gebėjimai užsienio kalboms įvertinti kaip „didžiuliai".

Priimtas į Ajovos valstijos universiteto lyginamosios literatūros magistrantūrą. Nuo1964 metų sausio iki rugsėjo pagal akademinę programą buvo išvykęs į tiriamąją stažuotę Austrijoje. Mokslinio darbo tikslas – ištirti ir įrodyti, kad Zalcburgo krašto bei Tirolio tarmiškos baladės ir liaudies pasakos dėl šiaurės germanų genčių migracijos yra kilusios iš senosios skandinavų žemaičių kalbos. Nustatė, kad šis teiginys nepagrįstas. Užtat ir toliau bendravo su Merilu Overturfu; Austrijos Alpių kaimelyje Kaprune susipažino su JAV slidinėjimo rinktinės nare Sju „Bigi" Kunft iš Ist Ganerio Vermonte; ši netrukus nuo jo pastojo.

Grįžo į Ameriką ir Greit Bors Hede šią didelę nėščią sportininkę pristatė savo tėvui; tėvui, kuris mėgavosi Sju „Bigi" Kunft vadindamas „ta didžiąja šviesiaplauke vokiška valtimi"; tėvui, kuris nesuminkštėjo ir tada, kai jam buvo išaiškinta, kad Bigi tėvas yra vokietis iš Vermonto.

Fredui „Bogusui" Tramperiui tėvas nutraukė finansavimą, „kol aiškiai susiformuos atsakingas požiūris į ateitį".

Vestuvės įvyko Ist Ganeryje, Vermonte, 1964 metų rugsėjo mėnesį. Sju „Bigi" Kunft teko skustuvu išardyti motinos (ir močiutės) vestuvinę suknelę ir įsiūti panašaus audinio skiautę, kad galėtų paslėpti kelių mėnesių nėštumą. Bet Bigi tėvas buvo ne-

patenkintas, kad niekais nuėjo slidininkės karjera. Bigi motina manė, kad merginoms, šiaip ar taip, nedera slidinėti, bet buvo nepatenkinta dėl suknelės.

Tramperis grįžo į Ajovos valstijos universitetą, pateikęs tezes magistro disertacijai apie Zalcburgo krašto ir Tirolio tarmiškųjų baladžių ir liaudies pasakų sąsajas su senąja skandinavų žemaičių kalba. Jam buvo leista vėl vykti į Austriją ir toliau tyrinėti šią įdomią sritį. Jis taip ir padarė po jį pašiurpinusio pirmojo vaiko gimimo. (1965 m. kovą jis buvo gydomas Ajovos valstijos universiteto ligoninėje, nes pažvelgęs į suvystytą, vis dar kruviną sūnų neteko sąmonės. „Berniukas!“ – pranešė tiesiai iš gimdymo palatos atbėgusi slaugė, dar visa sukaitusi ir šlapia. „Ar jis gyvens?“ – paklausė Tramperis ir lyg ištirpęs vaškas susmuko ant grindų.)

Iš tikrųjų į Austriją jis keliavo, kad dar kartą išgyventų meilę savo žmonai ir susirastų senąjį draugą Merilą Overturfą. Nei viena, nei antra nepavyko, ir jis grįžęs į Ajovą pareiškė, kad jo ankstesnės tezės klaidingos, todėl daktaro disertacijai rinksis kitą temą. Tada ėmėsi versti iš senosios skandinavų žemaičių kalbos „Aktheltą ir Gunelę“. Šitai jis daro jau beveik ketverius metus...

Jis vis siekia susitaikyti dėl tėvo pajamų. Iki šiol nėra tikras, kad jo vaikas liks gyvas. Ir svarsto, ar vertėjo vesti buvusią profesionalią sportininkę, kuri gali padaryti daugiau atsilenkimų negu jis. Ir, pavyzdžiui, vengia imtis su ja, nes bijo, kad gerai suėmęs staiga apsižiūrės esąs kažkaip nepaaiškinamai paguldytas ant menčių. Kartą pasakojo jai kadaise šokinėjęs su kartimi, o ji atsakė irgi tai dariusi. Jis bijo klausti, kiek daugiausia yra peršokusi, kad netektų lyginti...

...tą dramatišką akimirką juosta baigiasi, jos galas sudūzgia ištrūkdamas iš tuščios ritės ir ima plaktis: *cikiti cikiti cikiti cet!*

– Bogusai... – suniurna iš miegamojo Bigi.

– Nieko, Bigi.

Jis palaukia, kol ją vėl įveikia miegas, ir tyliai išklauso įrašytą statistiką. Pagalvoja, kad žinioms stinga objektyvumo, lakoniškumo, atvirumo ir prasmės, taigi ponas Fičas ir Statistikos biuras atmes visą informaciją, susijusią su šituo apgaviku Tramperiu, ir jo vardo neįtrauks į savo duomenis. Žiūrėdamas pro langą į tamsų Fičo namą jis prisimena, kad Fičas miręs. Pajunta keistą palengvėjimą ir eina gulti. Tačiau rytą, Kolmui šokinėjant jam ant krūtinės, pakreipęs galvą ant pagalvės šnairai žvilgteli pro miegamojo langą. Išvydęs vaiduoklį – Fičą, grėbstantį savo pievelę, Tramperis nesugauna vaiko, ir šis griūva ant grindų.

– Dieve mano, Bogusai, – sako Bigi, lenkdamasi prie klykiančio vaiko.

– Ponas Fičas šiąnakt mirė, – praneša jai Bogusas.

Abejingai žiūrėdama pro langą Bigi sako:

– Na, šį rytą jis atrodo geriau.

Vadinasi, dabar rytas, nusprendžia Tramperis mėgindamas atsibusti; jis žiūri, kaip Bigi vėl atsigula į lovą su Kolmu.

O jeigu Bigi neišėjo į ligoninę, vadinasi, šiandien šeštadienis. O jei šiandien šeštadienis, reikės pardavinėti futbolo gaireles, ženkliukus ir varpelius. Ir jei „Ajova" vėl pralaimės, pereisiu į tokią mokyklą, kurios komanda laimi...

Staiga lovoje šalia jo kyla didžiausias sujudimas ir grumtynės; Bigi vėl keliasi. Jis atsisuka norėdamas, kol ji dar čia, priglusti prie jos krūties, bet pataiko į alkūnę.

Jis atsimerkia. Viskas yra kitaip negu atrodo. Ar iš viso esama Dievo? Jis mėgina prisiminti, kada paskutinį kartą galvojo, kad Dievas yra. Europoje? Be abejo, Dievui tenka keliauti kur kas daugiau. Šiaip ar taip, tai buvo ne Europoje; bent jau kai Bigi buvo su manimi, Dievo Europoje nebuvo.

Paskui jis prisimena Merilą Overturfą. Tada paskutinį kartą Dievas buvo kažkur šalia, mąsto jis. Vadinasi, Dievo tikėjimas keliauja paskui Merilą.

11
„Notr Dam“ 52, „Ajova“ 10

Kiek man žinoma, Dievas, *ko gero*, yra miręs, bet Dievo Motinos vienuolikė aikštėje, regis, turėjo lyg kokį dvyliktą grėsmingą žaidėją, kurio pastangomis viskas klostėsi jos naudai. Dar rungtynėms neprasidėjus jaučiau, kad kažkokia Šventoji Galia ją remia. „Notr Dam“ gairelių pardaviau dvigubai daugiau negu „Ajovos“ – neabejotinas ženklas, kad po kraštą plačiai sklando tikėjimas. O kur dar vietinių aistruolių pesimizmas ir menkas kovingumas; baimindamiesi blogiausios baigties, jie vengė dar didesnio pažeminimo – būti pastebėti su „Ajovos“ gairele. Į stadioną traukė tuščiomis rankomis, tik protarpiais švystelėdavo žalias šalikas, kitur sumirgėdavo žalios kojinės; jeigu „Ajova“ prakiš, jie galės pareikšti esą airiai, ir joks „Sakalo akies“ ženkliukas ar varpelis jų neišduos.

Taip taip, iš prekybos apimčių buvo galima spėti: Kovingųjų Airių – Marijos komandos, popiežiaus kareivių – laukia kažkas ypatinga.

Tačiau rungtynių nepamačiau, išvengiau to skausmo. Man buvo lemta sava neganda.

Su nepatogia faneros plokšte (jos stovas kiek sutvirtintas, bet visa ta konstrukcija per daug nestabili, kad išsilaikytų pučiant vėjui) pardavinėju prekes prie galinio įėjimo į tribūną už vartų. Toje tribūnoje sėdi tik studentai ir pirkusieji bilietus prieš pat rungtynes, tad gairelių, ženkliukų ir varpelių pardavėjų grietinėlei ši prekybos vieta neatrodo patraukli.

Parduodu jau šeštą „Notr Dam" gairelę ir matau mažąją Lidiją Kindl, žingsniuojančią su vaikinu – pačiu tikriausiu *Glorku*. Galiu prisiekti, pašėlęs vėjas akimirką nuščiuvo pajutęs jos plaukų dvelksmą! Aš liaujuosi tilindžiavęs varpeliu lyg pamišėlis; nutylu, nebetraukiu savo giesmės: „Gairelės! Ženkliukai! Varpeliai! Minkštos pagalvės sėdėti! Skrybėlės nuo lietaus! Palaikykite „Ajovą" ar „Notr Dam"!

Žiūriu, kaip Lidija plevena pro šalį; jos vaikinas kėblina greta. Vėjas bloškia ją į tą vyruką, ir abu juokiasi. Jeigu ji išvystų mane pamėlusį nuo šalčio, susigūžusį prie šitos klaikios lentos, peršantį praeiviams šlamštą prasčiokiškais žodžiais, nė menkiausia gaidele neprimenančiais senosios skandinavų žemaičių kalbos, tai būtų nepakeliama.

Strykteliu už lentos, susiriečiu ir nugara įsiremiu į tą statinį – vėjas grėsmingai taikosi jį nuversti. Dėl visa ko nusisegu šlykštųjį „Sakalo akies prekybos" ženklą Nr. 501 ir sugrūdu į šoninę striukės kišenę kartu su geltona prijuoste grąžai. Ir tyliai tūnau už savo vitrinos. Tuo tarpu jos *Glorkas* pareiškia:

– Klausyk, žinai ką, Lid? Tos lentukės gi niekas nesaugo. Pasiimkim ženkliuką.

Girdžiu ją kikenant.

Tačiau *Glorkas* nesugeba išsegti ženkliuko smeigės iš audeklo, kurio juostomis apsukta lenta; be to, jam tikriausiai neramu, jis stengiasi kuo greičiau nustverti grobį ir sprukti, nes girdžiu jį tampant ir sukiojant taip smarkiai, kad man tenka įsikibti į stovą, antraip visa ta konstrukcija nugrius. Bet tuoj išgirstu drykstelint audeklą ir akies kraštu matau, kaip vėjas plaiksto visą „Ajovos" ženkliukų juostą. Taip, tai vėjas arba vėjas ir Lidijos Kindl vaikino paskutinis smarkus trūktelėjimas; jaučiu praradęs pusiausvyrą, mano orumas susvyruoja. Vitrina virsta ant žemės.

– Atsargiai! – sušunka mano skardžiabalsė Lidija. – Ji krinta ant tavęs!

Bet *Glorkas* nespėja laiku žengtelėti atgal – jį tuojau prispaus besileidžiantis septynių pėdų aukščio keturkampis. Jam atrodo,

kad tai tik lengva fanera; jis nerūpestingai ištiesia ranką jos sulaikyti. Jis nežino, kad su ta fanera tarsi kokia 180 svarų plokštė ant jo virstu aš. Kai tas svoris primygia jį prie cemento, jis šiurpiai suklykia. Jaučiu, kaip lenta skyla išilgai mano nugaros. Kažkur apačioje, po manimi ir lenta, mėgina krebždėti jis. Tačiau nekreipiu į jį dėmesio ir nekaltai pakeliu akis į Lidiją.

– *Klegwoerum,* – sakau jai. – *Vroognaven okthelm abthur, awf?*

Ji žiūri išpūtusi akis, o lenta po manimi bruzda. Keičiu kalbą ir vograuju vokiškai:

– *Wie gehts dir heute? Hoffentlich gut.*

Po lenta girdėti dusli dejonė. Lėtai, neprarasdamas išdidumo, atsisėdu ir sakau gal kiek per daug rimtai, lyg būčiau šiurkščiai pažadintas:

– Kas čia darosi, Lidija?

Ji tuojau pat ima teisintis:

– Lenta nugriuvo.

Lyg nežinočiau. Atsistoju, ir *Glorkas* paskubomis ropoja iš po mano prekių; jis primena šiek tiek priplotą krabą.

– Ką, po velnių, ten veiki? – klausiu jo vien kad priversčiau gintis.

– Šūdą volioju! – rėkia jis. – Tik norėjau ištraukti vieną šlamštinį ženkliuką!

Beveik tėviškai imu Lidiją už parankės ir sakau klūpančiam *Glorkui*:

– Žiūrėk, kaip kalbi, vaike...

– Ką? – subaubia jis. – Ar čia *tavo* lenta?

– Ponas Tramperis vadovauja mano kalbų laboratorijai, – šaltai praneša jam Lidija, tarsi šitai panaikintų bet kokią tikimybę, kad galiu būti susijęs su tokiais pigiais niekučiais.

Tačiau *Glorko* tai nenuramina. Jis išsitiesia – jam aiškiai skauda – ir sako:

– O ką tada darei už tos prakeiktos lentos?

– Na... pardavėjas... – sakau, – pardavėjas turėjo trumpai ją palikti. Ėjau pro šalį ir pasisiūliau pasaugoti, kol jis grįš. – Ir steng-

damasis pasukti pokalbį toliau nuo aiškinimosi atkreipiu *Glorko* dėmesį, kad tas pardavėjas, be abejo, įširs išvydęs, kaip atrodo jo lenta. Ar *Glorkas* nemano turįs ją sutvarkyti?

Štai aukščiausia akimirka. Pagarbioji Lidija Kindl, dievinanti mane – tokių gabumų ir tokį taktišką žmogų, kilnų ir visai ne snobą, galintį nusileisti iki prasčiausio pardavėjo lygio ir jam padėti. Į jaunosios Lidijos gyvenimą žengia humanistas! Šlovės viršūnėje man net nebus per daug žema pastatyti lentą, kol šalimais niršta *Glorkas*, krapštydamas iš kišenės ženkliuką, ir murma:

– Eime, Lid, pažiopsosim rungtynes.

Išvystu Fredą Pafą, panašų į vanagą „Sakalo akies prekybos" komisinio pardavimo vadovą, kulniuojantį link galinio įėjimo. Aišku, tikrina, kaip einasi prekyba. Jis pastebi mane ir mano suniokotą lentą. Be to, neturiu prisisegęs privalomo ženklo, pasirišęs tos nuostabios geltonos prijuostės grąžai.

– Žinai, sakyčiau, tavo vaikinas teisus, – skubiai tariu Lidijai. – Verčiau eikite nedelsdami, nes praleisite pradžią.

Bet jos susižavėjimas per daug didelis; ji tik žiūri į mane išplėstomis akimis.

– *Eikite!* – maldauju, ir *Glorkas* ima Lidiją už alkūnės.

Tačiau jau vėlu – Fredas Pafas visai čia pat. Vis arčiau užuodžiu jo tvido kostiumą; girdžiu, kaip vėjyje gurgžda jo apdribę žandai; kaip tikras sportininkas, jis atsiduoda dezodorantu ir pudra; stiprus ir energingas, giliai kvėpuodamas jis sėlina prie manęs.

Pafas subaubia:

– Tramperi! O kur, vaikine, tavo „Sakalo akies prekybos" ženklas? Kur tavo prijuostė grąžai? Ir kas, po šimts velnių, nutiko tavo lentai?

Negaliu žiūrėti, kaip jis timpteli ant žemės tysančią juostą su ženkliukais. Išvydus nuplėštą to puikaus audeklo juostą, jam užgniaužia iškvėpintą alsavimą. Aš tiesiog negaliu ištarti nė žodžio. Fredas Pafas niukteli man į petį.

– Tramperi! – sako kone broliškai.

Šito išlaikyti jau nebegaliu – jis glosto mane kaip sužeistą šunį. Pagraibęs striukės kišenėje ištraukia siaubingą daiktinį įrodymą – mano geltoną prijuostę ir ženklą Nr. 501.

– Fredai, – švelniai sako jis. – Fredai, vaikine, kas tau *nutiko*?

– Cha! – rikteli *Glorkas*. – Tai *jis* ir yra pardavėjas!

O Pafas klausia:

– Fredai, ar šie žmonės nori ką nors pirkti? Ar tu šiandien neprekiauji, Fredai?

Jei Lidija Kindl būtų nusikvatojusi, būčiau tai iškentęs. Jeigu ji būtų pasirodžiusi visiškai solidari su savo *Glorku*, būčiau kaip nors ištvėręs. Bet jaučiau ją šalia virpant iš užuojautos.

– Ak, pone Tramperi, – tarė ji, – jums nederėtų *gėdytis*. Žinot, daugeliui žmonių tenka dirbti, ir manau, kad ir jūsų atveju tai prasminga!

Štai toks kvailas ir naivus gailestis mane tikrai skaudina.

– Dieve, Fredai, – sako Pafas, – susiimk.

Net ir Pafas! Ir jis jaudinasi, kas man atsitiko. (Mūsų organizaciniame susirinkime jis kalbėjo, esą visi „vaikinai“ jam svarbūs, bet niekada netikėjau, kad taip yra iš tiesų.) To jau per daug.

Jie, Pafas ir Lidija, greta manęs, priešais lentą šnairuodamas stypso *Glorkas*. Jį tikrai galiu suprasti! O už jo, prisiekiu, jau renkasi minia. Pamatyti tokią dramą prieš žaidimą – tai geriau negu šokiai per pertrauką tarp kėlinių. Minia mąsto taip, kaip miniai ir dera. Va, jeigu kas nors tokio įvyktų per pertrauką. Kad taip būtų pavaizduoti pardavėjai – sušerti Ajovos kuiliams, priversti niekingai gintis savo kvailomis lentomis, – čia tai bent būtų tikra pramoga!

Aš puolu bėgti.

Stveriu savo prekes ir su visa lenta rėžiuosi į *Glorką*. Jis dejuodamas griūva, lipu per jį ir lekiu tiesiai į atgrasią minią; persimetęs lentą, atkišu ją į mases lyg platų peilį. Vėl permetu lentą, dabar nešu ant nugaros, susikūprinęs ir palinkęs į priekį; skydas saugo nuo puolimo iš užnugario. Priešais matau šmėžuojančius siaubo iškreiptus veidus, visi sprunka man iš kelio, plūsdamiesi pavymui.

Kartais į mano skydą kas nors trinkteli, bet dažniau *čiupteli*. Iš už nugaros jie nurankios viską! Jaučiu juos kaip plėšrius paukščius skabant tai ženkliuką, tai gairelę. Nuaidi baisus dzingsėjimas – vienu mostu dingsta visi mano varpeliai.

Sukdamas už paskutinio kampo stadiono gale pamatau – per vėlai, kad išvengčiau, – persigandusį universiteto miestelio policininką. Spėju tik palenkti galvą; girdžiu, kaip jis sugargaliuoja įkvėpdamas paskutinį kartą, ir stebiu jo pamėlusį veidą, smunkantį kažkur žemyn ir pakimbantį tarp mano tvinksinčių kelių. Kažkaip sugebu neužminti jo tarnybinio ženklo ant krūtinės. Bėgdamas toliau laukiu, kol jo kulka prakirs mano skydą ir suskaldys man stuburą. Tačiau saugiai pasiekiu aikštės šeimininkų pusę, ir nieko nenutinka. Su siaubu galvoju: turbūt mano lenta nukirto jam galvą; tikriausiai tada, kai mačiau jo galvą krintant, ji jau krito atskirai nuo kūno.

Klupdamas nuo lentos svorio, įpuolu į stadiono prekiautojų kambarį. Kažkas susimilsta nukelti nuo manęs tą naštą. Tai Nr. 368, pasirišęs savąjį futbolo kaklaryšį.

– Dieve! 501-asis! – sako jis žiūrėdamas į mano tuščią lentą. – Na, gerai išsipardavei! Kur stovėjai?

Kiti susigrūda aplink mane. Vyriausiasis apskaitininkas pradeda tikrinti, kas liko ant mano lentos, kad sužinotų apyvartą ir procentą. Jaučiuosi per daug nusilpęs, kad ką nors aiškinčiau. Jis nustato, jog „pardaviau“ visas gaireles, išskyrus vieną, visus didelius ženkliukus SAKALAI, PIRMYN!, išskyrus keturis, visus mažus „Ajovos“ smeigtukus su auksiniais futbolo kamuoliukais ir visus varpelius. Ir paskelbia, esą „pardaviau“ prekių už tris šimtus dolerių su viršum. Ir čia pat matematiškai išaiškina tą stebuklą, kuris taps mano „komisiniais“, kai atiduosiu šios dienos pajamas: 12,75 dolerio.

– Man viską pagrobė, – prisipažįstu. – Jie mane pričiupo.

– Jie? – sako priblokštas 368-asis.

– Minia, – sudejuoju, šiaip ne taip stodamasis nuo kelių. – Pamišę aistruoliai, – aiškinu jiems. Jie padeda man atsikelti; jų rūpestingumas mane žudo.

– 501-asis, – sako 368-asis, – tu nori pasakyti, kad jie *pasiėmė* visas tavo prekes?

Vangiai mosteliu į savo nuspurusią lentą ir apdraskytus, žvyro nubrozdintus kelius.

Po truputį atgaudamas kvapą suprantu, kad negalima gaišti. Be jokios abejonės, Fredas Pafas bus čia po akimirkos. Viršuje pasigirsta triukšmas – rungtynės prasideda. Dauguma kitų pardavėjų išsivaikšto; net ir 368-ajam, karštam aistruoliui, knieti mane palikti. Gestais rodau jam, kad jaučiuosi gerai ir jam nebūtina likti šalia manęs palaikyti.

– Reikia ką nors daryti, – murma jis, bet iš tiesų galvoja apie rungtynes.

Jeigu nebūčiau toks nusikamavęs, pasakyčiau, kad turime visus prekijus suburti į profsąjungą. Kalbėčiau apie dalijimąsi pelnu ir apgaudinėjamą proletariatą. Apšvieskime žmogų su futbolo kamuoliais margintu kaklaryšiu! Išdėstykim pradinį marksizmo kursą! Pasaulio prekijai, vienykitės!

Tačiau tuo metu kamuolys, lyg burtų lazdelės palytėtas, atrieda „Notr Dam“ smūgių į vartus specialistui, greitakojui Nr. 25, stovinčiam per penkis jardus nuo vidurio linijos savo aikštės pusėje. O 368-asis sako:

– Prie kiekvienos lentos reikėtų dviejų žmonių.

– Tada jie turėtų komisinius dalytis per pusę, – atsiliepia vyriausiasis apskaitininkas.

– Nė velnio, – sako 368-asis, – komisinius reikia padvigubinti. Tik nepasakokit, kad iš šito šlamšto niekas neuždirba...

Jokios abejonės, 368-asis – tikras verslininkas, savąjį kaklaryšį su futbolo kamuoliais gavęs už skatikus.

Bet svarstymai nutrūksta. Virš mūsų stadionas žvėriškai sustaugia. „Notr Dam“ Nr. 25 prasiveržė viduriu, pro jam užtvarą statantį saviškį 40-ąjį, labai tvirtą, aukso šalmu pasidabinusį šventąjį, visos komandos patroną. Mūsų 368-asis pasileidžia šoniniu koridoriumi prie artimiausio išėjimo, o vyriausiasis apskaitininkas puola į kalėjimo rūsį primenančią patalpą už prekybos kambario.

Apimtas troškimo bėgti taip greitai kaip „Notr Dam“ 25-asis, spėju išsprukti laiku. Dabar judėjimas kur kas intensyvesnis. Būriai pavėlavusiųjų plūsta pro vartus. Smūgis visu kūnu į minkštą, antklodėmis apsivyniojusį vyriškį – ir mano slaptą paniką lyg vėjas nupučia. Lekiu pro spaudos ložės vartus, laisvas tartum „Notr Dam“ Nr. 25, kuris dabar vienui vienas anoje aikštės pusėje, vien „Ajovos“ puolėjas bėga atsilikęs, o priešais „Ajovos“ vartai. Šeimininkų pusėje gaudesys dūsta, virsta mirties tarškesiu, o iš fanatiškų katalikų pusės atsklinda veriantis džiaugsmo klyksmas. Kovingųjų Airių orkestras trenkia skambiai žalią gaidą.

Aš paprasčiausiai bėgu tolyn, į kitą stadiono pusę, kuo toliau nuo Nr. 25, tuoj praliesiančio pirmąjį kraują, kuo toliau nuo tos vietos, kur, įtariu, guli policininkas nukirsta galva ir kur pulkas atsargos karininkų savanorių jau naršo ieškodamas manęs. Sėkmingai įveikiu futbolo aikštę šiapus stadiono sienų, jei nepaisysime į surikiuotų automobilių bamperius nudaužytų mano kelių ir būtinumo išvengti tuos automobilius prižiūrinčio apsaugininko, – jo akys įtariai mirksi po žemai nusmukusiu baltu karo policijos šalmu. Kam jiems karo policija automobiliams saugoti?

Toliau vingiuoju per tuščią miestelį, lekiu žemyn iki Ajovos upės, pro atgrasiai tylius universiteto ligoninės pastatus. Prie Vaikų ligoninės įėjimo keletas fermerių, atsirėmę į savo sunkvežimių variklių gaubtus ar radiatorių groteles, lūkuriuoja žmonų ir vaikų, šie suėję vidun, tikisi universiteto teikiamų socialinių paslaugų. Čia gydomi kiaulių įkandimai, persileidimai ir nesuskaičiuojamos gyvulių ligos, kuriomis kažkaip užsikrečia fermeriai ir jų šeimos.

Kurį laiką bėgu lyg apakęs, nes įsivaizduoju klaikią, beprasmišką sceną: viena iš tų išprotėjusių, savo paršelius ėdančių kiaulių drasko Kolmą.

Paskui pro šalį lekia vaikinų bendrabučio kvadratas. Girdžiu grojant tik vieną patefoną, Skarlačio kūrinys arfai skamba maištingai – šiurkščiau ir pamaldžiau nei šukėmis pažiręs vitražas. Aiškiai ne futbolo aistruolis. Niekas nemato, kaip sustoju ir klau-

sau; niekas nemato ir tada, kai vėl pajudėjęs išgirstu už nugaros žingsnius.

Tie žingsniai šiurena sunkiai, su nuovargiu. Gal tai nukirsdintasis universiteto policininkas su savo vargana galva, pakibusia ant sausgyslių. Net ir tokios būklės jis kažin ar būtų toks nusikamavęs kaip aš. Sustoju. Laukiu iš už nugaros artėjančių žingsnių, pajuntu, kaip delnas švelniai paliečia man ranką, ir suklumpu. Kakta paliečiu nuo saulės įšilusį bendrabučio kvadrato cementą, jaučiu Skarlatį sklindant mano stuburu aukštyn žemyn; taip juda ir ta ranka. Pamatau dvi kojas, dailias ir gležnas. Kai tos kojos pamato, kad žiūriu į jas, susiglaudžia; žemyn nusileidžia du keliai, tarsi dvi dailaus kūdikio užpakaliuko puselės. Silpna ranka mėgina kilstelėti man galvą; padedu jai. Guldau žvyru aplipusį smakrą ant jos sijono krašto.

Ir Lidija Kindl sako:

– Ak, pone Tramperi, – liūdnai ir tyliai. Truputį skaidresniu balsu priduria: – *Wie gehts dir jetzt? Hoffentlich gut...*

Vargu ar pajėgčiau prilygti jos dainingai vokiečių kalbai. Grįžtu prie senosios skandinavų.

– *Klegwoerum*, – tariu kimiai.

Ji kiša šaltą, trapią ranką po mano striukės apykakle, pasiekia sprandą ir suspaudžia iš visų jėgų.

Aplink mus stūksančiuose beveik tuščiuose bendrabučiuose arfos skambesys nutrūksta. Paskutinis akordas kybo virš manęs taip ilgai, kad jau tikiuosi, jog tas garsas tuojau ištikš ant mūsų. Stojuosi, padedu keltis Lidijai ir laikau ją priglaudęs; ji tokia liaunutė, kad ranka jaučiu, kaip prie stuburo plaka jos širdis. Ji pakelia į mane jauną, drėgną veidą – toks dailiai kaulėtas veidelis. Jeigu mano veidas būtų toks kampuotas, bijočiau vartytis per miegus, kad nenulaužčiau kokio gabalėlio. O ji pakelia tą pažeidžiamą veidą į mane.

Mano ūsai nepakenčia būti tyrinėjami iš arti, todėl skubiai ją pabučiuoju. Jos lūpos nenustygsta, tad atsitraukiu laikydamas ją už rankos. Imu žingsniuoti, prisitraukiu ją arčiau. Lentinis takas

iki upės, jaučiu, kaip jos mažutis, aštrus klubas stuksi į mane. Ji stengiasi priderinti savo kampus ir spyruokliuojančią eiseną prie mano meškiško siūbavimo. Per upę ir tolyn į miestą; šiek tiek pastangų be žodžių, ir pagaliau einame darniai.

Matau mūsų atspindžius parduotuvių vitrinose. Jie užsikloja ant manekeno su gėlėtomis kelnaitėmis ir tokia pačia liemenėle, ant peties kabo rankinė. Netrukus mūsų atvaizdas keičiasi. Štai kitas rėmas – mūsų atspindys virš niūraus alaus gėrėjo veido, ant blyškia šviesa mirguliuojančio biliardo automato, ant stambios nugaros lošėjo, įnirtingai maigančio tą aparatą. Dar vienas rėmas – mes atsispindime tuščioje tamsioje vitrinoje, tik apatiniame mūsų atvaizdo kampe užrašas sako: IŠNUOMOJAMA. Perskaičiau jį du kartus, kol suvokiau, kad sustojau ir taikau mūsų veidus į tą vitriną. Jos veidą ir savąjį, visai arti vienas kito. Žiūrėdama į save ji stebisi, bet atrodo laiminga.

Tačiau tik pažvelkite į mane! Plaukai susivėlę, akys paklaikusios, burna nesąmoningai išsišiepusi; mano veidas – tai grimasa, kaulėta ir išberta dėmėmis lyg sugniaužtas kumštis. Už mūsų veidų žmonės lėtina žingsnius, jau susikaupęs būrelis, jie stabteli trumpai, pažiūri prisimerkę, kas ten patraukė mūsų žvilgsnius, ir nuskuba tolyn vos pamatę mūsų neprilygstamus veidus – tiesą sakant, sprunka, tarytum juos būtų išgąsdinę mano persikreipę bruožai.

– Galėčiau susitikti su jumis bet kada, – sako Lidija Kindl, kreipdamasi į šaligatvį. – Tik pasakykit laiką.

– Aš paskambinsiu.

– Arba galite perduoti man raštelį, – sako ji, – kalbų laboratorijoje.

– Taip, žinoma, raštelį, – sakau galvodamas: Jėzau! *Rašteliai kalbų laboratorijoje?*

– Ar dar kaip nors.

– Žinoma, kaip nors, – sakau, ir ji neramiai sujuda laukdama, kad vėl paimčiau ją už rankos.

Tačiau aš neimu. Išspaudžiu šypseną – perskeltas veidas vitrinoje, vypsantis lyg tikras skeletas. Žiūriu, kaip ji strykteli nuo ša-

ligatvio krašto, stypčioja per pėsčiųjų perėją, atsigręžia ir pamojuoja man; pažvelgiu į vitrinos stiklą ir matau save keliantį ranką, nelanksčiai, nuo alkūnės, tarsi vielos, kurių padedamas ją judinu, būtų kažkaip persitempusios ar susisukusios.

Tada nuseku jai iš paskos apsimesdamas, kad man nerūpi jos dailiai krypuojantis užpakaliukas. Bet pastebiu, kad žmonės spokso man į kelius, ir pasilenkęs nuvalyti kraujo ir žvyro nuo savo skarmalų pametu Lidiją iš akių.

Ak, gailestis ir paguoda. Keistas dalykas – kai gauni truputį, būtinai imi trokšti kuo daugiau.

Taigi parėjau namo pas Bigi ir aptikau ją pasilenkusią koridoriuje, prie vonios kambario durų, šlepsenančią po namus be liemenėlės, tik su vienais iš mano marškinėlių, įsispraudusią į mano *Levis* džinsus, jai tokius ankštus, kad nevaliojo užsegti užtrauktuko. Kolmas žaidė tarp mūsų koridoriuje, rengdamasis kaktomuša sudaužti du sunkvežimius. O Bigi išvilko pro vonios kambario duris kibirą su chloro valikliu ir pagavo mane žiūrint taip, lyg tą akimirką jos *stiprybė* mane būtų priveikusi ir palikusi spoksantį, tarsi ji koks gyvūnas, bjaurus ir baugus, galintis suėsti mane gyvą.

– Ko taip vėpsai? – paklausė ji.

– Nieko, Bigi, – atsakiau.

Bet teberegėjau savo atspindį vitrinoje ir negalėjau pažvelgti jai į akis.

– Ką gi, gaila, kad neatrodau jau tokia *graži*, – tarė ji, o aš krūptelėjau.

Ji artėjo prie manęs koridoriumi, koja stumdama kibirą su valikliu, pasilenkusi į šoną taip, kad krūtys persikreipė – vienas papas nukabo į šoną, o kitas atsikišo priekin, tiesiai į mane. Lyg nebūčiau užtektinai įbaugintas.

– Bogusai! – tarė ji. – Kas gi tau atsitiko? Rungtynės atšauktos? – Savo plačiu delnu ji kilstelėjo man veidą.

Tada išvydau, kaip atvimpa jos burna, ir iš pradžių pamaniau, kad ją pribloškė mano veidas iš vitrinos. Ne iš karto supratau,

kad ji žiūri į mane piktai, ir nieko nejutau – iki pat tos akimirkos, kai liežuviu perbraukiau savo džiūstančias lūpas: burnos kampučiuose ir ant ūsų šerių švelniai švytėjo Lidijos Kindl lūpų dažų – blyškiai oranžinės meilės – likučiai.

– Tu šunsnuki! – pasakė Bigi ir ištraukusi iš kibiro varvantį grindų skudurą pirmiausia tėškė juo man į veidą, o paskui smarkiai perbraukė per burną. Tikriausiai nuo to valiklio, nuo jo aitraus kvapo panosėje, man ėmė ašaroti akys.

Žliumbdamas sumurmėjau:

– Bigi, aš netekau darbo.

Ji tebespoksojo į mane, tad pakartojau:

– Bigi, aš netekau *darbo*. Netekau to suknisto darbo...

Ir pajutau besileidžiąs ant savo žaizdotų kelių; tikrai per daug klūpojimo vienai dienai.

Bigi šalimais ėmė plauti grindis, pastvėriau ją už klubų ir apkabinau vis kartodamas:

– Netekau darbo, darbo!

Bigi trūktelėjo kelius ir pataikė man į smakrą; įsikandau liežuvį ir pajutau į gerklę varvant salsvą kraują. Vėl čiupau ją, ėmiau ieškoti veido ir staiga radau jį visai arti, ji irgi atsiklaupė ir savo tyliu, ramiu, tuo *kitu* balsu pasakė:

– Bogusai! Kas tau tas darbas, Bogusai? Na, juk tai buvo prastas darbas, ar ne? Ir iš jo niekada negaudavome tiek, kad pastebėtume, jog to darbo nebėra... Ar ne, Bogusai?

Tas chloro valiklis vis dėlto stiprus. Nepajėgiau ištarti nė žodžio; tik sugriebiau Bigi marškinėlius ir ėmiau šluostytis kruviną burną. Bigi prispaudė mane prie savęs; ji tokia standi, kad vargu ar palikau kokį įdubimą, bet susiradau įprastą vietą, tarp krūtinės ir šlaunies. Leidau Bigi burkuoti žemu, lygiu balsu.

– Nieko baisaus, Bogusai. Iš tiesų nieko tokio. Viskas bus gerai...

Tikriausiai būčiau jai dėl to paprieštaravęs, jeigu nebūčiau išvydęs Kolmo, kuris jau liovėsi daužęs mašinas ir ėjo prie mūsų labai susidomėjęs, kokį bejėgį padarą čiūčiuoja jo motina. Įsikniaubiau

į Bigi ir jutau, kaip Kolmas švelniai baksnoja man nugarą, ausis ir kojas mėgindamas išsiaiškinti, kurioje vietoje skauda. Nors užmušk, nebūčiau galėjęs tvirtai pasakyti, kur tas skausmas.

– Turiu tau dovanėlę... – Sodrus Bigi balsas sklinda per koridorių, atsimuša aidu ir nuslopsta.

Paduoda man ją. *Dovana darbo netekimo proga tam, kuris retkarčiais būna neištikimas!* Kolmas krapšto etiketę, kol verčiu iš vengrų kalbos. Nuostabioji aštuonių uncijų skardinė su mano mėgstamu „Šernienos ragu su Medoko padažu" iš Milo Kubiko *Peoples Market*. Milas Kubikas, pabėgėlis gurmanas. Jis išsigelbėjo iš Budapešto, drauge išsiveždamas ir prisiminimus, ir tikras šito ir kitokių ragu skardines. Ačiū Dievui, kad jam pavyko. Žinau, jei pats būčiau buvęs Budapešte – su marinuotos šernienos stiklainiu kišenėje ar žiupsniu raudonųjų pipirų tarp kojų, – mane tikrai būtų *sučiupę*.

12
Ar nori turėti kūdikį?

Tulpen anksti išėjo namo, o Bogusas ir Ralfas Pakeris studijoje Kristoferio gatvėje pasiliko ilgiau ir eksperimentavo su „Tenai, fermoje" garso takeliu.

„Laisvąja ferma" vadinama hipių komuna užėmė daugiau kaip keturis akrus nedirbamos žemės, priklausančios vietiniam laisvųjų menų koledžui. Hipiai įveisė daržus ir kvietėsi tikrus tų apylinkių fermerius, kad pasidalytų su jais derliumi, siūlė ir patiems auginti daržoves. Koledžas turėjo kelis šimtus akrų nedirbamos žemės. Koledžo valdžia paprašė „laisvųjų fermerių" pasitraukti, bet šie atsakė tiesiog naudoją nedirbamą žemę. Nedirbama žemė – tai nusikaltimas žmoniškumui; Vermonte daugybei fermerių žemės trūksta. „Laisvieji fermeriai" liks koledžo žemėje tol, kol tie kiaulės juos išmes.

Ralfas žiūrinėjo naują filmuotą medžiagą apie paskutinius įvykius; Bogusas kaitaliojo garsą.

(Vidurinis planas; be sinchroniško garso; viduje, diena; parduotuvė. „Laisvieji fermeriai" atvyko apsipirkti, pasklinda tarp lentynų, ima prekes ir deda atgal, lyg tas maistas ir daiktai būtų kokios ypatingos dovanos.)

PASAKOTOJAS *(Bogusas, balsas už kadro):* „Laisvieji fermeriai" perka daigintų kviečių, medaus, rudųjų ryžių, pieno, apelsinų,

obuolių vyno, rūkomojo popieriaus, kukurūzų burbuolių, cigarečių *Camel, Marlboro, Winston, Lucky, Salem...*

(Vidurinis planas; sinchroniškas garsas; lauke, diena; parduotuvė. „Laisvieji fermeriai" trinasi apie savo psichodeliškai ištapytą „Folksvageno" sunkvežimiuką, stovintį prie parduotuvės. Vaikinas ilgais, į uodegą surištais plaukais laiko pirkinių maišą; apsivilkęs kaimiškais darbiniais marškiniais. Jis grabalioja maiše ir traukia iš ten daiktus.)

VAIKINAS: Kieno *Salem? (Laiko iškėlęs pakelį.)* Na, kas prašė *Salem?*

Tada jie peržiūri epizodą su vietinio koledžo prezidentu. Prezidentas naudingas filmui, nes atvirai sako, kas netrukus nutiks.

(Vidurinis planas, kamera juda; be sinchroniško garso; lauke, diena; koledžo miestelis. Einame paskui koledžo prezidentą per automobilių aikštelę, toliau taku per miestelį. Jis puikiai apsirengęs, grakščiai linkteli keliems praeinantiems studentams.)

PASAKOTOJAS *(Boguso balsas už kadro):* Prezidentui – keturiasdešimt treji, vieną kartą išsiskyręs, dabar vėl vedęs, bakalauras, magistras, daktaras, Jeilio universitetas, botanika. Turi keturis vaikus. Valstijos demokratų partijos komiteto pirmininkas...

(Paskui studentų grupę prezidentas eina į pastatą; studentai žingsniuoja nesustodami, o prezidentas stabteli nusivalyti kojų.)

PASAKOTOJAS (*balsas už kadro*): Jis nusistatęs prieš policijos buvimą koledžo miestelyje; nors tvirtai tiki privačia nuosavybe ir ne kartą reikalavo, kad „laisvieji fermeriai" išsikraustytų, policijos kviesti jis neketina...

(Stambesnis planas; sinchroniškas garsas; viduje, diena; prezidento kabinetas. Prezidentas kalba tiesiai į kamerą.)

PREZIDENTAS: Kam kviesti policiją? Tuo pasirūpins tikrieji apylinkių fermeriai...

Didesnė naujos filmuotos medžiagos dalis – apie „laisvųjų fermerių" lyderį, tokį tipą, vardu Morisas. Vieną vakarą daug tikrų fermerių atvyksta į „Laisvąją fermą" ir sutalžo Morisą. Policija apklausia Moriso bevardę merginą, susidorojimo liudytoją.

(Vidurinis planas; sinchroniškas garsas; viduje, naktis; policijos nuovada. Moriso mergina apsivilkusi darbinius marškinius, po jais seni marškinėliai, anksčiau matėme juos vilkint Morisą, ir puikios didelės minkštos krūtys. Mergina nuovadoje kalba su policijos seržantu, o policijos sekretorė užrašinėja.)

MERGINA: ...paskui nebesupratau, ką jie daro Morisui, nes vienas mane partrenkė – na, žinai, visaip šlykščiai kalbėdamas. O kitas pakišo po manim ranką – aš gulėjau ant pilvo – ir įžnybo į papą. *(Ji pakelia krūtį rodydama, kurioje vietoje įžnybo.)* Aišku, jie tik šito iš mūsų ir nori. Tik kruštis! Iš tiesų tik tiek. Apsimeta, kad mūsų nekenčia, bet iš tikrųjų, viršininke, trokšta mūsų subinių. Ak taip, jie man smogė, partrenkė ant žemės ir visa kita, bet iš tikrųjų jie siekia tik pigiai pasismaginti. Juk žinai, jų žmonos visą laiką su liemenėlėm, korsetais, plaukuose suktukai, – jie nuolat šito nori. Tačiau jie jaučiasi išsigandę – kaip tik todėl šitaip susidorojo su Morisu...

POLICIJOS SERŽANTAS: Patikslinkite – kaip susidorojo?

MERGINA: Tiesiog priplumpino jį negyvai, viršininke.

POLICIJOS SERŽANTAS: Ar Morisas juos provokavo?

MERGINA: Morisas? Gal juokaujate? Morisas pakvietė juos drauge papešti dūmo! Morisas net nežinotų, kaip ką nors provokuoti, po galais...

Toliau daug slogių kadrų – nufilmuotas sumuštas Morisas, gulintis ligoninėje ištemptomis galūnėmis. Galop likusiems „laisviesiems fermeriams" tenka skirti policijos apsaugą, nes tikrieji fermeriai juos vėl užpuola ir šratiniais šautuvais suniokoja visus pomidorų sodinukus. „Policijos apsauga" reiškia, kad policija išveža visus „laisvuosius fermerius" iš „Laisvosios fermos".

Paleistas iš ligoninės Morisas vaikštinėja po miestelį, tarsi darytų apleistos „Laisvosios fermos" skrodimą. Jis klausinėja visų miestelio fermerių, ar jie tikrai būtų ką nors nušovę, o gal laikui bėgant būtų išmokę taikiai sugyventi su „Laisvąja ferma". Visa tai beprasmiška, nes „Laisvosios fermos" nebėra, tačiau, matyt, Morisui tie atsakymai svarbūs.

(Vidurinis planas – miglotas vaizdas ryškėja; be sinchroniško garso, muzika už kadro; lauke, diena; miestelio gaisrinė. Morisas su ramentais ir jo mergina. Jie kalba su gaisrinės viršininku, bet garsas neįrašytas. Muzika – Neilo Jango „Po aukso karštligės". Nors kalba vien Morisas, gaisrinės viršininkas visą laiką žiūri į jo merginą. Vidurinis planas; be sinchroniško garso, muzika už kadro; lauke, diena; fermerio namas. Morisas ir mergina kalba su vienu iš tikrųjų fermerių, galbūt dalyvavusiu užpuolime. Mergina pakelia krūtį, tikriausiai pasakoja, kad jai įžnybo. Morisas elgiasi draugiškai; fermeris atsargus. Vidurinis planas; be sinchroniško garso, muzika už kadro; lauke, diena; parduotuvė. Morisas ir jo mergina sėdi ant parduotuvės laiptelių. Jie geria Pepsi; *Morisas kalba entuziastingai, bet merginai jis jau, regis, nusibodo. Kitu kampu – matyti tų vaikinų psichodelinis „Folksvageno" sunkvežimiukas; sinchroniškas garsas, muzika slopsta. Morisas ir jo mergina ruošiasi išvykti. Jie lipa į automobilį. Morisas kalba tiesiai į kamerą; mergina laiko jo ramentus.)*

MORISAS: Jie nebūtų šovę į mus. Gal būtų vėl sumušę, bet jokiu būdu nešovę. Jaučiu, dabar esame kur kas artimesni, jau kažkaip bendraujame. *(Atsigręžia į merginą.)* Juk ir tu šitai jauti, ar ne?

MERGINA: Jie būtų nunešę velniop tau galvą, Morisai...

Pagal planą filmas baigiasi koledžo prezidento komentaru.

(Vidurinis planas, kamera juda; sinchroniškas garsas; lauke, diena; tradiciniai Tėvo dienos vaišių stalai, daug dailiai apsirengusių tėvų, visi šypsosi, linkčioja sveikindamiesi, prezidentas žengia tarsi laiminantis popiežius. Jis valgo keptą viščiuką ir sugeba neišsiterlioti. Kamera priartėja, žvilgteli per petį. Jis staiga atsisuka ir žiūri į objektyvą. Iš pradžių išsigąsta; paskui pasitelkia žavesį, kalba rimtai, tarsi prisimindamas seną, vis neatslūgstantį rūpestį.)

PREZIDENTAS: Ar žinote, kas man teikia stiprybės net ir tuomet, kai aplink vyksta tokie dalykai? Na, galiu kai ką pasakyti apie tuos vaikus... ir tai tikrai padrąsina. Jie gyvena ir mokosi, štai kaip. Tikrai, gyvena ir mokosi... ir tai man teikia stiprybės. Jie tiesiog gyvena ir mokosi, kaip ir visi vaikai, visur ir visais laikais...

Čia atėjo Kentas su alumi ir sūriu. Jis filmavo kone visą naująją medžiagą ir dabar troško pamatyti, kaip pavyko.

– Ar jau rodei? – paklausė.

– Šlamštas, – pasakė Ralfas. – Viskas. Tiesiog siaubinga.

– Nieko gero, – sutiko Tramperis.

Kentas išvyniojo sūrį taip, lyg tai būtų jo sudaužyta širdis.

– Prastai nufilmuota, ką? – paklausė.

– Viskas baisu, – tarė Ralfas.

Jie sėdėjo svarstydami, kas nepasisekė.

– Per tą suknistą kamerą, ar ne? – vėl klausinėjo Kentas.

– Ne, visas tas sumanymas, – atsiliepė Ralfas.

– *Žmonės* klaikūs, – tarė Tramperis. – Jie tokie aiškūs.

– Jie paprasti, – pasakė Ralfas. – Juose nėra nieko sudėtinga.

– Beje, o kaip mergina su tais jos papais? – paklausė Kentas. – Juk neblogai?

– Kad ir kaip žiūrėsi, politika, žavesys ir niekam tikęs humoras vis tiek viską sugadins, – tarė Ralfas. – Bent iš dalies.

– Ar galėčiau pažiūrėti kas nufilmuota? – pasiteiravo Kentas. – Turiu bent jau pamatyti tą prakeiktą medžiagą.

– Tau nepatiks net ir tavo medžiaga, Kentai, – pasakė Ralfas.

– Tau nepatiko, Ralfai?

– Man viskas nepatiko, – pasakė Ralfas.

– O kaip montažas? – pasidomėjo Kentas.

– Nedera kalbėti apie montažą be Tulpen, – tarė Tramperis.

– Šiaip ar taip, ten iš tikrųjų dar nieko nemontuota, – pasakė Ralfas.

– Taigi, Kentai, galas griebtų, – tarė Tramperis.

– Gerai, Trampamai, – nenurimo Kentas, – o kaip garsas?

– Normalus, – pasakė Ralfas. – Techniškai Trampamas vis tobulėja.

– Tiesa, – sutiko Tramperis. – O štai mano vaizduotė įstrigusi.

– Tiesa, – patvirtino Ralfas.

– Klausykit, – vėl tarė Kentas, – ar galėčiau pats bent pažiūrėti tą suknistą medžiagą?

Tad jie paliko Kentą studijoje persukinėti juostų ir išėję į Kristoferio gatvę patraukė kavos į „Naująjį sandėrį“.

– Statydamas filmą nesiekiu nieko kito, tik parodyti ką nors svarbaus, – kalbėjo Ralfas. – Nekenčiu išvadų.

– Pabaigos man nekelia pasitikėjimo, – tarė Tramperis.

– Taip taip, – pritarė Ralfas. – Tiesiog reikia gerai parodyti. Bet parodyti ką nors *asmeniška*. Visa kita – žurnalistika.

– Jeigu „Naujasis sandėris“ bus uždarytas, – tarė Tramperis, – apsitriesiu.

Bet jis buvo atidarytas; jie atsisėdo, užsisakę po puodelį juodos *Espresso* kavos su citrinų žievelėmis ir romu.

– Meskim lauk tą filmą, Trampamai, – pasiūlė Ralfas. – Tai vis tos pačios senienos. Visa, ką iki šiol dariau, taip ekstravertiška, o aš noriu pastatyti introvertišką filmą.

– Na, Ralfai, gali daryti kaip nori, – tarė Tramperis.

– Tu visada turi krūvą nuomonių, Trampamai. Todėl su tavim ir įdomu.

– Tai tavo filmas.

– Bet įsivaizduok, kad kitą statai tu, Trampamai. Koks jis būtų?

– Neturiu jokių sumanymų, – atsiliepė Tramperis, stebėdamas kavoje plūduriuojančią citrinos žievelę.

– O ką *jauti*, Trampamai? – kamantinėjo Ralfas.

Tramperis apėmė delnais kavos puodelį.

– Karštį, – tarė jis. – Šią akimirką jaučiu karštį.

Ką aš jaučiu, klausinėjo jis savęs vėliau, apgraibomis eidamas per tamsų Tulpen butą, basomis kojomis užčiuopdamas jos drabužius.

Liemenėlė, po kaire pėda jaučiu liemenėlę. O skausmą? Taip, skausmą; dešinė blauzda *pa-taukšt* į miegamojo kėdę – tai skausmas.

– Tramperi... – Tai Tulpen, apsiversdama lovoje. Jis nušliaužė prie jos, ištiesė ranką ir sustingo.

– Krūtis, – ištarė garsiai. *Jaučiu krūtį.*

– Teisingai, – pasakė Tulpen, apsivyniodama aplink jį. – Ką dar žinai? – sušnibždėjo.

Skausmas? Na taip, jos dantys gnaibo jam pilvą; jos bučinys toks smarkus, kad bamba galėtų išsiversti lauk.

– Pasiilgau tavęs, – pasakė jai. Paprastai iš darbo jie eidavo kartu.

Tačiau ji neatsakė; burna apžiojo jo mieguistą gyvastį; jos dantys kėlė nerimą, o šlaunys staiga taip suspaudė jam galvą, kad smilkiniuose pajuto vis smarkiau tvinkčiojant pulsą. Jis palietė ją liežuviu ir per burną siektelėjo smegenų.

Paskui jie gulėjo apsikabinę šaltoje iš akvariumų sklindančioje neono šviesoje. Pro juos vis šmurkštelėdavo kokia žuvytė; vangūs vėžliai kilo į paviršių, apsiversdavo aukštielninki ir šonu leisdavosi žemyn. Tramperis gulėjo mėgindamas įsivaizduoti kitokius gyvenimus.

Jis pastebėjo smulkų persišviečiantį žalsvai mėlyną unguriuką, buvo matyti veikiantys jo vidaus organai. Vienas organas priminė mažą kanalizacijos pompą: ji leisdavosi žemyn, prisisiurbdavo vandens, ir unguriuko burna prasiverdavo išleisdama burbulą. Kylantį į paviršių burbulą tyrinėdavo kitos žuvys, baksnodavo nosimis, kartais pradurdavo. Ar tai tokia kalba, svarstė Tramperis. Tas burbuliukas – tai žodis ar ištisas sakinys? Gal net pastraipa! Mažutis permatomas žalsvai mėlynas *poetas*, dailiai deklamuojantis savo pasauliui! Tramperis jau ketino klausti Tulpen apie tą keistą ungurį, bet ji prašneko pirma.

– Šįvakar tau skambino Bigi, – tarė.

Tramperis pagalvojo, kad būtų smagu paleisti aukštyn nuostabiai mielą burbuliuką.

– Ko norėjo? – paklausė pavydėdamas unguriui patogaus bendravimo.

– Pasikalbėti su tavim.

– Ar prašė ką nors perduoti? Kolmui nenutiko nieko bloga?

– Sakė, kad jie išvažiuoja savaitgaliui, – pasakė Tulpen. – Tad jeigu skambintum ir niekas neatsilieptų, nereikia nerimauti.

– Vadinasi, dėl to ir skambino, – tarė Tramperis. – Nesakė, kad Kolmui kas nors negerai.

– Ji sakė, kad tu paprastai skambini savaitgaliais, – atsiliepė Tulpen. – Nežinojau.

– Na, skambinu iš studijos, – pasakė Tramperis. – Tik pakalbu su Kolmu. Maniau, kad tu nenorėsi...

– Ar pasiilgsti Kolmo, Tramperi?

– Taip.

– O jos?

– Bigi?

– Taip.

– Ne, – atsakė Tramperis. – Bigi nepasiilgstu.

Tyla. Jis žvalgėsi po akvariumą to kalbančio ungurio, bet niekur nerado. Pakeitė burbuliukų temą, pagalvojo. Greitas.

– Ralfas nori mesti filmą, – tarė jis, bet Tulpen tebežvelgė į jį įdėmiai. – Tą, žinai, „Tenai, fermoje“. Naujoji medžiaga pasirodė klaiki. Visa ta idėja tokia paviršutiniška...

– Žinau, – atsakė Tulpen.

– Jis tau jau sakė? – paklausė Tramperis.

– Jis nori *asmeniško* filmo, – tarė ji. – Taip?

– Taip, – atsakė jis ir palietė jos krūtį, bet ji pasitraukė ir susisukusi į kamuoliuką atgręžė nugarą.

– Kažko sudėtingo, – pasakė Tulpen. – Introvertiško ir be politikos. Kažko asmeniškesnio, ar ne?

– Taip, – Tramperis sunerimo. – Spėju, tau jis papasakojo daugiau negu man.

– Jis nori statyti filmą apie tave, – pasakė Tulpen.

– *Mane*? – sutriko Tramperis. – Kaip *apie* mane?

– Ką nors asmeniška, – sumurmėjo ji į pagalvę.

– Ką? – sušuko Tramperis. Jis atsisėdo ir šiurkščiai atvertė ją sau ant kelių.

– Apie tai, kaip sužlugo tavo santuoka, – pasakė Tulpen. – Na, žinai, parodyti iš esmės. Ir kaip mums einasi... dabar, – kalbėjo ji, – paskui interviu su Bigi, na, kaip ji šitai išgyvena. Interviu su *manimi*, ką aš manau...

– Na ir *ką* tu manai? – riktelėjo Tramperis; jis niršo.

– Manau, visai nieko.

– Kam nieko? – atžariai paklausė jis. – Man? Lyg kokia terapijos rūšis? Lyg eitum pas kokį suknistą daktarą į durnyną?

– Gal ir šita mintis nebloga, – atsiliepė Tulpen; ji atsisėdo šalia ir palietė jo šlaunį. – Pinigų turime pakankamai, Tramperi...

– Viešpatie!

– Tramperi! – tarė ji. – Jeigu tikrai jos nepasiilgsti, kas čia taip skaudu?

– Tai neturi nieko bendra su skaudumu, – atsakė jis. – Dabar gyvenu naują gyvenimą. Kam grįžti atgal?

– Koks tas tavo naujas gyvenimas? – paklausė ji. – Ar tu laimingas, Tramperi? Ar kur nors eini? O gal tu laimingas ten, kur esi?

– Aš turiu tave.

– Ar tu mane myli? – paklausė ji.

O jis pagalvojo apie žalsvai mėlyną ungurį ir koks jo burbulas šitai išreikštų – aukštyn kiltų baisus sūkurys, žuvys spruktų jam iš kelio.

– Daugiau su niekuo nenorėčiau būti.

– Tačiau pasiilgsti Kolmo. Pasiilgsti savo sūnaus.

– Taip.

– Na, juk gali turėti dar vieną, – piktai pasakė ji. – Tramperi, ar nori kūdikio? Žinai, aš galėčiau pagimdyti...

Jis pažvelgė į ją apstulbęs.

– Tu nori kūdikio?

– O *tu?* – riktelėjo ji. – Galiu tau šitai duoti, Tramperi, bet turi jo iš tiesų *norėti*. Turi pasakyti, ko iš manęs nori, Tramperi. Negali čia šiaip sau gyventi, jeigu aš tavęs iš esmės net nepažįstu!

– Nežinojau, kad tu nori kūdikio.

– Aš ne tai sakiau, Tramperi.

– Turėjau omeny... Atrodei tokia atskira, savaip nepriklausoma – lyg nenorėtum, kad būčiau labai artimas.

– Bet juk tu pats šito nori, argi ne taip?

– Na ne, nieko bendra su tuo, kokios aš tavęs noriu.

– Tai kokios *tu* manęs nori? – paklausė Tulpen.

– Na... – Jis užsikirto, burbuliukas per daug sunkus, kad kiltų aukštyn. – Tokios, kokia tu pati nori būti, Tulpen.

Ji nusigręžė.

– Tu juk nori, kad viskas būtų tvarkinga, ar ne? – tarė ji. – Per geroką atstumą, nesusisaisčius, laisvai...

– Velniai rautų! – pasakė jis. – Ar tu tikrai nori kūdikio?

– Tu pirmas, – atsiliepė ji. – Aš kalbu ne šiaip sau. Aš galiu kalbėti, Tramperi, galiu būti įsipareigojusi ir artima, – tarė žiūrėdama į jį. – O tu ar gali?

Tramperis atsistojo ir užėjęs už akvariumų pro stiklą pažvelgė į ją. Jai tarp krūtų prasmuko žuvytė, prie pilvo atslinko dumblių.

– Tu nieko *neveiki*, – pasakė jam Tulpen. – Neturi jokios krypties, jokio gyvenimo plano. Tavo gyvenimas neturi net siužeto.

– Na, tai iš manęs išeis prastas filmas, ar ne? – Jis ieškojo žalsvai mėlyno unguriuko ir negalėjo rasti.

– Tramperi, man visiškai neįdomu, koks iš tavęs išeitų filmas. Man nerūpi tas prakeiktas filmas, Tramperi, – pamačiusi, kad jis spokso į ją pro akvariumą, supykusi apsisiautė paklode. – Liaukis žiūrėjęs man į tarpkojį, kai bandau su tavim pasikalbėti! – suriko.

Jis kyštelėjo galvą virš akvariumo krašto ir pažvelgė žemyn į ją. Buvo nuoširdžiai nustebęs, juk tik ieškojo unguriuko.

– Nežiūrėjau tau į tarpkojį, – pasakė, ir ji griuvo aukštielninka į lovą, lyg galutinai pavargusi.

– Tu niekada nenorėjai kur nors išvažiuoti savaitgaliui, – tarė ji. – Visi, kas gyvena Niujorke, bent jau nori kur nors išvažiuoti.

– Ar žinai tą mažą permatomą unguriuką? – paklausė jis durdamas pirštu į vieną iš akvariumų. – Tokį žalsvai mėlyną, visai mažutį?

Ji pakėlė galvą nuo paklodės ir įsispoksojo į jį.

– Na, niekaip negaliu jo rasti, – pasakė jis. – Man atrodo, jis kalbėjo... norėjau tau parodyti... – Pamatęs jos žvilgsnį nutilo. – Jis kalbėjo burbuliukais, – baigė Tramperis.

Tulpen tik papurtė galvą.

– Dieve mano, – sušnibždėjo.

Jis priėjo prie lovos ir atsisėdo šalia jos.

– Žinai, ką Ralfas sako apie tave, Tramperi? – paklausė ji.

– Ne, – atsakė jis piktai. – Papasakok, ką sako tas suknistas Ralfas.

– Jis sako, kad tu, Tramperi, nesugaunamas.

– Nesugaunamas?

– Niekas tavęs nepažįsta, Tramperi! Iš tavęs niekas *nesklinda*. Tu ne kažin ką ir veiki. Tau tiesiog kas nors atsitinka, ir tie įvykiai

lieka kiekvienas sau. Tu nesigilini į tai, kas tau atsitinka. Ralfas sako, kad turėtum būti labai sudėtingas, Tramperi. Jis mano, kad giliai po paviršium tikriausiai turi kažkokį paslaptingą branduolį.

Tramperis spoksojo į akvariumą. *Kur kalbantis unguriukas?*

– O ką *tu* manai, Tulpen? – paklausė jos. – Kaip manai, kas ten, po paviršium?

– Kitas paviršius, – pasakė ji, ir Tramperis įsistebeilijo į ją. – O gal tik vienas paviršius, – pridūrė, – ir po juo daugiau nieko.

Jis supyko, bet atsistojęs tik papurtė galvą ir nusijuokė. Tačiau ji tebežiūrėjo į jį.

– Žinai, ką *aš* galvoju? – tarė jis ir vėl įsistebeilijo į akvariumą svarstydamas, ką gi jis iš tiesų galvoja. – Galvoju, kad mažutis žalsvai melsvas unguriukas dingo.

Ir nusišypsojo Tulpen, bet ji nepralinksmėjo ir nusigręžė.

– Vadinasi, tai jau antras, kurio netekau, – atsiliepė ji šaltai.

– Netekai? – paklausė jis.

– Na, pirmąjį įleidau į kitą akvariumą, ir jis prapuolė.

– Prapuolė? – vėl paklausė Tramperis; jis žvalgėsi po kitus akvariumus.

– Matyt, kažkuri žuvis jį suėdė, – tarė Tulpen. – Todėl antrąjį įleidau į kitą akvariumą, kad ir jo nesuėstų. Ir, matyt, čia jį suėdė kažkuri kita.

Tramperis pagraibė įkišęs ranką į akvariumą.

– Tai jos jį suėdė! – suriko jis.

Vis žiūrėjo, žiūrėjo, bet nebuvo matyti nė menkiausios žalsvai mėlynos kruopelės, nė šlakelio keistosios pompos, įkvėpusios mažojo unguriuko poeziją. Tramperis tėškė delnu į vandens paviršių; kitos žuvys persigandusios puolė į šalis, daužydamosi viena į kitą, atsimušdamos į stiklines sienas.

– Niekšės! – klykė Tramperis. – Kuri tai padarėte?

Jis rūsčiai žiūrėjo į žuvis – ploną geltoną su mėlynu peleku ir grėslios raudonos spalvos storulę. Dūrė į akvariumą pieštuku.

– Liaukis! – sušuko Tulpen, bet jis nesiliovė badyti stengdamasis prismeigti kurią prie stiklo. Jos nužudė poetą! Unguriukas

maldavo jų – burbuliukais – pasigailėjimo! O jos, bjaurybės, suėdė jį.

Tulpen sugriebė Tramperį už juosmens ir parvertė ant lovos. Jis ištrūko, užgriuvo ant jos ir pastvėręs nuo naktinio stalelio žadintuvą sviedė į žuvų žudikių akvariumą. Storasienis akvariumas nesudužo, tik įskilo, iš jo ėmė tekėti vanduo. Mažesnes žuvis sustiprėjusi srovė prispaudė prie skilusio stiklo.

Tulpen nejudėdama gulėjo po Tramperiu ir žiūrėjo, kaip krinta vandens lygis.

– Tramperi... – tarė ji švelniai, bet šis nė nepažvelgė į ją. Laikė ją ramiai, kol visas vanduo ištekėjo per knygų lentyną ir žuvys žudikės liko šokinėti ant akvariumo dugno.

– Tramperi, dėl Dievo meilės, – pasakė ji, bet nesistengė išsivaduoti. – Leisk, perkelsiu jas į kitą akvariumą.

Jis paleido ją ir žiūrėjo, kaip ji švelniai susėmė žuvis ir paleido į gretimą akvariumą. Jos pateko pas vėžlius, ir tas, kurio galva šviesiai mėlyna, tuoj pat prarijo plonąją geltoną žuvytę, o grėsliai raudonos apvaliosios nelietė.

– Po velnių, – tarė Tulpen. – Niekada nežinau, kas ką suės.

– Pasakyk man, kodėl nori kūdikio, – tyliai paprašė Tramperis, ji atsigręžė, bet žvelgė ramiai, susidėjusi rankas ant krūtų. Abejingai nupūtė ant akių užkritusią plaukų sruogą, atsisėdo ant lovos prie jo, atsainiai sukryžiavo kojas ir įsižiūrėjo į išlikusią gyvą žuvytę.

– Man rodos, aš *nenoriu* kūdikio, – tarė.

13
Ar prisimeni Merilą Overturfą?

Mokydamasis slidinėti greitai supratau, kad Merilas Overturfas – nevykęs treneris. Jis nėra miklus slidininkas, bet „plūgą" daryti moka. Sarbriukene, vaikų trasoje, sumaitojau kaulus laužančio keltuvo lyną ir tuos, kurie juo kėlėsi. Laimė, tuo metu ten buvo mažai žmonių, tik vaikai; dauguma suaugusiųjų Celyje stebėjo moterų greitojo nusileidimo ir didžiojo slalomo varžybas.

Su apkaustais susitvarkiau vos triskart nusimušęs krumplius. Merilas praskynė kelią pro būrį vaikų ir atvedė mane prie nuostabaus keltuvo: jo lynas rangėsi vos per pėdą nuo žemės – tinkamas, patogus aukštis penkiamečiams ir kitiems ten slidinėjantiems trijų pėdų ūgio nykštukams. Tačiau mano kelnės ties keliais sunkiai lankstėsi, tad vos pajėgiau susirietęs pasiekti keltuvo sėdynę, o toliau turėjau čiuožti aukštyn į kalną skausmingai susikūprinęs, lyg rąstą velkantis juodadarbis. Merilas, įsikibęs į lyną man už nugaros, toje begalinėje kelionėje mane vis drąsino. Jeigu taip sunku kilti į kalną, galvojau, kaip reikės leistis žemyn?

Na, kalnai man tikrai patiko, žavėjausi keltuvų vagonėliais, užvežančiais aukštai, ten, kur traukia rimti slidininkai; dar man patiko tais vagonėliais leistis žemyn – tuščiais, visą langų platybę atiduodančiais tau vienam, išskyrus šnairuojantį keltuvo operatorių, kuris būtinai pasidomės, kodėl neturi slidžių.

– Jau beveik atkeliavome, Boglai! – melavo Merilas. – Sulenk kelius!

Žiūrėjau, kaip priekyje įsikabinę į virvę strykčioja žvalūs vaikai, o pats ant kupros vilkau visą kalną – lynas draskė sušalusias pirštines, smakras stuksėjo į kelius, o slidės nesuvaldomai šokinėjo po vėžes. Supratau, kad reikia išsitiesti, kitaip stuburo daugiau nebeturėsiu.

– Pasilenk, Boglai! – šūktelėjo Merilas, o aš išsitiesiau.

Viena nuostabi akimirka, ir visas tas vargas nukrito man nuo pečių – pakėliau lyną iki krūtinės ir atsilošiau. Viršuje išvydau ant lyno pakibusius mažus vaikus, jų slidės nesiekė žemės, o patys tabalavo tarsi lėlės. Kai kurie nukrito tiesiai man ant kelio; buvo aišku, kad laiku nušliaužti šalin jie nespės.

Kalvos viršūnėje kailiniuotas keltuvo prižiūrėtojas kažką piktai man rėkė. Iš apačios sklido švelnus tapsėjimas – tai trypė vaikų mamos.

– Paleisk lyną, Boglai! – šaukė Merilas.

Žiūrėjau, kaip prie manęs artėja vaikų, besidaužančių slidžių ir lazdų knibždėlynas; prie aukštyn kylančio lyno prikibusios judėjo kelios mažytės pirštinės, ryškios ir sušalusios. Keltuvo prižiūrėtojas staiga puolė į valdymo būdelę, tikriausiai pamanęs, kad tos pirštinės – tai vaikų plaštakos.

Nustebau, kaip mitriai išlaikiau pusiausvyrą šliuoždamas per pirmąjį vaiką.

– *Paleisk* lyną, Boglai! – ragino Merilas.

Paskubomis žvilgtelėjau per petį į ką tik savo pervažiuotą vaiką – pamačiau, kaip jis svirduliuodamas keliasi ir savo vaikišku šalmu pataiko Merilui į saulės rezginį. Merilas paleido lyną. Tada atsidūriau tarp mažų būtybių, badančių viena kitą lazdomis ir vokiškai besišaukiančių Dievo ir savo mamų. Kaip tik to būrio viduryje pajutau, kad lynas mano rankose trūktelėjo ir sustojo. Dribtelėjau ant tos besikuičiančios vaikų krūvos.

– *Es tut mir leid.*

– *Gott! Hilfe! Mutti, Mutti...*

Merilas nutempė mane nuo keltuvo vėžių ir toliau iki to šlaito, kuris iš apačios atrodė toks nuožulnus ir lengvas.

– Merilai, aš norėčiau *eiti.*

– Tu pridarysi duobių kitiems slidininkams...

– Merilai, visiems kitiems slidininkams norėčiau padaryti vieną didelę duobę.

Bet leidausi Merilo Overturfo nuvedamas į šlaito vidurį; jis atsuko mane veidu apačion, kur vaikai atrodė ne didesni už nykštukus, o gerokai žemiau aikštelėje stovintys automobiliai priminė vaikiškus žaislelius. Overturfas pademonstravo man sustojimą „plūgu", tada parodė, kaip po „plūgo" padaryti posūkį. Pro mus čirškaudami lėkė maži vaikai, jie vis pasispirdavo lazdomis, sukinėjosi ir griuvo taip lengvai ir saugiai, lyg būtų kokie vilnos gumuliukai.

Man slidės regėjosi lyg ilgos, sunkios prie kojų pritvirtintos kopėčios, o lazdos – tartum kojokai.

– Šliuošiu tau iš paskos, – pasakė Merilas, – jei kartais nugriūtum.

Pajudėjau gana lėtai; vaikai lenkė mane su neslepiama panieka. Netrukus pastebėjau, kad šliuožiu vis greičiau.

– Pasilenk į priekį, – šūktelėjo Merilas, ir greitis dar padidėjo, slidės kaukšėjo viena į kitą, vis taikydamosi sukti skirtingomis kryptimis. Kas bus, jei viena slidė užvažiuos ant kitos, pagalvojau.

Tada pralėkiau pirmą nustebusių vaikų virtinę – tarsi jie visiškai nejudėtų. Aš jiems parodysiu, tiems mažiems niekšeliams.

– Sulenk kelius, Boglai! – tarsi per mylią ataidėjo už nugaros Merilo balsas.

Tačiau mano keliai atrodė surakinti, lyg suvirinti. Prisivijau mažą šviesiaplaukę mergaitę su ryškia kepurėle ir brūkštelėjęs šonu dailiai nustūmiau sau nuo kelio, kaip traukinys nusviedžia nuo bėgių voveraitę.

– *Es tut mir leid*, – pratariau, bet vėjas supūtė žodžius man atgal į gerklę; akys ašarojo.

– *Plūgą*, Boglai! – Merilas jau klykė.

Ak taip, tas būdas sustoti. Tačiau nedrįsau pajudinti slidžių. Pamėginau *valios* pastangomis jas atskirti viena nuo kitos; jos priešinosi; nuo galvos man nulėkė kepurė. Priešakyje persigandę vaikai

mėgino pulkeliu sprukti šalin, karštligiškai mataruodami lazdomis; juos vijosi lavina. Nenorėdamas nieko sužeisti, numečiau lazdas ir rėžiausi į juos. Prie keltuvo būdelės apačioje stūgaudamas atbėgo prižiūrėtojas su kastuvu; tuo kastuvu jis lygino keltuvo vėžes, bet įtariau, kad nedvejodamas būtų užtvojęs man. Laukiantieji eilėje prie keltuvo išsilakstė; žiūrovai ir slidininkai puolė slėptis. Įsivaizdavau, kaip atrodo oro antskrydis bombos akimis.

Šlaito papėdėje tęsėsi lygus plotas; na, pamaniau, ten greitis tikrai sumažės. O jei ne, toliau kūpsojo milžiniška traktoriaus sustumta sniego kalva, turinti sukliudyti slidininkams nuskrieti žemyn į automobilių aikštelę. Stengiausi galvoti, kad ta kalva minkšta.

– Pasinaudok briaunomis! – klykė Merilas. Briaunomis? – Sulenk tuos suknistus kelius! – Kelius? – Boglai, dėl Dievo meilės, griūk!

Vaikams matant? Niekada.

Prisiminiau žmogų, slidžių nuomos punkte pasakojusį apie saugius apkaustus. Jeigu jau jie tokie saugūs, kodėl nieko *nedaro*?

Išlėkdamas į lygų plotą praradau pusiausvyrą, pajutau, kaip kūno svoris verčia atgal, ant kulnų; slidžių galai pakilo tarsi valties nosis. Subolavusi pusnis, sauganti automobilių aikštelę nuo tokių kaip aš, priartėjo siaubingai staiga. Išvydau save įsirėžiantį į ją tarsi prieštankinė granata; kasti teks ištisas valandas, o paskui bus nuspręsta mane iš ten tiesiog išsprogdinti.

Tokią nuostabą tenka patirti nedažnai: sužinojau, kad slidės gali šliuožti *aukštyn*. Peršokau pusnį. Skriejau į automobilių aikštelę. Besileisdamas apačioje pamačiau tvirtų, stiprių vokiečių šeimą, lipančią iš „Mersedeso“. Tėtušis Apvalusis standžiomis odos kelnėmis ir plunksnomis papuošta tirolietiška skrybėle; Motušė Apkūnioji, apsiavusi žygio batais ir įsitvėrusi alpinisto lazdą su ledo kirtikliu gale; vaikai – Virtinis, Virtinukas ir Dribsnis – su neaprėpiama krūva kuprinių, slidžių batų ir lazdų. Atvira jų „Mersedeso“ bagažinė laukė manęs nusileidžiant. Didžiulio banginio gerklė, tykanti, kol įkris žuvis skraiduolė. Į Mirties nasrus.

Bet tvirtas, stiprus Tėtušis Apvalusis tvarkingai uždarė bagažinę.

...toliau esu priverstas remtis Merilo Overturfo pasakojimu. Prisimenu tik nuostabiai minkštą nusileidimą – šiltai ir kūningai susidūrus su Motuše Apkūniąja, suspausta tarp mano krūtinės ir užpakalinių „Mersedeso" žibintų. Jos meilūs žodžiai ilgai skardėjo man ausyse: „Aaaarp!" ir „Hiiurmff!" Ir skirtingą vaikų reakciją: Virtinis spoksojo praradęs žadą, Virtinukas staiga paleido iš rankų savo mantą Dribsniui ant galvos, ir šaižus, kraują stingdantis klyksmas pasigirdo po kuprinių, slidžių batų ir lazdų kalnu, kur atsidūrė iš siaubo susigūžęs Dribsnis.

Merilas sakė, kad Tėtušis Apvalusis skubiai apžvelgė dangų, be abejo, tikėdamasis išvysti *Luftwaffe*. Merilas nusiropštė nuo sniego kalno žemyn, kur gulėjau apsvaigęs. Motušė Apkūnioji atgavo savo didį amą ir dūrė man alpinisto lazda, tuo jos galu, kur buvo ledo kirtiklis.

– Boglai! Boglai! Boglai! – atlėkė rėkdamas Merilas.

Tuo tarpu sniego kalno pakraščiais virš automobilių aikštelės susirinko būrys tų, kurie liko gyvi po mano nusileidimo; jie norėjo pamatyti, ar *aš* likau gyvas. Sako, jie pralinksmėjo, kai Merilas iškėlė aukštyn vieną lūžusią mano slidę ir niekaip nerado antros. Saugieji apkaustai nutrūko. Nuo sniego pylimo keltuvo prižiūrėtojas piktai šveitė mano lazdas į automobilių aikštelę, kur Merilas nedrąsiai mėgino mane kelti. Paaiškėjus, kad gerokai nukentėjau, nuo pusnies pasigirdo beprotiški plojimai ir džiaugsmo šūksniai.

Merilo tvirtinimu, kaip tik tada naujutėlaičiu „Poršė" privažiavo amerikiečių pora. Matyt, jie pasiklydo – manė, kad atvažiavo į varžybas Celyje. Vyras, bailesnis, nuleido lango stiklą ir neramiai pažvelgė į klykaujančią minią ant pusnies. Jis su gailesčiu šyptelėjo pamatęs Merilą, vedantį sužeistą slidininką. O žmona, stamboka keturiasdešimtmetė atsikišusiu smakru, trinktelėjo durelėmis ir apėjo automobilį.

– Na, velnias griebtų, – tarė ji vyrui, priversdama nuleisti lango stiklą. – Tu su savo nevykusia vokiečių kalba ir prasta krypties nuojauta. Pavėlavome. Nepataikėme į pirmąją rungtį.

– Ponia, – tarė jai Merilas, vilkdamas mane pro juos, – džiaukitės, kad pirmoji rungtis nepataikė *į jus*.

Turiu kliautis Merilo žodžiais, nors Merilas ir nepatikimas. Kai grįžome į *Tauernhof* svečių namus Kaprune, Merilas jautėsi blogiau negu aš. Jam kilo insulino reakcija – cukraus kiekis kraujyje krito iki visiško nieko. Turėjau padėti jam pasiekti barą ir ponui Halingui paaiškinti, ko taip laksto jo akys.

– Jis serga diabetu, pone Halingai. Duokite jam apelsinų sulčių ar ko kito, kur būtų daug cukraus.

– Ne ne, – paprieštaravo Halingas, – diabetikams visai negalima cukraus.

– Bet jis gavo per daug insulino, – pasakiau Halingui. – Dabar jam reikia *daug* cukraus.

Tartum patvirtindamas mano žodžius, Merilas mūsų akyse sugraibė cigaretę, uždegė jos galą su filtru, bet skonis jam nepatiko, tad užgesino į savo paties plaštaką. Nuspriegiau tą cigaretę šalin, o Merilas kiek sutrikęs spoksojo į nesmarkiai skaudantį nudegimą. *Kaip manai, tai mano ranka?* Kita ranka jis ją kilstelėjo ir tarsi kokia vėliavėle pamojavo ponui Halingui.

– *Ja*, apelsinų sulčių, tučtuojau, – pasakė ponas Halingas.

Atrėmiau Merilą į save, bet jis lyg apdujęs nuslydo nuo baro kėdės.

Kai atsigavo, per televizorių žiūrėjome moterų varžybų Celyje kartojimą. Austrė Heidi Šacl laimėjo greitąjį nusileidimą, bet didžiajame slalome viskas apsivertė. Amerikietė, pirmą kartą laimėjusi tarptautines varžybas, pralenkė Heidi Šacl ir prancūzų žvaigždę Margeritą Delakrua. Įrašai buvo puikūs. Delakrua antruoju bandymu praleido vienerius vartus ir buvo diskvalifikuota, o Heidi Šacl griuvo. *Tauernhof* viešbutyje austrai sėdėjo nusi-

minę, užtat mes su Merilu triukšmingai džiūgavome kaitindami tarptautinį priešiškumą.

Paskui buvo rodomas reportažas apie laimėjusią amerikietę. Devyniolikos metų, šviesiaplaukė ir labai tvirta. Viršutinius vartus įveikė sklandžiai, nors lėtokai. Trasos viduryje jos laikas buvo šiek tiek blogesnis, ir ji tai suprato – prie apatinių vartų atlėkė lyg autobusas be stabdžių, šliuoždama tai ant vienos slidės, tai ant kitos, šonu beveik guldama ant sniego ir taip arti vėliavėlių, kad visos linguodavo jai iš paskos. Pasiekusi paskutinius vartus, ant kieto suplūkto sniego atliko baleto figūrą: prarado pusiausvyrą, bet sugebėjo suvaldyti judesį, vieną slidę pakėlusi aukštai nuo žemės, lyg išskleidusi sparną ties juosmeniu. Tada atsistojo tiesiai, švelniai lyg bučiuodama nuleido tą pašėlusią slidę, visu savo puikiuoju užpakaliu atsilošė, pritūpė ant kulnų ir nušvilpė tiesiai į finišo liniją; vos ją kirtusi iš to gilaus įtūpsto vėl atsitiesė visu ūgiu, plačiai ir grakščiai, pažerdama sniego fontaną, išrėžė posūkį prie pat saugos virvių ir žiūrovų minios. Buvo akivaizdu, kad ji suprato laimėjusi.

Televizija paėmė iš jos interviu. Ji buvo lygaus, dailaus veido, plačia burna ir skruostikauliais. Jokio makiažo, tik baltas balzamo pėdsakas ant lūpų; ji vis lyžtelėdavo jas, juokėsi dar neatgaudama kvapo ir nesivaržydama kvailiojo prieš kamerą. Vilkėjo ištisinį aptemptą kombinezoną, lygų ir prigludusį tarsi oda; nuo smakro iki tarpkojo ėjo stambus aukso spalvos užtrauktukas, viršuje atsegtas iki tarpkrūčio, ir jos didelės, apvalios, stačios krūtys stūmė lauk minkštą veliūro megztuką. Ant nugalėtojų pakylos ji stovėjo drauge su antrosios vietos laimėtoja Diubua iš Prancūzijos – mažute nenuorama, į žiurkę panašia moteryte iššokusiomis akimis, – ir trečiąja, Talhamer iš Austrijos, tamsiaplauke rūstaus žvilgsnio, beforme, dramblota neįtikėtina moteriške, – galėjai lažintis, kad pusė jos chromosomų vyriškos. Amerikietė buvo visa galva aukštesnė už jas ir coliu aukštesnė už interviu imantį žurnalistą, kuriam jos krūtinė darė ne menkesnį įspūdį negu slidinėjimas.

Angliškai jis kalbėjo klaikiai.

– Jūsų fardas fokiškas, – tarė jis jai. – Katėl?

– Mano senelis buvo austras, – atsakė mergina, ir *Tauernhof* vietiniai šiek tiek pralinksmėjo.

– Tai kalbate fokiškai? – su viltimi paklausė reporteris.

– Tik su savo tėvu, – atsiliepė mergina.

– O gal truputy yr zu manym? – erzino žurnalistas.

– *Nein,* – tarė mergina, jos veide dabar atsispindėjo šioks toks suirzimas; ji tikriausiai galvojo: netikša, ko neklausi apie slidinėjimą?

Jai iš už peties išdygo žvali komandos draugė ir atkišo išvyniotą kramtomosios gumos plokštelę. Stambioji mergina įsikišo ją į burną ir ėmė minkštinti.

– Katėl fysi amerikiečiai falgo kumą? – pasiteiravo žurnalistas.

– Ne visi amerikiečiai „falgo kumą“, – atšovė mergina.

Mes su Merilu džiūgavome. Reporteris suprato, kad jam nieko neišeina, tad pamėgino kalbėti iš aukšto.

– Tai liabai bliogai, – tarė jis, – kad cia paskutinės farzibos šitam secone, norz turpūt dydelė garbe pūti *erst* amerikietis liaimeti farzibas.

– Mes „liaimesim“ daug daugiau, – pareiškė mergina, piktai kramsnodama gumą.

– Kal kyta meta, – pasakė reporteris. – Ar atfiksite kyta meta?

– Pažiūrėsim, – atsiliepė mergina.

Čia vaizdo įrašas nutrūko, kadrai ėmė mirgėti, mes su Merilu garsiai užbaubėme. Vaizdui grįžus reporteris mėgino suspėti paskui merginą, kuri, lengvai užsimetusi ant pečių slides, ėjo nuo jo tolyn. Kamera ant peties siūbavo, garsą gožė sniego gurgždėjimas.

– Ar jūzų liaimejimas neatrodo bliogesnis, – tuo tarpu klausė reporteris, – kat Heidi Šacl griufo?

Mergina atsigręžė, slidėmis vos nenukirsdama jam galvos. Ji nepratarė nė žodžio, tad reporteris kiek nervingai pridūrė:

– ...ar kat Margerita Deliakrua praleito fartus?

– Vis vien būčiau laimėjusi, – atsakė mergina. – Šiandien šliuožiau truputį geriau už jas.

Ir patraukė toliau. Jam teko staigiai linktelėti, kad išvengtų slidžių mosto, ir risnoti besistengiant suspėti su ja ir neįsipainioti į mikrofono laidą.

– *Zu „Bigi" Kunft*, – murmėjo reporteris, klupinėdamas jai iš paskos, – *die Amerikanerin aus Fermont, USA*.

Pagaliau ją pavijęs, šį kartą neužmiršo pasilenkti po slidėmis, kai ji vėl atsisuko.

– Šiandien tokios zalygos, – paklausė jis, – kai sniegas zuledijes ir kreitas, ar nemanote, kat jums padejo juzu zvoris? – Ir su pasitenkinimu ėmė laukti atsakymo.

– Kuo čia dėtas mano svoris? – Ji sumišo.

– Ar padeda jums?

– Jis man *netrukdo*, – ji atsakė aiškiai gindamasi, o mes su Merilu supykome.

– Tavo svoris nuostabus! – šūktelėjo Merilas.

– Kiekvienas jo svaras! – pritariau aš.

– Katėl jus vadina „bigi"? – vėl paklausė reporteris.

Buvo matyti, kad ji įsirdo, bet priėjo visai prie pat jo, banguodama krūtimis ir šypsodamasi visa plačia burna. Pažvelgė žemyn į žurnalistą; atrodė lyg mėgintų papais jį nustumti.

– „Katėl" taip manote? – paklausė.

Šunsnukis reporteris nusuko akis į šalį ir pamojo kamerai prisiartinti, išsišiepdamas į objektyvą ir mitriai peršokdamas prie vokiečių kalbos.

– *Mit mir hier ist die junge Amerikanerin, Zu „Bigi" Kunft*... – pranešė jis, tuo tarpu mergina staiga apsigręžė ir dailiai užtaikė slidėmis jam per pakaušį. Reporteris dingo iš kadro, kamera mėgino eiti jai iš paskos, ryškumas tai dingdavo, tai atsirasdavo, kol pagaliau ji pranyko minioje. Bet iki mūsų atsklido jos piktas ir įsižeidęs balsas.

– Prašom atsiknisti nuo manęs, – sakė ji, – *prašom*...

Pranešėjas nesivargino to išversti.

Na, tada jau mes su Overturfu puolėme išsijuosę aukštinti šios slidininkės, Sju „Bigi“ Kunft, privalumus, atremdami aiškiai nacionalistinius argumentus, dėstomus kelių austrų, su kuriais gėrėme *Tauernhof*.

– Nuostabi mergina, Merilai.

– Sportiška mergšė, Boglai.

– Ne, Merilai. Akivaizdu, kad ji – dar mergaitė.

– Arba vaikinas, Boglai.

– Ak, Merilai, jokiu būdu. Jos liaukos nekelia abejonių.

– Už tai išgersiu, – tarė Merilas, kurį labai varžė diabetiko dieta; kaip ne itin disciplinuotas žmogus, jis neretai maistą keisdavo alkoholiu. – Boglai, ar aš pietavau šiandien?

– Ne, – atsakiau. – Pietus praleidai, nes buvai apimtas transo.

– Puiku, – atsiliepė jis ir užsisakė dar vieną taurelę slivovicos.

Slidinėjimui per televiziją pasibaigus, vietinė *Tauernhof* klientūra grįžo prie įprastų valstietiškai laukinių papročių. Užgrojo nuolatinė vengrų grupė iš Eizenštato – akordeonas, iškankinta citra ir smuikas, – kad susigūžtų net galiūnai.

Vokiškai kalbančioje užeigoje šnekėdami angliškai, mes su Merilu jautėmės be galo laisvi – aptarėme tarptautinį sportą, Jeronimą Boschą, Amerikos ambasados Vienoje paskirtį, Austrijos neutralitetą, nepaprastą Tito pasisekimą, stulbinamą buržuazijos augimą; nuobodybę stebėti golfą per televizorių, kokios priežastys sukelia prastą kvapą iš pono Halingo burnos, kodėl padavėja dėvi liemenėlę, ar jos pažastys išskustos ar plaukuotos ir kas šito paklaus, ar patartina slivovicą užsigerti alumi, radialinių *Semperit* padangų kainą Bostone, burbono kainą apskritai Europoje ir hašišo konkrečiai Vienoje, galimas priežastis, dėl kurių vyro, sėdinčio prie durų, veide atsirado randas, koks bevertis instrumentas yra citra, ar čekai kūrybingesni už vengrus, kokia kvaila ir atsilikusi yra senoji skandinavų žemaičių kalba, Jungtinių Valstijų dvipartinės sistemos nevisavertiškumą, sunkumus norint išrasti naują religiją, menką skirtumą tarp klerikalų fašizmo ir nacizmo, kad vėžys nepagydomas, kad karas neišvengiamas, kad žmogaus

kvailumas yra visuotinis ir visa apimantis, kad diabetas – tikra rakštis subinėj. Ir kaip geriausia susipažinti su merginomis. Vienas iš būdų, Merilo tvirtinimu, – „papakilpė".

– Imi slidžių lazdą štai taip, – aiškino Merilas laikydamas ją apverstą, sukišęs pirštus į skritulio tinklelį, o smaigalį atrėmęs sau į riešą. Iškėlė galą su kilpa ir pamojavo kaip meškere. – Čionai pakliūva papas, – toliau kalbėjo Merilas. Jis sekė, kaip padavėja nurenka indus nuo gretimo stalo.

– Ne, Merilai.

– Na, tik pademonstruosiu.

– Manau, geriau ne čia, Merilai.

– Gal tu ir teisus, – sutiko jis nuleisdamas savo įnagį su nekaltai kybančia kilpa. – Papakilpės esmė iš dalies yra pats papas. Svarbu, kad nebūtų liemenėlės. Dar reikia parinkti tinkamą kampą. Aš paprastai taikau per petį; šitaip artėjančios kilpos jos niekada nepastebi. Galima ir iš šono, pro pažastį, bet tam reikalinga labai patogi padėtis.

– Merilai, ar kada nors šitai jau bandei?

– Ne, Boglai, tik dabar sugalvojau, nes pamaniau, kad tai puikus būdas susipažinti. Prisitrauki ir tada prisistatai.

– Jos gali perprasti tavo kėslus.

– Be agresyvumo šiais laikais nė iš vietos.

Padavėja įtariai žiūrėjo į tabaluojančią Merilo kilpą, bet ji net geriausiu atveju galėjo būti tik menkas taikinys. Be to, už baro stovintį poną Halingą galėjai pagrįstai laikyti „moralistu". Merilas pamiršo savo papakilpę, kvaito nuo slivovicos, gaivinosi alum ir svarstė, galbūt reikėtų pasitikrinti cukraus kiekį kraujyje atliekant įprastą šlapimo tyrimą. Bet jo mėgintuvėliai ir buteliukai su cukrui jautriais tirpalais buvo nutolę per tris *Tauernhof* aukštus, o vyrų tualetas tokiu metu vakare būna pilnas žmonių; Merilui būtų tekę šlapintis į prausyklę, o jis žinojo, kad tokio įpročio aš nekenčiu. Todėl jis *atsijungė* savo ypatinguoju būdu, čia pat bare, prie stalo. Jis tiesiog atsidūrė kažkur kitur. Kol savęs nežalodavo, netrikdydavau jo transų. Jis šypsojosi. Kartą pratarė:

– Ką?

– Nieko, – atsakiau, ir jis linktelėjo. Sutarta: nieko ten nebuvo.

Tada įžengei tu, Bigi. Iš karto pažinau Sju „Bigi" Kunft. Bakstelėjau alkūne Merilui; jis ničnieko nepajuto. Sugriebiau po stalu standų odos veleną jam ant pilvo ir kaip reikiant, skausmingai suktelėjau.

– Sesele... – sumurmėjo Merilas, – vėl prasideda. – Jis pažvelgė man per petį į medžioklės trofėjus ant sienos – atsikišusius kalnų ožių snukelius ir mažus ragiukus. – Sveiki! Sėskitės, – pasakė jiems. – Po plynių, kaip malonu jus matyti.

Sju „Bigi" Kunft dar nebuvo nusprendusi, likti čia ar išeiti. Striukės nenusirengė, nors užtrauktuką atsisegė. Atėjo ne viena – su ja buvo dar dvi merginos, aiškiai komandos draugės. Visos trys vilkėjo sportines striukes su olimpiniais žiedais ir mažais JAV lipdukais ant rankovių. Puikioji Bigi Kunft su dviem nepatraukliomis komandos draugėmis paliko sportininkų ir įžymybių būrį Celyje; gal jos atėjo ieškodamos vietinio kolorito – vietos vyrų, kurie jų nepažįsta?

Viena iš dviejų su Bigi Kunft atėjusių merginų pareiškė, kad *Tauernhof* „keistas".

Jos draugė tarė:

– Čia nėra nė vieno jaunesnio nei keturiasdešimties.

– Antai ten *vienas* yra, – pasakė Sju „Bigi" Kunft, turėdama galvoje mane. Merilo ji matyti negalėjo, šis buvo įsitaisęs gulom ant ilgo suolo kitame mūsų stalo gale.

– Sesele... – kreipėsi jis į mane. Pakišau jam po galva megztą kepuraitę, kad būtų patogiau. – Neprieštaraučiau, sesele, jei duotumėt tabletę migdomųjų, – suvapėjo netvirtu balsu, – bet su dar viena klizma nesutinku.

Kol merginos svarstė, ponas Halingas ir dar keli vienas po kito atpažino tą didžiapapę blondinę. Kur joms geriau atsisėsti, prie atskiro staliuko ar kitame mūsų stalo gale?

– Jis atrodo šiek tiek išgėręs, – pasakė Bigi viena mergina.

– Koks juokingas jo kūnas! – tarė kita.

– Man atrodo, tas kūnas įdomus, – atsiliepė Bigi, nusimetė striukę ir papurtė vešlius plaukus iki pečių; ji patraukė prie mūsų stalo tvirtu, beveik vyrišku žingsniu.

Stambi stipri mergina, ji žinojo esanti sportiškai grakšti, nemėgino vaizduoti moteriškumo, kurio pati suprato neturinti. Aukšti, kelius siekiantys kailio batai ir tamsiai rudos elastingos, labai prigludusios kelnės; ji vilkėjo tamsiai oranžinį veliūro megztinį su trikampe iškirpte, ir baltuojanti kaklo bei krūtinės oda stulbinamai skyrėsi nuo įdegusio veido. Į mane plaukė tos dvi nuostabios oranžinės krūtys – lyg koks girtuokliui besidvejinantis saulėlydžio regėjimas. Kilstelėjau už ausies Merilo galvą ir švelniai stuktelėjau į kepuraitę, paskui dar kartą, stipriau, į suolą.

– Be agresyvumo nė iš vietos, sesele, – suburbėjo jis. Gulėjo atsimerkęs ir mirkčiojo visiems kalnų ožiams ant sienos.

– *Ist dieser Tisch noch frei?* – paklausė Sju „Bigi“ Kunft, per televiziją sakiusi, kad vokiškai kalba tik su savo tėvu.

– *Bitte, Sie sollen hier setzen,* – sumurmėjau siūlydamas joms sėstis.

Gražioji stambuolė įsitaisė tiesiai prieš mane, kitos dvi toliau – nerangios sportininkės, besistengiančios atrodyti grakščios, energingos ir mergaitiškos. Jos sėdėjo toje pačioje stalo pusėje kaip ir Bigi, joms priešais niekieno nepastebimas gulėjo Merilas Overturfas; jaučiau, kad nėra jokio reikalo jas trikdyti atkreipiant dėmesį į jį. Taip pat nebūtina mandagiai atsistoti ir leisti Sju Kunft pamatyti, kad ji bent coliu už mane aukštesnė. Sėdėdami buvome vienodo ūgio. Mano dailus liemuo, tik kojos trumpokos.

– *Was möchten Sie zum trinken?* – paklausiau jos ir toms dviem nevykėlėms užsakiau sidro, o Bigi – alaus. Žiūrėjau, kaip ponas Halingas sukiojasi po tamsų *Keller* merginoms už pečių ir sako: *Zwei Apfelsaft, ein Bier*... Jo mintys nuvarvėjo tarpeliu tarp moterų didžiojo slalomo nugalėtojos krūtų.

Santūriai plepėjau su priešais sėdinčia čempione vokiškai, o klaikiosios merginos prie šaltojo stalo galo mosikavo rankomis ir kažką kniaukė viena kitai. „Bigi“ šnekėjo savotiška namine vo-

kiečių kalba, kurią girdėjo tik iš savo tėvo, išmokiusio puikaus tarimo, bet jokios gramatikos. Ji turbūt suprato, kad negyvenu Kapruno ar Celio apylinkėse, nes nekalbėjau to krašto dialektu, bet visiškai nepagalvojo, kad esu amerikietis; pats nemačiau reikalo kalbėti angliškai; tai būtų leidę į pokalbį įsiterpti merginoms iš ano stalo galo.

Užtat norėjau, kad įsiterptų Merilas. Ištiesiau ranką ketindamas pliaukštelėti jam per veidą, bet neberadau jo galvos.

– Tu ne iš šitų apylinkių? – paklausė Bigi.

– *Nein.*

Merilo galvos ant suolo nebebuvo. Linkčiodamas ir tebesišypsodamas koja pagrabinėjau jo kūno po stalu, ranka siektelėjau už suolo.

– Ar tau patinka čia slidinėti? – paklausė ji.

– *Nein.* Atvykau ne slidinėti. Aš apskritai neslidinėju...

– Tai ką veiki kalnuose, jeigu neslidinėji?

– Anksčiau buvau šuolininkas su kartimi, – pasakiau stebėdamas, kaip ji patyliukais kartoja sau vokiškai, paskui linkteli; ji suprato.

Mačiau, kaip ji mąsto apie ryšį tarp buvimo kalnuose ir šuolių su kartimi. Ar jis atvažiavo į kalnus, nes anksčiau šokinėjo su kartimi? Jai atrodė, kad norėta pasakyti šitai. Kaip ji susidoros su tokia mintimi, svarsčiau pats. Ir dar – kur, po velnių, Merilas?

– Šuolininkas su kartimi? – tarė ji savo atsargia vokiečių kalba. – *Sie springen mit einem Pol?*

– Taip, anksčiau, – atsakiau. – Bet dabar, žinoma, ne.

Žinoma? Mačiau, kaip ji galvoja. Tačiau pasakė tik tiek:

– Pala! Anksčiau buvai šuolininkas su kartimi, o dabar jau nebe, taip?

– Žinoma, – sutikau; ji tik papurtė galvą ir tuoj pat tarė:

– ...ir esi čia, kalnuose, todėl, kad anksčiau buvai šuolininkas su kartimi?

Gėrėjausi ja: man labai patiko jos atkaklumas. Dauguma žmonių tokiomis kasdieniškomis aplinkybėmis būtų nebesistengę susivokti.

– Kodėl? – primygtinai paklausė ji. – Tai yra – ką bendra turi ankstesnis šokinėjimas su kartimi ir buvimas čia, kalnuose?

– Nežinau, – tariau nekaltai, tartum ji pati būtų iškėlusi tą mintį. Ji atrodė gerokai sutrikusi. – Koks gali būti ryšys tarp kalnų ir šuolių su kartimi? – paklausiau pats.

Ji sutriko; tikriausiai pamanė, kad dėl visko kalta jos vokiečių kalba.

– Mėgsti aukštį? – pamėgino vėl.

– O taip, kuo aukščiau, tuo geriau. – Ir nusišypsojau.

Ji tikriausiai pajuto tokių šnekų beprasmiškumą, nes pati nusišypsojo ir tarė:

– Ar vežiesi savo kartis?

– Savo kartis šuoliams su kartimi?

– Žinoma.

– Žinoma, vežuosi.

– Į kalnus...

– Žinoma.

– Tiesiog tampai jas visur su savimi, a? – dabar ji jau smaginosi.

– Tik vieną.

– Ak taip, žinoma.

– Tai leidžia išvengti eilių prie keltuvų, – pasakiau.

– Tiesiog peršoki su kartimi?

– Žemyn leistis būna sunkiau.

– Ką tu *veiki*? – paklausė ji. – Tai yra – *iš tikrųjų*.

– Vis dar svarstau, – atsakiau. – *Iš tikrųjų*. – Surimtėjau.

– Ir aš taip pat, – tarė ji. Dabar kalbėjo rimtai, todėl mečiau vokiečių kalbą ir prašnekau angliškai.

– Bet nesugebu nieko daryti taip gerai, kaip tu slidinėti.

Abi jos draugės nustebusios pakėlė galvas.

– Jis amerikietis, – pasakė viena.

– Jis yra šuolininkas su kartimi, – tarė joms Bigi šypsodamasi.

– Buvau, – pataisiau aš.

– Jis mus apgaudinėjo, – pasipiktino viena iš baidyklių, įsižeidusi žiūrėdama į Bigi.

– Bet jis turi puikų humoro jausmą, – tarė Bigi tai merginai, o paskui man, vokiškai, kad jos nesuprastų. – Pasiilgstu humoro jausmo, kai slidinėju. Ten visiškai nėra nieko juokinga.

– Dar nematei slidinėjant *manęs*, – pasakiau.

– Ką čia veiki? – paklausė ji.

– Prižiūriu draugą, – atsakiau ir kaltai apsidairiau ieškodamas Merilo. – Jis girtas ir serga diabetu, o dabar kažkur dingo. Reikėtų pasistengti jį surasti.

– Tai kodėl neieškai?

Ir toliau kalbėjau vokiškai, kad suprastume tik mudu.

– Juk atėjai tu, nenorėjau praleisti tokio įvykio.

Ji šyptelėjo, bet nukreipė žvilgsnį į šalį; draugės, regis, pyko, kad ji kalba vokiškai, tačiau ji nekreipė dėmesio.

– Čia ne vieta ieškoti merginų, – pasakė man. – Neatrodo, kad labai stengeisi, kitaip nesėdėtum tokioje vietoje.

– Iš tiesų, – pritariau. – Čia nėra jokių galimybių susirasti merginų.

– Tikrai *nėra*, – tarė ji ir žvilgtelėjo į mane patvirtindama, kad iš tiesų taip mano. Bet nusišypsojo. – Eik ir surask savo draugą. Kol kas dar neišeisiu.

Jau rengiausi tai padaryti svarstydamas, kur ieškoti pirmiausia. Po tamsiais *Keller* stalų šešėliais, kur Merilas galbūt tūno apimtas beprotybės ar ištiktas diabetinės komos? *Tauernhof* viršuje, kur jis girtutėlis atlieka šlapimo tyrimą, laistydamas savo mėgintuvėlius virš prausyklės?

Tą akimirką pastebėjau, kaip pritilo stalas už merginų – keli vyrai sėdėjo įnikę į kažkokią intrigą. Iš už merginų artėdamas prie mūsų stalo sliūkino didelio šuns siluetas. Ponas Halingas sustingo prie baro pirštą prispaudęs prie lūpų, su šveičiamu stiklu rankoje, ir vaizdavo nieko nematantis. Tada blausioje šviesoje mūsų stalo aukštyje lėtai nutįso tamsus slidžių lazdos šešėlis, o nuo jo galo tarsi pagaliukas kybojo riešo kilpa, taikanti į erdvę tarp alkūnės (ant stalo) ir moterų didžiojo slalomo nugalėtojos krūties.

– Tas draugas, – tariau Bigi Kunft virpančiu balsu, – kažkoks visai kaip nesavas.

– Tai *surask* jį. – Ji iš tiesų sunerimo.

– Tikiuosi, kad ir tu turi puikų humoro jausmą, – pasakiau jai.

– O, tikrai, – atsakė ji šiltai šypsodamasi. Ir palinkusi truputį varžydamasi palietė mano plaštaką. Žinojo, kokios stambios jos rankos, tad paprastai laikydavo sugniaužusi. – Prašau – eik ir pasirūpink savo draugu, kad jam nieko nenutiktų.

Tuo metu į padidėjusią spragą tarp jos krūties ir alkūnės siūbuodama įslinko slidžių lazdos kilpa; merginai palinkus į priekį, krūtis standžiai prisispaudė prie megztuko; tokį taikinį pražiopsoti galėjo tik visiškas kvailys.

– Tikiuosi, atleisi man, – tariau paliesdamas jos ranką.

– Žinoma, atleisiu, – nusijuokė ji tą akimirką, kai spąstai priartėjo ir riešo kilpa keistai skersuodama timptelėjo jos krūtį į pažastį, o Merilas Overturfas šiurpiai blizgančiomis akimis krito ant kelių jai už nugaros, laikydamas linkstančią lazdą tarsi meškerę su užkibusiu stambiu laimikiu.

– Papakilpė! – suklykė jis.

Tada sportininkė iš Vermonto parodė, kad jos koordinacija – kaip katės, o jėga neįtikėtina. Bigi ištraukė krūtį iš kilpos, stvėrė lazdos galą ir permetė kojas per suolą, sunkiomis šlaunimis parversdama Merilą Overturfą ant užpakalio. Tuoj pat pašoko ir kelis kartus smeigė lazda Merilui – aiškiai buvo įgudusi laikyti rankose slidžių lazdas. Merilas raitėsi ant grindų, stengdamasis išlaisvinti pirštus iš skritulio tinklelio ir kruvinu delnu atmušti duriantį smaigalį.

– Oi, Boglai, *kraujas!* Mane nudūrė! – Tuo tarpu Bigi galutinai jį primygo, aukštu kailiniu batu galingai prispaudė Merilui krūtinę, o lazdos smaigalį įbedė į pilvą.

– Tai žaidimas, tai tik žaidimas! – spiegė Merilas. – Argi *užgavau* tave? Ar užgavau? Jokiu būdu, tikrai neužgavau. Ne, neužgavau... ne, ne, ne!

Tačiau Sju „Bigi“ Kunft stūksojo virš jo įrėmusi lazdą kaip tik taip, kad Merilas gulėtų prismeigtas ir persigandęs, jog jam tuojau perskros pilvą. Ji metė į mane piktą išduoto žmogaus žvilgsnį.

– *Pasakyk* jai, Boglai, – maldavo Merilas. – Matėme tave per televizorių, – aiškino jai. – Mums tu *labai* patikai.

– Ėmėme nekęsti žurnalisto, – pritariau aš.

– Buvai tiesiog graži, – kalbėjo Merilas. – Jie mėgino pavaizduoti, kad tavo laimėjimas – tiesiog atsitiktinumas, o tu buvai kur kas aukščiau to mėšlo.

Ji nustebusi spoksojo į jį.

– Tai dėl cukraus kraujyje, – pasakiau. – Jis visiškai apkvaitęs.

– Jis parašė apie tave eilėraštį, – sumelavo Merilas, ir Bigi pažiūrėjo į mane susijaudinusi. – Nuostabų eilėraštį. Jis tikras poetas.

– ...anksčiau šokinėjęs su kartimi, – įtariai įterpė Bigi.

– Dar jis buvo ir imtynininkas, – staiga kvailai pareiškė Merilas, – ir jeigu sužeisi mane ta lazda, jis nusuks po velnių tau sprandą!

– Jis nesupranta, ką kalba, – pasakiau Bigi, žiūrinčiai, kaip Merilas kelia aukštyn kruviną ranką.

– Galiu numirti, – tarė Merilas. – Kas žino, kur ta lazda buvo įkišta.

– Durk jam kaip reikiant, ir dingstam iš čia, – atsiliepė viena iš Bigi slidinėjimo draugių.

– Ir pasiimk lazdą, – pridūrė kita, rūsčiai žvelgdama į mane.

– Po pilvo sienele labai arti gyvybiniai organai, – kalbėjo Merilas. – Ak, Dieve...

– Man nerūpi tavo pilvas, – tarė jam Bigi.

– Kai kiti iš tavęs šaipėsi, mes tave mylėjome, – nerimo Merilas. – Šiame šlykščiame, patenkintame savimi, kupiname konkurencijos pasaulyje tu atrodei ori ir turinti humoro jausmą.

– Kas nutiko tavo humoro jausmui? – paklausiau aš. Ji pažvelgė į mane sutrikusi. Jai tai buvo jautrus klausimas; atrodo, ji teikė tam daug reikšmės.

– „Katėl“ jus vadina „Bigi“? – įžūliai paklausė Merilas. – „Katėl“ taip manote? – kreipėsi į mane.

– Tikriausiai dėl jos *širdies*, – atsakiau Merilui.

Atėmiau iš jos lazdą. Ji šypsojosi nuraudusi, veido spalva priminė tamsiai oranžinį veliūro megztuką trikampe iškirpte. *Įtariu, kad visa esi iš veliūro!*

Merilas Overturfas atsistojo labai greitai. Jo sąmonės likučiai turbūt išsieikvojo dar gulint. Taip staiga pašokus ant kojų, manau, smegenys liko tysoti ant grindų. Nors Merilas visiems šypsojosi, buvo matyti tik jo akių baltymai. Rankomis ore rinko telefono numerius.

– Bieve, Doglai, – tarė jis.

Pastebėjau, kad jis jau stovi ant kulkšnių, o paskui griuvo tarsi sutirpęs sniegas.

14
Gera kova

Mano vedybinio gyvenimo Ajovos aveniu 918 laikotarpiu Pelė Drąsuolė pasižymėjo optimizmu. Penkias naktis paeiliui ji drąsiai traukė jauką iš užtaisytų spąstų. Dar kartą įspėjau ją apie pavojų. Atnešiau gabalą riebios troškintos mėsos ir dailiai padėjau ne į spąstus, o per kelias pėdas toliau. Kad būtų aišku, jog ja rūpinuosi. Jai nebūtina rizikuoti ir kišti vos piršto storumo kakliuko į didžiulius Bigi spąstus, skirtus žebenkštims, švilpikams, vombatams ir gigantiškoms žiurkėms.

Niekada iki galo nesupratau, kodėl Bigi taip nusistačiusi prieš tą graužiką. Pelę ji matė tik kartą – netikėtai susidūrė su ja rūsio laiptų aikštelėje, kai vieną vakarą ėjo pasiimti savo slidžių. Gal jai pasirodė, kad pelė labai išdrąsėjusi ir veržiasi į viršų. Arba ketina sugraužti jos slides – jas ji perkėlė į miegamojo spintą. Retkarčiais jos užvirsdavo ant manęs, kai rytais tenai grabinėdavau. Jų grėsmingai aštrios briaunos galėjo ir sužeisti. Tai buvo viena iš priežasčių, dėl kurių tarp mūsų su Bigi kildavo trintis.

Taigi vieną vakarą Pelė Drąsuolė gavo mėsos, bet mane kamavo abejonės. Ar pelės ėda mėsą?

Paskui maudžiausi su Kolmu. Jis buvo toks slidus vonioje, kad laikiau nykščius įkišęs jam į pažastis, kitaip būtų priburbuliavęs.

Maudynės su Kolmu mane atpalaiduodavo, tik kad Bigi vis ateidavo pasižiūrėti.

Ir visuomet klausdavo nuoširdžiai susirūpinusi:

– Ar ir Kolmas bus toks plaukuotas kaip tu?

Kitaip tariant – ar greitai tie siaubingi brūzgynai sužalos jį visam gyvenimui?

Šiek tiek susierzinęs atsakydavau:

– Bigi, ar norėtum, kad būčiau beplaukis?

Ji imdavo trauktis.

– Na, ne visai taip. Gal labiau norėčiau, kad Kolmas nebūtų toks plaukuotas kaip tu.

– Palyginti su kitais, Bigi, nesu jau toks plaukuotas.

– Žinai, tie vyrai, – nutęsdavo ji, tartum vienintelis ją trikdantis mano bruožas būtų tas, kad ir aš esu vyras.

Žinojau, apie ką ji galvoja, – apie slidininkus. Jie šviesiaplaukiai, tokie vyriški (o jei ne šviesiaplaukiai, tai bent įdegę), be tabako dėmių ant dantų, po apatiniais – balti kaip drobė, be gyvaplaukių raumenys, oda lygi, nusišlifavusi miegant miegmaišiuose. Vienintelė bjauri slidininkų kūno dalis yra pėdos. Manau, slidininkai prakaituoja tik per savo sukaitusias, įspraustas į ankštus batus, kelių sluoksnių dengiamas pėdas. Kiek ten tų storų šiurkščių kojinių! Tai vienintelis jų sveikatingo kūno trūkumas.

Buvau pirmas ir vienintelis neslidininkas, su kuriuo Bigi sugulė. Tikriausiai įspūdį jai padarė neįprastumas. Tačiau dabar ji svarsto ir stebisi. Prisimindama visą tą tyrą kaip sniegas švarą.

Argi aš kaltas, kad niekada nenešiojau šilkinių prigludusių apatinių, kurie būtų nutrynę man visus plaukus? Mano odos poros per didelės slidinėti; pro jas man vidun pučia vėjas. Argi aš kaltas, kad esu toks riebaluotas? Ką daryti, jeigu maudynės man ne kažin kiek padeda? Galiu išlipti iš vonios visas švytintis, išsipudruoti kirkšnis, pasitepti pažastis, padrėkinti ką tik nuskustus skruostus kokiu kvapniu skysčiu, o po dešimties minučių imu prakaituoti. Pradedu visas blizgėti. Kartais kalbėdamas su žmo-

nėmis pastebiu, kaip jie įsispokso, jiems dėl kažko pasidaro nejauku. Supratau, kas čia yra. Jie staiga išvysta atsiveriant mano poras, o gal jų dėmesį patraukia tik *viena* pora, iš lėto atsidaranti ir tartum įsistebeilijanti į juos. Esu šitai patyręs pats žiūrėdamas į veidrodį ir galiu tik užjausti stebėtoją: tai iš tiesų baugina.

Tikriausiai gali tikėtis, kad žmona nespigins akių į tavo medžiagų apykaitos požymius, ypač sunkesniais laikais. Tačiau ji tik pateikia siūlymų, kaip pataisyti mano juokingus plaukus.

– Nusiskusk ūsus, Bogusai. Tikri gaktiplaukiai.

Bet aš geriau žinau. Man reikalingi visi plaukai, kokie tik ant manęs auga. Jeigu ne jie, kas uždengtų mano baisiąsias poras? Bigi šito niekada nesuprato – ji *neturi* jokių porų. Jos oda lygi kaip Kolmo užpakaliukas. Žinau, ji tikėjosi, kad Kolmas turės tokias poras kaip jos, tiksliau – neturės jų, kaip ir ji. Savaime suprantama, mane tai žeidė. Bet labiau galvojau apie vaiką. Savo porų nelinkėčiau niekam.

Tačiau vis tiek tokie susidūrimai vonioje mane liūdindavo.

Patraukiau į Benio užkandinę tikėdamasis, kad ten posėdžiauja ar šiaip skelbia maksimas Ralfas Pakeris, tas ginčininkas. Bet pas Benį buvo neįprastai tuščia, tad pasinaudojau tyla – daug nesvarstydamas skambtelėjau į Floros Meki moterų bendrabutį.

– Kuris aukštas? – pasidomėjo kažkas. Susimąsčiau, kuriame aukšte galėtų gyventi Lidija Kindl. Kur nors pakraigėje, kur peri paukščiai?

Išmėginami įvairūs numeriai. Mergina įtariu balsu atsiliepia:

– Klausau?

– Prašom pakviesti Lidiją Kindl, – tariau.

– Prašom pasakyti, kas skambina, – pasiteiravo tas balsas. – Čia kalba jos aukšto sesuo.

Aukšto sesuo? Dėdamas ragelį įsivaizdavau sienų brolius, durų tėvus, langų motinas ir užrašiau ant tinko virš Benio pisuaro: FLORA MEKI IŠLIKO NEKALTA.

Išvietės kabinoje kažkam, regis, buvo prastai. Iš po durų kyšojo juostelių sandalai, raudonos kojinės, ant grindų nusmukusios kelnės platėjančiomis klešnėmis. Akivaizdus sielvartas.

Kad ir kas ten tūnojo, ta būtybė verkė.

Na, žinau, kaip gali skaudėti šlapinantis, tad pajutau užuojautą. Bet drauge nenorėjau į tai gilintis. Gal pakaktų nupirkti bare alaus, pastumti po durimis, pasakyti, kad tai nuo manęs, ir greitai išeiti.

Pasigirdo nutekančio vandens garsas – tai garsusis Benio unitazas su savaime nusileidžiančiu vandeniu. Kalbama, kad siekiant neapkrauti vandens siurblio jis elektriniu prietaisu užprogramuotas nuleisti vandenį kartą per pusmetį. Tik pagalvokit, tapau tokio reto įvykio liudytoju!

Tačiau anas kabinoje irgi išgirdo tą garsą; jis pajuto kažką esant šalia ir liovėsi kūkčioti. Pamėginau pirštų galais prieiti prie durų.

Iš kabinos atsklido silpnas balsas:

– Prašom pasakyti – ar lauke jau tamsu?

– Taip.

– Ak, Dieve, – tarė žmogus. – Ar jau galiu išeiti? Jų nebėra?

Mane užvaldė netikėta baimė! Apsidairiau, kur *jie. Kas?* Žvilgtelėjau po pisuaru ieškodamas ten pasislėpusių keistų peršlapusių vyrų.

– Kas tie jie? – paklausiau.

Kabinos durys atsivėrė, ir jis išėjo tempdamas aukštyn kelnes. Tai buvo liesas tamsaus gymio vaikinas, iš tų poetų, dažnai vilkinčių alyvų spalvos drabužius, – studentas, dirbantis Ruto knygyne, galbūt puikus meilužis, gal pederastas, o gal ir viena, ir kita.

– Dieve, ar jie išėjo? – tarė jis. – Ak, *ačiū* jums. Jie liepė man nesijudinti, kol sutems, bet čia nėra langų.

Įdėmiau pažiūrėjus buvo matyti, kaip žiauriai jis sumuštas. Kažkas jį užklupo vyrų tualete ir pasakė, kad jo vieta ne čia, o moterų pusėje. Tada sugrūdo į unitazą, muilo gabalu nubrūžino nosį, apdraskė veidą; jam labai skaudėjo – lyg būtų ištrintas šlapimu suvilgyta pemza. Aplink jį tvyrojo klaikiai sumišę

kvapai; į kišenę buvo įkištas sudužęs tualetinio vandens „Leopardė“ buteliukas. Kvepalus supylus į išvietę nebūtų smirdėję baisiau.

– Jėzau, – tarė jis. – Ką gi, jie teisūs. Aš *tikrai* pedas – bet juk galėjau ir nebūti. Noriu pasakyti – jie juk nežinojo, kas aš. Tik užėjau nusilengvinti. Juk tai visai normalu, ar ne? Na, aš tualetuose vaikinų nekabinu. Ir taip pakanka.

– O tas tualetinis vanduo?

– Jie net nežinojo, kad jį turiu, – atsakė jis. – Ir jis skirtas ne *man*, dėl Dievo meilės. Tai merginai, mano seseriai. Gyvenu su ja. Ji paskambino man į darbą ir paprašė pakeliui namo paimti jai buteliuką.

Tam vaikinui buvo sunku eiti – anie iš tiesų gerai jį sutvatino, – tad pasakiau padėsiąs išsigauti iš čia.

– Gyvenu netoliese, – atsiliepė jis. – Jums nebūtina eiti su manimi. Jie gali pagalvoti, kad ir jūs *toks*.

Bet išėjau su juo iš Benio užkandinės už parankės pro dvi šnairuojančias poreles, sėdinčias prie durų. Matai, draugeliai! Vienas išlakė buteliuką kvepalų, o paskui privarė į kelnes.

Pats Benis su gerai įvaldyta abejingumo viskam išraiška stūksojo už baro, kur tviskėjo alaus bokalai.

– Tavo tualetas pats nuleido vandenį, – tariau jam. – Pasižymėk šią dieną kalendoriuje.

– Labanakt, vaikinai, – pasakė Benis, o nedidukas menininkas prie kampinio stalelio įkišo nosį į alaus putą, kad užgožtų paskui mus slenkantį dvoką.

– Žinojau, kad Ajovoje bus siaubinga, – kalbėjo man pederastas, – bet nesitikėjau, kad *taip* siaubinga.

Stovėjome prie tako į jo namus Klintono gatvėje miesto centre.

– Buvote toks malonus, – tarė jis. – Pakviesčiau užeiti, bet... Na, suprantat, esu labai prisirišęs. Niekada anksčiau nebuvau toks ištikimas, bet *šitas*... na, tikriausiai suprantat. Jis ypatingas.

– Nesu toks kaip tu, – atsakiau. – Na, gal galėčiau būti, bet tu tikrai klysti.

Jis paėmė man už rankos.

– Gerai, – tarė. – Gal kitą kartą, matysim. Kuo esi vardu?

– Nesvarbu.

Nužingsniavau šalin, stengdamasis atsikratyti jo smarvės. Toje nušiurusioje gatvėje jis su savo ryškiaspalviais drabužiais atrodė lyg koks žydrasis riteris, žengiantis į maro nusiaubtą miestą, – narsus, kvailas ir pasmerktas.

– Nebūk toks išpuikęs! – sušuko man pavymui. – Niekada nieko nemaldauk, bet nebūk per daug išdidus.

Koks vertingas patarimas, duotas keisčiausio iš pranašų! Tamsioje Ajovos aveniu kiekviename šešėlyje tykojo būriai pederastų kankintojų. Ar paliks jie mane ramybėje, jei parodysiu esąs normalus? Gal išprievartauti kokią pasitaikiusią merginą? Štai, žiūrėkit! Aš normalus!

Arba neužtraukti užuolaidų grįžus namo pas Bigi, savo didžiąją rusvą liūtę, įsitaisiusią mūsų gerai išgulėtoje lovoje su visur pasklidusiais žurnalais ir mažomis pagalvėlėmis, ant kurių išsiuvinėti Alpių vaizdeliai.

– O Dieve, na ir smarvė! – tarė Bigi, įdėmiai žiūrėdama į mane.

Mane persmelkė siaubas, kaip reikės pasiaiškinti. Ne menkesnis už tą sodrų iškvepinto šlapimo tvaiką, garuojantį nuo manęs po sąlyčio su Ruto knygyno darbuotoju. Skleidžiau jo aromatą, tik kiek praskiestą.

– Kuo čia išsiterliojai? – paklausė Bigi. – Kieno čia kvapas? Tu bjaurybe...

– Buvau užėjęs pas Benį, – tariau. – Ten vyrų tualete pasitaikė žydras. Žinai, tas, kur dirba pas Rutą?

Bigi nušoko nuo lovos, visą mane apuostė, pakėlė mano rankas sau prie nosies.

– Tikrai, Bigi, – pasakiau mėgindamas gnybtelėti jai į skruostą, bet Bigi tvirta ranka mane atstūmė.

– Ak tu bjaurybe, tu šunsnuki, Bogusai...

– Nieko bloga nedariau, Bigi, prisiekiu...

– Dieve! – sušuko ji. – Tu drįsti į mano namus parnešti jos kvapą!

– Bigi, tai nuo to prakeikto pederasto vyrų tualete. Jį kažkas įkišo į unitazą, tada jam sudužo kažkoks buteliukas su tualetiniu vandeniu, kurį turėjo kišenėje... – *mėšlas*, pagalvojau. Nė iš tolo nepanašu, kad tai būtų įmanoma, ką ten kalbėti apie tiesą. Beviltiškai ramiai pasakiau: – Kvapas buvo labai stiprus, prisilietus...

– Iš tiesų jos kvapas labai stiprus! – suspiegė Bigi. – Kaip kokia rujojanti kalė tuo savo prakeiktu kvapu ištrynė tave visą!

– Aš nieko nepadariau, Bigi...

– Galiu lažintis, kažkas egzotiška, – tarė ji. – Viena iš tų skaromis apsisiautusių indusių su savo gudrybėmis. O jau kvapas – kaip viso haremo! Oi, pažįstu tave, Bogusai! Šitai tave juk visada traukdavo! Vis spoksai į juodukes, tas keistas rytietes ir tamsiaveides žydaites! Velniai rautų, perpratau tave!

– Bigi, dėl Dievo...

– Tai tiesa, Bogusai! – šaukė ji. – Žinau, tave tai iš tiesų traukia. Plaukuotos ir ištvirkusios... šlykštus akį rėžiantis purvas!

– Jėzau, Bigi!

– Tu visada norėjai, kad būčiau kitokia, – kalbėjo ji kandžiodama kumštį. – Tik pažiūrėk, kokius man perki drabužius. Kažkokie baisūs skudurai. Aš ne tokia, sakau tau! Mano šlaunys per storos. „Nenešiok liemenėlės“, – sakai man. „Tavo puikūs papai“, – aiškini. O jei nenešioju liemenėlės, tabaluoju jais kaip kokia karvė! „Puikiai atrodo, Bigi“, – sakai. Jėzau, žinau, kaip aš atrodau. Mano *speneliai* didesni už kai kurių merginų papus!

– Taip, Bigi. Tikrai didesni. Ir man patinka tavo speneliai, Bigi...

– Nepatinka! – sukliko ji. – Ir dar sakai, kad tau nepatinka šviesiaplaukės. „Šviesiaplaukės man paprastai nepatinka“, – sakai ir plekšteli man kur nors šiurkščiai. „Paprastai“, – sakai taip nežymiai baksnodamas, ir man kyla jausmas...

– Jeigu neužsičiaupsi, – tariau, – tuojau pat sukelsiu tau šiokį tokį jausmą.

Bet ji žengtelėjo atgal ir tarp mūsų pastūmė lovą.

– Nedrįsk manęs liesti, velniai tave rautų, – pareiškė.

– Bigi, aš nieko nepadariau.

– Tu dvoki! – riktelėjo ji. – Tikriausiai darei tai tvarte! Voliojaisi su kokia kiaule ant... ant pakratų!

Nusiplėšiau marškinius ir subaubiau:

– *Pauostyk* mane, Bigi, kad tave velniai! Smirda tik mano rankos...

– Tik rankos, Bogusai? – paklausė ji ramiu lediniu balsu. – Ar tame tvarte, – tarė lėtai, – kokiame pašalyje pirštais dulkinai ožką?

Suvokiau, kad tai pranoksta sveiko proto ribas, tad sviedžiau šalin batus, nusitraukiau kelnes ir šokau ant jos mėgindamas nuspirti ant kulkšnių pakibusius apatinius.

– Gyvulys! – klykė ji. – Laikyk savo daiktą toliau nuo manęs, Bogusai! Ūūūh! Nė neįsivaizduoji, ką esi pasigavęs! Man to nereikia nė iš tolo, labai ačiū.

Ji stryktelėjo į lovos kojūgalį, o aš staigiu šuoliu puoliau artyn, už apačios pastverdamas jos absurdiškus, plevėsuojančius naktinius marškinius – tuos bjaurius flanelinius – jie perplyšo iki pat siūlės apie kaklą; parverčiau ją ant lovos ir jau buvau beveik supančiojęs tuo skuduru, bet ji galingai, su visa slidininkės jėga, spyrė man į krūtinę. Likau su naktinių marškinių draiskalais rankose, o ji nuskuodė į svetainę. Tarpduryje pagavau ją iš užpakalio, tačiau ji atsigręžusi vieną ranką suleido man į plaukus, o kita, iškišusi pro tarpkojį, siektelėjo mano lyties. Atlikau dailų metimą per nugarą – neabejoju, geriau nebuvo pasitaikę per visą mano imtynių karjerą. Buvau tikras, kad priblokšiu ją, bet ji alkūne dūrė atgal man į gerklę, pašoko ir keturpėsčia įsispyrė po manimi. Susikibęs su Bigi, privalai laikyti jos kojas. Ji jau stojosi, pamėginau surakinti jas, bet nespėjau, – nešdama mane ant sprando, ji nusvirduliavo per kambarį prie komodos, tada palinko, visu kūnu kryptelėjo ir įgudusiu judesiu įmurdė mane iki pečių į stalčių su savo kelnaitėmis.

Man iš akių pasipylė žvaigždės, pajutau savo liežuvio skonį; nors beveik nusikąsdavau jį per kiekvienas varžybas, taip ir neišmokau laikyti burnoje. Įsikibau jai į klubus, kai ji stengėsi atšokti nuo komodos, tada pamačiau artėjant jos baisų smūgį kumščiu iš apačios ir mikliai blokavau jį kakta; kol ji niršo dėl skaudančios rankos, apsisukau už jos kelio ir nėręs prie kojos iš šono parverčiau ant grindų – šį kartą užgriebęs ir pakirtęs artimesnę koją ir kuo kiečiausiai užlauždamas atraminę ranką (tai žūtbūtinis, iš paskutiniųjų atliekamas manevras, jį dažnai taikydavau per savo sportinę karjerą). Ji blaškėsi kaip reikiant, laisvąja ranka mėgindama kur nors man suduoti. Išnaudojau tą momentą pranašumui įtvirtinti – pasikreipęs stačiu kampu į jos liemenį ir primygęs sprandą sugriebiau abi rankas. Baisiosios kojos daužėsi aplink, nors pati buvo prispausta. Iš tiesų paguldžiau ant menčių, bet nebuvo teisėjo, kuris pliaukštelėtų delnu į kilimą ir paskelbtų, kad kova baigta. Žinojau, kad jai skauda dvigubo nelsono laužiamas rankas, tad prislinkau savo blyškiu pilvu arčiau galvos ir priglaudžiau bambą prie karšto skruosto, tik saugojausi, kad neįkąstų. Elgiausi atsargiai, stengiausi neatsipalaiduoti; kaip tik tokiomis lemiamomis akimirkomis ir pasireikšdavo mano keistas įprotis staiga nežinia kaip atsidurti ant menčių. Savo jautriąją vietą pristūmiau prie pat jos įtūžusios akies, vis nepamiršdamas gerų dantų, – lygiai tiek, kad nepasiektų.

– Prisiekiu, nukąsiu tau tą prakeiktą daiktą, – suurzgė Bigi ir trūktelėjo mano dvigubus gniaužtus; šie laikė ją lyg spaustuvai.

– Būk maloni, Bigi, pirma jį pauostyk, – tariau pasitrindamas pilvu jai į skruostą; sunkūs keliai praskriejo pro mano palenktą galvą ir sududeno į nugarą. – Tik pauostyk ir sąžiningai pasakyk, koks ten kvapas. Ar mano svarbioji kūno dalis turi kokį *svetimą* kvapą, haremo dvoką. O gal tai, ką užuodi, – vien aš?

Jos keliai daužėsi jau ne taip smarkiai; ji suraukė nosį.

– Kaip tau atrodo, Bigi, – pasakiau, – ar su visa didele patirtimi mano kvapų klausimu galėtum teigti, jog aptikai bent menkiausią neįprastą pėdsaką? Ar imtumeis spėti, kad šis pilvas trynėsi į kokį kitą pilvą ir persismelkė kitu kvapu?

Jaučiau, kaip ji susigūžė – nuginkluojantis drebulys prieš dvigubą spyną, – tad leidau šiek tiek pasukti veidą ir patogiau pakreipti nosį; dabar mano išgąsdintas daiktas gulėjo jai ant skruosto. *Jis rizikavo gyvybe, kad išgelbėtų santuoką.*

– Ką užuodi, Bigi? – paklausiau švelniai. – Ar junti seno sekso dvoką?

Ji papurtė galvą. Mano jautrusis daiktas gulėjo jai po nosim, skersai viršutinės lūpos.

– Bet tavo rankos... – jos balsas buvo lyg įtrūkęs.

– Liečiau tą vargšą sudaužytą pederastą, visą išsiterliojusį šlapimu ir kvepalais, Bigi. Palydėjau namo. Paspaudėme vienas kitam rankas.

Teko ją pasodinti atrėmus į save, paskui atleidau dvigubus gniaužtus ir palikau ant kaklo kruviną bučinio pėdsaką, nes iš liežuvio į gerklę saldžiai tebesisunkė kraujas. Galvos oda virš mano kairės ausies standžiai išsitempė, apgaubdama gumbą – ta vieta pataikiau į komodą. Įsivaizdavau pasekmes kelnaičių stalčiuje. Ar smūgis jas sukrėtė – suglamžė ir įgrūdo į giliausią kampą, kur jos tebetūno sunerimusios? Ir svarsto: kad ir kas ten buvo, gal ta būtybė nesumanys *manęs* dėvėti.

Vėliau, jau švelniai galynėjantis lovoje, Bigi tarė:

– Greitai uždėk ranką. Ne, tenai... ne, ne ten. Taip, va čia...

Stengdamąsi, kad būtų gera mums abiem, ji ėmė judėti po manimi; kai ji taip juda, man vis atrodo, kad tuoj išslys. Bet ji niekada neišslysta, nė neketina kur nors slysti. Atrodo tarsi irkluotų, tarsi mes kažkur plauktume; aš tik prisitaikau prie lengvų ir galingų jos grybšnių. Visa paslaptis – jos nenuvargstančios, genančios pirmyn kojos.

– Tikriausiai tai naudinga slidininkams, – pasakiau jai.

– Na, žinai, juk turiu šiek tiek raumenų, – atsiliepė Bigi, nesunkiai linguodama kaip plati valtis, pririšta banguojančioje jūroje.

– Man patinka tavo raumenys, Bigi.

– Ak, baik, ne *tie* raumenys. Ten juk net ne raumenys, – tarė ji. – Noriu pasakyti – kaip mergina esu gana raumeninga.

– Tavyje vien raumenys, Bigi.

– Na, ne *vien* raumenys... Ne, baik, *ten* ne raumenys, po velnių, juk puikiai žinai.

– Ten geriau negu raumenys, Bigi.

– Neabejoju, kad taip ir manai, Bogusai.

– Ir šitai geriau negu slidinėjimas, Bigi. Ir smagiau...

– Na, bjauru, kad turėjau rinktis, – pasakė ji, o aš primygau ją už tai.

Bigi gana sunki, užtat lengvai įsibėgėja lyg valtis, pagauta ir nešama lūžtančios bangos. Plūduriavau su ja lėtai slysdamas. Regėjos, kad mes apskritai neturime svorio. Paskui jūra persimainė ir staiga sviedė mus į sausumą, besvorė būsena išgaravo, – tysojau išmestas ant kranto, švininis, tarsi smėliu užneštas rąstas, o Bigi gulėjo po manimi rami kaip tykus tvenkinys.

Vėliau ji tarė:

– Ak, dabar trumpai atsisveikinsiu, Bogusai.

Bet nesujudėjo.

– Iki, – atsiliepiau. – Kur keliausi?

Tačiau ji tepasakė:

– Žinai, Bogusai, tu ne toks jau blogas žmogus.

– O kaipgi, Bigi, žinoma, ne toks jau blogas, – atsakiau apsimestinai lengvabūdiškai.

Bet nuskambėjo šiurkščiai ir kimiai, lyg būčiau ilgai nekalbėjęs. *Ak, lėtas, nerangus gerai pasimylėjusio žmogaus balsas. Prisimenu, kaip sutikau tave, Bigi...*

15
Pameni, kaip mylėjai Bigi?

Per paslaptingą *Tauernhof* aludės prieblandą nunešiau apalpusį Overturfą prie laiptų. Nesijaudinau dėl Merilo. Kadangi nekreipdavo dėmesio į diabetą, jis neretai alpdavo ir vėl atsigaudavo – organizmas tai pritrūkdavo cukraus, tai prisipildydavo su kaupu.

– Per daug alkoholio, – su užuojauta tarė ponas Halingas.

– Per daug insulino, o gal per mažai, – atsiliepiau.

– Jis tikriausiai išprotėjęs, – pasakė Bigi, nors buvo susirūpinusi.

Ji nusekė paskui mus laiptais, nepaisydama bjauriųjų draugių aimanavimo.

– Mums reikia eiti, – zirzė viena.

– Automobilis ne mūsų, – pasakė man kita. – Tai komandos mašina.

Laiptų aikštelėje Bigi atsidūrė prie manęs; supratau, kad dabar ji pamatys, koks esu neaukštas. Ji žvelgė į mane šiek tiek iš viršaus. Kad pataisyčiau įspūdį, apsimečiau, jog nešti Merilą – joks vargas; kilnojau jį tarsi bulvių maišą ir toliau lipau laiptais, žengdamas iš karto per dvi pakopas, rodydamas Bigi: neaukštas, užtat stiprus.

Žingsniuodamas su Merilu į jo kambarį, kaukštelėjau jo galvą į durų staktą, mat uždusęs prastai įžiūrėjau kelią. Bigi krūptelėjo, o Merilas tepratarė:

– Prašyčiau ne dabar. – Jis atsimerkė, kai numečiau ant lovos, ir įsispoksojo į lemputę palubėje, lyg tai būtų galinga lempa virš

operacinės stalo, kur jis guli sustingęs ir laukia chirurgo. – Nieko nejaučiu, visiškai nieko, – kreipėsi jis į anesteziologą; paskui suglebo, apsnūdo ir užsimerkė. – Jeigu ruošiatės viską iš to lagamino išimti, – burbtelėjo vėl, – turėsite sudėti atgal.

Kol radau cukraus tyrimui reikalingus buteliukus ir virš praustyklės įtaisiau stovą su mėgintuvėliais, Bigi tarpduryje šnibždėjosi su tomis žiežulomis, kad slidinėjimo sezonas baigėsi, komendanto valandos nebėra, o komandos automobilis joms duotas pasitikint, jog bus grąžintas.

– Merilas turi automobilį... – pasakiau Bigi vokiškai, – jei norėtum pasilikti.

– Kodėl turėčiau norėti? – paklausė ji.

Prisiminiau Merilo melą.

– Parodysiu eilėraštį apie tave.

– Atsiprašau, Boglai, – sumurmėjo Merilas, – tie papai buvo tokie nuostabūs – Jėzau, šitoks taikinys – tiesiog privalėjau pamėginti.

Bet netrukus jis galutinai atsijungė ir giliai įmigo.

– Automobilis... – tarė viena iš baidyklių. – *Iš tiesų*, Bigi...

– Mes juk turime jį grąžinti, – pasakė kita.

Bigi ramiai, klausiančiomis akimis apžvelgė ir Merilo kambarį, ir mane. Kur buvęs šuolininkas su kartimi laiko savo kartį?

– Ne, prašom ne dabar, – visiems paskelbė Merilas. – Turiu nusišlapinti, taip.

Žongliruodamas buteliukais ir mėgintuvėliais jo šlapimo tyrimui, atsigręžiau į merginas tarpduryje ir pakartojau Bigi vokiškai:

– Jis turi nusišlapinti. – Ir viltingai pridūriau: – Gali palaukti už durų.

Ak tu, didelis, standus ir šiltas veliūro gabale!

Toliau nebegirdėjau jų vapėjimo koridoriuje prie Merilo durų, mane pasiekdavo tik šaižūs atgrasių draugių šnabždesiai ir ramus, solidus Bigi abejingumas.

– Juk žinai, susirinkimas per pusryčius...

– O kas ruošiasi neiti pusryčių?

– Klausinės tavęs apie šį vakarą...

– Bigi, o kaip Bilas?

Bilas? Susidomėjau netvirtai vesdamas prie prausyklės Merilą, tabaluojantį rankomis lyg koks nusilpęs, nerangus paukštis, mėginantis skristi.

– O ką Bilas? – sušnypštė koridoriuje Bigi.

Teisingai! Perduokite seniui Bilui, kad ji liko pas šuolininką su kartimi!

Bet pavojinga Merilo poza ties prausykle reikalavo viso mano dėmesio. Ant stiklinės lentynėlės, skirtos dantų pastai, linksmomis spalvomis blyksėjo stovas su mėgintuvėliais cukrui šlapime tirti. Overturfas vėpsojo į juos taip, kaip mačiau jį žiūrint į ryškius butelius kitapus baro, o aš turėjau prilaikyti jo alkūnes, kad nenuslystų nuo kriauklės, tuo pat metu taikydamas jo glebų įnagį į specialų šlapimo puoduką – Vienoje pavogtą alaus bokalą; jis mėgo tą indą, nes buvo su dangteliu ir beveik kvortos talpumo.

– Gerai, Merilai, – pasakiau. – Tegu bėga.

Tačiau jis tik spoksojo į savo mėgintuvėlių stovą lyg niekada nematęs.

– Prabusk, mažiau, – įkalbinėjau, – privaryk jį iki viršaus!

Bet Merilas tik skersakiavo pro mėgintuvėlius į savo paties negyvėlio pilkumo veidą, atsispindintį veidrodyje. Per petį matė mane, dūluojantį už nugaros – grėsmingai prisispaudusį, besistengiantį išlaikyti jį stačią. Į mano atvaizdą jis žvelgė su didžiausiu priešiškumu – visiškai manęs nepažino.

– Ei tu, paleisk mano pimpalą, – tarė veidrodžiui.

– Merilai, užsičiaupk ir šlapinkis.

– Ar jums daugiau nieko ir nerūpi? – koridoriuje šnypštė draugėms Bigi.

– O ką reikės sakyti Bilui? – klausinėjo harpija. – Šiaip ar taip, neketinu meluoti: jeigu paklaus, aš pasakysiu.

Tada atidariau duris, laikydamas Merilą už juosmens, jo galą nukreipęs žemyn į šlapimo puoduką.

– Kodėl nepasakius jam, net jei ir neklaustų? – tariau pasibaisėjusioms harpijoms.

Vėl uždariau duris ir nuvairavau Merilą atgal prie prausyklės. Pakeliui jis ėmė šlapintis. Šaižus Bigi juokas, matyt, palietė jautrią vietą, nes Merilas krūptelėjo, mano nykštys slystelėjo atpalaiduodamas bokalo dangtelį, o tas prižnybo pimpalą. Išsiveržęs Merilas apšlapino man visus kelius. Pagavau jį prie pat lovos – jis apsisuko, vis čiurkšdamas lanku ir žvelgdamas kaip netikėto skausmo suglumintas vaikas. Kietai nutvėriau jį ties kojūgaliu, jis suglebęs krito ant lovos, švirkštelėjo likusį šlapimą tiesiai į viršų ir išsivėmė ant pagalvės. Pastačiau šlapimo puoduką, nuprausiau Merilui veidą, apverčiau pagalvę ir užklojau stora antklode, o jis gulėjo sustingęs, užvertęs akis. Nusiploviau šlapimą, pipete paėmiau šlapimo iš puodo ir sulašinau į skirtingus mėgintuvėlius – raudoną, žalią, mėlyną, geltoną. Dabar susivokiau, kad nežinau, kur spalvų lentelė. Nežinojau, kokia spalva turi virsti raudona, kaip pakitusi mėlyna reiškia pavojų, ar žalia turi likti skaidri, o gal susidrumsti, kam apskritai reikalinga geltona. Buvau tik matęs, kaip Merilas pats atlieka tyrimą, nes jis visada atsigaudavo kaip tik laiku, kai reikėdavo įvertinti spalvas. Pasukau prie lovos, kur jis, atrodo, miegojo, ir smagiai pliaukštelėjau per veidą; Merilas grikštelėjo dantimis, suniurnėjo ir miegojo toliau, tad tvojau atsivėdėjęs į pilvą. Mano kumštis dusliai bumbtelėjo, bet Merilas nė nesukrutėjo.

Puoliau knisti jo kuprinę; radau švirkštų, adatų, insulino ampulių, saldainių maišelių, pypkę hašišui rūkyti ir pačiame dugne pagaliau aptikau spalvų lentelę. Joje perskaičiau, kad viskas gerai, jei raudona pakinta į oranžinę, jei žalia ir mėlyna suvienodėja, o geltona virsta tamsiai raudona ir susidrumsčia; blogai, jeigu raudona „per daug greitai" drumsčiasi ir tamsėja arba žalia ir mėlyna elgiasi skirtingai, o geltona pasidaro oranžinė ir lieka skaidri.

Sugrįžau prie mėgintuvėlių. Spalvos jau buvo pasikeitusios, o aš neatsiminiau, kur kuri buvo iš pradžių. Paskaičiau lentelę

norėdamas sužinoti, ką reikia daryti, jeigu nustatai, kad cukraus kiekis kraujyje pavojingai didelis ar mažas. Žinoma, ten buvo siūloma kreiptis į gydytoją.

Koridoriuje už durų tvyrojo tyla; nusiminiau, kad Bigi bus išėjusi, kol čiupinėjausi su Merilo pimpalu. Merilas kėlė šiokį tokį nerimą, tad sugriebęs už plaukų pasodinau jį ir atsivėdėjęs šėriau delnu per papilkėjusį žandą, paskui dar kartą ir dar, kol jis pagaliau sunkiai pramerkė akis ir nuleido smakrą ant krūtinės. Žiūrėdamas į spintą ar kažką man už peties, jis smarkiai suriko iš skausmo.

– Krušt tave! – staugė Merilas. – Krušt tave negyvai!

Tada kuo normaliausiu balsu kreipėsi į mane „Boglai“ ir pareiškė siaubingai norįs gerti. Daviau jam vandens, daug vandens, o visus tamsiai raudonus, mėlynai žalius ir oranžinius skysčius su šlapimu išverčiau į kriauklę, kad atsibudęs naktį apimtas įniršio neišgertų ir jų.

Kai baigiau tvarkytis, Merilas jau miegojo; tūžau ant jo, tad išgręžiau jam virš ausies rankšluostį. Bet jis nesujudėjo, taigi nušluosčiau ausį, užgesinau šviesą ir tamsoje pasiklausiau jo kvėpavimo, kad būčiau tikras, jog viskas gerai.

Merilas buvo didžioji mano gyvenimo iliuzija. Toks kvailys, šitaip naikina pats save – ir toks nepažeidžiamas. Nors gailėjausi praradęs tą stambią merginą, Merilą Overturfą vis tiek mylėjau.

– Labanakt, Merilai, – sušnibždėjau tamsoje.

Smukau į koridorių ir uždarydamas paskui save duris išgirdau jį sakant:

– Ačiū tau, Boglai.

O ten, koridoriuje, vienui viena stovėjo Bigi.

Jos striukė buvo užsegta iki viršaus – *Tauernhof* viršutiniai aukštai nebuvo šildomi. Stovėjo šiek tiek sustingusi, mindžikavo vieną pėdą vis spustelėdama kita; atrodė piktoka ir truputį susidrovėjusi.

– Parodyk man tą eilėraštį, – tarė.

– Jis dar nebaigtas, – atsakiau, ir ji įžūliai pažvelgė į mane.

– Tai užbaik. Aš palauksiu... – Aišku, visą tą laiką ji laukė ir dabar žvelgė tarsi sakydama, kad man prieš akis – šioks toks darbelis, jeigu nenoriu pulti veidu į purvą.

Mano kambaryje, šalia Merilo, ji lyg nerangus meškinas prisėdo ant lovos. Nedidelės erdvės, maži užkaboriai slopino jos graciją. Ji jautėsi per didelė tam kambariui ir tai lovai, jai buvo šalta; su užsegta striuke dar susivyniojo į antklodę, o aš tuo tarpu knebinėjausi prie naktinio stalelio apsimesdamas, kad ant popieriaus skiautės, kur jau užrašyti kažkokie žodžiai, skrebenu tą eilėraštį. Tačiau tie žodžiai buvo vokiški, juos paliko ankstesnis kambario gyventojas, tad braukiau juos lyg taisydamas ką parašęs.

Merilas dunkstelėjo galva į mūsų kambarius skiriančią sieną; iki mūsų atsklido jo prislopintas šūkalojimas:

– Ak, jis nemoka slidinėti, bet su savo lazda tvarkosi labai mikliai!

Ant lovos vis ta pačia veido išraiška didžioji mergina laukė eilėraščio. Pamėginau jį parašyti.

Ji visa – lyg raumenų veliūras,
Vinilo sluoksniu aptempta.
Pėdas jos slepia plastikas,
Prikaustytas prie slidžių veržlių.
Suveržė plaukus kietas šalmas,
Bet visad švelnūs jie, karšti...

Karšti? Ne, ne karšti, pamaniau prisiminęs ją, sėdinčią ant lovos ir mane stebinčią. Jokių karštų plaukų!

Eiklioji mergina – tikra smarkuolė;
Standi ji ir tvirta kaip subrandintas vaisius.
Glotni jos oda – lyg obuolys daili
Ir kaip džiunglių bananas tampri,
Bet vien tik minkštimas ir sėklos viduj.

Uch! Ar įmanoma pataisyti prastą poeziją? Prie lovos ji rado mano magnetofoną, vartė rites, sukiojo ausines. Užsidėk jas, parodžiau, paskui išsigandau, ką ji ten gali išgirsti. Be jokios išraiškos ji spaudė mygtukus ir keitė rites. *Imkis eilėraščio!*

Tik pažvelk, kaip įsikibus ji savųjų lazdų!

Dieve mieliausias, ne...

Kai rėžia sniegą apie kalną, ji susikaupus
Kaip lagaminas, visko pilnas, – ji kieta, tiksli,
Metalas, oda, plastikas – veikia visa darniai,
Gracija jos santūri lyg smilgos.

Jos kojos ilgos?.. Viešpatie, ne!

Tačiau praverkim ją nepaisydami šalčio,
Atsekim, nuvyniokim, išpakuokim!
Jos turinys daiktais pasklinda išblaškytais,
Daiktais atsitiktiniais ir šiltais,
Minkštais ir apvaliais, – visi jie
Nuostabūs, neregėti!

Atsargiai. Ji suko mano gyvenimo rites, atsukinėjo atgal, stabdė, leido iš naujo. Klausėsi mano juostose įrašytų dainelių, nešvankių istorijų, pašnekesių, ginčų, mirusių kalbų ir tikriausiai rengėsi išeiti. Staiga krūptelėjusi sumažino garsą. Bent jau supratau, ties kokia juosta ji dabar yra: Merilas Overturfas kaukina savo automobilį, 1954-ųjų „Corn Vitverį“. *Dėl Dievo, pasiskubink su eilėraščiu, kol dar ne vėlu!* Tada ji nusiėmė ausines – bene bus pasiekusi tą vietą, kur mes su Merilu dalijamės prisiminimais apie bendrą pažintį su padavėja iš *Tiergarten Café?*

– Noriu perskaityti tą eilėraštį, – pasakė ji.

Visa – lyg raumenų veliūras, – ji davė man pusę antklodės ir skaitė eilėraštį tiesi, apsirengusi – su striuke, kelnėmis, batais, visa susisupsčiusi ir užkėtusi lovą lyg kokia didelė skrynia, kurią reikia sutvarkyti ir tik tada bus galima eiti miegoti. Skaitė rimtai, judindama lūpas.

– *Vien tik minkštimas ir sėklos viduj?* – perskaitė garsiai, neslėpdama rūstaus pasibjaurėjimo poetu; šaltame kambaryje jos alsavimas virto kamuoliais tarsi dūmai.

– Toliau bus geriau, – pasakiau, nors anaiptol nebuvau tikras. – Bent jau ne blogiau.

Gracija jos santūri. Antklodės dydis neleido lengvai jos dalytis; Bigi pamatė, kad ta antklodė dengia daugiausia tris ketvirčius lovos. Nusiavusi batus pasikišo pėdas po savimi ir davė man daugiau antklodės. Perplėšė kramtomosios gumos plokštelę, didesnę dalį pasiūlė man; mūsų abiejų drėgnas čepsėjimas sudrumstė kambario tylą. Šilumos jame nebuvo nė tiek, kad apšaltų langai; iš trečio aukšto žvelgėme į mėlyną mėnesienos nušviestą sniegą ir ant ledyno pabirusius žiburėlius – tolimas kalnų trobeles, kur, įsivaizdavau, dabar rengiasi dulkintis šiurkštūs ir stambūs vyrai. Jų langai buvo apšalę.

Jos turinys...

– *...daiktais pasklinda išblaškytais?* – skaitė ji. – Koks čia išblaškytas mėšlas? Nori pasakyti – toks mano protas? Atseit išsiblaškiusi?

– Ak ne...

– *Daiktais atsitiktiniais ir šiltais...* – skaitė ji toliau.

– Tai tik lagamino įvaizdžio dalis, – pasiteisinau. – Na, tokia lyg metafora.

– *Minkštais ir apvaliais...* Na, žinai...

– Tai visai prastas eilėraštis, – sutikau.

– Ne toks jau prastas, – tarė ji. – Man visai nieko. – Nusivilko striukę, o aš pasislinkau arčiau, šlaunimi priglusdamas prie jos šlaunies. – Aš tik nusivelku striukę, – pasakė.

– O aš tik norėjau geriau palįsti po antklode, – pasiaiškinau, ir ji man nusišypsojo.

– Tai visada taip prislegia, – tarė ji.

– Kas? Antklodės?

– Ne, seksas, – atsiliepė ji. – Kodėl viskas turi būti taip rimta? Tu turi imti apsimetinėti, kad esu tau ypatinga, nors iš tiesų šito net nežinai.

– Manau, kad esi ypatinga.

– Nemeluok, – pareiškė ji. – Nebūk toks rimtas. Tai *nėra* rimta. Noriu pasakyti – tu man visiškai nesi ypatingas. Tiesiog žadini smalsumą. Bet nenoriu apsimetinėti, kad padarei man įspūdį ar panašiai.

– Noriu permiegoti su tavimi, – pasakiau.

– Na, aišku, – tarė ji. – Tu to nori, bet man labiau patinki, kai mane juokini.

– Būsiu didžiausias linksmuolis, – pasižadėjau, atsistojęs apsisiaučiau antklode ir netvirtai žengiau per lovą. – Duodu žodį, visą naktį vaidinsiu komiškas scenas ir versiu tave kvatotis.

– Per daug stengiesi, – atsiliepė ji šyptelėjusi.

Tada atsisėdau kojūgalyje ir visas palindau po antklode.

– Kai sušalsi, pasakyk, – sududenau iš po antklodės; išgirdau pūkštelint jos gumą ir trumpą juoką. – Aš nežiūriu. Nemanai, kad tai puiki proga nusirengti?

– Tu pirmas, – atsakė ji, tad ėmiau rengtis pasislėpęs po antklode ir kaišioti drabužius po vieną jai į rankas. Ji tylėjo, o aš įsivaizdavau, kaip ruošiasi trenkti man kėde.

Iškišau megztinį, tinklinius marškinėlius, į gniužulą susuktas kojines iki kelių ir savo plačias odines *lederhosen.*

– O Dieve, kokios sunkios kelnės, – nustebo ji.

– Padeda palaikyti fizinę formą, – atsiliepiau žvilgtelėdamas iš po antklodės.

Ji sėdėjo lovos galvūgalyje visiškai apsirengusi ir apžiūrinėjo mano drabužius. Pagavusi mano žvilgsnį tarė:

– Dar ne visai nusirengei.

Vėl palindau po antklode ir ėmiau vargais negalais mautis ilgas apatines kelnes. Galų gale jas įveikiau, palaikiau skreite ir subti-

liai kyštelėjau lauk – tokia ypatinga dovana. Tada pajutau, kaip ji kruta ant lovos, ir virpėdamas laukiau savo palapinėje.

– Nežiūrėk, – įspėjo ji. – Jei pažvelgsi, viskas baigta.

Atsekim, nuvyniokim, išpakuokim! O dar geriau, jei tai padarys ji pati. Bet kodėl ji tai daro?

– Kas tas Bilas? – paklausiau.

– Iš kur aš žinau, – tarė ji ir dirstelėjo po antklode. – O kas *tu* toks?

Ji sėdėjo sukryžiavusi kojas, keliais įsirėmusi į mano kelius. Trūktelėjusi į save antklodę, puse jos apsivyniojo paslėpdama rusvą kūną nuo šviesos. Tebemūvėjo puskojines.

– Man šąla pėdos, – pasakė ji stengdamasi, kad mano žvilgsnis niekur nenukryptų nuo jos akių. Bet numoviau jai kojines. Didelės plačios pėdos ir galingos valstietiškos kulkšnys. Įspraudžiau jos pėdas sau po keliais, primygau blauzdomis, kulkšnis suėmiau rankomis.

– Ar turi vardą? – paklausė ji.

– Bogusas.

– Ne, rimtai...

– Rimtai, Bogusas.

– Tokį vardą tau davė tėvai?

– Ne, jie šaukdavo mane Fredu.

– Ak, *Fredas*, – ištarė taip, kad buvo aišku – tas žodis jai skamba kaip *triedas.*

– Štai kodėl aš Bogusas, – pasakiau.

– Tokia pravardė?

– Tokia realybė, – prisipažinau.

– Kaip *Bigi*, – pasakė ji ir droviai nusišypsojo žiūrėdama žemyn sau į gelsvą sterblę. – Esu didelė, tai jau tikrai.

– Taip, tu didelė, – pritariau, o mano ranka lyg vertindama nuslinko aukštyn jos ilga šlaunimi; pajutau po pirštais įsitempusį raumenį.

– Visada buvau didelė, – pasakojo ji. – Taigi žmonės mane vis taikydavo prie milžinų. Krepšininkų ar futbolininkų, tokių stam-

bių nerangių vaikinų. Lyg būtų privalu, kad mes derėtume ar panašiai. „Reikia rasti Bigi kokį drūtą vyruką." Tartum rinktų man kokį *valgį*. Be to, mane nuolat per daug valgydindavo; visiems atrodydavo, kad aš vis alkana. Iš tiesų mano apetitas visai menkas. Žmonės kažkodėl mano, kad jei esi stambi, tai šį tą reiškia – na, žinai, lyg būtum turtinga. Jų nuomone, jei kas yra turtingas, tai mėgsta tik tokius daiktus, kurie kainuoja didelius pinigus. O jei kas stambus, tą ypač traukia stambūs dalykai.

Leidau jai kalbėti. Paliečiau krūtį galvodamas apie kitus didelius dalykus, o ji plepėjo toliau, dabar jau vengdama mano žvilgsnio, ir smalsiai, nervingai stebėdama ranką, lyg svarstydama – ką ji palies toliau?

– Tas pats ir su automobiliais, – kalbėjo ji. – Sėdi su dviem ar trim žmonėmis ant užpakalinės sėdynės, bet mažesnės merginos niekas neklausinėja, ar jai neankšta, užtat tavęs paklaus būtinai. Na, jei susigrūda trise ar keturiese, juk vietos niekam neužtenka, ar ne? Bet visi mano, kad tu geriausiai žinai.

Ji nutilo, pagavo mano ranką, slenkančią jai per pilvą, ir spustelėjo.

– Nemanai, kad turėtum ką nors pasakyti? – tarė. – Juk turėtum ką nors pasakyti. Žinai, juk nesu kokia kekšė. Nedarau to kasdien.

– Aš ir nemaniau, kad darai.

– Na, tu manęs visai nepažįsti.

– Noriu tave pažinti, visai rimtai, – pasakiau. – Bet juk nenorėjai, kad būčiau rimtas. Norėjai, kad būčiau juokingas.

Ji šyptelėjo ir leido mano rankai pakilti iki krūties ir sustoti po ja.

– Tiek to, gali būti kiek rimtesnis negu dabar, – tarė. – Turi bent truputėlį su manimi pasikalbėti. Tikriausiai stebiesi, kodėl tai darau.

– O taip, *labai* stebiuosi, – tučtuojau sutikau, ir ji nusijuokė.

– Na, nesu tikra.

– O aš žinau, – pasakiau, – tu nemėgsti stambių vaikinų.

Ji nuraudo, bet dabar leido laikyti abi krūtis; švelniai liesdama riešus, tikrino man pulsą.

– Nesi toks jau mažas, – tarė ji.

– Bet žemesnis už tave.

– Na taip, bet ne toks jau mažas.

– Man nesvarbu, kad esu mažesnis.

– Dieve, ir man nesvarbu, – pritarė ji ir perbraukė ranka per koją ten, kur laikiau suspaudęs jos pėdą. – Esi gana plaukuotas. Niekad nebūčiau pagalvojusi.

– Atsiprašau.

– Ak, nieko baisaus.

– Ar aš tau pirmas ne slidininkas? – paklausiau.

– Žinai, ne taip dažnai gulėdavau su vyrais.

– Žinau.

– Ne, nežinai, – paprieštaravo ji. – Nesakyk, kad žinai, kai nežinai. Noriu pasakyti – kartą bendravau su vienu, kuris nebuvo slidininkas.

– Ledo ritulininkas?

– Ne, – nusijuokė ji, – futbolininkas.

– Vis dėlto jis buvo stambus.

– Tu teisus, – pasakė ji. – Nemėgstu stambių žmonių.

– Baisiai džiaugiuosi, kad esu mažas.

– Mėgsti žaisti, ar ne? – paklausė ji. Dabar kalbėjo rimtai. – Tos juostos. Juk jose nieko nėra, ką? Sakei, kad ničnieko neveiki.

– Esu tavo pirmas ničniekas, – atsakiau ir baimindamasis, kad ji neimtų į mane žiūrėti per daug rimtai, pasilenkiau ir pabučiavau ją – burna sausa, dantys sukąsti, liežuvis paslėptas. Kai bučiavau krūtis, ji sukišo pirštus man į plaukus; šiek tiek skaudėjo – atrodė, lyg ji stumtų mane nuo savęs.

– Kas atsitiko?

– Guma.

– Kas?

– Mano guma, – pakartojo ji. – Prilipo tau prie plaukų.

Glaustydamasis prie jos spenelio supratau, kad savo gumą tikriausiai prarijau.

– O aš savo prarijau, – pasakiau.

– Prarijai?

– Na, kažką prarijau, – pakartojau. – Gal tavo spenelį.

Ji nusijuokė ir kilstelėjo krūtis abipus mano veido.

– Ne, jis niekur nedingo. Abu čia.

– Turi du?

Išsitiesusi ant pilvo skersai lovos, ji siektelėjo peleninės nuo naktinio stalelio ir įmetė į ją gumą su kuokštu mano plaukų. Užsimečiau antklodę kaip apsiaustą ir išsitiesiau jai ant nugaros. Ne užpakalis, o moliūgas! Gulėti ant jos tiesiai buvo neįmanoma.

Ji pasisuko, mes apsikabinome gulėdami ant šono; pabučiavau ją, dantys jau buvo prasiskyrę. Melsvoje nuo sniego atsispindinčioje šviesoje glaustėmės po antklode lyg palapinėje, pasakojome vienas kitam apie savo miglotus mokslus ir dar miglotesnes patirtis – knygos, draugai, sportas, planai, politika, vertybės, religija, orgazmas.

Po šilta antklode (vieną, du, tris kartus) žemai skrendančio ir vis artėjančio lėktuvo ūžesys, rodos, nešė mus iš to įšalusio kambario per žydrus ledyno tolius, ten sprogome ir išsidraikėme susvilusiais, apsilydžiusiais gabalais, tarsi degtuko galvutės užgesdami sniege. Gulėjome atskirai, beveik nesiliesdami, nuspyrę antklodę, kol lova, regis, atvėso ir sustingo lyg to paties ledyno liežuvis. Tada susivijome į kamuolį, drąsindami vienas kitą pražūtingoje tamsoje, ir šnibždėjomės po antklode, kol virš ledyno žybtelėjo pirmas saulės blyksnis. Jos ryškus metalinis spindesys apšalusio lango šerkšną po truputį vagojo upeliukais.

Ir čia ryškioje saulės šviesoje šalia mūsų lovos sudūlavo į antklodę susisupęs Merilas Overturfas; jis stovėjo virpėdamas ir svyruodamas, veido spalva priminė miesto gatvių sniegą; rankoje laikė iškėlęs trapų falą – hipoderminį švirkštą su trimis kubiniais centimetrais drumsto insulino, turinčio grąžinti pusiausvyrą jo organizmui.

– Boglai... – išlemeno jis ir plonu, lyg varveklis zvimbiančiu balsu nupasakojo, koks baugus ir blogas buvo jo miegas; per sapną sukaitęs numetė į šalį antklodę ir visą šaltą naktį išgulėjo

nuogas, niekuo neužsiklojęs, prišlapino į lovą ir pabudęs aptiko, kad jo šlaunį prie paklodės prikaustė suledėjęs šlapimas. O kai į švirkštą sutraukė rytinę insulino dozę, rankos drebėjo taip, kad nepajėgė susileisti.

Nutaikiau adatą į jo pamėlusią šlaunį ir atsargiai bakstelėjau, bet ji nuslydo. Merilas nieko nepajuto, tad atsivėdėjęs švystelėjau riešu lyg ieties metikas, esu matęs taip darant gydytojus; suvariau adatą šiek tiek giliau negu reikia.

– Jėzau, turi jėgos, – tarė Merilas.

Nenorėdamas, kad jam skaudėtų ilgiau negu būtina, smarkiai primygau stūmoklį. Bet tirpalas priešinosi, tas drumzlinas skystis strigo švirkšte lyg koks tešlos gabalas. Merilas, rodos, apsvaigo, pamėgino sėstis man dar nespėjus ištraukti adatos, ir švirkštas nusprūdo nuo jos. Kol užčiuopęs ištraukiau adatą, Merilas nuvirto skersai lovos dejuodamas. Dar apžiūrėjau, ar nėra kur nušalimų, o jis žiūrėjo į Bigi, – gali sakyti, matė ją pirmą kartą; paskui ištarė vokiškai, pamiršęs, kad ji moka tą kalbą:

– Boglai, tu ją priveikei. Puikiai padirbėta, puikiai.

Aš tik nusišypsojau Bigi.

– Ir ji mane priveikė, Merilai.

– Sveikinu jus abu, – atsiliepė jis, priversdamas nusišypsoti ir Bigi.

Merilas atrodė toks sušalęs ir varganas, kad pakišome jį po savo antklode, leisdami panirti į šiltą, mūsų kvapo pritvinkusį orą; suspaudėme jį, nesuvaldomai drebantį, iš abiejų pusių. Taip ir laikėme, kol ėmė prakaituoti, dviprasmiškai rangytis ir aiškinti, kad geriau sušiltų atsisukęs veidu ne į mane, o į Bigi.

– Neabejoju tuo, Merilai, – pasakiau. – Bet, man atrodo, jau pakankamai sušilai.

– Jo *rankos* jau visai šiltos, – tarė Bigi. – Tikrai.

Vėliau jo rankos buvo užimtos – laikė vairą. Mes su Bigi nuo užpakalinės sėdynės maitinome jį apelsinais. Overturfas vairavo

springstantį 1954-ųjų „Corn Vitverį“ gurgždančia pagrindine Kapruno gatve. Nesimatė jokių žmonių, išskyrus laiškininką, kuris mėgino sušilti eidamas pėsčias šalia pašto rogių ir švelniai ragino gauruotą arklį; tam iš šnervių kilo garų kamuoliai tarsi iš dyzelinio variklio. Aukštumoje saulė jau tirpdė ledo plutą, bet slėnio kaimeliai dunksos sustirę, kol kaip reikiant neįdienos, – viską dengė sidabro dulkių sluoksnis, oras buvo toks kandžiai šaltas, kad alsuoti galėjai tik mažais atsargiais kvepteléjimais. Kaprunas, sukaustytas speigo, regėjosi toks trapus, kad tik spustelėk garso signalą – ir kokia siena įskils.

Prie slidininkų viešbučio Celyje abu su Merilu laukėme, kol Bigi sutvarkys savo reikalus, ir stebėjome, kaip ant namo laiptų vis didėja būrys į mus besižvalgančių vyrų. Kuris iš jų Bilas? Jie visi atrodė vienodi.

– Verčiau eitum pakvėpuoti grynu oru, – tarė Merilas.

– Kodėl?

– Tu dvoki, – atkirto.

Tikrai! Mane buvo persmelkęs Bigi kvapas – sodrus, primenantis laukinį medų!

– Automobilis pradviso, – skundėsi Merilas. – Dieve, visur dvokas lyg ką tik pasidulkinus.

Ant laiptų stovintys slidininkai žiūrėjo į Merilą – manė, kad jis čia svarbiausias.

– Jeigu jie mus pultų, – tarė Merilas, – nemanyk, kad prisiimsiu nebūtus nuopelnus.

Bet jie tik stebeilijo į mus; aplink jau sukiojosi ir kelios merginos iš moterų rinktinės. Paskui pasirodė vyresnis už kitus, tvarkingas, dailiai apsirengęs vyras ir įsispoksojo į 1954-ųjų „Corn Vitverį“, tarsi tai būtų koks tuščias tankas.

– Tai treneris, – pasakiau.

Tas žmogus nusileido laiptais ir apėjęs mašiną prisiartino prie Merilo lango – plastikinės dviejų dalių užuolaidėlės, susiveriančios kaip guminės kūdikio kelnaitės. Merilas ją praskyrė, ir treneris įkišo galvą vidun.

Kaip visada įsitikinęs, kad vokiečių kalbą supranta tik jis, Merilas prašneko vokiškai.

– Sveiki atvykę į vaginą, – pasveikino, bet treneris, atrodo, nesuprato.

– Kas čia per mašina? – paklausė.

Iš veido jis priminė futbolininkus, vaizduojamus ant senų kramtomosios gumos kortelių. Visi su šalmais, visų galvos panašios, o gal tie šalmai *ir yra* galvos.

– „Corn Vitveris", penkiasdešimt ketvirtųjų, – atsakė Merilas.

Tas pavadinimas treneriui nieko nesakė.

– Dabar tokių retai bepamatysi, – tarė jis.

– Ir penkiasdešimt ketvirtaisiais jų būtum pamatęs ne tiek jau daug, – atsiliepė Merilas.

Laiptais leidosi Bigi, nešdama lagaminėlį, JAV slidinėjimo rinktinės krepšį ir dar vieną didžiulį krepšį. Vienas iš vyrų rinktinės nešė jos slides. Išlipau atidaryti „Corn Vitverio" bagažinės. Ar tas ilgųjų slidžių nešėjas ir yra Bilas?

– Tai Robertas, – tarė Bigi.

– Sveikas, Robertai.

– Kas čia per mašina? – paklausė Robertas.

Prie bagažinės priėjo treneris.

– Kokia didelė, – nusistebėjo jis. – Dabar tokių nebūna.

– Ne-a.

Robertas mėgino sugalvoti, kaip įtaisyti Bigi slides ant stogo rėmo.

– Nesu matęs tokio rėmo slidėms, – pasakė jis.

– Kvaily, tai ne slidžių rėmas, – netikėtai garsiai metė jam treneris.

Robertas, atrodo, užsigavo, ir Bigi priėjo prie trenerio.

– Bilai, tik nesijaudink, – tarė ji.

Vadinasi, *Bilas* – tai treneris.

– Aš ir nesijaudinu, – atšovė šis ir pasuko atgal į viešbutį. – Ar turi „Vasaros pratybų vadovą"?

– Žinoma.

– Turiu parašyti tavo tėvams, – pasakė jis.

– Aš pati parašysiu, – atšovė Bigi.

Bilas stabtelėjo ir atsigręžė į mus.

– Nežinojau, kad jų du. Kuris iš jų?

Bigi parodė į mane.

– Sveiki, – tariau.

– Viso gero, – atsakė Treneris Bilas.

Mes su Bigi įlipome į automobilį.

– Turiu užsukti į *Forellen* viešbutį, – pasakė ji, – kur gyvena prancūzų komanda.

– *Au revoir?* – paklausė Merilas.

– Prancūzų rinktinėje yra mergina, pas kurią ketinau pagyventi, – paaiškino Bigi. – Na, žinai, Prancūzijoje, – ji norėjo pasikviesti mane paviešėti.

– Nuostabi proga pramokti kalbos, – suburbuliavo Merilas. – Kultūrinis šokas...

– Užsičiaupk, Merilai, – pasakiau.

Bigi atrodė liūdna.

– Nieko tokio, – tarė ji, – ta mergina man vis tiek nepatiko. Tikriausiai būtų buvę siaubinga.

Tad laukėme Bigi prie *Forellen* ir stebėjome panašiai aplink besisukiojančius prancūzų rinktinės vyrus. Visi jie išbučiavo Bigi, einančią į viešbutį, ir dabar tyrinėjo „Corn Vitverį“.

– Kaip bus prancūziškai „kas čia per mašina“? – paklausė manęs Merilas, bet nė vienas iš jų nepriėjo prie mūsų; Bigi išėjo iš viešbučio, ir visi vėl su ja pasibučiavo.

Kai pajudėjome, Merilas paklausė Bigi:

– O kaip italų rinktinė? Važiuojam atsisveikinti ir su ja. Italai man visad patikdavo.

Tačiau Bigi sėdėjo paniurusi, ir aš tvojau Merilui į sėdynės atlošą. Jis užsičiaupė ir tylėjo, kol važiavome per Zalcburgą ir toliau Vienos plentu, o senasis „Corn Vitveris“ skuodė į priekį lyg voras per stiklą.

Bigi leidosi paimama už rankos ir sušnibždėjo man:

– Tu keistai kvepi.

– Tai nuo *tavęs*, – sušnibždėjau aš.

– Žinau, – atsakė ji.

Tačiau šnibždėjomės šiek tiek per garsiai.

– Mano manymu, tai šlykštu, – pareiškė Merilas. – Kaip galima seną automobilį kankinti tokiais kvapais.

Kadangi nepuolėme garsiai prieštarauti, Merilas ištylėjo iki pat Amšteteno.

– Na, draugai, – pagaliau vėl prabilo jis, – tikiuosi, susitiksime Vienoje. Gal kokį vakarą aplankytume Operą, jei tik turėsite laiko...

Veidrodėlyje trumpai šmėstelėjo jo veidas, bet tos akimirkos pakako suprasti, kad kalba rimtai.

– Nešnekėk niekų, Merilai. Žinoma, susitiksime. Kasdien.

Bet mano žodžiai jo neįtikino, jis ir toliau žvelgė paniuręs.

Pastebėjusi, koks jis prislėgtas, Bigi nusipurtė liūdesį. Šiuo atžvilgiu ja visada galėdavai pasikliauti.

– Merilai, jei kada vėl prišlapinsi į lovą, – tarė ji, – gali ateiti pas mus sušilti.

– Čia kvapų tema, – pridūriau.

– Žinoma, – atsiliepė Merilas.

– Kai įšalsi savo myžaluose, mes tave atitirpdysime, Merilai, – pasakiau.

Pastebėjau, kaip veidrodėlyje jis pagavo Bigi žvilgsnį.

– Jei šitaip galvočiau, – atšovė jis, – varyčiau į lovą kiekvieną naktį.

– Ar jūs gyvenate kartu? – paklausė mūsų Bigi.

– Anksčiau gyvenome, – atsakė Merilas. – Bet butas mažas, tad vakarais išeisiu ir paliksiu jus vienus.

– Mes nenorime nuolat būti vieni, – tarė Bigi pasilenkdama į priekį ir liesdama jo petį. Paskui kiek nusigandusi atsigręžė į mane lyg galvotų: privalome vaikštinėti tik būriu, būti vieniems – per daug rimta.

– Būti su tavim – jokio smagumo, – pasakė man Merilas. – Supranti, esi įsimylėjęs. O tai juk visiškai neįdomu...

– Ne, jis neįsimylėjęs, – paprieštaravo Bigi. – Mes nesame įsimylėję. – Ji pažvelgė į mane laukdama pritarimo, lyg sakydama: juk neįsimylėję, ar ne?

– Žinoma, ne, – atsiliepiau, bet pajutau nerimą.

– Aišku, įsimylėjęs, – pareiškė Merilas, – tu vargšas, kvailas šunsnuki... – Bigi apstulbusi pakėlė į jį akis. – Dieve, ir tu tokia pat, – pasakė jai. – Abu jūs įsimylėję. Nenoriu turėti jokių reikalų nė su vienu iš jūsų.

Dievas mato – ir su vienu, ir su kitu iš mūsų jis turėjo tikrai nedaug reikalų: Vienoje jo beveik nematydavome. Jo sąmojis skaudžiai žeidė; Merilas privertė mus suprasti, koks apsimestinis mūsų atsainumas. Vėliau, artėjant pavasariui, jis savo „Vitveriu“ išdūmė į Italiją ir abiem atsiuntė po atviruką. Su užrašu: „Užmegzkite po romaną. Abu. Su kuo nors kitu.“ Tačiau Bigi tuo metu jau buvo nėščia.

– Maniau, turi įsikišusi tą suknistą daikčiuką, – pasakiau. – Intrauterinė kontracepcija, IUK, ar ne?

– IUK, – tarė Bigi. – IBM, BBC, NBA...

– NCAA, – pritariau aš.

– USA, – atsiliepė ji. – Na žinoma, turėjau, velniai griebtų. Bet daikčiukas tėra daikčiukas, kaip visi kiti...

– Iškrito? – pasidomėjau. – Juk sugesti jie negali?

– Nė neįsivaizduoju, kaip jie veikia, – pasakė Bigi.

– Akivaizdu, kad neveikia.

– Na, iki šiol veikdavo.

– Gal įkrito vidun, – susimąsčiau.

– Dieve...

– Tikriausiai įstrigo kūdikiui tarp dantų, – pasakiau.

– Ko gero, tas daiktas atsidūrė mano plaučiuose, – tarė Bigi. O vėliau paklausė: – Juk kūdikiui negalėjo pakenkti?

– Nežinau.

– Gal jis dabar kūdikio viduje, – spėliojo ji.

Tad pamėginome įsivaizduoti: plastikinis neveikiantis organas šalia mažos širdutės. Bigi pravirko.

– Na, užtat gal kūdikis nepastos, – raminau ją. – Gal tas prakeiktas daiktas padės bent kūdikiui.

Bet Bigi tai nepasirodė juokinga, ji įniršo.

– Tik mėginu pataisyti tau nuotaiką, – pasakiau. – Maždaug taip dabar kalbėtų Merilas.

– Merilas čia niekuo dėtas, – atrėžė ji. – Tai mes, suknisti įsimylėjėliai, ir kūdikis.

Tada pažvelgė į mane.

– Gerai, – pridūrė, – šiaip ar taip, aš esu įsimylėjusi. Ir kūdikis...

– Žinoma, ir aš tave myliu.

– Nekalbėk taip, – pasakė ji. – Šito dar nežinai.

Iš dalies tai buvo tiesa. Nors tuo metu jos ilgas kūnas lyg sugerdamas malšindavo mano skausmą. Mes išvažiavome Merilui dar negrįžus iš Italijos – jeigu jis iš tiesų buvo ten, bet nepabėgome nuo jo įtakos. Nuo jo pavyzdžio, gal net visų pavyzdžių, kaip išgyventi kenkiant sau. Tai padarė mums įspūdį, patys save įtikinome, kad trokštame kūdikio.

– Kokį duosime jam vardą? – svarstė Bigi.

– Gal Oro Antskrydis? – siūliau jausdamas, kaip mane persmelkia baimė. – O gal kaip nors paprasčiau? Pavyzdžiui, Megatona? Ar Šrapnelis? – Bigi raukėsi. – Gal Raketa?

Tačiau kai tėvas atsisakė mane remti, sugalvojau kitą, labiau su šeima susijusį vardą. Tėvo brolis, dėdė Kolmas, buvo vienintelis iš Tramperių, besididžiuojantis škotiška kilme; savo pavardei jis grąžino dalelytę Mak. Į svečius Padėkos dieną ateidavo su kiltu. Laukinis Kolmas Maktramperis. Po pietų išdidžiai persdavo ir svarstydavo, bene rinktis urologo specializaciją mano tėvą privertė sunkios psichologinės problemos ir nesaugumo jausmas. Vis klausinėdavo motinos, ar esama kokių privalumų, kai miegi su tokiu specialistu, ir pats sau atsakydavo – ne.

Tėvo vardas Edmundas, bet dėdė Kolmas vadindavo jį Maku. Tėvas nekentė dėdės Kolmo. Tuo metu, kai gimė mano sūnus, geresnio vardo negalėjau sugalvoti.

Tas vardas patiko ir Bigi.

– Tai tarsi garsas, kurio norėtum lovoje, – pasakė ji.

– Kolmas? – nusišypsojau.

– Mmm, Kol-mmm-as, – paaiškino Bigi.

Tada maniau, kad ateis laikas, ir su Merilu matysimės kur kas dažniau. Jei būčiau žinojęs, kad bus kitaip, mūsų kūdikį būčiau pavadinęs Merilu.

16
Tėvai ir sūnūs (dviejų rūšių), nepageidaujamos marčios ir našlaičiai draugai

Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. lapkričio 1 d.

Dr. Edmundui Tramperiui
Bič Leinas 2
Greit Bors Hedas, Naujasis Hampšyras

Brangiausias tėve ir daktare,

pastaruoju metu savyje įžvelgiau visus grėsmingiausius paskutinės *Weltschmerz* stadijos simptomus, tad ar negalėtumėt atsiųsti man penicilino? Dar turiu šiek tiek jūsų duoto seno penicilino, bet suprantu, kad sendamas jis darosi vis stipresnis ir jį reikia laikyti šaltai, todėl dabar būtų nesaugu vartoti.

Gal atsimenate, kada man jo davėte?

Kai Kutas ir Fredas buvo penkiolikos, Elzbetė Malkas keliavo po Europą; grįžo pilna to pasaulio iki pat tarpkojo. Buvusi vyresnioji žaidimų draugė juos praaugo – ženklas, kad vasaros Greit Bors Hede jau keičiasi. Rudenį abu ruošėsi eiti į parengiamąją mokyklą, o Elzbetė rengėsi koledžui.

Kutas ir Fredas nesitikėjo, kad juodi susiraitę Elzbetės plaukai taip veiks jų kojų pirštus – šie rietėsi. Retkarčiais abu pastebėdavo, kad kojų pirštai pagalvėlėmis net liečia padus. Jiems tai buvo neabejotinas evoliucijos įrodymas – akivaizdus primatams būdingas instinktas, jų nuomone, radęsis tais laikais, kai beždžionės rietė pirštus stverdamosi už medžių šakų. Tas instinktas padėdavo išlaikyti pusiausvyrą, mat kai tik jiedu išvysdavo Elzbetę Malkas, abiem atrodydavo, tarsi tuojau iškris iš medžio.

Iš Europos Elzbetė parsivežė naujų keistų įpročių. Jokio deginimosi paplūdimyje dieną, jokių pasimatymų kazino vakare. Ji leisdavo dienas įkaitusioje tėvų vilos mansardoje prie jūros ir rašydavo. Eilėraščius apie Europą, sakė. Arba tapydavo. Kutas su Fredu nuo kranto matydavo jos mansardos langą; paprastai jie bangose mėtydavo kamuolį. Elzbetė nejudėdama stovėdavo lange, vienoje rankoje laikydama ilgą teptuką.

– Lažinuosi, ji tik dažo to nykaus kambario sienas, – tarė Fredas.

Kutas sviedė kamuolį toli į jūrą ir nėrė jam iš paskos į bangas pasakęs:

– Lažinuosi, kad ne!

Fredas pamatė, kad Elzbetė žiūri pro langą. *Kurį ji stebi – Kutą ar mane?*

Vakarais jie stebėdavo *Elzbetę*. Gulėdavo ant smėlio per vidurį tarp jos namo ir pakrantės, kad būtų pasirengę, kai ji žengs iš mansardos laukan visa balta ir sukaitusi, vilkėdama dažais aptaškytus melsvus darbinius medvilnės marškinius, siekiančius iki pusės šlaunų; kol ji, sugalvojusi sviesti akmenuką, nepasilenkdavo jo paimti, nežinodavai, kad po tais marškiniais daugiau nieko nėra. Priėjusi prie vandens, išsinerdavo iš jų ir puldavo į bangas. Iš paskos plūduriuojantys vešlūs juodi plaukai, rodos, plaukdavo visai atskirai lyg bangų supami susivijię dumbliai. Kai vėl užsimesdavo tuos darbinius marškinius, šie lipdavo jai prie kūno; grįždama namo nesivargindavo jų susisagstyti.

– Vis dėlto negali gerai įsižiūrėti, – skųsdavosi Kutas.

– Prožektorius! – sugalvojo Fredas. – Galime ją apšviesti iš arti.

– Ji tiesiog susisiaus marškinius, – atsiliepė Kutas.

– Taip, tie prakeikti marškiniai, – tarė Fredas. – Mėšlas.

Tad vieną naktį jie tuos marškinius paėmė. Nuskuodė per šlapią smėlį ir pačiupo, kol Elzbetė pliuškenosi bangose, bet jiems už nugaros švietė namo langai ir ji pastebėjo, kaip jie lenda už gyvatvorės prie verandos, tad patraukė tiesiai prie jų. Užuot žiūrėję į ją, Kutas su Fredu mėgino pasislėpti po pagrobtais marškiniais.

– Fredi Tramperi ir Kutbertai Benetai, – pasakė ji, – jūs maži padykę šunsnukiai.

Ir nuėjo pro juos tiesiai į verandą; jie išgirdo, kaip trinktelėjo stiklinės durys. Elzbetė dar šūktelėjo:

– Turėsite daug bėdos, jeigu tučtuojau neatnešite čionai mano marškinių!

Įsivaizdavę ją nuogą svetainėje, kur sėdi ir skaito jos tėvai, Kutas su Fredu užkėblino verandos laipteliais ir pažvelgė pro durų stiklą. Elzbetė buvo nuoga, bet viena; jie grąžino jai marškinius, bet ji nė neketino jų vilktis. Abu nedrįso pakelti akių.

– Mes tik pajuokavome, Elzbete, – tarė Fredas.

– Žiūrėkite! – pasakė ji ir apsisuko piruetu priešais juos. – Norėjote pamatyti, *tai žiūrėkite!*

Jie pažiūrėjo, paskui nusuko akis.

– Iš tiesų, – prasižiojo Kutas, – norėjome pažiūrėti, ką tu tapai.

Elzbetė nusikvatojo, nusijuokė ir jie abu žengdami vidun. Fredas tuoj užkliuvo už toršero, numušė gaubtą ir mėgindamas kelti užmynė. Kutą ištiko isterija. O Elzbetė nerūpestingai švystelėjo marškinius ant peties, paėmė Kutą už rankos ir nusitempė laiptais aukštyn.

– Ką gi, Kutbertai, gali užlipti ir pamatyti mano paveikslus, – pareiškė ji; Fredui einant iš paskos pridūrė: – Tavęs, Fredai, prašyčiau palaukti apačioje.

Juokingai ir nerangiai klupinėdamas paskui ją, Kutas išsigandęs pažvelgė per petį.

Kai Kutas grįžo, Fredas jau buvo galutinai sulaužęs šviestuvą besistengdamas grąžinti gaubtui ankstesnį pavidalą ir grūdo į šiukšlių dėžę po stalu.

– Geriau duok man, sutaisysiu, – tarė Kutas ir ištraukė sulamdytą gaubtą iš šiukšlių dėžės. Fredas stovėjo ir žiūrėjo, o Kutas nervingai mostelėjo viršun.

– Viešpatie, lipk gi viršun, – pasakė jis. – Palauksiu tavęs.

Tad Fredas užkopė į mansardą, pakeliui atmazgydamas maudymosi kelnaičių raištelius, įtariai uostydamas pažastis ir tirdamas kvapą iš burnos – jį mėgino pagauti pridėjęs prie lūpų delnus rieškučiomis. Bet Elzbetei Malkas tokie dalykai, regis, visiškai nerūpėjo. Atsisėdusi ant sudedamosios lovelės, ji numovė jam glaudes ir papasakojo kadaise prižiūrėjusi jį mažą, tada jis slapčia žiūrėdavęs, kai ji eidavo į tualetą. Ar jis šitai atsimena? Ne.

– Na, tik nepamiršk – privalai niekam nepasakoti, – tarė ji ir išdulkino jį taip greitai, kad jis beveik nė nepastebėjo, jog visos drobės Elzbetės kambaryje baltos, visiškai baltos; visus spalvotus potėpius ant tų drobių dengė balti dažai. Baltos buvo ir sienos. Nusileidęs pas Kutą į svetainę Fredas pastebėjo, kad gaubtas, visas sumaigytas ir aplaužytas, vėl pūpso ant šviestuvo, ir lemputė jau išdeginusi rudą dėmę ten, kur lietėsi prie gaubto paviršiaus. Visas tas klaikus šviestuvas atrodė lyg žmogus, kurio galva sugrūsta į pečius, o stengiantis ją ištraukti apsinuogino švytinčios smegenys.

Išėjus į vėjų gairinamą paplūdimį Kutas paklausė:

– Ar ji tau pasakojo, kaip slapčia žvilgčiojome į ją tualete, kai mus prižiūrėdavo?

– Ji iš tiesų kartais mane prižiūrėdavo, – atsakė Fredas, – bet ji klysta: niekada taip nedariau.

– O *aš* taip dariau, – pasakė Kutas. – Vaikeli, ar kada būčiau...

– Kur jos tėvai? – prisiminė Fredas.

– Na, namie jų nebuvo, – atsiliepė Kutas, ir jie patraukė prie jūros, ten maudėsi nuogi, paskui žingsniavo per šlapią smėlį, kol pasiekė Kuto namus.

Ant pirštų galų įsėlinę į svetainę, jie nustebo išgirdę iš virtuvės sklindantį daugybės žmonių murmesį; Kuto motina verkė. Atsargiai pažvelgę, išvydo Elzbetės tėvus ir Fredo motiną, guodžiančius ašaromis paplūdusią Kuto motiną, ir daktarą Tramperį, Fredo tėvą, lyg ir lūkuriuojantį prie durų. *Jų nuodėmė jau atskleista! Ji viską jiems papasakojo, pasakė buvusi išprievartauta ar jau nėščia! Ji susituoks su jais abiem!*

Tačiau Fredo tėvas tyliai pasivedėjo jį į šalį ir sušnibždėjo:

– Mirė Kuto tėvas, širdies smūgis...

Tada skubiai žengė paskui Kutą ir sulaikė dar nespėjusį prieiti prie motinos.

Fredas negalėjo žiūrėti Kutui į akis, nes bijojo, kad šis supras, kaip jam palengvėjo.

Užtat jokio palengvėjimo jis neišvydo savo vonios kambario veidrodyje rytą, kai paaiškėjo, kad nebeliko skylutės, pro kurią reikia šlapintis. Iš pradžių ji prasiverdavo lengvai žnybtelėjus. Paskui ėmė atsiverti ir vėl užsidaryti pati savaime: atrodė, kad Fredas nebeturi jai jokios įtakos. Jis išgėrė aspirino ir ėmė mažiau gerti vandens.

O tą rytą, kai atsidūrė vonios kambaryje drauge su tėvu (droviai nusisukęs nuo greta šmėkšančios jo figūros – išsitepęs putomis, tėvas skutosi prieš veidrodį), Fredas apžergė unitazą ir ėmė šlapintis jausdamas, lyg ten tekėtų skutimosi peiliukų nuolaužos, sulankstyti smeigtukai ir grūstas stiklas. Jis klyktelėjo, ir tėvo veide atsirado žiojinti, putomis išterliota anga; Fredui dar nespėjus paslėpti įkalčio, tėvas suriko:

– Parodyk man!

– Ką parodyti? – paklausė Fredas, saujoje spausdamas tai, kas, jo įsitikinimu, buvo tik ankstesniosios kūno dalies liekana.

– Tą, ką laikai, – atsakė tėvas, – va tą.

Bet Fredas nenorėjo atitraukti rankos baimindamasis, kad tai, ką laiko, nukris jam prie kojų; žinojo – jei paleis, niekas nebegalės vėl pritaisyti. Atkakliai laikė įsitvėręs, o tėvas niršo.

– Užsiklijavo, ar ne? – riaumojo gerasis daktaras. – Retkarčiais šiek tiek išvarva? Atrodo, kad skystimas teka lyg per adatas?

Adatos! Štai ką jis jautė! O Dieve!

– Ką darei pastaruoju metu? – baubė tėvas. – Dieve gailestingiausias! Vos keturiolikos, ir jau!

– Man penkiolika, – tarė Fredas; jis jautė, kad adatos vėl prašosi lauk.

– Melagis! – sugriaudėjo tėvas.

Iš apačios atsiliepė motina:

– Edmundai! Jam penkiolika! Ko čia tiek šaukti dėl tokių niekų!

– Tu dar nežinai, ką jis išdarinėja! – užstaugė tėvas.

– Ką? – paklausė ji; jie jau girdėjo ją artinantis prie vonios kambario. – Fredai, ką tu išdarinėji?

Tačiau tėvas tuojau pat virto sąmokslininku. Jis užrakino vonios kambario duris ir šūktelėjo žmonai:

– Nieko, brangioji.

Tada, vis dar išsitepęs rausvu skutimosi muilu, su kraujuojančia per putas skustuvo palikta žaizdele, tėvas palinko prie Fredo.

– Kas tai buvo? – sušnibždėjo jis niūriai, tokiu balsu, kad Fredas pajuto norą atsakyti: avis.

Tačiau rausvai apšerkšnijęs tėvo veidas atrodė grėsmingas, be to, šiaip ar taip, jis buvo urologas; Fredui būtų buvę neprotinga ignoruoti tokią kvalifikuotą nuomonę apie šlapinimąsi. Jis pagalvojo apie geležies drožles, srūvančias iš šlapimo pūslės; įsivaizdavo storą rėžtuko smaigalį, besispraudžiantį lyg koks plaustas žemyn jo šlapimtakiu.

– Dieve, kas man yra? – paklausė jis tėvo.

– Atrodo, lyg viskas ten būtų užrūdiję, ar ne? – tarė gerasis daktaras. – Leisk man apžiūrėti.

Fredas leido savo rankai nukristi prie kelių ir laukė, kol išgirs *šlept* ant vonios kambario grindų.

– Kas ji? – paklausė tėvas, liesdamas jo gyvybiškąjį galiuką.

– Elzbetė Malkas... – tyliai pratarė Fredas, nekęsdamas savęs už išdavystę, bet savo atsiminimuose apie Elzbetę nerasdamas nieko tokio malonaus, kad vertėtų ją ginti.

Elzbetė Malkas! Jo kojų pirštai išsitiesė taip, kad manė čia pat nugriūsiąs. Elzbetė Malkas! Veskite ją čionai, išskėskite rankas ir kojas, nustatykite, ką, po velnių, ji slepia toje savo apgaulingoje kertėje...

– Triperis. Tripas! – pareiškė tėvas.

Kaip ir dauguma tėvo sakomų dalykų, tai nuskambėjo tartum komanda. Ir Fredas pagalvojo: *Trypti?* Ak ne, prašom elgtis atsargiau. Dabar trypti tikrai negalėčiau. Dieve, tik jau ne trypti...

Tą akimirką prie vonios kambario durų priėjo motina ir pakvietė tėvą prie telefono.

– Tai Kutbertas Benetas, – pasakė ji.

– Prašo Fredo?

– Ne, tavęs, – tarė ji gerajam daktarui eidama paskui jį koridoriumi ir nerimastingai žvalgydamasi atgal į Fredą, išbalusį lyg Elzbetės Malkas drobė. – Edmundai, – čiulbėjo ji tipendama, – būk geras Kutbertui. Jis ką tik neteko tėvo, manau, jam reikia tavo patarimo.

Fredas raukydamasis atsekė paskui juos į svetainę; tėvas paėmė ragelį, o Fredas atsirėmė į sieną ir laukė.

– Taip, sveikas, Kutbertai, – maloniai tarė tėvas, apklijuodamas ragelio mikrofoną nuo kraujo parausvėjusiomis skutimosi putomis. – Taip, žinoma, klausau. – Staiga tėvo veidas persimainė, ir jis metė į Fredą žvilgsnį tartum mirtį nešančią strėlę. Fredą iš toli pasiekė vos girdimas panikos aidas – jis girdėjo isterišką Kuto balsą; tėvas priblokštas žvelgė į jį iš ano svetainės galo, o balsas telefono ragelyje vis kalbėjo. – Ne ne, ne čia. Priimsiu tave savo kabinete, – suirzęs paprieštaravo tėvas, ir Fredas nebeištvėręs kreivai nusišypsojo, ta grimasa lyg pralaužė kokią užtvanką. – Vadinasi, po valandos, – tvardydamas įniršį pasakė tėvas. – Na gerai, po *pusės* valandos, – tarė garsiau.

Fredas nerūpestingai atsišliejo į sieną ir tuoj pat susileido nuo juoko priepuolio, tėvui šaukiant į ragelį:

– Tai ir nemyžk!

Padėjęs ragelį jis rūsčiai įsispoksojo į Fredą, dabar jau nevalingai kvatojantį prie sienos.

– Kodėl Kutbertas negali šlapintis? – paklausė motina, ir tėvas atgręžė į ją kruvina puta išterliotą paklaikusį veidą.

– *Tripas!* – suriko jai.

Vargšė moteris išsigando ir ėmė trepsėti.

Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. lapkričio 3 d.

Dr. Edmundui Tramperiui
Bič Leinas 2
Greit Bors Hedas, Naujasis Hampšyras

Brangus daktare Tramperi,

man rodos, suprantu jūsų jausmus; jeigu Fredas nebūtų parsivežęs manęs nėščios iš Europos ir vedęs, jūs būtumėt ir toliau jį rėmę, kol baigs mokslus. Tačiau niekada aiškiai nesakėte, kad jei nebūčiau buvusi nėščia, gal Fredą būtumėt rėmę ir toliau. Žinote, atvirai kalbant, visa tai man atrodo labai skaudu ir neteisinga. Jeigu Fredui nebūtų reikėję išlaikyti žmonos ir vaiko, jis juk būtų galėjęs apsieiti be jūsų pinigų. Visą tą laiką, kol mokosi, būtų pragyvenęs iš papildomų darbų ir stipendijų. O jeigu aš nebūčiau buvusi nėščia, būčiau susiradusi darbą ir parėmusi vėlesnes jo studijas. Kitaip tariant, dabartinėje padėtyje jūsų paramos reikės labiau negu tomis aplinkybėmis, kuriomis, kaip sakote, būtumėt mus rėmęs. Kas gi jums nepriimtina? Kad buvau nėščia? Kad Fredas gyvenime nesilaikė tos tvarkos, kurios laikėtės jūs? O gal tiesiog jums nepatinku aš? Tai tartum kokia moralinė bausmė Fredui – ar jums neatrodo, kad nederėtų šitaip elgtis su žmogumi, kuriam jau daugiau nei dvidešimt penkeri? Juk turėjote pinigų, atidėtų Fredo mokslui, galiu suprasti, kad nepageidaujate remti

dar ir jo žmonos bei vaiko, bet juk gana vaikiška, kai atsisakote mokėti ir už jo mokslą.

Jūsų Bigi

Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. lapkričio 3 d.

Dr. Edmundui Tramperiui
Bič Leinas 2
Greit Bors Hedas, Naujasis Hampšyras

Brangus daktare Tramperi,

man atrodo, kad Fredo rašytus laiškus jūs laikote užuominomis. Neketinu kalbėti aptakiai. *Mano* motina ir tėvas duoda mums tiek kiek gali, kad Fredas užbaigtų savo suknistą daktaro disertaciją. Manau, turėtumėte skirti mums bent tiek, kiek anksčiau planavote Fredo išsilavinimui, kol su savo nėštumais pasirodžiau aš ir suardžiau jūsų puoselėtus planus. Spėju, jūsų žmona su manimi sutiktų, bet ji yra jūsų užguita.

Bigi

918 Ajovos av.
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. lapkričio 3 d.

Dr. Edmundui Tramperiui
Bič Leinas 2
Greit Bors Hedas, Naujasis Hampšyras

Brangus daktare Tramperi,

jūs esate pimpis. Prašom atleisti už tokį posakį, bet toks iš tiesų ir esate. Pimpis, kuris savo tikrą sūnų verčia kankintis ir skleidžia

šmeižtus apie jo vedybas su manimi, apie Kolmo gimimą ir visa kita. Ir tik todėl, kad tuo metu, kai tai atsitiko, jis dar nebuvo tapęs daktaru. Net ir tokiomis sąlygomis Fredas labai rūpinosi Kolmu ir manimi. Tik šiais, paskutiniais, metais, kai jam žūtbūt reikia baigti disertaciją ir susirasti darbą, jį visa tai vis labiau slegia. O jūs jam nė kiek nepadėjote – tiek daug, beje, sukaupęs. Mano pačios tėvai neturi nė pusės jūsų prabangos, bet vis dėlto prisideda. Gal net, pavyzdžiui, nežinote, kad jūsų Fredas pardavinėjo futbolo gaireles ir skolinosi nemenkas sumas iš savo draugo Kuto, kuriam, matyt, mes rūpime labiau negu jums. Jūs – tikras savo principais aptekęs pimpis, štai kas. Esate puikus suknistas tėvas, tik tiek galiu pasakyti.

Jūsų marti
(patinka tai jums ar ne)
Bigi

Tą purviną lapkričio popietę sėdėjau ant savo palangės stebėdamas Fičą, negailestingąjį grėbstytoją; lyg koks kareivis jis išsitempęs stovėjo savo nepriekaištingai mirštančioje pievelėje. Fičas ėjo sargybą laikydamas parengtą grėblį; vis apžvelgdavo lapų šiukšlyną ant kaimynų pievelių ir laukė, kada koks šapas atklys jo pusėn. Virš Fičo galvos lietvamzdžių latakuose tūnantys lapai laukė: vos jis nusisuks, jie puls žemyn. Bet aš sėdėjau apimtas nepakantumo kupinų minčių apie seną, niekam nekliudantį kvailį. Tegu visas tavo kiemas prasmenga skradžiai, Fičai.

Ant kelių laikiau trijų Bigi laiškų kopijas, o ji pati purkštavo man per petį.

– Kuris geriausias? – klausinėjo. – Niekaip negalėjau apsispręsti.

– Ak, Dieve, Bigi...

– Na, jau tikrai laikas jam išdėti, kas ir kaip, – tarė ji. – Ir nepastebėjau, kad ketintum ką sakyti.

– Bigi, ak Jėzau... – Skaičiau toliau. – Pimpis, Bigi? Ak, Dieve mano...

– Na, jis – *tikrai* pimpis, Bogusai. Labai gerai žinai...

– Žinoma, jis pimpis, – tariau. – Bet kokia nauda iš to, kad jam pasakysi?

– O kokia nauda buvo iš to, kad nesakai, Bogusai?

– „Tikras savo principais aptekęs pimpis, štai kas“, – skaičiau siaubo apimtas. – Jau *du* pimpiai, Bigi. Šitai parašei jau du kartus...

– Gal kiti du laiškai tau patinka labiau? – paklausė ji. – Ką manai apie nuosaikųjį ar trumpąjį laišką?

– Dieve, Bigi, kurį gi tu išsiuntei?

– Jau sakiau, Bogusai, negalėjau apsispręsti...

– Ak, ačiū Dievui! – sumurmėjau.

– Todėl išsiunčiau visus tris, – tarė Bigi. – Tegu pimpis gauna tai, ko nusipelnė.

Pajutau, kaip vėjo gūsis pargriovė Fičą, lyg menką lapelį nupūtė gatve ir įgrūdo po stovinčiu automobiliu!

Ajovos av. 918
Ajova Sitis, Ajova

1969 m. lapkričio 4 d.

P. Kutbertui Benetui,
Pilsberio dvaro prižiūrėtojui
Med Indian Pointas
Džordžtaunas, Meinas

Mano brangusis Kutai,

tebešildomi tavo malonaus skambučio, šįvakar sėdime su Bigi švaistydami menamus turtus ir nagrinėdami alternatyvą – charakirį duetu. Įsivaizduok mus abu, atsitūpusius vienas priešais kitą ant šviežiai išvaškuotų linoleumo grindų. Bigi duonriekiu peiliu pjauna lauk mano skrandį; jos žarnoms išskrosti aš pasirinkau

mėsos pjaustyklę. Mes labai pasinėrę į šį darbą. Stengiamės kuo labiau slopinti riksmus, nes nenorime pažadinti Kolmo.

Sutariame, kad Kolmas keliaus pas geruosius Bigi tėvus į Ist Ganerį Vermonte. Užaugęs bus slidininkas ir medkirtys, raudonskruostis ir plačiaveidis, taip persmelktas Naujosios Anglijos tarties pro nosį, kad jam niekada neateis į galvą vargintis dėl kitos – kad ir kokios senosios skandinavų žemaičių – kalbos. Jo tolimų ir artimų protėvių veblenimo.

Nesakau, kad nesutinku su viskuo, ką Bigi parašė mano tėvui. Tik verčiau ji nebūtų praradusi taktiškumo. Mat su mano tėvu reikia elgtis lyg su popiežiumi, dar nepradėjusiu dalyti palaiminimų; jeigu pavadinsi popiežių pimpiu, ar jis vis vien melsis už tave?

Kol kas sėdime su Bigi ir sekame jos laiško kelią į rytus. Matau, kaip nuo šiurkščios Bigi tiesos svyra pašto furgonas Čikagoje, kaip jos svarūs žodžiai verčia iš kojų paštininką Klivlande. Kunkuliuojančių jausmų žarijas vėsina nuo jūros pučiantis brizas pakrantės kelyje nuo Bostono iki Greit Bors Hedo, kur paštas visada pristatomas ankstyvą popietę. Mano motina bus namie, tad ji ir turėtų atplėšti voką, bet Bigi prisiekinėja, kad laiškas adresuotas tik tėvui, o *ne* daktarui ir poniai, taigi, žinant baimingą motinos pagarbą gerajam daktarui, ji laiško nelies. Padės ant bufeto po gėrimais.

Tėvas grįš namo ketvirtą valandą, ką tik išoperavęs šlapimo pūslę ar kokiam aštuoniasdešimtmečiui išaiškinęs, kad tokia operacija rekomenduotina; ką tik manieringai nusiskutęs tvarkingame vonios kambaryje prie kabineto, nusivalęs rankas, kad neliktų nė pėdsako talko miltelių – su jais lengviau užsimauti ir nusimauti chirurgines pirštines. Leis motinai pakštelėti į švariai nuskustą skruostą, tvarkingai įsipils škotiško viskio – pirma pakėlęs stiklą prieš šviesą, kad būtų tikras, jog jis švariai išplautas. Tada pamatys laišką. Pamaigys jį iš visų pusių tikrindamas, ar viduje nėra čekio, ir motina pasakys: „Ak ne, mielasis. Tai iš Ajova Sičio. Tai ne pacientas; ar nemanai, kad tas laiškas nuo Fredo?“

Tėvas nusivilks švarką, atlaisvins kaklaraištį, pereis prie lango į terasą ir tarstelės kelis žodžius apie potvynį ar atoslūgį, tartum vandens lygis kokiu paslaptingu būdu lemtų, kur jam sėstis. Rodos, iki šiol tai turėdavo įtakos.

Atsisės į tą patį raudonos odos sostą, kulnais prispaus tą pačią pagalvėlę, pauostys viskį, gurkštelės ir *tada* imsis skaityti Bigi laiškus.

Jeigu jie vakar iškeliavo su popietės paštu, šiandien jau bus už Čikagos, gal net ir už Klivlando, o rytoj pasieks Bostoną, tad į Greit Bors Hedą nueis rytoj ar poryt.

Tuo tarpu, Kutai, būk malonus, įženk į savo tamsųjį kambarį ir atspausk dvi visiškai *lygias* fotografijas, vieną baltą baltutėlę, kitą ištisai juodą: viena bus viltis, kita – pražūtis. Atsiųsk abi man. Grąžinsiu tau tą, kuri netiks mano padėčiai.

Linkiu, Kutai, kad tave lydėtų Viltis visais neaprėpiamai įvairiais pavidalais ir nebaugintų Pražūtis.

Su meile
Bogusas

Įsivaizduoju gerąjį Kutą prie jūros per lietų, jo susivėlusius plaukus taršo šiaurrytys, pučiantis nuo Baro užutėkio į Butbėjų. Kutas, iškėlęs aukštyn mano laišką, kalba vieną iš savo keistųjų maldų jūrai, už jo nugaros – tušti Pilsberių rūmai, ištisos virtinės kambarių jo vienatvės žaismui.

Pamenu tos smagios vasaros pabaigą, kai susikraustėme į valčių namelį su mažomis dviaukštėmis lovomis.

– Viršuje ar apačioje, Bigi?

– Pats lipk tenai...

Atėjus rudeniui Pilsberiai jau buvo iškeliavę namo, ir Kutas karaliavo didžiajame name.

Vienas iš jaunesniųjų sūnų paskambino pranešti, kad galbūt atvažiuos.

– Ar mano motina jau išvykusi, Kutai?

– Taip, Bobi.

– Nebus ir tetos Rutos, ar ne?

– Tikrai taip, pone.

– Na, Kutai, manau, tu jau persikėlei į didįjį namą. Nenorėčiau tavęs iškraustyti, tad mes apsistosime valčių namelyje.

– Kas tie mes, Bobi?

– Aš su drauge, Kutai. Bet būsiu dėkingas, jeigu tėvui pasakysi, kad savaitgalį leidau vienas.

– Atsiprašau, Bobi, valčių namelis užimtas. Ten gyvena mano draugai. Bet dar pora miegamųjų didžiajame name galima būtų lengvai...

– Pakaks vieno miegamojo, Kutai. Su dvigule...

Biliardo kambaryje Bigi su Kolmu mėgino užkurti ugnį, o mes su Kutu stumdėme rutulius.

– Šį rudenį nebus taip ramu, – liūdnai tarė Kutas, – mat keli Pilsberių vaikai jau pasiekę dulkinimosi amžių. Savaitgaliais jie vežiosis savo mergas. Bet po lapkričio jiems bus per šalta.

Didžiulis namas iki šiol buvo šildomas vien anglių ar malkų krosnimis ir židiniais. Kutas labiausiai mėgo žiemas, kai visa namo erdvė priklauso jam vienam; visą dieną jis krapštydavosi su malkomis ir anglimis, kraudamas jų tiek, kad ugnis kūrentųsi per naktį ir tamsiajame kambaryje neužšaltų chemikalai. Kolmas pavakarieniavęs su Kutu ten darbuodavosi prie nuotraukų ciklo, kaip Kolmas prieplaukoje į miltus trina jūrinį žieduotąjį kirminą. Štai traiško jį batu, kapoja kiaukuto šuke; štai reikalauja kito kirmino.

Tamsiajame kambaryje Kolmas liaudavosi kalbėjęs, tik stebėdavo Kuto chemikalų vonelėse ryškėjantį savo atvaizdą. Jo visiškai nestebino tas po vandeniu gimstantis portretas: stebuklai jam atrodė savaime suprantami; didesnį įspūdį darė dar viena galimybė pamatyti sumaitotą vikšrą.

Dar Kutas padarė nuotrauką iš dviejų negatyvų: viename Kolmas ant prieplaukos liepto, antrame tik lieptas maždaug tuo pa-

čiu kampu. Prieplaukos kontūrai liko šiek tiek neryškūs, nes du atvaizdai nesutapo visiškai tiksliai, – Kolmas atrodė esąs ir ant liepto, ir po juo, medienos raštas dengė jo rankas ir veidą, kūnas tarsi išklotas lentomis. Tačiau jis sėdėjo (kaip? pakibęs erdvėje?). Tas vaizdas mane pribloškė, nors Bigi nepatiko ir aš jai pritariau, nes medinis berniukas atrodė keistai negyvas. Užsiminėme Kutui apie neįtikėtiną paranoją, kurią išgyveni dėl savo vaikų. Kutas parodė nuotrauką Kolmui, bet šiam nebuvo įdomu, nes kirmino joje neįžiūrėjo.

Merginai, kurią Bobis Pilsberis atsivežė savaitgaliui, viskas atrodė „beveik kaip paveiksle".

– Nelė dailininkė, – paskelbė Bobis mums visiems.

Septyniolikmetė Nelė atsiliepė:

– Na, mokausi.

– Gal dar morkų, Nele? – pasiūlė Kutas.

– Kiek vienatvės toje fotografijoje, – pasakė ji Kutui tebežiūrėdama į Kolmo nuotrauką, kur jo veidas po lieptu. – Žinai, ši vieta – turiu galvoje žiemą – turbūt neblogai dera su tavo vizija.

Kutas lėtai kramtė suprasdamas, kad mergina „užsikabino".

– Mano vizija? – paklausė jis.

– Na taip, – ėmė aiškinti Nelė, – juk supranti, ką noriu pasakyti. Su tavo požiūriu į pasaulį, taip sakant.

– Aš nesu vienišas, – tarė Kutas.

– Esi, tikrai esi, Kutai, – įsiterpė Bigi.

Kolmas – tikrasis Kolmas, be medžio rievių ant veido, – išliejo pieną. Bigi pasisodino jį ant kelių ir leido paliesti papą. Šalia sėdėjo ją įsimylėjęs Bobis Pilsberis.

– Ta nuotrauka visiškai nebūdinga Kutui, – pasakiau Nelei. – Toks literatūriškas vaizdas būna retai, ir Kutas beveik niekada taip atvirai nenaudoja dvigubos ekspozicijos.

– Ar galėčiau pamatyti daugiau tavo darbų? – paklausė Nelė.

– Na, – tarė Kutas, – jeigu tik rasiu.

– Gal užtektų, kad Bogusas apie juos papasakotų, – pasiūlė Bigi.

– Eik po velnių, Bigi, – atkirtau, ir ji nusijuokė.

– Neseniai parašiau kelis apsakymus, – pareiškė Bobis Pilsberis.

Paėmiau Kolmą iš Bigi ir pastačiau ant stalo, atsukęs į Kutą.

– Eik pas Kutą, Kolmai, – tariau. – Pirmyn...

Ir Kolmas su netramdomu džiugesiu patraukė per mišrainę, nors ryžius apėjo.

– Bogusai... – pasipiktino Bigi, tačiau kitame stalo gale išskėtęs rankas Kolmo pasitikti atsistojo Kutas, o vaikas tuo metu žengė prie jo per moliuskų kriaukles ir kukurūzų burbuoles.

– Eikš pas Kutą, – tarė Kutas. – Čionai, čionai. Nori dar nuotraukų pasižiūrėti? Nagi, ateik...

Kolmas kluptelėjo lipdamas per krepšį su bandelėmis, ir Kutas stvėrė jį, pakėlė aukštyn ir apsalusį nusinešė į tamsųjį kambarį, o mergina, vardu Nelė, ištikimai nusekė iš paskos.

Bobis Pilsberis žiūrėjo, kaip Bigi stumia savo kėdę nuo stalo.

– Gal galiu padėti tau sutvarkyti indus? – paklausė.

Linksmai gnybtelėjau Bigi po stalu; Bobis pamanė, kad ją užliejęs raudonis skirtas jam. Ėmė nerangiai graibyti indus nuo stalo, o aš patraukiau į tamsųjį kambarį žiūrėti, kaip Kutas apsuks galvą Bobio merginai. Man išeinant ir paliekant Bigi su tuo vapančiu būsimuoju meilužiu, ji parodė komišką grimasą, lyg degtų iš geismo Bobiui.

Vėliau, kai Kutas su Kolmu užmigo pagrindiniame miegamajame, Bobis Pilsberis ir jaunoji Nelė susitaikė arba ne, o mums atsidūrus valčių namelio lentynose Bigi širdo.

– Bogusai, jis tiesiog tobulas, puikus berniukas, – kalbėjo ji. – Tau nederėjo palikti manęs vienos su juo.

– Bigi, ar tik nenori pasakyti, kad sumetei virtuvėje greituką?

– Ak, užsičiaupk, – ji sujudėjo ant apatinio gulto.

– Ar jis iš tiesų bandė, Bigi?

– Klausyk, – tarė ji šaltai. – Tu žinai, kad nieko nebuvo. Tiesiog tu padarei taip, kad tam vaikui būtų nejauku.

– Atsiprašau, Bigi, tikrai atsiprašau. Tik pakvailiojau...

– Sutinku, man tai paglostė savimeilę, – pasakė Bigi ir ilgokai patylėjo. – Sakyčiau, buvo visai puiku. Jaunas vaikis, ir tikrai užsigeidęs manęs.

– Tave tai stebina?

– O tave? – paklausė ji. – Neatrodo, kad labai domėtumeis.

– Ak, Bigi...

– Ne, tu nesidomi, – kalbėjo ji. – Turėtum, Bogusai, labiau pastebėti, kad manim domimasi, ir tuo nepiktnaudžiauti.

– Bigi, šitas vakaras paprasčiausiai buvo nevykęs. Tik pažiūrėk į Kutą su ta mergaite Nele...

– Ta besmegenė šliundra...

– Bigi! Jauna mergina...

– Kutas – vienintelis tavo draugas, kuris man patinka.

– Na, tai neblogai. Ir man Kutas patinka.

– Bogusai, aš galėčiau šitaip gyventi. O tu?

– Kaip Kutas?

– Taip.

– Ne, Bigi.

– Kodėl?

Susimąsčiau.

– Kad jis nieko neturi savo? – paklausė Bigi, bet tai buvo kvaila mintis; šiaip ar taip, man tai visiškai nerūpėjo. – Atrodo, kad jam nereikalingi jokie žmonės?

Ji kapstėsi vis arčiau.

– Kad jis ištisus metus gyvena prie vandenyno?

Nieko bendra su tuo, apie ką kalbėjome, pagalvojau pats sau.

– Kad gali galvoti tik apie savo fotografijas ir nesukti galvos dėl gyvenimo?

Tokia jau ta Bigi, jei ko nors imasi, tai nepaliks nebaigusi. Pamiršau klausimą.

– Vadinasi, Bigi, galėtum čia gyventi su Kutu? – paklausiau, ir ji nutilo.

– Sakiau, kad galėčiau šitaip gyventi, – paskui atsiliepė. – Ne su Kutu. Su tavimi. Bet taip, kaip gyvena Kutas.

– Aš nemoku tokių darbų, – tariau, – negalėčiau nieko prižiūrėti. Turbūt nemokėčiau net saugiklio pakeisti tokiame sudėtingame name...

– Kalbu ne apie tai, – atsakė Bigi. – Turiu galvoje, ar būtum toks viskuo patenkintas kaip Kutas. Toks, žinai, *ramus*?

Žinojau.

Rytą nuo apatinio Bigi gulto pro valčių namelio liuką stebėjome Kutą su Kolmu. Per atoslūgį atsitraukęs vanduo paliko didžiausius dumblo plotus, ir Kutas vedė Kolmą jų tyrinėti, nešdamasis fotoaparatą ir šiurkštų maišą visokioms jūros paliktoms įdomybėms rinkti.

Didžiojo namo pusryčių kampe Bigi patiekė blynų su mėlynėmis tylinčiam Bobiui Pilsberiui, susinervinusiai Nelei, Kutui ir iš pasididžiavimo net išsipūtusiam Kolmui. Visi galėjome gėrėtis maišo turiniu: stambaus moliusko kiaukutas, rajos uodega, permatomas, plonas lyg popierius builio skeletas, negyva žuvėdra, nutraukta ryškiasnapės žuvėdros galva ir apatinis žandikaulis – gal ruonio, gal avies, o gal žmogaus.

Po pusryčių Kutas sudėliojo tas liekanas į mūsų lėkštes ir nufotografavo lyg kokią paslaptingą žmogėdrų puotą. Nors Nelės domėjimasis fotografija, regis, tuo ir baigėsi, mačiau, kaip Bigi stebi Kutą, kantriai dėliojantį savo natiurmorto dalis. Kolmui, matyt, tai buvo logiška žaidimo tąsa.

– Ar fotografuoji aktus? – paklausė Nelė.

– Modeliai brangiai kainuoja, – tarė Kutas.

– Na, paprašytum savo draugų, – patarė Nelė šypsodamasi.

– Bigi? – paklausė Kutas, bet pažvelgė į mane. Aš laikiau Kolmą – aukštyn kojom, galvą atrėmęs į biliardo stalą.

– Ką aš žinau, – atsakiau. – Klausk *jos*.

– Bigi! – šūktelėjo Kutas.

Ji darbavosi virtuvėje su keptuvėmis, likusiomis po pusryčių. Bobis Pilsberis ir Nelė kitame svetainės gale žaidė su ilgomis biliardo lazdomis.

– Ar pozuotum man, Bigi? – girdėjau jį klausiant virtuvėje.

Bobis Pilsberis mojavo lazda lyg meškere, Nelė lankstė savąją kaip lanką, o aš staiga susivokiau, koks įraudęs vargšo aukštyn kojom apversto Kolmo veidas. Kuo skubiausiai pastačiau vaiką ant biliardo stalo ir išgirdau Kutą atsargiai pridurant:

– Na, žinai, nuoga...

– Taip, Kutai, luktelėk, – tarė Bigi. – Tuoj baigsiu tuos indus...

Tačiau Kutas labiau pavydėjo vaikų, o ne žmonų. Kartais man sakydavo daugiau galvojąs apie atžalą, o ne apie porą. Nors Bigi jam patiko, man atrodo, Kolmas jį domino labiau. Neretai klausdavo, ką veikiu su Kolmu; labai stebėdavosi, kad prieš atsakydamas turiu gerokai pagalvoti. Galėjau jam pasakyti tik tiek, kad vaikai keičia gyvenimą.

– Na žinoma, turi keisti, – pritarė jis.

– Turiu galvoje – dėl jų tampi paranojiškas.

– Tu visada buvai paranojiškas.

– Bet kai turi vaikų, viskas kitaip, – atsakiau nežinodamas, kaip paaiškinti tą skirtumą.

Kartą apie tai rašiau Merilui. Aiškinau, kad vaikai priverčia staiga pasijusti mirtingam; žinoma, Merilas Overturfas tokių dalykų tikrai nejaučia, jis man taip nieko ir neatsakė. O aš tiesiog norėjau pasakyti, kad imi pastebėti, kaip keičiasi tai, kas tau svarbu. Pavyzdžiui, anksčiau mėgdavau motociklus; kai gimė Kolmas, nebegalėjau jais važinėtis. Nemanau, kad tai paprasčiausia atsakomybė; tiesiog vaikai suteikia laiko pojūtį. Atrodė, lyg anksčiau niekada nesuvokdavau, kaip slenka laikas.

Be to, Kolmas man žadino tokį tarsi nenatūralų jausmą. Kitaip tariant, troškau užauginti jį savotiškoje aplinkoje, kuri būtų panaši į tikrą, tačiau dirbtinė – tartum kokia ganykla ar aptvaras, bet ne ta siaubinga realybė, kurioje gyventi taip nesaugu. Užauginti tarsi po gaubtu! Sukurti jam draugų, sugalvoti patinkantį darbą, pateikti nedidelių problemų, imituoti sunkumus (tik ne per daug), parinkti keletą gerai apgalvotų

grėsmių, pasirūpinti, kad galų gale jis laimėtų, – visko su saiku ir apdairiai.

– Vadinasi, nori ganyti jį lyg kokią karvę? – paklausė Kutas. – Gerai, bet juk iš jo išaugs mažas buliukas, ar ne?

– Galvijai gyvena *saugiai*, Kutai, ir jie būna *patenkinti*.

– Galvijai yra galvijai, Bogusai.

Bigi pritarė Kutui. Kai Kolmui leidome važinėti triratuku po mūsų kvartalą, negalėjau nustygti iš nerimo. Bigi sakė, kad to reikia, kad vaikas įgaus pasitikėjimo savimi. Šitai žinojau; tačiau vis tiek tūnodavau krūmuose prie namų ir paslapčia jį stebėdavau. Įsivaizdavau, kad tėvas – tarsi angelas sargas. Kai Kolmas pamatydavo mane, nulenkusį šaką ir spoksantį pro gyvatvorę, sakydavau, kad man rūpi gyvatvorė. Kai ko joje ieškau; mėgindavau ir Kolmą sudominti tokiu saugiu tyrinėjimu. Tai kur kas geriau nei triratuku lėkti tiesiai į pavojų! Eikš, ramaus gyvatvorės gyvenimo niekas netrikdo.

Net aptikau vietą, kur aplinka man atrodė saugiai prižiūrima, – Ajova Sičio zoologijos sodą. Ten negalėjo būti jokios mirties ir gyvenimo kovos.

– Mes visada čia einame, – skųsdavosi Kolmas.

– Argi tau nepatinka gyvūnai?

– Patinka... – Bet žiemą jų ten likdavo vos keturi penki. – Mamytė vedasi mane *tenai*, – sakydavo Kolmas, rodydamas į Ajova Sičio centrą ir universiteto pastatus kitapus upės.

– Ten tik žmonės, – atsakydavau jam. – Meškėnų nėra.

Tik žmonės; jeigu nueitume ten, galbūt išvystume kai kuriuos verkiant – ar ką nors dar blogiau.

Todėl grįždamas iš *Peoples Market* vesdavausi Kolmą per zoologijos sodą. Lapkričio mėnesį, kai beždžionės jau buvo iškeliavusios į pietus ar persikėlusios vidun, o mes su Bigi jau savaitę laukėme mano įsižeidusio tėvo atsakymo, su Kolmu nešėmės namo pusryčių duonos ir zoologijos sode palikome didžiąją jos dalį.

Šerdamas begėdžius meškėnus, visą tą niurnančią gaują akmenų garde, Kolmas vis jaudindavosi, kad mažesniesiems duonos nekliūva.

– Va tam, – sakydavo jis, pirštu rodydamas į bailesnįjį, ir aš mėgindavau mažajam niekšeliui pakišti duonos gumulą. Kaskart pirmas prišokdavo kuris riebesnis ir įžūlesnis, krimstelėdavo bailiui į užpakalį, čiupdavo duoną ir laukdavo dar. Ar dera vaikui šitai matyti?

O tas nusišėręs bizonas, atrodantis lyg paskutinysis buivolas? Kojos plonos tarsi kokio nevikraus vandenyje braidančio paukščio, keršas kailis krinta gabalais kaip nuo seno baldo, kurį reikia apmušti iš naujo, – tokia didžiulė svirduliuojanti sofa su sprūstančiais lauk viduriais.

Arba sušalęs, raukšlėtas lokys mūriniame urve, jam pakabinta automobilio padanga, su kuria jis niekada nežaidžia, aplinkui pilna šlykščių dvokiančių jo paties blynų.

– Kam ta padanga? – pasidomėjo Kolmas.

– Lokiui žaisti.

– Kaip?

– Na, suptis ant jos, stumdyti...

Tačiau nestumdoma ir nesūpuojama padanga tarsi pajuokai kybojo virš amžinai snaudžiančio lokio. Ir pats žvėris tikriausiai gyveno apimtas abejonių, kam ji skirta. Man vis dažniau kildavo klausimas, ar zoologijos sodo aplinka tinka Kolmui; gal iš tiesų vaikui geriau būtų miesto gatvėse.

Ir tada, tą lapkritį, nutiko katastrofa ančių tvenkinyje, kur su Kolmu šiaip jausdavausi geriausiai. Suodžių baltumo naminės antys irstėsi drumstame tvenkinyje, laukdamos metamų trupinių, o mes šituo metų laiku laukėme nuostabių lankytojų – drąsių, ryškiaspalvių laukinių ančių, skrendančių į pietus. Per Ajovą Vidurio Vakaruose skrenda migruojantys paukščiai, ir Ajova Sičio zoologijos sodo tvenkinys tikriausiai vienintelė vieta nuo Kanados iki Meksikos įlankos, kur antis gali pailsėti be baimės, kad į ją kas taikysis šauti. Dažnai stebėdavome, kaip jos ten tupia: atskridęs pulkas atsargus, pirma pasiunčia žemyn žvalgę, kad ištirtų padėtį, ši sukvarkia pranešdama kitoms, kad čia saugu. Tai būdavo naujiena visam zoologijos sodui – niūrius jo įnamius iš-

judindavo atvykėlės iš tikrojo pasaulio: raudonakės, didžiosios antys, žilanugarės, kryklės žalsvai mėlynais sparnais ir dailiosios miškinės antys.

Tą lapkričio dieną laikiau Kolmą už rankos ir žiūrėjau į besileidžiantį iš dangaus ančių trikampį; įsivaizdavau, kaip pavargęs ir nusikamavęs pulkas tikisi poilsio, juk taip sunkiai perskrido Didžiuosius ežerus, buvo medžiojamas Dakotoje, jo laukė pasalos Ajovoje! Žvalgė nutūpė lyg su pačiūžomis ant stiklo, narsiai kryktelėjo senmergėms antims pakrantėje, padėkojo Dievui, kad čia neaidi kanonada, ir šūktelėjo savąjį būrį apačion.

Paukščiai puolė žemyn ardydami skrydžio rikiuotę, galingai plakdami sparnais, be atodairos taškydami vandenį ir nesiliaudami stebėtis gausybe jo paviršiuje plaukiojančių duonos trupinių. Bet viena antis tebekybojo danguje. Ji skrido nelygiai, žemyn leidosi nevikriai. Rodos, kitos antys padarė jai tvenkinyje vietos, ir ši smigo žemyn taip staigiai, kad Kolmas įsikibo mano kojos tartum išsigandęs, kad ta antis krinta ant mūsų kaip bomba. Matyt, sugedo jos tūpimo mechanizmas, lūžo sparnų valdymo prietaisai, sutriko regėjimas. Ji leidosi per daug statmenai, vangiai krypdama į šalį, mėgino ištaisyti padėtį, bet, praradusi visą antišką grakštumą, bloškėsi į tvenkinį tartum akmuo.

Nuo kranto pasigirdo užjaučiamas vietinių ančių kvaksintis choras; prisiglaudęs prie manęs Kolmas krūptelėjo. Tvenkinyje iš vandens kyšojo maža nukritusios anties uodegėlė, aplink plūduriavo kelios plunksnos. Dvi antys iš jos buvusio būrio prisiyrė arčiau, bakstelėjo nelaimėlę ir paliko plaukioti lyg plunksnuotą plūdę. Jos draugės nerimastingai puolė prie duonos trupinių, nes baiminosi, kad bet kurią akimirką gali pasirodyti smarkus šuo, pasiryžęs nuplaukti ir ištraukti jų bendrakeleivę. Gal jie čia šaudo su duslintuvais? Mirties ironija užslinko ant Ajova Sičio zoologijos sodo.

Kolmui tepasakiau:

– Kvaila antis.

– Ar ji negyva? – paklausė jis.

– Ne ne, – atsakiau. – Ji tik žvejoja, ieško maisto dugne.

Ar nereikėjo pridurti: jos gali ilgai išbūti nekvėpuodamos?

Kolmo neįtikinau.

– Ji negyva.

– Ne, – vėl paprieštaravau. – Ji tik norėjo pasirodyti. Juk ir tu kartais nori pasirodyti.

Kolmas delsė išeiti. Spausdamas rankose apžnaibytą duonos kepaliuką, vis gręžiojosi į nesėkmingai nusileidusią antį – buvusią aukštojo pilotažo meistrę, keistai ieškančią maisto dugne. Kam prireikė tokios savižudybės, klausiau savęs. O gal ji buvo pašauta, daugybę kartų tūpė narsiai kęsdama skausmą ir pagaliau neišlaikė? Gal ore ją priveikė kokios natūralios priežastys? Ar apėmė girtumas, jei paskutinį kartą lesė rūgstančias sojos pupas?

– Bogusai, – pasakė Bigi, – kai ketini eiti į zoologijos sodą, pirk du kepaliukus duonos, tada vienas liks mums.

– Mes puikiai pasivaikščiojome, – tariau. – Lokys miegojo, meškėnai pešėsi, buivolas mėgino užsiauginti naują kailį. Ir dar tos antys, – pridūriau kumštelėdamas grėsmingai pritilusiam Kolmui. – Matėme, kaip kvaila antis krito į tvenkinį.

– Negyva antis, mamyte, – iškilmingai paskelbė Kolmas. – Ji užsimušė.

– Kolmai, – pasilenkiau prie jo, – iš kur tu žinai, ar ji negyva?

Bet jis žinojo kuo puikiausiai.

– Kai kurios antys tiesiog miršta, – tarė Kolmas; su manim jis elgėsi kantriai, bet jau irzo. – Tiesiog pasensta ir miršta, ir tiek. Ir gyvūnai, ir paukščiai, ir žmonės, – aiškino jis. – Jie tiesiog pasensta ir miršta.

Ir pažvelgė į mane su didžiausia užuojauta, aiškiai liūdėdamas pribloškęs tėvą tokia žiauria tiesa.

Tuo metu suskambo telefonas, ir klaikūs reginiai galvoje užgožė viską: tėtis, parengęs penkių minučių kalbą, Bigi laiškų analizė emocinės pusiausvyros aspektu, aname laido gale papsinti pypkė. Esu tikras, kad jo tabakas skleidžia aukščiausio lygio racionalumą. Ajovoje vakarienės metas, Naujajame Hampšyre – popietinė

kava; skambutis atitinka jo darbotvarkę, tai jam būdinga. Bet būdinga ir Ralfui Pakeriui, kviečiančiam save vakarienės.

– Nagi, atsiliepk, – tarė Bigi.

– Tu atsiliepk, – pasakiau. – Tu parašei tuos laiškus.

– Ragelio aš nekelsiu, Bogusai, ypač kai pavadinau tėvą pimpiu.

Žiūrėjome į skambantį telefoną, tuo tarpu Kolmas užsiropštė ant virtuvinės kėdutės, kad galėtų pasiekti ragelį.

– Aš atsiliepsiu, – pareiškė jis, bet mes abu su Bigi puolėme prie jo, kol jis dar nepaėmė ragelio.

– Tegu skamba, – pasakė Bigi; ji pirmą kartą atrodė išsigandusi. – Bogusai, kodėl jis negali tiesiog skambėti?

Taip ir palikome. Ištvėrėme tą skambėjimą.

– Na, juk įsivaizduoji jį? Alsuojantį į ragelį? – tarė Bigi.

– Galvą guldau, jis baisiai niršta, – atsakiau. – Pimpis.

Tačiau vėliau, kai Kolmas iškrito iš lovos ir prapliupo bliauti – ir jam būtinai reikėjo prisikasti iki plačios Bigi krūtinės ir dar sulaukti paguodos dėl ypatingo, su zoologijos sodu susijusio baisaus sapno, pasakiau:

– Lažinuosi, Bigi, kad tai buvo tik Ralfas Pakeris. Tėvas mums neskambintų. Jis parašytų – parašytų visą suknistą rašinį.

– Ne, – atsiliepė Bigi. – Tai buvo tavo tėvas. Ir daugiau jis niekada neskambins.

Jos balse išgirdau pasitenkinimą.

Tą naktį Bigi atsirėmė nugara į mane ir pratarė:

– Tegu skamba.

O aš sapnavau. Sapnavau, kad „Ajova“ žaidžia svečiuose ir mane pasiėmė kartu. Pasikvietė mane pradėti rungtynių. Iš savosios zonos gilumos bėgau per visą aikštę, kad stebuklingai pelnyčiau tašką. Pakeliui buvau siaubingai talžomas, kapojamas pusiau, ketvirčiuojamas, triuškinamas, malamas ir naikinamas; vis dėlto kažkaip ištrūkau, sužalotas, bet vis dar ant kojų, ir įsisukau į dar neliestą priešininko zoną.

Ir štai pabaiga: „Ajovos“ palaikymo grupės šokėjos išneša mane iš aikštės, tempia palei šoninę liniją, pro nirštančius, patyčiomis plūstančius priešininko aistruolius. Mažutės, megztukais apsitempusios nimfos gabena mane tolyn; mano kruvina, beveik visiškai suglebusi ranka brūkščioja vienai jų per vėsias rausvas kojas; kažkaip vienu metu jaučiu ir odos lygumą, ir dilgčiojimą. Apsvaigęs žvelgiu į jaunus, ašarotus tų mergaičių veidus; viena savo plaukais šluosto man veidą, tikriausiai mėgindama nuvalyti žolės dėmę nuo nosies ar ištraukti į smakrą įsmigusį sportbačio dyglį. Tuneliu, primenančiu žarną, šios stiprios merginos neša mane po stadionu. Aidi jų aukšti balsai, veriami šauksmai persmelkia mane labiau negu skausmas. Pasiekiame kažkokį drobe užtiestą stalą, jos guldo mane, nuima į kūną įsirėžusius apsauginius šarvus, baisisi žaizdomis ir aimanuoja. Virš mūsų dusliai gaudžia stadionas. Merginos prausia mane drėgnomis kempinėmis. Mane ištikęs šokas, imu drebėti; bijodamos, kad nesušalčiau, merginos gulasi ant manęs.

Man taip šalta, kad sapnuoju kitą sapną: su tėvu medžioju antis, tūnau pasaloje Naujojo Hampšyro pakrančių pelkėse. Svarstau, kokio esu amžiaus: šautuvo neturiu, kai pasistiebiu ant pirštų galų, vos pasiekiu tėvo kaklą.

Jis sako:

– Elkis ramiai.

Ir priduria:

– Dieve, kad aš dar kada imčiau tave kartu.

Aš galvoju: *Kad aš su tavim eičiau!*

Šituos žodžius tikriausiai ištariau balsu, nes Bigi atsiliepė:

– Su kuo kalbi?

– Ką, Bigi?

– Tegu skamba, – pasakė ji ir vėl užmigo.

O aš gulėjau atsimerkęs ir mąsčiau apie siaubingą būtinybę ieškotis tikro darbo. Užsidirbti pragyvenimui... Pats posakis lyg tie nešvankūs pasiūlymai, kurių pilna ant vyrų tualeto sienos.

17
Mąstymai apie vandens metodo nesėkmę

Užsirašyti į daktaro Žano Klodo Vinjerono priėmimą – nemaloni procedūra. Seselei, atsiliepiančiai telefonu, nerūpi klausytis, kas tave kamuoja; jai tik svarbu žinoti, ar paskirtas laikas tau tinka. Na, netinka. Ką gi, ji apgailestauja. Tada pasakai, kad prisitaikysi.

Vinjerono kabineto laukiamasis patogus. Ant sienos kabo įrėmintas senas Normano Rokvelo *The Saturday Evening Post* viršelis; dar yra Bobo Dylano plakatas. Be to, galima paskaityti *McCall's, The Village Voice, The New York Times, Reader's Digest* ar *Ramparts,* bet niekas neskaito. Visi stebi Vinjerono seselę, kurios klubas, užpakalis ir sukamoji kėdė kyšo iš sekretorės užkaborio. Dar klausosi, kai ji paprašo papasakoti, kas jus kamuoja. Aiškėja tam tikra schema.

– Kodėl norite apsilankyti pas gydytoją?

Padrikas šnibždesys.

– Ką?

Garsesnis padrikas šnibždesys.

– Kiek laiko šlapimas toks?

Koks? – miršta iš noro paklausti visi, kurie apsimeta skaitantys.

Urologija – tokia bjauri ir atgrasi sritis, kad dvasiai palaikyti kartu atsivedžiau Tulpen. Kabinete išvydau įprastą dėlionę. Šlapimo spalvos mergaitė sėdėjo susigūžusi prie motinos, tikriausiai nesišlapino jau ištisas savaites. Pribloškianti jauna mergina, apsivilku-

si vien odiniais drabužiais, sėdėjo atokiau su *The Village Voice*. Jokių abejonių – užsikrėtusi. Prie durų kretėjo senis, jo vamzdeliai, vožtuvėliai ir čiaupeliai turbūt tokie seni ir prastai veikiantys, kad jis tikriausiai šlapinasi per bambą į plastikinį maišelį.

– Kodėl norite apsilankyti pas gydytoją?

– Vandens metodas neveikia.

Laukiamajame sukyla didžiausias smalsumas.

– Vandens metodas?

– Neveikia. Visiškai.

– Suprantu, pone...

– Tramperis.

– Ar jums skauda, pone Tramperi?

Jaučiu, kaip nerimauja motina su ištinusia dukra; oda apsitaisiusi mergina tvirtai sugniaužia laikraštį.

– Truputį...

Mįslingas atsakymas, laukiamasis nebegali tverti.

– Prašom pasakyti, kas konkrečiai...

– Jis užsikimšęs.

– Užsikimšęs?

– Aklinai užsikimšęs.

– Suprantu. Užsikimšęs... – Ji peržvelgia mano kortelę, ilgą aklino užsikimšimo istoriją. – Ar anksčiau turėjote tokių problemų?

– Pasauliniu mastu. Nuo Austrijos iki Ajovos!

Laukiamajam tokia visą pasaulį aprėpianti liga daro įspūdį.

– Suprantu. Ar anksčiau konsultavotės su daktaru Vinjeronu?

– Taip.

Nepagydomas, nusprendžia laukiamasis. Vargšas vaikinas.

– Ar šiuo metu ką nors vartojote?

– Vandenį.

Seselė pakelia galvą; aišku, ji nėra girdėjusi apie vandens metodą.

– Gerai, – sako. – Gal prisėstumėt, daktaras Vinjeronas jus netrukus priims.

Eidamas per laukiamąjį pas Tulpen pamačiau, kad motina man maloniai šypsosi, mergaitė spokso, pribloškianti jauna mergina sėdi užsikėlusi koją ant kojos ir galvoja: jeigu užsikimšę aklinai, prie manęs nesiartink. Tik vargšas senukas su neveikiančiais vamzdeliais nereaguoja, tikriausiai neprigirdi, o gal visiškai kurčias ar šlapinasi per ausį.

– Man rodos, – sušnibždėjo Tulpen, – kad tau viso šito jau gana.

– Ko gana? – paklausiau per daug garsiai.

Motina įsitempė; mergina sušiugždeno puslapius; senis nepatogiai pasikreipė ant kėdės, jo klaikūs viduriai suteliūskavo.

– *Šito*, – sušnypštė Tulpen, plekšnodama kumščiu per skreitą. – Šito, – tarė atsargiu judesiu aprėpdama visą tą šlapinimosi kankinių kolekciją.

Gydytojų kabinetuose visada atsiranda ypatingas brolybės jausmas, bet specialisto laukiamajame intymumas tik kliudo. Esama klubų, kur renkasi veteranai, žmonės su aukštu intelekto koeficientu, lesbietės, buvę bendramoksliai, motinos, pagimdžiusios trynukus, vinkšnų saugotojai, rotariečiai, respublikonai ir neomaoistai; o šitas sambūris dirbtinis, čia žmonės, kurie turi vargo šlapindamiesi. Vadinkite mus vinjeronistais! Galėtume susitikti kartą per savaitę, rengti parodas ir konkursus – tokias šlapinimosi laimėjimų varžybas.

Paskui iš slaptųjų kabineto vidurių į laukiamąjį įžengė daktaras Žanas Klodas Vinjeronas, plačiai paskleidęs tamsų *Gauloises* kvapą. Mes, vinjeronistai, sėdėjome apimti didžiai pagarbios baimės: kuris iš mūsų bus pašauktas?

– Ponia Kalen, – tarė Vinjeronas.

Motina nervingai atsistojo ir įspėjo dukterį gražiai elgtis, kol jos nebus.

Vinjeronas nusišypsojo Tulpen. Tie nepatikimi prancūzai!

– Laukiate priėmimo? – paklausė jos.

Svetima šiame vinjeronistų susibūrime, Tulpen pažvelgė į jį nieko nesakydama.

– Ne, ji su manimi, – pasakiau Vinjeronui. Jiedu su Tulpen nusišypsojo.

Gydytojui išėjus su ponia Kalen, Tulpen sušnibždėjo:

– Nemaniau, kad jis taip atrodo.

– Kaip atrodo? – paklausiau. – O kaip turi atrodyti urologai? Kaip šlapimo pūslės?

– Jis neatrodo kaip šlapimo pūslė, – atsakė Tulpen; daktaras padarė jai įspūdį.

Mergaitė droviai sėdėjo klausydamasi mūsų. Jei ligonė – jos motina, galvojau, kodėl vaikas toks ištinęs ir geltonas? Maniau, kad jos išvaizda – tai pasekmė, nes negali šlapintis. Maždaug Kolmo amžiaus, galvojau. Jai buvo baugu vienai, sėdėjo neramiai, žvilgčiodama į seselę ir stebėdama senį. Atrodė vis liūdnesnė, tad pamėginau ją užkalbinti ir nuraminti.

– Ar eini į mokyklą?

Tačiau galvą pakėlė dailioji mergina odos drabužiais. Tulpen tiesiog spoksojo į mane, o vaikas nekreipė dėmesio į klausimą.

– Ne, neinu, – tarė nustebusi odinė mergina, žvelgdama kiaurai mane.

– Ne ne, – pasakiau jai, – ne jūs.

Dabar į mane įsispoksojo mergaitė.

– Klausiau tavęs, – bakstelėjau pirštu. – Ar eini į mokyklą?

Ji sutriko ir pajuto grėsmę; matyt, jai buvo prisakyta niekada nesikalbėti su nepažįstamais žmonėmis. Oda vilkinčioji šaltai žvelgė į vaikų tvirkintoją.

– Mama greitai sugrįš, – pasakė Tulpen mergaitei.

– Jos šlapime yra kraujo, – pranešė mums vaikas.

Pasisukusi su kėde, į laukiamąjį išlindo seselė; man mestas skubrus žvilgsnis sakė, kad, ko gero, mano smegenys taip pat aklinai užsikimšusios.

– Ak, mamai viskas bus gerai, – pasakiau mergaitei. Ji abejingai linktelėjo.

Pribloškianti oda apsišarvavusi mergina žiūrėjo į mane lyg duodama aiškiai suprasti, kad jos šlapime kraujo nėra, tad ne-

klausinėk. Tulpen susivaldė nekikenusi ir įžnybo man į šlaunį; aš liežuviu tyrinėjau gomurį.

Tuo metu senis, iki šiol tylėjęs, staiga išleido keistą garsą, tai buvo lyg nevykusiai nuslopintas atsiraugėjimas ar užspaustas bezdalas, o gal galingai girgžtelėjo pasisukdamas visas jo stuburas; jam mėginant atsistoti ant palaidų marškinių ties pilvu išvydome besiplečiančią svylančio sviesto spalvos dėmę, o kelnės prilipo prie liesų šlaunų. Jis susverdėjo, ir aš vos spėjau jį pagauti. Senukas buvo kone besvoris, laikyti jį stačią buvo visiškai nesunku, bet aplink pasklido baisi smarvė, pats jis laikė suspaudęs pilvą – po marškiniais kažką turėjo. Atrodė dėkingas, bet be galo sumišęs ir tepajėgė išlementi:

– Į tualetą, prašom... – mostelėjo kaulėtu riešu Vinjerono kabineto gilumon.

Jo marškiniai siurbė dvokiantį skystį kaip sugeriamasis popierius, dėmės fone įžiūrėjau keisto maišelio ir žarnelės kontūrus.

– Tas prakeiktas daiktas visada išsilieja, – kalbėjo jis man, kol kuo skubiausiai vedžiau jį prie seselės, kuri kaip tik rangėsi iš savo kėdės.

– Ak, pone Krodi, – nepatenkinta ėmė bartis seselė, stverdama jį man iš rankų lyg tuščiavidurę lėlę. Nutempė pacientą ilgu koridoriumi, irzliai man mostelėjusi grįžti į laukiamąjį ir toliau jį peikdama. – Turėtumėt, pone Krodi, jį dažniau išpilti. Juk tokios mažos avarijos visiškai nereikalingos...

Bet senukas nesiliovė dejavęs:

– Tas nelemtas daiktas, tas prakeiktas daiktas! Tiesiog niekur neįmanoma nueiti, žmonės sutrinka, kad matytumėt, kaip į mane žiūrima vyrų tualetuose...

– Ar galite pats atsisagstyti marškinius, pone Krodi?

– Tas prakeiktas suknistas daiktas!

– Visai be reikalo, pone Krodi...

Laukiamajame mergaitė vėl atrodė išsigandusi, o pasipūtusi mergina standžiu užpakaliu ir odiniais drabužiais žiūrėjo tiesiai į laikraštį, tokia patenkinta savimi, pranašesnė už mus ir tarp kojų

sauganti kažin kokias baisias paslaptis. Niekas nesužinos. Nekenčiau jos.

Pašnibždėjau Tulpen:

– Vargšas senis visas apraizgytas žarnelių. Jam tenka sisioti į tą maišiuką.

Prakeiktoji odinė mergina šaltai pažiūrėjo į mane, tada vėl į laikraštį. Visi klausėmės, kaip slaugė, rodos, prausia poną Krodį stipria vandens srove.

Pažvelgiau tiesiai į tą abejingą odinę ponią ir paklausiau:

– Jums triperis?

Ji nepakėlė galvos; ji sustingo. Užtat Tulpen smarkiai dūrė man alkūne, o mergaitė žvilgtelėjo su dėkingumu.

– Ką? – paklausė.

Jauna moteris pažvelgė į mane piktai. Bet ji nepajėgė išlaikyti rūsčios išraiškos, pirmą kartą jos veide šmėstelėjo kažkas žmogiška – apatinė lūpa vyptelėjo, dantys ją prispaudė mėgindami sulaikyti, akys staiga patvino, – ir tuoj pat pasijutau esąs žiaurus piktadarys.

– Tramperi, tu mėšlas, – sušnibždėjo Tulpen, o aš nuėjau prie merginos, kuri dabar veidą spaudė prie kelių, siūbavo ant kėdės ir tyliai verkė.

– Atsiprašau, – tariau jai, – pats nežinau, kodėl taip pasakiau... Na, atrodėte lyg nejautri...

– Neklausykite jo, – įsiterpė Tulpen. – Jis tiesiog trenktas.

– Negaliu patikėti, kad pasigavau triperį, – pasakė mergina raudodama. – Suprantate, juk aš ne tokia, nesivalkioju kur papuola, nesu kokia purvina...

Tą akimirką vėl pasirodė Vinjeronas, grąžindamas motiną ištinusiai dukrai. Rankoje laikė aplanką.

– Panelė Dekarlo? – paklausė šypsodamasis.

Ji greitai atsistojo šluostydamasi ašaras.

– Turiu triperį, – pareiškė, ir Vinjeronas išpūtė akis. – O gal ir *neturiu*, – pridūrė isteriškai, Vinjeronui nuleidus akis į aplanką.

– Prašyčiau į kabinetą, – tarė jis greitai nusivesdamas ją pro mus. Dar pažvelgė į mane, tarsi būčiau kaip nors perdavęs tai merginai ligą, kol sėdėjo laukiamajame. – Toliau jūs, – pasakė man, bet sustabdžiau jį dar nespėjusį nueiti.

– Noriu operacijos, – paskelbiau priblokšdamas ir jį, ir Tulpen. – Man nereikia konsultacijos. Reikia tik sutarti dėl operacijos laiko.

– Bet aš jūsų dar neapžiūrėjau.

– Nebūtina, – atsakiau. – Vis tie patys seni dalykai. Vanduo nepadėjo. Nenoriu pas jus lankytis, ateisiu tik operuotis.

– Gerai, – tarė Vinjeronas. Nudžiugau pastebėjęs, kad sugrioviau jo tobulą tvarką, su *manim* nepavyko turėti dešimt iš dešimties. – Po dešimties dienų ar dviejų savaičių. Tikriausiai per tą laiką norėtumėt kokių antibiotikų, ar ne?

– Man ir toliau pakaks vandens.

– Seselė paskambins jums, kai paskirsime laiką ligoninėje, bet teks lukteléti bent dešimt dienų ar porą savaičių, ir jeigu būtų kokių nepatogumų...

– Nebus.

– Esate tikras? – tarė Vinjeronas mėgindamas nusišypsoti.

– Ir dabar dešimt iš dešimties? – pasiteiravau, o jis pažvelgė į Tulpen ir nuraudo. *Vinjeronas nuraudo!*

Šaltai, lyg niekur nieko, pasakiau Vinjerono seselei „Ralfo Pakerio filmų“ ir Tulpen buto telefoną. Šiek tiek atsikvošėjęs Vinjeronas atkišo man pakelį su kažkokiomis kapsulėmis, bet aš papurčiau galvą.

– Prašom nekvailioti, – pasakė jis. – Geriau operuoti, kai nėra jokios infekcijos. Gerkite iki operacijos kasdien po vieną, dėl viso pikto.

Dabar jau jis pasidarė griežtai dalykiškas. Paėmiau kapsules, linktelėjau šypsodamasis, pamojavau per petį ir išsivedžiau Tulpen. Tikriausiai ėjau puikuodamasis.

Ir kas nutiko ponui Krodžiui, negalvojau, kol išėjau į gatvę. Ar jam turėjo pakeisti žarnelę? Suvirpėjau, prispaudžiau Tulpen sau

prie šono ir šitaip tempiau ją, šiltą ir standžią, šaligatviu, užuosdamas jos salsvą, mėtiniais saldainiais paskanintą alsavimą, jausdamas, kaip vėjo taršomi jos plaukai čaižo man veidą.

– Nesijaudink, – pratariau, – įsitaisysiu puikų naują pimpalą, specialiai tau.

Ji kyštelėjo ranką man į kišenę, čiuopdama smulkias monetas ir mano šveicarų kariuomenės peiliuką.

– Pats nesijaudink, Tramperi, – atšovė. – Man tu tinki, senas pimpale.

Tą dieną metėme darbą ir grįžome į jos namus, nors žinojome, kad Ralfas laukia mūsų studijoje. Laikotarpis, kai nutraukdavo vieną projektą ir imdavosi kito, Ralfui būdavo nelengvas – pastebėdavome, kad atlyginimo čekiai vėluoja, atsiranda užrašų virš telefono: PRAŠOM SAVO TARPMIESTINIUS SKAMBUČIUS ĮRAŠYTI Į ŠITĄ SUKNISTĄ KNYGĄ (↓)!

Tulpen tikriausiai nuspėjo, kad atitrūkti nuo darbo paskatino šis tas daugiau, ne tik tai, kad noriu jos. Naujojo Ralfo filmo tema man nerūpėjo, nes ta tema buvau aš pats. Nuobodi seka interviu su Tulpen ir manimi, o vėliau „deimančiukas" – Ralfas planavo įtraukti ir Bigi.

– Turiu pasakyti, Ralfai, kad dėl šio projekto nejaučiu tokio entuziazmo, kaip derėtų.

– Trampamai, ar aš elgiuosi nedorai?

– Tai tavo požiūris, Ralfai, ir jį dar reikia įrodyti.

Ištisas savaites po truputį platinome kitų režisierių filmus, rengėme specialius seansus „Ralfas Pakeris. Retrospektyva!" kino draugijoms, studentų būreliams, muziejams ir Grinvič Vilidžo dieniniams seansams. Įgyvendinti projektą, net ir šitą, buvo įdomiau, ir vienintelis rimtas ginčas su Pakeriu iki šiol buvo kilęs tik dėl pavadinimo.

– Tai tik darbinis pavadinimas, Trampamai. Kai baigiame, pavadinimą dažnai keičiu.

Kažkodėl šiuo atveju abejojau jo lankstumu. Filmą jis vadino „Užsiknisęs". Tai jo įprastas posakis, ir galėjai įtarti, kad jis jam labai jau patinka.

– Nesijaudink, Tramperi, – pasakė Tulpen, ir tą ilgą popietę jos bute tikrai nesijaudinau.

Pakeičiau plokštelių stirtą, užplikiau austriškos *Tee mit Rum*, įmaišiau cinamono ir pašildžiau prie lovos. Nekreipiau dėmesio į telefoną, kuris pažadino mus tamsoje. Sandariai atsitvėrę nuo miesto, nežinojome, ar jau vakarienė, o gal naktipiečių metas ar ankstyvi pusryčiai, nes jau išalkome; toje belaikėje tamsoje, kurią teikia tik butas mieste, telefonas nesiliovė birbęs.

– Tegu skamba, – tarė Tulpen, greitai lyg žirklėmis apžergdama mane per juosmenį.

Man šovė į galvą, kad tie žodžiai turėtų patekti į „Užsiknisusį“, ir leidau jam skambėti.

18
Viena ilga dienų diena

Ji prasideda dar išvakarėse nuo ginčo, kai Bigi kaltina Merilą Overturfą vaikiškumu, vengimu pripažinti realybę, ir pareiškia, kad man pavyko padaryti iš jo didvyrį tik todėl, kad jis jau taip seniai dingo iš mano gyvenimo, – atkakliai tvirtina, kad tikrasis, kūniškasis Merilas man pasirodytų net atgrasus, bent jau šiuo gyvenimo tarpsniu.

Tokius kaltinimus priimu skausmingai ir pats pereinu į puolimą, pavadinu Overturfą drąsuoliu.

– Drąsuolis! – šaukia Bigi.

Ji aiškina, kad mano samprotavimais apie drąsą visiškai negalima pasikliauti, nes pats neturiu jokios drąsos – priešingai, bailumo per akis. Kaip bailumo pavyzdys pateikiamas vengimas paskambinti tėvui ir išsiaiškinti, kodėl iš manęs atimta paveldėjimo teisė.

Tai paskatina mane neapgalvotai lepteléti, kad paskambinsiu senajam pimpiui bet kada, kad ir dabar, nors turint galvoje mus supančią tamsią Ajovos naktį kyla miglotas įtarimas, jog laikas skambinti dabar visai netinkamas.

– Paskambinsi? – tikslinasi Bigi.

Pasigirdusios pagarbos gaidelės gąsdina. Bigi neduoda galimybės apsigalvoti; ji jau knisasi popieriuose ieškodama lapelio, ant kurio kadaise užrašėme Greit Bors Hedo telefoną.

– O ką aš jam sakysiu? – klausiu.

Ji pradeda rinkti numerį.

– Gal taip: „Skambinu paklausti, ar gavai paštą."

Bigi raukosi ir renka toliau.

– Gal taip: „Kaip laikotės? Dabar potvynis ar atoslūgis?"

Bigi vaiposi, jos pirštai dirba; ji sako:

– Bent jau *žinosime*, dėl Dievo meilės... – ir paduoda man skambantį ragelį.

– Tikrai, bent jau žinosime, – tariu į mikrofoną, ir mano žodžiai ataidi atgal, lyg juos kartotų koks paslaptingas operatorius.

Telefonas skamba ir skamba, žvilgteliu į Bigi, mano akyse – tikriausiai palengvėjimas: a-ha! Jo nėra namie! Bet Bigi rodo į laikrodį man ant rankos. Ten, rytuose, dabar po pusiaunakčio! Jaučiu, kaip man nutirpsta žandikaulis.

Bigi griežtai sako:

– Taip tam pimpiui ir reikia.

Tėvas, visiškai neužsimiegojęs, sausai atsiliepia. Žinoma, gydytojai įpratę, kad jiems skambinama vidury nakties.

– Daktaras Tramperis klauso, – sako jis. – Edmundas Tramperis. Kas skambina?

Bigi strykčioja ant vienos kojos, lyg norėtų sisioti. Girdžiu, kaip tiksi mano laikrodis, po to tėtis sako:

– Alio! Čia daktaras Tramperis. Kas nutiko?

Girdžiu atokiau murmančią motiną:

– Iš ligoninės, Edmundai?

– Alio! – tėvas šaukia į ragelį.

Motina šnypščia:

– Gal čia ponas Binghemas? Ak, Edmundai, juk žinai, jo širdis...

Vis dar svyruodama ant vienos kojos, Bigi rūsčiai žiūri į mane priblokšta baimės mano veide; ji įniršusi urzgia ant manęs.

– Pone Binghemai! – sako tėvas. – Ar vėl dūstate?

Bigi trepteli koja, kvykteli smulkaus žvėrelio balsu.

Tėvas patarinėja:

– Nesistenkite kvėpuoti giliai, pone Binghemai. Klausykit, luktelėkite truputį. Tuojau pat atvykstu...

Greta kuičiasi motina, ji šūkteli:

– Edmundai, paskambinsiu į ligoninę, kad atsiųstų deguonies...

– Pone Binghemai! – tėvas rėkia į ragelį, tuo metu Bigi spiria į šildytuvą, jos perkreipta burna kriokia. – Pritraukite kelius prie krūtinės, pone Binghemai! Nesistenkite kalbėti!

Padedu ragelį.

Kretėdama tartum iš juoko, Bigi puola pro mane į koridorių, į miegamąjį ir užtrenkia duris. Jos šniurkščiojimai, keisti iš lūpų sklindantys garsai primena dusulį, lyg pono Binghemo su stringančia širdimi.

Nepastebėtas naktinio budėtojo, naktį praleidau Ajovos bibliotekos nišoje su daktaro disertacijomis, viename iš ketvirto aukšto kambarėlių, kur paprastai grūdasi suprakaitavę mokslininkai, kiekvienas apsirūpinęs kokakolos buteliu. Buteliuose šlakas medaus tirštumo gėrimo su keliomis plūduriuojančiomis nuorūkomis. Per kelis kambarius girdi, kaip jos įmestos šnypščia.

Kartą, artėdamas prie disertacijos pabaigos, Haris Pecas, baigiamojo kurso studentas iš Bruklino, skaitęs dokumentus serbų–kroatų kalba, atsilošė kėdėje ant ratukų ir atbulas išriedėjo iš kabinos; vis greičiau spirdamasis kojomis, nušvilpė pro mūsų kabinų eilę. Atsitrenkė į grūdinto stiklo sieną ketvirto aukšto koridoriaus gale, suskaldė ir stiklą, ir sau galvą, bet į bibliotekos automobilių aikštelę nenuskriejo; tikriausiai Haris Pecas buvo vaizduotėje regėjęs, kaip ištykšta ant kažkieno automobilio bagažinės.

Bet aš taip niekuomet nepasielgsiu, Bigi.

„Akthelto ir Gunelės" sakmėje yra jaudinanti scena, kaip Aktheltas rengiasi ir ginkluojasi prieš kovą su karingaisiais gretais. Dedasi blauzdines, antpetines, prisitvirtina šarvą ties inkstais, tarp kojų prisitaiso alavinį gaubtą – tartum atlieka apeigas svarbiausioms kūno vietoms apsaugoti. Vargšė Gunelė aimanuoja ir maldauja jos nepalikti; kaip ir dera per apeigas, ji vieną po kito

nusimeta drabužius, paleidžia plaukus, nusisega apyrankes, atsiriša marškinius; Aktheltas tuo metu vyniojasi grandines, segasi smaigus ir t. t. Jis bando paaiškinti Gunelei, koks yra karo tikslas *(det henskit af krig)*, bet ji nieko nenori girdėti. Čia į menę įvirsta Senis Takas, Akthelto tėvas. Jis taip pat ginklavosi ir vilkosi kario apdarus, bet ant krūtinės įstrigo užtrauktukas ar kažkas panašaus, ir jam reikia pagalbos. Žinoma, jis sutrinka matydamas dailią sūnaus žmoną be galo prislėgtą ir pusnuogę, bet prisimena savąją jaunystę ir supranta, dėl ko ginčijosi Aktheltas su Gunele. Todėl mėgina padėti ir vienam, ir kitam: savo senu šiurkščiu delnu gašliai pliaukšteli per užpakalį Gunelei, tuo pat metu išmintingai tardamas Aktheltui: *Det henskit af krig er tu overleve* („Karo tikslas yra likti gyvam").

Ta mintis man pasirodė puikiai tinkanti ir aukštajai mokyklai, galbūt ir mano santuokai. Tais laikais tokie palyginimai mane persekiojo nuolat.

Žingsniuodamas per bibliotekos automobilių aikštelę, kur nusileisti mėgino Haris Pecas, pastebėjau jaunąją Lidiją Kindl, tykančią manęs prie jūros žalumo, laivo didumo „Edselio". Apsivilkusi prigludusiu perlų spalvos kostiumėliu, sijonas trumpas, atrodo gana suaugusi.

– Sveiki! Štai čia mano „Edselis"! – sako ji.

O aš galvoju: to tai jau tikrai per daug.

Tačiau jos šlaunis aptempęs sijonas žada šiokį tokį saugumą, o kelius jau pažįstu, tad jie manęs negąsdina. Malonu jausti, kaip jos koja kyla ir leidžiasi man po galva, nes pėda dirba spausdama tai stabdį, tai akceleratorių.

– Kur mes važiuojame? – klausiu pasmerktojo balsu ir šiek tiek pasisuku jos sterblėje, kurios tėra tiek nedaug.

– Aš žinau, – atsako ji, o aš žvilgsniu slenku per jos kostiumėlio priekį, per nedidukes krūtis iki smakro; matau, kaip ji dantimis švelniai prikandusi apatinę lūpą. Prie kaklo jos palaidinukė

sodriai geltonos, rūdžių spalvos; tą atspalvį, kaip vėdryno, įgavęs ir žandikaulis. Iš karto prisimenu save su Bigi pievoje po Kacel-dorfo vienuolynu, vėdrynuose su buteliu vienuolių vyno. Pridėjau puokštę tų gėlių jai prie spenelio; ji pasidarė ryškiai oranžinė, nuraudo. Tada priglaudė jų pluoštą prie mano saulėtosios vietos. Esu tikras, kad tapau ryškiai geltonas.

– Iš tikrųjų tai ne mano „Edselis“, – sako Lidija Kindl. – Mano brolio, bet jis tarnauja kariuomenėje.

Kur tik pasisuku, tyko vis nauji pavojai. Lidijos Kindl galiūnas brolis, smarkuolis iš „žaliųjų berečių“, mikliai smūgiuojantis rankomis man į raktikaulį, – baisus kerštas už tai, kad išniekinau jo seserį ir jo „Edselį“.

– Kur mes važiuojame? – vėl klausiu jausdamas, kaip jos standžios šlaunys šokinėja man po galva, matyt, riedant nelygiu keliu. Matau palei langus sūkuriuojančias dulkes; matau plokščią dangų, nesulankstytą jokio medžio, nesuvarstytą elektros laidų.

– Pamatysite, – sako ji, ir jos ranka nuslysta nuo vairo, brūkšteli man skruostą, nuo riešo atsklinda silpnutis, kuo nekalčiausias kvepalų dvelksmas.

Tada nyrame į negilią griovą ir vėl ropščiamės aukštyn; atrodo, kad nusukome net ir nuo žvyrkelio, nes palei langus nebeliko dulkių, automobilis giliau smenga į minkštą dirvą; retkarčiais apačioje pasigirsta trakštelėjimas – Ajovoje tai gali būti tik kukurūzo stiebas ar paršo kaulas. Be to, judame kita kryptimi, nes saulė jau kitu kampu kaitina man kelius. Girdžiu, kaip slysta padangos, tarsi guminis šepetys brauktų per šlapią žolę. Bijau, kad įstrigsime kažin kur gilumoje, kad per naktį mes ir „Edselis“ susmigsime amžiams į kokį sojų liūną.

– Ir tik antys kryks mums virš galvų, – pratariu, o Lidija žvilgteli žemyn į mane tartum sunerimusi.

– Vienas vaikinas buvo mane čionai atsivežęs, – sako ji. – Kartais gali pasitaikyti vienas kitas medžiotojas, bet daugiau nieko čia nebūna. Šiaip ar taip, pamatytume medžiotojų automobilius.

Vienas vaikinas? Galvoju, svarstau, ar ji jau sugadinta. Bet Lidija atspėja mano mintis ir skubiai priduria:

– Man jis nepatiko. Priverčiau parvežti atgal. Bet įsidėmėjau, kaip iki čia atvažiavome. – Iš burnos kyšteli jos liežuvis, lyžtelėdamas burnos kampučius.

Tada atslenka šešėlis, prasideda įkalnė; žemė jau tvirtesnė, daugiau kupstų; po „Edseliu" girdžiu kažką šiurenant ir užuodžiu pušų sakus – nejaugi čia tikrai Ajova? Šaka pliaukšteli per mašiną, aš šoktelėjęs trenkiuosi nosimi į vairą.

Lidija sustoja, mes atsidūrėme tankiame pušų jaunuolyne, aplinkui pilna suvirtusių sausuolių, plokščialapių paparčių ir kempinę primenančių sušalusių samanų. Čia pat auga grybai.

– Matote? – sako ji atidarydama savo dureles ir iškišdama laukan kojas. Ten šlapia ir šalta, tad ji sėdi nugara į mane, tabaluodama kojomis virš žemės.

Esame ant kalvos, tarp susiraizgiusių medžių ir krūmų. Už mūsų – nupjauti kukurūzų ir sojos pupų laukai; priešais, gerokai žemiau, tikriausiai Koralvilio vandens saugykla, pakraščiais užšalusi, viduryje banguojanti. Jei būčiau medžiotojas, įsitaisyčiau ant šito kauburio giliai tarp paparčių ir laukčiau, kol tingesnės antys susiruoš kirsti kampą skrisdamos ten, kur yra maisto. Čia jos skristų žemai, ypač riebiosios, lėtesnės, nuo ežero atsispindėjusi saulė gerai apšviestų jų pilvus.

Atsirėmęs į „Edselio" porankį, ištiesiu pėdą prie Lidijos nugaros ties juosmeniu; pasijuntu tarsi stumčiau ją lauk pro atviras duris. Bet vos tik paliečiu stuburą, ji tučtuojau žvilgteli per petį į mane, švysteli kojas vidun ir uždaro duris.

Bagažinėje yra antklodė, o augiau atrodanti mergina iš bendrabučio nupirkusi alaus, sako ji man. Dar yra gero sūrio, šiltas apvalus ruginės duonos kepalas ir obuolių.

Perlipusi per priekinę sėdynę, ji išdėlioja vaišes gale; pečius apsigaubiame antklode, sėdime jaukiai, lyg palapinėje. Po antklode sūrio lazdelės galiukas prilimpa prie plonytės mėlynos venos ant Lidijos riešo. Ji vikriu liežuviu čiumpa tą gabalėlį ir

žiūri, kaip aš ją stebiu. Sėdi pasispraudusi kojas taip, kad keliai atkišti į mane.

– Jūs alkūnę sukišote į duoną, – šnibžda Lidija, aš kvailai kikenu.

Ji pariečia kojas ir papurto antklodę, nužeria trupinius; žiūriu į bandelę, nusiritusią ant grindų; Lidija trūkteli mane arčiau, sau ant kelių, ir matau, kaip jos sijonas užsismaukia iki klubo. Apatinukas išmargintas rausvomis ir melsvomis gėlytėmis, labai primenančiomis vieną iš pirmųjų Kolmo antklodėlių. Ji sako:

– Myliu jus, tikrai.

Bet kiekviename žodyje justi pastanga, jie tokie apgalvoti, kad suprantu – ji ilgai treniravosi šitai sakyti. Lyg pati jaustų, kad nuskambėjo ne visai įtaigiai, ji pasitaiso:

– Man atrodo, kad tikrai myliu jus.

Dailią ploną koją prispaudusi man prie šono, ji pasisuka klubais ir švelniai priglaudžia mano galvą sau prie šlaunies. Mano širdis įsiremia jai į kelį.

Ant jos kelnaičių mirga tos pačios prakeiktos gėlytės. Mergytė su savo drabužėliais; tokie puošnūs, gėlėti jaunųjų panelių rūbeliai.

Ji vėl pasisuka ir nesmarkiai timpteli man už ausies supratusi, kad pamačiau jos gėlytes.

– Neprivalote manęs mylėti, – sako ji, ir vėl girdžiu iš anksto sugalvotus žodžius. Lidijos Kindl bendrabučio kambaryje kažkur, žinau, yra sąsiuvinio lapas, kuriame šis pokalbis išdėstytas lyg scenarijus, užrašytas, taisytas, gal net su pastabomis ir išnašomis. Būtų gerai žinoti, kokius atsakymus ji parašė man.

– Pone Tramperi... – sako ji; bučiuoju ją po drabužio kraštu ir jaučiu, kaip mažytis raumuo atsipalaiduoja. Ji patraukia mano galvą prie savo paukštiškos krūtinės, švarkelis prasiskyręs, vėsią odą dengianti plona palaidinukė virpa.

– *Vroognaven abthur, Gunnel mik,* – deklamuoju; senieji skandinavai žemaičiai tokiomis aplinkybėmis yra saugiausia.

Vos vos suvirpėjusi, ji sėdasi priešais mane, bet net ir tokiame laive kaip „Edselis“ nepatogu, jai tenka ilgai rangytis, kol išsiva-

duoja iš švarkelio. Mano medžiotojo striukė užsikabina už galinio lango rankenėlės; atsirėmęs nugara į ją kaip ant rogučių, sugebu atsivarstyti savo purvu aplipusius batus, o jos rankos lyg Brailio raides čiuopia mano marškinių sagas. Vėl atsigręžęs pamatau, kad ji jau atsisagsčiusi, bet klūpo susigūžusi, rankomis dangstydama liemenėlę; ji dreba, tarsi nusivilkus reikėtų nerti į ledinį vandenį.

Vos ne su palengvėjimu ji prisiglaudžia prie manęs, džiaugiasi apkabinta dar pusiau apsirengusi, užtrauktukas jau atsegtas, bet sijonas pusiau nutrauktas tik per vieną klubą. Jos drėgni delnai laksto man per šonkaulius ir spusteli tą nelemtą raukšlę, susimetančią virš diržo.

Lidija Kindl sako:

– Aš dar niekada, žinote... dar niekada...

Nuleidžiu smakrą ant jos smailo, kaulėto peties ir ūsais braukiu jai per ausį.

– Ką veikia tavo tėvas? – paklausiu ir jaučiu ją atsidūstant, su nusivylimu ir su palengvėjimu.

– Jis – vis su maišais, – sako ji, pirštais čiuopdama mano inkstus.

Aš galvoju: su maišais! Visą laiką? Susisupęs į juos, apsivilkęs jais, miega po jais...

– Jam turbūt ne itin patogu... – sumurmu, burna nutirpo besiremdama į kietą jos raktikaulį.

– Na, žinote – maišai pašarams, grūdams... – aiškina Lidija Kindl.

Įsivaizduoju, kaip milžinas Lidijos Kindl tėvas stveria šimto svarų maišą su svogūnais ir užmeta man ant kupros. Krūpteliu.

Lidija klūpodama išsitiesia, atsitraukia nuo manęs, jos rankos nuleistos prie klubų, tempia žemyn sijoną. Po gėlėtuoju apatinuku vos gali įžiūrėti jos mažytį pilvelį. Regėdamas, kaip ji stengiasi, nubraukiu nuo pečių liemenėlės petnešėles.

– Aš tokia maža, – ji atsiprašinėja vos girdimu balsu, kol aš nusitraukiu kelnes iki kulkšnių.

Perkėlęs kojas per priekinę sėdynę, kulnais nerangiai užkliudau garso signalą; visi langai uždaryti, tad jis suskamba lyg iš

kito automobilio, ir Lidija staiga susitraukusi priglunda prie manęs, leisdama atsegti liemenėlės kabliuką. Ant etiketės parašyta: MAŽI DRABUŽĖLIAI JAUNAI MERGAITEI. Tikra tiesa.

Jaučiu, kaip prie manęs spaudžiasi jos standžios krūtys; nusimetu marškinius ir suvokiu, kad mano trumpikių praskiepas plačiai prasiskyręs, o ji žvelgia į mane žemyn. Ji pastirusi, bet jos klubai padeda man nuvilkti apatinuką. Matau apgamą ir mažutį trikampėlį su rausvomis ir melsvomis gėlytėmis.

Ji sako:

– Tavo tokie maži speneliai.

Jos pirštai slysčioja per juos.

Suimu delnais jos mažas apvalias krūtis – palietus primena apelsinus – su speneliais, kietais tarsi tas krumplys, mygiantis man koją. Lėtai paguldau ją, spėju apžvelgti jos liesą ir įsitempusį kūną, pastebiu stačiai styrančias krūtis, pudros pėdsaką siaurame tarpelyje tarp jų. Ji trūkteli mano galvą žemyn, į tą vietą su pudra, pajuntu, kaip nuo to kvapo man susitraukia pilvas. Primena vaikišką Kolmo šampūną, etiketė su užrašu: JOKIŲ AŠARŲ!

Ji sako:

– Prašau...

Ko prašau? Galvoju ir viliuosi, kad nuspręsti reikės ne man. Aš taip vargstu ką nors spręsdamas.

Bučiuoju švelnia tiesia linija iki bambos; kelnaičių juosmuo įspaudęs žymę ant nedidelio jos pilvo iškilumo. Man neramu, negaliu prisiminti, kada ir kaip dingo jos kelnaitės. Tai buvo jos sprendimas ar mano? Nustembu, kad pamiršau tokį svarbų dalyką. Mano šiurkštus smakras guli ant to pūkuoto kraštelio. Kai tik sujudu, kai ji pirmą kartą pajunta mano bučinį, stipriai apglėbia ir suspaudžia man galvą, dukart staigiai ir skausmingai patempia už plaukų. Bet paskui jos šlaunys atsileidžia; jaučiu, kaip rankos nuslysta nuo mano galvos, delnai uždengia ausis, tad išgirstu stereofoninį jūros ošimą – gal kyla Koralvilio tvenkinys, keistą mūsų kalvelę paversdamas sala; liksime atkirsti nuo pasaulio, virš galvos sutemose plasnos antys, o iš sojos pupų laukų kaip rūkas kils į dulkes įsismelkęs kvapas.

Viena mano ausis jau laisva: dabar jūra ošia tik iš vienos pusės. Krisdama žemyn ant grindų, šmėsteli Lidijos laisvoji ranka, ji naršo po perlų spalvos kostiumėlį. Kas toje rankovėje? Ji sako:

– Ten yra gumytė. Viena mergaitė bendrabutyje... turėjo.

Bet negaliu įkišti plaštakos į jos švarkelio rankovę, ji priversta švarkelį purtyti ir sako:

– Pamušale ties riešu yra slapta kišenėlė...

Kam?

Jos krūtys nusvyra į priešingas puses; matau prikąstą apatinę lūpą; matau, kaip jos krūtinės ląsta pakyla, stabteli, ir į foliją suvyniota gumytė slysta jai per pilvą prie mano kaktos. Paskui šonkauliai nusileidžia, keistas mažutis pilvo iškilumas suvirpa; jos šlaunys dreba. Akies kraštu matau pakibusią jos ranką, riešas suglebęs; jos delne sugniaužtas lyg kempinės gumulas, tarsi ruginės duonos minkštimas, išplėštas iš šviežio kepalo. Jos šlaunys įsitempia ir smarkiai tranko man į veidą, po to susmunka ant sėdynės, ir minkštimą laikanti ranka leidžia tam tamsiam gumului nukristi.

Girdžiu, kaip dryksta ir glamžosi folija; galvoju, ar ir ji tai girdi. Padedu galvą jai ant krūtų ir klausausi širdies plastėjimo. Jos alkūnė įremta į sėdynę, dilbis pakibęs virš grindų. Riešas taip išsilenkęs, kad atrodo lūžęs; ilgi pirštai nejudėdami rodo žemyn, tarp debesų švysčiojanti saulė taip ryškiai šviečia pro langus, kad sublizga jos aukštosios mokyklos žiedas; pirštui jis per didelis, persikreipęs.

Užmerkiu akis pudruotame tarpelyje tarp krūtų, atkreipiu dėmesį į savotišką salsvą muskuso kvapą. Kodėl mano mintys vis krypsta prie skerdyklų ir visų karuose išprievartautų mergaičių?

Jos šlaunys švelniai suspaudžia mano jautriąją dalį, ir ji klausia:

– Ar *daugiau* nieko nedarysite?

Ir mano trapioji dalis susitraukia plonoje tamprioje odoje; Lidijai Kindl pajudinus šlaunis, ji sunyksta.

Ji vėl sako:

– Prašau... – ir labai tyliai priduria: – Kas atsitiko?

Lėtai kilsteliu nuo jos ir klūpau tarp jos kojų; jaučiu, kaip jos pirštai stipriau suspaudžia man pečius; jai tarp krūtų pulsuoja plona kaip siūlas vena, įstrižainė tarp iškilumų, nusvirusių į priešingas puses. Tartum manytų, kad matau jos plakančią širdį, vieną ranką permeta skersai savęs, kita užsidengia tarpkojį. JAUNA MERGAITĖ išgelbėta, bent kuriam laikui. Ir kam?

Jaučiu, kaip slenka gumytė. Tuo metu Lidija Kindl sako nuleisdama kojas nuo sėdynės:

– Net neprašiau jūsų manęs mylėti ar ko nors panašaus. Tai yra, niekada to nesu dariusi, nei to kito, ir net buvo visiškai nesvarbu, ką apie mane galvojate, – na, nesvarbu man. Negi šito nežinote? Ak, Dieve... Šūdas, o juk maniau, kad *aš* – tokia naivi...

Ji susiriečia lyg staiga pajutusi pilve dieglius, veidu atsiremia į kelį, burnos kamputyje prilipusi plaukų sruogelė; tas pažįstamas kampas tarp alkūnės ir kelio, krūtis arčiau manęs per daug maža ir tobula, kad kabotų, ji nukrypusi žemyn lyg būtų piešinys ant jos kūno, toks dailus, kad negali būti tikras.

– Tai ne taip paprasta, – mėginu jai paaiškinti. – Man niekada nieko negalima patikėti.

Sugraibau durų rankenėlę ir praveriu duris į šaltą, skausmingai gaivų orą. Stoviu nuogas ir sušalęs ant šlapių, traškančių samanų, girdžiu, kaip Lidija naršo mašinos viduje. Kryptelėjęs išvengiu smūgio batu: ji keturpėsčia ant galinės sėdynės ir svaido pro duris mano daiktus. Netardamas nė žodžio renku numestus daiktus, gniaužiu į vieną kamuolį ir spaudžiu prie krūtinės. Lidija lyg išprotėjusi savo pačios drabužius nuo galinės sėdynės meta ant priekinės, tada nuo priekinės ant galinės, paskui vėl nuo galinės ant priekinės...

Sakau:

– Leisk parvežti tave namo.

– *Prašai?* – suklykia ji.

Pro kalvą, lyg man virš galvos paleisti akmenys, lėtai plasnoja pulkas ančių, prietemoje jos visiškai juodos; išgąsdinti paukščiai puola į šalį, krykdami tam nuogam kvailiui, kuris stovi iškėlęs aukštyn drabužius.

Žiūriu į Lidiją, besiblaškančią „Edselio“ viduje. Ji užrakina visas duris. Vis dar nuoga įsirango prie vairo, dailūs speneliai brūkšteli per šaltą garso signalo žiedą. „Edselis“ sudreba lyg tampomas traukulių, atsiraugėja ir iš surūdijusio išmetamojo vamzdžio spjauna tirštą pilkų dūmų debesį. Akimirką man pasivaidena, kad Lidija ketina mane pervažiuoti, net nemėginu pajudėti, bet ji trūkteli atgal. Susukusi vairą, įšoka į vėžes, mūsų paliktas atvažiuojant čionai. Galynėjantis su nepaslankiu „Edseliu“ jos krūtys pagaliau juda kaip gyvos. Man baugu dėl spenelių prie signalo žiedo.

Ir tik tada, kai regiu jos „Edselį“, lekiantį per sojos pupų kemsyną, suvokiu savo bėdą. *Jis mirė sušalęs ant Koralvilio vandens saugyklos kranto, kur gyvena vien antys!*

Tad puoliau klampoti per sojų plotus, nepaleisdamas iš akių purvais apsitaškiusio „Edselio“, tolumoje besibraunančio per nupjautų kukurūzų lauką. Vos galėjau įžiūrėti blausią liniją – kelią, kuriuo atvažiavome. Slysčiodamas bėgau nuogas per tą klampynę; sumečiau, kad nukirtęs kampą palei tvenkinio krantą galbūt iššokčiau į kelią jai priešais ir sustabdyčiau. Gal tada jau bus labiau nusiteikusi sustoti. Kuo aš ją stabdysiu, svarsčiau. Savo neįprastu apdaru ar nepridengtu galu?

Mano drabužių gumulas – po pažastimi, saugiame aukštyje ir sausas. Mindau skaudžias viksvas ir klampų purvą palei plonu ledu užsitraukusį tvenkinio krantą. Priešakyje į orą pakyla juodas laukių pulkas; porą kartų prasmengu iki kelių, pelkės dumble po kojomis jaučiu kažkokius siaubingus gličius puvėsius. Bet drabužių gumulą laikau aukštai ir saugiai.

Paskui pataikiau į nepjautus kukurūzus, nepaisydamas skausmo bėgau per nulinkusius, sulūžusius stiebus, plonus, trapius ir aštrius lyg smulkios molio šukės. Nuo tiesios kelio linijos mane skyrė nedidelė bala; nebuvo taip gerai užšalusi, kaip pasirodė iš pradžių, tad įlūžau iki juosmens ir užkliuvau už nuvirtusios

tvoros, gulinčios ant dugno, jos kuolus su įkypai nusitęsusia spygliuota viela vos galėjai įžiūrėti abipus tvenkinio. Tačiau buvau per daug apkvaitęs, kad jausčiau kokį skausmą.

Dabar jau mačiau, kad pavyks susitikti. Lidijos jūros žalumo „Edselis" traukė iš paskos dulkių uodegą tartum aitvarą, besistengiantį atitrūkti nuo žemės. Įveikęs pakelės griovį visai prieš pat automobilį, nebeturėjau jėgų mojuoti; sustojau, drabužių gumulą tiesiog pasikišęs po pažastimi, ir žiūrėjau, kaip ji praūžia pro šalį; jos krūtys kyšojo stačiai į priekį lyg automobilio žibintai. Lidija net nepasuko galvos, stabdžių šviesos nesumirksėjo. Nustėręs pabėgėjau iš paskos tame dulkių debesyje – jis buvo toks tirštas, kad net nepataikiau į kelią ir turėjau dusdamas apčiuopomis kabarotis atgal.

Jos „Edselis" tolo, o aš vis dar bidzenau, kai staiga kone atsitrenkiau į nušiurusį raudoną sunkvežimiuką, stovintį prie kelkraščio. Atsirėmiau į jo durų rankeną, nes pamačiau besąs vos per šešias pėdas nuo medžiotojo, kuris darinėjo antį, pasidėjęs ant variklio dangčio. Lankstų paukščio kaklą buvo užkabinęs ant šoninio veidrodėlio, kraujas ir viduriai varvėjo ant kelio, kelios plunksnos buvo prilipusios prie medžioklinio peilio ir storo nykščio.

Pamatęs mane medžiotojas staigiai kryptelėjo peilį ir vos nenusikirto riešo, užtat paleido antį ir ji nuo variklio dangčio per automobilio sparną nuslydo tolyn palikdama šlapią šliūžę. Medžiotojas šūktelėjo:

– Velniai rautų, Hari...

Švokščiau neatgaudamas kvapo.

– Ne, – žioptelėjau visai tikras, kad kol kas dar nesu Haris; nepastebėjau vyro, sėdinčio už sunkvežimiuko vairo, nors jo alkūnė buvo vos per kelis colius nuo mano ausies.

– Velniai rautų, Edi... – atsiliepė vairuotojas taip arti manęs, kad net stryktelėjau.

Prireikė dar minutę dūsuoti, kol šiek tiek atsigavau, tada lyg niekur nieko paklausiau:

– Gal kartais važiuojate į Ajova Sitį?

Jie ilgokai spoksojo į mane, tačiau išdidumas ir nuovargis man neleido išvynioti savo gumulo ir apsirengti.

Tada Haris tarė:

– Dieve, ar *tu* keliauji į Ajova Sitį?

– Tavęs tokio į Ajova Sitį neįleis, – pasakė Edis, tebelaikydamas sudarkytą antį.

Rengdamasis ant kelio prie sunkvežimio pastebėjau, kad sargis tebesilaiko. Bet jeigu dabar būčiau jį nutraukęs, tiems medžiotojams tik būčiau patvirtinęs, kad buvau tą daiktą užsimovęs. Apsirengiau tiesiog ignoruodamas jį.

Tada po ilgų svarstymų, kas vairuos, ir keitimosi vietomis visi sulipome į sunkvežimį. Galų gale už vairo sėdo Edis ir pasakė:

– Jėzau, matėme pravažiuojant tavo mažąją draugę.

– Jeigu tai tavo draugė... – pridūrė Haris.

Įsispraudęs tarp jųdviejų tylėjau. Jaučiau, kaip kojos atšyla ir ima kraujuoti batuose šalia kruvinų ančių.

Atsargusis Haris šautuvus įkišo tarp savo kelio ir durų, kad aš nepasiekčiau, dėl suprantamų priežasčių nepasitikėdamas laukais lakstančiu nudistu ir pamišėliu.

– Jėzau, – nenurimo Edis, lyg tebesistengdamas įtikinti pats save, – tuo senu keliu ji lėkė lyg paklaikusi...

– Vos nenutėškė tavęs, – pritarė Haris.

– Dievulėliau, taip buvau įsispoksojęs, – pasakė Edis, lenkdamasis per mano kojas. – Vos spėjau pasitraukti iš kelio. – Paskui pridūrė: – Velniai rautų, tokie dailūs papukai, kyšo tiesiai už vairo. Atrodė, kad ji vos ne *vairuoja* jais...

– Viešpatie, aš stovėjau ten, kėbule, – tarė Haris. – Mačiau *viską*. Velnias! Žvelgiau žemyn tiesiai jai į sterblę! – Patylėjęs pridūrė: – ...toks dailus mažas krūmelis...

Pavydo graužiamas Edis atrėmė:

– Šiaip ar taip, mačiau jos papukus. Gerai įsižiūrėjau.

Tuo metu vos neįsikišau į pokalbį; norėjau pasakyti: „Ir aš visai neblogai įsižiūrėjau.“ Bet pažvelgiau į antį ant grindų, į jos geibų

kaklą, viršun atsivertusį pūkuotą pilvą; plunksnos aplink tvarkingą, lygią įpjovą buvo permirkusios krauju.

Staiga pašonėj suskardėjo Edis:

– Dieve mieliausias, štai ir vėl ji!

Visi sužiurome į jūros žalumo „Edselį", priekyje stovintį prie kelkraščio.

– Važiuok lėčiau, – liepė Haris, o aš pagalvojau: tik per daug nemažink greičio.

Lėtai nuriedėjome pro ją, trys įsistebeiliję, atsukti atgal veidai. Mes su Hariu sekėme užpakalyje vis mažėjantį „Edselį", o Edis pasinaudojo veidrodžiu, vis tyliai keiksnodamas: „Velnias, velnias, velnias, oi velnias..."

– Oi velnias, – aidu atitarė Haris.

Bet man palengvėjo matant, kaip Lidija Kindl rengiasi sėdėdama prie vairo, tvarko paskutines detales, mums bespoksant sagsto sagutes; supratau, kad ji vėl daugmaž atgavo sveiką protą.

Tiesą sakant, dar ir kaip atgavo! Jos veidas skleidė tokį šaltį, akys žvelgė taip abejingai – visiškai nesistebėjo matydamos mane sunkvežimyje, gal ir apskritai nepastebėdamos; o gal ji jau pakankamai susitvardė – tuo bjauriu suaugusių žmonių būdu, – kad galėtų šaltakraujiškai apsimesti, jog nepastebi nė vieno iš mūsų.

Nusikaltimas įvyko: Lidija Kindl buvo išniekinta tobuliau, negu būtų pajėgęs suplanuoti koks iškrypėlis.

Pajudinau tvinkčiojančias kojas, Edis nusibezdėjo, Haris jam atitarė. Per colį nuo mano bato traukdamasi miglomis džiūvo lipni anties akis.

– O Dieve, – tariau.

– Taigi, velnias, – atsiliepė Edis.

– Taigi, Dieve, – pasakė Haris.

Trigubas nusivylimas; širdgėlą išgyvenome visi drauge.

80-ajame greitkelyje jūros žalumo „Edselis" aplenkė mus. Edis paspaudė signalą, o Haris suriko:

– Varyk, mažute!

Pagalvojau, kad Lidija Kindl tikriausiai pereis į kitą pradinio vokiečių kalbos kurso grupę.

Iš plento Edis išsuko ties Klintono gatve, privažiavome prie parko. Važiuojant per upę Haris ėmė pešti antį, šiurkščiai sauja raudamas didelius pūkų pluoštus, plunksnas grūsdamas lauk pro šoninį langelį. Bet pusę plunksnų vėjas įpūsdavo atgal, o skubėdamas Haris draskė riebaluotą anties odą. Rodos, jam tai nė kiek nerūpėjo; jis susikaupęs toliau įnirtingai niokojo antį. Edžiui plunksna prilipo prie lūpos, jis puolė spjaudytis ir nuleido lango stiklą savo pusėje, sukeldamas skersvėjį. Staiga automobilyje kilo plunksnų sūkurys. Haris subaubė ir sviedė jų saują į Edį, šis metėsi į kelkraštį, persilenkė man per sterblę ir kudakuodamas lyg pakvaišęs tvojo įsiutusio Hario sumaitotam paukščiui.

Upės pakrantėje keli sušalę praeiviai nerimastingai stebėjo didžiulę prakiurusią pagalvę, šleivai kreivai lekiančią į miestą.

Pravažiavus parką įsižiebė gatvių žibintai; vėpsodamas į ilgą eilę lempų, degančių visoje Klintono gatvėje, Edis sumažino greitį, lyg būtų išvydęs stebuklą.

– Matei? – paklausė tarsi vaikas.

Užsiėmęs antimi Haris nematė nieko, o aš pasakiau Edžiui:

– Taip, jos visos užsidegė kartu.

Atsigręždamas į mane Edis prunkštelėjo, išsižiojo, užsičiaupė ir suriko:

– Tavo ūsuose – plunksnos!

Ištiesė pro mane ranką, stvėrė Hariui už kelio ir klyktelėjo:

– Jėzau Kristau, tu tik pažiūrėk į jo ūsus!

Laikydamas ant kelių beveik sutrintą antį, Haris priešiškai dėbtelėjo į mane lyg nespėjęs prisiminti, kas aš toks ir kaip čia atsiradau. Neduodamas jam laiko sureaguoti, nes bijojau, kad atsaku gali tapti plunksnų gniužulas, sukimštas man į gerklę, pasisukau į Edį ir tyliu, vos girdimu balseliu paprašiau:

– Gal galėtumėt mane čia išleisti. Man čia tinka.

Edis kirto per stabdžius, pasigirdo baisus džeržgesys, automobilis trūktelėjo, sviesdamas besidarbuojantį Harį galva į priekinį skydą.

– Jėzau! – subliuvo jis, glausdamas antį lyg tvarstį prie kaktos.

– Labai jums ačiū, – tariau Edžiui ir palaukiau, kol Haris išsikrapštys iš savo vietos. Lipdamas jam iš paskos užpakalinio vaizdo veidrodyje pamačiau šmėstelint savo atvaizdą su plunksnuotais ūsais.

Stovėdamas ant pakojos Haris pasiūlė man antį.

– Nagi, imk, – paprašė. – Turim jų kaip šieno.

– Jėzau, iš tiesų, – pritarė Edis. – Ir linkiu kitą kartą daugiau sėkmės.

– Taigi, bičas, – tarė Haris.

– Labai ačiū, – pasakiau ir nežinodamas, kaip geriau laikyti vargšę antį, nedrąsiai paėmiau už tampraus kaip guma kaklo. Haris buvo gana švariai ją nupešęs, nors atrodė, kad iš vidaus ji visa sutraiškyta. Plunksnų liko tik ant sparnų galų ir galvos: daili miškinė antis spalvotu veiduku. Buvo matyti vos trys keturios šratų žymės; bjauriausia žaizda – atviras pjūvis, per kurį ją išdarinėjo. Puikios anties kojos priminė krėslo odą. O ant snapo galiuko kybojo pridžiūvęs skaidrus kraujo lašelis, panašus į blausų stiklo karoliuką.

Sustojęs ant krantinės šaligatvio krašto, pamojau tiems kilniems medžiotojams. Ir nugirdau, kaip Haris prieš pat užtrenkdamas dureles sako:

– Jėzau, Edi, ar užuodei, kaip jis atsiduoda tarpkoju?

– Velniai rautų, taip, – atsiliepė Edis.

Durys trinktelėjo, ir į mane susmigo smiltys, pažirusios iš po cypiančių sunkvežimiuko padangų.

Per visą Klintono gatvę jų palikti dulkių debesys kyla ir sūkuriuoja po žibintų gaubtais, tuo tarpu kitapus upės, aname krante, kuris primena kareivines – ten susigrūdę karo metais statyti surenkamieji metaliniai namukai, dabar vadinami Susituokusių

studentų miesteliu, – dvi kaimynės traukia savo paklodes nuo bendros skalbinių virvės.

Iš lėto apsidairau, susivokiu, kurioje pusėje mano namai. Bet vos žengęs pirmą žingsnį nusprūstu nuo šaligatvio ir sustaugiu. Mano kojos atšilo. Dabar jaučiu kiekvieną povandeninės spygliuotos vielos įdrėskimą, kiekvieną kukurūzų stiebo atplaišą paduose. Stengiuosi nenugriūti, po dešinės pėdos skliautu pajuntu kažkokį gumuliuką; įtariu, kad tai nukirstas kojos pirštas, besiritinėjantis šiltame nuo kraujo bate. Vėl suklykiu, ir nuo kito kranto į mane nebyliai sužiūra tos dvi moteriškės.

Iš metalinių namukų lyg po bombos sprogimo pabyra žmonės: studentai tėvai su knygomis rankose ir vaikai ant jų žmonų rankų. Kažkas iš to būrio rikteli:

– Kas, po velnių, atsitiko, biče?

Nesugalvoju nieko, kas galėtų tiksliai tai apibūdinti. Tegu spėlioja: „Žmogus, kurį sutalžė jo laikoma sutalžyta antis?“

– Ko klyki? – šūkteli viena ponia Paklodė, apsisukdama ant upės kranto lyg laivas, burės verčiamas ant šono.

Ieškau tame sambūryje žmogaus, kuris būtų labiausiai panašus į samarietį. Dairydamasis tolėliau pastebiu vyruką, lenktyniniu dviračiu siuvantį tarp namų, – Ralfas Pakeris, dažnas slaptas šių niūrių vietų, Susituokusių studentų miestelio, lankytojas. Ralfas, sklandžiai minantis sportinio dviračio pedalus, vikriai nardantis tarp iškamuotų moterų.

– Ralfai! – surinku ir matau, kaip priekinis ratas krypteli, jis prisiploja prie vairo ir puola slėptis už namo. Vėl klykiu: – Ralfai Paaakeri!

Lenktynininkas šauna tarsi kulka: Ralfas slalomo trasoje tarp skalbinių virvių stulpų. Bet šį kartą jis žvilgteli į kitą upės pusę, mėgina suprasti, kas tas galimas užpuolikas; be abejo, jis amžinai įsivaizduoja vyrus studentus su dvikovai paruoštais pistoletais. Tačiau išvysta mane! Ei, juk tai tik Bogusas Tramperis, išvedęs pasivaikščioti antį.

Ralfas nardo tarp stebinčiųjų, išdidžiai mindamas prie kranto.

– Sveikas! – šaukia jis. – Ką čia veiki?

– Staugia baisiausiai, – atsako buriuojanti moteris.

– Trampamai! – šūkteli Ralfas.

Bet man pavyksta išspausti tik vieną žodį.

– Ralfai! – Savo balse išgirstu kažkokią kvailą ekstazę.

Ralfas stabteli nenulipdamas nuo dviračio ir išlaikydamas pusiausvyrą pasuka pedalus atgal, tada, kilstelėjęs priekinį ratą nuo žemės, šoka pirmyn.

– Iltie, aukštyn! – komanduoja jis.

Jeigu koks žmogus gali sėdęs ant dviračio padaryti taip, kad padangos rūktų dūmais, tai – merginų „kabinti" išsirengęs Ralfas Pakeris.

Jį raiko ir vėl sulipdo tilto turėklai, link manęs per upę artėja kojų ir stipinų raizginys. Ak, pagalba jau arti. Perkeliu svorį ant vieno kelio ir švelniai svirduliuodamas atsistoju, bet žengti žingsnio nedrįstu. Laikau iškėlęs antį.

Išpūtęs akis į nupeštą paukštį ir mano plunksnuotus ūsus, Ralfas sako:

– Jėzau, ar ta kova buvo sąžininga? Pažiūrėjus atrodo, kad baigėsi lygiosiomis.

– Ralfai, padėk, – sakau. – Man blogai su kojomis.

– Su *kojomis*? – suglumsta jis ir atremia dviratį į šaligatvio kraštą.

Mėgina mane prilaikyti, tuo tarpu nuo kito kranto kažkas ima rėkauti:

– Kas jam yra?

– Jam blogai su *kojomis!* – atsakydamas šaukia Ralfas, ir būrys stovi po skalbinių virvėmis sunerimęs ir murmėdamas.

– Atsargiai, Ralfai, – sakau klibikščiuodamas prie jo dviračio.

– Tas dviratis labai lengvas, – taria jis man. – Pasistenk nesulankstyti rėmo.

Nevisiškai suprantu, kaip galėčiau apsaugoti rėmą nuo sulankstymo, jeigu jau jis nutars susilenkti, bet kaip mokėdamas švelniau įsispraudžiu po atlenktu vairu Ralfui tarp kelių.

– Ką tai reiškia – blogai su kojomis? – klausia jis, kreivodamas tolyn Klintono gatve. Kai kurie susituokę studentai mojuoja.

– Užmyniau ant visokių dalykų, – atsakau miglotai.

Ralfas įspėja, kad netabaluočiau anties taip toli už vairo.

– Tas paukštis gali įstrigti stipinuose, Trampamai...

– Nevežk manęs namo, – sakau galvodamas, kad reikia šiek tiek apsitvarkyti.

– Pas Benį? – siūlo Ralfas. – Nupirkčiau tau alaus.

– Pas Benį, Ralfai, negalėsiu nusiplauti kojų.

– Taip, tikrai.

Šiaip ne taip pasiekiame miesto centrą. Dar šviesu, bet jau temsta; šeštadienio vakaras čia prasideda anksti, nes labai jau greitai baigiasi.

Sukdamasis ant dviračio rėmo pajuntu, kaip raukšlėjasi mano užmirštas sargis. Stengdamasis įsitaisyti patogiau įkišu kojos pirštą tiesiai tarp grandinės skydelio ir užpakalinio rato; nuo skausmo dangus apsiverčia aukštyn kojomis. Nudribęs paslikas ant grindinio priešais Graftono kirpyklą, Ralfas visu smarkumu skleidžia skambius garsus. Keli paklodėmis apdangstyti vyrai kilsteli skustas makaules virš kirpyklos krėslų ir žiūri, kaip aš raitausi ant šaligatvio: lyg būtų kokios pelėdos, o aš – raiša pelė.

Ralfas išvaduoja mane nuo neapsakomo spaudimo – nuauna batus. Ir švilpteli matydamas gausybę tarsi kulkų paliktų žaizdų, šunvotės dydžio patinimų ir purvu aplipusių nubrozdinimų. Ir imasi mane globoti. Vėl sėdęs ant dviračio, mano batus, surištus raišteliais, laiko dantyse, o aš mėginu išsilaikyti ant rėmo drauge su antimi, drebėdamas, kad neįkiščiau basų pėdų į baisiuosius stipinus. Maldauju:

– Ralfai, negaliu šitoks eiti namo.

– Kas, jei ta antis turi draugų? – klausia Ralfas, batraiščiai slysta jam iš dantų, jis priverstas palinkti į priekį tarsi ketintų juos praryti. – Kas, jei tos anties draugai ieško tavęs? – murma jis, sukdamas į Ajovos aveniu.

– Ralfai, būk geras...

Tačiau jis sako:

– Niekada neįsivaizdavau, kad kojos gali šitaip atrodyti. Vežu tave namo, vaikeli.

Atvykstame pačiu laiku. Mano sukežusi mašina rūksta prie šaligatvio. Bigi ką tik grįžo iš parduotuvės, ir automobilis mėgina atgauti kvapą, uždusęs ir perkaitęs po mylios ilgumo kelionės dvidešimties mylių per valandą greičiu.

– Nuleisk mane į rūsį, Ralfai, – sušnibždu. – Ten yra sena praustuvė. Bent jau nusiprausiu veidą...

Dar prisimenu tą kvapą, kurį su tokiu džiaugsmu užuodė medžiotojai. O plunksnos ant ūsų? Ar reikia, kad Bigi manytų, jog pešiau tą antį dantimis?

Svirduliuojame pievelės pakraščiu pro kaimyną pensininką, poną Fičą, vis tebegrėbstantį, kad sniegas galėtų kristi ant švarios nudžiūvusios žolės. Nieko negalvodamas pamojuoju jam antimi, ir senis nušvitęs sako:

– Hoho! Kadaise ir pats mėgau pamedžioti, bet dabar jau nesu toks greitas kaip anksčiau...

Jis stovi tarsi trapi ledo statula, pasirėmęs grėbliu, nesvarstydamas, kodėl neturiu šautuvo. Jo laikais tikriausiai medžiota ietimis.

Ralfas guldo mane prie rūsio durų; nors ponui Fičui visiškai aišku, kad pats eiti nepajėgiu, jo tai nė kiek netrikdo; be abejo, jo laikais žiauri ančių medžioklė be aukų neapsieidavo.

Mane įneša į rūsį tarsi anglių maišą, batus laikau ant pečių kaip jungą; vėsi rūsio grindų drėgmė puikiai ramina pėdų skausmą. Meškiška Ralfo galva šmėkšo angoje.

– Trampamai, kaip tu? – klausia jis.

Linkteliu.

Uždarydamas dangtį jis tarsteli dar keletą žodžių:

– Trampamai, tikiuosi, kada nors tu man papasakosi...

– Žinoma, Ralfai.

Tada išgirstu Bigi balsą pro virtuvės langą. Ji sako:

– Ralfai!

Šliaužiu rūsio gilumon.

– Labas, Bigi! – linksmai atsiliepia Ralfas.

– Ką čia veiki? – jos balse šaltas įtarumas.

Tai mano geroji Bigi, nesibičiuliaujanti su tokiais ištvirkėliais kaip Ralfas Pakeris. Nors akimirka netinkama, aš ja didžiuojuosi.

– Hm, – sako Ralfas.

– Ką veiki mūsų rūsyje? – klausia Bigi.

– Ką tu, aš nebuvau jūsų rūsyje, Bigi.

Nieko nematydamas, apgraibomis slenku ten, kur manau esant rūsio praustuvę, nes žinau, kad turiu nedaug laiko, greitai būsiu surastas; mintyse sukuriu ištisą romaną.

– Ką čia žaidi, Ralfai? – sako Bigi kur kas žaismingiau, nei norėčiau.

Negaliu susilaikyti negalvojęs: nepasiduok jam, Bigi, būk negailestinga.

Ralfas neįtikinamai nusijuokia kaip tik tą akimirką, kai aš pataikau tiesiai į spąstus, kurie visada laukia Pelės Drąsuolės, – į baisiuosius spąstus žebenkštims, spąstus – mažųjų kaulelių laužytojus. Turbūt jie užsitrenkdami kirto tiesiai į vieną iš tų kaip šunvotė atrodančių žaizdų, likusių nuo spygliuotos vielos, nes man pasidingojo, lyg visas rūsys būtų nušvitęs, akimirksnį aiškiai regėjau viską aplinkui, tartum būtų įsijungęs elektros jungiklis prie laiptų. Nesupratau, ką užmyniau, tad nepajėgiau liautis riaumojęs, kol pasiekiau *crescendo*. To šauksmo galia tikriausiai sutrupino vargšą Fičą į tūkstančius mažyčių ledo skeveldrų, pabirusių prie grėblio.

– Kas čia buvo? – suriko Bigi.

Bailys Ralfas pasidavė tą pačią akimirką.

– Trampamas. Jis rūsyje... – Ir visai be reikalo pridūrė: – Jam blogai su kojomis.

Pro rūsio langą mačiau jį skuodžiant per pievelę prie parengto bėgti dviračio.

Ponas Fičas lyg iš tolumų ataidinčiu balsu palinkėjo:

– Geros medžioklės!

Bigi atsisuko į Fičą:

– *Ką?*

– Geros medžioklės! – pakartojo Fičas, o aš nutempiau spąstus lyg kokį batą prie praustuvės, atsukau surūdijusį čiaupą ir ėmiau tamsoje karštligiškai šlakstytis veidą.

– Bogusai! – pašaukė Bigi, paskui treptelėjo į virtuvės grindis man virš galvos.

– Labas! Čia tik aš! – sušukau aukštyn.

Tada užsidegė tikroji šviesa, ir laiptų viršuje pamačiau apatinę Bigi dalį; dabar jau galėjau nusiimti spąstus.

– Bogusai! Kas čia darosi?

– Užmyniau tuos prakeiktus pelėkautus, – sumurmėjau.

Bigi atsisėdo laiptų viršuje, leisdama pažvelgti jai po sijonu. Tarė:

– Bet vis tiek – ką tu čia veikei?

Jau įtariau, kad bus sudėtinga. Išpyškinau iš anksto parengtą atsakymą:

– Nenorėjau tavęs gąsdinti savo kojomis. Tikėjausi čia šiek tiek apsitvarkyti...

Ji sutrikusi pasilenkė ir įsispoksojo į mane. Nuo apatinio laiptelio atsukau jai vieną pėdą – toks dramatiškas judesys; ji sucypė. Tada iškėliau aukštyn antį.

– Bigi, matai antį? – tariau išdidžiai. – Buvau medžioti, bet su kojomis – bėda.

Na, šitai pagaliau ją priveikė – ir dar tai, kaip išradingai keliais keberiojausi laiptais į viršų. Koridoriuje, dar tebeklūpodamas, įteikiau jai antį, o Bigi tučtuojau ją numetė.

– Parnešiau namo pietums, – pareiškiau nugalėtojo balsu.

– Atrodo, lyg kažkas jau būtų mėginęs ją valgyti.

– Na, ją reikia nuplauti, Bigi. Apvalysime, tada kepsime su vynu.

– Duok jai brendžio, – pasakė Bigi. – Gal dar atgaivinsime.

Tada per koridorių atitapeno Kolmas ir prisėdo šalia to keistai plunksnuoto siurprizo. *Tegu jis prisimena mane kaip tėvą, nešantį įvairiausių rūšių neįprastas dovanas.*

Kolmas priešinosi, kai Bigi užsimetė jį sau ant klubo ir padėjo man per koridorių pasiekti vonios kambarį.

– Atsargiau, oi, atsargiau, mano pėdos... – murmėjau.

Bigi ištyrinėjo mane visą, ieškodama konkretesnių paaiškinimų. Mano ausyje? Po ūsais?

– Buvai medžioti? – pradėjo vėl.

– Taip... Žinai, anksčiau niekada nesidomėjau medžiokle...

– Ir aš taip maniau, – linktelėjusi sutiko ji. – Bet buvai medžioti ir nušovei antį?

– Ne, aš neturiu šautuvo, Bigi.

– Šitaip ir aš maniau, – vėl sutiko ji, kol kas patenkinta. – Vadinasi, kažkas kitas nušovė tą antį ir atidavė tau?

– Teisingai! – apsidžiaugiau. – Bet su kojomis buvo tikra bėda. Traukiau tas antis iš pelkės. Nenorėjau sušlapti batų, bet nežinojau, kad ant dugno tiek visokio šlamšto.

– Tai kam tada batai? – tarė Bigi, leisdama į vonią vandenį. Sėdėjau ant unitazo ir prisiminiau, kad mane spiria reikalas. – Bet kelnių nesušlapai? – pastebėjo ji.

– Na, aš ir jas nusimoviau. Ten buvo tik tie vaikinai, nenorėjau visas išsiterlioti.

Tikrindama vandens karštumą Bigi mąstė. Kolmas prišliaužė prie vonios kambario durų ir per visą koridorių žvilgčiojo į keistąjį paukštį.

Atsisegiau praskiepą, kojos skausmingai prasiskyrė apžergdamos puodą. Išsitraukiau daiktą ir pradėjau sisioti, o Bigi niūriai įsistebeilijo į mano galą ir žiūrėjo, kaip prisipildo sargis. Tol, kol staiga pajutau slėgį ir su siaubu suvokiau, kad negirdžiu jokio garso. Tada pažvelgęs žemyn išvydau augantį balioną.

– O kas dar vyko į tą nedidelę medžioklę, Bogusai? – suriko Bigi. – Tu ir Ralfas Pakeris, ir dar porelė jo „pakabintų"?

– Žirkles! – surikau. – Dėl Dievo meilės, Bigi. Prašau. Tuoj čia viskas bus klaikiai apdergta...

– Tu šūdas! – suklykė ji, ir Kolmas nukūrė per koridorių pas savo draugę ramiąją antį.

Bijojau, kad Bigi puls mindyti mano kraujuojančias pėdas – vos tik vėl ims logiškai mąstyti, – tad kuo greičiau išsikepurnėjau iš vonios kambario, iš pradžių ant kulnų, paskui patogiau nubumbsėjau keliais, rankoje gniauždamas kamuolio pavidalo sargį. Kolmas įsikibo į antį, pasiryžęs neleisti puolančiam tėvui jos atimti.

Jau buvau koridoriaus viduryje, vos per kelias pėdas nuo virtuvės durų, kai kažkas pabeldė į lauko duris ir sušuko:

– Registruotas laiškas! Skubus pristatymas!

– Įeikite! – riktelėjo Bigi iš vonios kambario.

Mojuodamas laišku įžengė laiškanešys. Viskas įvyko taip staiga, kad jis išgąsdino Kolmą, šis spiegdamas nulėkė atgal per koridorių, tempdamas antį iš paskos. Nukrypavau dar tris skausmingus žingsnius iki virtuvės durų, tebegniaužḍamas savo balionėlį, ir įsiritau į virtuvę toliau nuo jo akių.

– Registruotas laiškas. Skubus pristatymas, – vėl abejingai pranešė laiškanešys; matyt, jo niekas nemokė, kad gali atsitikti taip, jog jam prireiks tinkamesnių žodžių.

Kyštelėjau nosį iš virtuvės. Laiškanešys akivaizdžiai apsimetė esąs visiškai aklas. Koridoriaus gale pasirodžiusi Bigi, rodos, pamiršo, kad liepė kažkam įeiti, ir rūsčiai svilino laiškanešį akimis; jos supratimu, jis buvo kažkaip susijęs su mano medžioklės žygiu.

Šlovė jo menkam proteliui, nes laiškanešys šūktelėjo dar kartą:

– Registruotas laiškas! Skubus pristatymas! – Tada metė laišką ant grindų ir spruko lauk.

Stumdamas priešais antį, Kolmas prisigretino prie laiško. Dar vienas netikėtumas! O Bigi, manydama, kad ir aš pabėgau, subliuvo:

– Bogusai!

– Aš čia, Bigi, – atsiliepiau vėl nerdamas į virtuvę. – Ak, pasakyk man, kur žirklės.

– Ant kablio po kriaukle, – atsakė ji mechaniškai, paskui pridūrė: – Tikiuosi kad nusikirpsi visą savo daiktą.

Nenusikirpau. Kol persigandęs krapščiausi virš kriauklės, pamačiau, kaip pro šalį prašliaužė Kolmas, vilkdamas per koridorių antį ir laišką.

– Ten laiškas, Bigi, – pasakiau negarsiai.

– Registruotas laiškas, skubus pristatymas, – sumurmėjo ji prislėgtu, bespalviu balsu.

Išpyliau tą bjaurastį į kriauklę. Koridoriuje spiegė Kolmas, nes Bigi atėmė iš jo arba antį, arba laišką. Pažvelgiau į sužalotus vienos kojos pirštus ir pagalvojau: bent jau tai buvo ne tavo kakliukas, Pelyte Drąsuole. Kolmas jau smagiai burbuliavo, matyt, kalbėdamasis su antimi. Išgirdau, kaip Bigi plėšia laišką. Vis tuo pačiu, nė kiek nepasikeitusiu balsu ji tarė:

– Tai nuo tavo tėvo, to pimpio...

Ak, kur dingai, Hari Pecai? Ar po tavojo nuostabaus bandymo jie laiko tave kėdėje, prisuktoje prie grindų? Ar neprieštarautum, Hari, jei pasiskolinčiau tavo lenktyninį krėslą, jau išmėgintą tikroje trasoje? Ar nelaikytum manęs plagiatorium, jeigu pasinaudočiau tavo gerai suteptais ratukais ir nusitaikyčiau į tą ketvirto aukšto langą ir automobilių aikštelę apačioje?

19
Akselrulfas tarp gretų

Viename „Akthelto ir Gunelės" epizode vaizduojamos itin subtilios motinos vertybių gelmės. Aktheltas nori pasiimti mažąjį sūnų Akselrulfą į žygį prieš karinguosius gretus. Berniukui tuo metu tik šešeri, ir Gunelė labai sielvartauja, kad jos vyrui kilo tokia beširdiška mintis. *Da blott pattebarn!* – sušunka ji. „Juk jis – dar visai vaikas!"

Aktheltas kantriai klausinėja, ko konkrečiai ji baiminasi. Kad Akselrulfą nužudys gretai? Jeigu taip, ji turėtų atminti, kad gretai visada pralaimi. Ar jai neramu, kad karių įpročiai ir žodžiai berniukui bus per daug šiurkštūs? Na, ji turėtų bent jau gerbti savo vyro supratingumą: nuo tokio nesaikingumo berniukas bus gerai apsaugotas. *Dar ok ikke tu frygte!* „Nėra ko bijoti!" – tvirtina Aktheltas.

Gunelė drovėdamasi prisipažįsta, kas ją baugina. „Iš gretų, – sako ji, nežiūrėdama Aktheltui į akis, – tu pasiimsi moterį."

Tai tiesa, išėjęs į karo žygį Aktheltas visada pasiima moterį. Tačiau jis vis tiek nesupranta, kas čia tokio. *Nettopp ub utuktig kvinna!* – šaukia jis. – *Nettopp tu utukt... sla nek ub moder zu slim.* „Moterį tik padulkinti. Tik dulkinti... ji nebus jam motina."

Gunelė neįžvelgia skirtumo. Jai baisu, kad mažasis Akselrulfas dulkinamos gretų moters vaidmenį susies su savo motinos vaidmeniu, – kad per tokią sąsają ir Gunelė bus pažeminta sūnaus akyse. Per sąsają su dulkinimusi.

Utukt kvinnas! „Krušt bobas!" – sako Aktheltas savo senam tėvui Takui.

Utukt kvinnas urt moders! „Krušt bobas ir močias!" – baubia senasis Takas.

Bet svarbiausia ne tai. Svarbiausia, kad Aktheltas paliko Akselrulfą namie su motina; galų gale pasielgė taip, kaip norėjo Gunelė.

Taigi nors ne visada pritardamas motinystės ir gretų moterų dulkinimo teorijai, Bogusas bent jau turėjo ką paskaityti, kad būtų pasiruošęs Bigi jausmams Kolmo atžvilgiu, o konkrečiau – Bigi jausmams Kolmo ir tos gretų kekšės Tulpen atžvilgiu.

Tramperiui būdavo sunku išvykti iš Niujorko, jo apsilankymai pas Bigi ir Kolmą visus, ypač Bogusą, priversdavo jaustis nejaukiai. Vis dėlto Bigi sutiko, kad Kolmas leistųsi į didelę kelionę, į Niujorką, bet su viena sąlyga.

– Dėl tos merginos, su kuria gyveni, – Kiaulpienė, ar toks jos vardas? – tame bute, kur bus Kolmas, – na, žinai, Bogusai, man rodos, neturėtum būti labai jau artimas su ja, kai Kolmas bus šalia. Juk jis atsimena, kad anksčiau miegodavai su *manimi*...

– Dėl Dievo, Bigi, – pasakė Tramperis telefono rageliui, – jis atsimena, kad *aš* miegodavau su tavimi, o kaip tada su Kutu? Kaip tada su *juo*?

– Šiaip ar taip, neprivalau leisti Kolmo į Niujorką, – pareiškė Bigi. – Suprask, ką turiu galvoje. Žinai, jis gyvena su manimi.

Tramperis šitai žinojo.

Pasirengimas išsunkė visas jėgas. Buvo nerimastingai tikrinami laikrodžiai; vis kartojamas skrydžio numeris; oro linijų bendrovė nenorėjo imti į lėktuvą penkiamečio be palydovų (Bigi teko pameluoti, kad jam jau šešeri), leido skristi su sąlyga, kad garantuojamas jo pasitikimas oro uoste, su sąlyga, kad reisas ne-

bus perpildytas, su sąlyga, kad tai ramus vaikas, nepasiduodantis baimei dvidešimties tūkstančių pėdų aukštyje. O ar jo lėktuve nepykina?

Tramperis nervindamasis stovėjo su Tulpen purvinoje La Gardijos oro uosto apžvalgos aikštelėje. Oras buvo kaip ankstyvą pavasarį – iš tiesų puikus oras, tikriausiai graži diena buvo ir ten, kur skrido Kolmas, dvidešimties tūkstančių pėdų aukštyje virš Manhatano. Bet La Gardijos pastate oras priminė milžinišką bezdalų butelį.

– Vargšas vaikas tikriausiai persigandęs, – tarė Tramperis. – Visiškai vienas lėktuve, vis sukančiame ratus aplink Niujorką. Anksčiau niekada nėra buvęs dideliame mieste. Dieve, jis net ir lėktuve nėra buvęs.

Tačiau Tramperis klydo. Kraustydamiesi iš Ajovos, Bigi su Kolmu skrido lėktuvu, ir Kolmui ta kelionė suteikė daug džiaugsmo.

Bet lėktuvai Tramperiui niekaip neįtiko.

– Tik pažvelk į juos, besisukiojančius ten, aukštai, – pasakė jis Tulpen. – Gal kokių penkiasdešimt tų niekdarių susirinkę ir laukia laisvos vietos nutūpti.

Nors tokius sambūrius galima įsivaizduoti ir kartais net pagrįstai jų tikėtis, tą dieną nieko panašaus nebuvo; Tramperis žiūrėjo į laivyno naikintuvų eskadrilę.

Kolmo lėktuvas nusileido dešimt minučių anksčiau. Laimė, Tulpen tai pastebėjo, Tramperiui tebepliurpiant apie naikintuvus; be to, ji dar nugirdo per garsiakalbį skelbiamą atvykimo vartų numerį.

Tramperis jau gedėjo Kolmo, tartum lėktuvas būtų sudužęs.

– Neturėjau leisti jam skristi, – aimanavo jis. – Reikėjo pasiskolinti automobilį ir pasiimti jį tiesiai nuo namų durų!

Tulpen išsivedė vis tebemurmantį Tramperį iš apžvalgos aikštelės ir pačiu laiku atsidūrė prie išėjimo vartų.

– Niekada sau neatleisiu, – vapėjo jis. – Tai gryniausias savanaudiškumas. Nenorėjau vairuoti visą tą atstumą. Be to, nenorėjau matyti Bigi.

Tulpen žvilgtelėjo pro vartus į keleivius. Tarp jų buvo tik vienas vaikas, už rankos jį vedė stiuardesė. Galva siekė jai juosmenį ir ramiai dairėsi po minią; atrodė, kad stiuardesė laiko jo ranką tik todėl, kai jai to norisi ar reikia; jis tik pakentė ją. Buvo gražus berniukas, dailios odos kaip motina, bet tamsių, šiurkštokų bruožų kaip tėvas. Avėjo stambokus žygio batus, buvo apsivilkęs odinėmis kelnėmis ir dailiu tirolietišku vilnos švarkeliu, po juo – naujais baltais marškiniais. Stiuardesė rankoje nešė jo kuprinę.

– Tramperi! – tarė Tulpen rodydama į berniuką.

Bet Tramperis žiūrėjo į kitą pusę. Tada berniukas pamatė Bogusą, paleido stiuardesės ranką, paprašė savo kuprinės ir parodė tėvą, kuris dabar sukiojosi kaip pamišęs, dairydamasis visur, tik ne ten, kur reikia. Tulpen teko jėga atsukti jį į Kolmo pusę.

– Kolmai! – suriko Bogusas.

Puolęs prie vaiko, pakėlė aukštyn, bet tuojau suprato, kad Kolmas jau šiek tiek paaugęs ir nebemėgsta, kai jį kilnoja, bent jau viešai. Dabar Kolmas labiausiai mėgo spausti ranką.

Tramperis jį nuleido, ir jie paspaudė vienas kitam ranką.

– Oho! – tarė Tramperis kvailai išsišiepęs.

– Man leido skristi su pilotu, – pasakė Kolmas.

– Oho, – atsiliepė lyg aprimęs Bogusas.

Žiūrėjo į austrišką Kolmo kostiumėlį galvodamas apie Bigi, kaip ji stengėsi išpuošti Kolmą kelionei ir aprengė vargšą vaiką kaip lėlę Austrijos kelionių agentūros vitrinoje. Bogusas buvo pamiršęs, kad tą apdarą, taip pat ir kuprinę, Kolmui pirko jis pats.

– Jūs ponas Tramperis? – kreipėsi į jį rūpestinga, pasiryžusi iki galo atlikti pareigą stiuardesė. – Ar tai tavo tėvas? – paklausė Kolmo.

Bogusui užgniaužė kvapą laukiant, ar Kolmas tai pripažins.

– Taigi, – tarė Kolmas.

– Taigi, taigi, taigi, – kartojo Tramperis visą kelią iš terminalo.

Tulpen nešė Kolmo kuprinę ir žiūrėjo į tuodu priblokšta, kad Kolmas paveldėjęs savotišką Boguso eiseną.

Bogusas paklausė Kolmo, ką šis matęs pilotų kabinoje.

– Ten buvo daug elektros, – pranešė jam Kolmas.

Įsėdus į taksi Bogusas burbuliavo apie automobilių skaičių. Ar Kolmas kada matęs jų tiek daug? Ar kada uodęs tokį užterštą orą? Tulpen laikė vaiko kuprinę ant kelių ir kandžiojo lūpą. Vos laikėsi nepravirkusi – Bogusas net nesupažindino jos su Kolmu.

Tas nesmagumas nesiliovė ir Tulpen namuose. Žuvytės ir vėžliai Kolmą sužavėjo. Kuo jos vardu? Kas jas rado? Čia Bogusas prisiminė Tulpen ir dar prisiminė, kad ji taip pat jaudinosi dėl Kolmo kelionės kaip ir jis pats. Jai rūpėjo, ką penkiamečiai valgo, ką jie mėgsta veikti, kokio jie ūgio, kada eina miegoti. Staiga Bogusas suvokė, koks jis jai svarbus, ir pašiurpo. Jis klaikiai troško patikti Kolmui, ir ji beveik taip pat norėjo, kad Kolmas ją pamėgtų.

– Atsiprašau, atsiprašau, – pašnibždėjo jai virtuvėje.

Ji ruošė užkandą vėžliams, kad Kolmas galėtų juos pašerti.

– Gerai gerai, – tarė ji. – Jis gražus vaikas, Tramperi. Juk gražus, ar ne?

– Taip, – sušnibždėjo Bogusas ir grįžo stebėti Kolmo su vėžliais.

– Šitie gyvena gėlame vandenyje, ar ne? – domėjosi Kolmas.

Tramperis nežinojo.

– Taip, – pasakė Tulpen. – Ar vandenyne kada matei vėžlių?

– Turiu vieną, – atsiliepė Kolmas. – Jį pagavo Kutas, va *tokį* didelį.

Jis išskėtė rankas – per plačiai, pagalvojo Tramperis, jei kalbam apie vėžlį, kurį Kutas galėjo pagauti prie Džordžtauno, bet Kolmui toks perlenkimas atleistinas.

– Turime kiekvieną dieną keisti jam vandenį. Jūros vandenį, tas vanduo sūrus. Jis čia numirtų, – svarstė Kolmas, žiūrėdamas į įmantrų Tulpen akvariumą. – O šitie vėžliai, – jo balsas net suskardėjo iš atradimo džiaugsmo, – jie mano akvariume mirtų, taip?

– Taip, – pasakė Tulpen.

Kolmas pasisuko į žuvis.

– Turėjau kelias mažas žuvytes, bet jos visos mirė. Neturiu jokių žuvų, – jis įdėmiai stebėjo jų ryškias spalvas.

– Gerai, – tarė Tulpen, – išsirink, kuri tau labiausiai patinka, ir kai važiuosi namo, galėsi ją pasiimti. Turiu nedidelį indą, kuriame žuvytė gali keliauti.

– Tikrai?

– Žinoma, – patvirtino Tulpen. – Jos valgo ypatingą maistą, ir jo tau duosiu; grįžęs namo turėsi įtaisyti jai akvariumą su tokia maža žarnele, kuri į vandenį prileidžia oro...

Tulpen rodė jam įrenginį ant vieno iš akvariumų, bet jis ją nutraukė.

– Kutas gali tokį padaryti, – pareiškė Kolmas. – Jis padarė tokį mano vėžliui.

– Tai gerai, – sutiko Tulpen; ji pastebėjo, kaip Tramperis išsmuko į tualetą. – Tada su vėžliu turėsi ir žuvytę.

– Taip, – pritarė Kolmas, smagiai linkčiodamas ir šypsodamasis jai. – Bet ne tame pačiame vandenyje, taip? Žuvytei reikia gėlo vandens, o ne sūraus, taip?

Jis buvo labai rūpestingas mažas berniukas.

– Taip, – pasakė jam Tulpen.

Ji klausėsi, kaip Bogusas leidžia vandenį tualete.

Jie aplankė Bronkso zoologijos sodą: Kolmas su Bogusu, Tulpen, Ralfas Pakeris ir Kentas, ir dar kokių dviejų tūkstančių dolerių vertės kino aparatūra. Pakeris nufilmavo Bogusą ir Kolmą važiuojančius metro iš Bronkso tuo šlykščiu ilgu ruožu, kuriuo traukinys rieda virš žemės.

Kolmas žiūrėjo į skalbinius, plevėsuojančius suodinuose butuose palei bėgius.

– Vaje, ar tie drabužiai neišsipurvina? – nustebo jis.

– Taigi, – atsakė Bogusas.

Jis norėjo Ralfą Pakerį, Kentą ir visą dviejų tūkstančių dolerių aparatūrą nuleisti nuo metro bėgių, geriausia traukiniui važiuojant dideliu greičiu. O Tulpen buvo labai maloni, ir Kolmui ji aiškiai patiko. Žinoma, ji labai stengėsi, tačiau ir to, kokia buvo iš prigimties, su kaupu pakako, kad Kolmas jos nesivaržytų.

Užtat Ralfas Kolmui niekada nepatiko. Dar tada, kai buvo visai mažas ir Ralfas ateidavo į jų namus Ajovoje, Kolmas jo nemėgo. Kamerai dirbant Kolmas įsispoksodavo į objektyvą, tada Ralfas sustodavo, nuleisdavo kamerą ir pats imdavo spoksoti. Kolmas apsimesdavo, kad jam nuobodu, ir nusisukdavo.

– Kolmai... – sušnibždėjo Bogusas. – Kaip manai, Ralfas gyventų gėlame ar jūros vandenyje?

Kolmas sukikeno, paskui pašnibždėjo Tulpen Boguso žodžius. Ji nusišypsojo ir kažką pasakė Kolmui, o jis tai perdavė Bogusui. Kamera vėl zyzė.

– Aliejuje, – sušnibždėjo Kolmas.

– Ką? – nesuprato Bogusas.

– Aliejuje! – pakartojo Kolmas. – Ralfas gyventų aliejuje.

– Taip! – tarė Tramperis, metęs dėkingą žvilgsnį į Tulpen.

– Taip! – šūktelėjo Kolmas.

Jausdamas, kad kamera vėl dirba ir nutaikyta į jį, žvilgsniu susirėmė su Ralfu Pakeriu.

– Vaikas vis žiūri į kamerą, – pasakė Ralfui Kentas.

Ralfas pabrėžtinai kantriai pasilenkė ir nusišypsojo Kolmui.

– Ei, Kolmai, – tarė jis švelniai. – Nežiūrėk į kamerą, gerai?

Kolmas pakėlė akis į tėvą laukdamas patarimo, paklusti Ralfui ar ne.

– Aliejuje, – sušnibždėjo Bogusas.

– Aliejuje, – lyg priedainį pakartojo Tulpen. Tada nusikvatojo, ir Kolmas taip pat pratrūko juoktis.

– Aliejuje, – giedojo Kolmas.

Kentą visa tai kaip visada suglumino, o Ralfas Pakeris, puikiai mokantis pastebėti smulkmenas, nuleido kamerą.

Po zoologijos sodo – nėščių patelių, nusišėrusių kailių, mažos saugomos karalystės, nuo Afrikos tapyrų iki pumos, – ir po dievai žino kiek pėdų kino juostos, skirtos ne gyvūnams, o pagrindiniam veikėjui, Tulpen, Bogusas ir Kolmas atsikratė ir Ralfo, ir Kento, ir dviejų tūkstančių dolerių vertės kino aparatūros.

Ralfas nesiskirdavo su kamera. Ji kabodavo sunkiame krepšyje ant peties kaip pistoletas dėkle, bet puikiai žinojai, kad tai stambaus kalibro pistoletas, ir negalėjai pamiršti – jis užtaisytas.

Tulpen su Bogusu nuvedė Kolmą į lėlių vaidinimą Grinvič Vilidže. Apie tokius dalykus Tulpen žinojo viską: kada muziejai rodo filmus vaikams, kada ir kur bus šokiai, spektakliai, operos, simfonijos ir lėlių vaidinimai. Žinojo, nes jai tokius dalykus žiūrėti būdavo įdomiau negu tuos, kurie skirti suaugusiesiems: dauguma pastarųjų būdavo siaubingi.

Tulpen visada puikiai pataikydavo. Po lėlių vaidinimo jie nuėjo pavalgyti į tokią vietą, kuri vadinosi „Geltonasis kaubojus", ten viduje buvo pilna prikabinėta senų vesternų plakatų. Kolmui ten patiko, ir jis kirto kaip arklys. Paskui grįžtant taksi jis užmigo. Bogusas užsispyrė važiuoti taksi nenorėdamas, kad Kolmas pamatytų kokių naktinių metro įvykių. Tramperis su Tulpen ant užpakalinės sėdynės vos nesusipešė, kuris laikys ant kelių Kolmą. Tulpen nusileido, paliko Kolmą Tramperiui, bet laikė uždėjusi ranką ant vaiko kojos.

– Tiesiog negaliu atsigauti, – sušnibždėjo ji Tramperiui. – Na, žinai, juk tu jį *padarei*. Jis yra iš dalies *tu*.

Tramperis atrodė sumišęs, o Tulpen kalbėjo toliau.

– Nemaniau, kad šitaip tave myliu, – tarė ji Bogusui; jai per veidą ritosi ašaros.

– Ir aš tave myliu, – kimiai pasakė jis, bet į ją nepažvelgė.

– Pasigimdykim kūdikį, Tramperi, – tarė ji. – Juk galėtume?

– Aš turiu kūdikį, – rūgščiai atsakė Tramperis ir pasimaivė lyg negalėdamas tverti iš savigailos, kurią išgirdo savo paties balse.

Tulpen irgi negalėjo ištverti. Suspaudė miegančio Kolmo koją.

– Tu savanaudis šunsnukis, – išrėžė ji Bogusui.

– Suprantu, ką nori pasakyti, bet manau, kad tikrai tave myliu, – pasakė jis. – Tiesiog tai taip suknistai rizikinga.

– Na ir žinokis, – tarė Tulpen ir paleido Kolmo koją.

Į Bigi prašymą, kad ji su Tramperiu nesielgtų per daug intymiai, Tulpen pažiūrėjo kur kas rimčiau negu Tramperis. Kolmą paguldė miegoti savo lovoje, prie vėžlių ir žuvyčių. Kartu turėjo miegoti Bogusas – su sąlyga, kad neužsimirš ir naktį ištiesęs ranką negrabinės vaiko. Pati atsigulė ant sofos.

Tramperis klausėsi mielo Kolmo alsavimo. Kokie trapūs miegančių vaikų veidai!

Priešaušrio prieblandoje Kolmas pabudo dejuodamas ir drebėdamas, inkštė norįs gerti, reikalavo, kad žuvys nutiltų, pasakė, kad jį užpuolė vėžlys, ir vėl užmigo, Tulpen dar nespėjus atnešti vandens. Ji negalėjo patikėti, kad dieną berniukas gali būti toks mielas ir ramus, o naktį jį kamuoja siaubai. Tramperis paaiškino, kad tai visiškai natūralu: kai kurie vaikai naktį būna neramūs. Kolmas visada prastai miegodavo, retai pasitaikydavo dvi ramios naktys iš eilės be paslaptingų, niekaip nepaaiškinamų klyksmų.

– Tai suprantama, – burbtelėjo Tramperis, – žinant, su kuo vaikas iki šiol gyveno.

– Man rodos, sakei, kad Bigi gerai su juo elgiasi, – sunerimusi tarė Tulpen. – Tą patį sakei ir apie Kutą. Ar tu kalbi apie Kutą?

– Kalbu apie save, – atsakė Tramperis. – Velniop Kutą, – sumurmėjo, – jis nuostabus žmogus...

Dar Tulpen stebėjosi, kaip staiga vaikai atsibunda iš ryto. Žiūrėdamas pro langą, Kolmas tarškėjo neužsičiaupdamas, planavo, ką veiks, šmižinėjo po Tulpen virtuvę.

– Kas čia jogurte?

– Vaisiai.

– O aš maniau, kad gumulai, – atsakė toliau valgydamas Kolmas.

– Gumulai?

– Kaip košėje, – paaiškino Kolmas.

A-ha, pagalvojo Bogusas, vadinasi, Bigi verda prastą košę. O gal atsakomybė už gumulus tenka talentingajam Kutui?

Tačiau Kolmas jau šnekėjo apie muziejus, svarstydamas, ar yra jų Meine. Taip – laivų, pasakė Tulpen. Čia, Niujorke, yra paveikslų, skulptūrų, gamtos muziejų...

Jie nusivedė Kolmą į tą, kur buvo mašinų. Jis šito norėjo. Prie pagrindinio įėjimo stovėjo milžiniškas įrenginys su gausybe svirčių, krumpliaračių, garo švilpukų ir dundančių stūmoklių, siekiantis trečio aukšto lubas, pločio kaip daržinė.

– Ką ji daro? – Kolmas sustojo lyg užburtas baisios mašinos energijos. Įrenginys skleidė tokius garsus, tarsi pats sau ręstų namą.

– Nežinau, – atsiliepė Tramperis.

– Nemanau, kad ji ką nors *daro*, – tarė Tulpen.

– Ji tiesiog dirba, taip? – mąstė Kolmas.

– Taigi, – pritarė Tramperis.

Ten stovėjo šimtai mašinų. Kai kurios mažos ir gležnos, kai kurios galingos, kitas galėjai pats paleisti ir sustabdyti, kai kurios klaikiai trankėsi, dar kitos atrodė besiilsinčios – kaip dideli, stiprūs, visada miegantys gyvūnai zoologijos sode.

Ilgame tunelyje, kuris ėjo iš pastato, Kolmas stabtelėjo ir pridėjo delną prie sienos, vibruojančios nuo visų tų mašinų.

– Oho, – pasakė jis, – galima jas visas pajusti.

Tramperis nekentė mašinų.

Kitame muziejuje buvo rodomas „Banko seklys“ su V. Fildsu, tad jie nuvedė Kolmą tenai. Ir jis, ir Tramperis kvatojo visą filmą, o Tulpen užmigo.

– Atrodo, jai nepatinka filmas, – sušnibždėjo Kolmui Bogusas.

– Manau, ji tiesiog pavargo, – taip pat pašnibždomis atsakė Kolmas; patylėjęs pridūrė: – Kodėl ji miega ant sofos?

Mikliai keisdamas temą Tramperis tarė:

– Galbūt filmas jai nejuokingas.

– Bet juk jis juokingas.

– Tikrai, – sutiko Tramperis.

– Žinai ką? – mąsliai sušnibždėjo Kolmas. – Mergaitės nelabai mėgsta juokingus dalykus.

– Ar tikrai?

– Ne-a. Mamytė nemėgsta, ir... kuo ji vardu? – paklausė Kolmas, durdamas pirštu į Tulpen.

– Tulpen, – sušnibždėjo Tramperis.

– Tulpen, – pakartojo Kolmas. – Ir ji nemėgsta juokingų dalykų.

– Na...

– O tu mėgsti, ir aš mėgstu, – nusprendė Kolmas.

– Tikrai, – sušnibždėjo Tramperis.

Galėtų klausytis to vaiko ištisas dienas, pagalvojo jis.

– Ir Kutas mano, kad yra juokingų dalykų, – toliau svarstė Kolmas, bet Tramperis jo nebegirdėjo.

Žiūrėjo, kaip V. Fildsas užspeičia persigandusį banko plėšiką pačiame ežero prieplaukos gale. Fildsas sako plėšikui: „Čia tau teks sėsti į valtį." Kolmas net susirietė dvilinkas ir kvatojo taip garsiai, kad pažadino Tulpen, tačiau Tramperis nepajėgė išspausti nors kiek nuoširdesnės šypsenos.

Paskutinę Kolmo viešnagės Niujorke naktį Bogusui Tramperiui prisisapnavo košmaras apie lėktuvus, ir šį kartą jis savo stūgavimais pabudino Kolmą ir Tulpen.

Kolmas gulėjo išpūtęs akis, berdamas klausimus ir dairydamasis vėžlių, kurie būtų galėję užpulti jo tėvą. Bet Tulpen paaiškino jam, kad viskas gerai: jo tėvas tiesiog susapnavo blogą sapną.

– Ir man tokių kartais pasitaiko, – prisipažino Kolmas ir su užuojauta pažvelgė į Bogusą.

Po to sapno Bogusas nusprendė pasiskolinti iš Kento automobilį ir pats parvežti Kolmą į Meiną.

– Tai kvaila, – telefonu pasakė Bigi.

– Aš gerai vairuoju, – tarė Tramperis.

– Žinau, bet tai truks taip ilgai. Jis nuskristų į Portlandą per valandą.

– Jeigu tik nenukristų į Atlanto vandenyną, – atsiliepė Bogusas.

Bigi suniurnėjo, paskui tarė:

– Gerai. Atvažiuosiu iki Portlando jo pasitikti, tad tau nereikės važiuoti viso atstumo iki Džordžtauno.

A-ha, pagalvojo Tramperis. Kas yra Džordžtaune, ko man nereikėtų matyti?

– Kodėl negaliu atvažiuoti į Džordžtauną? – paklausė.

– Dieve, – nustebo Bigi, – žinoma, gali, jei nori. Tik pamaniau, jeigu jau ketinau važiuoti į Portlandą pasitikti lėktuvo...

– Gerai, tegu būna, kaip tu nori.

– Ne, tegu bus, kaip tu sugalvojai, – pasakė Bigi. – Ar smagiai praleidote laiką?

Jis padarė taip, kaip norėjo Bigi. Pasiskolino klaikų Kento automobilį ir išvažiavo į Portlando oro uostą. Tulpen pridėjo jiems užkandžių ir nupirko mažą dailų akvariumą Kolmo išsirinktai žuvytei – didelei purpurinei liūtagalvei. Kolmas nematė, kaip atsisveikindama apkabinusi jį Tulpen apsiverkė ant jo peties; ji atžariai pasimuistė gatvėje, kai Tramperis mėgino ją apglėbti.

Dar nespėjus išvažiuoti net iš Niujorko valstijos, prišnerkštoje Kento daiktadėžėje Kolmas rado velenėlį cigaretėms vynioti ir keturias senas marihuanos suktines. Pašiurpęs nuo galimybės būti sulaikytam – jo berniuko akivaizdoje! – Bogusas paprašė, kad Kolmas viską iš daiktadėžės sumestų į šiukšlių maišą, ir vos tik pasitaikė akimirka, kai jie kelyje liko vieni, išmetė visą tą bjaurastį pro langą.

Kažkur Masačusetse Bogusui toptelėjo, kad bus išmetęs visus automobilio registracijos dokumentus, taip pat ir Kento vairuotojo licenciją; tas marihuanos ūkis bus rastas kartu su Kento pavarde ir adresu. Jis nutarė sakyti Kentui, kad daiktadėžė buvo išplėšta.

Važiuodamas per Naująjį Hampšyrą Tramperis ilsėjosi. Pasuko ilgesniu pajūrio keliu, kad ištęstų paskutines akimirkas su Kolmu. Šiek tiek mąstė apie Bigi, apie Kutą ir ką Bigi galėjo papasakoti Kolmui apie tėvą ar net tėvo merginą. Tačiau tos mintys nebuvo piktos, kartais gal liūdnokos, bet malonios. Bigi nesielgdavo bjauriai.

– Ar tau patinka Meine? – paklausė jis Kolmo.

– Taip, žinoma.

– Net ir žiemą? – klausinėjo Tramperis. – Ką galima veikti prie vandenyno žiemą?

– Vaikščioti pakrante per sniegą, – atsakė Kolmas. – Žiūrėti į audras. Kai grįšiu, ketiname nuleisti į vandenį valtį...

– Tikrai? – atsiliepė Tramperis. – Judu su mamyte?

Paklausė sąmoningai, turėdamas tikslą.

– Ne, – paprieštaravo Kolmas, – mes su Kutu. Tai Kuto valtis.

– Tau Kutas patinka, ar ne?

– Žinoma, patinka.

– Ar smagiai praleidai laiką Niujorke? – prašėsi pagiriamas Tramperis.

– Žinoma, smagiai.

– Ir man patinka Kutas ir mamytė, – tarė Bogusas.

– Ir man, – pritarė Kolmas. – Ir tu man patinki, – pridūrė. – Ir... kuo vardu ta mergina?

– Tulpen.

– Taigi, Tulpen. Man ji patinka, – dėstė Kolmas, – ir tu, ir mamytė, ir Kutas.

Na štai, viskas kartu, mąstė Tramperis. Nebūtų galėjęs pasakyti, ką dabar jaučia.

– Ar pažįsti Danielą Arbetnotą? – paklausė Kolmas.

– Ne, nepažįstu.

– Na, *jis* man nelabai patinka.

– Kas jis toks?

– Vaikas iš mano mokyklos, – tarė Kolmas. – Tiesiog kvailas vaikas.

Portlando oro uoste Bigi paklausė Tramperio, ar nenorėtų nuvažiuoti į Džordžtauną – vos valanda kelio, o ten galėtų pernakvoti; Kutui būtų malonu su juo susitikti. Bet Tramperis jautė, kad pati Bigi ne itin to nori, o ir pats netroško.

– Perduok Kutui – deja, turiu grįžti į Niujorką, – atsakė jis. – Ralfas net spirga iš nekantrumo imtis naujojo filmo.

Bigi žiūrėjo į žemę.

– Kas jo pagrindinis veikėjas? – paklausė ji. Bogusui išpūtus akis – iš kur tu žinai? – pridūrė: – Ralfas buvo čia pasirodęs. Vieną savaitgalį atskrido pasišnekėti su manim ir su Kutu.

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Man vis viena, Bogusai, – tarė, – tik negaliu suprasti, kam tau prasidėti su filmu apie... apie *ką?* – baigė piktai. – Štai ką norėčiau žinoti.

– Tu pažįsti Ralfą, Bigi. Nemanau, kad *jis pats* žino, apie ką tas filmas.

– Ar žinai, kad jis taikėsi su manimi permiegoti? – paklausė ji. – Ir ne vieną kartą, – pridėjo vis labiau niršdama. – Jėzau, bandė net tada, kai atvažiavo savaitgaliui, šalia esant Kutui...

Tramperis tik mindžikavo.

– Ta mergina... – tarė Bigi, ir Tramperis pakėlė akis. – Tulpen?

– Taip, – atsiliepė Kolmas, – Tulpen...

Jie apėjo automobilį. Kolmas mėgino išvynioti akvariumą, susuktą į foliją ir aprištą kaspinu.

– Tai ką Tulpen? – paklausė Tramperis.

– Na, Ralfas sako, kad ji puiki, – tarė Bigi. – Tai yra – iš tiesų puiki.

– Taip, tikrai.

– Na, jis ir su ja norėtų permiegoti, – kalbėjo Bigi. – Turėtum žinoti...

Tramperis norėjo pasakyti Bigi: Ralfas jau miegojo su Tulpen, ko gero, iki šiol kremtasi, kad daugiau šitaip nebeišeina, čia jau nieko nebepadarysi; bet neištarė nė žodžio, tik atrodė, lyg ketintų ką sakyti.

– Bogusai, – vėl prakalbo Bigi, – tik nesakyk, kad tau gaila. Bent šį kartą nesakyk. Visada šitaip.

– Bet man tikrai gaila, Bigi.

– Be reikalo, – atšovė ji. – Aš laiminga, Kolmas irgi.

Tramperis tikėjo jos žodžiais, bet kodėl tai kėlė tokį pyktį?

– O tu? – paklausė ji.

– Ką?

– Ar laimingas?

Jis spėjo, kad taip, maždaug, bet išsisuko nuo atsakymo.

– Labai smagiai praleidome laiką su Kolmu, – pasakė jis Bigi. – Buvome zoologijos sode ir lėlių vaidinime...

– Ir muziejuje! – atsiliepė Kolmas.

Jau buvo išvyniojęs akvariumą ir laikė iškėlęs, rodė Bigi. Žuvytė plūduriavo vandens paviršiuje.

– Oi, kaip gražu, – tarė Bigi.

– Ji negyva, – pasakė Kolmas, bet neatrodė labai nustebęs.

– Rasim tau kitą, – pažadėjo Tramperis. – Gali vėl pas mane atvažiuoti, – pridūrė žiūrėdamas į Bigi. – Ar norėtum?

– Žinoma.

– Arba tėtis gali atvažiuoti mūsų aplankyti, – pasiūlė Bigi.

– Žinoma, ir tada atvežčiau žuvytę, – pritarė Bogusas.

– Dar ten buvo geltona ir raudona, – pasakojo Kolmas. – Ir visokiausių vėžlių. Gal vėžlys nebūtų taip greitai nugaišęs.

Netoliese pakilo mažas lėktuvas, ir Kolmas žiūrėjo į jį.

– Geriau būčiau grįžęs lėktuvu, – pasiskundė jis. – Lėktuvu ne taip ilgai, ir gal žuvytė būtų likusi gyva.

Žuvytės žudikas Tramperis vos nepasakė: „Gal didysis Kutas gali ją atgaivinti?“ Bet iš tikrųjų visai nenorėjo to sakyti; jis pasijuto esąs mėšlas vien todėl, kad taip pagalvojo.

20
Išvykimas

Jis paliko žmoną su vaiku Ajovoje
ir nusipirko bilietą į vieną pusę.

Ralfas Pakeris, iš filmo „Užsiknisęs" pasakojimo

Jis stypso ant tamsaus šaligatvio, nuo gatvės žibinto šviesos užstotas krūmo; jo dėmesys sutelktas į apšviestą Bigi langą ir į poną Fičą, naktinį savo ir kaimyninių pievelių sargą. Fičas jam pamoja, ir Bogusas savo skaudančiomis pėdomis ima kėblinti į miesto pusę, lėtai žengdamas žolės juosta tarp gatvės ir šaligatvio; šešėlyje tarp žibintų stulpų jis įsirioglina į kažkieno paliktą lapų krūvą.

– Jei nori nutverti tą antį, keltis tenka anksti! – šaukia ponas Fičas, galintis patikėti bet kuo.

– Tikrai! – atsiliepia Bogusas ir velka kraujuojančias kojas pas Benį, ten randa Ralfą Pakerį, mirkstantį aluje.

Ralfas prablaivėja, priblokštas liguistos Tramperio išvaizdos.

Pakeriui užtenka proto įsikišti, kai Bogusas užsipuola niekam netrukdantį storulį studentą baltu Gandžio rūbu, pasipuošusį Dao ženklu, plikai skusta galva. Bogusas jam sako:

– Jei pasakysi, kad myli visus, paleisiu tau žarnas stikline pelenine... – Jis paima peleninę ir priduria: – Va *šita*.

Pakeris svyrinėdamas išstumia Bogusą į Klintono gatvę ir nutempia prie savo lenktyninio dviračio. Su jokių kliūčių nepaisančia visiškai girto žmogaus jėga Ralfas mina pedalus, jie važiuoja prie upės, toliau per tiltą ir aukštyn ilgu, plaučius draskančiu keliu į kalvą, kur stovi universiteto ligoninė. Ten Tramperiui aptvarkomos pūliuojančios pėdų žaizdos, daugiausia įdūrimai ir nubrozdinimai, paskui jis išleidžiamas.

Visą sekmadienį Tramperis išgulėjo paslikas, išsidrėbęs ant Ralfo sofos, tvinksinčias pėdas iškėlęs ant pagalvių krūvos. Bjauriame Ralfo dviejų kambarių bute tvyrojo karščiuojančių smegenų verti kvapai: dvokė Ralfo kiemsargis, kurį Tramperis vadino Žiaukčium, ir plaukų aliejus, besismelkiantis pro grindis iš Džefersono gatvės kirpyklos pirmame aukšte.

Kartą ant stalelio už jo galvos suskambo telefonas. Pagraibęs Bogusas sugebėjo pakelti ragelį, ir keista pikta ponia pranešė, esą tegu jis atsiknisa. Balso jis nepažino; ar dėl karštinės, ar dėl aiškaus kaltės pojūčio nė akimirkos neabejojo, kad skambutis skirtas ne Ralfui.

Vakarop Bogusas iš kelių emocinių impulsų sudėliojo tai, ką apytikriai galima laikyti planu. Overturfas, linkęs į dramatizmą, būtų pavadinęs tai schema.

Tramperis stengėsi prisiminti trumpą tėvo laišką, kuris buvo sudraskytas į smulkius skutelius ir nusviestas pas Pelę Drąsuolę.

Sūnau,

aš labai rimtai viską apmąsčiau, ir visų pirma privalau pasakyti, kad visiškai nepritariu tavo poelgiams asmeniniame gyvenime ir siekiant karjeros tikslų.

Nusprendžiau suteikti tau paskolą, nors puikiai žinau, kad tai neprotinga. Suprask – tai ne dovana. Pridedamo 5000 dolerių čekio turėtų su kaupu užtekti, kad vėl atsistotum ant kojų. Nebūsiu toks nehumaniškas, nenustatysiu šiai sumai kokio palūkanų procento, neskirsiu ir konkrečios grąžinimo datos. Tik viliuosi, kad

suprasi esąs man įsipareigojęs ir priimsi šį įsipareigojimą su tokiu rimtumu, kurio stigo tavo elgesiui praeityje.

Tėtis

Bogusas prisiminė čekio neplėšęs ir nenusviedęs kartu su laiško skutais į rūsį.

Kitą rytą Tramperis ištinusiomis kojomis lėtais žingsniais patraukė į banką. Dienos darbai buvo tokie: penkių tūkstančių dolerių deponavimas, pelnęs asmeninius banko prezidento Šamvėjaus sveikinimus; dvidešimt minučių laukimo dabar jau maloniame prezidento Šamvėjaus kabinete, kol bankas išduos naują numeruotą čekių knygelę (senoji liko namie pas Bigi); trijų šimtų dolerių grynais gavimas; keturiolikos degtukų pakelių vagystė iš krepšelio prie kasos lango. („Ketinu jus apiplėšti", – sušnibždėjo jis persigandusiam kasininkui ir čiupo degtukus.)

Tramperis nuklibikščiavo iki pašto ir išrašė čekius šiems gavėjams:

Humble Oil & Refining Co.
Sinclair Refining Co.
Iowa-Illinois Gas & Electric
„Kroco santechnika"
Northwestern Bell Telephone Co.
Milas Kubikas *(Peoples Market)*
Sears, Roebuck & Co.
Ajovos valstijos universiteto Finansinės paramos skyrius
Kooperatinė kredito sąjunga *Lone Tree*
„Šaivas ir Hapas"
„Adisonas ir Helsis"
Kutbertas Benetas
Džefersono tarptautinė kelionių agentūra

Trūko tik kelių tūkstančių dolerių čekio valstybės garantuotai paskolai apmokėti – tai valstybės pinigai išsilavinimui, skiriami bene Sveikatos, švietimo ir socialinės apsaugos departamento. Vietoj čekio Tramperis išsiuntė laišką: pareiškė, kad šios skolos mokėti nenori ir negali, nes „studijos dar nebaigtos". Tada nuėjo pas Benį, išgėrė keturiolika bokalų ir be paliovos žaidė kinišką biliardą, kol Benis paskambino Pakeriui, kad ateitų jo išsivesti.

Iš Ralfo buto Bogusas telefonu perdavė telegramą.

Ponui Merilui Overturfui
Švindgasė 15/2, Viena 4, Austrija

Merilai Atvažiuoju Boglas

– Kas tas Merilas? – paklausė Pakeris. – O Boglas?

Tramperis nebuvo gavęs jokios žinios iš Overturfo nuo tada, kai paskutinį kartą lankėsi Europoje su Bigi, daugiau kaip prieš ketverius metus. Jei Ralfas būtų šitai žinojęs ar apskritai ką nors žinojęs, gal būtų mėginęs Tramperį sulaikyti. Kita vertus, vėliau Bogusui dingtelėjo, kad Ralfas galėjo turėti savų sumetimų dėl likusios vienos Bigi.

Kitą rytą Tramperiui į Ralfo butą paskambino iš *Lufthansa*. Jo užsakytas skrydis į Vieną buvo pakeistas, jam rezervuotas bilietas į lėktuvą iš Čikagos per Niujorką į Frankfurtą. Dėl neaiškių priežasčių tai turėjo kainuoti mažiau, net jei iš Frankfurto į Vieną jis skristų verslo klase. Juo labiau, jeigu Frankfurte nutversiu pakeleivingą mašiną, pagalvojo Tramperis.

– Į Frankfurtą? – nustebo Ralfas Pakeris. – Dieve, ko į tą Frankfurtą?

Jis išdėstė Ralfui savo vadinamąjį planą.

Ketvirtą po pietų Ralfas skambina Bigi ir praneša, kad Bogusas „prisilakė pas Benį ir tuoj įsivels į klaikias muštynes“. Bigi padeda ragelį.

Ralfas skambina dar kartą. Jis prašo, kad Bigi su Kolmu tučtuojau atvažiuotų automobiliu, tada jie galės Bogusą saugiai sugrūsti į bagažinę.

Kai Bigi vėl padeda ragelį, Ralfas įkalba tris ramius Benio klientus, kad skambinant dar kartą jie sukeltų kuo daugiau šurmulio. Telefonas skamba vos ne penkias minutes, niekas neatsiliepia, tuo tarpu Bogusas, jau beveik netekęs vilties, tupi susirietęs už krūmo gerai prižiūrimoje pono Fičo pievelėje. Galų gale pamato, kaip Bigi ir Kolmas išeina.

Ralfas pasitinka Bigi prie Benio durų ir ima pasakoti baisias istorijas apie kraują, alų, dantis, greitąją pagalbą ir policininkus; pagaliau Bigi ima įtarti apgavystę ir nepaisydama Ralfo žengia į barą. Ten randa girtą merginą, ji visiškai viena ir žaidžia kinišką biliardą; dar užkaboryje prie durų linksmai kalbasi du vyrai. Bigi klausia Benio, ar čia nebuvo muštynių.

– Taip, buvo, gal prieš porą mėnesių... – pradeda Benis.

Išpuolusi laukan Bigi pamato, kad Ralfas Pakeris kažkur nuvarė jos automobilį ir dabar žingsniuoja šaligatviu su Kolmu. Pakeris nė už ką nesako, kur paliko mašiną, kol ji pagrasina iškviesianti policiją.

Kai ji grįžta namo, Bogusas ten jau buvęs ir dingęs.

Jis pasiėmė magnetofoną ir visas juostas, savo pasą, paliko rašomąją mašinėlę, bet susirinko visą disertacijos medžiagą – „Akthelto ir Gunelės“ vertimą. Vienas Dievas žino kam.

Ištuštino šaldytuvą – visą maistą sunešė į rūsį Pelei Drąsuolei. Spąstus sulaužė.

Ant Kolmo pagalvės paliko amišų fermerių pagamintą žaislinę antį su tikromis plunksnomis. Ji kainavo 15,95 dolerio, daugiau, negu Tramperis kada buvo mokėjęs už žaislą.

Ant Bigi pagalvės padėjo naują čekių knygelę su 1612,47 dolerio likučiu ir didelę prancūzišką krūtinę pakeliančią rausvai vio-

letinės spalvos liemenėlę. Beje, kaip tik reikiamo dydžio. Į vieną iš kaušelių įkišo suglamžytą raštelį: „Bigi, nieko geresnio tikrai nesu patyręs."

Tai viskas, ką Bigi randa po jo apsilankymo namuose. Apie kitus jo darbus ji nieko nežino. Jeigu ponas Fičas būtų landesnis, tai papasakotų Bigi regėjęs, kaip Bogusas naršo po šiukšlių konteinerius prie jo namo ir gelbsti užmirštąją antį, tuo metu jau gerokai pašvinkusią. Fičas nė kiek nesistebėjo, kai Tramperis suvyniojo antį į plastikinį maišą. Niekada Fičas nepasakos ir kaip Tramperis ieškojo tvirtos dėžės; į tą dėžę buvo sugrūstas maišas su antimi, pridėtas ir raštelis: „Brangus pone, prašom grąžos."

Tas paketas buvo paštu išsiųstas Boguso tėvui.

Pasislėpęs už Fičo krūmo, Bogusas pasekė, kaip Bigi įniršusi grįžo namo, ir dar pastoviniavo, kad būtų tikras, jog ji neiššoko pro kokį langą. Ponas Fičas su ponia Fič, atsistoję už savo permatomų užuolaidų, stebėjo už krūmo lindintį Bogusą, bet Fičui užteko sveiko proto suprasti, kad tai subtilus reikalas, ir jis neišlindo į prieangį su kokiomis nevykusiomis pastabomis. Kartą atsigręžęs Bogusas pastebėjo, kad toji senukų pora žiūri į jį. Pamojavo jiems; atsakydami jie irgi pamojo. *Gerasis senis Fičas: metų metais krapštėsi statistikos biure, o dabar niekam nekliudo. Išskyrus savo pievelę, tas žmogus žino, kaip nesikišti kur nereikia.*

Vėliau Bogusas nuėjo į biblioteką pamąstyti savo retai lankomame užkaboryje, nelabai tikėdamasis rasti ką nors verta imti su savimi. Taip ir atsitiko. Jo kaimynas iš gretimo užkaborio, M. E. Zanteris, aptiko jį „kažką kraigliojantį ant šiaip jau tuščio lapo", taip vėliau ir pranešė. Gerai tai įsiminė, nes Tramperiui išėjus iš bibliotekos buvo įslinkęs į jo kampą paskaityti, ką tas rašinėja. Tačiau iš tikrųjų Bogusas slėpėsi užkaborių eilės gale. Nieko ypatinga Zanteris nepamatė – vos pradėtą eilėraštį apie

Harį Pecą, negrabiai nupieštą nešvankų vaizdelį ir užrašą didelėmis spausdintinėmis raidėmis, ryškiu žymekliu plačiai brūkštelėtą ant sugeriamojo popieriaus: SVEIKAS, ZANTERI! AR JAU NEBETURI KO SKAITYTI?

– Pastebėjau vieną dalyką, – kalbėjo daktaras Volframas Holsteris, Tramperio disertacijos vadovas, – kad kvailas elgesys kartais būna labai gerai apskaičiuotas.

Tačiau šitai jis pasakė kur kas vėliau; o tuo metu buvo kaip reikiant sutrikęs.

Tramperis paskambino daktarui Holsteriui ir ėmė maldauti nuvežti jį į artimiausią oro uostą Ajovoje, iš kurio greičiausiai pasiekiama Čikaga. Labiausiai tiko Sider Rapidas maždaug keturiasdešimt penkios minutės nuo Ajova Sičio. Bet daktaras Volframas Holsteris neturėjo įpročio palaikyti labai artimus ryšius su savo studentais.

– Ar atsitiko kas nors ypatinga? – pasiteiravo jis.

– Šeimoje mirtis, – pasakė jam Tramperis.

Jau visai prie pat oro uosto, Tramperiui taip ir neištarus nė žodžio, Holsteris paklausė:

– Mirė tėvas?

– Ką?

– Tavo *tėvas?* – pakartojo Holsteris. – Sakei, mirtis šeimoje...

– Ne, aš pats, – atsakė Tramperis. – Aš miriau šeimai...

Holsteris važiavo toliau mandagiai tylėdamas.

– Kur vyksti? – paklausė po valandėlės.

– Verčiau pražūsiu toli nuo namų, – tarė Tramperis.

Holsteris atsiminė tuos žodžius – tai eilutė iš Tramperio verčiamo „Akthelto ir Gunelės“. Ploko mūšyje Aktheltą pasiekia žinia, kad jo žmona Gunelė ir sūnus Akselrulfas namuose žiauriai išniekinti ir sukapoti į gabalus. Akthelto tėvas Takas siūlo atidėti planuojamą įsiveržimą į Finų šalį. „Verčiau pražūsiu toli nuo namų“, – sako tėvui Aktheltas.

Tad daktaras Holsteris įtarė, kad Tramperis elgiasi kiek sentimentaliai ir teatrališkai.

Bet kur kas įdomiau tai, ko Holsteris nė neįtarė. Visas tas epizodas – mūšio laukas Ploke, žinia apie Gunelės ir Akselrulfo išniekinimą ir sukapojimą, Akthelto žodžiai – vieni niekai. Tramperis nebepajėgė sekti siužeto, jam reikėjo parodyti Holsteriui daugiau darbo rezultatų, tad jis viską prasimanė. Vėliau sugalvojo būdą atgaivinti Akselrulfą ir Gunelę: kažkas supainiojęs vardus ir perdavęs melagingą pranešimą.

Tad iš tikrųjų Tramperio eilutė buvo, šiaip ar taip, originali.

– Verčiau pražūsiu toli nuo namų.

Holsterio atsakymas tikriausiai Tramperį šiek tiek išjudino.

– Linkiu smagiai praleisti laiką, – pasakė jam daktaras Volframas Holsteris.

Iš Čikagos *Lufthansa* reisu į Frankfurtą skrido mažiau negu pusė salono keleivių. Niujorke įlipo daugiau žmonių, bet vis tiek lėktuvas buvo apytuštis. Nors vietų netrūko, stiuardesė atsisėdo šalia Tramperio. Tikriausiai jai atrodo, kad tuojau apsivemsiu, pagalvojo jis ir tuoj pat pajuto pykinimą.

Stiuardesė angliškai kalbėjo prastokai, bet Tramperis dar nenorėjo prabilti vokiškai. Netrukus vokiškai kalbės nuolat.

– Ar tei juzu pyrmas zkridis? – juslingu gomuriniu balsu paklausė stiuardesė; dauguma žmonių nesuvokia, kokia puiki yra vokiečių kalba, pamanė Tramperis.

– Jau ilgokai nesu skridęs, – tarė jis stiuardesei trokšdamas, kad skrandis nesisukiotų ir nesikraipytų drauge su lėktuvu.

Virš Atlanto vandenyno lėktuvas išsilygino, kiek pakilo ir vėl skrido lygiai. Kai šviečiantys žodžiai PRAŠOME UŽSISEGTI SAUGOS DIRŽUS užgeso, maloni stiuardesė atsegė savąjį.

– Na štei, – pasakė ji.

Ji dar nespėjo atsistoti, kai Tramperis puolė pro ją į praėjimą užmiršęs, kad jo paties diržas dar užsegtas. Griuvo atgal parversdamas į sėdynę ir stiuardesę. Ir čia pat privėmė jai ant kelių.

– Ak, atsiprašau, – gurguliavo jis sumetęs, kad pastarąsias kelias dienas mito vien alumi.

Stiuardesė stovėjo pakėlusi sijoną lyg padėklą ir šypsojosi, bent jau stengėsi šypsotis. Jis vėl pakartojo:

– Ak, man labai gaila.

Ji maloniai jam tarė:

– Priašau, nezijaudynkit del to.

Tačiau Bogusas Tramperis jos negirdėjo. Jis matė juodumą už lango ir vylėsi, kad tai tik jūra. Vėl tarė:

– Tikrai, man labai gaila...

Stiuardesė ketino eiti išpilti sijono turinio. Bet Tramperis stvėrė jos ranką ir nežiūrėdamas į veidą, akis įsmeigęs į langą, vis kartojo:

– Man iš tiesų labai gaila, iš tiesų! Velniop, šiaip ar taip, teprasmenga! Bet man tikrai gaila! Taip suknistai gaila...

Stiuardesė nepatogiai klūpojo praėjime šalia jo, stengdamasi neišlaistyti pliurzės iš pilnutėlio sijono.

– Priašau, jūs... ei, jūs! – tyliai murkė ji. O Tramperis pravirko. – Priašau, liaukites net galfojęs apie tei, – maldavo ji. Palietė jam skruostą.

– Paziūrekite, priašau, – įkalbinėjo stiuardesė. – Jūz nepatikėzite, bet teip acitinka nuolatoz.

21
Mėgėjiški filmai

Kentas sėdėjo prie projektoriaus. Besisukanti juosta buvo gerokai nutrinta originalo kopija, Tulpen ją tik apytikriai sukabino, kad visi galėtų pažiūrėti, koks yra pats sumanymas.

Tramperis junginėjo magnetofoną. Jo juostos buvo lygiai taip pat apytikriai suklijuotos, kaip ir filmas; garsas ne visada sutapdavo su vaizdu, Tramperis vis prašydavo Kento pristabdyti ar sulėtinti projektorių, o pats reguliavo magnetofono sukimosi greitį. Vis dėlto tai buvo toks pat mėgėjiškas darbas, kiek Tramperiui teko garbės matyti nuo tada, kai pradėjo dirbti su Ralfu. Dauguma epizodų filmuoti rankine kamera, kadrai šokinėja kaip televizijos žinių reportažuose, didžioji filmo dalis begarsė – atskirai įrašytas garsas bus pridėtas vėliau. Ralfas kone visai atsisakė sinchroniško garso. Net pati juosta buvo prastos kokybės – didelis greitis, fonas grūdėtas, o Ralfas, šiaip jau mokantis kurti šviesos burtus, pusę filmuotos medžiagos eksponavo per daug ar per mažai. Be to, laboratorijoje Ralfas tapdavo kantrybės įsikūnijimu, tačiau dalis filmo kėlė įspūdį, kad juosta buvo dorojama replėmis ir mirkoma chemikaluose, kurie skirti rūdims šalinti, o ne kino juostai ryškinti.

Puikus kino amato žinovas Ralfas darė šitai sąmoningai; iš tiesų kai kurios šviesos „skylės“ juostoje atsirado pasidarbavus lenktiniu peiliu. Ralfo laboratorijoje nebūdavo nė menkiausios dulkelės, tad jam tikriausiai teko ritėmis nušluoti pusę Niujorko, kad

rastųsi tokia nešvara kaip dabar. Tikriausiai kai filmas atsidurs pas platintojus, jei tik tai kada nors nutiks, Ralfas pareikalaus ant projektorių dėti sudaužytus plastiko filtrus.

Kai Ralfas pareiškė norįs dar kartą peržiūrėti visą tą neapdorotą pradžią, Tramperis suprato, kad padaryta taip kaip norėta.

– Visai neblogai, – tarė Ralfas. – Kur kas *geriau*.

– Nori žinoti, kaip tai skamba? – paklausė Tramperis maigydamas magnetofono mygtukus. – Tarsi būtų įrašyta skardinių fabrike. O žinai, kaip tai atrodo? Atrodo, lyg tavo trikojį kas pavogė, o tu toks skurdžius – turėjai užstatyti šviesomatį, kad įpirktum partiją pigiausios juostos iš Honkongo.

Tulpen kostelėjo.

– Atrodo, – nerimo Tramperis, – kad laboratoriją buvai įsirengęs pastate be langų, kuris valomas smėlio srove.

Tylėjo ir Kentas. Jam tikriausiai taip pat nepatiko, bet jis be galo tikėjo Ralfu. Jeigu Ralfas būtų paprašęs į kamerą įdėti polietileno juostos ritę, Kentas būtų mėginęs tai padaryti.

– Atrodo lyg mėgėjiški namų filmukai, – pridūrė Tramperis.

– Tai ir *yra* mėgėjiškas namų filmas, Trampamai, – pasakė jam Ralfas. – Ar galėtume peržiūrėti pirmąją ritę dar kartelį?

– Jeigu tik juosta išlaikys neplyšusi, – burbtelėjo Tramperis. – Reikia padaryti kopiją. Čia daugiau sudūrimų nei pačios juostos. Ji tokio tvirtumo kaip gaktos plaukas.

– Trampamai, dar kartą... – paprašė Ralfas.

– Jeigu man teks bent kartą ją sustabdyti, – atsiliepė Tramperis, – viskas subyrės į gabalus.

– Tada leisime ją ištisai, ar ne, Kentai? – įkalbinėjo Ralfas.

– Ir filmas gali suplyšti, – užsiminė Kentas.

– Na, juk galime pamėginti, – kantriai kalbėjo Ralfas. – Tik vieną kartą.

– Melsiuosi už tave, Ralfai, – tarė Bogusas.

Tulpen vėl kostelėjo. Nieko tuo nenorėjo pasakyti, paprasčiausiai buvo peršalusi.

– Pasirengęs, Kentai? – paklausė Tramperis.

Kentas įstatė juostą į projektoriaus rėmelį, Tramperis surado reikiamą įrašą.

– Pasirengęs, Trampamai, – atsiliepė Kentas.

Tą vardą turėjo teisę vartoti tik Ralfas; Tramperis nemėgo, kai Trampamu jį šaukdavo suknistas Kentas.

– Ką tu pasakei, Kentai? – paklausė jis.

– Ką? – nesuprato Kentas.

Ralfas atsistojo, o Tulpen uždėjo dešinę ranką Tramperiui ant kelių, pasilenkė pro jį ir kaire spustelėjo mygtuką PLAY.

– Varyk, Kentai, – tarė ji.

Filmas prasideda vidurinio plano kadrais su Tramperiu kulinarijos parduotuvėje Grinvič Vilidže. Tai didelė, pilna žmonių patalpa su užkandžių prekystaliu; eidamas pro jį gali išsirinkti įvairių produktų ir galų gale prie kasos jau turi sumuštinį. Tramperis juda lėtai, tyrinėja rūkytą jautieną, raugintus agurkus, kumpį su prieskoniais, linkčioja ar purto galvą kalbėdamas su vyrais kitapus prekystalio. Sinchroniško garso nėra.

Iš juostos skamba įrašytas Pakerio balsas.

„Jis dabar labai atsargus; žinot, įgeltas žmogus visur dairosi bičių."

Tramperis įtariai žiūri į savo sumuštinį.

„Manau, tai natūralu, jis nė už ką nenori su niekuo susisaistyti."

Ralfo balsas už kadro dudena apie Tramperio vengimą susisaistyti, kol kamera pasisuka kitu kampu: Tramperis stovi prie pagardų skyriaus, ima garstyčių ir padažo. Daili mergina sutrikusi žvelgia į kamerą, paskui į Tramperį, gal jis – kokia įžymybė. Jai irgi reikia garstyčių. Tramperis nežiūrėdamas į ją pastumia per prekystalį jos pusėn indą su garstyčiomis ir išsineša savo sumuštinį iš kadro. Mergina įdėmiai žiūri jam pavymui, o Tulpen balsas už kadro sako: „Manau, jis dabar atsargus ir su moterimis. Beje, tai visai neblogai..."

Kitas epizodas: Tramperis su Tulpen įeina į jos butą, abu neša pirkinių maišus su maisto produktais. Sinchroniško garso nėra. Ralfo balsas už kadro sako: „Ką gi, natūralu, kad *taip* manai. Tu su juo gyveni."

Tulpen ir Bogusas dėlioja pirkinius virtuvėje; ji tarška įprastinį monologą; jis paniuręs, retkarčiais suirzęs žvilgteli į ją, paskui į kamerą.

„Žinai, jis labai malonus su manimi, – sako Tulpen už kadro, – manau, jis jaučia pavojų, ir tiek..."

Eidamas tiesiai į kameros objektyvą, Tramperis parodo nepadorų gestą.

Kitas epizodas: viena kitą keičia nuotraukos – Tramperio, Bigi ir Kolmo šeimos fotografijos. Ralfo balsas už kadro: „Na, žinoma, jis turėtų jausti pavojų. Jau buvo vedęs..."

Tulpen: „Jis ilgisi vaiko."

Ralfas: „O žmonos?"

Dar vienas epizodas: užsidėjęs ausines, Bogusas dirba su magnetofono juostomis Ralfo studijoje. Sinchroniško garso nėra. Garso takelis – sumontuoti įrašytų balsų fragmentai, kuriuos jau girdėjome: „Manau, tai natūralu... Beje, tai irgi neblogai... Tu su juo gyveni... O žmonos?"

Pirštais bėgiodamas per mygtukus, Tramperis, regis, tuos fragmentus įjungia ir išjungia. Į kadrą įžengia Tulpen, kažką sako, rodo į kažką už kadro, toliau už jųdviejų.

Dar vienas rakursas: skambant tik įrašytų balsų fragmentams, Tramperis ir Tulpen žiūri į susipainiojusią juostą, ji nusivyniojo nuo ritės ir dabar nusmunka ant grindų tarsi koks didžiulis kirmėlynas. Tramperis kažką išjungia – *tarkšt*. Sulig šiuo garsu kadras sustingsta. Sinchroniško garso ir toliau nėra. Už kadro Ralfo balsas sako: „Sustabdykite, taip, štai čia! Dabar pavadinimas – laikykite jį šičia..."

Sustingusio vaizdo fone atsiranda pavadinimas „Užsiknisęs" ir titrai.

„Muzika", – sako Ralfo balsas už kadro, ir sustingusio vaizdo fone tarsi animacijoje pasirodo jiedu – Bogusas Tramperis atsitupia mėgindamas tvarkyti susipainiojusios juostos kalną, Tulpen žiūri į jį.

Jam pasisekė – pasitaikė iš Frankfurto oro uosto į Štutgartą važiuojantis vokietis kompiuterių pardavėjas, vis didžiavęsis savo firmos „Mersedesu". Tramperis taip ir nesuprato, kas jį užmigdė – autostrados ūžesys ar prekybininko nesiliaujantis dūzgimas.

Štutgarte jis praleido naktį Felso Cunderio viešbutyje. Iš vestibiulyje eilėmis sukabintų nuotraukų paaiškėjo, kad Felsas Cunderis 1936 metais buvo šuolininkas į vandenį Vokietijos olimpinėje rinktinėje; vienoje fotografijoje jis skrieja ore per Berlyno olimpines žaidynes. Paskutinėje nuotraukoje jis, atsirėmęs į turėklus, stovi ant vokiečių povandeninio laivo denio greta *Fregattenkapitän*. FELSAS CUNDERIS, JŪROJE ŽUVĘS NARAS, teigė užrašas po nuotrauka.

Buvo dar viena nuotrauka be paaiškinimų – tamsus, tuščias vandenynas, tolumoje kranto linija – Prancūzija? Anglija? Ant aukštos bangos keteros baltas ženklas X. Ironiškas užrašas skelbė: JO PASKUTINIS PANĖRIMAS.

Tramperis svarstė, kur Felsas Cunderis Štutgarte išmoko plaukti ir nardyti. Žiūrėdamas pro penkto aukšto langą, jis įsivaizdavo dvigubą salto atgal tiesiai į blizgančią balutę tarp tramvajaus bėgių prie viešbučio.

Ilgiausi Boguso sapnai – apie didvyrius. Taigi jis sapnuoja Merilą Overturfą, mažame prikaistuvyje sterilizuojantį švirkštą ir adatą, virinantį mėgintuvėlį su Benedikto tirpalu ir šlapimu, kad

patikrintų cukraus kiekį savo šlapime. Kažkokioje nežmoniškai didelėje amerikietiškoje virtuvėje Merilas atrodo beveik elegantiškas; tai Greit Bors Hedo virtuvė, kur Bogusas niekada nebuvo susidūręs su Merilu. Daktaras Edmundas Tramperis skaito laikraštį, Boguso motina verda kavą, o Merilas iš pipetės lašina šlapimą į mėgintuvėlį, kapteli į Benedikto tirpalą lygiai aštuonis lašus.

– Kas pusryčių? – klausia Tramperio tėvas.

Merilas stebi laikmatį. Kai varpelis sutilindžiuoja, minkštai virtas daktaro Edmundo Tramperio kiaušinis jau gatavas, Merilo šlapimas irgi.

Merilas aušina šlapimą įmantrioje prieskonių lentynoje, o Tramperio tėvas čiupinėja garuojantį kiaušinio lukštą; daktaras Edmundas ima peilį sviestui tepti ir smogia kiaušiniui įstrižą smūgį. Merilas pareiškia, kad jo šlapime cukraus kiekis padidėjęs. „Mažiausiai dviem procentais, – sako jis mojuodamas drumstu rausvos spalvos skysčiu. – Skaidri mėlyna spalva būtų neigiama..."

Kažkas sušnypščia. Iš tiesų tai didelis „Mersedeso" markės autobusas po Tramperio langu Štutgarte, bet Bogusas nusprendžia, kad Merilas traukia į švirkštą vaistus.

Paskui jie trise sėdi prie pusryčių stalo. Boguso motina pilsto kavą, o Merilas pasikelia marškinius ir sužnyba raukšlelę ant pilvo. Tramperis užuodžia alkoholį ir kavą, Merilas patrina savo lašinius vatos gumuliuku, tada smeigia adatą tarsi strėlę ir lygiai spaudžia stūmoklį.

Vėl pasigirsta šnypštimas, jau garsesnis, Bogusas verčiasi ant kito šono ir dunksteli į Felso Cunderio viešbučio sieną; akimirksniu Greit Bors Hedo virtuvė persikreipia ir nuslysta nuo lovos. Išgirdęs trenksmą ir vėl šnypštimą, Tramperis nubunda ant grindų, vos spėjęs išvysti, kaip Merilas pumpuoja į save orą.

Dabar Merilas plūduriuoja Felso Cunderio viešbutyje, keisto Tramperio kambario palubėje, ir Bogusas girdi, kaip kažkur aidi tėvo balsas, slopinamas lauke atsidarančių ir užsidarančių auto-

buso durų šnypštimo: „Tai neįprastas reakcijos į insuliną simptomas..."

„Mano šlapime per daug cukraus!" – klykteli Merilas, lyg helio balionas slysdamas palube prie lango virš durų, kuriame Bogusas regi visiškai nepažįstamą mergaitišką veidą, stebeilijantį pro vieną iš mažyčių angų. Stiklas pažiręs šukėmis ant kambario grindų, o sutrikusi viešbučio kambarinė, stovėdama ant kopėčių, sako Tramperiui labai atsiprašanti už sutrukdymą: ji tik valiusi stiklą, kai iškrito visas rėmas.

Bogusas šypsosi; jis ne iš karto pagauna vokiškų žodžių prasmę, todėl kambarinė priversta teisintis toliau.

– Tiesiog iškrito, kai šluosčiau, – aiškina ji ir sako tuojau grįšianti su šluota.

Tramperis apsisiaučia paklode; apsivyniojęs įtariai žengia prie lango mėgindamas suprasti, ar ten šnypščia. Gal kad „Mersedeso" autobusas atrodo toks naujas, tviskantis ir viliojantis, o gal kad turi tiek daug pinigų, Tramperis leidžia sau paišlaidauti ir perka bilietą į Miuncheną – važiuoja dideliu turistiniu autobusu, sėdi ir mieguistas iš aukštai dairosi po Bavariją; miglotai sapnuoja pagreitintą ciklo apie Overturfą tęsinį, kaip Merilas lengvabūdiškai elgiasi su savo diabetu. Merilas švirkščiasi insuliną ir mato, kaip nyksta cukraus kiekis šlapime; patiria insulino reakciją važiuodamas Vienos *Strassenbahn* ir dzingsėdamas ant kaklo sukabintais metaliniais žetonais, kol konduktorius, jau ketinęs išmesti tą svirduliuojantį girtuoklį iš tramvajaus, perskaito žetonų įrašus dviem kalbomis:

Ich bin nicht betrunken!
Aš nesu girtas!

Ich habe zuckerkrankheit!
Sergu cukralige!

Was Sie sehen ist ein Insulinreaktion!
Tai, ką matote, yra insulino reakcija!

Füttern Sie mir Zucker, schnell!
Kuo greičiau duokite man cukraus!

Merilas šlamščia cukrų, saldainius, ledinukus, apelsinų sultis ir šokoladą, augindamas smukusius cukraus skaičius, tad įveikia insulino reakciją ir ritasi priešinga kryptimi, į acidozę ir komą. Tada jam reikia dar insulino. Ir ratas sukasi iš naujo. Net ir sapnuodamas Tramperis perdeda.

Artėdamas prie Miuncheno, Bogusas stengiasi būti objektyvus; išsitraukia magnetofoną ir autobuse įrašo teiginį: „Merilas Overturfas ir kiti nenormalūs žmonės nedera su sąlygomis ir būsenomis, reikalaujančiomis rūpestingai laikytis tvarkos. Pavyzdžiui, cukraligė..." (Pagalvoja – pavyzdžiui, santuoka...)

Bet jis nespėja išjungti magnetofono, kai šalia jo sėdintis vyras vokiškai paklausia, ką Tramperis daro, – tikriausiai baimindamasis interviu. Nujausdamas, kad įrašas jau sugadintas, ir neabejodamas, kad tas žmogus moka tik vokiškai, Tramperis nestabdo juostos ir atsako angliškai:

– O ką gi, pone, norėtumėte nuslėpti?

– Aš angliškai kalbu gana visai šiek tiek gerai, – atsako vyras, ir mirtinoje tyloje jie įvažiuoja į Miuncheną.

Norėdamas susitaikyti, autobusų stotyje Bogusas nerūpestingai klausia įsižeidusio keleivio, kas buvo Felsas Cunderis. Tačiau vyrui tas klausimas tarsi nemalonus; jis nuskuba neatsakęs ir palieka Bogusą, apžiūrinėjamą žmonių, kurie nugirdo klausimą ir Felso Cunderio vardas jiems nuskambėjo nemalonia gaida.

Jausdamasis svetimas, Tramperis gerokai nustebęs mąsto: ką aš čia darau? Jis nejaukiai pėdina nepažįstama Miuncheno gatve, staiga nebesugeba išsiversti vokiškų parduotuvių iškabų ir suprasti aplink šurmuliuojančių balsų, įsivaizduoja visus įmanomus baisumus, šią akimirką galbūt nutikusius Amerikoje. Pašėlęs uraganas, talžantis centrines Amerikos valstijas, stveria ir amžiams išneša iš Ajovos sunkiąją Bigi. Pūga Vermonte palaidoja po sniegu Kolmą. Kutbertas Benetas, savo laboratorijoje sumanęs

atsigerti, netyčia susipila į burną didelę taurę ryškalo, eina į septynioliktąjį tualetą ir nuleidžia save į jūrą. O Tramperis, toli nuo šių siaubingų dalykų, ištuština bokalą stipraus alaus Miuncheno geležinkelio stotyje, mat nusprendė į Vieną važiuoti traukiniu. Jis suvokia, kad šioje kelionėje vis laukia akimirkos, kai staiga pasijus pakylėtas, kai pagaliau jį užvaldys sugrįžimo ir nuotykio džiaugsmas.

Jis turės nuvažiuoti iki pat Vienos vis dar nieko nejausdamas, kol nutars, kad nuotykis – tai laikas, o ne vieta.

Jis žingsniavo per Marijahilferštrasę, kol krepšio su magnetofonu ir kitais daiktais svoris bei nepatogumas nukamavo taip, kad sustojo palaukti *Strassenbahn*.

Išlipo iš tramvajaus prie Esterhazių parko, atsiminė ten netoliese esant didelę sendaikčių parduotuvę; joje nusipirko rašomąją mašinėlę su neįprastais vokiškais ženklais ir umliautų klavišais. Už tokį pirkinį šeimininkas sutiko jo vokiškas markes ir Amerikos dolerius dosniu kursu pakeisti į šilingus.

Dar Tramperis nusipirko kulkšnis siekiančią milinę: antpečiai nuplėšti, nugaroje – maža tvarkinga kulkos palikta skylutė, bet šiaip puikiai išsilaikiusi. Rado ir kitų drabužių, kuriais pasipuošęs atrodė lyg koks pokario šnipas, – apsmukusį paplatintais pečiais kostiumą, keletą gelsvai baltų marškinių ir šešių pėdų ilgio purpurinį šaliką. Tokį galėjai pasirišti įvairiausiais būdais, jis leido atsisakyti kaklaryšio. Taip pat nusipirko lagaminą, kurio viduje buvo daugiau diržėlių, sagtelių ir virvelių negu vietos daiktams. Tačiau jis derėjo su apdarais. Tramperis dabar priminė keliaujantį šnipą, nuo pat 1950-ųjų neišlipantį iš „Rytų ekspreso", kursuojančio tarp Stambulo ir Vienos. Galų gale jis dar įsigijo skrybėlę kaip Orsono Velso „Trečiame žmoguje". Net užsiminė apie tą filmą parduotuvės šeimininkui, tas atsakė, matyt, šį filmą bus pražiopsojęs.

Savo krepšį Bogusas pardavė už kokius du dolerius ir magnetofoną, atsarginius marškinius, naują rašomąją mašinėlę

sudėjęs į šnipo lagaminą nusitempė per Esterhazių parką, dar įsmukęs į tankius krūmus pasisioti. Šlamėjimas brūzgyne sukėlė nerimo praeinančiai porai. Moteriškė pažvelgė susijaudinusi: gal ten prievartaujama mergina ar kas nors dar blogiau! Vyras nusišaipė: porelė nerado geresnės vietos. Tramperis išniro iš krūmų vienas ir labai oriai, vilkdamas lagaminą, į kurį galėjo būti įgrūstas sukapotas kūnas. O gal jis parašiutininkas, ką tik nusimetęs uniformą, išardytą bombą saugiai paslėpęs lagamine ir dabar lyg niekur nieko žingsniuojantis į Austrijos parlamentą?

Pora nuskubėjo kuo toliau nuo jo keisto apdaro, bet Bogusas Tramperis jautėsi puikiai. Jautėsi esąs tinkamai apsitaisęs Overturfo medžioklei po Vieną.

Vėl sulaukė *Strassenbahn*, tas jį Opernringu nuvežė į senamiestį. Iš tramvajaus išlipo prie Kerntnerštrasės, svarbiausios gatvės Vienos naktiniame gyvenime, spalvingiausio jo centro. Jeigu būčiau Merilas Overturfas, *jei tebebūčiau Vienoje*, kur gruodžio mėnesį eičiau šeštadienio vakarą?

Tramperis greitai ir išdidžiai žingsniuoja mažomis Nojermarkto gatvelėmis ieškodamas „Havelkos", senos bolševikų *Kaffeehaus*, kurią vis dar mėgsta visokie intelektualai, studentai ir operos kasininkai. Kavinė sutinka jį taip pat šaltai kaip kadaise – tie patys liesi ilgaplaukiai vyrai, tos pačios juslingos stambių kaulų merginos.

Linktelėjęs tariamam pranašui, sėdinčiam prie stalelio palei duris, Bogusas pagalvoja: prieš daug metų buvo čia vienas panašus į tave, visas juodai apsirengęs, bet jo barzda buvo raudona. Manau, Overturfas buvo su juo pažįstamas...

Tramperis klausia to žmogaus:

– Merilas Overturfas?

Vyriškio barzda, rodos, sustingsta; akys bėgioja, tarytum protas mėgintų prisiminti visus kada nors išmoktus įstatymus.

– Ar pažįstate Merilą Overturfą? – klausia Bogusas merginos, sėdinčios arčiausiai sustingusios barzdos.

Tačiau ji gūžteli pečiais lyg sakytų, kad jei kada ir pažino, vargu ar dabar tai svarbu.

Kita mergina prie tolimesnio stalelio atsiliepia:

– *Ja*, man atrodo, jis filmuojasi...

Merilas filmuojasi?

– Filmuojasi... – sutrinka Bogusas. – Ar *čia*? Filmuojasi čia?

– Ar matote veikiančią kamerą? – klausia barzdotasis, ir sulig žodžiu *kamera* tarp jų praeinantis padavėjas susigūžia.

– Ne, turiu galvoje – Vienoje, – taria Tramperis.

– Nežinau, – sako mergina. – Tik tiek ir girdėjau, kad filmuojasi.

– Jis važinėdavo senu „Corn Vitveriu", – praneša Tramperis, į nieką konkrečiai nesikreipdamas, ieškodamas kokių aiškesnių ženklų.

– *Ja?* „Corn Vitveris"! – sako vyras su akiniais storais stiklais. – Penkiasdešimt trečiųjų? Ar penkiasdešimt ketvirtųjų?

– *Ja?* Penkiasdešimt ketvirtųjų! – surinka Bogusas atsigręždamas į tą vyrą. – Automobilis turėjo senovišką pavarų dėžę, svirtis vis išsinerdavo; grindyse buvo skylių – galėjai matyti, kaip bėga kelias. Apdaila susilanksčiusi...

Tramperis nutyla pastebėjęs, kad keletas „Havelkos" lankytojų susidomėję žiūri, kaip jis karščiuojasi.

– Tai kur jis dabar? – klausia vyro, išmanančio apie „Corn Vitverius".

– Atsimenu tą mašiną, tik tiek ir norėjau pasakyti, – sako tasai.

– Bet *jūs esate* jį mačiusi... – Bogusas vėl atsisuka į merginą.

– *Ja*, bet jau senokai, – sako ji, o su ja sėdintis vaikinas pažvelgia į Bogusą suirzęs.

– Kiek laiko nuo tada praėjo? – klausinėja Bogusas.

– Klausykite, – nekantriai atšauna mergina, – daugiau nieko apie jį nežinau. Tik prisimenu jį, ir tiek... – Jos intonacija tokia, kad sėdintieji aplink prityla.

Tramperis žiūri į ją nusivylęs; tikriausiai susvyruoja, o gal šiaip užverčia akis aukštyn, nes aukštakrūtė mergina su didžiule plau-

kų kupeta ir neono žalumo vokų šešėliais pagauna jį už rankos ir timpteli žemyn prie savo stalelio.

Ji klausia:

– Turite sunkumų?

Jis mėgina ištrūkti, bet ji įkalbinėja dar švelniau:

– Ne, rimtai, kokios bėdos?

Nesulaukusi atsakymo mergina bando jį kalbinti angliškai, nors Tramperis visą laiką kalbėjo vokiškai.

– Turite problemų, ar ne?

Ji taip išvingiuoja žodį „problemų“, kad Bogusas regi jį plūduriuojantį, lyg būtų užrašytas – pprrrobblemų.

– Jums reikia pagalbos? – klausia mergina vėl vokiškai.

Netoliese nervingai mindžikuoja padavėjas. Tramperis prisimena, kad „Havelkos“ padavėjus pprrrobblemos visada gąsdindavo.

– Sergi? – klausia padavėjas.

Ima Tramperį už parankės, merginos laikoma jo ranka įsitempia ir neišlaiko prikrauto lagamino. Šis krinta, pasigirsta netikėtai garsus *dunkst*, ir padavėjas žengia atatupstas laukdamas sprogimo. Aplinkiniai stebi lagaminą, lyg jis būtų vogtas ar mirtinai pavojingas, o gal ir viena, ir kita.

– Pakalbėk su manimi, – sako neono žalumo mergina. – Gali papasakoti man viską, – pareiškia. – Tai nieko baisaus.

Bet Bogusas susirenka savo lagaminą ir nežiūri į tą aršią moteriškę... būtų puiki madam kokiame erotikos klube.

Visi spokso Tramperiui tikrinantis, ar užsegtas praskiepas. Jis aiškiai atsimena nusimovęs sargį...

Paskui atsiduria lauke, bet neišvengia prie durų sėdinčio keistojo juodai apsitaisiusio barzdylos pranašystės.

– Tai čia pat, už kampo, – sako pranašas su tokiu įsitikinimu, kad Bogusas suvirpa.

Jis išeina į Grabeną, kirtęs kampą Šv. Stepono aikštės pusėn. Už šito kampo *to* nebuvo, patikina pats save ir pagalvoja, kad pranašas, matyt, kalbėjo perkeltine prasme, tokia gudri ir atsargi visų pranašų kalbėsena.

Toliau ieškoti Merilo jis ketina „Dvylikos apaštalų“ rūsyje, bet pasiklysta ir atsiduria Honermarkte, ten mediniai vaisių ir daržovių stalai jau uždangstyti brezentu nakčiai; Tramperis įsivaizduoja prekijus, miegančius po tais dangalais. Visas turgus atrodo kaip morgas po atviru dangum: surasti „Dvylikos apaštalų“ rūsį visada būdavo vargas.

Kažkokio žmogaus paklausia kelio, bet akivaizdu, kad šitas neatsakys; vyras tik vėpso į jį.

– *Kribf?* – taip ar panašiai taria tas.

Tramperis nesupranta. Tada vyras ima kažkaip keistai kuistis, lyg trauktų iš kišenių kontrabandinius laikrodžius, padirbtas jūros putų pypkes, nešvankius paveikslėlius ar ginklą.

Bogusas bėga atgal į Šv. Stepono aikštę, paskui per Grabeną. Pagaliau po gatvės žibintu sustoja pažiūrėti, ką rodo jo laikrodis; neabejoja, kad jau po vidurnakčio, bet negali prisiminti, kiek laiko juostų kirto nuo Ajovos, o gal jau anksčiau persuko laikrodį. Jis rodo penkiolika po dviejų.

Šaligatviu link jo eina neaiškaus amžiaus gerai apsirengusi moteris, ir jis klausia jos, ar turinti laiko.

– Aišku, – sako ji ir stabteli.

Apsivilkusi iš pažiūros prabangiais kailiniais, rankos priderintoje movoje; kailiniai aulinukai su pakulne, ji sūpuojasi ant jų. Su nuostaba žvelgia į Tramperį, tada atkiša jam alkūnę.

– Štai čia, – sako pyktelėjusi, kad jis nekimba į parankę.

– O laikas? – klausia Tramperis.

– Laikas?

– Aš klausiau – ar turite laiko?

Ji žiūri išpūtusi akis, purto galvą, paskui nusišypso.

– Ak, *laikrodį* – kiek dabar laiko? – sako ji. – Turite galvoje, kuri dabar *valanda*?

Dabar jis supranta, kad ji – kekšė. Jis Grabene, o pirmojo rajono prostitutės naktį vaikštinėja gatvelėmis šalia Grabeno ir Kerntnerštrasės.

– Ech, – sako jis, – atsiprašau. Neturiu pinigų. Tik norėjau paklausti, ar žinote, kuri valanda.

– Neturiu laikrodžio, – atsiliepia prostitutė, dairydamasi į abi gatvės puses; ji nenorėtų atbaidyti potencialaus kliento, jei jis pamatytų ją su Tramperiu.

Tačiau aplinkui nieko nėra, tik dar viena prostitutė.

– Ar nėra čia netoliese kokio pensiono? – teiraujasi Bogusas. – Ne itin brangaus.

– Einam, – sako ji ir žengia pirma jo prie Špygelgasės kampo. – Štai ten, – rodo į mėlyną neono šviesą, – „Taši pensionas".

Tada nueina Grabenu prie anos prostitutės.

– Ačiū, – šūkteli pavymui Bogusas, ir ji per petį pamojuoja mova, akimirką iškišdama elegantišką, ilgais pirštais plaštaką be pirštinės, su mirgančiais žiedais.

„Taši pensiono" vestibiulyje stovi dvi prostitutės, įbėgusios pasišildyti; jos trypčioja ir pliaukši sau per paraudusias blauzdas. Vestibiulio šviesoje išvydusios Tramperio per ilgas keliones daug patyrusius ūsus ir lagaminą, nė nesivargina nusišypsoti.

Pro langą „Taši pensiono" kambaryje Tramperis mato vieną Šv. Stepono katedros mozaikinio stogo pusę; dar mato kekšes, kaukšinčias gatve vėlyvo užkandžio į amerikietiškų mėsainių parduotuvę Grabene per kvartalą nuo Špygelgasės.

Tokį vėlų vakarą prostitutės atsiveda į „Taši" vieną kitą klientą, joms čia palikti keli kambariai trečiame aukšte. Tramperis girdi, kaip apačioje jos vedasi vyrus per kiemus, paskui mato einančias drauge su jais Špygelgasės šaligatviu prie vestibiulio.

Išeina tie vyrai po vieną, niekieno nelydimi, ir Tramperis girdi trečio aukšto bidė šniokščiantį vandenį. Taip vėlai atgijusi santechnika įkvepia drąsos paklausti ponios Taši, ar nebūtų galima nusimaudyti. Ji nenoriai prileidžia vonią ir laukia už durų, kol jis pliuškenasi, – *klausosi, kad neišnaudotų nė lašo vandens per daug.*

Bogusas susigėdo vandens spalvos vonioje ir skubiai ištraukė kamštį, bet ponia Taši išgirdo garsiau sugurgėjus vandenį ir šūk-

telėjo iš koridoriaus viską sutvarkysianti pati. Jis sumišęs paliko jai šveisti ruožus nuo vonios kraštų, bet negalėjo nepastebėti, kad jai šiek tiek užgniaužė kvapą tuos ruožus išvydus.

Ponia Taši jam registruojantis elgėsi gana maloniai, bet kai įžengė į savo kambarį švarus ir nurimęs, Tramperis pastebėjo, kad ji ne tik paklojo lovą. Lagaminas buvo atidarytas, jo turinys tvarkingai surikiuotas ant plačios palangės, tartum ponia būtų rūpestingai patikrinusi turtą rengdamasi būsimai skolai.

Kambarys buvo nešildomas, bet Tramperį traukė valandėlę prisėsti prie naujos rašomosios mašinėlės ir išmėginti visus tuos juokingus umliautus. Jis parašė:

Mano kambarys „Taši" yra ketvirtame aukšte, Špygelgasėje, per vieną kvartalą nuo Grabeno. Šia vieta naudojasi pirmojo rajono prostitutės. Jos pirmarūšės. Visada renkuosi tik tai, kas geriausia.

Čia jį nutraukė ponia Taši primindama, kad jau vėlus metas, kad spausdindamas jis kelia triukšmą, bet nespėjus paklausti, ar jau labai vėlu, ji ištipeno iš kambario. Girdėjo, kaip ji stabtelėjo laiptų aikštelėje; o kai nulipo, spausdino toliau.

Ponia Taši įgudusia akimi numato gyventojo likimą, artėjančią lemtį ji išskaito iš vonioje likusių ruožų.

Tada išspausdino tris eilutes vokiškų dvibalsių ir pamėgino užrašyti spausdinimo testą – sakinį apie žvitrią rudą laputę ir tingų šunį vien su umliautiniais balsiais. O gal ten kalbėta apie tingų šünį?

Klausydamasis, ar neateina ponia Taši, išgirdo vandens čiurlenimą dar vienoje bidė ir prisiminė kekšes. Užrašė:

Vienoje prostitucija ne tik legali; įstatymas jai talkina ir ją kontroliuoja. Kiekvienai kekšei išduodama savotiška darbo licencija, ji atnaujinama tik reguliariai atliekant sveikatos patikrą. Jeigu prostitutė neregistruota, vadinasi, dirba nelegaliai.

Merilas Overturfas sakydavo: „Niekada nepirk, kol nepatikrinai saugos lipdukų."

Lygiai taip pat oficialiai vienas ar kitas viešbutis, pensionas kiekviename rajone gauna licenciją dalyvauti šiame versle. Kainos nustatomos ir viešbučiams, ir kekšėms, o pirmajame rajone šios jauniausios, dailiausios ir brangiausios. Tolstant nuo senamiesčio, pakraščiuose kekšės vis vyresnės, bjauresnės ir pigesnės. Overturfas su malonumu pabrėždavo gyvenąs iš penkioliktojo rajono lygio pajamų.

Bogusui nusibodo rašyti, jis perėjo prie lango ir ėmė stebėti šaligatvį. Apačioje stovėjo kekšė su kailiniais ir prie jų deranča mova. Jis pabeldė į dvigubą langą, ir ji žvilgtelėjo aukštyn. Tramperis pasisukiojo lange, kad ji įsižiūrėtų, stengdamasis kuo labiau atsigręžti į lempą ant naktinio stalelio, pasirodyti kas esąs, ir galvodamas, kad iš apačios tikriausiai primena kokį drovų ekshibicionistą, nedrįstantį stovėti ramiai.

Tačiau kekšė jį atpažino ir nusišypsojo. O gal nusišypsojo tiesiog iš įpročio, palaikiusi jį tiesiog į vidų kviečiančiu vyru. Dūrusi į jį pirštu žaismingai pamojavo; jis vėl išvydo brangakmeniais žėrinčią ranką. Jai pasukus prie durų Tramperis puolė įnirtingai barbenti į stiklą: ne, ne! Nekviečiu tavęs vidun. Tik norėjau pasisveikinti... Bet jo pašėlusį barbenimą ji, rodos, palaikė susijaudinimu ir net šoktelėjo pakėlusi veidą. Iš tolo jis neįžiūrėjo makiažo; ji priminė koketuojančią komandos palaikymo grupės mergaitę, kuri sutinka po rungtynių važiuoti namo.

Jis iškėblino į koridorių, vis dar apsijuosęs rankšluosčiu. Lipant laiptais rankšluostis pasikėlė net virš bambos, jį pagavo apačioje užsidarančių durų sukeltas skersvėjis. Tramperis pažino moters ranką ant laiptų turėklo, čiuožiančią aukštyn prie antro aukšto aikštelės. Jis šūktelėjo, į laiptinės šulinį kyštelėjo galva – ji pažvelgė tiesiai po jo sijonu, kikendama lyg nepatyrusi mergaitė.

Jis riktelėjo:

– *Nein!*

Tačiau ji tebelipo, ir jis suriko:

– *Halt!*

Jos veidas vėl sušmėžavo laiptinės šulinyje, ir Tramperis suspaudė rankšluostį keliais.

– Atsiprašau, – pasakė jai. – Neketinau kviesti jūsų į viršų.

Jos burnos kamputis kryptelėjo žemyn, ir staiga apie akis lyg paukščio letenėlės pasklido raukšlių tinklelis; dabar ji atrodė įžengusi į ketvirtą, gal net penktą dešimtį. Ir vis lipo aukštyn.

Tramperis sustingęs laukė, ji sustojo vienu laipteliu žemiau, dailiai įraudusi, tankiai alsuodama, skleisdama kvepalų aromatą; jos drabužiai vis dar atsidavė lauko šalčiu.

– Žinau, – tarė ji, – tik norėjote paklausti *laiko*?

– Ne, – užginčijo Tramperis, – atpažinau jus. Tik pabeldžiau į langą norėdamas pasakyti „Labas!“

– Labas, – atsiliepė ji.

Dabar tyčia alsavo smarkiau, atsirėmusi į turėklą, sendama čia pat jo akyse, *vien kad pasijusčiau visai bjauriai.*

– Man labai gaila, – pasakė Bogusas. – Neturiu ko jums duoti.

Ji pažiūrėjo į jo rankšluostį ir pirštais palietė sau lūpų kampučius. Ji iš tiesų buvo graži. Pirmajame rajone tokių dažnai pasitaiko. Mažiau kekšiškų, elegantiškesnių, ne tokių juokingų. Ši vilkėjo dailų paltą; plaukai sutvarkyti ir švarūs; atrodė turinti skonį.

– Tikrai, būčiau norėjęs... – tarė Bogusas.

Ji vėl negailestingai pažvelgė į jo rankšluostį ir pasakė apsimestinai švelniai, lyg motina:

– Apsirenkite. Negi norite peršalti?

Tada išėjo. Jis nusekė akimis, kaip jos daili ranka per visus tris aukštus slysta turėklu, paskui nupėdino atgal prie rašomosios mašinėlės; jau ketino lyriškai sutaukšėti klavišais, užrašyti kokią savigailos kupiną laisvą mintį, kai jį išblaškė dar viena apačioje sušniokštusi bidė ir ponia Taši, krebždanti prie jo durų.

– Prašom daugiau nespausdinti, – pasakė ji. – Žmonės mėgina užmigti.

Žmonės mėgina pasibirbinti – tai ji norėjo pasakyti. Spausdinimas trikdo jų ritmą ar sąžinę. Jis nebelietė juokingų svetimkalbių klavišų; tegu jie per naktį brandina savo lyriką. Pažvelgęs žemyn į Špygelgasę, pastebėjo savo dukart suklaidintą kekšę, įsikibusią į parankę kitai prostitutei; jos traukė kavos. Jis pagalvojo, kaip joms atsiliepia metai, štai jaunos ir žėrinčios jos vaikšto po Kerntnerštrasę ir Grabeną, paskui metams slenkant keliasi toliau, iš vieno rajono į kitą, už Praterio pramogų parko, palei purviną Dunojų, fabrikų darbininkai ir techninių aukštųjų mokyklų studentai jas maigo už pusę ankstesnės kainos. Tačiau tai bent jau teisinga, kaip ir visa kita realiame pasaulyje, gal net teisingiau, nes rajonas, kuriame galų gale atsiduri, ne visuomet reiškia iš anksto numatytą nuopuolį, o tikrovėje ne visada įmanoma pasirinkti žėrinčią pradžią.

Bogusas stebėjo pro langą žiedais apsimausčiusią moterį su mova – ir vėl išpuoselėtoji ranka gyvai dalyvavo pokalbyje su kita kekše: ištrūko į šaltį ir kažką nubraukė kitai moteriai nuo skruosto. Suodžių trupinį? Leduku virtusią ašarą? Kokį nešvarumą, paliktą jos paskutinio draugo burnos?

Tramperis su pavydu žvelgė į tą nerūpestingą, tikrą švelnumą.

Jis atsigulė ir sustingęs laukė, kol bent kiek sušils patalas. Išgirdo šniokščiant bidė ir nusprendė, kad nepavyks užmigti su šia vienatvės muzika. Nuogas nulingavo per kambarį, nuo palangės stvėrė magnetofoną ir nėrė atgal į lovą. Pagraibęs juostų dėžėje susirado 110–220 įtampos keitiklį, angon įspraudė ausinių kištuką, pačias ausines priglaudė prie krūtinės, kad sušiltų.

– Ateik, Bigi, – sušnibždėjo jis.

REWIND.

PLAY...

23
Asmeniški dalykai

(Užtemdytas kadras, palengva ryškėja vaizdas: vidurinis planas, lauke, Pilsberių valčių namelis ir nuožulnus takas, vedantis prie vandenyno. Kutbertas Benetas velka žemyn seną irklinę valtį, tokiomis plaukiodavo banginių medžiotojai. Jam padeda Kolmas. Jie gyvai šnekasi – tikriausiai Kutas pasakoja apie dumblius, laminarijas, polipus ir vėžiagyvius, kuriais aplipęs valties dugnas, bet sinchroniško garso nėra. Už kadro skamba Ralfo Pakerio ir Kuto balsai.)

RALFAS: Pasakysiu kitaip: dabar gyveni su jo žmona ir vaiku. Ar tai paveikė jūsų draugystę?

KUTAS: Manau, jam turėtų būti sunku – bet dėl jausmų jai, tik tiek. Dabar jam nelengva būti šalia jos ir berniuko. Tai visiškai nesusiję su manimi; esu tikras, kad jis mane iki šiol myli.

KITAS KADRAS

(Pakerio studijoje Bogusas kalba į kamerą. Garsas sinchroniškas.)

BOGUSAS: Ji gyvena su žmogumi, už kurį geresnio negalėčiau net įsivaizduoti. Kutas yra nuostabi asmenybė...

KITAS KADRAS

(Vėl valčių namelis su Kutu ir Kolmu, balsai už kadro.)

KUTAS: Žinau, labai jį mėgstu...

RALFAS: Kodėl iširo santuoka?

KUTAS: Na, žinai, šito turėtum paklausti jos.

RALFAS: Man atrodo, kad turi ir savo nuomonę...

KUTAS: Klausk jos. Arba jo...

ANKSTESNIS KADRAS
(Studijoje Bogusas kalba į kamerą. Garsas sinchroniškas.)

BOGUSAS: Po galais – paklausk jos!

KITAS KADRAS
(Prieplauka Meine. Bigi skaito Kolmui pasakų knygą. Be sinchroniško garso. Už kadro skamba Bigi ir Ralfo balsai.)

BIGI: O jo klausei?

RALFAS: Jis liepė klausti tavęs.

BIGI: Na, nesu tikra, kad žinau. O net jei ir žinočiau, tai nieko nepakeis. Tai kas iš to?

RALFAS: Kuris kurį paliko?

BIGI: Koks skirtumas?

RALFAS: Šūdas, Bigi...

BIGI: Jis mane paliko.

ANKSTESNIS KADRAS
(Bogusas studijoje.)

BOGUSAS: Na, ji pasakė, kad išeičiau. Ne, iš tiesų ji *sakė*...

KITAS KADRAS

(Bigi su Kolmu ir Kutu sėdi prie stalo lauke po dideliu skėčiu Pilsberių prieplaukoje. Scena aiškiai surepetuota, formali, visi trys nepasitikėdami žvelgia į kamerą. Garsas sinchroniškas; Ralfas (už kadro) ima interviu.)

BIGI: Nežinojau, kad jis ketina gyventi atskirai, tai yra – taip *ilgai*...

KUTAS: Ji net nenutuokė, kur jis yra.

BIGI *(įsmeigusi akis į kamerą, piktai kalba Ralfui):* Tu žinojai daugiau už visus, šunsnuki. Žinojai, kur jis išsiruošė, net padėjai jam! Nemanyk, kad neprisimenu...

KITAS KADRAS

(Ralfas Pakeris savo studijos montažinėje, montuoja filmo atkarpas. Aplinkui ant strypų jam virš galvos kabo kiti fragmentai. Be sinchroniško garso.)

RALFAS *(balsas už kadro):* Tai tiesa... Taip, žinojau, kur jis išsirengė, ir padėjau išvažiuoti. Bet jis norėjo išvažiuoti!

(Jis piktai spusteli žemyn sunkų įrenginio presą.)

KITAS KADRAS

(Pirmoji iš kelių nuotraukų sekos. Bogusas su Bigi Alpių kaimelyje, atsirėmę į keistą seną automobilį, šypsosi fotografui. Bigi aptemptais slidininkės drabužiais atrodo seksualiai.)

RALFAS *(balsas už kadro):* Jis vėl iškeliavo į Europą, štai kur jis atsidūrė. Gal jį kamavo nostalgija...

(Kita nuotrauka: Bigi ir Bogusas maivosi didelėje sujauktoje lovoje, užsitraukę antklodę iki pat smakro.)

RALFAS *(balsas už kadro):* Jis niekada taip ir nepaaiškino, ko vyksta į Europą, bet minėjo draugą, kurį ten turėjo... kažkokį Merilą Overturfą.

(Kita nuotrauka: keistas vaikinas su originalia skrybėle sėdi sename penkiasdešimt ketvirtųjų „Corn Vitveryje" ir šypsosi kamerai pro nuleistą langą.)

BIGI *(balsas už kadro):* Taip, tai tikrai jis. Tai Merilas Overturfas.

ANKSTESNIS KADRAS
(Stalas po skėčiu prieplaukoje. Sinchroniškas garsas. Bigi kalba į kamerą.)

BIGI: Merilas Overturfas buvo pamišęs, visiškas beprotis.

ANKSTESNIS KADRAS
(Bogusas studijoje. Sinchroniškas garsas.)

BOGUSAS: Ne! Tikrai ne, jis visai nebuvo pamišęs. Ji niekada nepažino jo taip kaip aš. Jis buvo bene pats sveikiausias žmogus, kokį teko pažinti...

ANKSTESNIS KADRAS
(Montažinėje Ralfas pakelia presą ir peržiūrinėja kitas juostos atkarpas.)

RALFAS *(balsas už kadro):* Iš jo labai sunku išgauti ką nors konkretesnio. Jis viską ima taip *asmeniškai*. Kartais visai nesistengia padėti...

(Jis vėl smarkiai trinkteli presu.)

KITAS KADRAS

(Sinchroniškas garsas. Tulpen bute prie uždarų vonios kambario durų statomi akinantys scenos prožektoriai. Viduje pasigirsta nuleidžiamas vanduo. Į kadrą įžengia Kentas, laukiantis pasaloje prie vonios kambario durų su dideliu mikrofonu rankoje. Bogusas atidaro duris, trūkteli aukštyn kelnių užtrauktuką, nustebęs žvelgia į kamerą. Jis supykęs – bloškia Kentą šalin ir niršdamas žiūri į kamerą.)

BOGUSAS *(klykia persikreipusiu veidu):* Ar tu neatsiknisi, Ralfai!

24

Ar ilgai tempsi su strėle, įsmigusia į papą?

Kai rado Overturfo vardą telefonų knygoje tuo pačiu adresu ir su tuo pačiu telefono numeriu, jam pradžiugo širdis. Bet pamėginęs paskambinti iš „Taši“ vestibiulio ragelyje išgirdo keistą dūzgiantį garsą, matyt, kokį signalą. Pasiteiravo ponios Taši, ir ji pasakė, kad tas zirzimas reiškia, jog numeris nebenaudojamas. Tada jis pamatė, kad telefonų knyga – daugiau kaip penkerių metų senumo, joje įrašytas ir jis pats – tuo pačiu adresu ir su tuo pačiu numeriu.

Tramperis nuėjo į Švindgasę 15, antrą butą. Varinė lentelė ant durų skelbė: A. PLOTAS.

Labai primena Merilą, pagalvojo Bogusas. Pabeldęs į duris išgirdo kažką šiūruojant, gal ir urzgiant. Stumtelėjo duris, jos prasidarė, bet tik truputį, kiek leido iš vidaus užkabinta grandinėlė. Tramperiui tikrai pasisekė, kad jos neatsivėrė daugiau, nes iš anos pusės didelis vokiečių aviganis pro plyšį iškišo tik urzgiančio snukio galiuką. Tramperis atšoko neįkąstas, ir moteris – blondinė, plaukuose suktukai, akys piktos, gal išsigandusios, o gal ir viena, ir kita, – paklausė, ką, po velnių, reiškia tas mėginimas įsiveržti į jos butą.

– Merilas Overturfas! – tarė jis jai, gerokai atsitraukęs į laiptų aikštelę, jeigu ji kartais sumanytų išleisti tą vokiečių aviganį.

– Jūs ne Merilas Overturfas, – pasakė ji.

– Žinoma, ne, – sutiko Bogusas, bet moteris jau užtrenkė duris. – Palaukite! – sušuko jai iš paskos. – Tik norėjau sužinoti, kur

jis... – bet išgirdo ją kažką tyliai kalbant, tikriausiai telefonu, ir greitai pasišalino.

Vėl išėjęs į Švindgasę jis pažvelgė aukštyn, į tą langą, kur anksčiau buvo garsusis Overturfo šiltadaržis. Merilas jame augino žolę. Dabar ten pro byrančias sniego dulkes ryškėjo tik keli rausvai violetiniai negyvi augalai.

Prie laiptinės durų triratuku atmynė maža mergaitė ir nulipo jų atsidaryti. Bogusas jai padėjo.

– Ar šitame name gyvena Merilas Overturfas? – paklausė jis.

Mergaitė tikriausiai pajuto jo akcentą, o gal jai buvo prisakyta niekada nekalbėti su nepažįstamais žmonėmis, nes ji pažiūrėjo taip, lyg neketintų atsakyti.

– Kaip manai, kur iškeliavo ponas Overturfas? – paklausė jis švelniai, padėdamas įnešti triratuką vidun. Bet mažoji tik spoksojo į jį. – Ponas Overturfas... – ištarė jis lėtai. – Ar atsimeni? Jis turėjo juokingą automobilį, nešiojo juokingas skrybėles...

Mažoji mergaitė, regis, nieko nežinojo. Viršuje sulojo tas didelis šuo.

– Kas nutiko ponui Overturfui? – Bogusas pamėgino dar kartą.

Mergaitė stūmė triratuką tolyn nuo jo.

– Mirė? – paklausė ji.

Tramperis neabejojo, kad ji tik spėlioja. Mergaitė nukūrė prie laiptų, o jis stovėjo pašiurpęs, ir tam jausmui galėjo prilygti tik šiurpas, kuris nusmelkė išgirdus, kaip viršuje atsiveria durys, moteris su plaukų suktukais rėkia ant vaiko, o laiptais čeža tikriausiai žemyn lekiančio didžiojo šuns nagai.

Tramperis pabėgo. Mažoji mergaitė vis tiek nieko nežinojo, tai aišku. Truputį nustebo supratęs, kad to vaiko tėvas, matyt, yra A. Plotas.

Nešdamasis maišelį su gatvėje keptais kaštainiais, Bogusas gūrina į Šv. Mykolo aikštės pusę, atsimena ten stovinčią groteskišką skulptūrą. Į Dzeusą panašus milžiniškas vyras, o gal dievas, ko-

voja su jūros pabaisomis, gyvatėmis, plėšriais paukščiais, liūtais ir jaunomis nimfetėmis; jie visi tą milžiną traukia žemyn prie pagrindinės fontano čiurkšlės, tykštančios jam ant krūtinės; jis išsižiojęs, lūpos įsitempusios, – gal ištroškęs. Kūrinys perkrautas, sunku pasakyti, ar Dzeusas laimi ar gal tos būtybės griauna jį ant žemės, o gal bando pakelti.

Bogusas prisimena, kaip vieną naktį pasigėręs su Bigi bastėsi po Šv. Mykolo aikštę. Jie buvo ką tik nušvilpę kelis didžiulius baltus morkos ilgumo ridikus iš arklio traukiamo vežimo. Einant pro šitą baisią ir amžiną kovą fontane, Bogusas pakylėjo Bigi, ir ji įkišo ridiką į pražiotą dievo burną. Kad turėtų energijos, pasakė.

Pagalvojęs, kad galėtų pavaišinti kovotoją kaštainiu, Tramperis nustemba išvydęs išjungtą fontaną. O gal čiaupas užšalo – iš jo tįsta storas bukas falas, sustingusi, vašku apvarvėjusi žvakė, o Dzeuso figūros krūtinę užklojęs sniegas. Nors poza ta pati, kažkodėl atrodo, kad kova baigėsi. Jis nebegyvas, galvoja Bogusas, nėra prasmės mirusįjį maitinti kaštainiais. Jam gaila žuvusio dievo, kurį pagaliau įveikė gyvatės ir jūros baidyklės, liūtai ir nimfetės. Tramperis žino: tą milžiną galutinai pribaigė nimfetės.

Bigi nuliūstų išgirdusi tokią naujieną. Tikrai nuliūstų.

Bigi, gal tau bus sunku patikėti, bet... einant medžioti ančių reikia užsimauti sargį. Tai sena medžiotojų gudrybė, taip jie apsisaugo nuo šalčio. Žinai, jie užsimauna sargį, kai rengiasi traukti pašautus paukščius iš ledinio vandens – jei neturi šunų; mes šunų neturėjome. Tas pat principas kaip naro kostiumo...

Arba – Tramperis klaidžioja po Habsburgų rūmų kiemą, po Didvyrių aikštę – *tą nevertą dėmesio gumytę, kurią pamiršau nusimauti, turėjau todėl, kad radau naują papildomą darbą Studentų sveikatos tarnybos programoje pirmakursiams. Per lytinio švietimo pratybas buvau demonstracinis modelis. Jaučiausi labai nejaukiai, nedrįsau tau pasakoti. Man nebuvo pasakyta, kad rengiamos tokios pratybos, skirtos kontracepcijai. Žinoma, studentai gerokai nustebo.*

Bogusas jaučia įsmeigtas į jį šaltas akmeninių kupidonų akis; jis eina po tais barokiniais angeliukais ir balandžiais, įsitaisiusiais ant didingų pastatų, ir supranta, kad Bigi – ne pienburnė. *Ji per daug gerai žino, koks aš nepatikimas.*

Jis žiūri, kaip *Strassenbahnen* svyrinėja važiuodami Burgringu, sankryžose šaižiai tilindžiuoja varpeliai. Vagonuose keleiviai prikvėpuoja garų, langai rasoja, vyrai atrodo lyg paltai ant pakabų su žmonėmis viduje. Jie stumdosi ir siūbuoja sulig kiekvienu tramvajaus trūktelėjimu; jų rankos įsikibusios pro langus nematomų skersinių palubėje, ir Bogusas mato tik iškeltas rankas, kaip vaikų mokykloje, kaip kareivių rikiuotėje.

Stengdamasis prastumti popietę, Tramperis eina aplink nušiurusį kioską ir skaitinėja skelbimus. Jaučia, kad greičiausiai popietė prabėgtų kokiame sekmadieniniame vaikų rytmetyje, ir nutinka stebuklas – toks rytmetys rengiamas Štadiongasėje, už parlamento pastato.

Programoje keletas trumpų numerių ir amerikietiškas vesternas. Tramperis nukeliauja į Airiją, mato laimingus valstiečius. Javoje gidas pasakoja žiūrovams apie tautinę pramogą – boksavimąsi pėdomis. Bet Bogusas ir vaikai nerimsta; jie laukia vesterno. Ir vesternas pagaliau prasideda! Džimis Stiuartas kalba vokiškai, dubliažas beveik sinchroniškas. Indėnai nenori geležinkelio – toks siužetas.

Džimis Stiuartas pyškina iš karabino prie šono, o štai bene jau sužeistos Šelės Vinters iškilią krūtinę persmeigia strėlė. Kad ir kas buvo ta moteris, ji iškrito iš traukinio vagono, nusirito į daubą, į upelį, kur ją trypia laukiniai arkliai, atsitiktinai bėgę pro šalį, – ir puola gašlus indėnas, pristigęs drąsos stoti prieš visą traukinį. Visa tai jai teko iškęsti, kol užčiuopė tarp krauju pasruvusių krūtų įgrūstą pistoletą, jo šūvis indėnui gerklėje išplėšė didžiausią skylę. Tik tada ji galų gale atsistojo visa šlapia, krauju ir upelio vandeniu permirkusiais, prie kūno limpančiais apdarais, ir sukliko: *Hilfe!* – visa jėga išplėšdama iš besikilojančio papo kyšančią strėlę.

Užsukęs sukramtyti riebios dešrelės su stiklu jauno vyno, Tramperis sėdėjo „Augustinų rūsyje", klausydamasis senoviško styginių kvarteto ir mąstydamas, kad būtų labai įdomu susitikti su Holivudo kaskadininkėmis. Jis vylėsi, kad ne visoms joms tarp krūtų auga plaukai.

Grįžtant į „Taši" įsižiebė gatvės žibintai, tačiau netolygiai, tai gesdami, tai vėl nušvisdami, jie nė iš tolo nepriminė lyg laikrodis tikslaus Ajova Sičio; atrodė, kad elektra Vienoje – dar labai nesena, nenusistovėjusi, ką tik dujas pakeitusi naujovė.

Plankengasėje, prie *Kaffeehaus*, Tramperį užkalbino kažkoks vyras.

– *Grajak, ok bretzet*, – rodos, taip jis pasakė; Tramperis patylėjo mėgindamas suprasti, kas čia per keista kalba. – *Bretzet, jak?* – vėl tarė vyras, o Tramperis galvojo: čekų? Vengrų? Serbų–kroatų? – *Gra! Nucemo paz!* – šūktelėjo anas. Jis kažko įsirdo ir mostelėjo kumščiu Tramperio pusėn.

Bogusas paklausė:

– *Ut boethra rast, kelk?* – senieji skandinavai žemaičiai dar niekam nepakenkė.

– *Gra?* – tarstelėjo vyriškis įtariai. – *Grajak, ok,* – pridūrė tvirčiau. Ir vėl riktelėjo susijaudinęs: – *Nucemo paz tzet!*

Bogusas gailėjosi nieko nesuprantąs ir vėl prabilo senąja skandinavų žemaičių:

– *Ijs kik...*

– *Kik?* – nutraukė vyras šypsodamasis. – *Gra, gra, gra! Kik!* – šūkavo jis, siekdamas paspausti Tramperiui ranką.

– *Gra, gra, gra!* – atsiliepė Bogusas ir spustelėjo ranką tam žmogėnui, vis nenustygstančiam ir murmančiam: *Gra, gra.*

Vyras dar ryžtingiau, su didesniu pasitikėjimu linktelėjo, tuoj pat nusisuko, žengė nuo šaligatvio ir nugūrino per gatvę kūprindamasis, pėdomis lyg neregys stengdamasis užčiuopti kito šaligatvio kraštą ir dangstydamas delnais tarpkojį.

Bogusas pagalvojo, kad tas pokalbis primena pašnekesį su ponu Fiču. Ant šaligatvio jis pastebėjo suglamžytą laikraščio

skiautę ir niūriai įsižiūrėjo: perskaityti buvo neįmanoma, raidės atrodė lyg slaviškos, panašesnės į gaidas, o ne žodžio dalis. Apsidairė, kur dingo tas žmogelis, bet jo nebesimatė nė ženklo. Straipsnis, išplėštas iš laikraščio nesuprantama kalba, regis, buvo svarbus – kai kurios frazės pabrauktos tušinuku, paraštėse prikeverzota pastabų tais pačiais rašmenimis, tad jis įsidėjo keistąją skiautę į kišenę.

Tramperis pajuto, kad mintys sklando padebesiais. Grįžęs į „Taši" pasistengė sutelkti dėmesį į ką nors labiau pažįstama, kad galva aprimtų. Pamėgino rašyti vesterno apžvalgą, bet trikdė rašomosios mašinėlės klavišai su umliautais, be to, paaiškėjo, kad jis neprisimena to filmo pavadinimo. *Ar ilgai tempsi su strėle, įsmigusia į papą?* Kaip tik tuo metu, lyg būtų kažkaip susijusios, apatinių aukštų bidė pradėjo naktinį šniokštimą.

Bogusas pastebėjo savo atspindį puošniame prancūziškame lange, kylančiame vos ne iki lubų; jis su rašomąja mašinėle užėmė tik apatinį lango kamputį. Mėgindamas išgelbėti savo mažą skęstančią sielą, ištraukė apžvalgą iš mašinėlės ir vengdamas umliautų pabandė rašyti žmonai.

„Taši pensionas"
Špygelgasė 29
Viena 1, Austrija

Brangioji Bigi,

galvoju apie tave, Kolmai, ir apie tave, Bigi, tą naktį, kai Ist Ganeryje, Vermonte, išsivertė tavo bamba. Buvai nėščia jau aštuntą mėnesį, Bigi, kai tavo pilvo sagutė išvirto išorėn.

Tris valandas iš Greit Bors Hedo važiavome senuoju erdviu Kuto „Folksvagenu", kuriame stoglangio vietoj žiojėjo skylė. Portsmutą dengė debesys; debesuota buvo ir Mančesteryje, ir Piterbore, ir Kyne. Ir kiekviename mieste Kutas sakydavo: „Tikiuosi, nelis."

Triskart keičiausi su tavimi vietomis, Bigi. Tau buvo nepatogu. Triskart sakei: „Ak, Dieve, aš tokia didelė!"

„Kaip mėnulis per pilnatį, – tarė tau Kutas. – Tu graži."

Tačiau tau niekas neįtiko – žinoma, vis dar širdai, kad mano tėvas taip šiurkščiai atsiliepė apie mūsų ištvirkimą ir visišką atsakomybės neturėjimą.

„Galvok kitaip, – pasakė tau Kutas. – Galvok, koks laimingas bus kūdikis, turėdamas tiek nedaug vyresnius tėvus."

„Ir dar prisimink genus, Bigi, – pridūriau aš. – Kokia nuostabi genų puokštė!"

Bet tu atsakei: „Įkyrėjo galvoti apie tą kūdikį."

„Na, šitaip jūs abu bent jau būsite kartu, – tarė Kutas. – Juk dabar nebereikia nieko spręsti."

„Ir nereikėjo nieko spręsti, – pareiškei vargšeliui Kutui, tik mėginančiam pataisyti tau nuotaiką. – Bogusas niekada nebūtų manęs vedęs, jeigu ne tas kūdikis."

„Štai mes ir Vermonte", – tik tiek tau atsakiau. Pro skylę stoge žiūrėjau į surūdijusias Konektikuto tilto sijas.

Bet tu, Bigi, vis negalėjai nurimti, nors šitaip jau buvome kalbėję keletą kartų, o aš daugiau į tokius pašnekesius neketinau veltis.

Pasakei man: „Bogusai, aš žinau, tu niekada nebūtum manęs vedęs."

O Kutas, tebūnie jis palaimintas, atsiliepė: „Tada aš būčiau tave vedęs, Bigi, – per pilnatį, delčią ar jaunatį. Būčiau vedęs tave, ir dabar vesčiau, jeigu ne Bogusas. Tik pagalvok, kaip tai būtų atrodę..." – užsikvempęs ant vairo, jis atsigręžė į tave su savo nuostabiąja šypsena – demonstruodamas, kaip moka raityti liežuvį apie keturis dirbtinius priekinius dantis.

Tada pagaliau tavo veide, Bigi, šmėstelėjo šiokia tokia šypsena. Kai pasiekėme Ist Ganerį, atrodei truputį mažiau išbalusi.

Bet „Taši pensione" pagalvojus apie Ist Ganerį Boguso mintys išsiblaškė. Perskaitė ką parašęs ir nusprendė, kad jam nepatinka.

Skambėjo ne taip, kaip jam norėjosi, tad pamėgino iš naujo po eilutės „...kai tavo pilvo sagutė išvirto išorėn".

Kutą su „Folksvagenu" paslėpėme apačioj, lauke, ir ilgu keliuku nužingsniavome į tavo tėvo ūkį. Štai eina duktė nuotaka su gniužulu pilve! Rodos, kaltinau tave bailumu, kad neparašei tėvams jokio laiškelio.

„Rašiau jiems apie tave, Bogusai, – pasakei. – Ir kur kas daugiau, negu tu saviškiams."

„Bet ne apie savo padėtį, Bigi, – atšoviau. – Apie tai nepranešei."

„Ne, nepranešiau", – sutikai ir timptelėjai ankštą lietpaltį stengdamasi, kad atrodytų išsipūtęs, nes rankos kišenėse.

Atsigręžiau į Kutą; jis kiek baimingai mojavo, išlindęs pro stoglangį tarsi koks plaukuotas žmogaus pavidalo periskopas.

„Kutas irgi gali užeiti į namus, – pasakei. – Jam nėra reikalo slapstytis."

Bet atsakiau, kad Kutas drovus ir geriau jausis lauke. Neužsiminiau tikėjęsis, kad jei ateisime vieni, galbūt atrodysime labiau verti atleidimo, be to, visai paranku žinoti, jog Kutas su automobiliu saugiai laukia pievoje, jei kartais man tektų sprukti.

Nerimastingiausia akimirka, manau, buvo ta, kai eidama pro tėvo visureigį tu tarstelėjai: „Ak, ir tėvas namie, Dieve, ir tėvas, ir motina, *visi!*"

Tada priminiau tau, kad sekmadienis.

„Vadinasi, bus ir teta Blekstoun, – pasakei. – Teta Blekstoun visai kurčia."

Jie sėdėjo prie pietų stalo, o tu laikei rankas lietpalčio kišenėse, kaip kokakolos butelis sukiojaisi po valgomąjį ir kalbėjai: „Tai Bogusas. Juk žinote, *sakiau* jums! *Rašiau* jums!"

Pagaliau motinos žvilgsnis, Bigi, nuslydo tavo pilvu, o kurčioji teta Blekstoun tarė kreipdamasi į ją: „Ar tik Sju vėl nepriaugo svorio?"

Ši žvelgė tokiomis pastėrusiomis akimis. O tu pareiškei: „Aš nėščia. – Ir pridūrei: – Bet viskas gerai!“

„Taip! Labai gerai!“ – kvailai šūktelėjau aš žiūrėdamas, kaip tėvo rankoje sustingsta šakutė, o ant jos pasmeigtas varvantis troškintos mėsos gabalas ir svogūnas pakimba per colį nuo pražiotos burnos.

„Viskas gerai“, – vėl pasakei tu visiems šypsodamasi.

„Taip, žinoma“, – pritarė teta Blekstoun, kuri iš tiesų nieko negirdėjo.

„Taip, taip“, – murmėjau aš linkčiodamas.

Tavo kurčioji teta Blekstoun irgi linktelėjo man atsakydama ir tarė: „Žinoma, *taip!* Kaipgi nepriaugs privalgiusi viso to riebaus vokiško maisto. Be to, mergaitė neslidinėjo visą vasarą!“

Paskui, pažvelgusi į žado netekusią tavo motiną, teta Blekstoun pareiškė spigiu, aiškiu balsu: „Dievulėliau, Hilda, argi dera šitaip pasitikti dukterį? Puikiai atsimenu, tu nuolat tai priaugdavai svorio, tai suliesėdavai, kai tik tau šaudavo į galvą...“

Tuo tarpu „Taši pensione“ vienu metu sušniokštė dvi bidė, ir Boguso Tramperio prisiminimai išsisklaidė. Tikriausiai drauge ir kiti, glaudžiai su jais susiję sąmonės fragmentai.

25
Rengiantis sutikti Ralfą

Tulpen buto prieblandoje su šmėsčiojančiais žuvų šešėliais ir be garso išnyrančiais vėžliais Tramperis sėdėjo lovoje tiesus, visiškai apkvaitęs ir sustingęs tarsi indėnas cigarų parduotuvėje. Pastaruoju metu jis įprato valdyti įniršį. Iš visų jėgų susikaupęs stengdavosi visiškai nejudėti, pavirsti sustingusia statula. Tai buvo tarsi savotiška izometrinė gimnastika, nuo kurios jis galop išsekdavo. Tramperiui vėl sutriko miegas.

– Ak, Tramperi, gana, – sušnibždėjo Tulpen, paliesdama sumedėjusią jo šlaunį.

Tramperis sutelkė dėmesį į žuvis. Viena naujokė jį ypač dirgino, tokia ruda pūsliažuvė, jos svarbiausias darbas buvo nuolat glaustytis permatomomis lūpomis prie akvariumo sienos ir leisti į stiklą mažus burbuliukus. Neturėdamos kaip ištrūkti, tos dujos grįždavo į žuvies vidurius, ir ši imdavo pūstis. Kūnui didėjant akys vis mažėdavo, kol pagaliau oro slėgis viduje atstumdavo ją nuo stiklo kaip kokį balioną, kažkieno pripūstą ir paleistą. Rudoji pūsliažuvė tada lakstydavo atbula po akvariumą tarsi nuo valties nutrūkęs variklis. Kitos žuvys jos baidėsi. Tramperiui norėdavosi bakstelėti tą žuvį smeigtuku, kai ji labiausiai išsipūtusi. Regis, ruošdamasi pampti ji visada atsisukdavo į Tramperį. Taip kurstyti priešą kvaila – žuvis turėjo šitai žinoti.

Šiaip jau Tramperiui nepatiko *visos* žuvys, ir dabar jis suirzęs svarstė, kaip jų atsikratytų. Nueis ir nupirks kokią siaubingą žuvį

plėšrūnę, tokią visaėdę, kuri išnaršys visas akvariumo pakampes, išgaudys visa, kas ten plaukioja, šliaužioja, plūduriuoja, paskui sušlamš visas kriaukles, akmenis, žoles ir net deguonies žarnelę. Tada prasigrauš pro stiklą, išleis vandenį ir nudvės uždususi. Arba dar geriau: besiblaškant ant sauso akvariumo dugno jai kils puiki mintis suėsti pačią save. Kokia nuostabi visaėdė! Tramperis tuoj pat įsigeidė tokios žuvytės.

Vėl suskambo telefonas. Tramperis nesujudėjo, o į Tulpen pusę mestas įkypas žvilgsnis įtikino ir ją, kad atsiliepti neverta. Prieš kelias minutes Tramperis pats buvo pakėlęs ragelį, iš dalies tas skambutis kaltas, kad jį užvaldė troškimas naikinti bejėges žuvis ir jis virto indėnu iš cigarų parduotuvės.

Skambino Ralfas Pakeris. Nors Bogusas su Tulpen buvo ką tik atsigulę, Ralfas norėjo tučtuojau atvažiuoti su Kentu ir kelių tūkstančių dolerių vertės kino aparatūra. Jis pageidavo nufilmuoti, kaip Tulpen ir Bogusas eina miegoti.

– Dieve, Ralfai, – tepratarė Tramperis.

– Ne ne! – sušuko Ralfas. – Trampamai, tik kaip gulatės miegoti. Na, žinai, tokios buitinės scenos – kaip visada, kažką veikiate vonioje, valotės dantis, nusivelkate drabužius, šiek tiek įprasto švelnumo, va toks ir panašus mėšlas...

– Labos nakties, Ralfai.

– Trampamai, neužtruksime nė pusvalandžio!

Tramperis padėjo ragelį ir atsisuko į Tulpen.

– Nesuprantu, – šūktelėjo, – kaip tu apskritai galėjai su juo miegoti.

Nuo šito viskas ir prasidėjo.

– Jis buvo įdomus, – atsakė Tulpen. – Man buvo įdomu tai, ką jis daro.

– Lovoje?

– Tramperi, atsiknisk.

– Na, iš tiesų! – suriko jis. – Aš noriu žinoti! Ar tau patiko su juo miegoti?

– Man kur kas labiau patinka miegoti su tavimi, – tarė ji. – Tuo atžvilgiu Ralfas manęs nedomina.

Tulpen balsas suskambėjo ledine gaida, bet Tramperiui, regis, tai nerūpėjo.

– Tu supratai, kad klydai, – dūrė jis.

– Ne, – atsiliepė ji. – Man tai tiesiog pasidarė nebeįdomu. Tai nebuvo klaida. Tuo metu nieko kito neturėjau...

– Ir tada sutikai mane?

– Su Ralfu lioviausi miegojusi anksčiau negu sutikau tave.

– Kodėl?

Ji apsivertė, dabar gulėjo atgręžusi jam nugarą.

– Mano skylė užsikišo, – burbtelėjo akvariumų sienai.

Tramperis nieko nepasakė ir vėl pasinėrė į savo transą.

– Klausyk, – po kelių minučių prabilo Tulpen, – kas atsitiko? Tuo atžvilgiu Ralfui tiesiog nieko ypatingo nejaučiau. Bet jis man patiko; ir iki šiol patinka. Tik visiškai kitaip...

– Ar kartais pasvarstai, kad galėtum vėl su juo permiegoti?

– Ne.

– Na, o *jis* galvoja, kaip čia su tavimi vėl permiegojus.

– Iš kur žinai?

– Susidomėjai?

Ji patyliukais keiktelėjo ir nusisuko. Tramperis pajuto virstąs akmeniu.

– Tramperi! – pasakė ji po valandėlės; jis jau ilgokai sėdėjo nejudėdamas. – Tramperi, kodėl tu nemėgsti Ralfo? Ar dėl to filmo?

Bet tikroji priežastis buvo ne filmas. Juk pagaliau jis galėjo tiesiog atsisakyti; galėjo pareikšti, kad filmas per giliai kabina. Tačiau nieko tas filmas nekabino, ir Tramperis turėjo pripažinti, kad jis jam rūpi. Tik ne kaip gydymo metodas; Bogusas žinojo esąs prastas aktorius, bet jam patiko matyti save ekrane.

– Na, negalėčiau sakyti, kad visai jo nemėgstu, – atsakė jis.

Tulpen atsisuko į jo pusę, palietė sumedėjusią šlaunį ir kažką pasakė, bet jis neišgirdo. Paskui... galvojo, kaip išgalabyti žuvis, o suskambus telefonui būtų nudėjęs tą, kuris paims ragelį.

Taip ilgai išsėdėjus tiesiai jam įskaudo nugarą; Tulpen kurį laiką jo nekliudė, tada pamėgino iš naujo.

– Tramperi! Žinai, tu nepakankamai myliesi su manimi. Visiškai nepakankamai.

Jis susimąstė. Pagalvojo apie laukiančią operaciją, apie daktarą Vinjeroną ir vandens metodą.

– Tai dėl pimpalo, – tarė pagaliau. – Man jį sutvarkys, ir vėl būsiu kaip naujas.

Tačiau mylėtis su Tulpen jam labai patikdavo, ir po tų žodžių jis sunerimo. Pagalvojo, kad reikia tučtuojau su ja pasimylėti, bet teko keltis ir eiti šlapintis.

Vonioje jis pažvelgė į veidrodį ir pamatė, kokia baimė atsispindėjo veide, kai teko pažnaibyti galą, kad iš jo imtų tekėti. Ten viskas blogėjo. Vinjeronas ir vėl buvo teisus: kartais net menkos operacijos reikia laukti kelias savaites.

Jam pasirodė labai svarbu tuoj pat pasimylėti su Tulpen, bet iškart – gal todėl, kad žiūrėdamas į veidrodį kažką įžvelgė savo veido išraiškoje, – prisiminė Merilą Overturfą ir šlapinosi taip sunkiai, kad iš akių net ištryško ašaros.

Vonioje jis išbuvo ilgai, galop Tulpen mieguistu balsu šūktelėjo iš kambario:

– Ką tu ten veiki?

– Ak, nieko, Bigi, – atsiliepė jis ir tuojau pat panoro praryti ištartus žodžius.

Grįžęs į lovą rado ją sėdinčią, standžiai apsivyniojusią paklode ir verkiančią. Ji kuo puikiausiai girdėjo, ką jis pasakė.

– Tulpen, – tarė jis dėdamas ranką jai ant pečių.

– Ne, Bigi, – sušnibždėjo ji.

– Tulpen, – pakartojo jis mėgindamas ją pabučiuoti.

Ji atstūmė Tramperį; dabar jau galėjo jį pričiupti.

– Pasakysiu tau vieną dalyką, – tarė. – Senis Ralfas Pakeris niekada manęs nevadino kieno nors kito vardu.

Tramperis pasitraukė ir atsisėdo ant lovos galo.

– Ir žinai, ką aš manau? – riktelėjo ji. – Nesąmonė, kad per mažai myliesi su manimi dėl to savo pimpalo!

Tą akimirką rudoji pūsliažuvė vėl prisiplojo prie stiklo, įsispoksojo į Tramperį ir dar kartą ėmėsi savo įprasto pratimo.

Tulpen sakė tiesą, ir jis tai žinojo. Dar labiau jį žeidė tai, kad tas pokalbis nebuvo naujiena. Viską jis jau buvo patyręs anksčiau – ir ne kartą – su Bigi. Tad sėdėjo lovos kojūgalyje, troško katatonijos ir sulaukė. Kai telefonas suskambo trečią kartą, jam buvo nesvarbu, ar tai Ralfas ar ne. Jei būtų galėjęs pajudėti, būtų atsiliepęs.

Tulpen tikriausiai jautėsi tokia pat vieniša, nes pakėlė ragelį.

– Žinoma, – išgirdo Bogusas ją sakant pavargusiu balsu. – Žinoma, atvažiuokite ir sukite savo suknistą filmą.

Tačiau Tramperis tebesėdėjo sustingęs tarsi akmuo, nerimaudamas dėl artėjančios permainos. Jei nori atsidurti Ralfo filme, turi ištrūkti iš to filmo, kuriame esi dabar, ar ne?

Tada Tulpen padėjo galvą jam ant kelių, atsisukusi veidu. Tas judesys – Tulpen jų turėjo daug – tarsi bylojo: gerai, mūsų kraštovaizdyje bent pasirodė tiltas, nors jį dar reikia pereiti. Galbūt pavyks.

Šitaip jie išbuvo ilgai, tarsi tai būtų toks pat geras būdas pasirengti Ralfo apsilankymui kaip bet kuris kitas.

– Tramperi! – pagaliau sušnibždėjo Tulpen. – Kai tu *vis dėlto* myliesi su manimi, man iš tiesų labai gera.

– Ir man, – atsakė jis.

26

Gra! Gra!

Jis nenutuokė, ar ilgai sėdėjo be nuovokos, ar jau buvo atsigavęs tuo metu, kai suvokė, kad prieš akis boluojančiame lape, įsuktame į rašomąją mašinėlę, parašyta daugiau negu anksčiau. Perskaitė stebėdamasis, kas tai parašė, įniko tarsi į savo gautą laišką, o gal net į svetimą laišką kažkam kitam. Paskui apatiniame prancūziško lango kamputyje išvydo tamsią, susikūprinusią figūrą; staiga atsitiesęs ir garsiai sudejavęs pats save išgąsdino, nes jo nykštukiškas atspindys lange loštelėjo ir nublanko lyg po mikroskopu padėtas mėginys.

Kaip tik tuo metu, kai suvokė, kad ta aimana – jo paties, dar išgirdo vis stiprėjantį šurmulį apačioje, pensiono vestibiulyje, o gal net arčiau, antrame aukšte. Neprisimindamas kur esąs jis atlapojo duris ir kažką isteriškai nerišlaus riktelėjo veidams, stebeilijantiems pro duris abipus koridoriaus. Persigandę ne mažiau už jį, trys veidai kažką subliuvo atgal, o Tramperis pamėgino suprasti, kas per triukšmas lyg ugnis veržiasi iš antro aukšto.

Kuri čia juosta? Kada buvau patekęs į bepročių namus?

Jis atsargiai prisėlino prie laiptinės turėklų; visame koridoriuje niekas nedrįso žengti per kambario slenkstį – gal iš baimės, kad jis vėl ims rėkti.

Per laiptinę ataidėjo ponios Taši balsas.

– Ar jis miręs? – klausė ji, ir Tramperis išgirdo savo šnabždesį: „Ne, aš nemiręs.“

Tačiau jie kalbėjo apie kažką kitą.

Jis nusileido į laiptų aikštelę tarp aukštų ir išvydo koridoriuje susigrūdusių žmonių būrį. Viena iš kekšių kalbėjo:

– Esu tikra, kad jis negyvas. Niekas iki šiol šitaip ant manęs nealpo – tikrai niekada.

– Verčiau būtum jo nejudinusi, – tarė kažkas.

– Juk turėjau jį kažkaip nuo savęs nustumti, – atsiliepė kekšė, o ponia Taši su panieka nužvelgė iš vieno kambario išeinantį vyrą, besisagstantį kelnes, su batais po pažastimi. Jam iš paskos pasirodžiusi kekšė susidomėjo:

– Kas yra? Kas čia nutiko?

– Kažkas numirė ant Jolantos, – pratarė vienas, ir visi nusijuokė.

– Buvai jam per smarki, – pasakė kita moteris, o Jolanta, vilkinti tik korsetą ir kojines, pridūrė:

– Galbūt jis tiesiog padaugino gėrimų.

Iš kambarių į koridorių pabiro neaiškūs galvas nuleidusių vyrų siluetai, rankose jie nešėsi drabužius ir spruko lyg pabaidyti paukščiai.

– Jis per daug jaunas, kad būtų miręs, – pareiškė ponia Taši; sprunkantys vyrai po tų žodžių spraudėsi pro ją dar nedrąsiau. Regis, jie niekada anksčiau nebuvo pagalvoję: *Dulkintis gali būti pavojinga. Tai gali pražudyti net jauną!*

Tokia mintis Tramperio visiškai nenustebino; jis nesidrovėdamas nusileido iš laiptų aikštelės į seksu pradvisusį koridorių, tartum protas jau prisitaikė ir pripažino, kad tas padaras lange – tai jo paties atspindys, o gal nutarė, kad Tramperis miega. Ir išties Tramperis nebuvo tikras, kad nemiega.

Kekšė tarė:

– Jis visas atšalęs. Na, *visiškai* atšalęs.

Tačiau palūžusio dulkintojo kambario tarpduryje stovinti ponia Taši šūktelėjo:

– Jis sujudėjo! Prisiekiu, sujudėjo!

Sambūris koridoriuje pasidalijo beveik po lygiai į tuos, kurie pasitraukė nuo durų, ir tuos, kurie žengė arčiau norėdami patys pažiūrėti.

– Jis vėl sujudėjo! – pranešė ponia Taši.

– Palieskite jį, – tarė ta kekšė, nuo kurios viskas prasidėjo. – Pačiupinėkite, jis šaltas.

– Neketinu jo liesti, tai jau tikrai, – atsiliepė ponia. – Bet pati pažiūrėk ir pasakyk, ar jis nejuda.

Tramperis prislinko arčiau; žvilgtelėjęs per šiltą iškvepintą petį, išvydo šiurpiai nuogą baltą užpakalį sujauktoje lovoje; paskui į tarpdurį prisigrūdo žmonių ir užstojo vaizdą.

– *Polizei!* – riktelėjo kažkas, ir iš vieno kambario į koridorių išpuolė nuogas vyras, nešinas paskubomis suglemžtais drabužiais, pažvelgė į minią ir tuoj pat nuklibikščiavo atgal.

– *Polizei!* – vėl kažkas šūktelėjo, o koridoriumi viena greta į koją jau žygiavo trys policininkai: stambesnis šiek tiek priekyje oriai žengė per vidurį, kiti du iš šonų eidami atidarinėjo visas uždarytas duris. Vidurinis ėjo įsmeigęs akis tiesiai į priekį ir baubė:

– Visi lieka savo vietose!

– Žiūrėkite, jis sėdasi, – pranešė ponia Taši stebėtojams tarpduryje.

– Kas atsitiko? – paklausė vidurinis policininkas.

Jolanta atsiliepė:

– Jis neteko sąmonės. Atšalo tiesiog gulėdamas ant manęs.

Ji žengė prie vidurinio policininko, bet vienas iš šoninių ją atstūmė.

– Atgal, – įsakė jis. – Visi atgal.

– Kas čia atsitiko? – vėl paklausė vidurinis. Jo ilgos pirštinės raukšlėjosi ties riešais, įremtais į klubus.

– Jėzau, taigi leiskite man pasakyti, – tarė nustumtoji kekšė. – Galiu jums viską papasakoti.

Anksčiau ją varęs šalin policininkas paliepė:

– Pasakok.

Tą akimirką sukliko ponia Taši:

– Jis keliasi! Jis nemiręs! Visą laiką buvo gyvas!

Tačiau iš tuojau pasigirdusio dunkstelėjimo ir dejonės Tramperis suprato, kad prisikėlimas buvo trumpas.

– O varge, – sumurmėjo ponia.

Nuo kambario grindų atsklido balsas, dar tik vos vos atitirpęs, tylus ir gožiamas dantų kaukšėjimo.

– *Ich bin nicht betrunken* (aš negirtas), – vebleno tas balsas. – *Ich habe Zuckerkrankheit* (sergu cukralige).

Vidurinis policininkas atsiskyrė nuo minios prie durų ir nerangiai žengė į kambarį, iš karto užmindamas ant atmestos rankos tos blyškios būtybės, kuri susirietusi gulėjo ant grindų; kita ranka tik vos vos trūktelėjo, ji laikėsi įsikibusi į susipynusių metalinių žetonų ryšulėlį, kabantį tam padarui ant kaklo.

– *Was Sie sehen ist ein Insulinreaktion* (tai, ką matote, yra insulino reakcija), – vis kartojo padaras. Tarsi magnetofono įrašas, automatinis atsakiklis. – *Füttern Sie mir Zucker, schnell!* (Kuo greičiau duokite man cukraus!), – šūktelėjo tas balsas.

– Ak, žinoma, – tarė policininkas, – cukraus. Kurgi ne! – Jis pasilenkė pakelti nuo grindų Merilo Overturfo, suglebusio lyg tuščias vonios chalatas.

– Matai, sako – cukraus jam, – nusivaipė policininkas. – Jis nori cukraus.

– Jis serga diabetu, – tarė Tramperis šalia stovinčiai kekšei ir ištiesė ranką norėdamas paliesti sumindytą Merilo plaštaką. – Sveikas, seni Merilai, – pasakė Bogusas, bet vienas iš šoninių policininkų, matyt, neteisingai supratęs jo judesį pasliko Overturfo pusėn, tą pat akimirką kirto alkūne Tramperiui į saulės rezginį, ir šis it pakirstas griuvo ant minkštos, muskusu kvepiančios ponios, o toji tokį netikėtą užpuoliką griebė dantimis už sprando.

Nepajėgdamas įkvėpti Bogusas sumostagavo rankomis mėgindamas rodyti ženklus, bet du policininkai primygo jį prie turėklų ir smarkiai atlošė galvą, tad ši atvirto į laiptinės šulinį. Žiūrėdamas aukštyn kojomis, Bogusas matė Merilą, nešamą laiptais žemyn į vestibiulį. Gožiamas atsidarančių vestibiulio durų girgždesio, silpnas ir trapus Merilo balsas giedojo:

– *Ich bin nicht betrunken!*

Paskui vestibiulio durys užsitrenkė nutraukdamos tą aukštą, ploną gaidą.

Tramperis gaudė kvapą, norėjo pasiaiškinti. Bet pajėgė tik sukriokti:

– Jis negirtas! Leiskite man eiti su juo.

Bet vienas iš policininkų čia pat kietai suspaudė jam lūpas tarsi tešlos gabalus.

Bogusas užsimerkė ir išgirdo kekšę sakant:

– Jis diabetikas.

Tada vienas policininkas suurzgė Tramperiui į ausį:

– Tai nori eiti su juo, ar ne? Kodėl taip stengiesi jį nutverti?

Tramperis purtė galvą ir bandė sučiauptomis lūpomis paaiškinti norėjęs paliesti Merilą tik todėl, kad tas jo draugas, o kekšė vėl tarė:

– Jis diabetikas. Sakė man. Paleiskite jį.

– Diabetikas? – suabejojo vienas policininkas. Bogusas jautė už akių obuolių mušantį pulsą. – Hm, diabetikas? – pakartojo policininkas.

Tada jie atvertė Bogusą stačią ir nuėmė rankas jam nuo burnos.

– Ar tu diabetikas? – paklausė vienas; jie stovėjo budrūs, nelietė jo, bet buvo pasirengę čiupti.

– Ne, – ištarė Bogusas jausdamas peršėjimą burnoje, paskui dar pakartojo „ne“ būdamas tikras, kad jie neišgirdo, nes visi garsai jo burnoje buvo susimaišę. – Ne, aš nesu diabetikas, – tarė dar kartą jau aiškiau.

Tada jie vėl jį sugriebė.

– Taip ir maniau, kad jis visai ne diabetikas, – tarė vienas policininkas kitam.

Kol policininkai vilko jį per vestibiulį laukan į netikėtai užklupusį šaltį, Bogusas išgirdo, kaip už nugaros kekšė netvirtu, išvargusiu balsu mėgina aiškinti:

– Ne ne... Dieve. *Jis* ne diabetikas. Ak, Jėzau, turėjau galvoje – jis man sakė, kad *anas* yra diabetikas...

Tą akimirką vestibiulio durys užsivėrė ją nutildydamos ir palikdamos Bogusą ant šaligatvio su jį tempiančiais dviem policininkais iš šonų.

– Kur mes einame? – paklausė jų Bogusas. – Mano pasas liko kambaryje. Dėl Dievo meilės, nereikia su manimi taip elgtis! Nepuoliau to vyruko – jis yra mano senas suknistas draugas! Ir serga diabetu. Nuvežkite mane ten, kur jis...

Tačiau policininkai tik įgrūdo jį į žalią *Polizei* „Folksvageną“, daužydami blauzdas į saugos diržų spynas ir surietę dvilinką, kad įspraustų ant užpakalinės sėdynės taip, kaip jiems reikia. Prirakino antrankiais prie mažos dailios kilpos grindyse, tad jam teko važiuoti nuleidus galvą tarp kelių.

– Jūs tikriausiai pakvaišę, – pasakė jis jiems. – Nekreipiate dėmesio į tai, ką sakau.

Pasukęs galvą pro plyšelį tarp blauzdos ir sulenkto kelio matė policininką, važiuojantį drauge su juo ant galinės sėdynės.

– Esi išeinamoji anga, – tarė jam Tramperis. – Ir kitas toks pat.

Jis mostelėjo galva į vairuotojo sėdynės atlošą, priversdamas policininką nusikeikti.

Sėdintysis gale burbtelėjo:

– Apsiramink, gerai?

– Tu išpurtusi analinė skylė! – pareiškė Tramperis, bet policininkas tik palinko į priekį vos ne mandagiai klausiama išraiška, lyg būtų blogai išgirdęs. – Tavo smegenyse sifilis, – tarė Tramperis, o policininkas gūžtelėjo pečiais.

Sėdintysis priekyje pasidomėjo:

– Ar jis visai nemoka vokiškai? Juk šiek tiek kalbėjo; man rodos, girdėjau jį kalbant. Liepk jam kalbėti vokiškai.

Bogusas pajuto, kaip per nugarkaulį aukštyn trūktelėjo šaltukas, rankas supurtė drebulys, antrankiai barkštelėjo. Būtų galėjęs prisiekti, kad kalbėjo vokiškai!

Tramperis užriko vokiškai:

– Tu tikra subinės skylė!

Kai policininko rankoje išvydo švystelint juodą kietos gumos lazdą, galvą judinti buvo jau vėlu.

Tada prabilo radijas. Balsas tarė:

– Girtas...

Bogusas išgirdo save murmant:

– *Ich bin nicht betrunken...*

Iškart pasigailėjo apskritai ką nors kalbėjęs, nes išvydo guminės lazdos mostą ir išgirdo *tvak!* per savo šonkaulius, bet nieko nepajuto iki kito įkvėpimo.

– Prisigėręs, – pranešė radijas.

Bogusas stengėsi daugiau nebeįkvėpti.

– Prašom kvėpuoti... – paskelbė radijas pranešėjo balsu.

Jis įkvėpė ir visas atšalo.

– Jis visas atšalo, – tarė įrašytas kekšės balsas.

– Tu gaidys, – sumurmėjo Tramperis, – tu tikras kekšės vaikas...

Ir lazda smogė jam per šonkaulius, riešus, inkstus ir protą.

Jis gerokai užtruko, kol atplaukė tiksliai į reikiamą vietą Dunojuje, kur dugne galėjo pamatyti tanką. Kabindamas grybšniais vandenį, nepaleisdamas iš akių „Gelhafto rūsio" prieplaukos žiburio, jis išvydo tanko vamzdį taip aukštai, kad beveik galėjo jį paliesti; o gal tas vamzdis jau buvo nutaikytas šauti į jį. Tada atsivėrė tanko liukas, o gal taip tik pasirodė mirgančiame vandenyje. Kas ten po liuko dangčiu? Negi niekam neįdomu sužinoti, kad jie ten yra? Aš „Folksvagene", o jei jo stoge yra skylė, esu saugus su Kutu.

Tuo metu sušniokštė bidė ir nuskalavo jo mintis.

Jis nenutuokė, ar ilgai sėdėjo be nuovokos, ar jau buvo atsigavęs tuo metu, kai suvokė, kad prieš akis boluojančiame lape, įsuktame į rašomąją mašinėlę, parašyta daugiau negu anksčiau. Perskaitė stebėdamasis, kas tai parašė, įniko tarsi į savo gautą laišką, o gal net svetimą laišką kažkam kitam. Paskui apatiniame prancūziško lango kamputyje išvydo tamsią, susikūprinusią figūrą; staiga atsitiesęs ir garsiai sudejavęs pats save išgąsdino, nes jo nykštukiškas atspindinys lange loštelėjo ir nublanko lyg po mikroskopu padėtas mėginys.

Kai pravėrė duris į koridorių, jį pasitiko jūra veidų – kekšės su savo klientais, ponia Taši ir policininkas.

– Kas nutiko? – teiravosi keletas.

– Kas?

– Kas čia įvyko? – paklausė policininkas.

– Kodėl šaukėte? – kamantinėjo ponia Taši.

– Pasigėrė, – sušnibždėjo viena kekšė.

– *Ich bin nicht betrunken*, – Tramperis prabilo lyg iš magnetofono įrašo.

– Bet jūs šaukėte, – tarė ponia Taši.

Policininkas žengtelėjo arčiau, pažvelgė į kambarį Bogusui už nugaros. Tačiau tepasakė:

– Rašėte, ką?

Tramperis žvalgėsi, kur policininko guminė lazda.

– Į ką taip žiūrite? – paklausė policininkas. Lazdos jis neturėjo.

Bogusas atsargiai pasitraukė į kambarį ir uždarė duris. Dūrė pirštu sau į akį – ją suskaudo. Pačiupinėjo sprandą, kur įkando kekšė; skausmo nejuto. Lazda aptalžytų riešų ir šonkaulių nemaudė.

Klausydamasis murmesio koridoriuje jis rinko daiktus. *Jie ketina iškelti duris*. Bet jie neketino; jam išeinant tebestovėjo tenai. Jis jautė, kad jei pats nesiims iniciatyvos, ta minia imsis jo. Tad nepaprastai oriai pareiškė:

– Aš išvykstu. Neįmanoma dirbti tokiame triukšme.

Jis atkišo poniai Taši pinigus, jo manymu, kur kas daugiau negu reikia, bet ji pradėjo sekti kažkokią pasaką, neva jis gyvenęs čia porą mėnesių. Jis sutriko. Matydamas čia pat stovintį policininką, pamanė, kad bus geriau sumokėti tiek, kiek ji nori. Iš šnipo apdaro kišenės kyšojo jo pasas; kai policininkas paprašė parodyti, jis linktelėjo kišenės pusėn, tad policininkas nedrąsiai jo siektelėjo.

Tada Bogusas pamėgino paskutinį kartą, kad būtų visiškai tikras.

– Merilas Overturfas, – tarė jis. – Jis diabetikas?

Tačiau niekas neatsiliepė; kai kurie suko žvilgsnį į šalį apsimesdami neišgirdę, lyg būtų dėl jo sutrikę, bijotų, kad jis bet kurią akimirką gali išsirengti nuogas.

Gatvėje policininkas sekė jam iš paskos porą kvartalų – aišku, norėdamas įsitikinti, kad jis nešoks po automobilio ratais ir nepuls į parduotuvės vitriną. Bet Bogusas ėjo sparčiai, žengė taip, lyg aiškiai žinotų, kur eina, ir policininkas atsiliko, o po valandėlės dingo. Dabar Tramperis vienas traukė skersgatviais aplenkdamas Grabeną. Šiek tiek užtruko, kol susigaudė, kur „Leopoldo Havelkos“ kavinė. Prie durų sudvejojo, ar eiti vidun, tarsi jau žinotų, ką ten ras, tarsi ieškodamas Merilo nebūtų aptikęs ničnieko daugiau nei išgirdo klausinėdamas šičia.

Įėjęs išvydo nervingąjį padavėją ir nusišypsojo jam. Pamatė jauną merginą, kadaise šiek tiek pažįstamą su Merilu. Matė ir tą stambią merginą su neono žalumo vokų šešėliais, tikrą lindynės madam, pamokslaujančią visą stalą aptūpusiems naujokams. Pastebėjo barzdotąjį pranašą – susitikimui su juo nesijautė pasirengęs; pranašas sėdėjo už durų, beveik nepastebimas, taip Amerikoje įsitaiso įkyrūs tapatybės dokumentų tikrintojai ar gudreivos bilietų kontrolieriai nešvankių filmų seansuose. Staiga pranašas prabilo galingu balsu, ir Bogusas apsisuko norėdamas pamatyti, kas taip šaukia.

– Merilas Overturfas! – sududeno pranašas. – Na, ar radai jį?

Gal dėl stipraus balso ar todėl, kad Tramperis sustingo be žado nepatogiai persisukęs, beveik visi „Havelkos“ lankytojai, regis, pagalvojo, jog tas klausimas skirtas jiems, tad irgi sustingo palinkę ties savo kava, arbata su romu, alumi ar brendžiu, nekramtydami, tarp dantų įstrigusiu kąsniu.

– Tai ar radai? – nekantriai paklausė pranašas. – Sakei, Merilas Overturfas, ar ne taip? Juk ieškojai jo? Ar radai?

Visa „Havelka“ laukė atsakymo. Bogusas delsė; jis jautėsi lyg juostos ritė, kurią kažkas pradėjo sukti atgal nepasiekęs pabaigos.

– Na? – švelniai tarė neoninė mergina. – Ar radai jį?

– Nežinau, – atsakė Tramperis.

– Nežinai? – subaubė pranašas.

Kupinu šleikščios užuojautos balsu neono žalumo mergina ėmė maldauti:

– Nagi, vaikine, eikš, prisėsk. Man atrodo, tau reikia išsikalbėti, atsikratyti tos naštos. Galiu pasakyti...

Bet jis puolė su visu lagaminu prie durų, sukdamasis smogė juo į slėpsnas padavėjui, ir šis žvitrus išsipustęs vyrukas sulinko pusiau, tačiau dar bent akimirką sugebėjo dailiai išlaikyti pusiausvyrą ir slystančius kavos puodelius, alaus bokalus ant padėklo.

Prie durų pranašas taikėsi sugriebti Bogusą, tačiau šis smuko pro šalį ir tik nugirdo jį skelbiant:

– Jis kažką sumąstęs...

Durims užsiveriant pasigirdo dar vienas pranašo šūksnis:

– Nepasiduok. Tu dar...

Išėjus iš kavinės kažkas šešėlyje tarsi švelniai palietė jo ranką.

– Merilai... – gailiai suunkštė Bogusas.

– *Gra! Gra!* – tarė vyras, pasisuko lyg puolėjas futbolo stadione ir kyštelėjo – mūkt! – Tramperiui į pilvą paketą. Kai Tramperis atsitiesė, vyras jau buvo dingęs.

Žengtelėjęs prie šaligatvio krašto, Tramperis atsuko paketą į šviesą: jis buvo standus, apsuktas baltu popierium, suриštas balta virvele. Tramperis nuvyniojo popierių. Neoninėje šviesoje atrodė tarsi šokoladas, lygus ir tamsus, palietus keistai lipnus, atsiduodantis mėtomis. Luitas karamelės su mentolu? Keista dovana. Tramperis pasilenkė, uosdamas giliai patraukė nosimi ir lyžtelėjo. Tai buvo grynas hašišas, tiksliai atpjautas keturkampis, vos didesnis už plytą.

Tramperiui suūžė galva mėginant įsivaizduoti, kiek tas gabalas vertas.

Aprasojusiame „Havelkos" lange jis pamatė ranką, pratrynusią akutę į gatvę. Balsas viduje pranešė:

– Jis vis dar čia.

Todėl greitai dingo iš ten. Neketino grįžti į platųjį Grabeną; tiesiog atsitiktinai pasuko ta kryptimi ir atsidūrė toje tviskan-

čioje, kekšių knibždančioje gatvėje. Hašišo plytą sugrūdo į lagaminą.

Neketino jis ir su kuo nors kalbėtis, bet sutiko aną damą kailiniu paltu su priderinta mova, dabar ji vilkėjo kitais drabužiais. Nebeliko nei kailinių, nei movos – buvo apsirengusi pavasarišką kostiumėlį, lyg jau būtų buvę šilta.

Jis paklausė, ar ji turi laiko.

27
Kaip kas nors susiję su kuo nors kitu

Ralfas mėgino paaiškinti savo filmo kompoziciją lygindamas su šiuolaikiniu romanu, Helmbarto „Lemtingomis telegramomis".

– Struktūra lemia viską, – kalbėjo jis.

Paskui pacitavo knygos aplanko reklaminį tekstą, kuriame buvo teigiama, kad Helmbartui pavyko pasiekti tam tikrą persilaužimą. „Siužetas, kone visos asociacijos paklūsta sintaksei, retorikai, *struktūrai;* galima sakyti, kad tai ne personažų, o teksto struktūros istorija; Helmbartas daugiau dėmesio skiria ne siužetui, o sakinio pavidalų variacijoms, kurios darosi vis sudėtingesnės", – taip ten buvo parašyta.

Kentas linkčiojo, bet Ralfui labiau rūpėjo, kad jį suprastų Tramperis ir Tulpen. Lyginimas su Helmbarto kūriniu turėjo geriau paaiškinti, kaip Tulpen montuoti, o Tramperiui įgarsinti.

– Ar pagauni? – paklausė Ralfas Tulpen.

– O tau patiko knyga, Ralfai? – pasidomėjo Tulpen.

– Nesvarbu, visiškai nesvarbu, tai neturi jokios suknistos reikšmės! – karščiavosi Ralfas. – Man ji įdomi tik kaip pavyzdys. Žinoma, ji man nepatiko.

– Man ji pasirodė siaubinga, – tarė Tulpen.

– Jos beveik neįmanoma skaityti, – pasakė Tramperis, žygiuodamas į tualetą su knyga po pažastimi. Iki šiol jis nebuvo į ją net pažvelgęs.

Tramperis sėdėjo tualete apsuptas pranešimų, jie čia atsirado dėl telefono. Ralfas perkėlė telefoną čionai, nes jam įtarimų sukėlė vis gausėjantys tarpmiestiniai skambučiai, nors nė vienas neprisipažino skambinęs. Jis neabejojo, kad panorę paskambinti į užmiestį praeiviai įsmunka iš Kristoferio gatvės. Ralfo manymu, žmonės įsėlina, kai jis pats, Bogusas, Tulpen ir Kentas dirba kituose studijos kambariuose. Tokie prašalaičiai užsukę nė už ką nesugalvos ieškoti telefono tualete.

– O jeigu užeis pasinaudoti tualetu? – paklausė Tramperis.

Šiaip ar taip, telefonas buvo perkeltas. Sienos, vandens bakelio dangtis, veidrodis ir lentynos mirgėjo nuo raštelių, telefono numerių, skubių prašymų ir Kento pakeverzotų atsakiklio pranešimų.

Nukėlęs telefono ragelį Tramperis atsivertė „Lemtingas telegramas“. Ralfas buvo sakęs, kad dėl vykusios struktūros galima atversti knygą bet kuriame puslapyje ir viską tučtuojau perprasi, nesvarbu, kur pradėsi skaityti. Tramperis atsivertė per vidurį ir nuo pradžios iki pabaigos perskaitė 77 skyrių.

77 skyrius

Nuo tos akimirkos, kai ją išvydo, jis suprato. Bet vis dėlto nesiliovė.

Iš karto pajutome, kad rutulinių lankstų sistema visiškai netinka. Tai kodėl taip atkakliai ją diegėme?

Tą pačią sekundę, kai ožka krito, supratome, kad įkliuvome. Apsimetinėti būtų buvę absurdiška. Tačiau Merė Bet melavo.

Nebuvo jokios prasmės šitaip naudoti veržliaraktį. Bet gal būtų padėję.

Niekšiškai išmėsinėtas Čarlzas tikrai nekėlė noro linksmintis. Keista, mes nepašiurpome, kai Holė nusijuokė.

Su tokiomis kojomis Edis negalėjo puoselėti daug vilčių. Tačiau pažvelgęs į jį būtum pagalvojęs, kad jis tebeturi kojų pirštus.

– Nesiartink prie manęs! – sukliko Estela, atkišusi į priekį rankas.

Žinojome, kad mintis apie avinžirnius su raguoliais nedera su aptepo samprata. Tačiau ir vieni, ir kiti buvo rudi.

Žinoma, buvo visiškai nelogiška, kad nykštukas bijo didokos Haroldo katės. Bet jei esate kada ilgėliau klūpojęs, tikriausiai suvokiate, kad iš apačios regimi daiktai atrodo kitokie.

Toks buvo 77 skyrius. Susidomėjęs niekšišku Čarlzo išmėsinėjimu, Tramperis perskaitė tą skyrių dar kartą. Jam patiko fragmentas apie avinžirnius ir raguolius. Perskaitė skyrių trečią kartą ir suirzo, kad nežino, kas negerai Edžio kojoms. Ir kas ta Estela?

Į tualeto duris pabeldė Ralfas – jam reikėjo telefono.

– Suprantu nykštuką, bijantį didokos Haroldo katės, – per uždarytas duris jam pasakė Tramperis.

Ralfas keikdamasis nuėjo šalin.

Kur kas sunkiau Tramperiui sekėsi suprasti, kaip Helmbarto kūrinys susijęs su Ralfo filmu. Pagaliau pamanė vieną sąsają radęs: tikriausiai ir vienu, ir kitu nesistengiama ko nors pasakyti. Ta mintis leido Tramperiui kiek lengviau atsidusti. Nusiraminęs ėmėsi tualeto reikalų. Tačiau atsipalaidavo šiek tiek per daug ir pamiršo pažnaibyti galiuką, kad prasivertų. Žarnelę su užsikimšusiu purkštuku sunku tinkamai nutaikyti. Jis prišlapino sau į batą, atšoko, alkūne bloškė į praustuvę telefoną. Skausmingai susiraukęs vėl nukreipė tebešvirkščiančią šlapimo srovelę į unitazą. Tramperio situacijoje pradėti šlapintis būdavo kančia, bet staiga liautis – dar baisiau.

Štai tau ir atsipalaidavimas, pagalvojo jis. Prisiminė vieną iš daugelio „Akthelto ir Gunelės“ pamokų – šiurpią Sprogo istoriją.

Sprogas buvo Akthelto asmens sargybinis, ginklanešys, tarnas, peilių galąstojas, vyriausiasis medžioklis, svarbiausias žvalgas, mėgstamas pratybų su ginklais dalyvis ir patikimas kekšių tiekėjas. Lankantis užgrobtuose miestuose Sprogas pirmas ragaudavo visa, kas būdavo patiekiama Aktheltui.

Senis Takas perleido Sprogą Aktheltui, kai sūnui sukako dvidešimt penkeri. Aktheltas džiaugėsi Sprogu labiau nei bet kuriuo

iš savo žirgų, šunų ar tarnų. Gimimo dienos proga Aktheltas Sprogui padovanojo labai vertinamą gretų belaisvę, vardu Fluviją. Fluvija buvo kritusi į akį ir pačiam Aktheltui, tad akivaizdu, kaip jis rūpinosi Sprogu.

Sprogas nebuvo gretas. Gretų vyrų nelaisvėn jie neimdavo, tik moteris. Vyrus priversdavo iškasti didelę duobę, užmėtydavo akmenimis iki sąmonės netekimo, tada nustumdavo į tą duobę ir sudegindavo.

Kartą Senis Takas keliavo Švudo pakrante iš karo žygio namo; prijoję žvalgai pranešė, kad priekyje pakrantę užtvėrusi ilga irklinė valtis, o priešais ją stovi vyras, rankose lyg nesunkų kūjį laikantis didžiulį jūros išplautą rąstą. Senis Takas nujojo pirmyn kartu su žvalgais pažiūrėti į tą stebuklą. Vyras šviesiais garbanotais plaukais buvo ne daugiau kaip penkių pėdų ūgio, bet jo krūtinė, regis, irgi buvo penkių pėdų platumo. Nematei nei jo kaklo, nei riešų ar kulkšnių; visas jis tebuvo didžiulė krūtinė su trumpomis, beveik be sąnarių galūnėmis ir dar veidas, plokščias ir tuščias lyg priekalas, kuriam uždėtas kuokštas šviesių garbanotų plaukų. Ant peties jis lengvai laikė dviejų pėdų storio rąstą.

– Pulk jį, – įsakė Senis Takas vienam iš žvalgų, ir šis suragino žirgą prieš keistąjį kelmo pavidalo padarą, valtimi užtvėrusį pakrantę. Tas milžiniškas nykštukas mostelėjo rąstu tarsi kokia beisbolo lazda arkliui į krūtinę, arklys krito negyvas; nykštukas išplėšė žvalgą iš susimazgiusių pakinktų ir perlenkęs pusiau be vargo sulaužė jam stuburą. Tada vėl pasiėmė savo kuoką ir atsistojo prie valties dairydamasis į tą pusę, kur stovėjo Senis Takas su kitu žvalgu.

Tramperis prisiminė svarstęs, ar tik antrasis žvalgas laukdamas nepridėjo į kelnes.

Tačiau Senis Takas neturėjo polinkio be reikalo daigoti savo karių, tad antrojo žvalgo neaukojo. Išvydęs nykštuką tuoj sumetė, koks jis būtų galingas asmens sargybinis, taigi liepė žvalgui kuo greičiausiai lėkti pakviesti kariaunos. Takui to padaro reikėjo gyvo.

Vėliau gal dvi dešimtys vyrų su tinklais ir ilgais kabliais sučiupo galingąjį trolį, užtvėrusį Švudo pakrantę. Šių vyrų vadas pirmas pavadino tą būtybę Sprogu. *Da Sprog* – apytikriai išvertus Velnio Rupūžė, – tai ypatinga didžiulė rupūžė, į kurią įsikūnija Velnias ir kurios pavidalu šokuoja po žemę; jų tikėjime ji užėmė svarbią vietą.

Bet visa tai niekai. Sprogą mokyti buvo lygiai taip pat lengva kaip medžioklinį sakalą, ir jis tapo ištikimesnis Seniui Takui už jo geriausią šunį Rocą. Tad Senis Takas, išsiskirdamas su Sprogu ir padovanodamas jį sūnui Aktheltui, pasielgė išties tėviškai.

Tramperis trumpai liovėsi galvojęs apie sakmę ir susimąstė, ar Sprogas štai šituo savo gyvenimo laikotarpiu neėmė vis labiau atsipalaiduoti ir manyti viską jau pasiekęs. Tikriausiai ne, svarstė Tramperis, nes iš pradžių keletą metų Sprogą kamavo savotiškas nevisavertiškumo kompleksas. Senis Takas buvo ne toks reiklus, ir Sprogui šeimininko šuns vaidmuo puikiausiai tiko. Tuo tarpu Aktheltas buvo Sprogo bendraamžis ir su tarnais palaikydavo artimesnius santykius; tiesą sakant, Aktheltas mėgdavo išgerti su Sprogu, ir šis nebežinojo, kur jo tikroji vieta. Žinoma, Aktheltui jis buvo be galo ištikimas ir būtų bet ką dėl jo padaręs, bet Aktheltas gana dažnai elgdavosi su juo kaip su draugu, ir Sprogas jausdavosi sutrikęs. Lygybės tema „Akthelte ir Gunelėje" reta ir ne itin svarbi, nors šiame epizode suskamba jai būdinga skaudžia gaida.

Vieną vakarą Aktheltas su Sprogu smarkiai pasigėrė Tito kaimelyje ir nusvirduliavo namo į pilį per sodą, pakeliui varžydamiesi, kuris išraus storesnį medį. Žinoma, nugalėjo Sprogas, ir galbūt šitai suerzino Aktheltą. Kad ir kaip ten buvo, susikibę už parankės jie ėjo tiltu per apsauginį pilies griovį, kai Aktheltas paklausė Sprogo, ar šis neįsižeistų, jeigu Aktheltas permiegotų su naująja Sprogo žmona Fluvija. Juk jie galų gale draugai...

Tikriausiai tas pasiūlymas ir nuslopino sumaištį Sprogo gyvenime. Jis turbūt suprato, kad Aktheltas būtų galėjęs paprasčiausiai pasiimti Fluviją kada panorėjęs, ir, matyt, pagalvojo, kad prašydamas leidimo Aktheltas pripažįsta Sprogą esant sau lygų.

Aišku, Sprogui tai buvo netikėta, mat jis ne tik su džiaugsmu leido Aktheltui smagintis su Fluvija, bet ir pats nudūmė į karaliaus kambarius siekti *savojo* malonumo su Akthelto Gunele. Aktheltas apie tai nebuvo užsiminęs. Be abejo, Sprogas suklydo vertindamas situaciją.

Tramperis įsivaizdavo, kaip vargšas Sprogas lyg boulingo kamuolys dunda koridorių labirintais į karaliaus kambarius. Štai *tada* Sprogas tikrai atsipalaidavo.

Ralfas vėl pabeldė į tualeto duris, ir Tramperis nusistebėjo savo mintimis. Pažvelgė į knygą, kurią laikė rankose, kažkodėl tikėdamasis, kad tai „Aktheltas ir Gunelė", ir nusivylė pamatęs tik Helmbarto „Lemtingąsias telegramas". Tramperis atrakino tualeto duris, Ralfas pagal laidą atsekė telefoną praustuvėje. Neatrodė nustebęs, kad aptiko jį ten; netraukdamas aparato iš praustuvės surinko numerį, pasiklausė signalo „užimta" ir padėjo ragelį.

Dieve, man reikėtų rašyti dienoraštį, pagalvojo Tramperis.

Tą vakarą jis pamėgino. Pasimylėjus su Tulpen kilo klausimų. Mintyse viena po kitos lėkė analogijos. Jis mąstė apie Aktheltą, tamsoje klupinėjantį pas Fluviją, kuri laukė savo kresnojo Sprogo. Iš pradžių Fluvija nusigando, nes pamanė, kad tai *iš tiesų* Sprogas. Fluvija su Sprogu buvo susitarę niekada nesimylėti, kai Sprogas bus girtas: Fluvija bijojo, kad jis nesulaužytų jai stuburo. Dar ten buvo neišverčiamas žodis, susijęs su kvapu, kurį skleisdavo daug išgėręs Sprogas.

Tačiau Fluvija greitai atspėjo, kas su ja mylisi, gal todėl, kad jos stuburas tebebuvo sveikas, o gal iš karališko kvapo. „Ak, valdove Aktheltai", – sušnibždėjo ji.

Tramperis vėl prisiminė vargšą apgautą Sprogą, kaip jis lekia į karaliaus kambarius geisdamas Gunelės. Tada pagalvojo apie kūdikius ir kontraceptines priemones, apie mylėjimąsi su Bigi, palygino su Tulpen. Dienoraštis tebebuvo tuščias.

Jis prisiminė, kaip Bigi vis pamiršdavo išgerti piliulę. Bogusas pakabindavo plastikinę jų dėžutę vonioje ant šviestuvo laido, kad

Bigi pagalvotų apie kontracepciją kaskart, kai įjungs ar išjungs šviesą. Dėl to ji pykdavo, ypač kai pas juos ateidavo Ralfas.

– Ar jau išgėrei šiandien piliulę, Bigi? – išėjęs iš vonios kambario klausdavo Ralfas.

O Tulpen turėjo kontraceptinę spiralę. Aišku, nelemtąją IUK Europoje turėjo ir Bigi, bet ten ją ir paliko. Tramperis turėjo pripažinti, kad ta IUK sukelia tam tikrų pojūčių. Jausdavai ją ten, viduje, tarsi kokią kūno dalį, dar vieną rankytę ar pirštuką. Neretai ji bakstelėdavo. Tramperiui tai patiko. Be to, ji keisdavo vietą. Su Tulpen jis niekada nežinodavo, kur pataikys į spyruoklę, primenančią pirštą. Tą naktį apskritai jos nepajuto. Tramperis prisiminė, kad Bigi savąją pametė ar išmetė, ir sunerimo, todėl paklausė Tulpen.

– Tavo įtaisas... – sušnibždėjo jis.

– Koks įtaisas?

– Tas, su spyruokle.

– A-a... Kaip mano spyruoklė elgėsi šįvakar?

– Visiškai jos nepajutau.

– Švelni, ar ne?

– Bet rimtai – ar tu tikra, kad su ja viskas gerai? – Jis dažnai dėl to nerimaudavo.

Tulpen po juo valandėlę patylėjo, paskui tarė:

– Viskas gerai, Tramperi.

– Bet aš nepajutau spyruoklės, – kartojo jis. – Beveik visada ją ten jaučiu.

Tai buvo ne visai tiesa.

– Viskas gerai, – vėl pasakė Tulpen glausdamasi prie jo.

Tramperis palaukė, kol ji užmigs, tada atsikėlė ketindamas imtis dienoraščio. Tačiau net nežinojo, kuri dabar diena; nebūtų atspėjęs datos net savaitės tikslumu. Ir galva atrodė tokia pilna *visko*. Mintyse kirbėjo gausybė filmo vaizdų, tikrų ir išgalvotų. Paskui atgijo ir nebedavė ramybės mįslingas Helmbarto fragmentas apie Edžio kojas. Ir dar reikėjo apmąstyti „Aktheltą ir Gunelę“: regis, Tramperis niekaip nepajėgė atsikratyti vaizdo, kaip Sprogas dumia per pilį, genamas sukilusių vilčių.

Vis dėlto vieną sakinį išspaudė. Jis nepriminė dienoraščiams būdingų sakinių. Greičiau ore pakibęs įtampos kamuolys, puiki pirmoji eilutė. Netikėtai pačiam sau Tramperis užrašė:

„Jį man rekomendavo jos ginekologas."

Tai bent būdas pradėti dienoraštį! Jam kilo klausimas: kaip kas nors susiję su kuo nors kitu? Tačiau juk reikėjo nuo kažko pradėti.

Imkime, pavyzdžiui... Sprogą.

Tramperis pažiūrėjo, kaip Tulpen susisuka lovoje į dar mažesnį kamuoliuką; ji prisitraukė jo pagalvę prie savosios, suspaudė ją kojomis kaip žirklėmis ir toliau ramiai miegojo.

Vienu kartu – vieną dalyką. Kas nutiko Sprogui?

28
Kas nutiko su tuo hašišu?

Ist Ganeryje, Bigi, tavo motina davė mums atskirus kambarius, nors dėl to jai pačiai teko miegoti su teta Blekstoun, o tėvą paguldė svetainėje ant sofos. Ir visiškai pamiršome vargšą Kutą, belaukiantį žinios lauke apačioje. Jis praleido naktį vėjo perpučiamame „Folksvagene“ ir rytą nubudo sustingęs tarsi medžio gabalas.

Tačiau po mūsų pranešimo prie pietų stalo nebuvo taip jau nemalonu – žinoma, išskyrus vargą išaiškinti padėtį kurčiajai tetai Blekstoun.

„Esu *nėščia*, – pasakei tu. – Teta Blekstoun, aš nėščia.“

„*Nešti čia?* – atsiliepė teta Blekstoun. – Ką nešti? Kas ką neš? Ką reikia nešti?“

Taigi apie gėdingąją naujieną reikėjo šaukte šaukti; kai pagaliau teta Blekstoun suprato, jai buvo neaišku, kodėl visi tokie susijaudinę.

„Ak, *nėščia*, – tarė ji. – Kaip gražu. Juk tai visai neblogai!“

Ji įsmeigė žvilgsnį į tave, Bigi, gėrėdamasi tavo kūno stebuklu, patenkinta, kad jaunimas tebėra vaisingas; bent jau vienu atžvilgiu tas jaunimas nepasikeitęs.

Mes gerai supratome tavo motiną, neprieštaravome jos nuomonei, kad, žinoma, turime miegoti atskiruose kambariuose; tik tėvui pakako drąsos užsiminti, kad bent vieną sykį jau esame miegoję kartu, tai ką čia dabar saugoti? Bet jis nesiginčijo suprasdamas, kaip ir mes visi, jog tavo motinai būtina atsiremti į kokį

formalumą. Galbūt ji jautė – taip, duktė nuskriausta, negrįžtamai suteršta jos vaikystė, bet juk galėtų tyras likti nors dukters kambarys. Kam purvinti lovos galvūgalyje sėdinčius meškiukus ar visus tuos nykštukus slidininkus, nekaltai išsirikiavusius ant komodos? Bent kas nors turi likti nepaliesta. Visi aiškiai tai supratome, Bigi.

Rytą susitikome vonios kambaryje. Užkliudžiau tetos Bleks-toun dantis, jie įkrito į praustuvę ir garsiai tarškėdami suko ratus kriauklėje – tikra burna klajoklė. Tu juokeisi ir karpei virš unitazo nagus – toks buvo mano pirmasis šeimos gyvenimo patyrimas.

Tavo motina stovėjo prie vonios kambario durų ir nervinosi.

„Viršuje yra dar vienas vonios kambarys“, – šūktelėjo ji dukart, tartum bijodama, kad tu gali pastoti iš naujo, pagimdyti dvynukus, ar ko nors dar blogiau.

Šlaksčiausi vandeniu pažastis, o tu man šnibždėjai: „Ar atsimeni, Bogusai, kaip Kaprune mėginai praustis bidė?“

Ir mano galiukas susitraukė nuo tokių ledinių prisiminimų.

Rytą Tramperis prabilo per sapną įsikniaubęs į švelnius plaukus ant savo pagalvės.

– Ar atsimeni... – pradėjo jis, bet užuodė nepažįstamus kvepalus ir atšlijo nuo žmogystos, gulinčios lovoje šalia jo.

– Atsime... – mieguistai sumurmėjo kekšė. Ji nemokėjo angliškai.

Kekšei išėjus Tramperis teprisiminė jos žiedus ir kaip ji jais žaidė. Tas žaidimas jai patiko: maži nuo daugiabriaunių akmenukų atsispindėję šviesos blyksniai lakstė per jų abiejų kūnus.

– Pabučiuok dabar tą, – rodydavo ji mirgančią šviesełę.

Kai pajudindavo rankas, mažučiai spinduliai pasislinkdavo, ryškiais keturkampiais ir trikampiais margindami gilią bambos duobutę ir standžias šlaunis.

Ji turėjo ilgas, dailias rankas ir plonus miklius riešus, tokių jis niekad nebuvo matęs. Savo žiedais ji dar ir juokais fechtuodavosi.

– Na, pamėgink atremti, – sakydavo atsitūpusi priešais jį ant siūbuojančios „Taši" lovos, o pati švysčiodama riešais smūgiavo, gynėsi, kirto, vis tai šen, tai ten brūkštelėdama Tramperiui aštria žiedo briauna, bet visada švelniai, nepažeisdama odos.

Kai jis gulėjo ant viršaus, ji ridinėjo žiedus jo nugara. Kartą pagavo jos žvilgsnį – atsainiai trūkčiodama ir judėdama apačioje, ji vis stebėjo, kaip lubomis laksto žiedų atspindžių prizmės.

Juozapo aikštėje jis liovėsi žingsniavęs aplink fontaną ir nusistebėjo, kaip čia atsidūrė. Bandė prisiminti, kiek sumokėjo tai kekšei ir kada. Nieko neprisiminė apie tą sandorį, net žvilgtelėjęs į tuščią piniginę.

Pravėrus lagaminą nuo plūstelėjusio puikaus mėtinio šokolado su katžolėmis kvapo jam apsvaigo galva; jis prisiminė hašišo plytą. Įsivaizdavo, kaip susimokėtų už pietus jos riekele: paima nuo stalo peilį, atrėžia plonytę tarsi popieriaus lapas juostelę ir klausia padavėjo, ar pakaks.

American Express biure prie informacijos stalelio staiga paklausė apie Merilą Overturfą. Ten sėdintis vyriškis sutrikęs palenkė galvą, žvilgtelėjo į žemėlapį priešais, paskui atsigręžė į didesnį ant sienos.

– Overturvas? – pasitikslino. – Kur tai yra? Ar žinote kokį miestą netoliese?

Išsiaiškinus nesusipratimą Tramperis buvo nukreiptas prie pašto stalo. Ten mergina ryžtingai papurtė galvą: *American Express* nėra nuolatinės pašto dėžutės Merilo vardu.

Bogusas vis tiek norėjo palikti laišką.

– Na, galime jį palaikyti, – atsakė mergina, – kokią savaitę, ne ilgiau. Paskui laiškas jau bus miręs.

Miręs laiškas? Matyt, net ir žmogaus žodžiai gali mirti.

Vestibiulyje ant skelbimų lentos kabėjo rašteliai apie įvairiausius dalykus.

ANA, DĖL DIEVO MEILĖS, GRĮŽK NAMO!

SPECIALUS TELEĮRAŠO KARTOJIMAS ŠIOS SAVAITĖS NFL RUNGTYNĖS / REG. RODOMAS SEKM. VAK. 2 IR 4 VAL. / ATOMINĖS ENERGIJOS KOM., KERNTNERŠTRASĖ 23, VIENA I / BŪTINAS JAV PASAS.

KARLAI, SUGRĮŽAU, ESU SENOJOJE VIETOJE.

PEČA, PASKAMBINK Į KLAGENFURTĄ 09-03-79 IKI TREČ., JEIGU NE, TADA VAŽIUOK SU GERIGU Į GRACĄ, SUSIRASK HOFŠTAINERĮ KETV. VAK. PO 11 VAL. / ERNSTAS.

Prie jų Tramperis pridėjo savąjį:

MERILAI, DUOK MAN KOKIĄ ŽINIĄ / BOGLAS

Jis stovėjo Kerntnerštrasėje ant šaligatvio jausdamas pavasarišką šilumą ir stebėjosi, kodėl gruodis toks švelnus; tada jį pirmą kartą ir užkalbino tas vyras su žandais kaip obuoliukais ir peteliške po kaklu. Jo burna buvo tokia putli ir apvali, kad dabitiški ūsai rietėsi beveik taisyklingu apskritimu. Tramperis nė kiek nenustebo išgirdęs jį kalbant angliškai: vyriškis atrodė panašus į degalinės darbuotoją, Tramperio pažįstamą Ajovoje.

– Sakykit, jūs irgi amerikietis? – paklausė vyras. Jis atkišo ranką Tramperiui. – Aš Arnoldas Malkeihis, – pridūrė sugriebęs ir energingai purtydamas Tramperio plaštaką.

Bogusas mėgino sugalvoti kokį malonų atsakymą, kai staiga Arnoldas Malkeihis jį trūktelėjo ir pargriovė ant žemės. Nors ir storuliukas, Malkeihis buvo labai vikrus; Bogusas keturpėsčias dar tik mėgino keltis, o tas jau šoko jam už nugaros ir išplėšė iš rankų lagaminą. Tada susuko Tramperiui dvigubą „viščiuko sparnelį“ ir galutinai patiesė ant šaligatvio.

Po smūgio kakta į šaligatvį Tramperis jautėsi kiek apsvaigęs, bet pagalvojo, ar tik nebus Arnoldas Malkeihis senas jo pažįstamas,

imtynių treneris. Bandė raustis atmintyje, bet pamatė pričiuožusį automobilį, iš jo iššoko du vyrai. Vienas įkišo nosį į Tramperio lagaminą ir smarkiai patraukė orą.

– Jis čia, tvarka, – pranešė kitiems.

Automobilio durys buvo praviros. Vėl sapnuoju tą sapną, pagalvojo Tramperis, bet visiškai realiai jautė pečius beištrūkstant iš sąnarių, o tiedu vyrai, padėję Arnoldui Malkeihiui įgrūsti Bogusą į automobilį, atrodė visai tikri.

Ant užpakalinės sėdynės jie iškratė jį taip greitai ir nuodugniai, kad tikriausiai būtų galėję pasakyti, kiek dantukų turi šukos jo kišenėje. Arnoldas Malkeihis sėdėjo priekyje ir vartė Tramperio pasą. Paskui išvyniojo hašišo plytą, apuostė, palietė lipnų paviršių ir palaižė rupūžę primenančiu liežuviu.

– Kuo gryniausias, Arni, – tarė vienas iš vyrų greta Boguso. Kalbėjo gryniausiu Alabamos akcentu.

– Taigi, – atsiliepė Arnoldas Malkeihis, vėl suvyniojo hašišą, įdėjo atgal į Tramperio lagaminą, tada persilenkė per priekinę sėdynę ir nusišypsojo Bogusui.

Arnoldas Malkeihis buvo gal keturiasdešimties, visas žvilgantis ir apkūnus; Tramperis tarp kitko pagalvojo, kad Malkeihis ką tik atliko geriausią pritraukimą prie savęs ir dvigubą „viščiuko sparnelį", kokius jam teko nelaimė patirti per visą imtynininko karjerą. Dar jis mąstė, kad visi vyrai automobilyje maždaug keturiasdešimties metų ir tikriausiai amerikiečiai. Tačiau kiti nebuvo žvilgantys ir apkūnūs.

– Tik nesijaudink, mano berniuk, – tarė Arnoldas Malkeihis tebesišypsodamas Bogusui. Kalbėjo pro nosį, prastai mėgdžiodamas V. K. Fildsą. – Aišku, kad tu nekaltas. Na, kaip čia geriau pasakius, beveik nekaltas. Noriu pasakyti – nepastebėjome, kad mėgintum grąžinti tuos narkotikus.

Jis mirktelėjo vyrams, sėdintiems Bogusui iš šonų. Jie paleido jo rankas ir leido pasitrinti maudžiančius pečius.

– Tik vienas klausimas, sūnau, – vėl prabilo Malkeihis.

Jis laikė iškėlęs popieriaus skiautę – tai buvo raštelis, Boguso paliktas Merilui *American Express* skelbimų lentoje.

– Kas tas Merilas? – paklausė Malkeihis; Tramperis tik spoksojo į jį, tad Malkeihis kalbėjo toliau: – Ar tas Merilas gali būti pirkėjas, sūnau?

Tramperis bijojo kalbėti. Kad ir kas būtų, jie žino kur kas daugiau už mane, mąstė Tramperis, tad norėjo lukterėti ir pamatyti, kur važiuoja automobilis.

– Mielasis mano berniuk, – šnekėjo Malkeihis, – mes žinome, kad neieškojai tų narkotikų, bet galime tik spėlioti, ką ketinai su jais daryti.

Tramperis netarė nė žodžio. Mašina apsuko Švarcenburgo aikštę, važiavo ratu apie tą vietą, kur jį įsisodino. Tramperis suprato per daug prisižiūrėjęs kino filmų: juose policininkai ir sukčiai atrodė neįtikėtinai panašūs, ir dabar jis negalėjo tvirtai nuspręsti, prie kurių derėtų skirti šituos vyrus.

Arnoldas Malkeihis atsiduso.

– Žinai, – tarė jis, – bent aš manau, kad būsime, ko gero, apsaugoję tave nuo nusikalstamos veikos. Iki šiol nusikaltai tik vienu atžvilgiu – neveikimu, bet jeigu tam žmogeliui Merilui norėjai parduoti savo luitą, čia jau visai kitoks nusikaltimas.

Jis mirktelėjo Bogusui ir palaukė, gal šis atsilieps. Bogusui užgniaužė kvapą.

– Nagi, – paragino Arnoldas Malkeihis. – Kas tas Merilas?

– O kas *jūs*? – pratarė Bogusas.

– Aš Arnoldas Malkeihis, – atkišęs ranką ir mirktelėjęs pasakė Arnoldas Malkeihis.

Norėjo vėl paspausti ranką, bet Bogusas dar nepamiršo pritraukimo prie savęs ir dvigubo „viščiuko sparnelio“, tad sudvejojo, ar priimti kibią Arnoldo Malkeihio saują.

– Turiu tau dar vieną klausimą, pone Fredai Tramperi, – pridūrė Arnoldas Malkeihis; jis liovėsi purtęs Tramperio ranką ir staiga surimtėjo, kiek gali surimtėti žvilgantis storulis. – Kodėl pametei žmoną?

29
Kas nutiko Sprogui?

Jam kovos kirviu nušniojo kiaušius. Tada ištrėmė prie gimtojo Švudo krantų. Kad nepamirštų esąs kastruotas, kartu ištrėmė ir jo gašliąją žmoną Fluviją. Taip buvo įprasta bausti tuos, kurie seksualiai kėsinasi į karaliaus šeimos narį.

Paklausta, kodėl ginekologas rekomendavo išsiimti kontraceptinę spiralę, ji atsako vis tuo pačiu mane siutinančiu gestu, pajudindama velniškai patrauklų papą; kilsteli tą didelę krūtį lyg sakytų, kad kontraceptinė spiralė, yra ji ten ar nėra, – tai tik jos vienos reikalas.

– Kada jis ją išėmė? – klausiu, o ji gūžteli pečiais, lyg neketintų vargintis ir raustis atmintyje. Man atrodo, kad jau keletą kartų nejutau tenai tos mažos spyruoklės prisilietimo.

– Kodėl nepasakei man, dėl Dievo meilės? Galėjau užsimauti gumytę.

Ji lyg niekur nieko murmteli, kad ginekologas nerekomendavo ir gumytės.

– Ką?! – klykiu aš. – Kodėl jis patarė ištraukti tą daiktą?

– Dėl mano pageidavimo, – išsisukinėja ji, – pirmiausia jis rekomendavo kaip tik šitai.

Vis dar nesusigaudau; man kyla įtarimas, kad vargšė mergina nesupranta dauginimosi fiziologijos. Bet netrukus paaiškėja, kad tai aš nesuprantu šitos merginos.

– Tulpen, – sakau iš lėto, – koks tas tavo pageidavimas, dėl kurio rekomenduojama pašalinti kontraceptinę spiralę?

Žinoma, atsakyti jai jau nebūtina; užtenka, kad suformulavau tą klausimą. Ji nusišypso ir parausta.

– *Kūdikis*? – sakau. – Tu nori kūdikio?

Ji šypsodamasi linkteli.

– Galėjai pasakyti. Ar net paklausti manęs.

– Aš bandžiau, – taria ji išdidžiai, ir jaučiu, kad tuoj vėl kilstelės papą.

– Na, velniai rautų, ir man būtų derėję pareikšti savo nuomonę.

– Tai bus mano kūdikis, Tramperi.

– Ir mano! – rėkiu.

– Nebūtinai, Tramperi, – sako ji tipendama per kambarį tarsi viena iš jos abejingųjų žuvyčių.

– Su kuo dar esi miegojusi? – klausiu kaip kvailys.

– Su niekuo, – atsako ji. – Tiesiog tau tas kūdikis neturi rūpėti daugiau, negu tu pats nori.

Žiūriu nepatikliai, tad ji priduria:

– Arba tau jis rūpės ne daugiau, negu aš leisiu, mėšle tu.

Ji nerūpestingai suka į vonios kambarį su laikraščiu ir keturiais žurnalais; gal laukia, kad aš... ką? Užmigčiau? Palikčiau ją vieną? Imčiau melstis, kad gimtų trynukai?

– Tulpen, – kreipiuosi į vonios kambario duris, – turbūt tu jau nėščia...

– Jei nori, gali išsikraustyti, – atsiliepia ji.

– Dieve mano, Tulpen!

– Tramperi, nesiblaškyk lyg patekęs į spąstus. Kūdikiai gimsta ne tam.

Ji sėdi ten valandą, ir man tenka šlapintis virtuvėje į kriauklę. Galvoju. Iki mano operacijos liko tik dvi dienos – gal reikia sterilizuoti visą tą sistemą, jei jau kažkas su ja bus daroma.

Tačiau išėjusi iš vonios kambario ji atrodė ne tokia atšiauri, labiau pažeidžiama, ir kone tą pačią akimirką jis pajuto, kaip

smarkiai jam norisi tapti tokiam, kokio jai reikia ir kokio tikisi. O jos klausimas visiškai nuginklavo. Ji droviai ir meiliai pasiteiravo:

– Jeigu vis dėlto būtum susijęs su kūdikiu, kitaip tariant, jeigu tu jo nori, ko labiau norėtum, berniuko ar mergaitės?

Velnias griebtų, Tramperis pasijuto nekenčiantis pats savęs, nes atsiminė šiurkštų kadaise Ralfo papasakotą anekdotą. Na, žinai, ką tik išbarškinta mergina klausia savo vaikino: „Džordžai, ko norėtum – mergaitės ar berniuko?“ Džordžas valandėlę svarsto ir sako: „Kad gimtų negyvas.“

– Tramperi, – vėl paklausė Tulpen, – berniuko ar mergaitės? Ar tau tas pats?

– Mergaitės, – tarė jis.

Tulpen buvo susijaudinusi, smagi, džiovino plaukus susukusi į didelį rankšluostį ir tvarsėsi lovoje

– Kodėl mergaitės? – klausinėjo. Nenorėjo palikti tos temos, pokalbis jai patiko.

– Nežinau, – sumurmėjo jis.

Galėjo sumeluoti, bet plėtoti ir dailinti tokį melą buvo sunku. Tulpen paėmė jį už rankų, atsisėdo priešais lovoje ir nekreipė dėmesio į nukritusį rankšluostį.

– Nagi, – tarė ji. – Dėl to, kad jau turi berniuką? Ar tikrai? Ar tau iš tiesų labiau patinka mergaitės?

– Nežinau, – irzdamas atsakė jis.

Ji paleido jo rankas.

– Nori pasakyti, kad tau nerūpi. Ar tikrai nerūpi?

Tramperis buvo įspraustas į kampą.

– Tulpen, aš nenoriu jokio kūdikio.

Ji kedeno rankšluosčiu plaukus, tad veido beveik nebuvo matyti.

– O aš, Tramperi, jo noriu, – pasakė ji. Paleido rankšluostį ir žvelgė tiesiai jam į akis taip įdėmiai, kaip dar niekas, išskyrus Bigi, nebuvo žiūrėjęs. – Todėl ketinu jį pagimdyti, ir nesvarbu, ar tau tai rūpi ar ne. Ir nieko nereikės daugiau negu visada, – kalbėjo ji su kartėliu. – Visa, ką tu turi daryti, – tai mylėtis su manimi.

Tą pačią minutę jis kuo labiausiai panoro su ja pasimylėti; tiesą sakant, suprato, kad turi pasimylėti ir kuo greičiau. Tačiau kokia košė žliugsėjo jo galvoje! Jo protas buvo puikiai įgudęs išsisukinėti. Jis galvojo apie Sprogą...

Tas senas žirgų galabytojas, medžiarovys, dundantis per karaliaus rūmus, svaidantis į šalis sargybinius prie karaliaus miegamojo. Ir tiesiai į prašmatnią lovą. Aišku, ten gulėjo šydu prisidengusi, išsikvepinusi Gunelė, laukianti savo valdovo Akthelto. Įžengia penkių pėdų augumo rupūžė. Ar jis šoko ant jos?

Kad ir ką jis ten darė, buvo per lėtas. Tekstas pasakoja, kad Gunelę „jis beveik išniekino". Beveik.

Tikriausiai Aktheltas išgirdo Gunelės klyksmą net tarnų pusėje, paskendęs svaigiame Fluvijos guolyje. Jam nė iš tolo nebūtų šovę į galvą, kad jo karalienę puola Sprogas; tiesiog suprato, kad klykia jo žmona. Aktheltas ištrūko iš Fluvijos glėbio, užsimetė strėnjuostę ir galvotrūkčiais pasileido į karališkuosius kambarius. Ten drauge su septyniais pilies sargybiniais užmetė tinklą, sučiupo besidraskantį Sprogą ir keliais žarstekliais nutraukė nuo alpstančios karalienės Gunelės.

Pagal paprotį kastruojama būdavo naktį, tad dar tą patį vakarą vargšui Sprogui kovos kirviu buvo nukapoti kiaušai. Aktheltas toje ceremonijoje nedalyvavo; nebuvo ir Senio Tako.

Aktheltas gedėjo draugo. Tik po kelių dienų jis drįso paklausti Gunelės, ar Sprogas iš tiesų... na, paėmė ją, ji tikriausiai suprantanti, ką jis turi galvoje. Ji suprato. Sprogas jos nepaėmė. Kažkodėl Akthelto nuotaika dėl to dar labiau sugedo, ir Gunelė ne juokais įširdo. Ir Aktheltui, ir Seniui Takui reikėjo pasistengti, kol įtikino ją nereikalauti viešai, kad Fluvija būtų išmesta šernams.

Tie šernai gyveno gynybiniame griovyje; Tramperis taip ir nesugebėjo išversti, kodėl jie ten buvo laikomi, – tai atrodė visai beprasmiška. Gynybiniai grioviai turėjo būti pilni vandens, bet galbūt šis griovys buvo nesandarus ir niekaip nesisekė jo pataisyti, tad vietoj vandens jame lakstė laukiniai šernai. Tai tik dar

vienas įrodymas, koks senoviškas, suveltas epas yra „Aktheltas ir Gunelė“. Senajai skandinavų žemaičių kalbai jos skurdūs, neišplėtoti epiniai kūriniai neteikia daug garbės.

Pavyzdžiui, prie legendos apie Sprogą grįžtama per daugybę puslapių nuo tos vietos, kai jis su Fluvija ištremiamas į Švudo pakrantę. Kartą pavargęs ir nuskuręs keliautojas įžengia į Tako karalystę ir pasiprašo nakvynės pilyje. Aktheltas klausia atvykėlio, kokių jam yra tekę patirti nuotykių, – Aktheltas mėgsta įdomias istorijas, – ir nepažįstamasis papasakoja baisų nutikimą.

Jiedu su broliu, jaunu gražuoliu, jodami palei Švudą puikiais balto smėlio paplūdimiais aptiko tamsiaveidę gašlaus būdo mergą ir ją palaikė kokia tyruose gyvenančia ir žuvimi mintančia moterimi, pamesta savo genties ir ištroškusia vyrų. Ji visaip rodė geidžianti ateivių, tad jaunasis keliautojo brolis užgulė ją čia pat, pakrantėje, ir nedelsdamas patenkino savo aistrą. Tačiau tos mergos troškulį apmalšino tik iš dalies, todėl keliautojas jau ir pats rengėsi ją apžergti, kai išvydo, kad brolį netikėtai pastvėrė apvalainas, šviesiaplaukis, į žvėrį panašus vyras tokia plačia krūtine, jog „būtų galėjęs visą jūrą praryti“. Siaubo apimto keliautojo akyse tas baisus šviesiaplaukis dievas, „iš stuomens kaip rutulys“, lankstė, laužė, plėšė, traiškė, maigė ir kitaip niokojo jo brolį.

Tas „rutulys“ – tai, žinoma, Sprogas, o ant smėlio gulinti moteris, juoku ir dejonėmis raginusi paimti ją kuo greičiau, buvo Fluvija.

Aišku, gerai, kad prabėgo tiek laiko, o jie vis kartu ir veikia išvien. Tačiau keliautojui toks požiūris netiko. Jis nulėkė tenai, kur jie su broliu buvo palikę pririštus arklius.

Žirgai sutraiškyta krūtine gulėjo negyvi. Atrodė, tarsi jiems ragais būtų trenkęs milžiniškas avinas, o greta gulėjo rąstas, kurio nebūtų įstengęs pakelti joks žmogus. Tad keliautojas nubėgo tolyn, nes iš paskos skuodė Sprogas. Laimė, keliautojas kadaise buvo vertęsis pasiuntinio amatu, tad galėjo bėgti greitai ir ilgai. Jis lėkė ilgais lengvais žingsniais, bet kaskart atsigręžęs matydavo

Sprogą, bėgantį tartum švilpikas, tapsenantį varganomis trumpomis kojomis. Tačiau neatsiliekantį.

Keliautojas nubėgo kelias mylias, atsisuko pažiūrėti ir pamatė Sprogą. Buvo neišvaizdus, bet plaučius turėjo kaip arklio.

Keliautojas bėgo visą naktį, klupinėdamas ant akmenų, griūdamas, keldamasis, pasiklydęs tamsoje. Bet užtekdavo jam stabtelėti, ir tuoj pat išgirsdavo, kaip netoliese vis arčiau lyg uždusęs lokys šnopuoja Sprogas, drebindamas žemę it penkių pėdų didumo dramblys.

Rytą keliautojas kirto Švudo ribą ir vos laikydamasis ant kojų pasiekė Lesko miestą Tako karalystėje. Sustojo miesto aikštėje gaudydamas kvapą, nuolankiai nuleidęs galvą, atgręžęs nugarą ton pusėn, iš kurios kas akimirką tikėjosi išgirsti atidundant žingsnius. Taip jis prastovėjo ne vieną valandą, kol pagaliau geraširdžiai Lesko gyventojai įsivedė jį vidun, pavalgydino ir papasakojo, kad visa tai žinodami jauni vyrai iš Lesko niekada neplaukia prie Švudo krantų.

– *Da Sprog*, – pasakė jauna našlė, brūkštelėjusi sau ant krūtinės rupūžės ženklą.

– *Da kvinna des Sprog* (Sprogo moteris), – tarė vienarankis jaunuolis, kuriam pavyko išsigelbėti. Jis užvertė akis aukštyn.

Štai kas nutiko Sprogui.

O kaip Bogusas Tramperis? Kas nutiko jam? Jo smegenis galų gale užliūliavo oro žarnelės gurgėjimas, ir jis užmigo sėdėdamas, padėjęs smakrą ant lentynos ties vėžlių akvariumu.

Tulpen visą valandą gulėjo susisukusi šalia jo ir laukė, kol jis atsibus ir pasimylės su ja. Bet Tramperis neatsibudo, ir ji liovėsi laukusi. Jau ilgai išlaukiau, pagalvojo ji, tad išsitiesė lovoje ir žiūrėjo, kaip jis miega. Surūkė cigaretę, nors šiaip nerūkydavo. Tada nuėjo į vonios kambarį ir išsivėmė. Užvalgė jogurto. Jautėsi gerokai nusiminusi.

Grįžusi į lovą Tramperį rado ten pat, miegantį prie vėžlių. Prieš užsnūstant jai šovė į galvą, kad jei dabar rastų porą tų didžiulių tūtų, kurias prie garso signalo tvirtina dyzelinių sunkvežimių

vairuotojai, pridėtų jam prie ausų ir taip papūstų, kad viskas iš-lėktų iš jo smegenų ir atmintis liktų tuščia ir švari. Ji pamanė, kad galbūt tai padėtų.

Tikriausiai Tulpen per daug neklydo. Bet kuriam žmogui būtų sunku miegoti padėjus smakrą ant lentynos, o Bogusas sapnavo Merilą Overturfą.

30
Kas nutiko Merilui Overturfui?

Kadaise Tramperis buvo skaitęs žurnale straipsnį apie šnipinėjimą. Prisiminė, kad JAV iždo departamentas kontroliuoja Federalinį narkotikų biurą ir Slaptąją tarnybą, o CŽV koordinuoja visą žvalgybinę valstybės veiklą. Tai atrodė tikėtina; jo nerimas šiek tiek atlėgo.

Jis sėdėjo Amerikos konsulato Vienoje tarnybinėse patalpose, tad tikėjosi, kad jo neketinama nužudyti ir įmesti į Dunojų – bent jau kol kas. Jeigu Tramperis dar bent kiek abejojo kur atsidūręs, abejonės išsisklaidė, kai į kambarį nervindamasis įėjo vicekonsulas.

– Aš vicekonsulas, – tarė jis atsiprašydamas Arnoldui Malkeihiui, kuris, regis, buvo svarbesnis už vicekonsulą. – Noriu pranešti, kad ten yra jūsų žmogus, prašom...

Arnoldas Malkeihis išėjo pažiūrėti, kas ten darosi.

Pasak vicekonsulo, žmones, atėjusius laikyti JAV imigracijos egzamino, gąsdino vienas iš Malkeihio galvažudžių, stambus vyras su pamėlusiu nudegimo randu. Malkeihis grįžo po dviejų minučių; tas vyras su randu atėjo *laikyti* imigracijos egzamino, šiurkštokai pareiškė jis vicekonsului.

– Įleiskite jį, – patarė Malkeihis. – Šitokios grėsmingos išvaizdos vyrukas visada pravers.

Paskui jis ėmėsi Boguso Tramperio.

Apie Tramperį jie turėjo ir gerų, ir blogų duomenų. Ar jis žinąs, kad Amerikoje paskelbtas dingusiu be žinios? Ar žinąs, kad jo žmona nenutuokia, kur jis išvyko?

– Ne taip jau seniai išvykau, – tarė Tramperis.

Malkeihis paprieštaravo: žmonos nuomone, jo nėra jau gana ilgai. Tramperis paaiškino, kas toks Merilas Overturfas. Papasakojo nieko neketinęs daryti su tuo hašišu, nors tikriausiai būtų pardavęs, jei būtų pasitaikęs koks pirkėjas. Išklojo, kad viena kekšė pasiėmė visus jo pinigus ir kad apskritai ne visai susigaudąs, kas aplinkui vyksta.

Malkeihis linktelėjo; visa tai jis jau žinojo.

Bogusas paprašė jo, kad padėtų surasti Merilą Overturfą; štai tada Malkeihis pasiūlė sandorį. Jis surasiąs Merilą Overturfą, bet pirma Bogusas turėsiąs šiek tiek pasitarnauti Arnoldui Malkeihiui, JAV vyriausybei ir doriems viso pasaulio žmonėms.

– Ką gi, man tinka, – tarė Bogusas. Jis iš tiesų norėjo surasti Merilą.

– Tau turi tikti, – atsiliepė Malkeihis. – Be to, tau reikia pinigų lėktuvo bilietui namo.

– Nežinau, ar skrisiu namo.

– Užtat *aš* žinau, – atšovė Malkeihis.

– Merilas Overturfas, manau, yra Vienoje, – pasakė Tramperis. – Kol jo nerasiu, niekur iš čia neišvyksiu.

Malkeihis pasišaukė vicekonsulą.

– Paieškokite to Overturfo, – paliepė jam. – Dabar pereisim prie reikalo.

Bogusui Tramperiui buvo išaiškintas tasai „reikalas“. Viskas gana paprasta. Tramperis gaus kelis tūkstančius dolerių šimtinėmis. Jis turės trintis aplink Leopoldo Havelkos *Kaffeehaus*, laukti vyro, kuris visą laiką kartojo *Gra! Gra!* ir įkišo Tramperiui paketą su hašišu; kai pasirodys, reikės atiduoti jam pinigus. Tada Tramperis bus nugabentas į Švechato oro uostą ir įsodintas į lėktuvą, skrendantį į Niujorką. Su savimi jis vešis tą hašišo plytą; Kenedžio oro uosto muitinėje bus apieškotas, hašišas surastas. Tramperis

bus iš karto sučiuptas ir išvežtas limuzinu. Tas limuzinas nuveš jį į bet kurią vietą Niujorke, kur tik Tramperis panorės; paskui jau bus laisvas.

Visa tai atrodė visiškai nesudėtinga. Tramperis nesuprato, kam to reikia, bet niekas nė neketino nieko aiškinti.

Jis buvo pristatytas ponui inspektoriui daktarui Volfgangui Denceliui, kuris, matyt, atstovavo Austrijos pusei. Inspektoriaus Dencelio prašymu Tramperis turėjo kuo smulkiau nupasakoti, kaip atrodė vyras, sakęs *Gra! Gra!* Inspektorių daktarą Dencelį Tramperis jau buvo matęs; tai pasirodė esąs tas pats žvitrusis dabita padavėjas, kuriam Tramperis išvertė padėklą su kava ir alaus bokalais.

Bogusui nepatiko tik viena plano dalis – atidavus pinigus iškart atsidurti Niujorko lėktuve.

– Nepamirškite Merilo Overturfo, – priminė jis Malkeihiui.

– Mano gerasis berniuk, – atsiliepė Arnoldas Malkeihis, – į oro uostą važiuosiu taksi drauge su tavimi, ir tasai Overturfas sėdės automobilyje šalia mūsų.

Nors Malkeihis buvo ne iš tų žmonių, kuriais galėtum drąsiai pasitikėti, bent jau jo dalykiškumas abejonių nekėlė.

Bogusas patraukė į „Havelką“ ir tris vakarus iš eilės sėdėjo ten su savo penkiais tūkstančiais dolerių, bet *Gra! Gra!* sakęs vyras nepasirodė.

– Ateis, – tvirtino Arnoldas Malkeihis. Jo nenugalimas pasitikėjimas savimi kėlė šiurpą.

Penktąjį vakarą tas vyras užėjo į „Havelką“. Tačiau į Bogusą jis nekreipė jokio dėmesio; atsisėdo prie stalelio atokiau ir nė karto net nepažvelgė į jį. Kai sumokėjo padavėjui – o iš tikrųjų ponui inspektoriui daktarui Denceliui – ir apsivilkęs paltą pasuko prie durų, Bogusas pamanė turįs veikti. Priėjo tiesiai prie jo, lyg būtų staiga atpažinęs seną draugą, šūktelėjo: *Gra! Gra!* – stvėrė vyrą už rankos ir ėmė purtyti. Tačiau tasai apstulbęs lyg suakmenėjo; taip stengėsi išsisukti nuo Boguso, nė nepratarė *Gra!*

Bogusas nusekė jam iš paskos į gatvę; ten tas vyras jau lyg mėgino sprukti. Bogusas vėl riktelėjo *Gra!*, griebęs atsuko jį veidu į

save, čiupo voką su pinigais ir įspraudė į drebantį delną. Bet vyras metė voką ir kiek įkabindamas nudūmė šalin.

Ponas inspektorius daktaras Dencelis išėjo iš „Havelkos" ir pakėlė voką nuo šaligatvio.

– Reikėjo palaukti, kol jis prieis prie tavęs, – pasakė jis Tramperiui. – Man rodos, tu jį nubaidei.

Ponas inspektorius daktaras Dencelis buvo mažų mažiausia genialiai santūrus.

Važiuojant taksi į Švechato oro uostą Arnoldas Malkeihis širdo:

– Tai bent mėšlas! Na, vaikine, suknisai viską iki dugno!

Merilo Overturfo automobilyje nebuvo.

– Aš nekaltas, – atsakė Bogusas. – Nepaaiškinote man, kaip paduoti jam pinigus.

– Žinai, nemaniau, kad mėginsi sugrūsti juos jam į gerklę.

– Kur Merilas Overturfas? – paklausė Tramperis. – Sakėte, kad jis bus čia.

– Vienoje jo nebėra, – atsiliepė Malkeihis.

– O kur jis? – nenurimo Tramperis, bet Malkeihis nenorėjo kalbėti.

– Sužinosi, kai atvyksim į Niujorką, – tepasakė.

Į Niujorką jie vėlavo; *Lufthansa* skrydis vis buvo atidėliojamas. Frankfurte, kur reikėjo persėsti, eilės tūpti laukė daugybė lėktuvų, į artimiausią Niujorko reisą su TWA jie nespėjo ir galų gale sėdo į didžiulį *Pan Am 747*. Jų bagažas išskrido anksčiau anuo TWA lėktuvu. Niekas negalėjo paaiškinti, kaip čia atsitiko, ir Malkeihis nervinosi.

– Kur padėjai tą šlamštą? – klausinėjo jis Tramperio.

– Į lagaminą, – atsakė Tramperis, – su visais kitais daiktais.

– Kai Niujorke jį ras, – tarė Malkeihis, – žinai, būtų neblogai, jei apsimestum, kad nori pabėgti. Ne itin toli, žinoma, tegu tave pagauna. Tavęs nemuš, nieko tau nedarys, – pridūrė jis.

Atskridus į Niujorką virš Kenedžio oro uosto vėl grūdosi lėktuvai, tad teko valandą sukti ratus. Kai pagaliau nutūpė, buvo jau vėlyva popietė, ir prireikė valandos, kol jie susirado savo lagaminus. Malkeihis pasitraukė Bogusui priėjus muitinę.

– Ar turite ką deklaruoti? – mirktelėjo Bogusui vyras.

Tai buvo stambus, geraširdis negras, rankos lyg juodojo lokio letenos; jis ėmė raustis Boguso daiktuose.

Eilėje už Tramperio stovėjo daili mergina, ir jis atsigręžęs jai nusišypsojo. *Kažin ar ji nustebs, kai mane suims?*

Muitininkas jau ištraukė rašomąją mašinėlę, magnetofoną, visas juostas ir pusę Tramperio drabužių, bet hašišo dar nerado.

Bogusas nervingai apsidairė, maždaug taip, kaip, jo manymu, turėtų dairytis kontrabandininkas. Muitininkas jau buvo iškrovęs lagaminą ant stalo ir dabar savo letenomis iš naujo čiupinėjo visus daiktus. Sunerimęs pažvelgė į Bogusą ir šnibžtelėjo:

– Kur jis?

Bogusas puolė knistis po daiktus kartu su muitininku. Jie du kartus viską išnaršė, už nugaros eilė vis augo ir burbėjo vis garsiau, o hašišas taip ir neatsirado.

– Na, gerai, – tarė jam muitininkas. – Kur tu jį dėjai?

– Niekur, – atsakė Bogusas, – supakavau į lagaminą. Tikrai supakavau, rimtai.

– Laikykite jį! – staiga subliuvo muitininkas, matyt, sumetęs, kad verčiau laikytis ankstesnio plano.

Bogusas padarė tai, ką liepė Malkeihis, – puolė bėgti. Šoko pro muitinės vartus, tuo tarpu muitininkas šaukė rodydamas į jį ir įjungė šaižiai kaukiančią sireną.

Tramperis lėkė visą kelią iki išėjimo ir toliau prie laukiančių taksi, kol susigaudė, kad tikriausiai bus pasprukęs nuo visų, tad grįžo. Kai prisiartino prie muitinės, jį sulaikė policininkas.

– Dieve, pagaliau! – tarė Tramperis policininkui, šis atrodė sutrikęs ir įdavė Bogusui voką su keliais tūkstančiais dolerių. Tramperis jo nebuvo grąžinęs Malkeihiui, nes šis neprašė; matyt, tas vokas iškrito jam iš kišenės bėgant per terminalą.

– Ačiū, – padėkojo Bogusas.

Tada vėl nubėgo prie išėjimo, ir ten jį pagaliau sugriebė juodaodis muitininkas, neradęs hašišo.

– Štai ir sučiupau! – rėkė jis švelniai apglėbęs Bogusą per juosmenį.

Juokingame plastiku išmuštame kambaryje niršo Arnoldas Malkeihis ir dar penki vyrai.

– Tai mėšlas! – šaukė Malkeihis. – Tikriausiai kažkas nudžiovė jį Frankfurte.

– Kol jūs atskridote, lagaminas šešias valandas išgulėjo Niujorke, – atsiliepė vienas iš vyrų. – Kas nors galėjo pavogti ir čia.

– Tramperi! – atsigręžė į jį Malkeihis. – Vaikine, ar tikrai supakavai tą daiktą?

– Taip, pone.

Jie nuvedė Tramperį į kitą kambarį, kur vyrukas, primenantis sanitarą, jį visą apieškojo; paskui Bogusas liko vienas. Prabėgo nemažai laiko, kol jam buvo atnešta kiaušinienės, skrebučių ir kavos; dar gerokai palaukus vėl pasirodė Malkeihis.

– Tavęs laukia limuzinas, – pranešė jis Bogusui. – Nuveš tave, kur panorėsi.

– Man labai gaila, pone, – tarė Tramperis.

Malkeihis tik papurtė galvą.

– Tai bent mėšlas...

Beeinant prie mašinos Tramperis pasakė:

– Man nemalonu šito klausti, bet kaip dėl Merilo Overturfo?

Malkeihis apsimetė neišgirdęs. Atidarė Tramperiui limuzino dureles ir greitai įstūmė vidun.

– Nuvežk jį, kur tik panorės, – pasakė vairuotojui.

Bogusas greitai nuleido lango stiklą ir spėjo jau nueinantį Malkeihį pagauti už rankovės.

– Ei, kaip dėl Merilo Overturfo?

Malkeihis atsiduso. Atsegė savo portfelį ir ištraukė dokumento fotokopiją – atrodė kaip oficialus popierius su reljefiniu Amerikos konsulato antspaudu.

– Apgailestauju, – tarė Malkeihis paduodamas kopiją Tramperiui. – Merilas Overturfas miręs.

Jis pliaukštelėjo per automobilio stogą, riktelėjo vairuotojui:

– Nuvežk jį, kur tik norės! – ir automobilis pajudėjo.

– Tai kur važiuojam? – kreipėsi vairuotojas į Tramperį, sustingusį ant galinės sėdynės lyg porankis ar kokia kita mašinos detalė.

Tramperis mėgino perskaityti tą dokumentą, kanceliarine kalba pavadintą, rodos, „Mirties aplinkybių tyrimo galutiniu protokolu". Pilietis Overturfas Merilas, gim. Bostone, Masačusetso valst., 1941 m. rugsėjo 8 d. Tėvas – Randolfas V., motina – Elena Kif.

Merilas mirė beveik dveji metai prieš Boguso kelionę į Vieną. Pasak dokumento, Merilas susilažino su amerikiete mergina, vardu Polė Krener, – su ja susipažino *American Express* biure, – kad Dunojaus dugne suras tanką. Jis nusivedė ją prie „Gelhafto rūsio" Dunojaus pakrantėje, Polė liko stovėti ant prieplaukos ir žiūrėjo, kaip Merilas nuplaukė upe iškėlęs virš galvos prožektorių. Radęs tanką jis turėjo jai šūktelėti; Polė nė už ką nesutiko lipti į vandenį, kol jis nebus suradęs to tanko.

Kai prožektoriaus šviesele liovėsi mirgėjusi, panelė Krener palaukė ant prieplaukos dar apie penkias minutes; ji manė, kad Merilas kvailioja. Paskui nubėgo į „Gelhafto rūsį" pagalbos, bet nė žodžio nemokėjo vokiškai, todėl gerokai sugaišo, kol išaiškino, ko jai reikia.

Polė Krener vėliau sakė, kad Overturfas galėjo būti girtas. Matyt, ji nežinojo, kad jis serga diabetu; aišku, to nežinojo ir konsulatas, nes dokumente apie tai neužsiminta. Šiaip ar taip, kaip mirties priežastis buvo nurodytas paskendimas. Merilo kūno atpažinimas nebuvo patvirtintas. Tai yra kūnas buvo rastas po trijų dienų, jį užkabino į Budapeštą plaukianti naftos barža, bet jis buvo jau kelis kartus pakliuvęs į sraigtus, tad niekas nesiryžo ką nors tvirtai pasakyti.

Istorija apie tanką irgi liko nepatvirtinta. Polė Krener pasakojo, kad maždaug prieš minutę iki tos akimirkos, kai prožektoriaus šviesa dingo, Merilas ėmė šaukti radęs tanką, bet ji nepatikėjo.

– Aš būčiau tavimi patikėjęs, Merilai, – ištarė balsu Bogusas Tramperis.

– Pone... – kreipėsi į jį vairuotojas.

– Ką?

– Kur važiuojame, pone? – paklausė šis.

Jie riedėjo pro Viljamo Šei stadioną. Vakaras buvo malonus ir šiltas, gatvės užkimštos automobilių.

– Šitas ruožas juda lėtai, – be jokio reikalo pranešė vairuotojas. – Žaidžia „Metai“ ir „Piratai“.

Tramperis buvo priblokštas ir ilgai mąstė. Išvažiuojant buvo gruodis, o jis išbuvo kelionėje ne ilgiau nei kokią savaitę. Jie jau žaidžia beisbolą? Jis pasilenkė ir pažvelgė į save atgalinio vaizdo veidrodyje. Pamatė dailius banguotus ūsus ir vešlią barzdą. Užpakalinių durelių langas tebebuvo nuleistas, ir troškaus Niujorko vasaros oro bangos ritosi vidun.

– Dieve, – sušnibždėjo jis. Jam pasidarė baisu.

– Kur važiuojame, pone? – pakartojo vairuotojas. Jis jau aiškiai nerimavo dėl savo keleivio.

Tuo tarpu Tramperis svarstė, ar Bigi tebėra Ajovoje – jeigu dabar jau *vasara*. Jėzau Kristau! Jis negalėjo patikėti, kad taip ilgai buvo išvažiavęs. Apsidairė, gal ras kokį laikraštį su data.

Tačiau rado kai ką kita – voką su keliais tūkstančiais dolerių. Arnoldas Malkeihis buvo dosnesnis negu atrodė iš pradžių.

– Kur važiuojame? – vis nenurimo vairuotojas.

– Į Meiną, – atsakė Tramperis.

Jam reikėjo pamatyti Kutą; privalėjo atgauti blaivią galvą.

– Į Meiną? – nustebo vairuotojas. Ir tučtuojau sugriežtėjo: – Klausyk, bičiuli, į Meiną tavęs nevešiu. Šis automobilis nevažiuoja toliau Manhatano.

Tramperis išsitraukė voką ir padavė vairuotojui šimto dolerių banknotą.

– Į Meiną, – pasakė vėl.

– Taip, pone, – atsiliepė vairuotojas.

Tramperis atsilošė, trūktelėjo nosimi tvankų orą ir pajuto karštį. Jis dar iki galo nesuvokė – ar negalėjo prisiversti patikėti, – kad buvo išvykęs beveik šešis mėnesius.

31
Pentotalio filmas*

(159: Vidurinis planas – Tramperis ligoninės priėmimo skyriuje stato ant žemės mažą trumpoms kelionėms skirtą lagaminą. Neramiai apsidairo; šalia jo besišypsanti Tulpen, ima jį už rankos. Tramperis kažko prašo prie stalo sėdinčios seselės, ji jam paduoda kelis blankus, kuriuos reikia užpildyti. Kol jis vargsta su popieriais, Tulpen šilta ir dėmesinga.)

DAKTARAS VINJERONAS *(balsas už kadro):* Ši operacija visai paprasta, nors neretai pacientai jos gerokai baiminasi. Pjūvis nedidelis, daugių daugiausia penki dygsniai...

(160: Stambus planas: medicininis varpos piešinys. Ant jo ranka, tikriausiai Vinjerono, piešia juoda kreidele.)

VINJERONAS *(balsas už kadro):* Įpjauname ties anga, štai čia, kad kanalas būtų platesnis. O siūlės laikys jį atvirą, va čia, kad audiniai vėl neužaugtų kaip anksčiau. Nors, beje, jie vis tiek stengsis...

(161: Ilgas kadras, kamera seka paskui slaugę, vedančią Tramperį ir Tulpen ligoninės koridorium. Tramperis nervingai žvilgčioja į kiekvieną patalpą; einant lagaminas daužosi jam į kelius.)

* Natrio tiopentalis, barbitūratų grupės preparatas, plačiai naudojamas trumpalaikei bendrajai nejautrai.

VINJERONAS *(balsas už kadro)*: Ligoninėje praleisite tik vieną naktį, pasiruošite rytinei operacijai. Paskui dieną pailsėsite ir galbūt liksite dar vienai nakčiai, jeigu vis dar jausite... nepatogumą.

(162: Vidurinis planas, Tramperis nerangiai velkasi ligoninės marškinius; Tulpen padeda jam susirišti raištelius už nugaros. Tramperis spokso į kitą pacientą, savo palatos kaimyną – senyvą vyrą su vamzdeliais, kyšančiais iš pilvo. Jis nejudėdamas guli gretimoje lovoje. Prieina slaugė ir aplink jo lovą vikriai užtraukia užuolaidas, tad vaizdas dingsta.)

VINJERONAS *(balsas už kadro)*: ...kitaip tariant, tai keturiasdešimt aštuonios valandos skausmo. Na, ne tiek jau daug, ar ne?

(163: Sinchroniškas garsas. Vidurinis planas, Ralfas Pakeris ima interviu iš daktaro Vinjerono jo kabinete.)

PAKERIS: Manau, esama ir tam tikro psichologinio skausmo... žinot, tokia lyg ir baimė prarasti penį...

VINJERONAS: Na, ko gero, kai kurie pacientai gali jausti... Turite galvoje kažką panašaus į kastracijos kompleksą?

(164: Slaugytojas skuta Tramperį, šis sustingęs guli ligoninės lovoje ir stebi, kaip slaugytojo skustuvas braukia plaukus tarpkojyje.)

PAKERIS *(balsas už kadro)*: Taigi, kastracijos... Arba, žinote, bijo, kad jam ims ir nurėš visą tą daiktą. Netyčia, žinoma! *(Juokiasi.)*

(165: Tas pat kaip 163, Vinjerono kabinete.)

VINJERONAS *(juokdamasis)*: Ak, galiu užtikrinti, tame plote skalpelis man niekada nėra slystelėjęs!

PAKERIS *(isteriškai juokdamasis)*: Žinoma, ne... ne, bet, pavyzdžiui, jei esate pacientas, apsėstas paranojiškų minčių apie savo pimpalą...

(166: Sinchroniškas garsas. Vidurinis planas, Tramperis pakelia paklodę ir žiūri po ja į save; leidžia žvilgtelėti ir Tulpen.)

TRAMPERIS: Matai? Kaip kūdikis!

TULPEN *(žvelgia įdėmiai)*: Lyg netrukus gimdytum...

(Jie žiūri vienas į kitą, paskui nusuka akis.)

(167: Sinchroniškas garsas. Tas pat kaip 163 ir 165. Vinjerono kabinete Pakeris su Vinjeronu garsiai ir nevaržomai juokiasi.)

(168: Vidurinis planas. Tramperis sėdi ant lovos, atsisveikindamas moja Ralfui ir Tulpen, ši irgi jam moja stovėdama lovos kojūgalyje.)

VINJERONAS *(balsas už kadro, tartum duotų nurodymus seselei)*: Šį vakarą jokio kieto maisto, jokių skysčių po dešimtos valandos. Rytoj rytą pirmosios injekcijos aštuntą; operacinėje jis turėtų būti aštuntą trisdešimt...

(Tulpen ir Ralfas, lydimi slaugės, drauge išeina iš kadro. Tramperis niūriai žvelgia jiems įkandin. Vaizdas pamažu išnyksta.)

Bet aš nė velnio niekur neišnykau, tai jau tikrai. Gulėjau jausdamas švariai nuskustas vietas – parengto aukojimui ėriuko sprandą!

Dar klausiausi, kaip gurguliuoja vyras greta manęs, vyras, maitinamas tarsi karbiuratorius: vamzdeliai, įtekantys ir ištekantys skysčiai, pati gyvybinė veikla, regis, grįsta vien mechanišku laiko skaičiavimu.

Dėl savo operacijos tikrai nėmaž nesijaudinau; labai jau ilgai jos laukiau. Man labiau drumstė ramybę tai, koks tapau nuspėjamas net pats sau, tarytum mano poelgių visuma būtų išanalizuota, aptarta ir kritiškai išnagrinėta, tad dabar esu aiškus kaip diagrama. Troškau apstulbinti juos visus, tuos niekdarius.

Jau artėjo vidunaktis, kai įtikinau slaugę, kad privalau paskambinti Tulpen. Telefonas skambėjo ilgai. Atsiliepė Ralfas Pakeris, padėjau ragelį.

(169: Sinchroniškas garsas. Vaizdas išnyra stambiu planu. Vonios kambaryje priešais veidrodį Tulpen valosi dantis; jos pečiai nuogi, matyt, nuogas ir visas kūnas.)

PAKERIS *(už kadro):* Manai, kad operacija jį pakeis? Turiu galvoje – ne vien fiziškai...

TULPEN *(išspjauna, žiūri į veidrodį, tada sako grįžtelėjusi per petį):* O kaip dar gali pakeisti?

RALFAS *(už kadro):* Na, psichologiškai...

TULPEN *(skalauja gargaliuodama, išspjauna):* Jis netiki psichologija.

RALFAS *(už kadro):* O tu?

TULPEN: Netikiu, bet dėl jo...

(170: Sinchroniškas garsas. Vidurinis planas – Tulpen vonioje, muilinasi krūtis ir pažastis.)

TULPEN *(retkarčiais žvilgtelėdama į kamerą):* Žinai, labai jau paprasta viską vertinti vienu matu – lengvais, paviršutiniškais apibendrinimais aprėpti sudėtingus ir gilius žmones ar reiš-

kinius. Nors, manau, lygiai taip pat per paprasta sakyti, kad kiekvienas žmogus yra gilus ir sudėtingas. Kitaip tariant, galvoju, kad Tramperis išties gyvena paviršiuje... Galbūt jis ir *tėra* paviršius, vien paviršius...

(Ji nutyla, nepatikliai pasižiūri į kamerą, tada į savo muilinas krūtis ir susidrovėjusi panyra į vandenį.)

TULPEN *(žiūrėdama į kamerą, tarsi tai būtų Ralfas):* Na, gerai, šiam vakarui užteks.

(Už kadro suskamba telefonas, ir Tulpen susiruošia lipti iš vonios.)

RALFAS *(už kadro):* Mėšlas! Telefonas... Aš atsiliepsiu!

TULPEN *(žiūrėdama į šalį jam iš paskos):* Ne, geriau aš – galbūt tai Tramperis.

RALFAS *(už kadro, atsiliepia telefonu; Tulpen sustingusi klauso):* Taip, alio! Alio! Alio! Kad jus velniai...

(Kamera trūkčioja, Tulpen lipant iš vonios mėgina nevikriai trauktis. Tulpen sutrikusi susisupa į rankšluostį, tuo metu į kadrą įžengia Ralfas. Jam ant kaklo kabo šviesomatis, Ralfas nukreipia jį į Tulpen, paskui žemyn į vonią.)

RALFAS *(susierzinęs ima ją už rankos ir mėgina pasukti atgal prie vonios):* Ne, palauk. Turime tai nufilmuoti iš naujo... prakeiktas telefonas!

TULPEN *(traukdamasi nuo jo):* Ar ten buvo Tramperis? Kas skambino?

RALFAS: Nežinau. Padėjo ragelį. Nagi, eime, užtruksime tik kokią minutę...

(Tačiau ji standžiau apsivynioja rankšluostį ir eina šalin nuo vonios.)

TULPEN *(piktai):* Jau vėlu. Noriu anksti atsikelti. Noriu būti ten, kai jis pabus iš narkozės. Galėsime nufilmuoti rytoj.

(Ji įširdusi pakelia akis į kamerą. Staiga Ralfas pats piktai pažiūri į objektyvą, tarsi tik dabar supratęs, kad kamera iki šiol dirba.)

RALFAS *(šaukia į kamerą):* Stop! Stop! Stop! Viešpatie mieliausias, Kentai! Baik eikvojęs juostą, tu sumautas žioply!

(Ekranas užtemsta.)

Anksti rytą atėjusios slaugės ištuštino greta manęs gulinčio žmogaus puodus, žarneles ir visus kitus indus. Man nieko nedarė; net valgyti nedavė.

Aštuntą valandą seselė pamatavo temperatūrą ir į abu klubus suleido po kvaišinančią injekciją. Kai atėjo manęs vežti į operacinę, nelabai galėjau pastovėti. Dvi slaugės turėjo prilaikyti, kol jų lieptas stengiausi nusišlapinti; bet ten, apačioje, vis dar *kažką* jaučiau, ir sunerimau, ar injekcijos paveikė kaip reikia. Užsiminiau seselei, tačiau ji, regis, manęs nesuprato; ir man pačiam savas balsas skambėjo keistai, pats nepajėgiau suprasti, ką kalbu. Meldžiausi, kad reikiamu momentu likčiau sąmoningas ir pajėgčiau sukliudyti mane supjaustyti.

Operacinėje laukė nuostabi pilnakrūtė moteris žaliu apdaru, kokį vilki visos operacinės seselės; ji vis žnaibė man šlaunis ir šypsojosi. Paskui įsmeigė į veną adatą, prijungtą prie butelio su dekstroze, tada sulenkė ranką, lipnia juosta prie jos priklijavo tą adatą, o ranką tokia pat lipnia juosta pritvirtino prie stalo. Dekstrozė gurgėdama veržėsi man į veną gelsva žarnele, mačiau tą srovelę iki pat rankos.

Prisiminiau Merilą Overturfą: jeigu jį reikėtų operuoti, dekstrozės naudoti juk nebūtų galima, nes ten beveik grynas cukrus. Ką tada jie naudotų?

Ištiesiau laisvą dešinę ranką ir sugnybau varpą. Tebejutau viską ir labai išsigandau. Kokia prasmė migdyti man klubus?

Paskui išgirdau Vinjerono balsą, bet jo paties nepamačiau; užtat išvydau nediduką geraširdį senioką su akiniais, kaip spėjau, anesteziologą. Jis priėjo, bakstelėjo dekstrozės adatą, tada prie dekstrozės butelio pristūmė butelį su pentotaliu ir nuo jo nutiesė vamzdelį palei dekstrozės žarnelę. Užuot įdūręs man dar vieną adatą, įsmeigė ją į dekstrozės žarnelę, ir man tai pasirodė labai išmintinga.

Pentotalio vamzdelis turėjo įtaisytą spaustuką, taigi mačiau, kad tas vaistas į mane dar nevarva. Išpūtęs akis stebėjau jį kuo įdėmiausiai; anesteziologo paklaustas, kaip jaučiuosi, galingai subaubiau, kad labai gerai jaučiu savo pimpalą ir tikiuosi, jog jie visi tai žino.

Tačiau jie visi tik nusišypsojo lyg būtų manęs neišgirdę – tas anesteziologas, žalioji seselė ir pats Vinjeronas, dabar jau stovintis virš manęs.

– Skaičiuokite iki dvylikos, – paliepė anesteziologas.

Atpalaidavęs spaustuką jis paleido pentotalio srovelę, o aš žiūrėjau, kaip tas skystis čiurlena žemyn, kol didžiojoje guminėje žarnoje susimaišo su dekstroze.

– Vienas du trys keturi penki šeši septyni, – bėriau labai sparčiai. Bet tai užsitęsė visą amžinybę. Pentotalis įsiliedamas keitė į mano ranką tekančios dekstrozės spalvą. Stebėjau, kaip jis artėja prie adatos drūtgalio; kai pasiekė į ranką, riktelėjau:

– Aštuoni!

Prabėgo gal sekundė, užtrukusi dvi valandas, ir nubudau pooperacinėje palatoje; jos lubos atrodė visiškai tokios pat kaip operacinės, todėl pamaniau, kad tebesu tame pačiame kambaryje. Virš manęs šypsodamasi kybojo ta pati pritrenkianti žalia seselė.

– Devyni, – pasakiau jai. – Dešimt, vienuolika, dvylika...

– Dabar norėtume, kad pamėgintumėt pasišlapinti, – tarė ji man.

– Ką tik buvau, – atsakiau.

Tačiau ji apvertė mane ant šono ir pakišo žalią plokščią indą.

– Prašom nors pamėginti, – įkalbinėjo. Buvo nežmoniškai maloni.

Tad pabandžiau sisioti, buvau tikras, kad nepavyks. Kai suskaudo, atrodė, kad jaučiu kažkieno kito skausmą gretimame kambaryje ar net ir toliau, kitoje ligoninėje. Skausmas buvo nemenkas; užjaučiau taip smarkiai kenčiantį žmogų. Tik visiškai baigęs šlapintis supratau, kad tai mano skausmas, kad jau po operacijos.

– Gerai jau, gerai, viskas gerai, – kalbėjo seselė, nubraukdama man nuo kaktos plaukus ir šluostydama netikėtai ištryškusias ašaras.

Žinoma, jie pasistengė mane apsaugoti nuo dvigubo skausmo laukti to pirmojo sisiojimo. Bet negalėjau su tuo sutikti. Tai buvo išdavystė – jie mane apgavo.

Paskui vėl panirau į kvaitulingą miegą; atsitokėjau jau savo palatoje, prie lovos, laikydama mano ranką, sėdėjo Tulpen. Kai pramerkiau akis, ji man šypsojosi.

Tačiau apsimečiau, kad tebesu veikiamas narkozės. Žiūrėjau kiaurai. Po šimts, juk siurprizų ir gudrybių meistrų yra ne vienas...

32
Dar vienas Dantė, tik pragaras kitas

Limuzino vairuotojas dirbo šį darbą jau apie trejus metus. Anksčiau vairavo taksi. Važinėti limuzinu jam patiko labiau: niekas nemėgina apiplėšti ar sužaloti, darbas ramesnis, gražūs automobiliai. Dabar jau metus turėjo „Mersedesą“, ir tą mašiną vairuoti jam buvo smagu. Retkarčiais pasitaikydavo išvažiuoti iš miesto – kartą net iki pat Naujojo Haveno, – ir atviru plentu riedanti mašina teikdavo didelį malonumą. Tik taip jis ir įsivaizdavo „atvirą plentą“ – tai kelias į Naująjį Haveną. Toliau iš Niujorko niekada nebuvo keliavęs. Turėjo šeimą, tris vaikus, ir kas vasarą su žmona svarstydavo, kad atostogų reikėtų visiems išvažiuoti į Vakarus. Tačiau savo automobilio neturėjo: laukė, kol sutaupys „Mersedesui“ ar kol limuzinų firma nuspręs pigiai parduoti senąjį.

Tad sutikęs nuvežti Bogusą į Meiną vairuotojas leidosi į kelionę taip, tartum kas būtų pasiuntęs į San Franciską. *Meinas!* Jis mąstė apie žmones, kurie medžioja banginius, pusryčių valgo omarus ir ištisus metus avi guminius batus iki kelių.

Vairuotojas kalbėjo porą valandų – kol suprato, kad jo keleivis arba miega, arba sėdi apkvaitęs; tada užsičiaupė. Jis, Dantė Kalikijas, pirmą kartą nuo tada, kai važinėdavo taksi, pajuto bijąs keleivio. Bogusas pasirodė jam lyg pamišęs, ir jis šimto dolerių banknotą įsikišo į trumpikes, tiesiai į kapšelį, kad nesunkiai rastų. Gal duos dar vieną, pamanė. Arba mėgins atsiimti šitą.

Dantė Kalikijas buvo neaukšto ūgio, kresnas, su kupeta juodų plaukų, o nosis lūžusi tiek daug kartų, kad atrodė plevėsuojanti. Kadaise jis buvo boksininkas; savo kovos manierą apibūdindavo sakydamas, kad visuomet veržsaid davosi nosies tiesumu. Buvo ir imtynininkas, iš tų laikų jam liko žiedinių kopūstų pavidalo ausys – daili porelė, viskas suspausta, pabrinkę, stambu, lyg du nevienodi tešlos gumulai, iš šonų prilipdyti prie veido. Dantė garsiai žiaumodavo gumą, šis įprotis atsirado, kai metė rūkyti.

Dantė Kalikijas buvo garbingas žmogus, jam rūpėjo, kaip gyvena kiti, koks gyvenimas kituose kraštuose, tad veždamas tą trenktą vyruką į Meiną neliūdėjo. Tik tuomet, kai jie atsidūrė šiauriau Bostono ir sutemo, kai eismas kelyje sumenko, apskritai beveik dingo, Dantei pasidarė šiek tiek baisu važiuoti per tuos tyrus su žmogumi, nepraveriančiu burnos nuo tada, kai jie buvo prie Šei stadiono.

Kelių mokesčio rinkėjas prie Naujojo Hampšyro greitkelio nužvelgė Dantės vairuotojo uniformą, paspoksojo į apspangusį Bogusą ant aksomu apmuštos užpakalinės sėdynės; kitų automobilių nebuvo matyti, ir jis pasiteiravo Dantės, kur keliauja.

– Į Meiną, – sušnibždėjo Dantė lyg tardamas kokį šventą žodį.

– *Kur* į Meiną? – paklausė mokesčio rinkėjas. Šiaip jau nuo jo kasdienio darbo vietos iki Meino buvo vos dvidešimt minučių kelio.

– Nežinau, – atsakė Dantė imdamas grąžą.

Rinkėjas mostelėjo jiems važiuoti, o Dantė atsigręžė į Bogusą.

– Ei, pone! Kur į Meiną?

Džordžtaunas yra sala, bet Tramperio vaizduotėje tai buvo kur kas labiau sala nei iš tikrųjų. Jį galima laikyti ir pusiasaliu, nes su žemynu jungia tiltas; tikros salos nepatogumų ten visiškai nėra. Bet Tramperis mąstė apie nuostabią Kuto susikurtą vienumą. Kita vertus, tikriausiai Kutas tokį vienumos jausmą gebėtų sukurti ir Kenedžio oro uoste.

Bogusas svarstė, kaip bus geriausia susisiekti su Bigi, ir tik dabar pajuto labai jos pasiilgęs. Vasarą ji niekada nelieka Ajo-

voje. Šiuo metu tikriausiai Ist Ganeryje, padeda tėvui ir leidžia motinai padėti jai prižiūrėti Kolmą. Nesunku įsivaizduoti, kad staiga pamesta Bigi sulaukė užuojautos („aš taip ir sakiau“) ir iš paties Tramperio tėvų, bet jų pagalbos ar kvietimo negalėjo priimti.

Šiaip ar taip, ji tikrai teiravosi Kuto, kur dingo jo draugas Bogusas, tad Kutas žinos, kur ji yra ir ką galvoja apie savo pabėgusį vyrą. Galbūt Kutas net bus su jais susitikęs ir galės papasakoti, ar smarkiai pasikeitė Kolmas.

– Ei, pone! – išgirdo Tramperis. Į jį kreipėsi durininko uniforma vilkintis žmogus nuo priekinės sėdynės. – Kur į Meiną?

Tramperis pažvelgė pro langą: jie važiavo visiškai tuščiu aplinkkeliu palei Portsmuto uostą per tiltą į Meiną.

– Į Džordžtauną, – tarė jis vairuotojui. – Tai sala. Verčiau sustok ir pažiūrėk į žemėlapį.

O Dantė Kalikijas mąstė: *sala!* Viešpatie mielas, kaipgi man *įvažiuoti* į salą, tu prakeiktas besmegeni šunsnuki...

Bet jis susirado žemėlapį ir pamatė, kad į Džordžtauno salą ties Batu per potvynio užliejamą Kenebeko upės įlanką nutiestas tiltas. Jau po vidurnakčio važiuojant tuo tiltu Bogusas nuleido galinių langų stiklus ir paklausė, ar Dantė užuodžia jūrą.

Tai, ką užuodė Dantė, kvepėjo per daug gaiviai; šis kvapas jūros jam nepriminė. Dantei pažįstama jūra kvepėjo kaip Niujorko ar Niuarko prieplaukos. Šičia druskingi pelkynai dvelkė aitria švara, todėl ir jis nuleido stiklą savo pusėje. Bet važiuoti jam jau nepatiko. Salą kertančio kelio kelkraščiai buvo minkšti, užnešti smėliu, pats kelias siauras, vingiuotas, be vidurio juostos. Nebeliko ir namų, tik tamsios pušys ir aukštų viksvų prižėlę plotai.

Be to, naktį virpino garsai. Ne automobilių signalai, mechanizmų girgždesys, ne žviegiančios padangos, ne kokie nors žmonių ar vaiduoklių balsai, o gyvi garsai – varlių ir svirplių, jūros paukščių ir tolumoje ūkaujančių švyturių.

Nuošalus kelias ir klaikūs garsai kaip reikiant įbaugino Dantę Kalikiją; per atgalinio vaizdo veidrodį jis vis žvalgėsi į Bogusą,

mėgindamas įvertinti jo galimybes ir galvodamas: jei tas pusgalvis pamėgins ką nors daryti, spėsiu poroj vietų perlaužti jam stuburą, kol prišoks sėbrai...

Tramperis tuo tarpu svarstė, kiek laiko praleis su Kutu, ar skambins Bigi, o gal tiesiog nuvažiuos pas ją, kai pribręs tinkamas momentas.

Kelio danga staiga baigėsi, Dantė kirto per stabdžius ir nė akimirkos nenuleisdamas akių nuo Boguso užrakino priekines, paskui užpakalines duris.

– Ką, po velnių, darai? – paklausė Tramperis, bet Dantė Kalikijas sėdėjo priekyje, viena akimi veidrodėlyje sekdamas Tramperį, kita naršydamas po žemėlapį.

– Ko gero, pasiklydome, a? – tarė jis.

– Ne, – atsiliepė Tramperis, – dar liko penkios mylios.

– O kur kelias?

– Tu ant jo stovi, – pasakė Tramperis. – Važiuok.

Dantė išnagrinėjo žemėlapį, pamatė, kad tai iš tiesų kelias, ir drebėdamas iš baimės nuvažiavo toliau; bet stūmėsi iš lėto, o sala vis siaurėjo. Šmėkštelėjo keli namai be jokios švieselės, iškilmingi tarsi laivai prieplaukoje; į abi puses vėrėsi horizontas, ten plytėjo jūra, oras atvėso, buvo justi druskos prieskonis.

Netrukus kelio ženklas pranešė, kad toliau – privatus kelias.

– Važiuok pirmyn, – liepė Tramperis.

Dantė būtų norėjęs turėti arčiau savęs, ant sėdynės, padangų grandines, bet vis dėlto važiavo toliau.

Dar po kelių šimtų jardų pasirodė ženklas su užrašu PILSBERIS, kelias nėrė prie pat vandens, ir Dantė nusigando, kad automobilis tuoj smuks po lūžtančia banga. Po valandėlės jis išvydo didingą seną, raudonomis malksnomis dengtą namą, aukštą, stačiu stogu, su garažo priestatu, dar valčių namelį ir erdvų uždarą jūros užutėkį.

Pilsberiai. Dantė pagalvojo, kad tikriausiai vienas iš jų sėdi ant užpakalinės sėdynės. Vienintelis jam girdėtas Pilsberis buvo *Bet-*

*ty Crocker** konkurentas. Dantė vogčiomis žvilgtelėjo į atgalinį veidrodėlį klausdamas savęs, gal kartais jis veža jauną pakvaišusį paveldėtoją, kurio laukia keksų ir pyragų imperijos turtai.

– Kuris dabar mėnuo? – paklausė Tramperis.

Jam reikėjo sužinoti, ar Kutas vis dar vienas šiame name, o gal jau Pilsberiai atsikraustė vasaroti. Jie niekada neatvažiuodavo iki Liepos ketvirtosios.

– Šiandien birželio pirma, pone, – pranešė Dantė Kalikijas.

Jis sustabdė automobilį įvažiuojamojo keliuko gale ir sėdėjo klausydamasis aidinčios nakties – jo vaizduotė piešė švilpaujančias žuvis ir didžiulius paukščius plėšrūnus, tarp aukštų pušų besibastančias meškas ir džiunglėms prilygstantį šiurpų vabzdžių pasaulį.

Tramperis nuskubėjo grįstu taku, stebeilydamas į vienintelį apšviestą kambarį – didįjį miegamąjį antrame aukšte. Dantė nekviestas žingsniavo iš paskos. Jis augo neramiame rajone ir dabar visiškai nesijaudindavo prireikus vėlai vakare nueiti alaus, nors kiti nė už ką nedrįsdavo kišti nosies iš namų, nebent dideliu būriu. Tačiau salos ramybė Dantę slėgė ne juokais, ir jis neketino likti vienui vienas prieš giedančias ir čežančias gyvūnijos pajėgas, kurios knibždėjo tuose krūmuose ir medžiuose.

– Kuo tu vardu? – pasidomėjo Tramperis.

– Dantė.

– Dantė? – nusistebėjo Tramperis.

Namo vestibiulyje blykstelėjo šviesos pluoštas, jos ruožas nutįso per laiptus, įsižiebė lempa prieangyje.

– Kutai! – suriko Tramperis. – Hoho!

Jeigu jie tik dviese, mąstė Dantė, susitvarkyti nebus sunku. Pačiupinėjo šimto dolerių banknotą trumpikių kapšelyje – kad jaustųsi tvirčiau.

Pro lauko duris atpažinau senį Kutą, ateinantį mūsų įleisti: apsivilkęs tą patį chalatą plevėsuojančiais skvernais, pasiūtą iš su-

* *Betty Crocker* – rinkodaros tikslais sugalvotas personažas, tapęs įvairių maisto ir buities prekių ženklu.

durstytų skiaučių; vis taip pat prisimerkęs žiūri į mus pro durų stiklą. Tikriausiai jį nustebino tas netašytas gauruočius vairuotojas durininko uniforma, daužantis uodus lyg kokius plėšrius paukščius, bet turbūt dar labiau apstulbo išvydęs mane.

Vos tik pasitikai mus, Kutai, iš karto supratau, kad įsibrovėme tau leidžiant laiką su moterimi. Jos kvapai gaubė tave tarsi dar vienas chalatas po tuo, kurį vilkėjai; tu atšlijai nuo šalčio, plūstelėjusio pro prasivėrusias duris, vadinasi, atėjai iš ten, kur šilta.

Tačiau argi tai gali sukliudyti draugams, Kutai? Apglėbiau tave, net kilstelėjau nuo žemės, tu kaulėtas šunsnuki! Kvepėjai tikrai maloniai, Kutai.

Tramperis nusitempė Kutą į virtuvę, džiugiai sukdamasis ratu, ir abu atsitrenkė į blizgantį naują vaikišką plaustą iš plastiko, pririštą prie plautuvės. Bogusas neprisiminė, kad Pilsberiai turėtų mažų vaikų. Jis pasodino Kutą ant stalo mėsai doroti, pabučiavo į kaktą ir vis kalbėjo neužsičiaupdamas, jausmingai ir garsiai, o Kutas tik sėdėjo išpūtęs akis.

– Kutai, negaliu apsakyti, kaip džiaugiuosi matydamas tave... Štai tu ir vėl gelbėji man gyvybę... Kutai, tu – vienintelė kelrodė žvaigždė danguje... Žiūrėk – mano barzda beveik tokio pat ilgumo kaip tavo, Kutai. Kaip gyveni? *Aš* pasielgiau siaubingai, Kutai, tu tikriausiai žinai...

Kutas spoksojo į jį, kartais nukreipdamas žvilgsnį į Dantę Kalikiją, drūtą uniformuotą pabaisą, besistengiančią nesipainioti po kojomis, kukliai stypsančią virtuvės kampe ir didelėmis, stambiais krumpliais rankomis gniaužančią vairuotojo kepurę. Tuo tarpu Tramperis šokinėjo po virtuvę, tai atidarydamas šaldytuvą, tai žvilgtelėdamas į valgomąjį ar kyštelėdamas nosį į skalbyklos užkaborį – ten, šelmio džiaugsmui, stovėjo medinė drabužių džiovykla, o ant jos kabojo kažkokios moters šilkinės liemenėlės ir kelnaitės.

Nutraukęs pirmą pasitaikiusią liemenėlę su gudria mina mostelėjo Kutui.

– Kas ji, gudrusis slapuk? – sukikeno Tramperis ir vėl neištvėrė žaismingai nepakedenęs ilgos barzdos Kutui ties smakru.

Bet Kutas tepratarė:

– Kurgi tu *buvai*, Bogusai? Kur, po velnių, tu buvai?

Tramperis iš karto pagavo kaltinimo gaidelę ir suprato, kad Kutas turi žinių iš Bigi.

– Klausyk, ar matei ją? – tuojau puolė klausinėti. – Kaip ji laikosi, Kutai? – Bet Kutas žvelgė į šalį, tarsi tuojau apsiverks, ir Tramperis nusigandęs greitai pridūrė: – Kutai, aš iš tiesų blogai pasielgiau...

Jis sukiojo ir glamžė liemenėlę, Kutas iš jo tą daiktą atėmė. Pamatęs liemenėlę Kuto rankose Tramperis pagalvojo: *juk tai prancūziška krūtis pakelianti liemenėlė*, ir prisiminė pirkęs tokią pat kaip ši – purpurinės spalvos, irgi didelę. Jis nuščiuvęs žiūrėjo, kaip Kutas pamažu slysta nuo mėsininko stalo tarsi kokia mėsa, iš kurios iškapoti kaulai; Kutas nuėjo į skalbyklą ir vėl pakabino Bigi liemenėlę ant džiovyklos.

– Tavęs labai ilgai nebuvo, Bogusai, – tarė Kutas.

– Bet dabar aš grįžau, Kutai, – atsiliepė Bogusas; tai nuskambėjo gana kvailai. – Kutai! Atsiprašau, Kutai, aš *sugrįžau*...

Laiptais žemyn šlepsėjo kažkieno basos pėdos; pasigirdo balsas:

– Netriukšmaukit, nes pažadinsite Kolmą.

Pėdos artėjo prie virtuvės. Įsispraudęs į kampą šalia lentynos su prieskoniais, Dantė Kalikijas mėgino padaryti tai, kas neįmanoma, – sumažėti ir tapti nepastebimas.

– Bogusai, atleisk, – švelniai tarė Kutas paliesdamas Tramperio ranką.

Čia įžengė Bigi, pažiūrėjo į Dantę, lyg jis būtų jūrų pėstininkas, ką tik išlindęs iš povandeninio laivo, ir atsigręžė į Bogusą; jos žvilgsnis buvo įspūdingai tvirtas ir be jokios nuostabos.

– Tai Bogusas, – sušnibždėjo jai Kutas, tartum ji būtų galėjusi jo barzdoto nepažinti. – Tai Bogusas, – pakartojo truputį garsiau. – Grįžo iš karo namo...

– Nesakyčiau, kad *namo*, – pasakė Bigi. – Tikrai nesakyčiau.

O aš, Bigi, iš visų jėgų bandžiau išgirsti tavo balse džiaugsmą; klausiausi ir laukiau jo ištempęs ausis. Bet neišgirdau, Bigi. Jo nebuvo. Ir vienintelė išeitis, atėjusi man į galvą, – nes jus abu su Kutu, rodos, taip slėgė tas nerangus uniformuotas italiūkštis, susigūžęs po prieskoniais, – vienintelis dalykas, Bigi, kurį galėjau padaryti, – tai pristatyti savo vairuotoją. Daugiau nebuvo nuo ko pradėti.

– Ech, – žioptelėjo Tramperis lyg išsisukdamas nuo smūgio. – Tai Dantė. Mano vairuotojas.

Nei Bigi, nei Kutas nepakėlė akių į Dantę; abu žiūrėjo pakaitomis tai į Bogusą, tai į grindis. Dabar Bogusas pastebėjo Bigi chalatą – naują, oranžinį, jos mėgstamos spalvos, veliūrinį, jos mėgstamo audinio. Ji buvo kiek paauginusi plaukus, įsivėrusi auskarus, anksčiau niekada jų nenešiodavo. Atrodė tartum susitaršiusi, truputį nevalyva – tokią ją Bogusas gerai atminė. Kai ji taip atrodydavo, iškart užsigeisdavai su ja pasiglamžyti.

Tą akimirką pristatymo paveiktas Dantė Kalikijas pamėgino išlįsti iš kampo, kur buvo įsigrūdęs, bet petimi užkliudė prieskonių lentyną ir griuvo į virtuvės vidurį, beviltiškai mėgindamas ją sugriebti. Ir Bigi su Kutu, ir Bogusas puolė prie jo, dar labiau viską sugadindami. Stiklainėliai su prieskoniais pabiro ant virtuvės grindų, o Dantė, paskutinį kartą trūktelėjęs tuščią lentyną, suskaldė ją į viskam atsparų šaldytuvą.

– Ak, Dieve, kaip gaila, – susikrimto Dantė.

Bigi bakstelėjo koja prieskonių stiklainiuką ir pažvelgė tiesiai į Bogusą.

– Daug kam gaila, – tarė ji.

Tramperis išgirdo viršuje šūktelint Kolmą.

– Atsiprašau, – pasakė Bigi ir išėjo iš virtuvės.

Tramperis nusekė laiptais paskui ją.

– Tai Kolmas, – tarė jis. – Juk Kolmas?

Buvo jau visiškai prisivijęs Bigi, kai ji sustojo, atsigręžė ir pažvelgė tokiomis akimis, kokių jis niekada nebuvo matęs, – tartum ji būtų nepažįstama moteris, jo šiurkščiai ir netikėtai užkabinta.

– Po minutės grįšiu, – šaltai pareiškė ji, ir Tramperis leido jai lipti į viršų vienai.

Grįždamas į virtuvę stabtelėjo paklausyti, kaip ji švelniu balsu ramina Kolmą dėl nuvirtusios prieskonių lentynos; iš virtuvės atsklido Kuto balsas, lygiai taip pat raminantis Dantę Kalikiją. Ne visi stiklainiukai sudužo, kalbėjo Kutas, o sukalti naują lentyną jam vieni niekai.

Dantė Kalikijas kažką burbtelėjo itališkai; Tramperiui tai nuskambėjo kaip malda.

Paskui veiksmas persikėlė prie biliardo stalo. Kutui pagailo Dantės, kuris kamavosi nerasdamas sau vietos tame name, bijojo laukinės gamtos už durų ir negalėjo apsispręsti, ar verta skambinti žmonai, ar pranešti limuzinų firmai, kad užgaišo, o gal tiesiog kuo greičiau važiuoti į Niujorką.

– Pone, – kreipėsi jis į Tramperį, kuris laukė Bigi nusileidžiant apačion. – Ar man važiuoti?

Tačiau Tramperiui buvo neaišku, kas ir kaip.

– Nežinau, Dante. Ar būtina?

Netrukus Bigi sugrįžo, narsiai šyptelėjo Kutui ir atšiauriai linktelėjo Tramperiui; jai iš paskos šis išėjo laukan ir pasuko prie nakties tamsoje paskendusio liepto.

Tuo tarpu Kutas pasidomėjo, ar Dantė žaidžiąs biliardą. Klausimas kiek prablaškė Dantės kančias; biliardą jis lošdavo dažnai. Jis laimėjo prieš Kutą aštuonias partijas iš eilės, vėliau, sugalvojęs būdą, kaip sumažinti savo pranašumą, laimėjo tris iš keturių. Tačiau jie lošė ne iš pinigų. Šiame name visi elgėsi taip, kad Dantė apie pinigus negalėjo net pagalvoti. Tiesą sakant, kaskart pasilenkdamas ir taikydamas į rutulį jis apatiniuose jusdavo šimto dolerių banknotą.

– Tas ponas Pilsberis... – tarė jis Kutui vis dar įsitikinęs, kad Boguso pavardė Pilsberis. – Kaip jis prasimano šitiek pinigų?

– Kartą per mėnesį peržiūri paštą, – atsiliepė Kutas manydamas, kad Dantė klausia apie tikrąjį poną Pilsberį.

Dantė švilptelėjo, nepiktai susikeikė ir įsodino penktąjį į šoninę kišenę, o pagrindinis rutulys sklandžiai atriedėjo kur reikia. Kutas, vis dar stebėdamasis, kad Bogusas leidžia sau važinėti su vairuotoju, irgi paklausė:

– O ponas Tramperis, Dante, – kaip *jis* pasidaro tiek pinigų?

– Dvyliktu į tolimąjį dešinį kampą, – pranešė Dantė. Ruošdamasis smūgiuoti jis nieko negirdėdavo.

Kutas sutriko – pamanė, kad Dantė vengia atsakymo. Pro didžiulį langą jis matė Bigi ant liepto galo, žvelgiančią į vandenyną; jos rankos judėjo, iš to Kutas suprato, kad ji kalba. Už dešimties pėdų atsirėmęs į stulpą valtims pririšti sėdėjo Bogusas, sustingęs ir tylus kaip jūržolė, įleidusi čia šaknis.

Dantės paleistas rutulys nušvilpė per visą stalą ir įkalė dvyliktąjį į kampinę kišenę, bet Kutas neatitraukė akių nuo lango. Dantė nulydėjo žvilgsniu pagrindinį rutulį, šis stumtelėjo dešimtą toliau nuo aštunto ir pasirito už keturiolikto – bus puikus šūvis į priešingą kampą. Dantė jau žiojosi jį paskelbti, kai Kutas kažką sumurmėjo langui.

– Atsakyk jam „ne“, – tarė jis. Beveik pašnibždomis.

Dantė žiūrėjo į Kutą prie lango. Dieve, galvojo jis, anas kartą per mėnesį paskaito savo suknistą paštą, o čia abu kraustosi iš proto, pakvaišę dėl tos bobos. Ne, vaikeli, šiąnakt akių nesumerksiu, ir šitas nevidonas man nesitrauks nuo biliardo stalo... Bet garsiai Dantė tepasakė:

– Jūsų eilė.

– Ką?

– Jums mušti, – paaiškino Dantė. – Aš nepataikiau.

Melas – štai koks buvo Dantės sumanytas būdas savo pranašumui sumažinti.

Švystelėjau nuo liepto sraigę. Ji nuskriejo į vandenį – *plinkšt!* Susimąsčiau, kiek ta sraigė sugaiš, kol išsikapanos į sausumą.

O tu, Bigi, vis kalbėjai.

Be daugelio kitų dalykų, sakei:

– Žinoma, tu man vis dar svarbus. Tu man rūpi, Bogusai. Tačiau Kutui esu iš tikrųjų reikalinga.

Švystelėjau tris sraiges kaip automato seriją. *Plinkšt! Plinkšt! Plinkšt!*

O tu vis šnekėjai, Bigi.

– Tavęs taip ilgai nebuvo. Bet ilgainiui ėmė slėgti ne tas laikas, Bogusai, kai buvai išvažiavęs; ne, kankyne virto laikas, kai buvai su manimi, prisiminimai...

Delnu užčiuopiau kriauklių sankaupą ir ėmiau trinti tarsi sūrio gabalą.

– Duosiu tau laiko, Bigi. Tiek laiko, kiek tau reikės. Jeigu norėtum čia dar pabūti...

– Čia liksiu visam laikui, – atšovei man, Bigi.

Plinkšt! Įmečiau dar vieną sraigę. Tekštelėjo žuvis, suklykė žuvėdra, ūktelėjo pelėda, ramų orą suvirpino iš toli, nuo kito įlankos kranto, ataidėjęs šuns lojimas.

– Sakai, – nenusileidau, – kad esi reikalinga Kutui, ir Kolmas reikalingas. Tačiau ką tu jauti Kutui, Bigi?

– Sunku pasakyti, – tarei ir nusigręžei į įlanką. Pamaniau, kad tau sunku, nes nedaug turi jam jausmų, bet čia pat pridūrei: – Jis man labai svarbus.

– Dėl sekso?

– Dėl daug ko, – atsakei. – O šiuo atžvilgiu irgi viskas gerai.

Plinkšt! Plinkšt!

– Bogusai, neversk manęs sakyti, kaip aš jį myliu, – kalbėjai. – Visiškai nenoriu tavęs skaudinti. Prabėgo daug laiko, jau taip nebeširstu.

– Merilas mirė, Bigi, – pasakiau pats nežinau kodėl.

Tu priėjai ir apkabinai mane iš už nugaros, suspaudei taip smarkiai, kad negalėjau apsisukti ir pats apkabinti tavęs. Kai pagaliau išsirangiau, tu mane atstūmei.

– Norėjau palaikyti tave vietoj Merilo. Nesistenk manęs apkabinti.

Leidau laikyti mane apkabinus, kaip tau norisi. Jeigu norėjai galvoti, kad apkabinai Merilą, neketinau prieštarauti. Tik paklausiau:

– Kaip Kolmas, Bigi?

– Kutas jį myli, – atsakei. – Ir jis myli Kutą.

– *Visi* myli Kutą. – Ir vėl *plinkšt! Plinkšt! Plinkšt!*

– Bogusai, Kutas labai tave mėgsta. Ir su Kolmu gali matytis kada panorėjęs. Žinoma, visada gali apsilankyti čia...

– Ačiū, Bigi.

Tada pati – *plinkšt* – metei nuo liepto sraigę.

– Bogusai, – paklausei, – ką ketini veikti?

Pagalvojau. *Plinkšt!* Ir pratrūkau: *Plinkšt! Plinkšt! Plinkšt! Plinkšt plinkšt plinkšt!* Pamačiau, kad nusigręžei nuo manęs, ir pastebėjau du siluetus biliardo kambario didžiajame lange. Jie stovėjo greta vienas kito, biliardo lazdas laikė ant pečių kaip kareiviai šautuvus per paradą. Bet jie niekur nežygiavo, tik nekrustelėdami žiūrėjo į prieplauką, kol pasukai taku aukštyn prie namo. Tada aukštesnis ir liesesnis siluetas sujudėjo lange ir ištirpo namo gilumoje – nuėjo pasitikti tavęs. Mažesnioji figūra lankstė biliardo lazdą lyg špagą; netrukus ir ji nusigręžė.

Plinkšt! – pagalvojau išgirdęs trinktelint prieangio duris.

Kažkur toli, už druskingų pelkių, kur tarp druskos subjaurotų pušaičių su Kutu kadaise paskandinome valtį, gailiu balsu liejo širdį paukštis.

Dantė laimėjo prieš Bigi tris partijas iš eilės ir paskui ėmė tyčia nepataikyti, kad galėtų stebėti, kaip ji visu kūnu išsiriečia virš stalo, kaip po minkštu, prie odos prigludusiu chalatu įsitempia ir atsileidžia jos linkiai ir apvalumai. Smūgiuodama ji prikąsdavo apatinę lūpą.

O apačioje, ant liepto galo, du jos, kaip jis spėjo, meilužiai sėdėjo šalia vienas kito nukabinę kojas ir derėjosi svaidydami į vandenį sraiges.

Dieve mano, galvojo Dantė. Baisiai norėčiau žinoti, kas čia yra kas.

Tu, Kutai, visada buvai malonus, ir tavo išvaizda tokia pat. Mano plaukai tamsūs, o tavo visai šviesūs, tu visas baltas, nubertas strazdanomis, o aš – lyg rupi, sėmenų aliejumi įtrinta mediena. Esi aukštas, todėl nekrinta į akis, kad tavo klubai platesni už pečius, tas platumas nepastebimas; turėdamas ilgas, liesas kojas, pianisto pirštus ir kilnią, niekada nelūžusią nosį, atrodai lieknas. Niekad nemėgau šviesių rausvaplaukių, išskyrus vienintelį tave. Žinau – barzdą užsiauginai, kad paslėptum strazdanas, bet niekada niekam to nesakiau.

Mūsų kūnai skirtingi kaip ruonio ir žirafos. Ūgiu lenki mane tikriausiai visa galva, tad negaliu neprisiminti, kaip Bigi atsiliepdavo apie tuos, kurie už ją aukštesni. Tačiau man atrodo, kad ji ir sveria daugiau už tave.

Žinai, Kutai, ko gero, tavo krūtinė telpa jai tarp krūtų.

Atsimenu, Bigi patikdavo, kad ji negali apkabinti manęs per krūtinę ir išlaikyti pirštus sukabintus, jei aš tuo metu giliai įkvepiu. Na, tavo plaučiai jos glėbyje tikriausiai subliūkštų. O kai ji apsiveja kojomis tau apie juosmenį, būtinai saugok nugarą! Iš tiesų nuostabu, kad ji iki šiol tavęs nepribaigė. Šiaip ar taip, nėra abejonės – likai gyvas.

Bet prabilęs pasakiau tik tiek:

– Gerai atrodai, Kutai.

– Ačiū, Bogusai.

– Žinai, ji nori likti su tavimi.

– Žinau.

Švystelėjau sraigę kuo toliau; metei sraigę ir tu. Bet tavoji nukrito kur kas arčiau – labai jau juokingai mėtai, trūkčiodamas. Menkos tavo rankos, Kutai, prie valčių praleidai tiek laiko, o irkluoji kaip paukštelis lūžusiu sparnu. Įsivaizduoju, kas bus, kai mokysi Kolmą plaukti.

Bet ir vėl pasakiau tik tiek:

– Turėsi šią vasarą prie vandens Kolmą prižiūrėti atidžiau. Jis artėja prie pavojingo amžiaus.

– Nesijaudink dėl Kolmo, Bogusai, – atsakei man. – Jam nieko nenutiks. Tikiuosi, kad panorėjęs atvažiuosi jo aplankyti. Taip pat ir mūsų – tikrai, atvažiuok pas mus.

– Gerai, Bigi man sakė.

Plinkšt!

Tu savo sraigę sviedei taip nevykusiai, kad ji nenulėkė net iki vandens ir – *šlep!* – įkrito į dumblą.

– Būčiau dėkingas, Kutai, jeigu atsiųstum man nuotraukų, – pasakiau. – Žinai, kai fotografuosi kada... Kolmą, tiesiog padaryk vieną atspaudą ir man.

– Turiu keletą, galiu tau atiduoti, – atsakei.

Plinkšt!

– Mėšlas, Bogusai, man taip gaila, – išgirdau iš tavęs. – Kas galėjo numanyti, kad viskas šitaip pasisuks?

– Aš. Galėjau apie tai pagalvoti, Kutai...

– Kai atvažiavo čia, ji buvo jau tave palikusi, Bogusai. Na, apsisprendusi...

Plinkšt!

Šlep!

– O kaip Pilsberiai? Ką jie apie tave manys, jei gyvensi čia su moterimi ir vaiku?

– Todėl mes ir susituokėme, – pasakei, ir man pasirodė, kad tikriausiai pavirtau sraige – pats save įmetęs į vandenį, per daug jo prisisriaubęs, – ir dėl to, Kutai, blogai tave girdžiu.

– Turbūt, Kutai, norėjai pasakyti, kad jūs *ketinate* susituokti? – pasitikslinau.

– Ne, mes *jau* susituokėme... na, tam tikra prasme.

Mąsčiau apie tai gal per kokius keturis *plinkšt.* Argi šitai įmanoma? Atrodė, kad ne, tad paklausiau:

– Argi tai įmanoma, Kutai? Maniau, kad *aš* esu su ja susituokęs.

– Na, žinoma, tu *buvai* susituokęs, ir šitas... dalykas juridiškai dar nesutvarkytas, – aiškinai man, – bet tu ją pametei, todėl buvo galima imtis tam tikrų veiksmų. Aš ir pats ne visai suprantu, bet vienas iš Pilsberių advokatų jau turi parengęs įvairių popierių.

Taigi, Kutai, pagalvojau sau, pasirodo, tu nesėdėjai rankų sudėjęs, ar ne?

– Neturėjome kaip išsiaiškinti, Bogusai, kada tu grįši ir ar apskritai grįši, – pasakojai.

Dėstei, kad buvo kone būtina ką nors daryti dėl mokesčių tvarkos, dėl išlaikytiniams taikomų įstatymų. *Ačiū*, pagalvojau, kai užsiminei, kad šitaip susitvarkius nebus jokių alimentų.

– Kiek esu tau skolingas? – paklausiau.

– Bogusai, tai visai nesvarbu, – atsakei, bet aš jau išsitraukiau voką ir spraudžiau devynis šimtus dolerių į tavo ploną grakščią ranką.

– Dieve, Bogusai. Iš kur tai gavai?

– Aš praturtėjau, Kutai, – pranešiau ir pasistengiau įkišti voką atgal į kišenę taip, tarsi tas judesys būtų visiškai įprastas, tarsi turėčiau daug kitų po kišenes iškaišiotų vokų ir dabar nebūčiau tikras, kur šito vieta.

Maniau, imsi atsisakinėti, todėl puoliau malti liežuviu.

– Jeigu jau negaliu su jais gyventi, Kutai, labai džiaugiuosi, kad su jais būsi tu. Esu tikras, tu pasirūpinsi jais geriau negu aš, ir kol tu šalia, man nereikės dėl jų nerimauti. Be to, šie kraštai labai tinka vaikui auginti, o tu galėsi pamokyti Kolmą fotografuoti.

– Šią vasarą Bigi ketina man padėti, – atsiliepei, – na, žinai, kai čia suvažiuos Pilsberiai: apsipirkti, kartais pagaminti maisto, prižiūrėti namus. Tada man liks daugiau laiko fotografuoti ir dirbti laboratorijoje... – Tavo balsas pritilo. – Susiradau papildomą darbą rudens semestrui Boudine. Iki ten tik keturiasdešimt penkios minutės. Na, žinai, viena studentų grupė, toks fotografijos seminaras. Pavasarį ten buvo surengta mano paroda, ir studentai net nupirko kelias nuotraukas.

Tokios tuščios kalbos mus tiesiog traiškė savo svoriu.

– Tai puiku, Kutai.

– Bogusai, po velnių, ką dabar veiksi? – paklausei ilgokai patylėjęs.

– O, man reikia grįžti į Niujorką, – sumelavau, – bet netrukus vėl atvažiuosiu... na, kai įsikursiu.

– Jau beveik rytas, – tarei. Žiūrėjome, kaip iš jūros nyra oranžinė saulė, neryškiu švytėjimu nuspalvindama pakrantę. – Kolmas keliasi anksti. Jis parodys tau savo gyvūnus. Valčių namelyje įrengiau tokį tarsi zoologijos sodą, ten viskas, ko jam prigaudžiau.

Tačiau nenorėjau gaišti tikrindamas, kaip jis atrodo, ar tebemyli mane. Tegu kapo kauburėlis šiek tiek apželia žole, taip visada sakau; tada pažvelgti jau saugiau.

O balsiai tepasakiau:

– Man reikia pasišnekėti su vairuotoju, Kutai.

Jau norėjau stotis, bet pagavai mane už diržo.

– Bogusai, tavo vairuotojas net nežino, kas tu esi. Kas tau darosi?

– Viskas gerai, Kutai. Aš puikiai laikausi.

Atsistojai kartu su manimi, tu trapus angeliškas šunsnuki, suėmei už barzdos ir švelniai papurtei man galvą sakydamas:

– Ak, mėšlas, mėšlas, Bogusai, kad taip galėtume abu su ja gyventi, *aš* neprieštaraučiau – ar supranti? Žinai, Bogusai, kartą net paklausiau jos.

– Tikrai? – atsiliepiau. Tvirtai laikiau tavo barzdą; lyg ir norėjau pabučiuoti, bet drauge jutau norą nurauti tau ją su visa oda. – Ką ji atsakė?

– Žinoma, ji pasakė ne. Bet aš, Bogusai, nebūčiau prieštaravęs – man taip atrodo.

– Ir aš nebūčiau prieštaravęs, Kutai, – sutikau. Nors tikriausiai tai nebuvo tiesa.

Saulė jau išlindo visa, toli jūroje ji priminė plūdurą, linguojantį ant vandens paviršiaus, ir staiga aplinkui pasidarė per daug šviesu, kad galėčiau žiūrėti į tave, Kutai, stovintį šalia. Tad paprašiau:

– Ar galėtum surasti tas nuotraukas? Man jau reikia važiuoti...

Drauge patraukėme taku nuo valčių namelio aukštyn į namus, žengdami iš karto per dvi akmens pakopas. Pajutau, kaip kyštelėjai pinigus man į užpakalinę kišenę. Ir prisiminiau tavo pliką užpakalį kadaise mėnesienoje ant šitų akmens plokščių, kai gulėjai ant pilvo, Kutai, ir dainavai, nes iš girtumo nebepastovėjai ant kojų. Su tavimi buvusi mergina – viena iš tų dviejų, kurias „pakabinome" sunkvežimių aikštelėje Vest Bate – vilkosi maudymosi kostiumėlį, jai viskas buvo įkyrėję, nes jau seniai mėgino nutempti tave į namą, į jo didįjį miegamąjį. Aš su savąja buvau puikiai įsitaisęs valčių namelio pastogėje.

Žiūrėjau į tave, besidarkantį pievelėje, Kutai, gulėjau patenkintas savimi, ne per daug girtas dulkintis, ir, pamenu, galvojau pats sau: vargšas Kutas niekada nesusiras merginos.

Ką gi, Kutai, anuomet, pasirodo, klydau.

Jiems žengiant į virtuvę Bigi baigė tepti sumuštinį Dantei Kalikijui. Sumuštinis buvo didelis, padėtas į lovį primenančią lėkštę, ir Dantė jį energingai dorojo; Bigi įpylė jam alaus – Dantė gėrė iš bokalo sulig vaza gėlėms merkti.

Dantė svarstė, kas ir su kuo eis laukan dabar. Jeigu jau mano eilė vestis į prieplauką tą stambią šviesiaplaukę, visiškai neprieštaraučiau, mąstė jis.

– Bogusai, ar valgysi ko nors? – paklausė Bigi.

Bet atsiliepė Kutas:

– Jis nori išvažiuoti, kol Kolmas miega.

Kas, pagalvojo Dantė Kalikijas. Kas, po velnių, gali tokią naktį *miegoti*?

– Na, – tarė Bogusas, – norėčiau jį pamatyti, bet nenoriu, kad jis matytų mane... jeigu tik ne per daug prašau.

– Vos atsikėlęs jis pirmiausia maitina savo gyvūnus valčių namelyje, – pasakė Kutas.

– Ir pusryčiauja prieplaukoje, – pridūrė Bigi.

Įprasta tvarka, pagalvojo Bogusas. Kolmas turi įprastą tvarką. Ar *aš* kada laikiausi su Kolmu kokios tvarkos?

Bet tepasakė:

– Juk galėčiau pažiūrėti iš biliardo kambario?

– Aš turiu žiūronus, – tarė Kutas.

– Dieve, Kutbertai, – suirzo Bigi.

Kutas sumišo; nesmagiai pasijuto ir Bigi. *Kutbertai,* pagalvojo Bogusas. Kutai, kada kas paskutinį kartą vadino tave Kutbertu?

Virtuvės kampe, saugodamasis prieskonių lentynos lūženų, Dantė Kalikijas godžiai rijo sumuštinį, plempė alų ir svarstė, ar jau nerimauja limuzinų firma, ar žmona skambino į policiją. O gal atvirkščiai?

– Netrukus jau važiuosime, – pasakė Dantei Bogusas. – Galėtum pasivaikščioti, pakvėpuoti grynu oru...

Dantės burna buvo pilna maisto, tad kalbėti jis negalėjo, bet galvojo šitaip: ak, še tau kad nori, pasirodo, reikės tave vežti atgal! Tačiau neištarė nė žodžio ir apsimetė nepastebėjęs, kai Bogusas didelį pluoštą pinigų – gal net tūkstantį dolerių – įkišo į duoninę.

Dantė sėdėjo žemiau potvynio žymės ant vėsių drėgnų laiptelių, vedančių nuo prieplaukos prie valčių liepto, ir grožėjosi miniatiūriniu pasaulėliu, gyvenimu, kunkuliuojančiu dumblyne, potvynio paliktose balutėse ir kyšančių akmenų plyšiuose. Dantė pirmą kartą regėjo dumblą, jo nebuvo baugu liesti basa pėda, tad sėdėjo pasiraitojęs kelnes iki kelių ir krutino melsvai baltus miestiečio kojų pirštus, minkydamas švariausią purvą. Viršuje ant prieplaukos padėti jo dulkini miesto batai ir plonos kojinės juodavo taip grėsmingai, atrodė čia it svetimkūniai, net žuvėdros jų privengė. Drąsesnės nerdavo arčiau ir tuoj pat klykdamos pulmdavo į šalį, išgąsdintos tų keistų potvynio atneštų daiktų.

Tolumoje, prie įlankos žiočių, omarų gaudytojas traukė iš vandens gaudykles, ir Dantė svarstė, ar galėtų vėl dirbti rankomis ir nugara, ar nesusirgtų jūros liga.

Jis atsistojo ir nedrąsiai nužingsniavo per dumblyną jausdamas, kaip į pėdą vis baksteli kokia kriauklelė, bet saugodamasis visur aplinkui knibždančios gyvybės. Pačiame prieplaukos gale gulėjo bangų išmesta sena omarų gaudyklė. Susidomėjęs, kokie žvėrys joje gyvena, Dantė atsargiai slinko artyn. Bet gaudyklė buvo pramušta, ir joje nebuvo nieko, išskyrus jauką – apgraužtą žuvies galvą. Čia jam per koją nuvinguriavo žieduotasis kirminas, Dantė klyktelėjo ir žeisdamas kojas greitai nušlepsėjo atgal į krantą. Paskui apsidairė, ar niekam neužkliuvo jo bailumas, ir išvydo jį stebintį mažą dailų tamsiaplaukį berniuką. Berniukas vilkėjo pižamą ir valgė bananą.

– Tai tik žieduotasis kirminas, – tarė Kolmas.

– Ar jie kanda? – paklausė Dantė.

– Jie žnaibosi, – atsakė Kolmas. Jis nušoko nuo prieplaukos ir basas užkopė per aštrius akmenis, tarsi jo pėdas saugotų kokie padai. – Tuoj tau vieną pagausiu.

Vaikas padavė Dantei bananą ir nuėjo per kriaukles, kurios, Dantė neabejojo, jam draskė kojas. Dantė susigėdo ir atsispyrė pagundai pažiūrėti, ar nesusipjaustė; tuo metu berniukas naršė dumblyną, pirštais krapštydamas įvairius baisius daiktus, primenančius lyg kokius gyvius; Dantė juos būtų lietęs nebent lazda.

– Kartais pagauti būna nelengva, – tarė Kolmas.

Jis atsitūpęs rausė didžiulį dumblo gniužulą. Mažutė jo ranka smigo į prakastą duobutę ir išnėrė su ilgu žalsvai raudonu kirminu, tas iš karto apsivijo apie ranką. Kolmas laikė jį suspaudęs prie pat galvos, ir Dantė aiškiai matė juodas to padaro žnyples, veltui mėginančias kažką pagauti ore.

Miklus vaikis, pamanė Dantė Kalikijas. Jeigu tik prisiartinsi su tuo padaru, mesiu tavo bananą į purvą. Tačiau Dantė laikėsi tvirtai ir neprieštaravo, kai Kolmas priėjo tiesiai prie jo.

– Matai žnyples? – paklausė Kolmas.

– Taigi, – atsiliepė Dantė.

Jis norėjo atiduoti Kolmui bananą, bet baiminosi, kad berniukas sugalvos apsikeisti. Be to, Kolmas buvo išsiterliojęs dumblu.

– Tu išsipurvinai, negalėsi pusryčiauti, – tarė Dantė.

– Nieko, – atsakė Kolmas, – juk galiu nusiprausti.

Jis nuvedė Dantę prie potvynio vandens balos aukščiau tarp akmenų, ir jie drauge nusiplovė dumblą.

– Nori, parodysiu savo gyvūnus? – pasiteiravo Kolmas.

Dantė dvejojo; jam buvo neaišku, ką Kolmas padarė su tuo kirminu.

– Kas yra šoferis? – paklausė Kolmas. – Kaip taksi?

– Aha, – murmtelėjo Dantė; jis nusekė paskui Kolmą į valčių namelį budrus kaip kiškis, besidairantis pasaloje tūnančių grobuonių.

Ten buvo vėžlys tarsi akmenimis apaugusia nugara ir žuvėdra, prie kurios Kolmas liepė Dantei nesiartinti – jai buvo sužalotas sparnas, ir ji taikėsi kirsti snapu. Dar įnirtingai lakstė neramus žvėrelis, tarsi ištįsusi žiurkė; Kolmas sakė, kad tai šeškas. Netoliese stovėjo cinkuotos skardos dubuo, pilnas silkių, iš jų pusė buvo negyvos ir plūduriavo paviršiuje. Jas Kolmas ramiai susėmė tinkleliu, lyg tokie negyvėliai būtų jam įprasti.

– Bus maisto katei? – paklausė Dantė, turėdamas galvoje nugaišusias silkes.

– Mes nelaikome katės, – atsakė Kolmas. – Jos nužudo daugiau, negu gali suėsti.

Jiems išėjus iš valčių namelio saulė šildė jau smarkiau, Dantei kaito veidas, nuo įlankos papūtė švelnus, druska atsiduodantis vėjelis.

– Žinai ką, vaike, – tarė Dantė, – tau pasisekė, kad čia gyveni.

– Žinau, – atsiliepė Kolmas.

Dantė žvilgtelėjo aukštyn į namą ir pamatė Bogusą Tramperį prie biliardo kambario lango, stebintį juos pro didelius žiūronus. Dantė atsiminė, kad berniukas neturi žinoti esąs stebimas, tad savo stambiu kūnu užstojo namą.

– Gal tu kartais kareivis? – pasidomėjo Kolmas; Dantė papurtė galvą.

Jis leido Kolmui pasimatuoti dailiąją vairuotojo kepurę. Berniukas nusišypsojo ir pažingsniavo po prieplauką. Juokinga, pagalvojo Dantė. Vaikams patinka uniformos, o dauguma vyrų jų nekenčia.

Tramperis žiūrėjo, kaip Kolmas mėgina kariškai atiduoti pagarbą. Koks jis įdegęs! Ir kojos atrodo gerokai ilgesnės.

– Bus tavo ūgio, Bigi, – sumurmėjo jis.

Bigi jau buvo pavargusi; ji snaudė ant minkštasuolio biliardo kambaryje. Bogusas vienas stovėjo su žiūronais, bet Kutas išgirdo jo žodžius. Pastebėjęs, kad Kutas žiūri į jį, Bogusas atidėjo žiūronus.

– Jis gerai atrodo, ar ne? – tarė Kutas.

– Taigi taigi, – atsiliepė Tramperis. Jis žiūrėjo į Bigi. – Nežadinsiu jos. Atsisveikink už mane.

Tačiau priėjo prie jos ant pirštų galų; atrodė, kad kažko dar laukia.

Kutas mėgino elgtis lyg niekur nieko ir žiūrėjo tolyn į jūrą, bet Tramperis tebemindžikavo, tad Kutas lėtai išėjo iš biliardo kambario. Tada Bogusas pasilenkė prie Bigi ir skubriai, vos juntamai pabučiavo į kaktą. Jis dar nespėjo išsitiesti, kai Bigi geibia ranka švelniai brūkštelėjo jam per plaukus ir mieguistu balsu suniurnėjo:

– Kutai... Ar jis jau išvažiavo?

Taip, jis išvažiavo. Liepė Dantei sustoti Bate, *Esso* degalinėje, ir šaldomąją dėžę limuzino gale iki viršaus prikrauti ledo. Bransvike nusipirko litrą *Jack Daniels,* o *Woolworth's* parduotuvėje kitapus gatvės – stiklinę.

Tad kertant Masačusetso sieną buvo jau gatavas. Įsitaisęs ant galinės sėdynės aksomo, aklinai uždaręs stiklinę pertvarą, jis gėrė, kol žalsvo atspalvio langai gerokai patamsėjo, nors diena jau vi-

sai prašvito. Garsų nepraleidžiančiame, nuo aplinkos izoliuotame „Mersedese“ Tramperis drybsojo susmukęs lyg negyvas karalius, minkštame karste grįžtantis į Niujorką.

Kodėl į Niujorką, susimąstė jis. Prisiminė – tikriausiai todėl, kad ten važiuoja Dantė. Jis išsitraukė voką su pinigais ir šiaip ne taip suskaičiavo tūkstantį penkis šimtus ar tūkstantį aštuonis šimtus, o gal kokiu šimtu daugiau ar mažiau. Kaskart skaičiuojant suma būdavo vis kita, tad suskaičiavęs keturis kartus įsikišo voką atgal į kišenę ir pamiršo.

Užtat pastabiam Dantei tai buvo pirmas ženklas, kad tas pamišėlis ant galinės sėdynės, ko gero, ne toks jau turtingas. Jeigu gaišti laiką skaičiuodamas pinigus, vargu ar turi jų pakankamai.

Kai jie pasiekė Naująjį Haveną, Tramperis buvo jau tiek prisisiurbęs, kad Dantei net neprireikė klausti, ar galėtų trumpai stabtelėti. Dantė paskambino į Niujorką; limuzinų firma jį kaip reikiant išplūdo, o žmona niekaip nesiliovė šaukusi pro ašaras.

Jis grįžo prie automobilio; Tramperis buvo tiesiog per daug apspangęs, kad suprastų, ką jam nori pasakyti Dantė. Dantė mėgino jį įspėti, kad „jie“ jau laukia jo Niujorke.

– Turit galvoje farus? – klausė Dantė limuzinų firmos. – Ko jie nori iš jo?

– Ten rimtesni už paprastus farus, – atsakė limuzinų firma.

– Mat kaip? Ką jis padarė?

– Jie mano, kad jis trenktas, – paaiškino limuzinų firma.

– Menki juokai, – tarė Dantė. – Bet ar tai nusikaltimas?

Dantė pabeldė į stiklinę pertvarą ir pagaliau išjudino Tramperį tiek, kad žvilgsnis tapo bent kiek sąmoningesnis. Bet nusprendė, kad neverta vargti aiškinant, ir tik pamojavo Tramperiui pro stiklą. Tramperis nusišypsojo ir pats mostelėjo atsakydamas.

Dantė dabar jau atlyžo dėl to pakvaišėlio, jaudinosi dėl jo. Dar neišvažiavus iš Meino Dantės nuomonė apie tą vaikiną pasikeitė. Jis paprašė Tramperio leisti sustoti prie dovanų parduotuvės šalikelėje – norėjo nupirkti lauktuvių žmonai ir vaikams.

Tramperis neprieštaravo; kol Dantė užėjęs į parduotuvę apžiūrinėjo plastikinius omarus ir pajūrio peizažus, akvarele pieštus ant jūros išmestų medžio gabalų, Tramperis vartė Kuto prieš išvažiuojant duotas fotografijas. Tai buvo visa šūsnis Kolmo nuotraukų, didelių, aštuonių ir dešimties colių: Kolmas pakrantės dumblynuose, Kolmas valtyje, Kolmas pajūryje per pūgą (vadinasi, jie pas Kutą buvo persikraustę jau žiemą!), Kolmas drausmingai pozuoja ant Bigi kelių. Visos buvo labai gražios.

Tačiau paskutinė Tramperį pribloškė. Tikriausiai Kutas rinko fotografijas labai skubėdamas ir šitą pridėjo netyčia, nes ji aiškiai priklausė visai kitam ciklui. Tai buvo plačiakampio objektyvo iškreiptas moters aktas stambiu planu. Fotoaparatas žvelgia tiesiai į moters tarpkojį, ji guli pievoje taip, kad žolė tarp praskėstų kojų beveik susilieja su gaktos plaukais; be abejo, toks ir buvo sumanymas. Plačiakampė optika suapvalino pasaulį aplink moterį, jos veidas atrodė mažutis ir nutolęs, neryškus. Užtat kūšys buvo matyti kuo aiškiausiai.

Motina Žemė, galvojo Tramperis. Fotografija jam nepatiko, bet jis numanė, kad jei Kutas pridėjo ją ne per klaidą – jeigu iš tiesų norėjo tą nuotrauką jam duoti, – tai dosnus ir geranoriškas gestas, labai Kutui būdingas. Ir neįtikėtinai netaktiškas – tai irgi Kuto savybė. Nuogoji moteris buvo Bigi.

Tramperis pakėlė galvą ir pamatė ateinantį Dantę. Šis atidarė užpakalines duris – norėjo parodyti Tramperiui, ką nupirko vaikams: tris pripučiamus paplūdimio kamuolius ir trejus marškinėlius su užrašu MEINAS! per visą krūtinę; po raidėmis skėtė žnyples didelis omaras.

– Gražu, – tarė Tramperis. – Labai gražu.

Čia Dantė pastebėjo Kolmo nuotraukas. Tramperiui net nespėjus jo sustabdyti, griebė visą šūsnį ir puolė vartyti.

– Žinote, pone, – tarė jis, – turite labai dailų berniuką.

Tramperis žvelgė į šalį, ir Dantė sutrikęs pridūrė:

– Iš karto supratau, kad jis jūsų. Nepaprastai panašus.

Netrukus Dantė aptiko nuotrauką su Bigi tarpkoju ir nors labai stengėsi nežiūrėti, nepajėgė. Pagaliau prisivertė įgrūsti tą nuotrauką po visa šūsnimi ir atidavė Tramperiui.

Tramperis bandė išspausti šypseną.

– Labai gražu, – tarė Dantė Kalikijas, kietai suspaudęs lūpas ir iš visų jėgų stengdamasis nešnairuoti.

Vėliau aplinkui sumirgėjo Niujorkas, tiek pajėgiau atpažinti. *Jack Daniel's* Senoviškasis Nr. 7, ypatingasis Tenesio rūgščiojo salyklo viskis, 90 laipsnių stiprumo, teliūskavo mano smegenyse, o puikus dūmų prieskonis buvo taip tirštai nugulęs man liežuvį, kad būčiau galėjęs jį kramtyti.

Mačiau juos, pasiruošusius mane čiupti. Jie barbeno į langą, tampė durų rankeną ir rėkė mano stambiam grubiam geraširdžiam vairuotojui:

– Kalikijau! Atidaryk, Kalikijau!

Paskui jie atplėšė mano duris, ir pirmąjį pasitikau smūgiu į kaktą tuo dailiu keturkampiu buteliu, į kurį Džekas Danielas pilsto savo viskį. Kiti padėjo šitam atsikelti, tada vėl puolė prie manęs.

Laikiausi puikiai tol, kol jie priėjo arčiau, jiems priartėjus nebegalėjau sukaupti dėmesio. Bet Dantę mačiau aiškiai; tas gerasis žmogus maldavo jų elgtis su manim švelniai. Jis tai darė labai įtaigiai: uždėjęs storus pirštus kuriam ant gerklės palaikydavo, kol tas sugargaliuodavo keistu balsu ir ramiai pasitraukdavo nuo manęs.

– Nagi, nagi, – vis kartojo Dantė, – tik neužgaukite jo, jis nieko nepadarė. Aš tik noriu jam įteikti mažą dovanėlę. Prašyčiau man netrukdyti. – Paskui šiek tiek tyliau dar pridurdavo: – Klausyk, ar tau dantys dar reikalingi? O gal juos tau ant subinės persodinti, tu pederaste?

Jie tempė mane į vieną pusę, Dantė į kitą. Staiga visi baisiausiai siūbtelėjome į vieną pusę, kažkuris vyras suklykė, kad jį žudo, kitas užpuolikas subliuvo kaip ožys, ir akimirką likau visiškai vie-

nas ir laisvas. Mano angelas sargas įsikišo ranką sau į kelnes – ne kur kitur, o į tarpkojį – ir iš ten, taip taip, iš tarpkojo, ištraukė kažkokį suglamžytą popierėlį, įbruko man po marškiniais ir prašvokštė uždusęs:

– Štai, štai, dėl Dievo meilės... Man rodos, tau prireiks visų, kiek tik gali sukrapštyti... O dabar varyk, jei tik gali – *bėk!*

Tada vėl viskas ėmė greitai suktis; iš tolo mačiau, kaip Dantė Kalikijas žaidžia su dviem žaisliniais vyrukais. Nė vienas turbūt nesvėrė daugiau kaip dešimt svarų, nes pirmąjį Dantė švystelėjo kiaurai priekinį stiklą į greta stovintį automobilį, o antrąjį purtė pakėlęs aukštyn kojomis tarsi skudurinę lėlę. Daugiau nieko nebemačiau, nes visi kiti aplinkui šurmuliuojantys žmonės, rodos, stengėsi įsitraukti į tą Dantės žaidimą.

Paskui jie vėl mane nutvėrė. Ilgai vežiojo atidarę automobilio langą, versdami laikyti galvą iškištą į lauką; tikriausiai manė, kad man trūksta gryno oro. Bet nebuvau toks girtas, kad neprisiminčiau to suglamžyto popierėlio po marškiniais, tad vežamas aukštyn liftu jį išsitraukiau ir žvilgtelėjau. Tai buvo kažkoks pinigas – nesupratau, ar stambus, – ir vienas iš vyrų jį atėmė.

Manau, kad tai buvo lifte; mes, matyt, atsidūrėme viešbutyje. Bet tuo metu galvoje sukosi tik viena mintis: na, ar ne juokinga tokį dalyką nešiotis tarpkojyje!

33
Sveiki įstoję į Auksinio pimpio ordiną

Kol Tulpen sėdėjo prie manęs ligoninėje, aš arba snaudžiau, arba staiga atsimerkęs lyg ko išgąsdintas spitrijau beprasmiu žvilgsniu, dairiausi per petį – tobulai vaidinau, kad esu visiškai nesąmoningas, nors žvėriškai norėjosi šlapintis.

Ralfas atėjo vėliau, po pietų, paskelbė, kad aš negyvas, ir paklausė Tulpen, kaip atrodo mano pimpalas. Bet Tulpen buvo, regis, nuoširdžiai susirūpinusi ir piktai atsiliepė:

– Nemačiau. Jis pripumpuotas vaistų. Nesuvokia kur esąs.

Ralfas apėjo aplink lovą; jis atnešė laiškus, tad vaizduodamas ieškąs vietos jiems padėti įkišo nosį pro užtrauktą užuolaidą pas mano kaimyną – gurguliuojantį seną poną, visą apraizgytą vamzdelių kaip santechnikos mazge.

– Paprašykime slaugės, – tarė Ralfas.

– Ko? – nesuprato Tulpen.

– Kad leistų pažiūrėti, – patikslino Ralfas. – Gal pakaktų pakelti antklodę?

Užverčiau akis ir sumurmėjau vokiškai, kad būtų didesnis įspūdis.

– Jis dabar savo nacistiniame laikotarpyje, – pareiškė Ralfas, o aš gulėjau tarsi išoperuotomis smegenimis ir laukiau, kada jie pradės meiliai kalbėtis ar glaustytis.

Bet nieko nepastebėjau; priešingai, atrodė, kad jie iš viso prastai sutaria, todėl svarsčiau, ar kartais neperprato mano apsimetinėjimo ir dabar patys nevaidina.

Galų gale jie išėjo; išgirdau Tulpen teiraujantis, kada pasirodys Vinjeronas ir ar ketina jie mane šįvakar išleisti. Bet seselės atsakymo negirdėjau: palatos kaimynas kaip tik tą akimirką nutarė kažką garsiai įsiurbti ar išleisti, o kai jo klaikus burbuliavimas liovėsi, visi buvo išėję.

Turėjau keltis ir eiti šlapintis, bet vos pajudėjęs siūle užkabinau antklodę ir sustugau tokiu veriamu balsu, kad į palatą suvirto visas pulkas slaugių, o senojo pono sapnuose ir žarnelėse kažkas smarkiai sugurgėjo.

Dvi slaugės už parankių nuvedė mane į tualetą; ilgus ligoninės marškinius laikiau atitraukęs į priekį tarsi burę, kad nesitrintų į mano sužalotą galiuką.

Dar nepradėjęs šlapintis padariau kvailą klaidą – nutariau į jį pažiūrėti. Skylutės nepamačiau; ją visiškai dengė šašas, o juodų siūlių raizginys priminė užrištą kraujinės dešros galą. Kad atgaučiau savitvardą, paprašiau slaugės atnešti man paštą.

Radau savo senojo disertacijos vadovo daktaro Volframo Holsterio laišką. Į voką jis buvo įdėjęs straipsnį iš „Šiaurės germanų kalbų biuletenio", parašytą daktaro Hageno fon Tronego, garsiojo lyginamosios literatūros žynio iš Prinstono. Straipsnyje buvo dejuojama, kad stinga senųjų šiaurės germanų kalbų tyrinėjimų. Fon Tronego nuomone, „neįmanoma bent šiek tiek giliau suprasti religinio pesimizmo kūriniuose, parašytuose norvegų, švedų, danų, islandų ir Farerų salų kalbomis, kol neatnaujinti keli jau turimi vertimai ir neverčiami kūriniai senosiomis vakarų skandinavų, rytų skandinavų ir skandinavų žemaičių kalbomis". Daktaro Volframo Holsterio komentare buvo parašyta, kad „Akthelto ir Gunelės" laikas jau iš tiesų „pribrendęs".

Post scriptum Holsteris reiškė užuojautą dėl to, ką sužinojęs apie „mano situaciją". Jis dėstė: „Disertacijos vadovas retai turi laiko gilintis į doktorantų emocines problemas; bet turėdamas galvoje tokį būtiną ir svarbų projektą jaučiu, kad vadovui derėtų labiau įsitraukti asmeniškai ir būti ne vien konstruktyviai kritiškam, bet ir ne mažiau konstruktyviai atlaidžiam." Jo išvada: „Fredai, būtinai duok žinią, kaip einasi „Aktheltas ir Gunelė".

Perskaitęs šitai ligoninės tualeto kabinoje susileidau iš juoko, paskui apsiverkiau. Įmečiau Holsterio laišką į unitazą, ir tai suteikė drąsos jį apmyžti.

Kol pametęs galvą klajojau po Europą, rašiau Holsteriui du kartus. Pirmas laiškas buvo ilgas ir pilnas melų: jame pasakojau, kaip užsiimu moksliniais tyrimais – ieškau galimų sąsajų tarp tragiškosios islandų karalienės Brunhildos ir Tamsiosios Jūros Karalienės iš „Akthelto ir Gunelės". „Akthelte ir Gunelėje" jokios Tamsiosios Jūros Karalienės, aišku, nėra.

Antrą kartą išsiunčiau Holsteriui atviruką su žinute. Atviruke buvo didžiulės Breigelio drobės „Kūdikėlių žudymas" detalė. Vaikai ir kūdikiai plėšiami iš motinų glėbio; įsikibusių į vaikus tėvų rankos nukapojamos. „Sveiki! – rašiau kitoje atviruko pusėje. – Norėčiau, kad būtumėt čia!"

Po valandėlės slaugė priėjo prie tualeto durų paklausti, ar gerai jaučiuosi. Ji padėjo man grįžti į lovą; turėjau laukti, kol ateis Vinjeronas ir mane išleis.

Peržiūrėjau likusį paštą. Ten buvo didelis Kuto atsiųstas vokas su daugybe skyrybų dokumentų – turėjau juos pasirašyti. Kutas pridėjo raštelį, kad verčiau jų neskaityti; ten suformuluota „labai jau netaktiškai", įspėjo jis, dėl to skyrybos nekels abejonių. Nesupratau, kur jos neturi kelti abejonių, todėl nepaklausiau patarimo ir šiek tiek paskaičiau. Dokumentuose buvo kalbama apie mano „gašlų ir akivaizdų, nuolat besikartojantį svetimavimą". Dar man priskirtas „žiaurus ir nežmoniškas savo atsakomybės nepaisymas", konstatuota, kad „beširdiškai pamesta šeima – tai poelgis, prilygstantis išsigimimui".

Visa tai skambėjo aiškiai ir sausai, tad pasirašiau. Popierius pasirašinėti ne taip jau sunku.

Paskutinis laiškas iš tiesų buvo net ne laiškas. Aišku, įdėtas į voką, bet nuo Ralfo ir be jokių pašto žymų. Dovanėlė su linkėjimais pasveikti? Pokštas? Piktavališkas simbolis?

Viduje buvo toks tarsi diplomas.

AUKSINIO PIMPIO ORDINAS

Sveikiname! Tebūnie visiems žinoma,
kad
FREDAS BOGUSAS TRAMPERIS,

parodęs nepaprastą Narsą, karžygio vertą Šaunumą ir fališkąją Tvirtybę, su neįtikėtinu Ryžtu iškentė jo *Membrum Virile* Chirurginę Korekciją. Be baimės ištvėręs siaubingąją Uretrektomiją su ne mažiau kaip penkiomis (5) Siūlėmis, šiuo jis įšventinamas

Tikruoju Riteriu
ir
Auksinio Pimpio ordino brolijos nariu

su visomis šiam vardui priderančiomis Privilegijomis ir neribota Teise Visiems tuo girtis.

Diplomą buvo pasirašę Žanas Klodas Vinjeronas, Gydantysis Chirurgas, ir Ralfas Pakeris, Vyriausiasis Raštininkas ir Tikrasis Pimpis. Nusistebėjau, kodėl nėra dar vieno parašo – Tulpen, Vyriausiosios Ponios ir Suinteresuotosios Damos.

Kai Vinjeronas atėjo jo išleisti, Tramperis tebebuvo pilnas įtarimų.

– Ką gi, operacija praėjo puikiai, – tarė Vinjeronas. – Ar labai skauda šlapinantis?

– Jaučiuosi visiškai gerai, – atsakė Tramperis.

– Pasistenkite neužkabinti siūlių apatiniais drabužiais ar patalyne, – aiškino Vinjeronas. – Keletą dienų verčiau niekur neikite iš namų ir nevilkėkite jokių drabužių.

– Aš taip ir maniau, – pritarė Tramperis.

– Siūlai ištirps savaime, bet norėčiau apžiūrėti jus po savaitės – įsitikinti, kad viskas gerai.

– Ar yra priežasčių įtarti, kad gali būti negerai?

– Žinoma, ne, – atšovė Vinjeronas, – bet po operacijos įprasta pasitikrinti.

– Galiu būti išvykęs, – tarė Tramperis.

Vinjeronas, regis, susirūpino dėl jo atsainumo.

– Ar iš tiesų viskas gerai? – paklausė. – Ar tikrai gerai jaučiatės?

– Kuo puikiausiai, – patikino Tramperis. Jis suprato, kad verčia Vinjeroną nerimauti, tad pamėgino taisyti padėtį. – Jaučiuosi geriau negu bet kada, – melavo, – tapau nauju žmogumi. Aš jau nebe tas senas pimpis, koks buvau anksčiau.

– Na, – atsiliepė Vinjeronas, – šitaip teigti vargu ar esama pagrindo.

Žinoma, jis buvo teisus. Vinjeronas *visada* teisus. Vilktis bet kokį drabužį buvo labai nemalonu.

Tramperis šiaip ne taip įsispraudė į apatinius, prie varpos galo prilipdęs tirštu tepalu sumirkytą marlės įklotą. Siūlai nebekibo prie drabužių, užtat kibo prie to įkloto. Vaikščiojimas reikalavo ypatingo atsargumo. Kelnių klyną Tramperis laikė atitraukęs į priekį ir žengė atsargiai išsižergęs, tarsi į kirkšnis būtų primesta karštų žarijų. Žmonės aplinkui vis gręžiojosi į jį.

Jis pasiėmė laiškus ir keistąją Ralfo dovaną. Važiuodamas metro vėpsojo į rūsčią, itin orią porą, kuri, regis, įsivaizdavo sėdusi į taksi. Gal norėtumėt pasižiūrėti mano diplomo, pamanė Tramperis.

Grinvič Vilidže niekas nebekreipė į jį dėmesio. Ten visada pilna keistų žmonių, ir Tramperis neatrodė keistesnis už gerą pusę praeivių.

Kol stovėdamas laiptų aikštelėje prie Tulpen durų grabaliojo kišenėse rakto, iš vidaus pasigirdo, kaip Tulpen pliuškenasi vonioje. Ji su kažkuo kalbėjosi, ir Tramperis suakmenėjo.

– Žinai, labai jau paprasta viską vertinti vienu matu, – sakė ji, – lengvais, paviršutiniškais apibendrinimais aprėpti sudėtin-

gus ir gilius žmones ar reiškinius. Nors, manau, lygiai taip pat per paprasta sakyti, kad kiekvienas žmogus yra gilus ir sudėtingas. Kitaip tariant, galvoju, kad Tramperis išties gyvena paviršiuje... Galbūt jis ir *tėra* paviršius, vien paviršius...

Ji nutilo, ir Tramperis išgirdo, kaip jos kūnas slysteli šlapiu vonios paviršium. Ji tarė:

– Na, gerai, tarkim, šiam vakarui užteks.

Tramperis nusisuko nuo durų, nuklibikščiavo per laiptų aikštelę prie lifto ir netrukus atsidūrė judrioje gatvėje. *Tarkim, šiam vakarui užteks*, pagalvojo jis.

Jeigu būtų lukterėjęs, būtų išgirdęs, kaip epizodas baigiasi, kamera išsijungia, Ralfas plūsta Kentą, o Tulpen prašo jų išeiti.

Tačiau aš patraukiau tiesiai į studiją Kristoferio gatvėje ir įveikęs gudrius Ralfo įtaisus bei kelias spynas prasibroviau vidun. Žinojau, ko man reikia; būtinai turėjau kai ką pasakyti.

Susiradau juostos atkarpas, Ralfo vadinamas riebalų klostėmis. Tai buvo per ilgų epizodų fragmentai ar šiaip scenos, dėl vienų ar kitų priežasčių atrodančios silpnesnės. Tulpen laikė jas pakabinusi montažinės spintoje.

Neketinau naikinti ko nors vertingo; norėjau panaudoti tik antrarūšę medžiagą. Peržiūrėjau jos gausybę. Epizodai su manimi, Kolmu ir Tulpen metro traukinyje pasirodė įdomūs. Dar buvo ilga scena, kur aš vienas išeinu iš gyvūnų parduotuvės Grinvič Vilidže, po pažastimis pasibrukęs du teliūskuojančius akvariumus – dovanas Tulpen, mat pasitaikė diena, kai buvau gerai nusiteikęs. Parduotuvės savininkas, išeinantis ant slenksčio manęs išlydėti, panašus į vokiečių aviganį, įsispraudęs į havajietiškus marškinėlius. Jis vis dar moja, nors manęs kadre jau seniai nėra.

Paskubomis sudūriau kelis fragmentus; žinojau, kad turiu nedaug laiko, ir norėjau prie filmuotos medžiagos dailiai priderinti garso takelį.

Pimpalą man skaudėjo taip bjauriai, kad nusimoviau ir kelnes, ir apatinius; vaikštinėjau po studiją pliku užpakaliu, saugodamasis neužkliudyti kokio stalo kampo ar kėdės atlošo. Paskui nusivilkau ir marškinius, nes jie trynėsi į mano galą, ypač kai atsisėsdavau. Tad likau nuogas, vien su kojinėmis. Grindys buvo šaltos.

Kai baigiau, jau švito; peržiūrų kambaryje į reikiamą vietą pastačiau projektorių ir nuleidau ekraną – jie turi iš karto suprasti, kad čia kažkas parengta. Tada vėl peržiūrėjau suklijuotą filmą nuo pradžių ir dar sykį viską patikrinau.

Ta juosta buvo trumputė. Ant dėžės priklijavau pavadinimą FILMO PABAIGA. Persukau ritę į pradžią, nustačiau reikiamoje vietoje ir sureguliavau ryškumą; dabar jiems tereikia įjungti projektorių, ir pamatys štai ką.

Bogusas Tramperis su sūnumi Kolmu važiuoja metro. Daili mergina gražiomis krūtimis – su ja ir Kolmui linksma, ir Tramperiui smagu ją paliesti – tai Tulpen. Jie aptarinėja kažkokią paslaptį, tačiau garso nėra. Paskui mano balsas už kadro sako: „Tulpen, atleisk. Aš nenoriu kūdikio.“

KITAS KADRAS

Bogusas Tramperis išeina iš gyvūnų parduotuvės, po pažastimis akvariumai, o vokiečių aviganis su havajietiškais marškinėliais jam moja atsisveikindamas. Tramperis nueina neatsigręždamas, o jo balsas už kadro sako: „Viso gero, Ralfai. Daugiau nebenoriu būti tavo filme.“

Juosta buvo visai trumpa, atsimenu, pagalvojau, kad jie neturėtų užsnūsti, kol ją žiūrės.

Jau dairiausi, kur mano drabužiai, kai į studiją įsiveržė Kentas. Su juo atėjo mergina; Kentas nuolat vesdavosi merginas į studiją, kai būdavo tikras, kad iš mūsų ten nė vieno nebus. Rodydavo joms viską, tarsi tai būtų jo nuosavybė arba jis – itin svarbus asmuo, atsakingas už visus tuos įrenginius.

Ką gi, pamatęs mane jis gerokai nustebo. Ir pastebėjo, kad mūviu

vien žaliomis kojinėmis. Manau, jo mergina iki tol nežinojo, kad vyro daiktas galėtų atrodyti taip kaip manasis.

– Sveikas, Kentai, – pasakiau jam. – Gal matei mano drabužius?

Kol Kentas mėgino raminti merginą, o Tramperis kamavosi lipdydamas įklotą ir maudamasis apatinius, jie aptarė operaciją. Bogusas pareiškė Kentui, kad jam jokiais būdais negalima peržiūrėti tos mažos ritės, kuri įdėta į projektorių; ta juosta skirta Ralfui ir Tulpen žiūrėti drauge, tad gal Kentas būtų malonus *nieko* neliesti, kol jie abu kartu susiruoš ją žiūrėti.

Kentas perskaitė lipduką ant juostos dėžės.

– Filmo pabaiga? – nustebo jis.

– O kaip tu manei? – atšovė Tramperis.

Ir išėjo laikydamas atkištą kelnių klyną.

Galėjo ir palaukti. Jei būtų luktelėjęs, Kentas gal būtų jam papasakojęs apie ką tik nufilmuotą sceną vonioje. Jei būtų palaukęs dar ilgiau, būtų matęs, kad Ralfas ir Tulpen į studiją atėjo po vieną ir net iš skirtingų pusių.

Tačiau jis nepalaukė. Vėliau mąstė apie tą savo nepakenčiamą įprotį pasitraukti per anksti. Vėliau, jau kai Tulpen jam išaiškino neturėjusi jokių santykių su Ralfu, Tramperiui teko pripažinti, kad apskritai nebuvo rimtos priežasties pasitraukti. Tulpen pabrėžė, kad jis buvo apsisprendęs jau anksčiau, o jei kas ieško priežasties išeiti, visada ją ras. Jis nesiginčijo.

Bet dabar, su savo naujuoju skaudančiu pimpalu, jis išlaukė keletą ryto valandų ir nuėjo į Tulpen butą, kai jau buvo tikras, kad ji išėjusi į studiją. Susirinko kai kuriuos daiktus, pasiėmė ir kelis ne savo – pavogė jogurto dubenį ir ryškiai oranžinę žuvytę Kolmui.

Autobusas į Meiną riedėjo ilgai. Jis be galo stabčiojo, o Masačusetse paaiškėjo, kad autobuso gale mirė vyras; tikriausiai nejučiom jį ištiko širdies smūgis, nutarė kiti keleiviai. Tas vyras ketino išlipti Providense, Rod Ailande.

Regis, visiems buvo baugu prisiliesti prie negyvo žmogaus, tad Bogusas pasisiūlė iškelti jį iš autobuso, nors dėl to vos neprara-

do pimpalo. Kiti turbūt baiminosi kuo nors užsikrėsti, o Bogusą šiurpino tai, kad niekas to žmogaus nepažįsta. Vairuotojas pasikniso keleivio piniginėje ir nustatė, kad jis gyvena Providense. Tai išgirdę daugelis susirūpino dar labiau, tartum praleisti savo stotelę būtų didesnė nelaimė negu numirti.

Naujajame Hampšyre Tramperis pajuto, kad reikėtų su kuo nors pabendrauti, ir išsikalbėjo su senute, grįžtančia namo po viešnagės pas dukterį ir žentą.

– Paprasčiausiai nesuprantu jų gyvensenos, – skundėsi ji Bogusui.

Smulkiau nepasakojo, tad Tramperis patarė nesijaudinti.

Jis parodė pakeleivei žuvytę, kurią vežė Kolmui. Kaskart autobusui sustojus į jogurto dubenį pripildavo šviežio vandens. Bent jau žuvytė turėjo ištverti tą kelionę. Vėliau jis užmigo, ir vairuotojui teko jį žadinti.

– Atvažiavome į Batą, – pranešė vairuotojas, bet Tramperis žinojo atsidūręs kitur – pakibęs tarp dangaus ir žemės. Visų blogiausia, mąstė jis, kad taip man jau yra buvę.

Dabar jis išėjo kitaip negu pirmąjį kartą, bet tas skirtumas vargu ar liudijo sveikatą ir brandą. Na taip, šį kartą buvo lengviau, bet juk jis nenorėjo išeiti. Aiškiai suprato tik tiek, kad niekada nieko nebaigia iki galo, ir pajuto vos ne lemtingą vidinį poreikį rasti ką nors, ką gebėtų užbaigti.

Čia jis prisiminė daktaro Volframo Holsterio laišką, nuleistą į unitazą ligoninės tualete kartu su kruvinais myžalais; tada ir nusprendė užbaigti „Aktheltą ir Gunelę".

Tas sprendimas kažkaip įkvėpė jo dvasią, bet Tramperis suvokė, kad tokiu posūkiu džiaugtis keistoka. Panašiai žmogus, kurį namiškiai metų metais koneveikė ragindami susirasti kokios veiklos, vieną vakarą sėda skaityti knygos, bet jį blaško iš virtuvės sklindantis triukšmas. Namiškiai ten juokauja sau, bet žmogus užsipuola juos, svaido kėdes, kumščiuoja kur papuola ir plūstasi, kol pagaliau visi apdaužyti raitosi po stalu. Tada atsigręžia į paklaikusią žmoną ir žvaliai sako: „Dabar baigsiu skaityti knygą."

Kuris nors sužalotas šeimos narys tada galbūt drįstų sušnibždėti: „Didelio čia daikto."

Vis dėlto net ir toks sprendimas suteikė Tramperiui šiokios tokios drąsos. Jis ryžosi paskambinti Kutui su Bigi ir paprašyti, kad vienas kuris atvažiuotų paimti jo iš autobusų stoties.

Atsiliepė Kolmas, ir išgirdus jo balsą Tramperiui suskaudo labiau nei kad būtų skaudėję mėginant išstumti per savo dygsniuotą pimpalą persiko kauliuką. Bet jis pajėgė ištarti:

– Kai ką tau atvežiau, Kolmai.

– Kitą žuvytę? – paklausė Kolmas.

– Gyvą žuvytę, – patikslino Tramperis ir dar kartą žvilgtelėjo į ją, kad nebūtų apsirikęs.

Žuvytė laikėsi puikiai, tik gal beteliūskuodama jogurto dubenyje buvo apsirgusi jūros liga; aišku, ji atrodė mažutė ir gležna, bet vis dar, ačiū Dievui, plaukiojo.

– Kolmai, – paprašė Tramperis, – duok man pakalbėti su Kutu ar su mamyte. Gal kuris parvežtų mane iš autobusų stoties.

– Ar su tavim atvažiavo ir ta ponia? – pasidomėjo Kolmas. – Kuo ji vardu?

– Tulpen, – tarė Tramperis pajutęs, kaip per pimpalą spraudžiasi dar vienas persiko kauliukas.

– Ak taip, *Tulpen!* – nudžiugo Kolmas. Buvo aišku, kad ji jam patinka.

– Ne, ji neatvažiavo su manim, – atsakė Tramperis. – Šį kartą neatvažiavo.

34
Žengiant į meno gyvenimą: preliudija tankui Dunojaus dugne

Merilai, šikniau tu! Vis sukiodavaisi aplink *American Express*, laukdamas mažų pasimetusių mergaičių. Matyt, vieną tokią radai, bet ji tavęs, Merilai, nenusaugojo.

Arnoldas Malkeihis sakė, kad tai nutiko rudenį. Nerimastingas laikas, ką, Merilai? Tas pažįstamas jausmas, kai reikia susirasti, su kuo žiemoti.

Įsivaizduoju, kaip viskas klostėsi; žinojau tavąjį *American Express* metodą. Turiu pripažinti, Merilai, – mokėjai puikiai atrodyti. Kaip buvęs naikintuvo pilotas; kaip automobilių lenktynininkas, kadaise dalyvavęs *Grand Prix*, bet dabar praradęs šaltakraujiškumą, o gal ir žmoną; kaip rašytojas, išgyvenantis kūrybinę krizę; dailininkas, pristigęs dažų. Taip niekada ir nesužinojau, kas buvai *iš tikrųjų*. Bedarbis aktorius? Tačiau atrodei puikiai; tave supo aura – eksherojus, žmogus, buvęs *kažkuo*. Bigi kartą teisingai pasakė: moterims patinka galvoti, kad jos galėtų grąžinti tave į gyvenimą.

Pamenu, kaip prie *American Express* biuro sustodavo turistų autobusai iš Italijos, o aplink juos burdavosi minia pašaipių stebėtojų, spoksančių į keliautojų drabužius, aptarinėjančių jų pajamas. Iš autobuso išlipdavo įvairi publika. Pagyvenusios ponios, nesivaržančios kalbėti angliškai, pasirengusios būti apgaudinėjamos, pakankamai išmintingos, kad nesijaudintų, jei pasirodys esančios užsienietės, o kartais gal ir kvailos. Būdavo ir jaunuo-

lių – šie drovėdavosi jau vien dėl to, kad atsidūrė greta anų. Jie stengdavosi pabrėžti, kad keliauja atskirai ir neva laisvai kalba keturiomis kalbomis. Visaip rodydavo šaltą panieką bendrakeleiviams, vengdavo demonstruoti fotoaparatus, nesiveždavo didesnio bagažo. Iš šitų, Merilai, visada galėdavai išsirinkti pačią gražiausią. Šį kartą ji buvo vardu Polė Krener.

Tą sceną įsivaizduoju kuo puikiausiai. Mergina stovi prie informacijos skyriaus, gal dar laiko rankoje knygelę „Europa už 5 dolerius per dieną", ir skaito sąrašą pensionų, kurie jai pagal kišenę. Tu spėriu žingsniu prieini prie stalo ir vokiškai greitakalbe kreipiesi į tarnautoją – paklausi ko nors banalaus, pavyzdžiui, ar kas nors nepaliko tau pranešimo. Vokiečių kalba Polei Krener daro įspūdį, ji bent jau pakelia akis į tave, bet kai tu pažvelgi į ją, nusisuka apsimetusi, kad skaito kažką įdomaus.

Tada tu atsainiai tarsteli angliškai – kalba leidžia jai pajusti, kad niekas kitas, išskyrus tave, nesupranta, jog ji amerikietė:

– Pamėginkite Doblerio pensioną. Gera vieta, Plankengasė. Arba *Weisses Huf* Engelštrasėje, ten šeimininkė kalba angliškai. Ir vienur, ir kitur galite nueiti pėsčiomis. Ar daug turite bagažo?

Suprasdama šitai kaip bandymą susipažinti, ji tik linkteli į savo bagažą ir lūkuriuoja, pasirengusi atmesti tavo džentelmenišką pasiūlymą panėšėti daiktus.

Bet juk tu niekada nepasiūlai, Merilai, ar ne? Nuramini merginą:

– O, visai nesunku, – ir sklandžia vokiečių kalba padėkoji tarnautojui, kai šis grįžęs pasako, kad tau pranešimų nėra. Tada sakai *Auf Wiedersehen* ir išeini – jeigu tik ji leidžia tau pasitraukti. Polė Krener, matyt, neleido, Merilai.

Kas toliau? Tavo įprasta komiška ekskursija po Vieną?

– Kuo domitės, Pole? Romėniškuoju ar nacistiniu laikotarpiu?

Dar šiek tiek tavo prasimanytos istorijos, Merilai?

– Ar matote tą langą, trečią nuo kampo ketvirtame aukšte?

– Taip.

– Štai čia jis ir slapstėsi, kai jie jo visur ieškojo.

– Kas jis?

– Didysis Vėberis.

– Ak...

– Kiekvieną vakarą praeidavo šia aikšte. Antai tame fontane draugai palikdavo jam maisto.

Ir Polė Krener pajunta, kaip senųjų laikų romantika ir nežinomybės migla leidžiasi ant jos tarsi Šventosios Žemės dulkės. *Didysis Vėberis! Kas jis toks?*

– Žudikas susirado kambarį name priešais – štai čia.

– Žudikas?

– Dytrichas, niekingas šunsnukis. – Ir žvelgi, Merilai, į žudiko langą kaip niršantis poetas. – Tik viena kulka, ir visa Europa patyrė netektį.

Polė Krener neatitraukia akių nuo fontano, kur būdavo slepiamas maistas didžiajam Vėberiui. Tačiau *kas* buvo tas didysis Vėberis?

Dulsvas senamiestis žioruoja aplinkui tarsi degančios anglys, ir Polė Krener klausia:

– Ką jūs veikiate Vienoje?

Kurią paslaptį jai pramanei, Merilai?

– Esu čia dėl muzikos. Kadaise grojau...

Arba dar mįslingiau:

– Žinote, Pole, man teko bėgti...

Arba drąsiau:

– Kai mirė žmona, nebenorėjau turėti nieko bendra su opera. Bet nepajėgiau galutinai nutraukti visų saitų...

O kas toliau, Merilai? Gal tavasis Vienos erotinio meno turas (VEMT *Inc.*)? Jei pasitaiko geras oras, nuvedi Polę Krener į zoologijos sodą. Ilgokas pasivaikščiojimas po Šionbruno sodus. Man, Merilai, sakydavai, kad gyvūnai įkvepia seksualinių minčių. Vyno taurė terasoje žiūrint, kaip žirafos trinasi kaklais? O tada daug kartų išbandyti tauškalai.

– Žinoma, viskas čia buvo subombarduota...

– Zoologijos sodas?

– Taip, per karą...

– Koks siaubas gyvūnams!

– Oi ne. Dauguma jų buvo suvalgyti dar iki bombardavimo.

– Žmonės juos suvalgė?

– Taip, alkani žmonės...

Čia nutaisai pasaulinio sielvarto grimasą ir mąsliai atkiši riešutėlį drambliui.

– Ką gi, juk tai natūralu? – klausi Polės Krener. – Buvome alkani ir suvalgėme juos. O dabar šeriame...

Įsivaizduoju, Merilai, kad tavo lūpose tai nuskambėjo lyg ištarmė.

O tada?

Galbūt tu lauki skubaus laiško. Ar Polė neprieštaraus, jei minutėlei užsuksite pas tave namo patikrinti pašto dėžutės? Esu tikras, kad ji neprieštarauja.

Ir čia kalba pasisuka apie maudymąsi, kol naktys dar šiltos, – tuojau iškyla ir tas malonus keblumas, kad reikia užeiti pas tave namo, kur galėtum apsimauti glaudes, paskui pas ją, irgi apsivilkti maudymosi kostiumėlio. Ak, Merilai, viskas tavo taip sklandžiai sustyguota.

Tačiau ėmei ir viską sugadinai! Tau juk būtinai reikėjo prisiminti tą tanką Dunojuje! Gal ta istorija – prasimanymas, gal tiesa, bet tu privalėjai ją pasakoti.

– *Die Blutige Donau*, – sakai, – „Kruvinasis Dunojus“. Ar teko skaityti?

– Tai knyga?

– Taip, ją parašė Goldšmidas. Bet, žinoma, ji nėra išversta.

Tada pravažiuoji su ja Prateriu.

– Kaip vadinasi šis automobilis?

– „Corn Vitveris“, penkiasdešimt ketvirtųjų. Gana retas.

Važiuodamas per senąjį kanalą porini širdį stingdančią Goldšmido istoriją apie upę.

– Kiek vyrų guli Dunojaus dugne? Kiek iečių, skydų ir žirgų, kiek geležies ir plieno čia paskendo per tūkstantmečius karų? „Skaitykite upę! – rašo Goldšmidas. – Tai jūsų istorija. Skaitykite upę!“

Kas tas Goldšmidas, nesiliauja stebėjusis Polė. Ak, gražioji Pole, o kas tas didysis Vėberis?

Tada užsimeni:

– Pažįstu vieną upės gabalėlį, kąsnelį tos istorijos. – Ji laukia, kada baigsis tavo reikšminga pauzė. – Atsimenate Devintąją šarvuotąją diviziją? – paklausi ir kalbi toliau nelaukdamas atsakymo. – Naujųjų 1939 metų išvakarėse du tankai iš Devintosios buvo pasiųsti išžvalgyti Floridsdorfo. Naciai norėjo perkelti tankų dalinį į Čekoslovakiją, o amunicijos sandėliai buvo prie Dunojaus. Tie du tankai Floridsdorfe tiesiog prašėsi bėdos. Ten aktyviai veikė pasipriešinimo kovotojai, ir žvalgai turėjo atitraukti galimų diversantų dėmesį nuo pagrindinės tankų kolonos palei upę. Ką gi, jie gavo ko norėjo – iš tiesų patraukė dėmesį. Vieną jų sprogimas sudraskė į gabalus priešais pieno miltelių gamyklą. Antro ekipažas puolė į paniką. Tankas pasiklydo monotoniškoje Floridsdorfo sandėlių grūstyje ir atsidūrė tolokai, ant Senojo Dunojaus – to seno kanalo, kuris dabar užtvertas, – kranto. Ar pastebėjote? Mes ką tik jį pervažiavome.

– Taip, taip, – atsako Polė Krener, sugniužusi po užvirtusia istorijos našta.

Pagaliau, Merilai, sustabdai „Corn Vitverį“ prie „Gelhafto rūsio“. Atidarai Polei Krener automobilio dureles, o ji nekantrauja.

– Ir kas nutiko toliau?

– Kur toliau?

– Su tuo tanku.

– Ak, su *tanku*... Na, aišku, jam buvo baigta.

– Taip...

– Nepamirškite, buvo Naujųjų metų išvakarės. Baisiai šalta. Ir dar tas būrys pašėlusių pasipriešinimo kovotojų – jie tiesiog vaikėsi tą tanką...

– Kaip galima vaikytis tanką?

– Galima, jei nestinga drąsos ir įžūlumo, – atsakai. – Jie stengėsi laikytis arčiau pastatų ir mėgino pamušti tanką granatomis. Ži-

noma, tanko šaulys daug visko sugriovė, išvartė pusę priemiesčio. Bet žmonės persekiojo tą geležies gabalą ir galų gale prispaudė prie senojo kanalo kranto. Viskas, užspeistas, ar ne? Vanduo beveik nejudantis, visai negilu, todėl gana tvirtai užšalę. Jie privertė tanką važiuoti ant ledo, jam liko tik ta vienintelė galimybė ištrūkti... Na, o kai tankas pasiekė patį vidurį, jie paleido ledu keletą granatų... Aišku, jis nuskendo.

– Oho, – sako Polė Krener ir apie istoriją, ir apie didingas alaus dėmių išmargintas „Gelhafto rūsio“ sienas, nes pro tą vietą, Merilai, vedi ją tiesiai į prieplauką.

– Štai ten, – mosteli į Senąjį Dunojų, kur valtelės su žibintais plukdo įsimylėjėlius ir girtuoklius.

– Kas? – nesupranta ji.

– Štai ten! Tai ta vieta, kur įlūžo tankas. Čia jį paskandino.

– Kur? – klausinėja Polė Krener, o tu švelniai prisitrauki jos dailią galvutę ir prašai žiūrėti į kokį juodą tašką toli vandenyje, kurį rodo tavo ištiesta ranka.

Ir šnibždi:

– Va ten! Ten jis nugarmėjo į dugną. Ir tebėra tenai...

– Negali būti!

– Taip!

Tą akimirką, Merilai, ji susidomi, kuriems galams atsinešei prožektorių.

Šiknius tu, Merilai...

Šituos žodžius Tramperis pasakė, kai federaliniai agentai, jeigu ten tikrai buvo jie, išstūmė jį iš lifto *Warwick* viešbučio dešimtame aukšte Niujorke.

Ten lifto laukė gerai apsirengusi pora, vyras ir moteris nužvelgė Tramperio palydovus. Vienas iš agentų pasisveikino:

– Labas vakaras.

– Labas vakaras, – atsargiai atsiliepė anie.

– Šiknius tu, Merilai, – pasakė Tramperis.

Agentai pristatė jį į 1028 numerį, kampinį, turintį du kambarius su langais į Šeštąją aveniu ir parką. Iš dešimto aukšto Niujorkas, be jokios abejonės, atrodė smagiai.

– Šiknius tu, – pareiškė Tramperis Arnoldui Malkeihiui.

– Vaikinai, kiškit jį po dušu, – liepė Malkeihis savo vyrams. – Ir pasistenkit, kad vanduo būtų kuo šaltesnis.

Jie pasistengė. Atgal į kambarį Tramperį atvedė susuptą į rankšluosčius, kalenantį dantimis, ir tarsi sunkų maišą nuleido į minkštą ištaigingą krėslą. Vienas net pakabino Tramperio šnipiškąjį paltą, o kitas rado voką su šimtinėmis ir padavė Malkeihiui. Tas paprašė, kad visi vyrai išeitų.

Su Malkeihiu buvo ir jo žmona, abu išsipustę. Malkeihis vilkėjo griežtus baltus marškinius su juodu kaklaraiščiu, o jo žmona, motiniškai nerimastinga moteriškė, buvo pasipuošusi vakarine suknele, primenančia senovišką studentų švenčių apdarą. Tramperio paltą ji apžiūrėjo lyg ką tik nulupto žvėries kailį ir maloniai paklausė, gal jis ko nors pageidautų – išgerti, užkąsti... Bet Tramperis kaleno dantimis taip smarkiai, kad negalėjo ištarti nė žodžio. Jis papurtė galvą, tačiau Malkeihis vis tiek įpylė jam kavos.

Tada Arnoldas suskaičiavo jau aptirpusius pinigus voke, tyliai švilptelėjo ir palingavo galvą.

– Sūnau, – tarė jis, – aišku, kad tau sunkiai sekasi prisitaikyti prie savo naujos padėties.

– Tai žmogiška, Arnoldai, – atsiliepė Malkeihio žmona.

Jis nutildė ją dalykišku žvilgsniu, bet stumiama iš pokalbio ji nesutriko. Nusišypsojo Tramperiui ir pasakė:

– Arnoldo berniukais rūpinuosi lyg *savais.*

Tramperis nieko neatsakė. Jis nemanė esąs vienas iš Malkeihio berniukų, bet lažintis dėl to nebūtų drįsęs.

– Na, Tramperi, – tarė Arnoldas Malkeihis, – regis, man niekaip nepavyksta tavęs atsikratyti.

– Atsiprašau, pone.

– Pasistengiau net paremti pirmai pradžiai, – kalbėjo Malkeihis. Jis vėl suskaičiavo pinigus ir papurtė galvą. – Žiūrėk, parga-

benau tave namo, įdėjau truputį kišenpinigių – dėl to net nesitarėme. Ar supranti, berniuk?

– Taip, pone.

– Buvai nuvažiavęs aplankyti žmonos, – toliau kalbėjo Malkeihis.

– Taip, pone.

– Man gaila, – pasakė Malkeihis. – Gal reikėjo tave perspėti.

– Jūs *žinojote*? – paklausė Tramperis. – Apie Kutą?

– Taip, taip, – patvirtino Malkeihis. – Juk turėjome išsiaiškinti, kas tu toks.

Nuo tualetinio staliuko jis paėmė didelį šiurkštaus popieriaus aplanką, atsisėdo ir ėmė sklaidyti jame sudėtus popierius.

– Savo žmonos kaltinti negali, vaikine.

– Ne, pone.

– Aha, štai! – Malkeihis rado ko ieškojęs. – Tikrai nemalonu. Juk ėmiausi tam tikros atsakomybės už tave. O tu pagrobei vairuotoją! Ir parsiradai tokios būklės, kad niekaip neįmanoma tavęs palikti vieno...

– Man labai gaila, pone, – tarė Tramperis.

Jis iš tikrųjų gailėjosi. Malkeihis jam lyg ir patiko.

– Dėl tavęs, berniuk, tas vargšas vairuotojas prarado darbą, – vardijo toliau Malkeihis.

Tramperis mėgino prisiminti Dantę: atmintyje iškilo kažkokie migloti, keistai didvyriški jo poelgiai.

Malkeihis išėmė iš voko apie penkis šimtus dolerių, kitus atidavė Tramperiui.

– Tai vairuotojui, – paaiškino. – Bent jau tiek tu gali padaryti.

– Taip, pone, – sutiko Tramperis.

Jis pasielgė nemandagiai – ištraukė ir suskaičiavo likusius banknotus; skaičiuojant pirmą kartą išėjo vienuolika šimtinių, o antrą – tik devynios.

– Čia tau kelionei atgal į Ajovą, – tarė Malkeihis. – Jei tik iš tiesų ten keliauji...

– Nežinau... nesu tikras dėl Ajovos.

– Na, ne kažin ką išmanau apie tuos disertacijų reikalus, – atsiliepė Malkeihis, – bet vargu ar iš jų bus daug pinigų.

– Arnoldai, – įsiterpė ponia Malkeihi; ji prie suknelės tvirtino įmantrią segę. – Mes pavėluosime į spektaklį.

– Taip taip, – neprieštaravo Malkeihis. – Jis atsistojo ir prieš apsirengdamas pažvelgė į savo smokingą; rodos, nežinojo, kuria puse jį vilktis. – Et, žinai, baletas, – tarė Tramperiui. – Mėgstu gerą baletą.

Ponia Malkeihi švelniai palietė Tramperio ranką.

– Vašingtone niekada neiname į teatrą, – prisipažino ji. – Tik tada, kai Arnoldas būna Niujorke.

– Tai puiku, – pasakė Tramperis.

– Ar nutuoki apie baletą? – paklausė jo Malkeihis.

– Ne, pone.

– Daugybė tokių plasnojančių žmonių ant pirštų galų, – nusišaipė ponia Malkeihi.

Malkeihis niurnėdamas įsispraudė į smokingą; jis iš tiesų turėjo labai mėgti baletą, kad šitaip save kamuotų. Bogusas prisiminė, kad iš pradžių jis pasirodė panašus į ambasadorių, bet dabar, išvydęs jį vakariniu apdaru, suprato, kad tokiam vaidmeniui šis žmogus netinka. Drabužiai gulė prastai: atrodė, lyg jis būtų užsimetęs juos šlapius, o išdžiūvę jie išsikraipė ir susiraukšlėjo savaip.

– Ką dabar ketini veikti, sūnau? – pasidomėjo Malkeihis.

– Nežinau, pone.

– Brangusis, – tarė Bogusui ponia Malkeihi, – turėtum pradėti nuo naujo palto.

Priėjusi ji vėl peštelėjo Tramperio apdarą, tarsi jis vis dar šertųsi.

– Na, mums jau reikia eiti, – nutarė Malkeihis, – o tau derėtų išlįsti iš tų rankšluosčių.

Bogusas susirinko drabužius ir atsargiai nuslinko į vonios kambarį; galvoje jautė tūnant kažką sunkų ir skausmingą, o akys buvo sausos lyg pakepintos – mirksint jas skaudėjo.

Kai išėjo, pamatė su Malkeihiais vieną iš agentų, atvedusių jį čionai.

– Vilsonai, – sakė Malkeihis tam vyrui, – poną Tramperį nuvežk į bet kurią Manhatano salos vietą, kur jis norės.

– Taip, pone, – atsiliepė Vilsonas. Jis atrodė kaip samdomas žudikas.

– Kur važiuosi, mielasis? – paklausė ponia Malkeihi.

– Nežinau, ponia, – atsakė Tramperis.

Malkeihis vėl pavartė popierinį aplanką. Tramperis pamatė ten šmėstelėjusią savo nuotrauką, paskui ir Bigi.

– Klausyk, sūnau, – tarė Malkeihis. – Kodėl tau neaplankius to Ralfo Pakerio?

Jis ištraukė susegtą popierių pluoštą; viršuje buvo susivėlusio Ralfo nuotrauka.

– Pakeris Ajovoje, pone, – pasakė Tramperis.

Jis nė neįsivaizdavo, kad Ralfo byloje būtų tiek dokumentų, kiek, regis, jų turėjo Arnoldas Malkeihis.

– Nė velnio jis ne Ajovoje, – atšovė šis. – Jis čia pat, Niujorke, beje, sukasi palyginti visai neprastai. – Malkeihis padavė Bogusui krūvelę laikraščių iškarpų. – Žmonės, ieškantys dingusių asmenų, gerokai padirbėjo su tavo draugu Ralfu Pakeriu. Jis vienintelis šį tą žinojo, kur tu iškeliavai.

Bogusas pamėgino įsivaizduoti žmones, ieškančius dingusių asmenų. Regėjo juos nematomus, įgaunančius tai lempos gaubto, tai kokio nepastebimo vonios įrenginio pavidalą, ir klausinėjančius tavęs miegančio.

Iškarpose buvo atsiliepimai apie pirmąjį Ralfo filmą „Grupinis reikalas“, nugalėjusį nacionaliniame studentų filmų festivalyje; garso takelį tam filmui kūrė Bogusas. Filmas rodytas įvairiuose Niujorko kino teatruose; dabar Ralfas turėjo studiją Grinvič Vilidže, ir jau buvo sutarta dėl kitų dviejų jo filmų platinimo. Vienoje iš „Grupinio reikalo“ recenzijų net buvo užsiminta, koks puikus filmo garso takelis. „Bogusas Tramperis konstruoja garsą be galo išradingai, profesionaliai ir meistriškai, nors filmo sąmatos mažutės.“ Tramperis buvo priblokštas.

– Jei nori mano patarimo, – tarė Malkeihis, – tai šitas reikalas, kad ir kaip žiūrėtum, bus visada vertesnis už disertacijas.

– Taip, pone, – klusniai atsiliepė Tramperis, bet niekaip negalėjo įsivaizduoti, kad Ralfas už savo kūrybą gauna pinigų.

Samdomam žudikui Vilsonui Malkeihis davė Pakerio studijos adresą, bet tas vyras ką tik nuskustu ir susiūtu antakiu atrodė kažko susirūpinęs.

– Dėl Dievo meilės, Vilsonai, kas tau? – paklausė Malkeihis.

– Tas vairuotojas... – sumurmėjo Vilsonas.

– Dantė Kalikijas, – pasufleravo Malkeihis.

– Taip, pone, – sutiko Vilsonas. – Na, policija nežino, ką su juo daryti.

– Jau sakiau, kad paleistų.

– Žinau, pone, – dudeno Vilsonas, – bet, man rodos, ji norėtų, kad patvirtintumėt šitai asmeniškai, ar ką...

– Kodėl, Vilsonai?

– Žinote, pone, – aiškino Vilsonas, – tas vyrukas pridarė nuostolių, nors, aišku, nežinojo, kas mes esame, nieko nežinojo. Pasiautėjo kaip reikiant.

– Ir ką? – paklausė Malkeihis.

– Na, kai kurie iš mūsų vaikinų atsidūrė ligoninėje. Ar pažįstate Kaulsą?

– Taip, Vilsonai.

– Tai va, Kaulsui sulaužyta nosis ir skilę keli šonkauliai. O Detveilerį?

– Kas nutiko Detveileriui, Vilsonai?

– Abu raktikauliai suknežinti, pone, – pasakojo Vilsonas. – Tas bičas buvęs imtynininkas...

Staiga Malkeihis susidomėjo.

– Imtynininkas, Vilsonai?

– Taigi, ir dar boksininkas, pone. Ar pažįstate Lyrį?

– Taip, Vilsonai, aišku, pažįstu, – nekantraudamas atsiliepė Malkeihis. – Kas Lyriui?

– Jam suskaldytas žandikaulis, pone. Tas italiūkštis tiesiog patiesė jį „kabliu“ iš šono. Daugiau stumdė ir vartė, bet ir tuos „kablius“ dalijo tikrai negailėdamas... – Vilsonas atsargiai pačiupinėjo susiūtą antakį ir kvailokai šyptelėjo. Šypsojosi ir Malkeihis. – Ir

dar Kohenas, pone. Koheną jis išgrūdo pro automobilio priekinį stiklą. Kohenas visas apdraskytas, jam sutinusi alkūnė.

– Iš tiesų? – paklausė Malkeihis. Jis atrodė nepaprastai patenkintas.

– Todėl, pone, – kalbėjo Vilsonas, – policininkai ir pamanė, kad gal jūs apsigalvosite ir leisite tą vyruką truputį palaikyti. Žinote, tas italiūkštis gan pavojingas.

– Vilsonai, – paliepė Malkeihis, – ištrauk jį iš ten dar *šįvakar* ir po baleto pristatyk čionai.

– Po baleto, pone? Klausau, pone, – atsakė Vilsonas. – Tikriausiai norite jį mažumą paauklėti, ar ne?

– Ne, – tarė Malkeihis. – Manau, pasiūlysiu jam darbą.

– Taip, pone, – neprieštaravo Vilsonas, bet atrodė įsižeidęs. Jis niūriai pažvelgė į Tramperį. – Žinai, vaiki, – tarė Tramperiui, – niekaip nesuprantu, kodėl kam nors turi rūpėti dėl tavęs muštis.

– Ir aš nesuprantu, – pasakė Bogusas. Jis paspaudė ranką Arnoldui Malkeihiui ir nusišypsojo poniai Malkeihi.

– Įsitaisyk naują paltą, – pašnibždėjo ši.

– Taip, ponia.

– Pamiršk žmoną, – tyliai pridūrė Malkeihis. – Taip bus geriausia.

– Gerai, pone.

Galvažudys Vilsonas laikė Tramperio daug regėjusį lagaminą, tik ne iš draugiškumo, o labiau norėdamas įgelti – lyg Tramperis nepajėgtų jo nešti pats. Tačiau Tramperis ir nepajėgė.

– Viso gero, – atsisveikino ponia Malkeihi.

– Viso gero, – tarė Tramperis.

– Dieve, tikiuosi, kad *iš tikrųjų*, – pridūrė Malkeihis.

Bogusas patraukė paskui Vilsoną prie aplamdyto automobilio. Vilsonas šiurkščiai įbruko lagaminą Bogusui į glėbį.

Į Grinvič Vilidžą Tramperis važiavo tylėdamas, o Vilsonas plūdosi ir piktai mojavo kiekvienam keisčiau atrodančiam, neįprastai apsirengusiam žmogui, kurį tik pamatydavo praeivių pilnose gatvėse.

– Čia pritapsi kuo puikiausiai, tu suknistas pamišėli, – pareiškė jis Tramperiui. Suktelėjo į šalį apvažiuodamas aukštą juodaodę merginą, vedančią du dailius šunis, ir suriko jai: – Kad tu paspringtum!

Bogusas stengėsi laikytis iš paskutiniųjų. Vaizdavosi Ralfą Pakerį kaip gelbėtoją: keistas vaidmuo Ralfui, bet tuoj pat prisiminė Ralfą ant dviračio, lekiantį per Ajovos upę.

– Na štai, atvažiavome, nuokruša, – burbtelėjo Vilsonas.

Kristoferio gatvės šimtas devinto namo languose degė šviesos. Viltis dar gyva pasaulyje. Bogusas pastebėjo, kad gatvelė rami, su kontorėlėmis, užkandine, prieskonių parduotuve, siuvėjo dirbtuve. Bet netoliese turėjo būti vakarais populiaresnės vietos – daug žmonių žingsniavo nesustodami.

– Ar nieko nepasigedai? – paklausė Vilsonas.

Bogusas pačiupinėjo voką su pinigais; taip, jis kišenėje, o lagaminą laiko ant kelių. Kai suglumęs pakėlė akis, Vilsono rankoje pamatė tą gniužulėlį, kurį Dantė Kalikijas išsitraukė iš tarpkojo. Bogusas prisiminė, kad tai šimto dolerių banknotas.

– Ko gero, pametei lifte, ar ne? – tarė Vilsonas. Jis aiškiai neketino grąžinti pinigų.

Tramperis suvokė, kad muštis negalės; tiesą sakant, su Vilsonu jis ir šiaip nesimuštų. Bet jautėsi įgavęs ryžto: tarsi apsvaigęs balansavo ties pačiu realaus pasaulio krašteliu. Jis tarė:

– Aš pasakysiu Malkeihiui.

– Labai tu jam rūpi, – atkirto Vilsonas. – Bent pamėgink prisikasti, kas jis toks apskritai.

Vilsonas įsikišo suglamžytą šimtinę į kišenę ir vis šypsojosi.

Tramperiui tos šimtinės nė nereikėjo, bet Vilsonas jį supykdė ir privertė galvoti. Jis atsidarė duris, nuleido lagaminą ant šaligatvio krašto ir jau lipdamas laukan pareiškė:

– Aš pasakysiu Dantei Kalikijui, – ir vyptelėjo žiūrėdamas į paburkusį, neseniai susiūtą Vilsono antakį.

Atrodė, kad Vilsonas tuojau jam užtvos. Tramperis tebebuvo išsišiepęs, bet galvojo: aš tikrai *pamišęs*. Tas pusgalvis uždaužys mane negyvai.

Tuo metu iš RALFO PAKERIO FILMŲ į gatvę išėjo vaikis, apsivilkęs ryškų oranžinį medžiotojo švarką iki kelių. Tai buvo Kentas, bet tada Bogusas dar nebuvo su juo pažįstamas. Kentas priėjo prie automobilio, pasilenkė ir žvilgtelėjo pro langą.

– Čia stovėti draudžiama, – irzliai išpoškino jis.

Vilsonui reikėjo kaip nors išlieti susierzinimą, o Kento išvaizda jam nepatiko.

– Dink iš čia, kūšgalvi, – atšovė jis.

Kentas dingo – nuėjo atgal į studiją; tikriausiai pasiims šautuvą, pagalvojo Bogusas.

– Ir tu dink, – metė Bogusui Vilsonas.

Tačiau Tramperis nebepaisė sveiko proto; tai nebuvo drąsa, jis tiesiog atsidavė likimui, nusprendė, kad jau nebesvarbu.

– Dantė Kalikijas, – lėtai ištarė jis, – gali sudoroti tave, Vilsonai, taip, kad likučių nė šuo neės.

RALFO PAKERIO FILMŲ viduje nuaidėjo keiksmai. Vilsonas sviedė suglamžytą šimto dolerių banknotą per Boguso petį ant šaligatvio; Bogusas dar ropštėsi pro duris laukan, kai to galvažudžio automobilis šoko pirmyn, durų rankena užkabino Tramperio kelnių kišenę, ir jis nusirito ant šaligatvio.

Dar gulėdamas ant žemės Tramperis pakėlė šimtinę; griūdamas jis nusibrozdino kelius ir dabar sėdėjo ant lagamino atsmaukęs kelnes, žiūrėdamas į savo žaizdas. Išgirdęs, kad iš studijos kažkas ateina, jis jau laukė pasirodant gaujos Ralfo parankinių, kurie suspardys jį čia pat gatvėje. Bet jie buvo tik dviese: tas vaikis su oranžiniu švarku ir gauruotas vyras, kurio krypuojančios eisenos ir velkamų kojų negalėjai neatpažinti.

– Sveikas, Ralfai, – tarė Tramperis. Jis įspraudė šimtinę Ralfui į leteną ir atsikėlė nuo lagamino. – Vaikine, gal paimtum mano daiktus? Kaip suprantu, jums reikalingas garso režisierius.

– Trampamai! – subliuvo Ralfas.

– Čia buvo dar vienas, – murmėjo Kentas. – Vyrukas, vairuojantis automobilį...

– Čiupk lagaminą, Kentai, – pasakė Ralfas.

Jis apkabino Bogusą per pečius, nužvelgė nuo galvos iki kojų, pastebėjo kraujo žymes ir dar blogesnių dalykų.

– Dieve, Trampamai, neatrodo, kad būtum suradęs Šventąjį Gralį.

Ralfas išlygino šimto dolerių banknotą, Tramperis vėl jį pačiupo.

– Nėra jokio Šventojo Gralio, Ralfai, – atsakė iš visų jėgų stengdamasis nesvirduliuoti.

– Vėl buvai medžioti ančių, – šnekėjo Ralfas, stumdamas jį prie studijos durų. Atsiliepdamas į pokštą Bogusas šiaip taip išspaudė varganą šypseną. – Dieve, Trampamai, atrodo, antys nugalėjo ir šį kartą.

Pakeliui į peržiūrų kambarį Bogusas suklupo ant stataus laiptelio ir leido Ralfui įnešti save vidun. Štai ir įžengiu, bukai tarė pats sau. Į meno gyvenimą. Tas gyvenimas neatrodė jam skirtas, bet kol kas, svarstė jis, tiks bet koks.

– Kas jis toks? – paklausė Kentas.

Jam nepatiko, ką Bogusas kalbėjo apie garso režisierių. Dabar garsu rūpinosi Kentas; jis dirbo siaubingai, bet pats manė, kad mokosi ir tobulėja.

– Kas jis toks? – nusijuokė Ralfas. – Nežinau. – Jis pasilenkė prie Boguso, susmukusio ant projektoriaus stalelio. – Kas tu esi, Trampamai? – paerzino.

Tačiau Tramperis svaigo iš palengvėjimo ir kikeno mažai ką suvokdamas. Nuostabu, kaip sugriūva visa gynyba patekus tarp draugų.

– Aš esu Didysis Baltasis Medžiotojas, – pareiškė jis Ralfui. – Didysis Baltasis Ančių Medžiotojas.

Bet nebepajėgė juokauti ir nusvarino galvą Ralfui ant peties.

Ralfas mėgino aprodyti jam studiją.

– Štai čia montažinė, kur mes...

Bogusas kaip įmanydamas stengėsi neužmigti stovėdamas. Laboratorijoje tvyrantis chemikalų kvapas jį priveikė: chemikalai, senas burbonas, Malkeihio kava ir Kutą primenanti laboratorija.

Alkūne pataikė į indą su fiksažu, apsitaškė kelnes ir išsivėmė į ryškinimo vonelę.

Ralfas padėjo jam nusitraukti drabužius, apiprausė laboratorijos praustuvėje ir puolė prie lagamino ieškoti švarių rūbų. Nerado, bet studijoje turėjo savo senų drapanų ir jomis apvilko Tramperį. Tai buvo geltonos platėjančios standaus velveto kelnės – Tramperio kojos baigėsi ties jų keliais. Kremo spalvos palaidinė su raukiniais ir pūstomis rankovėmis – Tramperio rankos baigėsi ties alkūnėmis. Pora žalių kaubojiškų aulinių – Tramperio pėdų pirštai siekė iki jų kelties. Bogusas jautėsi tartum juokdarys nykštukas tarp Robino Hudo linksmųjų vyrų.

– Didysis Baltasis Ančių Medžiotojas prastai jaučiasi? – klausinėjo Ralfas.

– Norėčiau pamiegoti bent keturias dienas, – prisipažino Tramperis. – O tada, Ralfai, noriu daryti filmus. Daug filmų, daug pinigų. Nusipirkti naujų drabužių, – vebleno jis paskendęs geltonose Ralfo kelnėse, – ir burlaivį Kolmui.

– Vargšas Trampamas, – tarė Ralfas. – Žinau puikią vietelę, kur galėtum išsimiegoti.

Jis užraitojo juokingas geltonas platėjančias klešnes, kad Tramperis galėtų bent žingsnį žengti, ir iškvietė taksi.

– Vadinasi, tai didysis Trampamas, – susigaudė Kentas; jis buvo šį tą girdėjęs.

Kentas pasipūtęs tūnojo peržiūrų kambario kampe, sukdamas rankose projektoriaus ritę tarsi diską, kurį mielai paleistų į Bogusą. Jis jau regėjo, kaip tas klounas, vardu Trampamas, paskendęs Ralfo drabužiuose ir primenantis Elžbietos laikų lėlę, užkerta kelią jo garso režisūros karjerai.

– Paimk lagaminą, Kentai, – liepė Ralfas.

– Kur tu jį veši? – paklausė Kentas.

Ir Tramperis pagalvojo: tikrai, kur aš važiuoju?

– Pas Tulpen, – atsiliepė Ralfas.

Žodis buvo vokiškas. Tramperis žinojo šį žodį: *Tulpen* vokiškai tulpė. Ir Tramperis pamanė: tai puiki vieta išsimiegoti.

35
Senasis Takas žuvęs! Bigi priauga svorio!

Bigi ir Kutas su juo elgėsi maloniai. Be žodžių Kolmo kambaryje pastatė dar vieną lovą. Kolmas eidavo gulti apie aštuntą, ir Tramperis gulėdamas gretimoje lovoje pasakodavo visokias istorijas, kol Kolmas užmigdavo.

Jis sekė savą „Mobio Diko" versiją, šiame name ant jūros kranto ji atrodė tinkama. Kolmas manė, kad banginiai yra nuostabūs, tad Tramperio pasakojime Mobis Dikas buvo didvyris, nenugalimas karžygys.

– Kokio jis dydžio? – klausinėjo Kolmas.

– Na, jeigu tu plūduriuotum ant vandens, – aiškino Tramperis, – o jis pliaukštelėtų uodega, tau būtų kur kas blogiau negu musei, kai į ją pataiko musmušis.

Kolmas ilgai tylėjo. Jis stebėjo virš galvos akvariume plaukiojančią trapią oranžinę žuvytę iš Niujorko, tą, kuri ištvėrė kelionę autobusu. Paskui pasakė:

– Toliau.

Ir Tramperis pasakojo toliau.

– Bet kuris sveiko proto žmogus būtų supratęs, kad Mobį Diką reikia palikti ramybėje, – sakė jis. – Visiems banginių medžiotojams užteko *kitų* banginių. O kapitonui Ahabui – ne.

– Taip, – pritarė Kolmas.

– Kai kurie bemedžiodami banginius susižeidė, prarado ranką ar koją, bet dėl to nepradėjo *nekęsti* banginių, – dėstė Tramperis. – O... – jis nutilo...

– O kapitonas Ahabas – pradėjo! – sušuko Kolmas.

– Teisingai, – pritarė Tramperis. Ahabo piktavališkumas darėsi vis akivaizdesnis.

– Papasakok apie tuos daiktus, kurie susmigę į Mobį Diką, – tarė Kolmas.

– Turi galvoje senus harpūnus?

– Taip.

– Na, ten buvo senų harpūnų, – pradėjo Tramperis, – su tebekybančiais virvagaliais. Trumpų harpūnų ir ilgų, dar peilių ir visokiausių kitokių daiktų, kuriais žmonės jį smaigė.

– Kokių?

– Gal rakščių? – svarstė Tramperis. – Žinoma, daužydamas laivus jis prisibadė rakščių. Ir buvo apaugęs dumbliais, nes labai senas. Visas aplipęs jūržolėmis. Ir sraigėmis. Jis atrodė kaip sena sala, tiek visko prisirinkęs. Jau nebuvo visiškai baltas.

– Ir niekas negalėjo jo nužudyti, ar ne?

– Teisingai! – patvirtino Tramperis. – Verčiau jie būtų palikę jį ramybėje.

– Aš kaip tik *taip ir padaryčiau*, – tarė Kolmas. – Nemėginčiau jo net paglostyti.

– Teisingai! – sutiko Tramperis. – Kiekvienas bent kiek gudresnis žmogus būtų šitai supratęs. – Ir jis nutilo laukdamas priedainio...

– O kapitonas Ahabas – ne! – atsiliepė Kolmas.

Tramperis žinojo, kad istorijas dera pasakoti taip, kad klausytojai jaustųsi kilnūs ir išmintingi, gal net per žingsnį tave aplenkę.

– Dabar apie stebėtoją ant stiebo, – pareikalavo Kolmas.

– Įsilipęs aukštai į stiebą, – dramatiškai padeklamavo Tramperis, – jis išvydo tarytum du banginius, jie buvo labai toli...

– Izmaelis, – pataisė jį Kolmas, – juk tai buvo Izmaelis, ar ne?

– Taip, – sutiko Tramperis, – tik ten plaukė ne du banginiai, o tik vienas...

– Bet labai didelis.

– Teisingai, – patvirtino Tramperis. – O kai banginis paleido vandens čiurkšlę, Izmaelis suriko...

– „Štai jo fontanas!“ – sušuko Kolmas, nė neketinantis užmigti.

– Bet Izmaelis pastebėjo, kad tas banginis kažkoks keistas.

– Jis buvo baltas! – tarė Kolmas.

– Teisingai, – pritarė Tramperis. – Ir visas apkibęs įvairiausiais daiktais...

– Harpūnais!

– Ir dumbliais, ir jūržolėmis, ir paukščiais! – pasakojo Tramperis.

– *Paukščiais?* – nustebo Kolmas.

– Nesvarbu, – tarė Tramperis. – Tai buvo velniškai didelis banginis, didesnio Izmaelis nebuvo matęs, ir dar baltas, tad jis tučtuojau suprato, koks čia milžinas.

– Tai Mobis Dikas! – suspiegė Kolmas.

– Šššššš, – sudraudė Tramperis. Abu nutilo; buvo girdėti, kaip lauke vandenyno bangos pliuškenasi į uolas, girgžda prieplaukos lentos, siūbuoja pririštos valtys. – Paklausyk, – sušnibždėjo Tramperis, – ar girdi vandenyną?

– Girdžiu, – sušnibždėjo Kolmas.

– Žinai, banginių medžiotojai girdi lygiai tokį pat garsą – plekš plekš į laivo šoną. Naktį, kai miega.

– Taip, – sušnibždėjo Kolmas.

– Ir dar naktį atplaukia banginiai ir uostinėja laivus.

– *Tikrai?*

– Žinoma, – užtikrino Tramperis. – Kartais jie pasitrina šonu į laivą ar baksteli.

– O medžiotojai žino, kas tai?

– Taip, gudriausieji supranta.

– O kapitonas Ahabas – ne, – tarė Kolmas.

– Tikriausiai ne, – pasakė Bogusas.

Jie tyliai gulėjo klausydamiesi vandenyno ir laukdami, kada banginis bakstelės į namą. Girgžtelėjo prieplauka, ir Bogusas sušnibždėjo:

– Štai jis!

– Žinau, – kimiu balsu atsiliepė Kolmas.

– Banginiai tavęs neskriaus, – paaiškino Tramperis, – jeigu nelįsi prie jų.

– Žinau, – atsakė Kolmas, – banginio negalima *erzinti*, taip?

– Taip, – pritarė Tramperis, ir jie abu klausėsi jūros, kol Kolmas užmigo.

Vienintelė neužsnūdusi būtybė kambaryje buvo smulkutė skaisčiai raudona žuvytė iš Niujorko, išgyvenusi dėl rūpestingos globos.

Tramperis pabučiavo miegantį sūnų.

– Verčiau būčiau atvežęs tau banginį, – sušnibždėjo jis.

Ne todėl, kad Kolmui ta žuvytė būtų nepatikusi; tiesiog Tramperis troško kažko ilgaamžiškesnio. Kolmui žuvytė patiko; padedamas Bigi jis parašė laišką Tulpen su padėka – šitaip netiesiogiai Tramperis atsiprašė už vagystę.

– Brangioji Tulpen, – diktavo Bigi. Paskui pakartojo Kolmui paraidžiui: – B – R – A – N...

Labai susikaupęs Kolmas braižė raides kietai kumštyje suspaustu pieštuku.

Bogusas su Kutu daužė biliardą.

– Ačiū tau už mažąją oranžinę žuvytę, – diktavo Bigi.

– *Labai* ačiū? – pasiūlė Kolmas.

– A – Č – I... – vardijo Bigi. Kolmas braižė.

Visi Boguso smūgiai lėkė pro šalį. Kutas žaidė atsipalaidavęs ir kaip visada nesunkiai laimėdavo.

– Tikiuosi, kada nors atvažiuosi į Meiną manęs aplankyti, – diktavo Bigi.

– Teisingai, – pritarė Kolmas.

Tačiau nuojauta Bigi pašnibždėjo kažką kita. Kai Kolmas užmigo, ji tarė Bogusui:

– Juk tu ją palikai?

– Man rodos, kada nors aš pas ją grįšiu, – atsiliepė Bogusas.

– Tau visada taip atrodo, – pažymėjo Bigi.

– Kodėl palikai? – paklausė Kutas.

– Nežinau.

– Tu niekada nežinai, – įterpė Bigi.

Bet ji nebuvo pikta, ir jie maloniai pasikalbėjo apie Kolmą. Kutas palaikė Boguso sumanymą užbaigti disertaciją, bet Bigi galvojo kitaip.

– Tau ta disertacija nepatiko nuo pat pradžių. Ir niekad ja per daug nesidomėjai.

Bogusas nesugalvojo, ką atsakyti. Įsivaizdavo save vieną grįžtantį į Ajovą, ir tas reginys pasirodė visiškai kitoks negu jo prisiminimai apie Ajovą su Bigi ir Kolmu. Bigi daugiau nebekėlė to klausimo; matyt, ir ji pajuto tą patį.

– Tau vis dėlto reikėtų ką nors veikti, – tarė Kutas.

Dėl to visi daugiau ar mažiau sutarė.

Bogusas nusijuokė.

– Svarbu susikurti įvaizdį, – pareiškė jis. Kuto obuolių brendis šiek tiek susuko jam galvą. – Man atrodo, reikia pradėti nuo kokio paviršutiniško įvaizdžio, tarkim, Doktoranto ar Vertėjo, ir kad pavadinimas būtų nesudėtingas. Vėliau galima tikėtis tą įvaizdį šiek tiek praplėsti.

– Nuo ko aš pradėjau, nežinau, – atsiliepė Kutas. – Paprasčiausiai tariau sau: „Gyvenu kaip noriu“, – ir tai buvo pradžia. Vėliau tapau Fotografu, bet iki šiol apie save galvoju tiesiog kaip apie Gyvą Žmogų...

– Na, tu juk visiškai kitoks negu Bogusas, – įsiterpė Bigi.

Pagerbiant jos išmanymą šiuo klausimu stojo tyla.

– Ką gi, – po valandėlės prabilo Bogusas, – man kažkaip nesiseka galvoti apie save kaip apie Filmų Kūrėją ir net Garso Režisierių. Niekada tuo netikėjau.

Pats sau jis pridūrė: ir kaip apie Vyrą; tuo irgi niekada netikėjau. Tačiau kaip Tėvas... Na, šitas jausmas buvo aiškesnis.

Bet daugiau aiškių dalykų rasti nepavyko. Kutas pasakė, kad namą apsupęs Meino rūkas itin simboliškas, ir Bogusas nusikvatojo. Bigi pareiškė, kad vyrai taip juokingai pasinėrę į save, jog nebesupranta paprastų dalykų.

Teisindamiesi padauginę obuolių brendžio, abu – ir Kutas, ir Bogusas – nutarė, kad į tokią sudėtingą temą jiems gilintis per sunku. Jie nuėjo gulti.

Bogusas dar nemiegojo, kai Bigi ir Kutas ėmė mylėtis savo kambaryje. Jie elgėsi labai atsargiai, bet ta įtempta tyla negalėjo jo apgauti. Pats savimi stebėdamasis jis suprato, kad jaučiasi laimingas dėl jų. Jam atrodė, kad geriausia jo gyvenime – jų laimė, na ir, aišku, Kolmas.

Vėliau Bigi nuėjo į vonią; grįždama tylutėliai užsuko į Kolmo kambarį patikrinti, ar nenusiklojęs. Rodos, ketino pasižiūrėti, ar ir Bogusas nenusiklojęs, bet šis sušnibždėjo:

– Labos nakties, Bigi.

Tai išgirdusi ji nebepriėjo; nors buvo tamsu, jam pasirodė, kad ji šypsosi. Ji tarė pašnibždomis:

– Labanakt, Bogusai.

Jei būtų prisiartinusi, jis būtų ją čiupęs, o Bigi niekada neklysdavo dėl tokių dalykų.

Jis negalėjo užmigti. Praleidęs su jais tris vakarus, suprato esąs našta. Nusileido į virtuvę pasiėmęs „Aktheltą ir Gunelę“ – pats metas mažumą prisiminti senąją skandinavų žemaičių kalbą, pasistačius didelį stiklą šalto kaip ledas vandens. Jam patiko mintis, kad jie visi miega, o jis, jų sargas, budi nakties tamsoje.

Jis jausmingai sumurmėjo kelis skandinavų žemaičių žodžius ir ėmė skaityti tą dalį, kur žūva Senis Takas. Išduotas Lophaveto fiorde! Nužudytas klastingojo Hrotrundo ir bailios jo lankininkų gaujos! Į fiordą Senį Taką įvilioja melaginga žinia, esą nuo uolėtų kyšulių virš Lophaveto jis pamatys, kaip Akthelto laivynas grįžta po didžios pergalės jūrų mūšyje prie Slinto. Stovėdamas laivo pir-

magalyje, Takas plaukia visai po pat uolomis, bet kai jau rengiasi šokti į krantą, Hrotrundas ir jo lankininkai paleidžia strėlių spiečių iš pasalos miške. Tako vairininkas Grimstadas apgręžęs laivą nuplaukia toliau nuo pavojaus, bet iš Senio Tako styro tiek strėlių, kad jis negali net pargriūti – lyg adatų pagalvėlė svirduliuoja įsikibęs į burę tarsi koks varganas ežys.

– Grimstadai, surask laivyną, – liepia Takas, bet supranta, kad per vėlu.

Ištikimasis Grimstadas mėgina jį paguldyti laivo priekyje, tačiau senojo karaliaus kūne nėra nė mažiausio lygaus plotelio – jis niekaip negali atsigulti.

– Paguldyk mane jūroje, – sako jis Grimstadui. – Manyje tiek medžio, kad plūduriuosiu paviršiuje.

Tad Grimstadas apriša jį virve ir nuleidžia už borto; virvės galą pritvirtina prie laivagalio ir traukia Senį Taką iš šaltojo Lophaveto fiordo. Velkamas laivo Takas siūbuoja tartum strėlėmis pasišiaušęs plūduras.

Grimstadas plaukia pasitikti Akthelto karių, kurie laimingi ir žaizdoti su didžia pergale grįžta iš jūrų mūšio prie Slinto. Aktheltas pasuka vairą prie tėvo laivo.

– Būk pasveikintas, Grimstadai! – šaukia jis.

O Grimstadas nepajėgia atskleisti Aktheltui tiesos apie Senį Taką. Laivas prisiartina, ir Aktheltas pastebi nuo paskuigalio nutįsusią virvę; pasekęs akimis pamato keistą inkarą su plunksnotais strėlių galais, vis dar kyšančiais iš vandens. Takas nebegyvas.

– Grimstadai! Tik pažvelk! – vėl šaukia Aktheltas, rodydamas į išsitempusią virvę. – Kas ten plaukia paskui laivą?

– Tai tavo tėvas, – sako Grimstadas. – Valdove, klastingasis Hrotrundas ir jo niekšai lankininkai mus išdavė!

Trankydamas sau krūtinę ir laivo denį didysis Aktheltas atspėja, ką buvo sumanęs Hrotrundas: nužudyti Taką, užgrobti jo laivą, paskui išskleidus Senio Tako vėliavą išplaukti pasitikti Akthelto laivyno, o kai laivai prisiartins, iš pasalų užpulti Aktheltą. Tada Hrotrundas būtų grįžęs laivyno priešaky, pareikalavęs sau

Tako karalystės, užėmęs Akthelto pilį ir išniekinęs švelniąją Akthelto žmoną Gunelę.

Šitai prabėga Aktheltui prieš akis, kol jis įsirężęs traukia virvę ir iškelia Tako kūną iš vandens. Jis galvoja apie ilgus smailius įnagius, kuriuos Hrotrundas parengęs jam, ir apie tą storą buką daiktą, kurį ruošia Gunelei!

Aktheltas išsitepa kūną tėvo krauju, įsako jūreiviams pririšti save prie didžiojo stiebo ir plakti lemtingųjų strėlių kotais, kol susimaišys jo ir tėvo kraujas.

– Kaip tu, valdove? – klausia Grimstadas.

– Netrukus grįšime į pilį, – mįslingai atsako Aktheltas.

Jam ramybės neduoda keista mintis: jis svarsto, ar Gunelei būtų patikę su Hrotrundu.

Anksti rytą Kolmas rado Bogusą, miegantį virtuvėje prie stalo.

– Jeigu eitum į prieplauką, – tarė Kolmas, – tada ir aš galėčiau eiti.

Tad jie nužingsniavo tenai, bet Tramperis kojas dėliojo sunkiai.

Vanduo buvo pakilęs aukštai; tolumoje, kur sūkuriavo srovė, žuvėdros suko ratus aplink didelę jūržolių ir lūženų sankaupą – iš pažiūros lyg išmestos irklinės valties liekanas. Tramperis mąstė apie Senį Taką, o žvilgtelėjęs į sūnų suprato, ką galvoja Kolmas.

– Ar Mobis Dikas dar gyvas? – paklausė Kolmas.

Tramperis svarstė. O kodėl gi ne? Negaliu šitam vaikui duoti Dievo ar patikimo tėvo, tai jeigu jau verta kuo nors tikėti, tebūnie tai kažkas didumo sulig banginiu.

– Jis tikriausiai jau senas, – pasakė Kolmas. – Labai senas, ar ne?

– Jis gyvas, – tarė Tramperis. Jie abu žvelgė tolyn į jūrą.

Tramperis troško Kolmui tikro Mobio Diko. Jeigu būtų galėjęs rinktis, kokį padaryti stebuklą, tai šitai ir pasirinktų: kad subanguotų įlankos vandenys, imtų kurtinamai šaižiai klykti virš galvos besisukančios žuvėdros ir iš gelmių iškiltų Didysis Baltasis Banginis, kad jis šokinėtų lyg milžiniškas upėtakis, taškytų

purslų lietumi juos abu, sustingusius ant prieplaukos iš pagarbios baimės, kad Mobis Dikas vartytų didžiulį savo kūną vandenyje, rodydamas jiems randus, senus harpūnus ir visa kita (bet saugotų Kolmo akis nuo blogojo Ahabo, ištrėkšto ant jo šono), o tada apsigręžtų ir leisdamas vandens čiurkšles išnyktų jūroje, palikęs jiems prisiminimą.

– Ar tikrai jis gyvas? – paklausė Kolmas.

– Taip, ir niekas jo nekamuoja.

– Žinau, – tarė Kolmas.

– Bet vargu ar kas jį mato, – pasakė Tramperis.

– Žinau.

Kažkuri pašėlusi Tramperio smegenų dalis niekaip nesiliovė traukusi savo giesmės: *Pasirodyk, Senasis Dikai! Lįsk lauk iš vandens, Mobi!* Toks stebuklas, Tramperis puikiai suprato, būtų buvusi dovana ne tik Kolmui, bet ir jam pačiam.

Atėjo laikas išvažiuoti. Automobilyje jis net bandė pajuokauti su Bigi ir Kutu – neva labai malonu buvo su jais pasimatyti, bet jis supranta, kad jiems kliudo. Jis žaismingai paplepėjo vokiškai su Bigi, juokais pasiboksavo su Kutu. Kad išsiskyrimas atrodytų nerūpestingas, atsisveikindamas pabučiavo Bigi ir plekštelėjo per užpakalį.

– Šiek tiek priaugai svorio, Bigi, – paerzino jis.

Bigi dvejodama pažiūrėjo į Kutą. Kutas linktelėjo, ir Bigi tarė:

– Tai todėl, kad aš nėščia.

– Nėščia! – linksmai pakartojo Kolmas. – Taigi! Ji turės kūdikį, vadinasi, aš turėsiu broliuką ar sesutę...

– Arba abu iš karto, – pridūrė Kutas, ir visi nusišypsojo.

Bogusas nežinojo, kur dėti rankas, tad vieną atkišo Kutui.

– Sveikinu, seni, – tarė balsu lyg iš vandenų gelmės.

Kutas pabrūžino batu žemę ir pareiškė nueisiąs patikrinti automobilio. Tramperis dar kartą apkabino Kolmą, o Bigi žiūrėdama į šalį, bet šypsodamasi pasakė:

– Būk atsargus. – Kutui? Bogusui? Abiem?

– Man visada malonu jus matyti, – tarė visiems Tramperis ir skubiai išvažiavo.

36

Aktheltas apniktas abejonių! Tramperis įstrigęs!

Ajovoje jam ištirpo senosios siūlės. Varpoje žiojėjo didelė nauja skylė. Jam buvo neramu, ar tikrai Vinjeronas norėjo tą angą padaryti tokią plačią. Palyginti su tuo, prie ko jis buvo pratęs, dabar turėjo vonios nutekamąjį vamzdį.

Jis užsirašė pas gydytoją, pas pirmą pasitaikiusį gydytoją: studentiškas sveikatos draudimas vizitų pas specialistą nenumatė. Iš anksto baiminosi diagnozės – koks nors buvęs veterinaras apstulbs išvydęs jo pimpalą.

– Sakote, tai buvo atlikta Niujorke?

Gydytojas pasitaikė jaunas, iš Pietų Amerikos; matyt, visiems užsieniečiams Medicinos fakultete skiriami prasčiausi pacientai. Jaunojo gydytojo nuomonė buvo labai gera.

– Puiki meatoplastika, – pasakė jis Bogusui. – Tikrai, nesu matęs tokio dailaus darbo.

– Bet kiaurymė tokia *didelė...* – suabejojo Bogusas.

– Ne. Visiškai normali.

Tai Tramperį sukrėtė: dabar jis suprato, kaip nenormalu buvo anksčiau.

Tas apsilankymas pas gydytoją buvo jo vienintelė pramoga Ajovoje. Jis gyveno bibliotekos nišoje su „Aktheltu ir Gunele“, o nakvodavo daktaro Holsterio rūsyje, laisvame kambaryje. Pats

nutarė vaikščioti pro rūsio duris; Holsteris su džiaugsmu būtų leidęs naudotis pagrindiniu įėjimu. Sekmadieniais pietaudavo su Holsteriu, jo ištekėjusia dukra ir jos šeima. Kitu laiku mito picomis, alumi, pyragėliais su mėsa ir kava.

Gretimoje bibliotekos nišoje mergina taip pat dirbo su vertimu. Kūrinys buvo flamandų kalba – „religinis romanas, kurio veiksmas vyksta Briugėje“. Retkarčiais jie pavartydavo vienas kito žodynus, o kartą ji kvietėsi jį namo pietų.

– Gal ir nepatikėsite – esu gera virėja, – pasakė ji.

– Tikiu, – atsiliepė Tramperis. – Bet aš nebevalgau.

Jis neįsivaizdavo, kaip ta mergina atrodo, bet bibliotekos ir žodynų atžvilgiu jie buvo draugai. Kitais būdais draugų susirasti jis negalėjo. Net neidavo gerti alaus pas Benį, nes šis vis mėgindavo pradėti kalbą apie kažkokią pusiau mitinę „senąją chebrą“. Todėl kiekvieną vakarą jis išlenkdavo kelis bokalus tviskančiame bare, į kurį vaikščiojo studentų ir studenčių klubų atplaišos. Vieną vakarą toks klubinis studentas pasiteiravo Boguso, kada jis ketina praustis.

– Jeigu nori mane primušti, – atšovė Tramperis, – tai pirmyn.

Po savaitės tas pats vyrukas vėl prie jo priėjo.

– Dabar jau tave mušiu, – pareiškė.

Tramperis jo neprisiminė, tad mikliai nėrė žemyn, čiupo vyruką už kojų ir kaip karutį įstūmė tiesiai į muzikos automatą. Studento draugai išmetė Tramperį iš baro.

– Dieve, – stebėjosi Bogusas, – tai kvailys. Sakė norįs mane primušti!

Ajova Sityje buvo dar bent dvi dešimtys barų, kita vertus, jis daug ir negerdavo.

Jis vertė epą su kažkokia vangia ir nekintama energija. Užbaigė ir tada atsiminė, kad viduryje daug prasimanytų ar apskritai neišverstų eilučių. Paskui jam atėjo į galvą, kad melagingos ir kai kurios ankstesnės išnašos, dalis žodyno.

Kažkur gilumoje šaižiu aidu atsimušė mintis, kurią jis siejo su Tulpen. Tulpen visada rūpėdavo faktai. Todėl jis pradėjo nuo pra-

džių ir visus posmus išvertė iš eilės. Tikrino kiekvieną nežinomą žodį, jei kurio nerasdavo, tardavosi su Holsteriu ir flamandų kalbą mokančia mergina. Kaskart, kai leisdavo sau išversti laisviau, sąžiningai pridurdavo išnašą ir parašė paprastą, atvirą įžangą: paaiškino, kodėl nemėgino šio epo eiliuoti ir pasirinko paprastą prozą. „Originalas sueiliuotas klaikiai, – rašė jis, – o mano eilės dar blogesnės."

Holsteris juo be galo džiaugėsi. Jie nesutarė tik vienu klausimu: Holsteris reikalavo, kad Tramperis įžangoje pateiktų pastabų apie „Akthelto ir Gunelės" *vietą* platesnėje šiaurės germanų literatūros perspektyvoje.

– Kam tai rūpi? – paklausė Tramperis.

– *Man!* – sušuko Holsteris.

Tad Tramperis parašė tas pastabas; nemelavo ir čia. Išvardijo kitus jam žinomus darbus ir pripažino, kad nieko neišmano apie kūrinius Farerų salų kalba. „Neturiu nė menkiausio supratimo, ar šis kūrinys turi kokių nors sąsajų su to laikotarpio Farerų salų literatūra", – dėstė jis.

Holsteris pasakė:

– Kodėl nesuformulavus kitaip: „Nenorėčiau vertinti „Akthelto ir Gunelės" ryšio su Farerų salų herojiniu epu, mat nesu atidžiau tyrinėjęs Farerų salų literatūros"?

– Todėl, kad iš viso nesu jos tyrinėjęs, – atsiliepė Tramperis.

Šiaip Holsteris būtų galėjęs laikytis savo nuomonės ar pareikšti, kad Tramperis privalo patyrinėti Farerų salų kūrinius, bet demoniškos Tramperio pastangos jam padarė tokį įspūdį, kad senasis disertacijos vadovas paliko jį ramybėje. Holsteris buvo tikrai puikus žmogus. Per vienus sekmadienio pietus jis pasidomėjo:

– Fredai, turbūt šitas darbas tau yra lyg savotiška terapija?

– O kuris darbas kitoks? – atsakė Tramperis.

Holsteris mėgino jį ištraukti į paviršių. Nepaisė, kad Tramperis gyvena jo rūsyje beveik kaip nematomas kurmis, ir kartais nusileisdavo žemyn pakviesti ko nors išgerti.

– Jeigu ir *jūs* gersite, – atsakydavo Tramperis.

Be disertacijos, Tramperis nieko daugiau nerašė, išskyrus vieną kitą laišką Kutui ir Bigi, dar rečiau – Tulpen. Kutas jam atsakydavo pridėdamas Kolmo nuotraukų, o Bigi kartą per mėnesį atsiųsdavo paketą su įvairiais daiktais – kojinėmis, apatiniais – ir Kolmo pirštu tapytais paveikslais.

Tulpen jam nerašė. Savo laiškuose Tramperis daugiausia pasakodavo, kaip gyvena: Tramperis vienuolyne. Bet kiekvieno laiško pabaigoje nedrąsiai pridurdavo: „Išties norėčiau tave pamatyti."

Vis dėlto ji pagaliau atsiliepė. Atsiuntė atviruką su Bronkso zoologijos sodu, kitoje pusėje buvo parašyta: „Žodžiai, žodžiai, žodžiai, žodžiai..." – tiek kartų, kiek tilpo į tą atviruką. Apačioje paliko vietos tik prierašui: „Jeigu norėtum mane pamatyti, tai ir pamatytum."

Tačiau Tramperis kibo į „Akthelto ir Gunelės" pabaigą. Tik kartą – kai išgirdo, kad flamandų kalbą mokanti mergina verkia savo nišoje, ir neužėjo paklausti, gal reikia pagalbos, – jis susimąstė svarstydamas, ar „Aktheltas ir Gunelė" jam iš tiesų į naudą.

„Aktheltas ir Gunelė" baigiasi gana liūdnai. Visa ko priežastis – įniršis, kuris apima Akthelta, kai jis stovi pririštas prie didžiojo stiebo, išsitepęs tėvo krauju ir plakamas strėlėmis, tėvo žudikėmis. Negana to, kai laivynas atplaukia į Tako karalystę, Aktheltas sužino, kad Hrotrundas buvo įsibrovęs į pilį, mėgino pagrobti valdovę Gunelę, bet nevaliojo (ar apsigalvojo) ir paspruko.

Aktheltas išnaršo visą karalystę nesėkmingai ieškodamas tėvo žudiko ir galimo žmonos žagintojo. Paskui grįžta namo į pilį stebėdamasis, kodėl Hrotrundui nepasisekė pagrobti valdovės Gunelės (ar jis apsigalvojo). Ar jis mėgino? Jeigu taip, ar toli buvo nužengęs?

– Aš jo net nemačiau! – protestuoja Gunelė.

Hrotrundui atėjus jos grobti, ji buvo sode. Gal jis paprasčiausiai jos nerado, juk pilis didelė. Be to, dauguma jį mačiusių žmo-

nių dar nežinojo, kad Takas nužudytas; todėl jo pasirodymas nieko nestebino, kol grįžo laivynas ir visa piktadarystė paaiškėjo. Štai tada žmonės ėmė vienas kitam kalbėti: „Tai bent, tas niekšas Hrotrundas ką tik čia buvo!"

Aktheltas sutrikęs. Ar Hrotrundas vienas rengė tą sąmokslą? Kažkas užsimena visai neseniai, per pastarąsias švento Odos iškilmes, matęs Gunelę šokant su Hrotrundu.

– Bet juk per šventąjį Odą visada šoku su daugybe žmonių! – protestuoja Gunelė.

Aktheltas elgiasi keistai. Jis pareikalauja nuodugniai apieškoti pilies skalbyklą ir išknisa nežinia kieno odinių klumpių porą, dėmėtus apatinius ir pagyrūniškai didelę įmautę. Atkišęs tą purviną gniužulą jis žengia pas Gunelę ir ima postringauti mėgindamas tuose įkalčiuose įžvelgti gilią prasmę.

– *Kokie* įkalčiai? – verkia Gunelė.

Tako karalystėje Hrotrundo niekas neranda. Nuo pakrantės atsklinda žinių, kad Hrotrundas jūroje; jis slapstosi šiauriniuose fiorduose, puldinėja mažus beginklius pajūrio miestelius. Begėdis piratas! Be to, kalbama, esą plėšikaujantį Hrotrundą domina ne tiek auksas ir maistas, kiek *sportas*. (Senąja skandinavų žemaičių kalba *sportas* reiškia prievartavimą.)

Aktheltas vis niūresnis, vis labiau užsisklendžia savyje.

– Kas čia per žymė? – klausia jis Gunelės, baksnodamas pirštu į seną mėlynę užpakalinėje jos standžios šlaunies pusėje.

– Na, tikriausiai kliuvo jodinėjant, – maloniai sako Gunelė, o Aktheltas tai išgirdęs smogia jai į veidą.

Ji nebegali ilgiau tverti tokių įžeidimų, tad maldauja vyro leisti pačiai klasta prisivilioti ir sučiupti niekšą Hrotrundą – šitaip visiems įrodysianti savo nekaltumą. Aktheltas baiminasi, kad tai spąstai, todėl prašymą atmeta. Bet ji nesiliauja reikalavusi. (Visos šitos kvailų intrigų pinklės buvo pati sunkiausia teksto vieta.)

Galų gale po nesibaigiančių, per dvidešimt du posmus nusitęsusių ginčų ir dvejonių Gunelė suruošia ištaigingą laivą, prikrauna įvairiausio turto ir sėda į jį drauge su savo tarnaitėmis;

ji ketina plaukti pakrante į šiaurę ir tikisi, kad Hrotrundas čiups masalą – puls. O Aktheltas, sužinojęs apie jos sumanymą, yra tikras, kad masalas parengtas jam pačiam; įniršęs jis palieka prašmatnųjį laivą su visomis tarnaitėmis ir Gunele likimo ir srovės valiai. Nėra nė vieno vyro, gebančio vairuoti laivą, nėra ginklų pasipriešinti, – pilnas besiblaškančių, nenaudingų moterų laivas plaukia fiordu į šiaurę, artėja prie Hrotrundo, o Aktheltas, nepaisydamas Tako karalystės gyventojų balsų, atsisako vykti iš paskos.

Žinoma, nutinka tai, ko ir buvo tikėtasi, – Hrotrundas puola laivą. Baisusis Akthelto įtarimas išsipildo, ir tai kamuos Aktheltą iki pat dienų galo! Žmona buvo jam atsidavusi, bet įtarinėdamas jis pats įstūmė ją į neištikimybę. Ką kita galėjo daryti Gunelė, kai jos tarnaites apsupo laivai, pilni gauruotų lankininkų, o priešais ją pačią išdygo beširdis kuilys Hrotrundas?

Žinoma, tai, ką daro Gunelė, velniškai gudru.

– Štai ir susitikome, Hrotrundai! – pasisveikina ji. – Jau daug mėnesių sklinda pasakojimai apie tavo narsą ir akiplėšiškumą. Padaryk mane savo karaliene, ir mūsų valdovui Aktheltui bus galas!

Hrotrundas prarijo tą jauką, bet jai teko brangiai už tai sumokėti. Ištisas dienas ir naktis savo dvokiančio laivo kajutėje, apkarstytoje žvėrių kailiais, jis šlykščiais, laukiniais būdais niokojo jos kūną, kol pagaliau ėmė visiškai ja pasitikėti. Imdavo ją beginklis, šalia guolio nepasidėjęs nei peilio, nei plačiaašmenio kirvio, ir krušdavo kaip gyvulys, ji po visko niekaip negalėdavo atgauti kvapo. O tas kvailys manydavo, kad ji tokia uždususi iš malonumo.

Taip Gunelė jį pergudravo. Kartą ji papasakojo apie saugų užutėkį, kur jis galįs įplaukti nakčiai: ten juos pasitiksią draugai, irgi norintys nuversti Aktheltą. Tad Hrotrundas įplaukė tiesiai į užutėkį, kur visada budėdavo Akthelto laivyno žvalgai. Gunelė atvedė jį tiesiai jiems į rankas. Paskui visą ilgą naktį išbuvo su juo nepailsdama, ir galų gale jis liko tysoti šalia jos paslikas, išsekęs ir

apdujęs. Gunelė ir pati vos pajėgė paeiti, bet tos akimirkos laukė taip seniai, kad jos valia buvo nepalaužiama. Su aimana ji išsiropštė iš pradvisusios lovos, stvėrė plačiaašmenį kirvį ir nukirto Hrotrundui šlykščią pasipūtėlio galvą.

Tada, visa persmelkta savo lyties kvapo, ji maloniai paprašė sargybinio atnešti kibirą gyvų ungurių.

– Tavo valdovui, – tarstelėjo ji leisdama drabužiui nusprūsti nuo peties, ir tas bukagalvis net tekinas nulėkė jai ungurių.

Rytą Akthelto laivynas puolė Hrotrundo laivus ir išžudė visus, kuriuos tik rado ant denio, taip pat ir ištikimąsias Gunelės tarnaites, jau seniai atgrasiųjų lankininkų išniekintas ir sutryptas. Tada narsusis teisuolis, keršto ištroškęs Aktheltas žengė prie Hrotrundo kajutės durų ir perrėžė jas dviašmeniu kalaviju, tikėdamasis rasti savo klastingą žmoną to bailaus tėvo žudiko glėbyje.

Tačiau Gunelė sėdėjo apsivilkusi patį gražiausią apdarą, o priešais ją ant naktinio stalelio buvo padėta nukirstoji Hrotrundo galva, prikimšta gyvų ungurių. (Vienoje Tako karalystės legendoje sakoma, kad šitaip iš žmogaus sielos atimama ramybė.)

Aktheltas krito prieš ją ant kelių gailiai atsiprašinėdamas ir maldaudamas atleisti už naštą, kurią jai užvertė.

– Nešioju ir kitą naštą, – šaltai tarė Gunelė. – Mano pilve – Hrotrundo atžala. Ir tau teks dėl manęs ją pakelti.

Tuo metu Aktheltas buvo pasiruošęs priimti iš jos bet ką, tad nuolankiai sutiko.

– Dabar, – liepė Gunelė, – vesk savo ištikimąją žmoną namo.

Aktheltas taip ir padarė; jis gana kantriai nešė savo naštą, kol gimė Hrotrundo vaikas. Bet jis nesuprato, kokia stipri jos meilė vaikui; jo akimis, tas vaikas įkūnijo tėvo žudiko, žmonos žagintojo dvasią, todėl jį nužudė ir išmetė laukiniams šernams į pilies griovį. Tai buvo mergaitė.

– Daug galėjau tau atleisti, – tarė jam Gunelė, – bet šito neatleisiu niekada.

– Pratinkis, – atšovė Aktheltas, bet abejonių jam liko. Miegodavo jis prastai – ir vienas, o Gunelė kas naktį klaidžiodavo po

pilį tartum gatvės mergšė, kurios kaina nė vienam praeiviui neįkandama.

Vieną naktį ji atėjo pas jį į lovą ir ėmė aistringai glamonėti sakydama, kad pagaliau susitaikė. O rytą paprašė kambarinės atnešti kibirą šviežių ungurių.

Paskui Tako karalystėje viskas klostėsi taip pat kaip daugumoje karalysčių, kur vyksta peštynės dėl valdžios. Aišku, Gunelė visiškai pakvaišo. Apie Akthelto mirtį ji pranešė kitą rytą, kai susirinko Seniūnų taryba. Gunelė atnešė ungurių prigrūstą Akthelto galvą ir ant lentos mėsai doroti padėjo į patį didžiulio stalo vidurį. Daug metų visi buvo pratę, kad per šiuos kas savaitę vykstančius susirinkimus ji vaišina neįprastais valgiais, tad ir dabar seniūnai nieko bloga neįtarė.

– Aktheltas nebegyvas, – paskelbė Gunelė, statydama ant stalo patiekalą.

Vienas iš seniūnų buvo toks senas, kad beveik nieko nebematė. Ištiesęs ranką jis apčiupinėjo galvą, nes taip visada tyrinėdavo neįprastus Gunelės patiekalus.

– Gyvi unguriai! – sušuko jis.

Seniūnai nežinojo, ką daryti.

Neabejotinas sosto paveldėtojas buvo Akselrulfas, vienintelis Akthelto ir Gunelės sūnus, tuo metu valdęs užkariautą Flano kraštą. Seniūnų taryba pasiuntė pas jį žygūną pranešti, kad tėvas žuvo nuo motinos rankos, o Tako karalystei gresia pavojus suskilti, jeigu neturės stipraus valdovo. Tačiau Akselrulfas kuo puikiausiai leido laiką su flanais. Jie buvo dailūs, civilizuoti, į malonumus linkę žmonės, gyventi ten buvo lengva, o politinių ambicijų Akselrulfas niekada neturėjo. Tai bent iš dalies lėmė jo apsisprendimą.

– Pasakyk motinai, kad man labai gaila, – pasakė jis žygūnui.

Tuo tarpu dalis seniūnų susimokė pasodinti į sostą savą žmogų, o Akselrulfą nužudyti, jei jis grįžtų reikalauti įpėdinio teisių. Apie tai visų pirma ir galvojo Akselrulfas atsisakydamas tapti valdovu. Jis buvo toli gražu ne kvailys!

Toliau nutiko tai, kas nutinka *visada*. Be stipraus valdovo Tako karalystę supurtė beprasmiai maištai ir suirutė. Pilyje Gunelė vieną po kito keitė meilužius, ir prireikė dar ne vieno kibiro šviežių ungurių. Aišku, galų gale radosi meilužis, ne toks nuilsęs ir meilės apkvaišintas, kaip galėjai pagalvoti, ir dabar jis nukirto jai galvą. Bet su unguriais nesiterliojo.

Pagaliau, kai Tako karalystė jau virto net ne karalyste, o sumaišties išsekintu kraštu, kuriame nuolat kivirčijasi šimtai kunigaikštukų, atsitiko tai, kas irgi nutinka *visuomet*.

Iš Flano atjojo jaunasis Akselrulfas. Jis buvo taip pamėgęs flanus, kad jų kariuomenę atvedė į Tako karalystę ir labai greitai įveikė visą tą maišatį. Visus vaidų kėlėjus, trokštančius karo, jis nužudė, ir stojo taika. Taigi Tako karalystė tapo lyg ir Flanu, o Akselrulfas vedė dailią flanų merginą, vardu Gronigen.

Paskutiniame „Akthelto ir Gunelės“ posme autorius anonimas sako, kad Akselrulfo ir Gronigen istorija tikriausiai nedaug skiriasi nuo Akthelto ir Gunelės. Tai ar neverta tuo ir baigti?

Bogusas Tramperis visiškai su tuo sutiko. Išvertus visus keturis šimtus ir dvidešimt vieną posmą, atliktas darbas rodėsi bergždžias. Iš dalies tą jausmą lėmė ypatingas jo kaip vertėjo sąžiningumas, nes į tą kūrinį neįdėjo nieko sava. Todėl jis šį tą įterpė.

Pamenate epizodą, kai Gunelė nukerta galvą Hrotrundui? O vėliau ir Aktheltui? Tai štai – Tramperis pridūrė užuominą, kad ji nukirto ne tik galvas. Apskritai ta mintis čia labai pritiko. Gerai derėjo su siužetu, neabejotinai derėjo su Gunele, o visų labiausiai tiko Bogusui. Jis manė, kad Gunelė *tikriausiai* nukirto jiems ne tik galvą, bet dėl tų laikų literatūros padorumo taisyklių autoriui teko apdairiai pakoreguoti kai kurias detales. Kad ir kaip ten būtų, tai leido Tramperiui pasijusti geriau, o vertime atsirado nedidukas jo paties įnašas.

Daktaras Holsteris buvo labai patenkintas „Aktheltu ir Gunele“.

– Koks *sodrus* kūrinys! – sušuko jis. – Koks gilus pesimizmas! – Senasis mokslininkas mojavo rankomis tarsi diriguodamas simfoniniam orkestrui. – Koks pirmykštis siužetas! Kokie

aistringi ir barbariški žmonės! Net seksas čia virsta kruvinu sportu!

Tai Tramperio nestebino. Tik jam buvo šiek tiek nejauku, kad Holsteriui ypač patiko įterptoji užuomina; Holsteris pasiūlė tą šaunų poelgį pakomentuoti išnašoje, bet Bogusas atsisakė, esą jam nerūpi į tai atkreipti dėmesį.

– Ir tas epizodas su unguriais! – džiūgavo Holsteris. – Tik pamanyk! Ji nukirto jiems pimpalus! Tiesiog tobulybė – nė negalėčiau šito įsivaizduoti!

– O aš galėčiau, – tarė Fredas Bogusas Tramperis, bakalauras, magistras, filosofijos daktaras.

Taigi pagaliau jis bent šį tą baigė. Susirinko daiktus ir iš naujo perskaitė paštą. Nebeturėjo ką veikti ir pasijuto taip, lyg širdis būtų ėmusi plakti lėčiau, o kraujas sutirštėjęs kaip roplio.

Nuo Tulpen laiškų daugiau nebuvo. Motina rašė, kad tėvas turi opą. Bogusas pajuto šiokią tokią kaltę ir pamėgino sugalvoti kokią nors dovaną. Truputį pamąstęs užsuko į ypatingo maisto parduotuvę ir tėvui pasiuntė aukščiausios rūšies kumpį be kaulų iš amišų ūkio. Paskui, jau po laiko, jam šovė į galvą, kad sergant opalige kumpis gal nelabai tinka, ir jis tuoj pat išsiuntė laišką su atsiprašymu už tokią dovaną.

Vėl parašė Kutas. Bigi pagimdė aštuonių svarų mergaitę, ją pavadino Ana Benet. Dar viena Ana. Mėgindamas įsivaizduoti kūdikį Tramperis prisiminė, kad tėvui pasiųstas kumpis svėrė taip pat aštuonis svarus. Jis taip džiaugėsi dėl Kuto ir Bigi, kad nusiuntė kumpį ir jiems.

Dar jis gavo laišką nuo Ralfo. Kaip visada mįslingą. Ralfas net neužsiminė, kad Tramperis metė kiną ar paliko „Ralfo Pakerio filmus" pusiaukelėje, nebaigęs darbų, tik paprastai parašė, kad, jo nuomone, derėtų bent jau aplankyti Tulpen. Stebino tai, kad kone visas Ralfo laiškas buvo apie merginą, su kuria dabar gyvena, ji vardu Matjė – „kaip ta silkė, pameni?" Mergina „ne kokia

gražuolė, užtat visapusiška asmenybė", – ir Ralfas pridūrė, kad „ji patinka net Tulpen".

Tramperis neįsivaizdavo, kas ten, po galais, darosi. Tačiau suprato tikrąją priežastį, kodėl Ralfas atsiuntė laišką: jam reikėjo Boguso sutikimo išleisti filmą. „Užsiknisęs" jau buvo baigtas, Tramperis tai žinojo.

Kelias savaites Bogusas nerašė atsakymo. Bet vieną vakarą, kai disertacija jau buvo baigta, o pats jautėsi gyvenąs visai be tikslo, jis nuėjo į kiną. Filmas pasakojo apie homoseksualų oro linijų pilotą, bijantį lietaus. Kažkaip netyčia jis permiega su gailestinga stiuardese, ir ši išgydo jį ir nuo koktaus homoseksualumo, ir nuo blogo oro baimės. Aišku – jis bijojo lietaus, nes buvo homoseksualus. Tas filmas visais atžvilgiais prastas ir šleikštus, pagalvojo Tramperis ir išsiuntė Ralfui telegramą: „Duodu sutikimą." Pasirašė „Trampamas".

Po dviejų dienų Tramperis atsisveikino su daktaru Holsteriu.

– *Gaf throgs!* – linksmai šūktelėjo jam Holsteris. – *Gaf throgs!*

Tai buvo pokštas, susijęs su „Aktheltu ir Gunele". Kai Tako karalystėje žmonės norėdavo vienas kitą pasveikinti gerai atlikus darbą, laimėjus karą ar smagiai pasimylėjus, sakydavo: *Gaf throgs!* (Dėkok!) Jie net turėjo savą Padėkos dieną, vadino ją *Throgsgafen.*

Tądien, kai Tramperis vilko lagaminą ir su disertacija įrištą „Akthelto ir Gunelės" egzempliorių į Ajova Sičio autobusų stotį, buvo puikus rugsėjo futbolo savaitgalis. Tramperis keliavo nešinas daktaro laipsniu ir prisiminimais, kaip pardavinėjo gaireles, ženkliukus ir varpelius. Mąstė, kad netrukus reikės teirautis darbo. Juk kam galų gale reikalingas tas daktaro laipsnis? Tačiau laikas ieškoti dėstytojo darbo buvo netinkamas – ką tik prasidėjo mokslo metai. Šiais metais jis pavėlavo, o tartis dėl kitų dar per anksti.

Tramperį traukė į Meiną – pamatyti naujojo kūdikio ir pabūti su Kolmu. Jis žinojo, kad bus maloniai priimtas, bet gyventi tenai

negalės. Traukė ir į Niujorką – pamatyti Tulpen, bet jis nežinojo, kaip ten pasirodyti. Įsivaizdavo, kaip *norėtų* sugrįžti – triumfuodamas, tarsi nuo vėžio išgijęs ligonis. Bet niekaip negalėjo apsispręsti, kuo sirgo išvažiuodamas, todėl vargu ar galėjo nustatyti, kad jau pasveiko.

Jis ilgai tyrinėjo *Greyhound* autobusų bendrovės Jungtinių Valstijų žemėlapį ir pagaliau nusipirko bilietą į Bostoną. Jo galva, žvelgiant iš blausios dėstytojo darbo perspektyvos Bostonas turėjo daug privalumų; be to, jis nebuvo matęs vietos, kur gimė Merilas Overturfas.

Ir dar – *Greyhound* Jungtinių Valstijų žemėlapyje Bostonas atrodė esąs maždaug pusiaukelėje tarp Meino ir Niujorko. *Savo paties* žemėlapyje, pagalvojo jis, aš maždaug ten ir esu.

37
Publikos susižavėjimas, kritikos pagyros ir entuziastingi atsiliepimai apie „Užsiknisusį“

Variety paskelbė, kad „naujausias Ralfo Pakerio filmas yra neabejotinai geriausia, ką šiais metais parodė vadinamasis „pogrindis“. Žinoma, tokio įvertinimo galbūt nusipelno bet kuris filmas, kuriame galima įžiūrėti bent šiokį tokį turinį ir stilių, bet Pakerio filmui dar būdingas ir subtilumas. Pagaliau savo dokumentinį metodą jis pritaikė jautriai išryškintoje situacijoje; pagaliau ėmėsi charakterių, o ne grupių, ir techniniu atžvilgiu jo darbas kaip visada puikus. Reikia pripažinti, kad gana egocentriškas ir vangus pagrindinis Pakerio personažas vargu ar sudomins daugelį žiūrovų, bet...“

New York Times rašė: „Jeigu iš tiesų pas mus jau prasidėjo komerciškai nusisekusių mažo biudžeto filmų epocha, gal pagaliau gims tas gyvybingas dokumentinis stilius, kuriuo pastaraisiais metais taip žavėjo kanadiečiai. Ir jeigu mažiesiems, nepriklausomiems kino kūrėjams pavyks prasimušti į pagrindines sales, pasiekti platesnę auditoriją, tada tas „miklių rankų“ stilius, kurį Ralfas Pakeris sugebėjo pritaikyti savo „Užsiknisusiame“, įgis daug sekėjų. Nesu tikras, ar šis stilius gali labai praturtinti, suteikti didelį pasitenkinimą, bet Pakeris tikrai ištobulinęs savo amatą. Tik man niekaip nepavyksta „pagauti“, ką jis nori *pasakyti*. Jis apskritai neformuluoja temos, tik vis detalizuoja, papildo, ryškina...“

Newsweek filmą pavadino „įmantriu, išpuoselėtu, nušlifuotu, išgrynintu, žaismingu kinu, kuris tik imituoja paiešką – esą siekia

gilintis į pagrindinio veikėjo psichikos vingius; tam pasitelktas fragmentiškas montažas, kai vienas kitą keičia pseudointerviu su jo buvusia žmona, dabartine drauge, įtartinais bičiuliais, dirglios paties personažo kalbos; jis žaviai gudrauja apsimetinėdamas, tarsi nenori su filmu turėti nieko bendra. Jeigu tai būtų tiesa, tektų pripažinti, kad jis elgiasi išmintingai. Filme taip ir neišsiaiškinama, kuo iš tikrųjų gyvena pagrindinis veikėjas; negana to, pats filmas išsikvepia dar gerokai iki pabaigos".

Time, nelaužydamas senos tradicijos prieštarauti *Newsweek,* trimitavo: „Ralfo Pakerio „Užsiknisęs" – gražus mažakalbis, visais atžvilgiais ramus ir santūrus filmas. Bogusas Tramperis, nusipelnęs pagyrimo už novatorišką filmo garso takelį, demonstruoja aktoriaus meistrystę vaidindamas nekalbų, užsidariusį nevykėlį, kurio praeityje – žlugusi santuoka, o dabar netvirti ir tikros šilumos stokojantys santykiai; tai tikras paranojikas, iškamuotas begalinės savianalizės. Jis nenoromis tampa Ralfo Pakerio nemaloniai intymaus tyrimo objektu; šio tyrimo fragmentai tai rikiuojasi iš eilės, tai drąsiai ir apgalvotai dokumentiniu stiliumi kuriama visuma iš interviu gabalėlių, paskirų komentarų ir labai atvirų, apgaulingai paprastų kadrų, kai Tramperis daro ką nors kasdieniška. Filmas pasakoja, kaip kuriamas filmas apie žmogų, dalyvaujantį jo kūrimo procese, bet Tramperis iškyla ir kaip veikėjas, atsisakantis visų draugų *ir* paties filmo: tai subtilus Pakerio gestas, kuriuo jis nuvainikuoja įsitikinimą, kad knaisiojantis po psichiką įmanoma užčiuopti kokius tikrus motyvus..."

Visa tai Tramperis skaitė savo tėvo darbo kambaryje Greit Bors Hede.

– Ar čia *Time* recenzija? – paklausė motina. – *Time* recenzija man patinka.

Motina rinko ir saugojo visus atsiliepimus, ir tikriausiai *Time* straipsnis jai patiko todėl, kad ten buvo paminėtas Tramperio vardas. Filmo ji nebuvo mačiusi ir, regis, nesuprato, kad jame kalbama apie žiaurų ir liūdną jos sūnaus gyvenimą. Nesuprato šito ir apžvalgininkai.

Tėvas tarė:

– Nemanau, kad jį kada rodytų pas mus.

– Pas mus niekada nerodomi filmai, kuriuos norėtųsi pamatyti, – sutiko motina.

Filmas kol kas ėjo tik Niujorke, nors anonsus jau skelbė Bostono, San Francisko ir dar kelių didžiųjų miestų kino meno centrai. Jis galėjo pasiekti ir didesnius universitetus, bet Portsmutą Naujojo Hampšyro valstijoje – vargu. Ir ačiū Dievui. Pats Tramperis filmo dar nebuvo matęs.

Jau visą mėnesį jis važinėjo po Bostoną ir apylinkes tartis dėl dėstytojo vietos, retkarčiais sugrįždavo savaitgaliui namo apraminti tėvo opaligės ir parodyti dėkingumo – išties jautėsi dėkingas už nupirktą naują „Folksvageną". Matyt, tai tarsi dovana mokslinio laipsnio proga, manė jis.

Kasdien vis labiau aiškėjo, kad darbo paieškas teks atidėti iki pavasario; Tramperis pastebėjo: ką tik įgytas daktaro laipsnis tariantis dėl darbo tevertas tiek pat kaip švariai išblizginti batai. Tuo metų laiku laisvų vietų galėjo pasiūlyti tik vidurinės mokyklos, o lyginamosios literatūros daktaro laipsnis su disertacija apie senąją skandinavų žemaičių kalbą ne itin derėjo su pasaulio kultūros – nuo Cezario iki Eizenhauerio – kursu ir anglų kalbos kūrybiniais rašiniais. Be to, Tramperis nelabai įsivaizdavo, kas yra šešiolikmečiai.

Tėvas susitaisė dar vieną porciją pieno su medumi, o Tramperiui įpylė dar stiklą burbono su tokia veido išraiška, kuri iškalbingai bylojo, kaip jis trokštų susikeisti skrandžiais su sūnumi.

Bogusas vėl sėdo skaityti recenzijų iš motinos kolekcijos.

The New Yorker teigė patyręs „netikėtą, gaivų įspūdį – štai pagaliau amerikietiškas filmas, kuriame užtikrintai kliaujamasi švelniais potėpiais. Pakerio ir jo naujosios aktorių komandos laimėjimai turėtų priversti kai kurias mūsų superžvaigždes pasijusti nesaugiai – ar bent jau įširsti ant savo scenaristų. Pagrindiniam aktoriui Bogusui Tramperiui (jo garso takelis gal *šiek tiek* per įmantrus) pavyksta puikiai perteikti portretą uždaro, lėkšto,

išvėsusio žmogelio, kurio santykiai su moterimis visiškai nepatenkinami..."

„Moterys labai gražios! – skelbė *The Village Voice*. – Deja, Pakerio filme neaptinkame nė menkiausios užuominos, kas verčia dvi tokias nuoširdžias, atviras ir įstabiai vientisas moteris turėti ką nors bendra su tuo silpnu, mįslingu nevykėliu..."

Playboy filmas pasirodė „naujoviškas ir daugiasluoksnis, seksualus personažų vitališkumas vos vos pridengtas, tarsi putlaus kūno linijos po šilko skraiste..."

Nors ir pagyręs „žvalų filmo tempą", pabaigą *Esquire* įvertino kaip „pigų emocinį triuką. Nėštumo scena – tai labai jau sena ir nuvalkiota gudrybė žiūrovams sujaudinti".

Kokia nėštumo scena, nustebo Bogusas.

Kita vertus, *The Saturday Review* apie finalą rašė, kad „čia tikrasis Pakeris – tai, ką jis turi geriausia (nors ne visada deramai įvertinta). Tas nėštumas toks švelniai kasdieniškas ir nerūpestingas, kad visi skambūs intelektualiniai išvedžiojimai sudūžta atsitrenkę į aiškų suvokimą: jinai jį mylėjo..."

Kas čia dabar, nesuprato Tramperis. Kas jį mylėjo? Ką ji mylėjo? Ar tik Ralfas nemėgino išspausti sentimentų, pasinaudodamas Bigi kūdikiu nuo Kuto? Bet kaip jam pavyko visa tai susieti?

Life bandė šitai apčiuopti. „Paviršiumi slystančios vinjetės perspektyva faktiškai reikalauja pabaigos, kuri nebūtų pabaiga; kai vaizdų seka, užuot smelkusis į gylį, tik kreipia siužetą viena ar kita kryptimi – t. y. šakojasi į skirtingas puses, atrodytų pretenzinga, jei pabaiga būtų dramatiška ir lemtinga. Šito „Užsiknisusiame" nėra. Priešingai, paskutiniu tiesmuku – konkrečiu ir lakonišku – nėštumo vaizdu Pakeris pasiekia patį tikriausią *ne*-teigimą..."

Ką pasiekia, pagalvojo Bogusas. Jis suprato, kad reikia pažiūrėti tą suknistą filmą.

Tas noras neturėjo nieko bendra su recenzijomis. Jis vėl troško pamatyti Tulpen, bet slėgė mintis, kad Tulpen pamatys *jį*. Vujeristas Tramperis, suinteresuotas asmuo, eis žiūrėti „Užsiknisusio".

Jo laukė pokalbis Ličfildo bendruomenės Laisvųjų menų koledže Toringtone, Konektikuto valstijoje, maždaug pakeliui į Niujorką. Po jo nesunku nulėkti į miestą ir pažiūrėti filmą.

Paaiškėjo, kad siūlomas darbas – dviejų dalių anglų literatūros apžvalga ir dviejų dalių komentuojamojo rašymo kursas naujokams. Anglų kalbos katedros vadovui padarė įspūdį Tramperio kvalifikacija, ypač senoji skandinavų žemaičių kalba.

– Tai bent! – stebėjosi jis. – O mes net nereikalaujame mokėti užsienio kalbą.

Kunkuliuodamas tarsi viralas puode, Tramperis pasiekė Grinvič Vilidžą kaip tik prieš devintos valandos „Užsiknisusio“ seansą. Išvysti savo vardą titruose tarp garso kūrėjų ir aktorių buvo malonu, nors Tramperis stengėsi užgniaužti tą jausmą. Baigtas filmas atrodė kur kas sklandesnis negu anksčiau; pasijuto žvelgiąs į jį su maloniais lūkesčiais – kaip į fotografijų albumą, kur iš kiekvieno puslapio žvelgia juokingai apsitaisę, bent dešimčia svarų liesesni seni draugai. Bet kadrai buvo gerai pažįstami; jis viską puikiai atsiminė iki pat pabaigos, pabaigoje išvydo sceną, kurią buvo tik girdėjęs: Tulpen vonioje sako Ralfui su Kentu, kad jiems jau laikas išeiti.

Toliau pamatė savo paties „sukabintas“ atsisveikinimo scenas. Ralfas sudėjo jas priešinga tvarka. Štai Tramperis išeina iš gyvūnų parduotuvės ir sako: „Viso gero, Ralfai. Daugiau nebenoriu būti tavo filme.“ Štai Tramperis, Tulpen ir Kolmas važiuoja metro į Bronkso zoologijos sodą, ir Tramperio balsas už kadro sako: „Tulpen, atleisk. Aš nenoriu kūdikio.“

Po to ėjo dvi naujos scenos.

Tulpen, apsitempusi sportinėmis kelnėmis, atlieka parengiamuosius pratimus prieš natūralų gimdymą: gilus alsavimas, keisti įtūpstai ir panašiai. Už kadro Ralfo balsas sako: „Jis ją paliko.“

Kitame kadre – Tulpen, dirbanti montažinėje. Kamera stebi ją iš už nugaros; Tulpen sėdi, tik kai pasuka galvą, atpažįstame profilį. Ji ne iš karto susigaudo, kad kamera filmuoja, per petį

žiūri į objektyvą. Kamera jai nėmaž nerūpi. Ralfo balsas už kadro klausia: „Ar tu laiminga?“

Tulpen atrodo susidrovėjusi. Ji stojasi nuo darbo stalo ir padaro neįprastą judesį; žiūrint iš už nugaros, alkūnė plasteli lyg paukščio sparnas. Tačiau Tramperis žino: ji atgalia ranka kilsteli savo gražiąją krūtį.

Kai visu ūgiu atsisuka šonu į kamerą, matome, kad ji nėščia.

„Tu nėščia...“ – įkyriai kimba Ralfo balsas.

Tulpen meta į kamerą nedviprasmišką žvilgsnį. Ji tvarkosi beformės suknelės klostes aplink didžiulį pilvą.

„Kieno tas kūdikis?“ – neduoda ramybės Ralfas.

Ji nedvejoja, tik atsainiai krusteli krūtimis, bet į kamerą nežiūri. „Jo“, – taria Tulpen.

Vaizdas sustingsta, ir per jį ima slinkti titrai.

Užsidegė šviesos, aplink Tramperį ėmė grūstis Grinvič Vilidžo kinomanai. Jis sėdėjo lyg apmiręs, kol galop susivokė, kad niekas negali praeiti pro jo atkištus kelius. Tada atsistojo ir nužingsniavo prie durų kartu su minia.

Vestibiulyje tvyrojo liguistai blausi šviesa ir šleikštus saldainių kvapas, vaikiščiai degėsi cigaretes ir zujo aplinkui; Tramperis, įstrigęs lėtai judančioje srovėje, girdėjo pokalbių nuobiras.

– Visiškas mėšlas, – tarė mergina.

– Nežinau nežinau, – skundėsi kažkas, – ar nemanai, kad kuo toliau, tuo labiau Pakeriui rūpi tik jis pats?

– Žinai, man patiko, bet... – pasakė mąslus balsas.

– Klausyk, aktoriai buvo visai neblogi...

– Jie juk ne aktoriai...

– Na, gerai, tada tie žmonės...

– Taigi, puikūs.

– Ir operatoriaus darbas geras.

– Taip, jis čia niekuo dėtas...

– Ar žinai, ką sakau, kai pamatau tokį filmą? – paklausė kažkas. – Sakau: „Na ir kas iš to?“ Va taip, žmogau, ir sakau.

– Duok man raktus, žioply suknistas...

– Dar vienas mėšlo gabalas yra tik dar vienas mėšlo gabalas, kuris...

– Tačiau tai sąlygiška...

– Vis vien.

– Atsiprašau... – Bogusas svarstė, ar neįkandus į liauną kaklą tai aukštai merginai priešais, ar neatsigręžus ir neparklupdžius ant kelių būrelio beūsių filosofų, einančių iš paskos ir vadinančių filmą „didžiausiu nihilizmu".

Jau visai prie pat durų jis suprato esąs atpažintas. Į jį įsispoksojo mergina nesveikos spalvos veidu ir didelėmis drumzlinomis akimis lyg narkomanės; ji timptelėjo už rankovės draugą. Jų buvo visas būrys, ir po kelių sekundžių visi atsigręžė pažiūrėti į Tramperį, minios įspraustą tarpduryje. Tos durys buvo dvivėrės, ir viena pusė įstrigo. Kažkas pasikrapštęs jas atidarė, visi džiugiai suūžė, ir akimirką Tramperis iš tiesų įsivaizdavo, kad tie aplodismentai skirti jam. Staiga kelią pastojo jaunuolis, vilkintis Pilietinio karo laikų uniformą, su elegantiška Brolių Smitų barzda ir geltonais dantimis.

– Atsiprašau, – tarė Tramperis.

– Sveikas, tai juk *tu*, – pareiškė jaunuolis ir atsisukęs į savo draugus sušuko: – Aha, sakiau – čia tas pats bičas...

Tučtuojau koks tuzinas žmonių sužiuro į jį kaip į garsenybę.

– Maniau, jis aukštesnis, – tarė mergina.

Keli jaunesni – dar visai vaikai, kvaili ir kikenantys, – sekė jam iš paskos iki pat automobilio.

Kita mergina nutarė jį paerzinti.

– Ak, ateik į svečius susitikti su mano mama! – uždainavo ji.

Jis įsėdo į automobilį ir nuvažiavo.

– Naujas „Folksvagenas"! – vaidino susižavėjusį kitas vaikinukas. – Neblogai...

Tramperis važiuodamas netrukus pasiklydo; anksčiau niekada nebuvo pats važinėjęs Niujorke. Galų gale jis sumokėjo taksistui, kad parodytų kelią iki Tulpen namų. Jis tebeturėjo raktą. Buvo jau po vidurnakčio, bet jis mąstė apie *kitokį* laiką. Apie tuos mė-

nesius, kai buvo išvažiavęs; apie Tulpen nėštumą baigiant filmą; kiek laiko praėjo nuo tada, kai filmas buvo išleistas. Nors gerai suprato, kad tai kvaila, mėgino vaizduotis, kaip ji turėtų atrodyti *dabar:* tik truputį apvalesnė negu filme.

Pamėgino įeiti pro duris, bet ji buvo užkabinusi grandinėlę. Jis girdėjo, kaip ji išsigandusi atsisėdo lovoje, ir sušnibždėjo:

– Tai aš.

Praėjo daug laiko, kol ji pagaliau įleido jį vidun. Vilkėjo trumputį chalatą, standžiai suveržtą per juosmenį; pilvas buvo toks pat plokščias kaip anksčiau; ji gal net šiek tiek sulyso. Virtuvėje Tramperis paspyrė popierinių vystyklų dėžę ir užmynęs sutraiškė plastikinį kūdikio čiulptuką. Piktavalis demonas galvoje vis stengėsi iškrėsti bjaurų pokštą jo protui.

Jis pamėgino išspausti šypseną.

– Berniukas ar mergaitė? – paklausė.

– Berniukas, – atsakė ji. Žvelgdama į grindis apsimetė trinanti mieguistas akis, bet visi miegai jau buvo seniai išlakstę.

– Kodėl man nesakei?

– Tu labai aiškiai apsisprendei. Šiaip ar taip, tai mano kūdikis.

– Ir mano, – atsiliepė jis. – Pati taip kalbėjai filme...

– Ralfo filme, – nesutiko ji. – Jis rašė scenarijų.

– Bet juk jis mano? Tai yra – *iš tikrųjų...*

– Biologiškai? – sausai pasitikslino Tulpen. – Taip, žinoma.

– Ar galima jį pamatyti? – paklausė Tramperis.

Tulpen įsitempė, bet pasistengė abejingai gūžtelėti pečiais ir parodė jam prie lovos mažą užkaborį, atitvertą knygų lentynomis ir dar keliais akvariumais.

Berniukas miegojo didžiuliame krepšyje, aplink daugybė žaislų. Atrodė kaip Kolmas, kai turėjo kelias savaites, ir buvo labai panašus į naująjį Bigi kūdikį, vyresnį gal tik kokiu mėnesiu.

Bogusas stebeilijosi į kūdikį, nes tai buvo lengviau negu žiūrėti į Tulpen; nors ne kažin ką pamatysi apžiūrinėdamas tokio amžiaus vaiką, Tramperis jį tarytum skaitė.

Tulpen bildėjo jam už nugaros. Iš skalbinių komodos ji ištraukė paklodžių, antklodžių ir pagalvę; aišku, kloja patalą Bogusui ant sofos.

– Gal nori, kad išeičiau? – paklausė jis.

– Ko tu atėjai? – klausimu atsakė ji. – Tikriausiai pažiūrėjai filmą, ar ne?

– Jau anksčiau norėjau ateiti, – tarė jis.

Tulpen toliau klojo lovą, o jis staiga kvailai pasakė:

– Gavau daktaro laipsnį.

Ji pakėlė akis, bet tuoj pat vėl ėmėsi kamšyti antklodę.

– Ieškojau darbo, – vėl pasakė Tramperis.

– Ar radai? – Ji numetė pagalvę ant sofos.

– Ne.

Tulpen nuvedė jį nuo miegančio kūdikio. Virtuvėje atkimšo alaus, truputį įsipylė ir sau.

– Tai dėl krūtų, – tarė kilstelėdama stiklinę jo pusėn. – Geriau bėga pienas.

– Žinau.

– Ak, taip, turi žinoti, – atsiliepė Tulpen. Valandėlę pažaidė su chalato diržu ir paklausė: – Ko tu nori, Tramperi?

Bet jis negalėjo greitai atsakyti.

– Gal kartais jautiesi kaltas? – paklausė ji. – Man to tikrai nereikia. Nesi man nieko skolingas, Tramperi, tik atvirus ir nuoširdžius jausmus... Jeigu tik jų *turi*, – pridūrė.

– Kaip tu gyveni? – tarė jis. – Tu negali dirbti, – pradėjo, bet nutilo supratęs, kad jo klausiama ne apie pinigus. Jo atviri ir nuoširdūs jausmai skendėjo giliame liūne, kurį jis taip seniai įprato lenkti iš tolo, kad dabar regėjosi neįmanoma nerti į tą gelmę ir kažką ten apčiuopti.

– Dirbti aš galiu, – atsakė ji mechaniškai, – ir dirbu. Na, dirbsiu. Kai jis truputį paaugs. Nuvesiu jį pas Matjė, o pati dirbsiu pusę dienos. Matjė pati ketina netrukus gimdyti...

– Tai naujoji Ralfo mergina? – paklausė jis.

– Jo žmona, – tarė Tulpen. – Ralfas ją vedė.

Dabar Tramperis suprato, kad absoliučiai nieko nežino.

– Ralfas *vedęs*? – sutrikęs paklausė.

– Jis siuntė tau kvietimą, – atsiliepė Tulpen, – bet tu jau buvai išvažiavęs iš Ajovos.

Bogusui vis labiau aiškėjo, kiek daug visko jis praleido. Tačiau, spėjo jis, Tulpen jau įkyrėjo jo ilgi vidiniai monologai, erzino tyla. Iš svetainės jis matė, kad ji susiruošė gulti. Po antklode nusivilko chalatą ir švystelėjo ant grindų.

– Kadangi dar šį tą atsimeni apie kūdikius, labai nenustebsi, kad antrą valandą jam reikės valgyti, – pasakė Tulpen. – Labanakt.

Jis nuėjo į vonios kambarį ir nusišlapino neuždaręs durų. Visada palikdavo tualeto duris atviras; tai buvo dar vienas iš jo bjaurių įpročių, apie kuriuos prisimindavo tik įpusėjęs veiksmą. Kai išėjo, Tulpen paklausė:

– Kaip naujasis pimpalas?

Kas tai – *pokštas*, nustebo jis. Neturėjo nuojautos, padedančios susigaudyti.

– Visiškai normalus, – atsakė.

– Labanakt, – pakartojo Tulpen, o jį, stypčiojantį ant pirštų galų prie paklotos sofos, apėmė noras paleisti į sieną batus ir pažadinti kūdikį vien kad išgirstų, kaip veriamas klyksmas užpildo šitą tuščią erdvę.

Tramperis gulėjo klausydamasis savo alsavimo, netoliese kvėpavo Tulpen ir kūdikis. Tik jis ir miegojo.

– Tulpen, aš myliu tave, – neištvėrė Tramperis.

Rodos, atsiliepė vėžlys artimiausiame akvariume – nėrė gilyn.

– Grįžau, nes noriu tavęs.

Nekrustelėjo nė mažiausia žuvytė.

– Man reikia tavęs, – vis kalbėjo jis. – Žinau, kad tau manęs nereikia, bet *man* tavęs reikia.

– Na, nevisiškai taip, – tarė Tulpen, bet labai tyliai, vos girdimai.

Tramperis atsisėdo.

– Tulpen, ar tekėsi už manęs?

– Ne, – nedvejodama atsiliepė ji.

– Labai prašau... – Jo balsas suskambo švelniai.

Šį kartą ji truputį patylėjo, bet paskui tarė:

– Ne, netekėsiu.

Jis apsiavė ir atsistojo. Išeiti buvo galima tik pro akvariumų apsuptą lovą. Kai atsidūrė ties ja, Tulpen sėdėjo įsmeigusi į jį akis, atrodė įsiutusi.

– Viešpatie! – tarė ji. – Ar tu vėl išeini?

– O ką man daryti?

– Viešpatie, ar tu nežinai? Ką gi, Tramperi, jeigu jau reikia, pasakysiu. Kol kas už tavęs *dar* netekėsiu, bet jeigu norėtum pabūti kurį laiką šalia, palaukčiau ir pagalvočiau! Tramperi, jeigu nori pasilikti, tai ir turi pasilikti.

– Gerai, – sutiko jis. Ir suglumo: ar dabar vėl nusivilkti drabužius?

– Viešpatie, nusivilk gi, – liepė ji.

Tramperis pakluso ir įsiropštė į lovą prie jos.

Ji gulėjo nusisukusi.

– Viešpatie, – murmėjo ji.

Bogusas gulėjo neliesdamas jos, paskui ji staiga atsisuko, stvėrė jo ranką ir trūktelėjo sau prie krūties.

– Nenoriu mylėtis, – tarė ji, – bet gali apkabinti mane... jei nori.

– Noriu, – vebleno jis. – Aš myliu tave, Tulpen.

– Tikiuosi.

– O tu mane myli?

– Taip, Viešpatie, ko gero, myliu, – piktai išrėžė ji.

Pamažu atgijo instinktai – jis švelniai glostė ją visą. Palietė ten, kur buvo nuskusti plaukai; jie dar badėsi. Kai apie antrą valandą kūdikis nubudo, Tramperis pirmas pašoko iš lovos, atsinešė jį ir pridėjo prie krūties.

– Ne, prie kitos, – tarė Tulpen. – Kuri standesnė?

– Šita.

– Aš vis susipainioju... – ji nutilo ir ėmė negarsiai kūkčioti maitindama kūdikį. Tramperis viską puikiai atsiminė: laikė pri-

spaudęs vystyklą prie kitos krūties, nes žinojo – kol vaikas žinda, varvės ir iš kitos.

– Žinai, kartais tiesiog švirkščia, – paaiškino ji.

– Žinau, – atsiliepė jis. – Taip bus ir mylintis...

– Nenoriu mylėtis, – priminė Tulpen.

– *Žinau*. Tik šiaip pasakiau...

– Tau teks pabūti kantriam, – tarė ji. – Prikalbėsiu visokių dalykų, nes noriu, kad tau skaudėtų.

– Taip, žinoma.

– Turėsi tiesiog palaukti, kol nebenorėsiu tavęs skaudinti.

– Žinoma, aš palauksiu.

– Man rodos, labai smarkiai skaudinti gal nenorėsiu, – vis kalbėjo Tulpen.

– Nekaltinu tavęs, – atsiliepė Tramperis, ir ji vėl supyko.

– Žinai, tai visai ne tavo reikalas.

– Aišku, ne mano, – sutiko jis.

– Tramperi, tu verčiau nekalbėk labai daug, gerai? – švelniai tarė ji.

– Gerai.

Kūdikis netrukus nukeliavo atgal į krepšį, Tulpen grįžo į lovą ir susisuko į kamuoliuką prie Tramperio.

– Ar tau neįdomu, kokį jam daviau vardą? – paklausė ji.

– Ak, kūdikiui! Žinoma. Kokį davei jam vardą?

– Merilas, – tarė ji ir delnu iš visų jėgų tvojo jam į nugarą. Giliai gerklėje jam kažkas susigniaužė. – Tikriausiai myliu tave, – sušnibždėjo ji, – pavadinau jį Merilu, nes man atrodo, kad tau tas vardas labai patinka.

– Taip, labai, – sušnibždėjo jis.

– Matai – galvojau apie tave...

Tramperis jautė, kad jos kūnas vėl ima pykti ant jo.

– Taip, matau.

– Tu mane siaubingai įskaudinai, Tramperi, ar supranti?

– Taip, – jis švelniai perbraukė jos šerius.

– Gerai, – tarė ji. – Niekada šito nepamiršk.

Jis pažadėjo, kad tikrai nepamirš, Tulpen jį apsikabino, ir Tramperis susapnavo du dažniausius savo košmarus. Vadino juos vandens temos variacijomis.

Vienoje Kolmą ištikdavo kokia įsivaizduojama nelaimė vandens gelmėse, jūroje ar šaltuose dumblynų plotuose. Kaip visada, sapnas buvo per daug baisus, kad Tramperis prisimintų smulkmenas.

Kitame sapne pasirodydavo Merilas Overturfas. Jis irgi būdavo vandenyje; stengdavosi atidaryti tanko liuką; tai visada užtrukdavo per ilgai.

Šeštą ryto jį pabudino kūdikio Merilo klyksmai. Tulpen krūtys sudrėkino Tramperiui krūtinę, visą lovą persmelkė saldžiai rūgštus pieno kvapas.

Ji užsiklojo vystyklu, o Tramperis pasakė:

– Žiūrėk, kaip varva. Tu tikriausiai susijaudinai.

– Tai todėl, kad vaikas verkia, – nesutiko ji, ir Tramperis išsiropštė iš lovos paduoti jai vaiko. Tramperiui atsirado būdinga ryto erekcija, jis nesislapstė.

– Ar matei mano naująjį pimpalą? – tarė vaipydamasis. – Žinok, jis iki šiol dar nepraradęs nekaltybės.

– Kūdikis verkia, – atšovė ji, bet šypsodamasi. – Atnešk kūdikį.

– Merilas! – pasakė jis. Kaip malonu garsiai tarti tą vardą! – Merilas, Merilas, Merilas, – kartojo jis ir nešė kūdikį į lovą tarsi šokdamas.

Jie meiliai pasiginčijo, kuria krūtimi maitinti; Tramperis kelis kartus rūpestingai tikrino, katra dabar standesnė.

Tulpen tebemaitino, kai suskambo telefonas. Dar buvo per anksti kam nors skambinti, bet Tulpen neatrodė nė kiek nustebusi; įdėmiai žiūrėdama į Tramperį ji linktelėjo, kad atsilieptų. Tramperis pajuto, kad tai bus kažkoks išmėginimas, pakėlė ragelį, bet tylėjo.

– Labas rytas, jaunoji žindanti motina! – pasigirdo Ralfo Pakerio balsas. – Kaip kūdikis? Kaip tavo papai? – Tramperis nurijo

gumulą gerklėje, o Tulpen ramiai šypsojosi. – Mes su Matjė jau pakeliui pas tave, – dundėjo Ralfas. – Ar tau ko nors reikia?

– Jogurto, – sušnibždėjo Tulpen Bogusui.

– Jogurto, – kimiai į ragelį tarė Tramperis.

– Trampamai! – suriko Ralfas.

– Sveikas, Ralfai, – atsiliepė Bogusas. – Mačiau tavo filmą...

– Klaikus, ar ne? – tarė Ralfas. – Trampamai, kaip tu laikaisi?

– Gerai, – pasakė Tramperis. Tulpen nuėmė vystyklą nuo laisvos krūties ir nutaikė spenelį į Tramperį. – Gavau doktoratą, – sumurmėjo Tramperis į ragelį.

– Kaip kūdikis? – paklausė Ralfas.

– Merilas laikosi puikiai, – laisvoji Tulpen krūtis švirkštė jam ant kojos. – Atsiprašau, kad pražiopsojau tavo vestuves, Ralfai. Sveikinu.

– Sveikinu ir *tave*, – narsiai pareiškė Ralfas.

– Iki pasimatymo, – tarė Tramperis ir padėjo ragelį.

– Kaip tu, Tramperi? – paklausė Tulpen. Atrodė, kad viena akis žiūri į jį šaltokai, tiriamai, kita – šiltai.

– Kuo geriausiai, – atsiliepė jis, delnu uždengdamas jos varvančią krūtį. – O tu?

– Jau geriau.

Tramperis palietė jos šerius ir pažvelgė į ten gulinčią savo ranką – taip žiūrima į seną draugą, netikėtai užsiauginusį barzdą. Abu jie gulėjo nuogi, tik jis ant dešinės kojos tebeturėjo vieną kojinę. Kūdikis Merilas įnirtingai čiulpė, bet Tulpen į jį nežiūrėjo. Pusiau šypsodamasi, pusiau susiraukusi, ji įdėmiai tyrinėjo naująjį Tramperio pimpalą.

Bogusas maloniai drovėjosi. Gal reikėtų apsirengti, pasiūlė jis, jeigu atvažiuoja Ralfas ir – kuo ji ten vardu – Matjė. Paskui greitai pasilenkė ir švelniai pabučiavo jos šerius. Ji jau lyg ir norėjo... bet susilaikė ir nutraukė tą nedrąsų mėginimą. Pabučiavo jį į kaklą.

Gerai, galvojo Bogusas Tramperis. Su randais reikia šiek tiek apsiprasti, bet aš pasiruošęs pratintis.

38
Seni draugai renkasi į Trogsgafeną

Tako karalystės žmonės mokėjo švęsti Trogsgafeną. Ištisas savaites iki šventės laukiniai šernai mirkdavo marinaduose, medžiuose nokdavo didžiausi briedienos kumpiai; rūkykloje rikiuodavosi statinės su unguriais; jūros druska įtrinti, obuolių prikimšti kiškiai, sumerkti į ištirpintą lokio lajų, virdavo ant lėtos ugnies; visas šiaurės elnias – dabar jau išnykusios rūšies – troškindavosi didžiuliame katile, vis pamaišomas irklu. Žmonės rinkdavo rudens vaisius, ypač palaimintąsias vynuoges, sutrindavo, palikdavo fermentuotis, nusunkdavo, supilstydavo, o iš rūsių ridendavo statines su praėjusių metų gamybos jau subrandintu gėrimu, atkimšdavo ir ragaudavo, paskui vėl distiliuodavo ir dar daug kartų ragaudavo. (Tako karalystėje šiaip jau buvo įprasta gerti rūgštų kaip šlapimas, drumstą alų, šiek tiek panašų į mūsų amerikietiškąjį, išsivadėjusį ir sumaišytą su obuolių actu. Ypatingomis progomis būdavo geriamas iš slyvų ir šakniavaisių varomas brendis, skoniu jis primindavo slivovicos ir antifrizo mišinį.)

Žinoma, Trogsgafenas trukdavo ne vieną dieną. Jis prasidėdavo išvakarėse – visi privalėjo paragauti kiekvieno patiekalo, taigi vakare prieš Trogsgafeną pasiruošdavo linksmybėms. Šventės rytą žmonės rinkdavosi būreliais, lygindavosi pagiriomis vienas su kitu, ir šitos mažos puotos ilgainiui peraugdavo į pagrindinį pokylį, trunkantį bent šešias valandas be pertraukos. Paskui vyrams, jau nežmoniškai pritvinkusiems jėgų ir ištroškusiems

veiklos, derėdavo imtis sunkių fizinių pratimų. Jų buvo dvi rūšys – karo sportas ir seksas. Moterys prisidėdavo prie pastarojo; dar jos šokdavo ir ne itin aktyviai mėgindavo sutvarkyti šiukšlyną pilyje.

Trogsgafeno vakarą didžiūnai ir jų ponios su didžiausiais katilais, pilnais maisto ir visokių likučių, eidavo per kaimus mėtydami gabalus mažiems suktiems kaimiečių vaikams. Ta vakaro dalis būdavo skirta prasiblaivyti, bet vidurnaktį eisena sugrįždavo į pilį išgerti už visus mirusius ankstesnių Trogsgafeno švenčių draugus; puota trukdavo iki aušros, paskui pagal tradiciją susirinkdavo specialus Seniūnų tarybos teismas, skiriantis bausmes už žmogžudystes, prievartavimą ir kitus smulkius nusikaltimus, dažnai nutinkančius per tą alinančią šventę.

Mūsiškė vangi Trogsgafeno atmaina su perdžiūvusiu kalakutu – vien gėdingas pakaitalas, tad Bogusas Tramperis ir jo senieji draugai pasiryžo jai įlieti „Akthelto ir Gunelės“ dvasios. Buvo planuojamas didelis sambūris. Nors Meinas lapkričio mėnesį nenuspėjamas, visi nutarė, kad Kutas ir Bigi vieninteliai turi pilį, vertą tokios puotos.

Dideli šunys suteikė originalaus Trogsgafeno kolorito. Vienas tų šunų buvo Ralfo. Nupirko jį pažymėdamas vis didėjantį Matjė nėštumą ir kad jai Niujorko gatvėse būtų saugiau. Tas nenusakomos veislės žvėris, vardu Šmėklius, gerokai apsunkino kelionę į Meiną. Tramperis važiavo savo „Folksvagenu“, šalia pasisodinęs Tulpen su kūdikiu Merilu ant kelių; užpakalyje Ralfas ir jo nėščia Matjė kariavo su Šmėklium. Ant automobilio stogo pūpsojo Merilo lopšys, šilti drabužiai, krepšiai su vynu, kitais gėrimais ir visokios keistybės, kaip antai reti sūriai ir rūkyta mėsa, kurių Bigi su Kutu nebūtų galėję rasti Meine. Pagrindiniais patiekalais rūpinosi Bigi.

Kitas šuo – Tramperio dovana Kolmui gimimo dienos proga – jau gyveno Meine. Česapyko retriveris tankiu, riebaluotu kailiu, primenančiu seną kilimėlį prie durų, – Kutas pavadino jį Didžiuoju Šuniu Gumulu.

Tramperis ir Tulpen šuns neturėjo. „Kūdikis, keturiasdešimt žuvyčių ir dešimt vėžlių – šito gana“, – sakė Bogusas.

– Trampamai, tau būtinai reikia šuns, – aiškino Ralfas. – Be šuns jūs tiesiog ne šeima.

– O tau, Ralfai, reikia automobilio, – atsiliepė Tramperis, sukdamas sausakimšą „Folksvageną“ į Meino greitkelį. – Puikaus didelio automobilio.

Šmėklius, tas žvėris ant užpakalinės sėdynės, seilėjo jam kaklą.

– Gal net autobuso, Ralfai, – pridūrė Tulpen.

Ties Bostonu mažytėje daiktadėžėje nebeliko vietos pridergtiems Merilo vystyklams, o Matjė turėjo aštuonis kartus išlipti šlapintis, nes buvo nėščia. Tramperis vairavo įniršęs, atbukusį žvilgsnį įsmeigęs tiesiai į priekį; jis nepaisė Merilo klyksmų, begalinių Ralfo skundų, kad trūksta vietos kojoms, ir grėsmingo Šmėkliaus alsavimo. Ir ką aš anksčiau galvojau, stebėjosi Bogusas. Kai pagaliau jie pasiekė rūko supamą, nuo šlapdribos blizgantį namą ant jūros kranto, jam tai rodėsi tarsi stebuklas.

Gumulas ir Šmėklius tučtuojau rado bendrą kalbą; siausdami jie voliojosi šlapio sniego ir dumblo košėje, o Kolmas iš paskutiniųjų stengėsi suvaldyti tuos baisius gyvūnus.

Trogsgafeno išvakares jie praleido viduje: vyrai suorganizavo biliardo turnyrą ir linksmai plepėjo, kas ką atsivežė.

– Kur burbonas? – klausinėjo Bogusas.

– O kur žolė? – rūpėjo Ralfui.

– Sviestas baigėsi, – pasakė Bigi Kutui.

– Kur tualetas? – paklausė Matjė.

Bigi su Tulpen kalbėjosi, koks mažas Matjė pilvas. Matjė buvo smulkutė kaip žvirbliukas, ir nėštumui jau visai artėjant prie pabaigos pilvas priminė nedidelį melioną.

– Dievulėliau, aš buvau kur kas storesnė, – tarė Bigi.

– Na, tu ir šiaip kur kas stambesnė, Bigi, – įterpė Bogusas.

– Tu irgi buvai storesnė, – pareiškė Ralfas Tulpen.

Ši pažvelgė į Bogusą ir suprato: jam turbūt nemalonu, kad nė nežino, kaip jo antroji žmona laukėsi jo antrojo sūnaus. Ji priėjo ir tyliai kepštelėjo jam.

Paskui vyrai susibūrė aplink Matjė ir ėmė čiupinėti pilvą, neva nustatinėdami vaiko lytį.

– Man baisiai nemalonu tau tai sakyti, Ralfai, – tarė Bogusas, – bet, man regis, Matjė pagimdys vynuogę.

Moterys suguldė kūdikius, Aną ir Merilą, šalimais valgomajame ant indaujos lyg parodoje. Ana buvo vyresnė, bet abu dar tokio amžiaus, kai tereikia juos migdyti, maitinti ir nuvalyti užpakalį.

Tokiu prastu oru iš visų vietos įdomybių teliko dviejų maitinančių motinų krūtys ir brinkstanti Matjė vynuogė, tad buvo daug prasto biliardo ir smagaus gėrimo. Pirmas rezultatą pajuto Ralfas.

– Privalau jums pranešti, – iškilmingai tarė jis Kutui ir Bogusui, – kad man patinka *visos* mūsų moterys.

Lauke tarp rūko tumulų ir šlapdribos pliūpsnių taškydami tirpstančio sniego košę imtynių ėjo Didysis Šuo Gumulas ir paslaptingas mišrūnas Šmėklius.

Tik Kolmą kamavo prasta nuotaika. Visų pirma, jis nebuvo pratęs prie tokios gausybės svečių; antra, abu kūdikiai buvo ramūs, nuobodūs, nežaidžiantys padarai, o pakiliai nusiteikę šunys atrodė pavojingi. Be to, Bogusas atvažiavęs į svečius paprastai skirdavo dėmesį vienam Kolmui. O dabar visur aplinkui skambėjo tik kvailos suaugusiųjų kalbos. Oras buvo bjaurus, bet Kolmui vis vien labiau patiko lauke, o pabrėždamas, kaip jam nuobodu, jis vis gausiai pripėduodavo šlapio sniego ir tyčia įleisdavo į namą šėlstančius šunis, lyg kurstydamas sukulti retas Pilsberių vazas.

Pagaliau „didieji“ susigaudė, kas slegia Kolmą, ir iš eilės eidavo su juo į lauko bjaurastį. Kolmas vieną po kito parvesdavo permirkusius suaugusiuosius ir klausdavo:

– Na, kuris *dabar* nori eiti su manimi?

Galų gale atėjo laikas pasiruošti nedideliam šio vakaro apšilimui – aišku, jis nė iš tolo negalėjo prilygti didžiajai rytdienos šventei.

Tulpen iš Niujorko buvo atvežusi mėsos.

– Ak, Niujorko mėsytė! – sučepsėjo Ralfas gnybtelėdamas Tulpen. Matjė dūrė jam kamščiatraukiu.

Po pietų įsiviešpatavo kone ramybė: kūdikiai gulėjo lovytėse, vyrai buvo iki soties privalgę ir įkaušę. Kolmas, jau pervargęs ir suirzęs, nenorėjo lipti į viršų. Bigi mėgino įkalbinėti, bet jis atsisakė keltis nuo stalo. Bogusas pasisiūlė užnešti Kolmą laiptais, jeigu jis toks pavargęs.

– Aš *nesu* pavargęs, – dirgliai prieštaravo Kolmas.

– Gal norėtum paklausyti „Mobio Diko“? – pasiūlė Bogusas. – Eime.

– Noriu, kad mane paguldytų Kutas.

Buvo akivaizdu, kad vaikas – visai be ūpo, tad Kutas pakėlė jį ir žengė laiptais aukštyn.

– Jeigu nori, paguldysiu tave miegoti, – pasakė jis Kolmui, – bet aš nieko nežinau apie Mobį Diką ir nemoku pasakoti kaip Bogusas...

Tačiau Kolmas jau miegojo.

Sėdėdamas tarp Bigi ir Tulpen Bogusas pajuto, kaip Bigi nuleido ranką po stalu ir uždėjo jam ant kojos; beveik tuo pat metu Tulpen palietė kitą kelį. Turbūt abi pamanė, kad jam skaudu. Jas ramindamas jis tarė:

– Kolmas tiesiog sudirgęs. Tokios įtemptos dienos jam dar nepasitaikė.

Kitapus valgiais nukrauto stalo Ralfas sėdėjo laikydamas ranką ant Matjė vynuogės.

– Žinai, Trampamai, – dėstė jis, – galėtume filmuoti čia, Meine. Juk yra šiokia tokia pilis...

Jis kalbėjo apie naują juostą – „Aktheltą ir Gunelę“. Filmavimas jau buvo smulkiai suplanuotas. Tramperiui baigus scenarijų jie keliauja į Europą; Miuncheno prodiuserių firma pasiruošusi paremti filmą. Jie ketino vežtis ir žmonas su kūdikiais, tik Tramperis ragino Ralfą apsigalvoti dėl Šmėkliaus. Net svarstė, ar

nepamėginus įtraukti ir Kuto – kaip operatoriaus. Bet Kutas nesusidomėjo.

– Aš fotografas, – pabrėžė jis. – Ir gyvenu Meine.

Akimirką Tramperiui dingtelėjo piktdžiugiška mintis, kad tikroji priežastis, kodėl Kuto nedomina filmas, – tai Bigi. Bogusas miglotai nujautė, kad Bigi vis dar jį smerkia, bet kartą užsiminė apie tai Tulpen, ir jos atsakymas jį sutrikdė.

– Atvirai kalbant, – pasakė jam Tulpen, – džiaugiuosi, kad Kutas ir Bigi nevažiuos.

– Tau nepatinka Bigi?

– Tai visai kas kita, – atsakė Tulpen. – Aišku, ji man patinka.

Dabar Boguso galvoje ši sena painiava vėl pakibo tarsi girtų minčių rūkana.

Atėjo laikas gulti. Svečiai svirduliuodami dairėsi po Pilsberių rūmų antrą aukštą, vis pasiklysdami koridoriuose ir įvirsdami į svetimus miegamuosius.

– Kur mano miegamasis? – vis klausinėjo Ralfas. – Vardan Dievo, nuveskite mane tenai...

– Tik pamanykite, tai dar tik Trogsgafeno išvakarės... – graudžiai tarė Kutas.

Bigi ramiai sisiojo savo vonios kambaryje, kai tiesiai pas ją įžengė Bogusas. Duris kaip visada paliko atviras.

– Po galais, ko tau čia, Bogusai? – sušuko ji mėgindama prisidengti.

– Maniau išsivalyti dantis, Bigi, – atsakė Bogusas. Rodos, jis nesuvokė, kad jau nebėra jos vyras.

Pro praviras duris žvilgtelėjo šiek tiek nustebęs Kutas.

– Ko jam čia? – paklausė jis žmonos.

– Man rodos, nori išsivalyti dantis, – atsakė Bigi. – Dėl Dievo meilės, bent uždarykite duris!

Pagaliau, rodos, visiems viskas paaiškėjo, visi išsiskirstė į kambarius, kai staiga koridoriuje išdygo nuogas Ralfas Pakeris. Jam už nugaros pro atdaras miegamojo duris buvo girdėti, kaip Matjė teiraujasi, ką, jo nuomone, jis dabar daro.

– Negi šlapinsiuos pro langą! – šaukė Ralfas. – Šitoje prakeiktoje pilyje visur pilna tualetų, ir vieną tikrai surasiu!

Bigi maloniai nuvedė nuogą Ralfą ten, kur jam reikėjo.

– Atsiprašau, Bigi, – tarė Matjė, atskubėjusi paskui Ralfą su jo kelnėmis rankoje.

– *Es ist mir Wurst*, – atsiliepė Bigi ir meiliai palietė Matjė pilvą.

Jeigu šalia būtų buvęs Tramperis, jis būtų supratęs austrišką Bigi tarmę. „Nesvarbu" – tokia buvo jos žodžių prasmė, bet išvertus pažodžiui – „Tai man dešra".

Tramperio niekur arti nebuvo, jos atsakymo jis neišgirdo. Tuo metu jie nuostabiai mylėjosi su Tulpen; pats Tramperis buvo per daug girtas, kad sugebėtų tai deramai įvertinti, bet mylėjimasis paveikė stulbinamai: Tramperis pasijuto sėdįs visiškai blaivus ir neapsnūdęs. Šalia jo gulėjo giliai įmigusi Tulpen, o kai jis dėkingai pabučiavo jai pėdas, ji nusišypsojo.

Tačiau pats užmigti negalėjo. Išbučiavo Tulpen nuo galvos iki kojų, bet sujaudinti nepajėgė.

Visi miegai išlakstė, tad Tramperis atsikėlė ir apsirengė šilčiau; jam norėjosi, kad jau būtų rytas. Ant pirštų galų įslinko į Kolmo kambarį, pabučiavo vaiką ir apklostė. Nuėjo pažiūrėti į kūdikius, tada pasiklausė, kaip miega kiti suaugusieji, bet jam dar buvo negana. Ant pirštų galų įtipeno į Bigi ir Kuto kambarį, pažiūrėjo, kaip jie miega jaukiai apsikabinę. Kutas pabudo.

– Iš koridoriaus, kitos durys, – pasakė jis manydamas, kad Bogusas ieško tualeto.

Beklajodamas Tramperis priėjo Ralfo ir Matjė kambarį, kyštelėjo nosį ir ten. Ralfas gulėjo ant pilvo, išsikėtojęs, rankos ir kojos nukarusios nuo lovos. Skersai plačios, plaukuotos jo nugaros lyg gėlė ant komposto krūvos miegojo mažytė Matjė.

Nusileidęs apačion Bogusas pravėrė ornamentuotas duris į biliardo kambarį, įleido gaivesnio oro. Buvo labai šalta, nuo įlankos slinko rūkas. Tramperis žinojo, kad įlankos viduryje stūkso plika uolėta sala, – štai ji tai išnyra iš besimainančio rūko, tai vėl jame pradingsta. Bet jei gerai įsižiūri, sala, rodos, sukasi, kyla ir krinta;

o jeigu įsižiūri *ypač* gerai, matai, kaip plati ir plokščia uodega išsilenkia ir tvoja į vandens paviršių su tokia jėga, kad per miegus suinkščia šunys.

– Sveikas, Mobi Dikai, – sušnibždėjo Tramperis.

Gumulas suurzgė per miegus, o Šmėklius pašoko ant kojų, bet čia pat vėl susmuko.

Virtuvėje Bogusas susirado popieriaus, atsisėdo ir pradėjo rašyti. Pirmas sakinys buvo toks pat, kokį užrašė jau anksčiau: „Man jį rekomendavo jos ginekologas." Toliau rikiavosi kiti, susidarė pastraipa. „Ironiška: geriausias Niujorko urologas – prancūzas. Dr. Žanas Klodas Vinjeronas, TIK IŠ ANKSTO SUSITARUS. Taigi susitariau."

Ką aš čia pradėjau, nusistebėjo jis. Jis nežinojo. Įsidėjo popiergalį su ta neįmantria pradžia į kišenę, tegu palauks, kol bus ką daugiau pasakyti.

Jam labai norėjosi susigaudyti, kas verčia taip nerimauti. Netrukus atėjo į galvą, kad jis pirmą kartą gyvenime jaučia santaiką pats su savimi. Suprato, kad tikėjosi kada nors sulaukti tokios ramybės, bet tas jausmas buvo kitoks, nei jis įsivaizdavo. Anksčiau manė, kad ramybės būseną sąmoningai pasieks pats, o dabar jautė ramybę tarytum jėgą, kuriai yra priverstas paklusti. Dieve, kodėl ramybė taip slegia, mąstė jis. Bet visiškai prislėgtas jis nebuvo, anaiptol. Nieko nebūna visiškai.

Tramperis trynė kreida biliardo lazdos galiuką galvodamas, kaip smūgiuoti, kai pajuto, kad snaudžiančiame name dar kažkas nemiega.

– Čia tu, Bigi? – tyliai paklausė neatsigręždamas. (Vėliau jis neužmigs dar vieną naktį svarstydamas, kaip suprato, kad tai ji.)

Bigi buvo atsargi, pradėjo iš tolo: Kolmas dabar tokio amžiaus, kai berniukai savaime labiau linksta prie tėvo, o ne prie motinos.

– Suprantu, tau bus skaudu, – kalbėjo ji Bogusui, – bet Kolmas vis labiau linksta prie Kuto. Kai tu čia, aiškiai matau, kad vaikas sutrinka.

– Netrukus išvažiuosiu į Europą, – karčiai atsiliepė Tramperis. – Tada ilgai nesirodysiu ir jo netrikdysiu.

– Atleisk, – kalbėjo Bigi, – man tikrai malonu tave matyti. Tik nepatinka tas jausmas, kuris apima tau atvažiavus.

Tramperis staiga pajuto keistą piktdžiugą ir jau žiojosi sakyti, kad Bigi paprasčiausiai susierzina matydama, koks jis laimingas su Tulpen. Bet tai būtų buvusi beprotybė; jis nenorėjo jai sakyti nieko panašaus. Net ir netikėjo tuo.

– Man ir pačiam būna nejauku, – tepasakė, ir ji pritardama netikėtai linktelėjo taip smarkiai, kad jis sumišo.

Paskui jis vėl liko vienas – Bigi greitai užbėgo laiptais, jam pasirodė, kad ji stengiasi nepravirkti jam matant. O gal nesusijuokti?

Bogusas stovėjo ir svarstė, bene jaučiasi panašiai kaip Bigi – malonu ją matyti, o būti šalia nemalonu; staiga jam pasigirdo, kad ji vėl lipa laiptais žemyn.

Tačiau šį kartą tai buvo Tulpen, vos pažvelgęs Tramperis pamatė, kad ji jau kurį laiką nemiega ir tikriausiai ką tik prasilenkė su Bigi antro aukšto koridoriuje.

– Ak, mėšlas! – tarstelėjo jis. – Kartais viskas pasidaro taip sudėtinga.

Jis greitai priėjo prie Tulpen ir apkabino; atrodė, kad ją reikia paguosti.

– Noriu rytoj išvažiuoti, – pasakė ji.

– Juk rytoj Trogsgafenas.

– Tada iš karto po vaišių. Nenoriu pasilikti dar vieną naktį.

– Gerai gerai, – atsiliepė Tramperis. – Aš suprantu, suprantu.

Jis dudeno raminamu balsu, nesigilindamas į žodžių prasmę. Žinojo, kad grįžęs į Niujorką visą savaitę mėgins šitai suprasti, bet dabar nevertėjo laužyti galvos dėl to, kas bus po švenčių, kur nuves sunkus menas gyventi su kitu žmogumi. Jam kartais atrodydavo, kad tiesiog neįmanoma ištverti santykių su jokiu kitu žmogumi. Na ir kas iš to, pamanė.

– Aš myliu tave, – sušnibždėjo jis Tulpen.

– Žinau.

Jis nuvedė Tulpen laiptais aukštyn į miegamąjį; jau visai snausdama ji mieguistu balsu paklausė:

– Kodėl kai pasimylime tu negali paprasčiausiai užmigti šalia manęs? Kodėl tave tai išbudina? Mane užmigdo, o tave išbudina. Tai neteisinga, nes vėliau atsibundu, lova tuščia, o tu spoksai į žuvytes ar žiūri, kaip miega kūdikis, arba žaidi biliardą su pirmąja žmona.

Tramperis atviromis akimis gulėjo iki aušros, mėgindamas visa tai kaip nors „suvirškinti“. Tulpen kietai miegojo ir nepabudo, kai prie jų lovos išdygo Kolmas, ant pižamos apsivilkęs kelis megztinius, apsiavęs guminiais batais ir užsimaukšlinęs vilnonę kepurę.

– Žinau žinau, – sušnibždėjo Tramperis, – jeigu *aš* eisiu į prieplauką, tai ir tu gali eiti į prieplauką.

Buvo šalta, bet jie buvo šiltai apsirengę; sniego tyrė buvo virtusi ledu, ir jie ant užpakalio nučiuožė stačiu akmens plokščių taku. Saulė tekėjo pro miglą, bet virš sausumos ir įlankos oras buvo vaiskus. Iš tolo, nuo jūros, lėtai slinko rūkas; tačiau krantą jis pasieks dar ne tuoj, jų laukė skaidriausia brėkštančios dienos dalis.

Jie pasidaliję suvalgė obuolį. Namuose pasigirdo, kaip bunda kūdikiai: trumpi klyktelėjimai – ir vėl tyla kiekvienam gavus savą krūtį. Kolmas ir Bogusas sutarė, kad kūdikiai labai nuobodūs.

– Šią naktį mačiau Mobį Diką, – Bogusas nutarė papasakoti Kolmui, bet šis žvelgė šiek tiek įtariai.

– Nors gal ten buvo tik sena sala, – prisipažino Tramperis. – Tačiau girdėjau smarkų pliaukštelėjimą, lyg jo uodega būtų tvojusi per vandenį.

– Tu išsigalvoji, – nepatikėjo Kolmas. – Tai nerealu!

– *Nerealu?* – pakartojo Tramperis. Niekada nebuvo girdėjęs Kolmo vartojant tokį žodį.

– Taip, – tarė Kolmas, bet vaiko dėmesys nukrypo kitur; su tėvu jam buvo nuobodu, o Bogusas kuo labiausiai troško gyvo ir įdomaus pokalbio.

– Kokias knygas tu labiausiai mėgsti? – paklausė jis Kolmo. Vos tai ištaręs pamanė: Dieve, kokia gėda taip tuščiai plepėti su savo sūnum.

– Na, man vis dar patinka „Mobis Dikas“, – atsakė Kolmas. Gal jis tik stengiasi būti malonus? („Būk malonus tėvui“, – Bogusas įsivaizdavo, kaip Kutas sako Kolmui prieš pat jiems visiems atvažiuojant.) – Ta istorija man patinka. Tačiau tai tik istorija.

Stovėdamas ant prieplaukos sūnui už nugaros, Tramperis užgniaužė staiga užplūdusias ašaras.

Netrukus pilnas žmonių namas viršuje nubus tarsi viena milžiniška būtybė – puls praustis, maitintis, stengsis elgtis maloniai ir paslaugiai. Toje smagioje sumaištyje ištirps aiškios daiktų prasmės, bet čia, ant prieplaukos, stebėdamas pamažu į rūką neriančią saulę, Tramperis viską jautė ryškiai ir gaiviai. Rūkas paslėpė įlankos žiotis, jau netrukus turėjo pasiekti ir juos; atslenkanti migla buvo tokia tiršta, kad už jos ničnieko nebuvo matyti. Bet tą akimirką savajame skaisčios šviesos rate Tramperis jautė galįs žvilgsniu prasismelkti kiaurai.

Bogusas su Kolmu išgirdo, kaip tualete sušniokštė vanduo ir tuojau sustugo Ralfas:

– Ak, tas prakeiktas šuo!

Antrame aukšte prasivėrė langas; jame tarsi paveikslo rėmuose stovėjo Bigi su Ana ant rankų.

– Labas rytas! – šūktelėjo ji stovintiems ant prieplaukos.

– Sveikinu su Trogsgafenu! – suriko Bogusas Kolmui pritariant.

Atsidarė kitas langas, ir Matjė iškišo galvą laukan kaip papūgėlė iš narvelio. Pirmame aukšte Tulpen atlapojo prancūziškas biliardo kambario duris ir aukštai iškėlė Merilą. Šalia Bigi lange pasirodė Kutas. Visi stengėsi pasidžiaugti rytu, kol dar visko neužgožė rūkas.

Trinktelėjo virtuvės durys, ir tarsi spyruoklės pamėtėti išlėkė Gumulas, Šmėklius ir Ralfas. Šis baubė:

– Tie prakeikti šunys privėmė skalbykloje!

– Tai *tavo* šuo, Ralfai! – atsiliepė Kutas pro savo langą. – Mano šuo niekada nevemia!

– Tai Tramperis! – sušuko Tulpen iš biliardo kambario. – Jis bastėsi visą naktį! Kažką rezgė! Tramperis privėmė skalbykloje!

Bogusas šoko teisintis esąs niekuo dėtas, bet visi sutartinai jį gėdijo. Kolmui, regis, patiko tas keistas suaugusiųjų spektaklis. Šunys, visu svoriu griuvinėdami ant ledo, pradėjo dar vieną šėlsmo dieną. Bogusas paėmė sūnų už rankos, ir jie atsargiai nuėjo slidžiu keliu aukštyn.

Virtuvėje viešpatavo tikras chaosas. Už durų įnirtingai pešėsi šunys, o Kolmas, stengdamasis dar labiau padidinti sąmyšį, pūtė šaižų švilpuką. Ralfas pareiškė, kad Matjė vynuogė paaugo. Moterys paskelbė, kad visiems, išskyrus vaikus, vietoj pusryčių bus pasninkas; jos jau plušėjo ruošdamos vidudienio puotą. Bigi ir Tulpen narsiai ištraukė po krūtį; ant klubų įsitaisę kūdikiai darbavosi nepaleisdami spenelio. Matjė pataisė pusryčius Kolmui ir koneveikė Ralfą, kad šunų teršalai dar nesutvarkyti.

Ralfas, Kutas ir Bogusas sukiojosi aplink sušniurę, nesiskutę, skleisdami šleikštoką pagirių kvapą. Matjė, Bigi ir Tulpen vaikštinėjo nesusitvarkiusios, užsimetusios kas papuolė po ranka – chalatą ar naktinius, tiesiai iš lovos, – visur aplinkui tvyrojo šiltas susitaršęs juslingumas.

Bogusas mąstė, ko gi jam dar norėtųsi. Bet virtuvėje buvo per daug bruzdesio, kad galėtų netrukdomas mąstyti: kur mesi akį, visur kruta kas nors gyvas. Na ir kas, jei skalbykloje tebedžiūva šuns vėmalai! Geroje draugijoje visaip gerai.

Nepamiršdamas savo randų, senų harpūnų ir kitokių liekanų, žvelgdamas į visą tą malonią gyvastį aplinkui, Bogusas Tramperis atsargiai nusišypsojo.

PABAIGA

Irving, John

32 Vandens metodas : romanas / John Irving ; iš anglų kalbos vertė Leonas Judelevičius. – Vilnius : Alma littera, 2009. – 424 p.

ISBN 978-9955-38-490-8

Iš visų Johno Irvingo romanų „Vandens metodas“ neabejotinai išsiskiria kaip pats komiškiausias, ir vis dėlto jame apstu įsimintinų lyriškų akimirkų, įžvalgų apie vyro ir moters santykių sudėtingumą seksualinę revoliuciją išgyvenusioje Amerikoje.

J. Irvingą labiausiai išgarsino romanai „Pasaulis pagal Garpą“, „Sidro namų taisyklės“, „Malda už Oveną Minį“, laimėję ir komercinę sėkmę, ir kritikos palankumą. Tačiau ir „Vandens metodas“ neliko nepastebėtas, nes tai pats smagiausias jo kūrinys.

„Vandens metodas“ – meniškas, be galo išradingas, kupinas žavaus komizmo kūrinys, patraukiantis neįprastais vaizdais, taikliomis socialinėmis ir psichologinėmis detalėmis.

Los Angeles Times

Negailestinga tikrovė ir haliucinacijos, komedija ir tragizmas. Sodri, daugialypė paletė.

Time

UDK 820(73)-3

John Irving

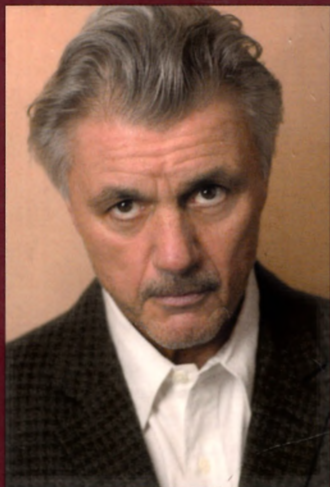
VANDENS METODAS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Leonas Judelevičius*

Redaktorė *Stela Rimšė*
Korektorė *Marijona Treigienė*
Viršelyje panaudotas Žygimanto Augustino tapybos darbo „Vyras baltais marškiniais“ (2004 m.) fragmentas
Viršelio dailininkas *Žygimantas Augustinas*
Maketavo *Zita Pikturnienė*

Tiražas 7000 egz.
Išleido leidykla „Alma littera“, Ulonų g. 2, LT-08245 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spaudė Standartų spaustuvė, S. Dariaus ir S. Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius

JOHNAS IRVINGAS (g. 1942 m.) – JAV rašytojas, lietuvių skaitytojams gerai pažįstamas kaip romanų „Pasaulis pagal Garpą", „Sidro namų taisyklės", „Malda už Oveną Minį", „Ketvirtoji ranka", „Naštė vieneriems metams", „Kol tave rasiu", „Naujojo Hampšyro" viešbutis" ir kt. autorius. „Vandens metodas" (1972 m.) yra antroji rašytojo knyga, sukurta jam esant dvidešimt devynerių.

Romane pasakojami Fredo Tramperio, amžino studento, artėjančio prie trisdešimtmečio ir stovinčio ant antrosios santuokos slenksčio, vargai ir nuotykiai. Fredą Tramperį kamuoja šlapimtakio sutrikimas. Iš šelmio gydytojo pasiūlytų gydymo būdų jis pasirenka trečiąjį – vandens – metodą, reikalaujantį paprasčiausiai gerti kuo daugiau vandens prieš ir po lytinių santykių, kad iš ligos pažeisto šlapimtakio išsiplautų bakterijos...

„Vandens metodas" – tai savotiška išpažintis, kurioje Fredas dėsto tragikomiškas savo gyvenimo ir meilės peripetijas. Jis pasakoja apie vaikystę Naujojoje Anglijoje, nuotykius studijuojant užsienyje – Austrijoje, doktorantūrą Ajovoje, „dabartį" – aštunto dešimtmečio pradžios Niujorką, mėginimus atsiriboti nuo savo paaugliškos patirties. Ir, žinoma, kalba apie komplikuotus santykius su moterimis...

www.almalittera.lt